

جلال الدین رومی ٤٢٩

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بیحد * جناب صمد * وتصلیهٔ حضرت فخر کائنات محمد صلى الله علیه وسلم الى الابد * وترضیهٔ ال واصحاب امجد فریضهٔ دین مبین * وقوانین دیرین مؤلفین اوزره بالعجز والتضرع ایفا قلندقدن صکره * انا فتحنا لك فتحا مبینا نظم جلیل مفاد جمیلی ایله فوز ونصرته مظهر * وینصرك الله نصرا عزیزا مضمون شریف نصرت ردیفی ایله رهین فتح وظفر اولوب * لمنشئه * غازی الحاج محمد علی اول ناصر دین * طیبهٔ طیبه فتحیله آلوب نام کزین * عالمه واجب وفرض اولدی عزیز ابو یله * خاك درکاهنه تعظیم ایده وضع جبین قطعهٔ رعناسی نقش ونکار کتابهٔ مصر عین باب دولتمآبی اولان * حکم فرمای عربستان مرحمتلو ولی النعم افندمز حضرتلری طلبا لمرضاة الله تعالى * فرزندان وصبیان ملت اسلامیه یی لاجل التربیه تعلیم علوم کلیه وجزئیه وادبیه * نیت خالصه سیله مصر نادرة العصره درت ساعت مسافه ده کائن معمور بیورلد قلری * جهادابادده رجال جهادیه مکتبی * وخارج مصرده کنار نیلده واقع قصر العین مکتبی * وعساکر سواریان ضابطانی اولمقلغه کسب استعداد ایتملك ایچون جیزه مکتبی * وعلوم بحریه وفنون

حربیه تعلیم وتعلمیچون اسکندریه مکتبی * وطوبجیان جهادیه ایچون قدم النبی نام محل دلارام مکتبی * وعلوم بحریه تعلیم وتعلمیچون دونمای منصورهٔ مصریه لرینك قپاق آچر سفینهٔ نصرت دفینه لرنده فنون بحریه یه دائر علوم ریاضیه مکتبلری واصول محاربه دن اولان ترتیبه وموسیقار تعلمیچون علم موسیقی مکتبی واهور ملکیه یه کسب ملکهٔ ملکیه اولنمق ایچون درون قلعهٔ مصرده درسخانهٔ ملکیه انشا لرینه و * العلم علمان علم الابدان وعلم الادیان حدیث شریفنده علم ابدانك تقدیم بیورلمسی فالطب مقدم على الفقه والحكمة فی ذلك انه لا یمکن العبادة والاشتغال بالادیان الا بصحة الوجود ولعمری ان الوجود لا یخلوا من الاحتیاج الى الطب فلذا قدم وبهذا یندفع السؤال والاعتراض من انه قال صلى الله علیه وسلم ما عبد الله بافضل من فقه حدیث دیگری موجب منفعجه ابدان عساکر خدیوانه واتباع داورانه وبالجمله اهالی زیردستانه فرض مشابه سنده اولان علم طبی تعلیم وتعلم ایچون جهادابادده ومحروسهٔ مصرده واسکندریه ده اصول اوروپا اوزره طبخانهٔ انسانی وحیوانی وفروعاتندن اولان اجزا وادویه خانه وتشریح خانه وخسته خانه لر واعمار ممالك وبلاد نیت صادقانه سیله مخصوص اوروپایه اهل رشد وسداد ادملر ارسالیله فن زراعت ورکزباغ وفدان وزرع بغچه وبوستان تعلم ایتدیرلدکدن صکره جانب سنی المناقب مصره عودتلرنده جنت اسا بیمثل ودلارا اولان بغچهٔ شبرا جوارنده احیا بیوردقلری فلاحت درسخانه سنه اقالیم مصریه قراسی مشایخی ولدانی بالنوبه ملازمت * وتحصیل علم زراعت ایچون مقدار کفایه اراضی تخصیص ایله ترتیب خدیوانه لرین تنصیص برله حوزهٔ حکومت داورانه لرنده مستظل ومحمی اولان انسان وحیوان واراضی یی سرتاپا عنایات عدیده وسماحات غیر شنیده ایله احیالرینه * وانواع علوم وفنونه دائر کتب نفیسه اشترا وطبع وتمثیلنه صرف وابذال بیوردقلری مبالغ واموال * من غیر مبالغة جهانی مالامال ایده جکی وراستهٔ اشتباه واملال اولوب بو دفعه دخی * عربی همه وطعامست براو نحو نمك * زانکه بیغمبر کلام عربی نماید راست * فارسی را نبود شوری حاجات نمك * که سراسر همه پالوده وقند وحلواست مضامین شیرین آیینی اوزره مکاتب مرقومه ده بولنان بالجمله اطفال وفرزندانه * وسائر هنرمندان باریکبینانه لطفا ومرحمة * حافظ شیرازی قدس الله سره العزیز حضرتلرینك ترجمان لسان الغیب نام دیوان بلاغت عنوانلرینی بولاق طبعخانه سنده * وشرح سودیسی اسکندریه طبعخانه سنده طبع وتمثیل برله استجلاب دعوات جمیل

اولغسنه ارزان بیوریلان ارادهٔ سنیه لری صحایف احسان داوریلرین توشیح
وتذییل ایتمکله * همان جناب املبخشای عباد ذات مکارم معتادلرین *
بااولاد واحفاد الی یوم التناد سربارای عمر جاویدانی ومراد ایلیه امین
بحرمت من له قیام السموات والارضین

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی وفقنی لبیان العلوم والمعارف لسان العرب المهذب والعجم المعذب والصلوة والسلام علی افضل خلقه محمد افصح ذوی الحسب والشرف والنسب وعلی آله الابرار واصحابه الاخیار * وبعد معلوم اوله که بو اوراقك محرری ومسطرلك مقرری بزه کار نحیف اعنی سودیٔ ضعیف ایدرکه شویله بلمك کرکدرکه خواجه حافظك اسم شریفی شمس محمددر ومشایخ اراسنده نامی لسان الغیب وترجمان الاسراردر اشعار ابداری رشك چشمهٔ حیوان وبنات افکاری غیرت حور ولداندر مذاق عوامی لفظ متین ایله شیرین * ودهان خواصی معنای مبین ایله نمکین ایدوب اصحاب ظاهرلك اکا اشتالغی کشوده وارباب باطنك روشنائی چراغ چشمی افزوده اولوب هر واقف سخنه نسبت حالنه موافق سوز سویلمش وهر کس ایچون معنای لطیف وغریب پیدا ایلیوب عبارت قلیله ایله معنای کثیره درج ایلمشدر رحم الله روحه ونور ضریحه * تاریخ وفات حافظ رحمه الله

*بسال باو صاد وذال ابجد * زروز هجرت میمون احمد *
*بسوی جنت اعلی روان شد * فرید عهد شمس الدین محمد *

*بخاك

*بخاك پاك او چون بر کذشتم * نکه کردم صفا ونور مرقد*

وبعد الوفات بعض احباب سوابق حقوق صحبت * ولوازم عهد مودّت ومحبت سبیله متفرق غزلیاتنی ترتیب وتبویب ایلمش * طیب الله روحه وزاد فی غرف الجنان فتوحه امین یارب العالمین والله الموفق الی سبیل الرشاد وهو رؤف بالعباد وهو حسبی

الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناولها * بو مصراع یزید بن معاویه نك بحر هزجدن بر قطعه سنك بیت ثانی سیدر بکماله اصل قطعه بویله در * انا المسموم ما عندی بتریاق ولا راقی * ادر کاسا وناولها الا یا ایها الساقی * پس خواجه حافظ غزلینك قافیه لرینه موافق اولمغیچون ایکی مصراعنی تقدیم وتأخیر ایدوب تضمین طریقله دیواننك اولنده ایراد ایلمش بو جهتندرکه بعض شعرا خواجه یه تعرض ایلمشلر درنتکه اهلی شیرازی بیورمشدر قطعه * خواجه حافظ راشبی دیدم بخواب * کفتم ای در فضل ودانش بی حساب * ازچه بستی برخود این شعر یزید * باوجود این همه فضل وکمال * کفت واقف نیستی زین مسئله مال کافر هست بر مؤمن حلال * وکاتبی نشابوری بیورر لر قطعه * عجب رحیرتم ازخواجه حافظ * بنوعی کش خردزان عاجز آید * چه حکمت دید در شعر یزید او * که در دیوان نخست ازوی سراید * اکرچه مال کافر بر مسلمان * حلالست ودرو قیلی نشاید * ولی از شیر عیبی بس عظیمست * که لقمه از دهان سك رباید * الا حرف استفتاحدر نتکه ایت کریمه ده واقع در الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون * کشاف صاحبی ترکیبنه ذاهب اولدی وابن مالك بسیط دردیدی * مفصلات نحویه ده ایکی سنکده ادله سی مسطور ومذکوردر یا حرف ندادر ای منادای مفرد معرفه در ها حرف تنبیه در لفظ ای لازم الاضافه اولدیغیچون مضاف الیهدن عوض کلمشدر الساقی تقدیرا مرفوع صفتیدر ای لفظنك حقیقده منادی بودر ایکی آلت تعریف جمع اولمامق ایچون ای لفظیله توسط ایلیوب ها ایله تنبیه ایلدیلر لغتده صواریجی دیمکدر اما اصطلاحده خمر مجلسنده قدح سورنه دیرلر ادر کاسا امر مخاطبدر افعال بابندن دوندر دیمکدر دوندرتدکلدر بعضلر ظنی کبی وکاس خمر ایله طولی قدحه دیرلر اما قدح کاسدن اعمدر وناولها ناولده امر مخاطبدر مفاعله بابندن صون دیمکدر اصل کلام وناولیها ایدی یاء متکلمه اتصالیله ضرورت وزن ایچون یا حذف اولمشدر ها ضمیر مؤنث کاسه راجعدر معلوم اولا که خمرلك جمیع اسما وآلات وصفات تأنیث معنوی مستعملدر پس محصول کلام بو اولدیکه ای ساقی کاسی اهل

حرف الالف وعدده خمسة عشر غزلا

بحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن

*

مجلسه بر بر رصون اندن صكره بكا صون زيرا اداره بر بر رصونلمنجه بولنمز
عطف الخاص على العام قيلنلندر مخواى كلام كاسى سور نوبت بكا كاسون
نوش ايده يم ناول بونده سن ايچ معناسنه اولمق اولى دردنجك حضرت مولانا
جامى نك بو بيتنى ايلديكى مدعايه دليل عد ايلمك بيت * صفاى جام مى جامى
بردزنك غم ازخاطر * اذا ماتلق من هم فخاولها وناولها مدلولده ودليلده
استقامتده كمال انحرافدر ومناوله ايله تناولى عدم تشخيصدر وعلى الخصوص
كه ساقينك ايچمه سى مقصود دكلدر * شاعرك كنديسيدر * وانا المسموم
عبارتى بوكا شاهددرتكه ناول لفظنه ياء متكلم تقدير ايلديكمزدن معلوم
اولمشيدى وشاعرك قولينده بوكا دليلدر بيت اترع قدح المدام فالفجر يلوح *
واشربه وناولنى كالمسك يفوح * والاخرفى مصراع ثانيه مصر وفدر دنجك نهج
مستقيمدن كلى انصرافدر زيرا الا استفتاح ايچوندر يعنى ابتداء كلامده واقع
اولمش تأكيد افاده ايلرانجق تنبيه مخاطب ايچون اولديغى تقريرجه ايكى صيغه
امر منوجه اولور مصراع ثانيه اصلا علاقه سى يوقدر * كه عشق آسان نمود
اول ولى افتاد مشكلها * كه كاف عربينك كسرى وهاء رسميله اسم حرف
مابينده مشتركدر * اسم اولنجق ذات ذوى العقوله دلالت ايدر * كاستانك
بو بيتى كبى بيت ازدست وزبان كه برآيد * كزعهدهٔ شكرش بدرآيد كه حرف اولنجق
ايكى شيئك مابينى ربط ايچون كاور مبتدا ايله خبر وصفتله موصوف وعلتله
معلول وغايتله مغيا وبونلردن غيرى بونده حرف تعليلدر يعنى مذكور امر
صيغه لرينه علتدر عشق عينك كسريله انواع تعارف ايله معرفدر اشهر تعريفى
افراط محبتدر آسان قولاى ديمكدر نمود فعل ماضى لازمله متعدى مابينده
مشتركدر بونده لازم واقعدر ولى حرف استدراكدر عربيده لكن كبى افتاد
فعل ماضى در عربيده وقع كبى ايكى معناده مستعملدر برى دوشمك سقوط
معناسنه بريده برشيئك كيندندن عبارتدر تركيده ده مستعملدر مثلا بويله
واقع اولدى ديرلر مشكل چتن ديمكدر كوچ معناسنه ها ذوى العقولك
غيرينك اداة جمعيدر ذوى العقولده استعمالى شاذدر محصول بيت بو اولديكه
اى ساقى بكا باده وير زيرا عشق جانان اولده قولاى كوروندى اما اخرده مشكللر
واقع اولدى زيرا بركسنه يه كوكل ويرسك ابتداسكا انواع ملايمتلر
كوستررصكره استغنايه باشلر عاشق بيچاره ده استغنايه تحمل ايليوب كاه
باديه وكاه افيونه ويرشه واسراره وقهوه يه دوشر ديوانه كوكلى برمقدار ارام
وقرار ايلسون ديو * ببوى نافهٔ كاخر صبا زان طره بكشايد * زتاب جعد
مشكينش چه خون افتاد دردلها * بو بيتى بر رساله ده مستوفى تحقيق ايلمشز

مراد ايدن آنده كورسون اما بونده اجمالا معناسنى بيان ايدهلم بوى لفظى ياء ايله
اولنجق ايكى معناده مستعملدر برى قوقو معناسنه كه مشهوردر برى دخى
اميد وارجا معناسنه بونده ايكيسيده جائزدر قوقو معناسنه اولنجق با سببيت
افاده ايدر اميد معناسنه اولنجق معيت معناسنه در نافه مسك كوبكينه ديرلر
اخرنده همزه نشانه سى كه عين بتراشكلنده بازيلور يادن عوض يازيلور زيرا
هاء رسمى يه يا املا اولنمغه قابل دكلدر كه صفتله موصوفى ربط ايلمشدر * اخر
لفظ فارسيدر تقريرو تأكيد افاده ايدر انجق تعريض ايچوندر ديلر معناى
تعريضى بويله مقاملرده بيان ايلمك كركدر ايدى كه قصدلرى معلوم اوليدى *
صبا الغنده كون ايله كيجه برابر اولدقده مطلع شمس جانبندن هبوب ايدن
باده ديرلر اما السنهٔ شعراده كوى جانان قبلندن اسن ريحه ديرلر * زان ازاندن
مخففدر ازمن وعن معناسنه وآن اسم اشارتدر بعيده طره اندن يوقارى
باشن اوكيدر كه عربيده اكا ناصيه ديرلر صكره ناصيه نك آلتن اوزرينه اينن
صاچلرده استعمال ايلديلر ذكر محل واراده حال قبيلندندر جمعى طرر كلور
طانك ضمى ورانك فتحيله بكشايد كشايد فعل مضارع آچر ديمكدر لازم ايله
متعدى مابيننده مشتركدر بونده متعدى در اولنده حرف با استقبال ايچون
اولور زتاب زاء مفرده ازدن مخففدر تابك نيچه معناسى واردر اما بونده بورم
وبوكم معناسنه اولمق اولى در جعد صفت مشبهه در شعره يعنى قيله صفت
اولور شعر جعد ديرلر مجعد معناسنه زنجير شكلنده اولان * صاچده
مستعملدر كاه اولور كه موصوفنى حذف ايدوب كنديني مقامنه اقامت
ايدرلر بونده كى كبى مشكينش مشك ميم مضمومه وشين معجمه ايله
فارسيدر اما ميم مكسوره وسين مهمله ايله عربيدر يا معناى نسبت افاده ايدر
عربيده كبى اما عربيده مشدده وفارسيده ساكن اولور دائما وبعض مقامده كه
بادن صكره نون كاور بونده كى كبى تأكيد افاده ايدر انجق حضرت مولانا جامى
قافيه رساله سنده بو ندن نون تخصيص بيور مشدر ياى نسبى يه مخصوص
اولديغيچون شين ضمير غائبدر جانانه يه راجعدر يا خود طره يه چه بونده مبالغه
افاده ايدر كلستانك بو بيتنده كى كبى * بيت چه سالهاى فراوان وعمرهاى
دراز * كه خلق برسر ما برزمين بخواهد رفت * خون قاندر افتاد فعل
ماضى در سابقا بيان اولنمشدر سقوط معناسنه در بونده ظرفيت افاده ايدر
دلها دلك جمعيدر اسلوب عجم اوزره ودل لفظ مشتركدر يورك ايله كوكل
مابيننده اما بونده يورك معناسنه در محصول بيت بو اولديكه بر نافه قوقوسى
سببيله ويا بر نافه اميديله انجلسين نافه كه صبا اول نافهٔ طرهٔ جانانه دن

رد سرورى وشمعى

رد سرورى وشمعى

*

آچیلسه در جانانه نك مشكلی زلفنك بوروندن و بوكندن و یا طره نك مشكلی
جعدینك بوروندن و بوكندن بور كاره مبالغه قان دوشدی قان دوشمكه
سبب زیاده انتظاردر زیرا صبا زلف مجعدك تابلرك اچغه زیاده اكلنور و زیاده
اضطرابه باعث اولور حاصل كلام آهو ایكی قسمدر بر سنه آهوی سفید دیرلر
و بر سنه آهوی مشكین دیرلر كه آصفی ایكیسنی بر بیتده جمع ایلمشدر *
بیت چشمت آهوست ولی آهوی مشكین خطا * چشم خوبان دكر در نعمت
آهوی سفید * پس آهوی مشكین خطا و ختن و چینده و هندستانده
اولور و اول مملكتلرك آدمیسی بونلری سوری سوری صقلرلركه هم انیله
سبیلنورلر وهم مسكیله فائده لنورلر و مسك آهولری یلده بركره بو ینوزلرك
دوشردوكی كبی اول آهولر یلده بركره نافه لرین دوشوررلر حتی زمانی
كلدكده ظرفلرینه دالیدوب قرنی التنه بغلرایمش ضایع اولمیه دیو پس مشكك
حصولنه سبب آنی یازرلركه اول آهو یا حیوان جنسی و یا انسان اوركدر
و حرارت كسب ایدر و یا بری بریله اویمقدن حرارت كسب ایدر و بونك سببیله
نافه سنه بر قاج قطره قان دوشر پس تكرارله نافه طوبطلی اولور كه وقتی
كلدكده دوشرر بوده معلوم اوله كه آهودن منفصل اولدقده قوقی و برمزمش
بعده بعض معالجاتله تربیه ایدرلر كه بوی و یرر بعضیلر دیرلر كه مشك هر اوتی
اوتلقدن حاصل اولمز بلكه لاله و سنبل اوتلقدن اولور نتكه آصفی دیمش *
بیت دردور لاله مستی ءاهوی چشم او * مشكین غزاله بقدح نوشی آورد *
وله بیت چشمت آهو بیست مشكین روی كاكو نرا رتب * لاله زاری ساختی
بهر غزال خویشتن * سلمان بیت دراج و بوم او همه شاهین كند شكار
* و آهوی دشت او همه سنبل كند چرا * پس طرهٔ نافه به و صبایی مشك
فروشه كه نافه كشادر تشبیه ایلمش و بور كاره قان دوشمكه سبب توقع و انتظاردر
* بمی سجاده رنكین كن كرت پیر مغان كوید * كه سالك بیخبر نبود ز راه و رسم
منزلها * رنكینده با نسبت نون تاكیدایچوندر كن لفظی كنیدندن مشتقدر
كردندن دكل معلوم اوله كه فارسیده مصادرك اخری نون اولور و نونك
ماقبلی تا اولور یا دال اولور دانستن و خواندن كبی و دالك ماقبلی یا اولورسه
اموزیدن كبی جمیع مشتقات اندن كلور اما اول ایكی صورتده اولان مصدردن
ماضی ایله اسم مفعول كلور انجق بونی ضبط ایدنجه جمیع مشتقات عجم قیاسی
اولور هیچ بر نسنه سی سماعی اولمز كرت كر حرف شرطدر اكردن مخففدر تا ضمیر
خطابدر ضمیر منصوب متصل معناسنه اكر سكا دیمكدر مغان مغك جمعیدر
كنیشه و اوده طبیبی به و مطلقا كافره دیرلر نته كه شاهدی دیمشدر * بیت

مغ كاور

مغ كاور شعله فروغ و هزل لاغ * پس پیر مغاندن مراد بونلرك اولوسیدر
كوید كوییدندن مشتقدر كفتندن دكل بوده معلوم اوله كه فعل مضارع و امر
غائب صیغه لری فارسیده مشتركدر بونده مضارعدر جمله شرطیه واقع اولمشدر
جوابی تقدم ایلمشدر بو دلده جائزدر مطلقا كه حرف تعلیل سالك یولجی یه
دیرلر بونده پیر مغاندن كنایتدر یعنی میخانه جی رسم و عادت منزلها منزللردن
مراد میخانه لردر محصول بیت بو اولدیكه اكر سكا پیر مغان یعنی باده فروش *
سجاده و اسبابكی میله آلوده ایله دیرسه سوزین قبول ایله زیرا باده نوشلر طریقتنك
سالك مرتاضی دروميخانه لرك رسوم و عادتندن بیخبر دكلدر زیرا هر كون
نیجه عارف و كامللر قوندیروب كوچرمده دروندلر طریقنی خوب ضبط
ایلمشدر * و هر كسك طبیعتنی و مشربنی ابوا كلمشدر و هر كسه نه لایقدر كوزل
بلمشدر پس اكا بالضروری اتباع لازمدر كه صكره ندامت چكمیه زیرا
خمار ندامتی امرنده حكمت عظیمه واردر و اول حكمت انجق انلك و امثالنك
معلومیدر * مرادر منزل جانان چه امن عیش چون هردم * جرس
فریاد میدارد كه بر بندید محملها * مراده میم ضمیر متكلم وحده در را نیجه
معنایه كلوران شاء الله تعالی هر برینی محلنده بیان ایدرز بونده مفعولیت
معناسی افاده ایدر عربیده لای كبی منزل قونقدر قیاس منازل دیملك ایدی
بیت سابقده كی كبی اما ضرورت وزن ایچون مفرد ایراد ایلدی زیرا جانانه واصل
اولیجق منزل بره منحصر دكلدر بلكه بر نیجه منزل اولمق كركدر كه عاشق
جانانه وصولده كلی محنت و تعب چكه تا كه وصلتنك قدرینی بله و دامن
خدمتنه محكم تشبث ایلیه جانانه قیاس بودر كه جانك جمعی اوله مبالغه
طریقیله كویا كه جمیع عشاقك جانی درتكه شاعر بوردر * مصراع همان
بن بنده نك جانی دكاسین جان عالمسین * یاخود مضاف محذوف اوله اصلنده
جان جانان اوله جانلر جانی معناسنه صكره غلبهٔ استعمالله مضافی حذف
ایدوب مضاف الیهی محلنه اقامت ایلمش اوله لرچه امن عیش چه كلمهٔ
استفهامدرنه دیمكدر امن مصدردر امن مأمن دن علم بابندن عیش عنبك
فتحیله دیرلك دیمكدر حیات معناسنه امن مضاف اولمشدر عیشه امینلكله ردسروری وشمعی
دیرلك دیمكدر بعضیلر امنه عیشی عطف ایدر لكن سابقهٔ عجمه موافق دكل
اكرچه رومیلرین بعضیسی قبول ایلمشدر چون چونكه معناسنه در هر دم
هر لفظی كل افرادی معناسنه مستعملدر دم بونده وقت معناسنه در
سپیده دم و صبحدم كبی اما نفسه ایهامندن خالی دكلدر جرس چاكدر یعنی
دوه لرك و قاطرلرك بوینینه اصدقلری فریاد مدد مدددیو چغرمغه دیرلر فغان

لفظیله عطف تفسیری واقع اولور فریادرس دیرلر مدده ایرشن کمسنه یه بلیه لرده ومصیبتلرده مستعملدر * بیت هرکه فریادرس روز مصیبت خواهد گو در ایام سلامت بجوان مردی کوش * اما بونده بانك واواز معناسی ضمین اولنمشدر وبو قرینه در جرسی انسانه استعاره ایلدیکنه بوده معلوم اوله که اول زمانده سفرلرده کوچلك وقتنده جرسی چالدیررلرمش هرکس متنبه اولسون دیو اما عثمانیان بوری چالارلرمیدی ارد فارسیده می لفظی معنای حالیت ویای مفرده استقبالیت افاده ایدروکاه اولور که بری برینك معناسنه مستعملدر وکاه اولور که هر بری مقام استمرارده واقع اولور وکاه اولور که میملا اولنه برها زیاده ایدرلر تأکیدا ایچون همی رود وهمی رسد کبی ودارد فعل مضارعدر داریدندن مشتقدر داشتن دن دکل سابقا بیان اولنان کبی اما بونده مقصود استمراردر که فریادی بیان ایچوندر بربندید برودر کلمه لری افعال اوائلنده واقع اولور اکثری تأکیدا افاده ایدر که اولور که هر بری بر معنا افاده ایدر ان شاء الله تعالی محلنده بیان اولنور بندید بندیدندن فعل جمعی امر مخاطبدر فعل ماضینك مفرد غائب صیغه سیله مشترکدر باغلك دیمکدر محملها محملك جمعیدر بوکار معناسنه محصول بیت بو اولدیکه بکا جانان قونقلرنده امین که دیرلك نه میسردر یعنی میسر دکل استفهام انکاری طریقیله چونکه هر وقت وهر نفس جرس فریاد یعنی تنبیه ایدر که یوکاریکزی باغلك وجانانه تیز جلد واصل اولك که فرصت غنیمتدر * شب تاریك وبیم موج وگردابی چنین هائل * کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها * شب کیجه تاریك وتار قرانلق معناسنه در بیم خوف موج دکز تالغه سی کرداب چولك معناسنه عربجه دردور دیرلر یعنی صو چوروندیسی ودوندیکی یر که غرق اولمق خوفی اولور یاوحدت ویا تنکیرایچوندر چنین مرکبدر چون ایله این دن چون بونده ادات تشبیه در این اسم اشارتدر قریب ایچون ترکیب سببیله چونك واوی واینك همزه سی حذف اولنمشدر هائل هولدندر قورقو معناسنه کجا قنده دانند فعل مضارع دانیدندن مشتق جمع غائب صیغه سیدر امر غائب صیغه سیله مشترکدر حال ماحال امر وشان معناسنه ما بز دیمکدر نحن معناسنه سبکباران سبکبارك جمعیدر الف ونون ایله جمع اولمشدر ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیر کلام مردان سبکباران دیمکدر سبك یکنی یعنی خفیف وبار یوك دیمکدر پس معناییکی یوکلیلر دیمکدر ساحلها ساحلك جمعیدر اسلوب عجم اوزره دکز کناری شاطی البحر معناسنه محصول بیت هجران ظلمی ورقیب قورقوسی ومؤبد فراق گردابنده قالمق خوفی پس برکه بویله اولا وزقنده یلورلر بزم حالمزی

ساحل وصالده اولوب بیم اغیار وخوف انفصالده اولمینلر (همه کارم زخود کامی بدنامی کشید آخر * نهان کی ماند آن رازی کزو سازند محفلها * همه احاطه افراد ایچوندر کل معناسنه کار بونده ایش فعل معناسنه در ز خود کامی خود کندی معناسنه کام بونده مراد معناسنه در خود کامی وصف ترکیبی اقسامندندر کندی مرادلی دیمکدر باحرف مصدر بدنامی باحرف صله کشیده متعلقدر بد یرامز نام اسم یاحرف مصدر بدنام اصطلاحده رسوا معناسنه بدنامی رسوایلق معناسنه کشید بونده انقلاب وتحول معناسنه فعل لازمدر متعدی ظن ایلدکاری کبی چکدی دیمکدر شراب سرکیه وسود یوغرده چکدیکی کبی نته کیم هلالینك بو بیتنده زیاده روشندر * بیت وه که سعدای تو اخر سر بشیدایی کشید * قصه عشق نهان ما برسوایی کشید * وحضرت مولانا جامینك بو بیتندن * بیت جاکن درون پاك ضمیر یکه عاقبت زین شیوه کار قطره بدرادانکی کشید * بیت جند اصفی بکوی پری پیکران روی * کار تو رفته رفته بدیوانکی کشید آخر کلمه تأکیددر سابقا بیان اولنان کبی نهان خفی معناسنه کی فارسیده قچن دیمکدر ماند فعل مضارع مانیدندن مشتقدر لفظ مشترکدر قالمق وقومق معناسنه کلور بر معنا دخی واردر که بکزه مك یعنی مشابهت معناسنه که مانستن مصدریده بو معنایه کلور اما ما نحن فیه مصدرلرینك برسی دخی ماندن کلور اشتراك اوزره یعنی لازمله متعدی ما بیننده پس گلستانده * بیت عمر برفست وافتاب تموز * اندکی مانده خواجه غره هنوز * متعدیدر لازم دکلدر جمیعا شراحك ظن ایتدکاری کبی یعنی افتاب تموز برف عمردن ازقودی دیمکدر پس ما نحن فیه ده قالور دیمکدر لازم معناسنه آن اسم اشارتدر بعیده راز کزلی ایش یاوحدت ویا تنکیر ایچون کزو اوچ کلمه دن مرکبدر که دن وازدن واودن که دن هاء رسمی وازدن واودن همزه لر حذف اولنمشدر او ضمیر مرفوع منفصلدر هو معناسنه رازه راجعدر سازند فعل مضارع جمع غائبدر ایلدیلر دیمکدر سازیدندن مشتقدر بر معناسی دخی واردر ان شاء الله تعالی یرنده بیان اولنور محفلها محفل جمع معناسنه در محصول بیت بودر که جمیع افعال واحوالم کندی مرادم مقتضاسنجه اولدیغندن یعنی کندی مرادم حسوانه مقید اولوب جانان مرادیله تقیید ایلمدیکمدن بدناملغه یعنی رسوایلغه منقلب ومتحول اولدی حاصل کلام مقتضای عشق ومحبت جانان کوکلی اله کتورمکدر م... جانله ومقبول خدمتله وکمال ادب وارکان رعایتله بلکه اقارب واباومتعلقاتنی ترك ایدوب درگاه دولت وسده سعادت مقربینی بستر وبالین ایدینوب کلبنك رعایتنی التزام ایلمك لازم وواجبدر نیته که دیمشلردر

اسنی اغرلین ایتنه کمولئ ترس مصراع ثانی یی بو تقریره ارسال مثل ایدوب
بیوررقچن مخفی قلورشول رازکه اندن مجعلر پیدا ایده لریعنی برسرکه مجامع
ومحافلده سویلنه قچن کزلی قلورالبته قالمزیرا کل سرجاوزالاثنین شاع نتکه
هلالی دیمشدر* بیت بعدازین رازهلالی نتوان ساخت نهان* که بهرخلوت
ازوانجمنی ساخته اند* رازدن محافل ومجامع پیدا ایلمکدن مقصود جابجانی
سویلشمکدر (حضوری کرهمی خواهی ازوغایب مشوحافظ* متی ما تلق
من تهوادع الدنیا واهملها* حضور نقیض غیبتدر وسفر مقابلنده دخی
مستعملدر اما بونده مراد استراحتدر یا وحدت ویا تنکیر ایچوندر خواهی فعل
مضارع مخاطبدر خواهیدندن مشتقدر اکرحضوردلرسك دیمکدر ازو ضمیری
مصراع ثانینك مضمونته یعنی خواسنه راجعدر ذات باری یه ارجاع
اخش خطایا درغایب مقابل حاضردر اما بونده غافل مراد درنتکه بعض
نسخه ده واقعدرمشو نهی حاضردر حافظ منادادر حرف نداسی حذف اولمشدر
اصلنده ای حافظدیمکدرمتی اسماء منقوصه دن ایکی فعل مضارعی جزم ایدر
مشترکدر شرطله استفهام ما بیننده بونده شرطا ایچوندر ماحرف زاید تأکید
ایچوندر تلق فعل مضارع مخاطبدر اصلی تلقی علم بابندن لام الفعل جزمله
دوشمشدر بولشه سن دیمکدر تقدیر کلام متی اردت ان تلقی دیمکدر تاکه معنی
مستقیم اوله اذا قمتم الی الصلوات ده کی کبی من اسم موصولدر الذی معناسنه
اکثر ذوی العقولده مستعملدر مفعول بهیدر تلقی نك ازوده اولان ضمیر غایب
من لفظنه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله دیین هم تناقض سویلدی هم
خطا ایلدی تهوا علم بابندن فعل مضارع مخاطبدر هوت السمان کبی سورسن
دیمکدر موصولك صله سیدر اصلنده تهواه ایدی موصوله راجع اولان ضمیر
منصوب حذف اولمشدر دع الدنیا دع ندع دن مشتق امر مخاطبدر ترك ایله
دیمکدر مصدری ماضیسی مستعمل دکلدر اما اسم فاعلی واسم مفعولی ندرتله
مستعملدر الدنیا جهان دیمکدر واهملها امر مخاطبدر اهمل یهمل افعال بابندن
ترك ایله دیمکدر دع کبی ها ضمیر منصوب راجعدر دنیایه اخرنده الف تأنیث
اولدیغندن تأنیث ضمیری راجع اولدی* محصول بیت بو اولدیکه اکرحضور
استرسن ای حافظ اندن غافل اولمه یعنی سودیکنه واصل اولمق استرسن دنیایی
ترك ایله یعنی یولنه بذل ایله وخدمتنه صرف ایله ذکر محل ارادۀ حال قبیلندندر
اموال واسباب دنیویه مراددر بیت سابقده ذکر اولنان کبی زیرا اسباب
وصلتك اقواسی مالدراندن بذل نفسی یعنی شایستۀ خدمتدراندن صکره
مراد اید نورسه جانان علم ومعرفتدر وله ایضا (ای فروغ ماه حسن ازروی

رخشان شما* اب روی خوبی ازچاه زنخدان شما) ای حرف ندا منادا سی
محذوفدر ای جانان دیمکدر مابعدی مقصود بالندادر فروغ اسمدر ضیا
معناسنه ماه ای معناسنه مشترکدر بونده جرم قمر مراددر حسن کوزللك روی
یوز رخشان صفت مشبهه در درخشیدندن مشتقدر پلدراغن معناسنه
شما سزانتم معناسنه اب روی یوز صوبی عرض معناسنه خوب کوزل
یا حرف مصدردر چاه قیو بونده چوقور دمراد زنخدان وزنخ اکك* محصول
بیت ای جانان کوزلك آیینك ضیاسی پلدراغن یوزیکزدندر یعنی فلکك
ایی کنش دن نور الدیغی کبی کوزلك آیی سزدن نور وضیا الور دیمکدر ماهك
حسنه اضافتی استعاره طریقیله در ای جانان کوزلك یوزصویی سزك اککز
قیوسندندر یعنی چقورندندر جمیع محاسن ولطافت سزك زنخدانکزه
محصوردر هر کوزل حسنی اندن الور آی کنشدن الدیغی کبی ایکی مصراع
تکرر خبر قبیلندندر (کی دهد دست این غرض یارب که هم دستان شوند*
خاطر مجموع مازلف پریشان شما* دهد فعل مضارع دهیدندن ویردیمك
معناسنه دست ال یارب بونك کبی یرلرده عجبا معناسنه در غرض
بونده مرادمعناسنه درهمدستان هم ادات مقارنت همخان وهم حجره
خانه داش وحجره داش دیمکدردستان داستاندن مخففدر حکایت معناسنه
حکایتداش دیمکدر بر معناسی دخی واردران شاء الله یری کلدکده بیان اولنه
شوند فعل مضارع جمع غایب شویدندن مشتق اوله لر دیمکدر خاطر اصلنده
کوکه کاندر صکره کوکه اطلاق ایلدیلر ذکر حال ارادۀ محل طریقیله زلف
قولق اوکندن اینن صاچلر پریشان طاغنق دیمکدر* محصول بیت عجبا بوغرض
قچن ال ویره که مصاحب اوله بزم خاطر مجموعمز وسنك پریشان زلفك استفهام
انکاری قبیلندندر یعنی ایکیسنك مصاحبتی ومقارنتی میسر دکلدر زیرا بزم
خاطرمزك جمعیتنه باعث زلفده قرار ایلمکله اولور بو وایسه محالدر زیرا زلفده
قرار مجعدوتابدار اولمغله اولور پس بوغرض ال ویرمز یارب عبارتنی بویله یرلرده
عجبا معناسنه استعمال ایدرلر (عزم دیدار تودارد جان برلب امده بازکردد
یا برایدچیست فرمان شما* عزم نیت دیدار یوز وکورمه معناسنده مستعملدر
وصف ترکیبیدر اصلنده ارندۀ دیدایدی کورمه کتوریجی صکره یوزده
وکورمه ده استعمال ایلدیلر تو واو رسمیله سن دیمکدر انت معناسنه کاه اولور که
واوی ضرورت وزن ایچون تلفظ ایدرلر دارد فعل مضارع مفرد طوتر معناسنه
جان روح حیوانی براب امده بر استعلا ایچوندر علی معناسنه لب بونده
دودق معناسنه درامده کلمش معناسنه ماضیدن برقسمدر اسم مفعول

دكادر جان براب عبارتنه مضافدر بو بيتده كى كبى * بيت بكـدوروزى
صبر كن اى جان براب آمده * زانكه خواهم دوست بسيارم ترا * آصفى امدى
تازلبت جان بلب امده را * عذرخواهى كنم امروزكه مهمان دارم بس جان
برلب امده جملهٔ حاليه درد بنلر خطا ايلـديلر بازبونده كرودمكدركردد فعل
مضارع مفرد غايبدر كرديدندن دونمكدر عودت معناسنه مقام استفهامده
واقع اولمش دونسونمى معناسنه ياحرف عاطفدر عربيده اوكبى برايد
بحسب اللغه يوقارى كاورويوقارى كاله اما بونده چقمقدن تعبيردر خروج
معناسنه چقسونمى ديمكدر استفهام طريقيله فرمان بوبرقدر امر معناسنه
* محصول بيت لبه كلمش جانسنى كورملى قصدين طوتركيرودونسونمى
يوخسه چقسونمى امر بكزندر يعنى جان عزيزى سكاتسليم ايده يمى يوخسه
يه يرينه وارسونمى يورغكزندر ديمكدر (دورداراز خاك وخون دامن
چوبرما بكذرى * كاندرين ره كشته بسيارند قربان شما * دورايراقدر بعيد
معناسنه دار امر مخاطبدر داريدندن خاك طپراق دامن ودامان اتكدر ذيل
معناسنه انسانده وغيريده مستعملدر چو حرف تعليل چونكه دن مخففدر
برما اوستمزه علينا معناسنه بكذرى كذيدندن مشتقدر فعل مضارع
مخاطبدر كذشتن ده مصدردر بو معنايه كاندرين اوچ كلمه دن مركبدر برى كه
حرف تعليلدر وبرى اندركه اداة ظرفدر كه دربوندن مخففدر وبرى اين كه
اسم اشارتدر قريبه پس تركيبله كه دن هارسمى واندرله ايندن همزه لر حذف
اولمشدر ره راه مخففيدر سبيل معناسنه معلوم اوله كه فارسيده واودن وبادن
والفدن صكره كه هاء اصليه واقع اولسه بو حرفلرى حذف ايلمك جايزدر مثلا
طاغه كوه وكه وكويه ديه ده وپادشاهه شاه وشه ديرلر وقس على هذا
كشته كافك فتحيله اولمش ديمكدر ماضيدن برقسمدر كشتن دن مشتقدر كشتن
وكردندن مصدرلردر صيرورت معناسنه بوجهتندركه انتقال معنالرنده
مستعملدر كاه اولوركه دونمك معناسنه مستعملدر مثلا كيدركن دونمك
ويامولويلر كبى دونمك بسيار چوق ديمكدر كثير معناسنه بسيارند لفظندكى
نونله دال است لفظنك اداة جمعى دربونده معنى جهتندن كشته يه مقيددر
ضرورت وزن ايچون تأخير اولمشدر قربان لغتده شول شيدركه انكله اللهه يقين
اولاسين اما بونده الله ايچون كسيلان قويون وغيريسى مراد اولور * محصول
بيت بزم اوستمزه كجدكده يعنى بانمزه اوغرادقده اتككى قاندن ايراق طوت يعنى
اتكك چكرلنا كابرانه كچ زيرا بو يولده كه بزيمقلوب ياتورز چوق كسه قربانكز
اولوب ياتورلر يعنى عشاق يولكده قيريلوب ياتورلر مقصود جانان شفقت ايدوب

اندن

اندن مرحمت طلب ايلمسيدر (دل خرابى ميكنند دلدار را اكه كنيد * زينهاراى
دوستان جان من جان شما * خراب يقق عمارتك ضديدر يا حرف مصدردر
ميكندمى حرف حال يا استمراردر كند كنديدندن مشتق فعل مضارعدر
برمصدرى دخى كردندر ايلردمكدر خرابلق ايلر معناسنه دلدار وصف تركيبيدر
كوكل طوتيجى معناسنه اصلندن دارندهٔ دل ايدى پس اداة فاعل كه نون ودال
وهاى رسميدر حذف ايدوب معناى عام تركيبندن معناى خاص علميه يه نقل
ايلمك ايچون مضاف اليهى تقديم ايدوب دلدار ديديلر جميع مشتقاتندن اولان
وصف تركيبلرده بوقاعده جاريدر مالدار ودزدار وسردار دخى بو قبيلدندر
حاصل كلام دلدار بونك كبى مقاملرده جانندن عبارتدر را اداة مفعولدر
اكه اكاهدن مخففدر قاعدهٔ سابقه اوزره اكاهيدن مشتقدر لازمله متعدى
ما بيننده مشتركدر دويمق ودويرمق معناسنه كنيد امر مخاطب جمعيدر اكه
كنيد اكه ايلك يعنى بلو يرك زينهار يانك ثبوتيله بونده تأكيد ايچون البته
معناسنه دركاه ياسنى حذف ايدوب زنهار ديرلر دوستان الفله ونونله
جمع اولمشدر ذوى العقولدن اولديغيچون جان من وجان شما فارسيده بو واو
عربيده كل رجل وصنعته واوى كبى مقارنت معناسى ويررتنه كه شاعرلر
بو بيتى دليلدر * بيت اى رند جرعه نوش تو ومستى خمار * ماونشاط مستئ عشق
ازمى الست بعضلر ديديلر واو سكت در ضرورت وزن ايچون كلمشدر تقدير كلام جان
من جان شماست ديمكدر يعنى بنم جانم سزك جانكزدر حاصلى كندى جانكزه نه
لايق ايسه بنم جانمه انى ايلك * محصول بيت كوكل خرابلق ايليور يعنى افشاى
رازايده يوردلدارى اكاه ايلك البته اى دوستلر زيرا بنم جانم همان سزك
جانكزدر يا خود بنم جانم سزك جانكزايله درهرنه كه بنم جانمه اولورسه سزك
جانكزه ده اول اولور حاصل كلام كوكل بيقرار اولوب آه آتشله جهانى ياقوب
يقه يوروسز دلدارده جهانه داخلسز پس دلدارى اكاه ايلك كه كوكله
مرحمت ايلسون خلاص بوله سز زينهار لفظى ايكى وجهله تأكيده قابلدر
خرابى ميكندده اكه كنيده ده (كس بدور نركست طرفى نبست ازعافيت * به كه
نفروشند مستورى بمستان شما * كس كمسه بدور با حرف ظرف دور ودوران
عربيده دونمكدر اما عجم زمان معناسنده استعمال ايدر نركس رومده زرين قدح
ديدكارى چيچكدر كوزى شعرا اكا تشبيه ايدرلر كنايه طريقيله عرب تعريب
ايدوب نرجس ديرزيرا انلر تعريبده كاف عجمى جيمه ابدال ايدرلر پنكه پنج
ديدكارى كبى پس معهود مصرى چيچك نرسدين معناده خطا ايلمشدر * بيت
نركس اوزره برك زرد ژاله لركيم واردر * ارچراغينه ديرلمس درهم ودينار در

رومده زرین قدح دید کار نـسـه عجم نرکس دیدوکینه کاتبینك نرکس ردیفلی
قصیده سنده بو بیت شاهددر * بیت بسته دستاروسر طاقیهٔ نارنجی * درشکسته
است ظریفان ورعنا نرکس * وبورباعیٔ بسحاق * نرکس که چمن ازرخ
اوکشت منوّر * کوئید که داردطبقی سیم پرازرز * دردیدهٔ بسحاق نه زرونه سیم *
شش نان تنك داردوبك طاس مزعفر * نان تنك دیوبوفقه اتمکینه دیرلر
وهلالینك بو بیتی * بیت باجام وقدح عزم چمن کردچو نرکس هرکس که درین
دوربکف سیم وزری داشت تا ضمیر مخاطب طرف رانك سکونیله عربیده کوز
یعنی چشم معناسـنه در اما عجمده جانب وفائده معناسنه مستعملدر بونده
فائده معناسنه دریا وحدت ویا تنکیرایچوندر نبست بغلمدی معناسنه عافیت
بونده پرهیزکارلق معناسنه دربه یك دیمکدر نفروشند نفی مستقبلدر ضمیره لر
دیمکدرمصدری فروشیدن وفروختن کلور نون مفرده فارسیده حرف نفی در
مستوری یا حرف مصدرمستوریدن پرهیزکارلق مراددر تفنن فی العباره
ایلدی بمستان یا حرف صله مستان الف ونونله جمع ایلـدی ذوی العقول
مرتبه سین الحاق ایلمکله مراد چشمدر وچشمی الف ونونله جمع ایده کلمشلردر
* بیت دل شیشه وچشمان توهرکوشه برندش * مستند مبادا که بناکه
شکنندش * محصول بیت کمسه سنك چشمك زماننده پرهیزکارلقدن فائده
بغلمدی یعنی مستفید اولمدی زیراهرکسه که سنی کوردی مست عشقك اولدی
حاصلی تمام عالمی اسیرودیوانه ایلدك دیمکدر پس یکدرکه پرهیزکارلق
ومستورلق صاتمیه لر سزك چشمکزه ذکرجزوارادهٔ کل قبیلندندر یعنی مراد
کندیدر چشمـه نسبت مستورلق خوب واقع اولمشـدر (بخت خواب آلود
مابیدارخواهدشد مکرزانکه زدبردیده ابی روی رخشان شما * بخت طالع
معربدر عربیسی جدّدر خواب اویقو ودوش معناسنه خوابیدندن مشتقدر
الوداسمدرالودندن بولشمق معناسنه خواب الوداویقو بولشغی دیمکدر بیدار
اویانق خواهدشد خواهد بلرمعنـاسـنه شد فعل ماضی شدن یعنی مصدر
معناسنه زیرا ماضی مضارعه مقـارن اولسـه مصدر معناسی مراد اولور
خواهدشدن معناسنه مکر بونده کانه معناسنه درزانکه اصلنده ازانکه ان اسم
اشارت که حرف تعلیل زدفعل ماضی اوردی بردیده بر بونده باصله معناسنه در
دیده بونده کوز دیمکدر ابی یا حرف وحدت ویا تنـکیرایچـون بونده ابی رویه
مضاف ایلین خطـا ایلدی * محصول بیت کانه بزم خواب آلودوخوابناك
طالعمز اویانیسر درزیراسنك روی رخشانك بختمك کوزینه صوسپدی یعنی
سنك روی رخشانکی کورمز طالعمزك بیدارلغنه باعثدر زیرامشهوردرکه

برکسنه نك طالعی خوابده اولسه کندی المده اولورا ما طالعی بیدار اولسه کندی ردسرووی
راحنده اولور پس بخت خواب آلود بخت بد معناسنه دردیمك بددر (باصبا همراه
بفرست ازرخت کل دسته * بوکه بویی بشنویم ازخاك بستان شما * همراه یولداش
بفرست امرمخاطبدر فرستیدندن باتأکید افاده ایدر رخ یکاق بونده یوزمراددر
کلدستهٔ برطوتم کل دیمکدر همزه نشانه سی یای وحدتدن عوض یازیلور بوکه ردشمعی
بو بود لفظندن مقصوردر بوکه اوله که دیمکدر * محصول بیت ای جانان رخلك
کاشنندن صبا ایله بردسته کل کوندرا وله که آیغك بصدیغی بستانك ترابندن
برقوقوجك دویایدق یعنی آیغك بصدیغی بستانك ترابی همان کل قوقوسین
ویرر پس رخسارك کابن استشمام همان خاك پایك استشمامدر بعضلر بوبیتی
غیر ینك تزریق تقدیرا تیله تقریرایدوب بیان ایلدیلر حق بوکم طبعنده ذره قدر
استقامتی اولان کمسه بومقوله هذیانی ژاژخا قبیلندن عدّایدر (عمرتان بادومراد
ای ساقیان بزم جم * کرچه جام ما نشد پرمی بدوران شما * عمرتان لفظنده کی
تاخطابیچوندر الف ونون ضمیری جمع ایچوندر زیرافارسیده ضمایرالف ونونله
جمع اولور مثلا دلتان ودلشان ودلمان دیرلر وبوضمایرك ماقبلی مفتوح اوقنور کاه ردشمعی
اولورکه ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنور * بیت عشق بحرازدلشان
سربرزد * آتش شوق بجانشان درزد باد امرغائب صیغه سیدر بویدندن مشتق
اولسـون دیمکدر مواقع دعاده استعمالی کثیردر بونده کی کبی بزم مجلس جم
حضرت سلیمان پیغمبردرنته که خواجه حافظ بیوررر * بیت خاتم جم را
بشارت ده بحسن خاتمت * که اسم اعظم کرداز وکوتاه دست * جام ایقلی قدح
پرمی شرابله طولو بدوران با حرف ظرف دوران واوك سکونیله فارسیده زمان
معناسنده مستعملدر بونده بزمه نسبت خوب واقع اولمشدر * محصول بیت
عمریکزاوزون ومرادیکز حاصل اولسون ای پادشاه مجلسنك ساقیلری اکرچه
بزم قدحمز سزك زمانکزده پرمی اولمدی مرادی پادشاه یزده تعریضدر زیرا انی
مدح ایلدی وجائزه ویرمدی نته که برقطعه ده بیوررشاه هرموزم ندیده بیکزمان
صدالطف کرد * شاه یزدم دیدومدحش کردم وهیچم نداد * پس مراد
ای شاه یزد عمرك اوزون ودولتك زیاده اولسون اکرچه بنی بهره مند ایدوب مرادم
ویرمدك دیمکدر (میکند حافظ دعایی بشنوامینی بکو * روزی ما باد لعل شکر
افشان شما * بو بیتك نسخه لری مختلف واقع اولمشدر بعضیسی مذکور اولان
کبیدر وبعضیسی میکند حافظ دعا وبشنوامین بکو وبعضیسی میکند حافظ دعا
وبشنوامینی بکو دعایده وامینده کی یالروحدت ویا تنکیرایچوندر روزی رزق
ونصیب معناسـنده مستعملدر شکرافشان وصف ترکیبی درشکر صاچیجی

معناسنه اصلنده شکر مخففدر رزنیچون مشدد اولمشدر زیرا الفت عجمده تشدید
یوقدر دیمشلر حتی فرخ وخرم اصل لغتده مخففدر دیرلر * محصول بیت حافظ دعا
ایلر ای جانان سن ایشت وامین دی اول دعا بودر بزم نصیبمز اولسون سزلک شکر
صاچیجی طوداغکز (ای صبا با سا کنان شهر یزد از ما بکو * کای سرحق
ناشناسان کوی چوکان شما * بعضی نسخه ده کوی میدان دوشمشدر ایکی سیده
کویه مناسبدر شهر یزدک سا کنلرندن مراد پادشاه یزددر تعظیما جمع ایلمشدر
وشهر یزد شیرازدن اوچ کونلک یول درد یرلر ورکنا بادصویی که منبعی شیرازدر
شهر یزده اقروصویک ایکی جانبی سکوت اغاجی دکلمشدر شویله که یولجیلر هیچ
کنشدن زحمت چکمزلر بوایکی شهرک مابینی غایتله معمور ایمش توفقات ایله اماسیه
مابینی کبی والعهدة علی الراوی حق ناشناسان کفران نعمت معناسنه
مستعملدر کوی طوب چوکان جیم وکاف عجمیله براوزون دکنکدر اوجی اکری
کشش لر عصاسی کبی که انکله ات اوزرنده اوین اوینارلر یعنی برطوپی میدانه
صالرلر واول چوکانله انی اورتادن قپارلر هرکیم قاپرسه دولت انکدر * محصول
بیت ای صبا شهر یزده ساکن اولان پادشاهه واعیان دولتنه سویله که
ای ارباب دولت کفران نعمتکز اولنلرک باشی سزلک چوکانکزه میدانک طوپی
اولسون مصراع ثانی خشو ماجح طریقیله واقع اولمشدر اصل مقول قول کلجه
بیتدر یعنی (کرچه دوریم از بساط قرب وهمت دور نیست * بندهٔ شاه شمایم
وثنا خوان شما * بساط دوشنمش اشیاده مستعملدر قرب یقینلقدر همت
کسرهایله وفتحیله لغتدر ارادت معناسنه * محصول بیت ای یزدک سا کنلری
اکرچه سزدن وجودمز وتنمز ایراقدر اما همتمز ایراق دکلدر یعنی کوکلمزدن
چقمزه سز پادشاهکز قولی وسزلک دعاجکزایز مرادی پادشاهی استعطافدر
(ای شاهنشاه بلند اختر خدارا همتی * تا ببوسم همچو کردون خاک ایوان شما *
شهنشاه شاهانشاهدن مأخوذدر اصلی شاه شاهان پادشاهلر پادشاهی دیمکدر
بکلربکی کبی بلند بانک فتحی وضمیله لغتدر اختر فارسیده یلدزدر اما طالع وبخت
معناسنده استعمالی چوقدر * اخترم سیر بجایی کند از مهر مهی که نبوده اثر از
انجم وافلاک انجا * خدا را خدا تکری را ادات قسم ویا ادات تخصیصدر همتیده
یا وحدت ویا تنکیرایچوندر تا حرف تعلیله ببوسم با تأکیدایچوندر بوسم باء
عربیله فعل مضارع متکلم وحده صیغه سیدر بونده اوپم دیمکدر همچو کردون
هم حرف تأکید چو چوندن مخفف ادات تشبیه در کردون فلک وقتکلی که ایکی
تکراکلی اولوراناطولی ولایتنده عربه یرینه استعمال ایلدکاری هپ اولدر بونده
فلک مراددر ایوان واوان همزه نک کسریله عربیده بیوک صفه یه دیرلر اما عجم فتح

همزه ایله

همزه ایله بیوک چارداق معناسنده استعمال ایدرلر * محصول بیت ای بلند
طالع پادشاه خدا حقیچون ویا خدا ایچون همت ایله تا کردون کبی خاک ایوانک
اوپه یم یعنی کردونه مشابه ویا کردون اوپدوکی کبی اوپه یم وله ایضا (ساقی
بنور باده برافروز جام ما * مطرب بکو که کار جهان شد بکام ما * ساقی
منادی بنور باده باء مع معناسنه در نور آتشک ضیاسنه دیرلر باده خمر نورک
باده یه اضافتی مشبه بهک مشبهه اضافتی قبیلندندر صفوتدن کنایه در
برافروز بر حرف تأکیددر افروز افروزیدندن مشتق فعل امر مخاطبدر
افروختن وافروزیدن لازمله متعدی مابیننده مشترکدر یاقلمق ویاقلنمق
بونده متعدیدر مطرب اسم فاعل الطرب یطرب افعال بابندن سوندیریجی
معناسنه * اما اصطلاحده سازنده وکوینده یه دیرلر بکو بونده امردر ایرله
معناسنه که حرف تعلیل ویا رابط قول ومقول * محصول بیت ای ساقی
نورکبی صاف وخالص باده ایله بزم جاممزی روشن یعنی پرایله ای مطرب
ایرله زیرا جهان ایشی یعنی احوال جهان مرادمزجه اولدی یاخود
بو مضمونی ایرله یعنی مصراع ثانی مضمونینی اوقود یمک اوله یاخود ما در پیاله
بیتنی ایرله دیمک اوله (ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم * ای بیخبر زلذت
شرب مدام ما * پیاله لامعی چلبی بوش قدح دیمش اما لغتلرده صفرق دیمشدر
مدام ومدامه جوهری شرابدر دیدی پس مدام جمع مدامه در دین مخالف ردسروری
سویلدی برده مدام دائم وثابت معناسنه کلور پس شراب مدام شرب
دائم معناسنه اولور * محصول بیت بز پیاله ده یعنی نور پیاله ده یارک یوزی
عکسنی کورمشزای بزم دائما ایچدیکمزدن یاخود باده ایچدیکمزدن بیخبر
کیمسه بزی معذور طوت ایکی مصراع معنی جهتندن تقدیم وتأخیره محمولدر
(چندان بود کرشمه وناز سهی قدان * کاید بجلوه سرو صنوبر خرام ما *
کرشمه کاف عجمینک کسریله ناز لفظنه مرادفدر بعض روستایی لرک فتح کاف
عربیله اوقودقلرینی فصحا وظرفای عجم قبول ایلمدی سهی سینک فتحی
وکسریله لغتدر طوغری معناسنه اکثری سروه صفت اولور سهی قدان الف
ونونله جمع اولمش وصف ترکیبیدر طوغری قامتلی محبوبلر دیمکدر بجلوه
با حرف صله لامعی چلبی جلوه صالنمق دیمشدر اما لغتلرده عرض جمال
معناسنه در صنوبر خرام وصف ترکیبیدر صنوبر چام اغاجی مراد بونده سرو
شکلنده اولاندر مطلق دکل خرام خرامیدندن مشتقدر صالنمق معناسنه در
یعنی صنوبر کبی صالنان سرو * محصول بیت موزون قامتلی
محبوبلرک ناز وشیوه سی اولزمانه دکدر که بزم صنوبر صالنشلی سرومز یعنی

ردسروری

محبوبمزصالنه ویاعرض جمال ایلیه یعنی بوکانجه انلره اعتبارقلمزپس بونده
استفهام انکاری یه حکم ایده نفی انکارایده رز (هرگزنمیردانکه دلش زنده شد
بعشق * ثبتست برجریدهٔ عالم دوام ما * نمردفعل نفی استقبال اولمزلا یموت
معناسنه زنده دیری حی معناسنه درثبت بونده مصدر فاعل معناسنه در
جریده بردرلودفتردرکه کاغددن بلپازه کبی دربلورایکی جانبندن بله اوقنور
بوزمانده استعمالی مهجوردرجریده نك عالمه اضافتی بیانیه در* محصول بیت
شول کمسه نك که کوکلی عشق ومحبت جانانله زنده اولدی اول هرکز اولمزپس
بزم جریدهٔ عالمده دوام بقامز ثابتدر زیرابز اول زنده لردن ایز (ترسم که صرفهٔ
نبرد روزبازخواست * نان حلال شیخ زاب حرام ما * صرفه زیاده معناسنه در
اصطلاح عجمده مثلا اول زمانده التون اقجه صرف ایلسك برایکی اقجه
زیاده ویررلردی اول زیاده یه صرفه دیرلر امابونده مطلق زیاده معناسنه در
یاحرف وحدت وهمزه حرف توسلدر بازخواست قیامت روز بازخواست
یوم السؤال دیمکدر قیامت کوننده تعبیردرنان حلال کنایه در
نان وقفدن زیرااکثرمشایخ خانقاهلرده وزاویه لرده اولوب وقف اتمکین یرلرآب
حرام کنایه در خمردن * محصول بیت قورقرمکه قیامت کوننده فضیلتی
اولمیه شیخك حلال دیویدیکی وقف اتمکینك بزم حرام دیوایجدیکمزشراب
اوزرینه یعنی انك ذرق وریاایله یکیندوکی وبزم رندلك ایله یکیندیکمز برابرکاه
بلکه بزم رندلکمزافضل کلورزیرابزمرایی دکلوز (ای باد اکربکاشن احباب
بکذری * زنهارعرضه ده برجانان پیام ما * احباب دوستلرحبیبك جمعیدر
کاشن وکلزارکالك معناسنه دراحبابدن مرادجانان وسائراحباسیدر
یاخودبونده مفردمراددریعنی جانانی تعظیماجمع ایلمشدرعرضه عرض
معناسنه درهای رسمی ادات نقلدریعنی عربیدن عجمیه برجانان اضافتله
عند معناسنه دریعنی جانان قتنه پیام وپیم وپیغام وپیغم خبردر* محصول
بیت ای باد اکردوستلرکاشنندن یعنی مجلسندن کچرسن البته جانان حضورینه
بزم خبرمزی عرض ایله عرض ایلیه جکی کاجك بیتك مضمونیدر (کونام
مازیادبعمداچه میبری * خوداید انکه یادنباید زنام ما * یادکردن اکمقدرعمد
قصدعمداقصدا * محصول بیت ای بادجانانه سویله بزم ادیمزی قصدایله
خاطرکدن نه کیدررسین اولزمان خودکلورکه ادمزهرکزاکلمزیعنی اولورز
ونام ونشانمزدفترکائناتدن محواولیسردر (مستی بچشم شاهد دلبند
ماخوشست * زان روسپرده اند بمستی زمام ما * مستی ده یاحرف مصدردر
بچشمده باحرف ظرف ویاحرف صله دربای سببیه دیندن سببی صورمق

ردسروری

کرك شاهد محبوب معناسنده مستعملدر دلبند وصف ترکیبیدر
کوکل بغلایجی معناسنه کوکله متعلق اولان ذات مراددرخوش ایو
بونده براشق معناسنه درسپرده اندسپردن لغتده اصمرلق وتسلیم ایلمك
معناسنه در بونده فعل ماضی جمع غائبدر حواله واحاله معناسنه در
بمستی باحرف صله ویاحرف مصدرزمام لغتده اویان دیزکین معناسنه در
بونده مضاف الیه محذوفدرتقدیرکلام زمام اختیارماایدی عنان
اختیاردیدکلری کبی * محصول بیت بزم کوکلمزی کندویه متعلق ایلین
محبوبك چشمنه مستانه لك یاره شق ویاقشقدر اول وجهدندرکه بزم
زمام اختیارمزی مستانه لکه حواله ایلمشدر* یعنی اول مستانه چشم
اولدیغی ایچون بزمستلکی اختیارایلدك (حافظ زدیده دانهٔ اشکی همی
فشان * باشدکه مرغ وصل کند قصد دام ما * اشك کوزیاشی یاحرف
تنکیروحدت ایچون دکل بعضیلردیدیکی کبی همی تأکیدایچوندرفشان
امرمخاطب فشاندندن صاچق نثارمعناسنه مرغ مطلق طیرمعناسنه در
اضافتله تخصیص کسب ایدر * مثلاتاوغه مرغ خانکی دیرلر قصددام
بعض نسخه ده قصدیرینه میل دام دوشمشدردام طوزاقدر * محصول بیت
ای حافظ کوزندن اشك یعنی کوزیاشی دانه سنی صاچ اوله که وصل مرغی
بزم طوزاغمزه میل ایلیه یعنی آغله اوله که جانان کوزلك یاشینی کوروب
سکارحم ایلیه * بیت فشان سرشك نیازآصفی زناله چه سود * بدانه رام کن
آن طایرهمایونرا بیت حافظده التفات واردرمخاطبدن متکلمه (دریای
احضرفلك وکشتیٔ هلال * هستند غرق نعمت حاجی قوام ما * احضر
یشیل کشتی کمی دریای احضرمشبه به فلك مشبه در * دریااحضره
واحضرفلکه مضاف اولمشدر * اضافت بیانیه قبیلندن مذکورتشبیه
احضردریایه صفت اولدیغی تقدیرجه درامافلکه صفت اولنجه دریامشبه
به فلك احضرمشبه اولورلکن قلبه محمولدرعلی کل حال اضافت بیانیه در
کشتیٔ هلالده بوقبیلدندر قوام فتح قافله وکسرایله لغتدرنتکه امام زوزنی
لبیدعامرنیك قصیده سی که متعلقاتك بریسیدرانك شرحنده
دیمشدر * قوام الشیء وقوامه بالکسروالفتح مایقوم به الشیء والکسر
افصح حاجی قوام الدین حسن سلطان حسن الخانینك وانك اوغلوسلطان
شیخ اویسك وزیراعظمی ایدی نتکه خواجه حافظ انك وفاتی تاریخنده
بیورمشدر * بیت سروراهل عمایم شمع انجمن * صاحب قران حاجی قوام
الدین حسن * زیراعجم صاحب عبارتنی اکثری وزیرلرده استعمال

ردشمعی

ایدرلر* خصوصا صاحب قرانه اضافتی مذکور مدعایی مؤیددر
بوندن اول وزیر اعظم قوام اکبر ایدی که حافظ انك وفاتی تاریخنده اعظم
قوام دیه کلمه تعبیر ایدر* بیت اعظم قوام دولت ودین انکه بر درش* از بهر
خاکبوس نمودی فلك سجود* بوندن صکره حاجی قوام الدین حسن
اون ییل وزیر اعظملق منصبنی سورمشدر* نته که ایکیسنك تاریخلرندن
مفهومدر* وبو حاجی قوام خواجه ایچون بر مدرسه بنیاد ایلمشدر*
وخواجه نیجه ییللر تدریس وتذکیره مشغول اولمشلردر* وتفسیر کشافك
نیجه متعلق یرینه حاشیه لر تعلیق ایلمشدر* وسکاکی یه ده جابجا حاشیه سی
واردر* محصول بیت یشل فلك دریاسی وهلالی کشتیسی یعنی افلاك
ونجوم بزم حاجی قوامك نعمتنه غرقدرلر حاصل کلام بو صاحب سعادتك
ولی نعمت اولدیغنه مبالغه طریقیله اعترافدر* وله ایضا (صوفی بیا که
آیینه صافیست جام را* تا بنکری صفای می لعل فام را* صوفی اسم منسوبدر
صوف قیون یوکنه دیرلر بو طائفه اکثری یوك اسبابنی کیدکلرندن
بوکه نسبت ایدوب صوفی دیدیلر حرف ندا حذف اولمشدر* بیا فعل امر
مخاطبدر آیدندن قاعدهٔ کلیه درکه بر کلمه نك اولنده همزه اولسه آمدن
واغازیدن واسایدن کبی ادات حال ویا استقبال ویا حرف نفی ونهی اولنه
داخل اولسه همزه یایه منقلب اولور مثلا بیاید ونیاید کبی وقس علیه سائره
فام رنك دورلو معناسنه لعل فام لعل رنکلی دیمکدر معلوم اوله که شعرا
عادتندندر زراق ومرائی صوفیلره یعنی صوفیلر شکلنده اولان سالوسلره
تعریض ایدرلر* اما اهل مشرب صوفیلره دخل ایلمزلر زیرا انلر کندی حاللریله
مقید اولوب کمسه نك طنز وطعنیله تقید ایلمزلر پس *محصول بیت ای صوفی
کل که جامك آیینه سی صافیدر مقصود صفوت باده در جام دکل تا لعل
رنکلی مینك صفاسنی کوره سن یعنی سیر ایله که نه حالت ویرر (عنقا شکار کس
نشود دام باز چین* کاینجا همیشه باد بدستست دام را* عنقا صحاح جوهریده
بر اولو قوشدر موجود الاسم معدوم الجسم *حاصل کلام عنقانك
ظهورنده اختلاف ایلدیلر کیمی دیدیکه حضرت موسی علیه السلام زماننده
الله تعالی برجفت قوش یراتدی قدس مبارکك اطرافنده حضرت موسی
علیه السلام متوفی اولنجه مکه طاغلرینه کتدیلر وکیمی دیدیکه رس قومنك
زماننده کلدیکه انلرك پیغمبری حنظله بن صفوان ایدی بعضیلر دیدیلرکه
مدت عمری حضرت خالد بن سنان عیسی علیه السلام زماننده دك سوردیکه
اول پیغمبر ایدی حضرت عیسی علیه السلام ایله حضرت محمد صلی الله

علیه وسلم ما بیننده کلدی صلوات الله علیهم اجمعین حافظ دیرکه جمیع امم
سالفه عنقایی ضرب مثل ایلر بر شیئده که ایشندیلر اما کورمز کبریت احمرده
بویله درو دیدیلرکه عنقا انکیچون دیدیلرکه بوینده آق طوق وار ایدی
وبعضیلر اوزون اولدیغیچون دیدیلر فارسیجه سیمرغ دیدیلر کمال عظمتندن
کویاکه اوتوز مرغ قدر حاصل کلام عنقانك احوال وتفاصیلنی بلمك استین
مقامات حریرینك اللنجی مقامنه که اخر مقاماتدر مطرزی شرحنه نظر
ایلسون شکار آودر مشهور قرأت شکاری کسره اضافتله در وبعضیلر عنقا
شکاری وصف ترکیبی اوقودی وترکیبی تقدیم وتأخیره حمل ایلدیلر*
کاینجا که حرف تعلیل همیشه دائما معناسنه در* محصول بیت عنقا کیمسه یه
شکار اولمز یا خود کمسه عنقا اشکار اولمز طوزاغك دوشر یعنی جانان که عنقا
مثالدر عظمتنده عالیجنابدر فنله وصنعت وحیله ایله کمسنه یه التفات ایلمز زیرا
بونده دائما طوزاغك النده یلدن غیری نسنه یوقدر بلکه یلده یوقدر زیرا
حاصل اولور نسنه دکلدر یعنی جانان وصولنده ترك تدارك ایله که سعی
بی فائده در (در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند* آدم بهشت روضهٔ
دار السلام را* عیش لغتده دیرلکدر حیات معناسنه اما بونده ذوق
وعشرت معناسنه درکه حرف تعلیل نقد بونده حاضر معناسنه در کوش*
امر مخاطبدر کوشیدندن دورشمك وچالشمق معناسنه آبخور صو آدی یعنی
صو ایچه جك یر بهشت باء مکسوره حرف تأکید در هشت هانك کسریله فعل
ماضی صالو یردی یعنی ترك ایلدی مصدری هشتن وهیدن کلور* روضه
لغتده چمندر اما بونده بغچه مراددر دار السلام دار اودر بیت معناسنه سلام
جنتك ادیدر جنت اوی دیمکدر روضه نك دار السلامه اضافتی بیانیه در
*محصول بیت حاضر ال ویردیکی ذوق وصفایه سعی ایله مستقبله ناظر اولمه
زیرا حضرت آدمك جنتده نصیبی قالمدی ترك ایدوب دنیا اوینه کلدی
یعنی زمان استقباله ملتفت اولدیغیچون جنتدن اخراج اولندی* بیت
غم نا آمده خوردن نه قدر رنجه میدارد* همان بهتر که با فردا کذارم کار فردا را
(در بزم دور یکدو قدح درکش وبرو* یعنی طمع مدار وصال دوام را* بزم
دور کنایتدر باده مجلسندن درکش در تأکید ایچوندر کش امر مخاطبدر
کشیدندن چك یعنی ایچ برو کیت دیمکدر یعنی زیاده یه طمع ایلمه* محصول
بیت دنیا بزمنده قلیل وکثیراللك ایردوکینه قانع اول زیاده یه طامع اولمه
مصرع ثانی مصرع اولك محصولیدر یعنی ذوقك دایم ومتواصل اولسون
دیمه باده نوشلر کبی که برایکی قدح ایله قانع اولمیوب بقلنجه ایچر صکره

خمارالمك چكر مقصود نصحتدر من قنع شبع ومن طمع ذل (ای دل
شباب رفت ونچیدی كلی زعمر * پیرانه سر بكن هنری ننك ونام را * شباب
یكتلك پیرانه سر پیرلك وقتی ظرفیت افاده ایدر ننك عار وغیرت معناسنه در
هنری هنر منقبتدر یا حرف وحدت نام بونده ناموسدر را حرف تخصیص
در * محصول بیت ای كوكل یكتلك زمانی كتدی حال بوكه عمردن
بر كل دیرمدك یعنی عمردن بر فایده ونتیجه كورمدك حاصلی جوانلكده
واصل جانان اولمدك پس امدی پیرلك وقتنده بر هنر ایله عاشقانه بر ننك ونام
تحصیل ایلك ایچون یعنی جوانلقده وصالنه بر سبب تحصیل ایده مدك باری
سعی ایله پیرلكده بر حالت ایلیه سن * راز درون پرده ز رندان مست پرس
* كین حال نیست زاهد عالیمقام را * درون ایچ معناسنه در یعنی
ایچری كه عرب داخل دیمكله تعبیر ایدر مثلا داخل البیت دیرلر اول ایچریسنه
رندان رندك جمعی در لامعی مرحوم رند قورقوسز دیمشدر اما عجم باده نوشه
اطلاق ایدر كین كاف حرف تعلیل واین اسم اشارتدر قرینه یعنی راز درونه
* محصول بیت پرده ایچنده كی رازی یعنی كزلی سری مست عاشقلردن
صور زیرا بو حال عالیمقام زاهدك حالی دكلدر عالیمقامدن مراد
عمرینی عشق جانانه ده بكیرنلردر كه انلر طریق عشق ومحبتك اختیارلریدر
وسر جانانه یی كسنه یه افشا ایلمزلر بلكه راز جانانی جانلرنده وجانلرینی دللرنده
كتم ایدرلر پس راز درون پرده یی افشا ایلمك انلرك حالی دكل دیمك اولور
مارا بر آستان تو بس حق خدمتست * ای خواجه باز بین بترحم غلام را *
ماراده كی را تخصیص افاده ایدر بزم معناسنه بس چوق معناسنه در
بسیار كبی باز بو یله یرده تأكید افاده ایدر انجق بونده با زلفظنه كیرو
معناسی ویرنلر ایلروسنی وكیروسنی واردنی واوكونی فكر ایلمزلرمش بعضی
نسخه لرده خدمت یرینه نعمت واقع اولمش حق بودر كه استاد وخواجه وترحم
وغلام لفظلرینه خدمت انسبدر * محصول بیت بزم سنك استانكده چوق
حق خدمتمز واردر ای خواجه غلامكه ترحم ایله نظر ایله خواجه بونده
افندی دیمكدر كه جاناندن عبارت اوله واحتمالدر كه خواجه قوام الدین
حسن اوله ویا قوام اكبر اوله سابقا ذكر اولنان كبی كه وزیرلره خواجه دیرلر *
* حافظ مرید جام میست ای صبا برو * وز بنده بندكی برسان شیخ جام را *
بنده كی بر كلمه نك كه اخرنده هاء رسمی اوله اكا یای مصدر ویا الف ونون جمعه
لاحق اولسه هاء رسمیه یی كاف عجمی یه تبدیل ایدوب بندكی وبندكان دیرلر
شیخ جامدن مراد بونده مقصود شیخ احمد نامقی حضرتلریدر كه حضرت مولانا

جامیله بر شهردندر كه جام دیرلر ننكه حضرت مولانا جامی بیورر قطعه مولدم
جام ورشحه قلم * جرعه جام شیخ الاسلامیست * زین سبب در جریده اشعار
* بدو معنی تخلصم جامیست * بو تلمیحی بیلنلر بو مقامده چوق عندیات
سویلمشلردر وهر یرده كه شعرای عجم شیخ جام دیرلر مراد شیخ احمد نامقی
حضرتلریدر وقصه سی تفصیلی ایله نفحات انسده مذكور ومسطوردر كه اول
كتاب مستطابك جمله عجایبندندر * محصول بیت حافظ طالب جام میدر ای
صبا وار بنده دن اظهار بنده كی ایله شیخ احمد جام حضرتلرینه كه توجهله
ممكن ایسه بزه باده پیدا ایلسون اول معهود زمانده كندویه پیدا ایلدیكی كبی
وله ایضا (ساقیا برخیز ودر ده جام را * خاك بر سر كن غم ایام را * ساقیا اخرنده
الف حرف ندادر كه فارسیده وتركیده مستعملدر برخیز بر بونده تأكید افاده
ایدر خیز امر مخاطبدر خیزیدن مصدرندن قالق یعنی اباق اوزره طور خاستن ده
مصدردر بو معنایه درده در حرف تأكیددر ده امر مخاطبدر دهیدندن
ویر دیمكدر دادن مصدردر بو معنایه جام را را ادات مفعولدر * محصول بیت
ای ساقی قالق دخی جامی ویر وای ساقی ایام غمنك باشنه طپراق ایله یعنی ایچوب
مست اوله لم وغم ایامی نسیا منسیا فراموش ایده لم كانه كه خاك التنده
مدفوندر (ساغر می بركفم نه تا زبر * بركشم این دلق ازرق فام را * ساغر
قدح نه فعل امر مفرد مخاطبدر نهیدندن قو دیمكدر تا حرف تعلیل زبر میم
متكلم مقدردر یعنی زبرم اوستمدن دیمكدر * كشم فعل مضارع متكلم وحده
چكم دیمكدر * دلق خرقه ازرق كوك فام رنك یعنی كوك رنك را ادات مفعول
* محصول بیت ای ساقی ساغر می اوجمه قو یعنی المه ویر تا بو كوك رنكلی
خرقه یی اوزرمدن چكه یم یعنی مست اولوب خرقه یی چالایدوب بیانه اته یم
بو بیت تعریضدر * شیخ حسن ازرق پوشه وتوابعنه كه انلر باسرهم كوك
جامه لر كیرلر ننكه محلنده بیان اولنسه كرك ان شاء الله تعالی وهر یرده كه
ازرق جامه ویا ازرق لباس ذكر ایدر انلره تعریض مراددر * بیت غلام همت
ان رند عافیت سوزم * نه ان كروه كه ازرق لباس ودل سیهند (كرچه بدنامیست
نزد عاقلان * ما نمی خواهیم ننك ونام را * محصول بیت ای ساقی اكرچه
باده ایچوب مست اولوب جامه یی چالایدوب پیانه اتمق عاقللر قتنده بدناملقدر
بز نام وناموس وننك وعار استمزز زیرا بز مخمور رند مریدلری ایز ننكه تفصیلی كاور
ان شاء الله تعالی (باده درده چند ازین باد غرور * خاك بر سر نفس نافرجام را
باد غرور اضافتی بیانیه در نافرجام وبد فرجام عاقبتی یرامز اصلاحه قابل
اولمین نسنه را تخصیص ایچوندر * محصول بیت ای ساقی باده ویر البته نیجه

بر بو غفلت یلندن یعنی غرور ایله عمر ضایع ایلك طپراق باشنه عاقبتی خبرسز
نفسك یعنی باده نوشلقدن غیری به مقتضیات نفسه تابع اولمق تضییع عمردر
* دود آه سینهٔ سوزان من * سوخت این افسردکان خام را * دود آهه و آه
سینه یه وسینه سوزانه وسوزان منه مضاف اولمشدر تتابع اضافات مطلقا
بو محلده جائزدر دود آه اضافتی بیانیه در وسینهٔ سوزان اضافتی
اضافت موصوف الی صفته سوزان صفت مشبهه در سوزیدندن مشتق
یانغن معناسنه افسردکان جمع افسرده درها کافه تبدیل اولمشدر قاعدهٔ
سابقه اوزره خام چیك نابخته معناسنه در * محصول بیت بنم یانغن
سینه مك آهی دونی بو خام طوکنلری یاقدی یعنی بو ازرق پوشلری زیرا
خواجه نك بونلرله چوق عربده سی کچمشدر نته که محلنده بیان اولنور
ان شاء الله تعالی افسردکان خام تعبیریده زیاده ناقابلیتلرندن عبارتدر
زیرا ایکی صفت یله هر شیده مذموم مدر علی الخصوص که انسانده * محرم
راز دل شیدای خود * کس نمی بینم زخواص وعام را * محرمك رازه اضافتی
مصدرك مفعوله اضافتیدر ودلك شیدایه موصوفك صفتنه عام راده
را کسره مصروفدر کس را نمی بینم تقدیرنده در * محصول بیت دیوانه کوکلمه
محرم رازی یعنی سرینه محرم کمسه یی کورمیورم خواص وعوامدن یعنی عالمده
برهمراز بولنمزکه آدم اکا کشف راز ایلیه که بر مقدار بار غم دلی تخفیف اوله
زیرا مشهوردرکه سویلیه سم اولورم سویلرسم رازاچلور * با دلارامی مرا خاطر
خوشست * کز دلم یکباره برد آرام را * با بمعنا مع در دلارام وصف ترکیبی در
ارامیدن مصدرندن کوکل دکلندیریجی یعنی راحتلق ویریجی معناسنه الفی
حذف ایدوب ارمیدن دیرلر یا وحدت نوعیه در مراده را تخصیص ایچوندر
یکباره بر اوغورده دفعة معناسنه ارام قرار ورادات مفعول * محصول
بیت بر دلارام ایله بنم خاطرم خوشدر یعنی ایی درکه کوکلمدن بر اوغوردن
قرار وراحتی ایلدی مراد بوندن جانانی یاخود پیریدر یعنی شیخ محمود اولمق وار
(ننکرد دیکر بسرو اندر چمن * هرکه دید آن سرو سیم اندام را * ننکرد فعل
نفی مستقبل نظر ایلمز نکریدندن دیکر بونده دخی معناسنه در بسرو باحرف
صله دیکر بونده کرودینه دیکر کرك سیم اندام سیم کش اندام شکل وسیما
معناسنه در سیم اندام وسیم سیما بر معنایه در * محصول بیت دخی چمنده سروه
نظر ایلمز هرکه اول کش سیما او سروی کوردی یعنی انسان کوزلنی کورن
بردخی خوب ناتراشیده یه نظر ایلمز دیمکدر (صبرکن حافظ بسختی روز وشب *
تا بیابی منتهای کام را * بسختی ده با جایزدرکه مع معناسنه اوله یاخود حرف

صله تا حرف تعلیل بیابی یابیدندن با حرف تأکید یابی فعل مضارع مخاطب
منتها نهایت وغایت کام راده را تخصیص ایچوندر * محصول بیت ای حافظ
کیجه کوندوز شدتلره صبر ایله تا که مرادکی بوله سن زیرا الصبر مفتاح الفرجدر
وله ایضا (دل میرود زدستم صاحب دلان خدارا * دردا که راز پنهان
خواهد شد آشکارا * میرود رویدندن فعل حال می ادات حال دردلان منادی
حرف ندا حذف اولنمشدر خدارا ایکی مصراعه صرف اولمق قابلدر اوله
صرف اولیجق را تخصیص افاده ایدر ثانی یه صرف اولیجق قسم ایچون
اولور دردا الف حرف ندبه در عربیده واویلا واحسرتا کبی حیفا دیمکدر
خواهد شد اولیسردر معناسنه خواهد شدن تقدیرنده آشکارا واشکاره
واشکار بر معنایه درکزلی قالمیسر معناسنه * محصول بیت ای صاحب دللر
کوکلم الدن کیدیور اللهیچون برچاره ایلك بو تقدیرجه مصراع ثانی
حکم تعلیلده اولور یعنی زیرا که راز پنهان آشکاره اولیسردر یاخود بو معنا
بویله اوله ای صاحب دللر کوکلم الدن کیدیور الله حقیچون حیفا که راز
نهان آشکاره اولیسردر علی کل حال صاحب دللردن استمداددرکه وصلته
برچاره ایده لر (کشتی نشستکانیم ای باد شرطه برخیز * باشد که باز بینیم آن یار
آشنارا * کشتی نشستکان کشتی نشسته نك جمعیدر یعنی کمیسی اوتورمش طایفه
ای باد شرطه یانمزده اولان لغتلرده بولمادق اما استعمالده کمی یه موافق یل در
نعمت اللهده موافق دیمش انجق یلی اکمامش برخیز قالق یعنی ظاهر اول باز
بونده جایزدرکه کرو معناسنه اوله وجایزدرکه محض تأکید افاده ایلیه بینیم
فعل مضارع نفس متکلم مع غیره درکوره وز معناسنه بینیدندن مشتق آشنا
ایکی معنایه کلور بری بلش وبری صوده یوزکج بونده ایهام طریقیله
ذکر اولمشدر * محصول بیت کمیسی اوتورمش کمسه لرز ای باد موافق قالق یعنی
پیدا اولوب اس اوله که بردخی کوره وز اول آشنا یاری یعنی بلش یاری یا یوزکج
یاری وجایزدرکه بونده کشتی نشستکاندن یالکز کندی مراد اوله وجمع
صیغه سی مقام مفردده اجرا ایلیه نحن نقص کبی ومقصودی کمیسی وتورمش
دیمکدن تنك دللك یعنی کوکل طارلغی اوله زیرا کمیده اولمغه وعلی الخصوصکه
کمیسی اوتورمغه زیاده اضطراب وملالت وسآمت ضروریدر وباد شرطه دن
مراد حالنه موافق صاحب دللر بیت اولده ذکر ایلدیکی کبی پس * محصول
بیت ای حالمه موافق یاران صاحب دلان کوکلمك زیاده ملالت وسآمتی
واردر برچاره ایلك اوله که یارك مبارك جمال با کمالنی مشاهده ایدوب بندن
بو اضطراب وکوکل طارلغی کیده زیرا * خواجه حضرتلری یزد شهرندن

غیری بره حرکت ایله مشدد ننکم محلنده بیان اولسه کرك انشاء الله تعالی
بزدلك بولنده ایسه دریا بوقدر قرادن کیدرلر نشستکان برینه شکستکان دین
بیتك معناسنه کسه رو برمش (ده روزه مهر کردون افسانه است وافسون *
نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا * ده روزه ده کی ها رسمی کبی دیدیکه
مقدار معناسنی افاده ایدر یکساله وپنج روزه کبی بر یل مقداری وبش کون
مقداری کبی دیدیکه معنای مصدری افاده ایدر بریلاق وبش کونلك
مهر کنشه ومحبته دیرلر لفظ مشترکدر بونده ایهام طریقیله ذکر اولمشدر افسانه
وفسانه ترکیده اول ندرکه دیمکله تعبیر اولنور وفارسیده جیستان دیمکله
وعربیده اسطوره دیمکله جمعی اساطیر کلور اساطیر الاولین کبی افسون لفظ
مشترکدر حیله ومکر وبعض کسه خسته اوزرینه اوقور واوفورر کاده افسون
دیرلر عربیده رقیه دیرلر نیکی ایلك بجای یاران باحرف صله درجای زاید
اولدیغی تقدیرجه اما جای حق معناسنه اولنجه با ظرفیت افاده ایدر حاصل
کلام جام لفظنی بویله مقامده استعمال ایلمك شیرازیلره مخصوص در نته کیم
کلستانده بیت تو بجای پدرچه کردی خیر * که همان چشم داری از پسرت *
چشم امید معناسنه در شمار امر مخاطبدر شماریدندن یارا اخرده کی الف حرف
ندادر * محصول بیت فلکك اون مقداری محبتی یا اون کونلك محبتی یعنی
سنك مرادکجه دونمسی بی فایده وبی اعتبار ومکر وحیله در پس یارانه ایلکی
ویاران حقنه ایلکی یعنی ایلك بلکی فرصت صای ای یار یعنی فرصت الده
ایکن یارانه احسانی دریغ ایلمه زیرا الفرصة تمر مر السحاب دیلمشدر (در خلقه
کل ومل خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا * خلقه
لامك سکونیله انسانده وغیریده لامك فتحیله دردل شراب دوش بونده دون
کیجه معناسنه درهات اسماء افعالدندر مفرد مقام جمع ده مستعمل در هبوا
قرینه سیله اما بعض نسخه ده هاتوا دوشمشدر پس تأویله احتیاج یوقدر وبعض
نسخه ده فات دوشمشدر اول تقدیرجه هبوا یرینه بایلا هبوا دوشمشدر بایله
اولیجق حاضر ایلك وبایله اولنجه اویانك یعنی متنبه اولك دیمکدر هات وهبوا
اولنجه الصبوح لفظا منصوب مفعول به اولور اما فات اولنجه لفظا مرفوع
فاعلی اولور الصبوح صباح وقتنده ایچیلن شرابك وغبوق کیجه اراننده
ایچیلن شرابك اسمیدر سکاری سکرانك جمعی درسینك فتحیله استعمالی
اکثردر صحاری وزنی اوزره اما ضم سینله ده جائزدر سر خوشلر دیمکدر
* محصول بیت باده وکل خلقه سنده یعنی مجلسنده ایو اوقودی دون کیجه
بلبل که کتورك حاضر ایلك صباح وقتنده ایچیلن شرابی ای باده نوشلر

سکاری دن مراد باده نوشلردر مست معناسنه اولان سرخوشلردکلدر زیرا
مست معناسنه سرخوشلر بر نسنه تدارکنه قادر دکللردر یاخود معنا صباح
وقتنده ایچیلن شراب فوت اولدی یعنی زمانی فوت اولدی اویانك ومتنبه
اولك ای باده نوشلر (آیینهٔ سکندر جام میست بنکر * تا بر تو عرضه دارد
احوال ملك دارا * آیینهٔ سکندر وجام کبی نماقصه لری مشهور ومفصلدر
بونده ذکرلری مناسب دکل حاصل کلام دارا اسکندرك باباسیدر دارا وفات
اید نجه داراب نام اوغلی تختنه کچدی واسکندر انکله تخت نزاعنه باشلدی
یعنی بابامك مملکتنك نصفنی ویردیدی داراب ایسه اطاعت ایلمدی
پس اسکندر هر باری که اوستنه عسکر چکوب جنك مراد ایدندیسه
جام جهان نما داراب النده ایدی اسکندرك هر حالنی انده مشاهده ایدوب
هر مکر وحیله سنی دفع ایدردی واسکندر ایسه انك بر حالنه مطلع دکل
ایدی که اکا کوره تدبیر وتصرف ایدیدی پس یاننده اولان حکمایه دیدیکه
بر چاره ایدك که بزده انك ممالکنه واحوالنه مطلع اولالم پس اسکندریه ده
بر میل اوزرنده بر آیینه وضع ایلدیلر که اقالیم سبعه یی اندن سیر ایدرلر ایدی
پس خواجه نك آیینهٔ سکندر دیدیکی بو آیینه در جام میست دیدیکنده جام
عالم نمایه رمز وار در ملك میمك ضمی ولامك سکونیله مملکت وپادشاهلق
وکسریله اموال واسباب معناسنه در * محصول بیت ایینهٔ سکندر
باده قدحیدر یعنی آنده اولان خاصه بونده وار در هرنه استرسك سکا
کوستررا بمدی نظر ایله سکا دارا مملکتنك احوالنی عرض ایلیه مجهولك
قالمیه پس دارا مملکتنك احوالنی عرض ایلیه نیجه خراب اولمشدر * دین
بیتك مرادینی خراب ایلمشدر (ای صاحب کرامت شکرانهٔ سلامت * روزی
تفقدی کن درویش بی نوارا * کرامت مصدر در ایلك معناسنه صاحب
کرامت احسان وکرم صاحبیدر سلامت بلایادن خالی اولمقدر یعنی امور
دنیادن هیچ برجهتله مضطرب اولمقدر شکرانه ده هاء رسمی تخصیص
افاده ایدر یعنی سلامت شکرانه سیچون شول صدقه درکه برکسه
بن حقیقت شکرك حقندن کامزم بواکه جبر اولسون دیو ویرر تفقدی
ارامق وبر کسه نك حال وخاطرینی یوقلق یا وحدت ویا تنکیر ایچوندر
نوا بونده دوزن یعنی انتظام حال معناسنه در * محصول بیت ای احسان
وکرم صاحبی جمیع افاتدن سالم اولدیغك شکرانه سیچون برکون درویش
بی نوایی تجسس وتفحص ایله صاحب کرامتدن مراد جانانه در درویش
بی نوادن مقصود عاشق بیچاره در یا صاحب کرامتدن مراد قوام الدین حسن

ودرویش بی نوادن مقصود کندی خواجه اوله (اسایش دوکیتی تفسیر این
دوحرفست * بادوستان تلطف بادشمنان مدارا * اسایش اسم مصدردر
اسایدندن دیکلنش واستراحت معناسنه اسم مصدردراسودن معناسنه
دین اسم مصدریله مصدری فرق ایلمدی کیبی جهان تلطف برایشده
یومشقلق یعنی ملایمت کوسترمکدر * محصول بیت ایکی عالمك راحتی
وحضوری بوایکی حرفك تفسیریدر ایکی حرف دیدیکی مصراع ثانینك
مضمونیدر برکلامك لفظی ازمعناسی چوق اولسه ایکی حرف دیرلر قلت
الفاظه کوره یعنی دوستلریله ملایمت ودشمنلرله مدارا بوایکی جمله ایله عامل
اولان دنیاده هیچ الم چکمز (درکوی نیکنامی مارا کذر ندادند * کرتونمی
پسندی تغییرکن قضارا * نیکنامی نیك نام ایوادلی وصف ترکیبی
اقسامندندر یا حرف مصدردر کذر ادمدر کچید معناسنه نمی پسندی فعل
نفی حال یا حرف خطاب قضا حکم وصنعت وقدرت معناسنده مستعملدر
بونده صنعت وقدرت یزدانی مراددر حکم الله معناسنه ده اولسه جایزرا
ادات مفعولدرر * محصول بیت آدایلکی محله سندن بزه کچید ویرمدیلر یعنی
بزی اوّلده سعدادن یازمدیلر که ادمز ایلکیله مشهور اوله اکرسن بکنمز ایسن
اللهك حکم وصنع ازلیسنی تغییرایله یعنی بنی سعیدلردن ایله (آن تلخ وش
که صوفی ام الخبایثش خواند * اشهی لنا واحلی من قبلة العذار * تلخ
اجی دیمکدر معناسنه وش ادات تشبیه درکبی معناسنه تلخ وشدن مراد * باده در
ام الخبایث شرابك کنیتی درام انایه دیرلر خبایث خبیثك جمعیدر مردار
معناسنه شین تلخ وشه راجعدر اشهی شهینك تفضیلی درلذیذرق دیمکدر
احلی اسم تفضیلدر حلودن اشهی معناسنه قبله بوسه یه دیرلر اوپمکه دیمزلر
پس اوپمکه دیرلر بنلر اسمله مصدری فرق ایلمدیلر اوپمکه تقبیل دیرلر عذار
اعذرانك جمعی درقز اوغلنلر معناسنه رانك فتح وکسریله لغتدر * اما بونده
رانك فتحی لازمدر و یا بونده الف صورتنده یازلمق کرك که اسلوب عجمه موافق
اوله زیرا عجم اخراسماده وحرفده الف یاشکلنده یازلسه انی الف یازرلر موسی
وعیسی ومصطفی کبی ومذکوریانك ماقبلی مکسور اولسه کسره یی فتحه یه
تبدیل ایدرلر یایی الفه قلب ایلمکیچون تمنا کبی پس عذارا الفله یازلدوغی غلط
فی الکتابتدردن غلط ایلدی * محصول بیت اول آجی کبی یعنی شراب که
صوفی اکا ام الخبایث دیدی بزه لذیذرق وطتلی رقدر قز اوغلنلر بوسه سندن
یعنی اوپمه سندن بو بیتك شعرادلی اوزره معناسی بودر اما حقیقتده
معناسی که صوفیدن مراد حضرت محمددر صلی الله علیه وسلم وخمره ام

الخبایث دین اناردر پس کفتك فاعلی حضرتدر ومفعولی یعنی ام الخبایث
دیدیکی بزه قز اوغلنلر بوسه سندن الذ واحلی دردیمك اولور حاصلی هرقولی
لذیذدر بوقولی ده لذیذدر (هنکام تنکدستی درعیش کوش ومستی * کین
کیمیای هستی قارون کند کدارا * هنکام وقتدر تنکدستی تنکدست الی دار
والی یوفقه مفلس معناسنه در یا حرف مصدر مستی ده یا حرف مصدرکین که
حرف علت این اشارتدر عیش ومستی یه علی سبیل البدل کیمیا باقری وتیموری
وغیری معدنیاتی بعض حیله لرایله التونه دوندرمکه دیرلراندرکه بوفنه
حیله دیرلر و بو کامداومت ایدنلره اصحاب حیله دیرلر حاصلی مشهورالاسم
معدوم الجسمدر عنقا کبی * بیت کیمیا کر بغصه مرده ورنج * ابله اندرخرابه یافته
کنج هستی واراق یا حرف مصدر قارون حضرت موسی اقرباسندن بر مالدار
کسه ایمش تفسیرلرده قصه سی مسطور ومذکوردر کدا بوخسله ودلنجی یه دیرلر
* محصول بیت ال طارلغی وقتنده باده نوشلغه ومستلکه سعی ایله زیرا بو وارلق
کیمیاسی کدایی قارون ایلریعنی کشی مست اولیجق پادشاه عالم اولور هرنه کلو
فقیر ایسه ده (سرکش مشوکه چون شمع ازغیرتت بسوزد * دلبرکه درکف
اوموم است سنك خارا * سرکش بحسب لغت باش چکیجی دیمکدر
واصطلاحده اوتکی درمعاند معناسنه وصف ترکیبیدر اصلنده کشنده
سر ایدی مشو نهی مخاطبدر شویدندن اولمه دیمکدرکه حرف تعلیل چون
تشبیه ایچوندر غیرتت تاخطاب معناده بسوزده مقیددر بسوزدت تقدیرنده
بسوزد فعل مستقبلدر دلبر فاعلی سنك خار اقره طاش خاره ده دیرلر محصول بیت
دلبره رام اول سرکش اولمه زیرا سنی شمع کبی یاقوب یاندیرر شول دلبرکه النده
واوجنده قره طاش بال مومیدر یعنی دلبرله اولمغه تسلیم وانقیاد کرکدر زیرا
عناد وسرکشلك برودنه سبب روصال جانانه ایسه ملایمت وملاطفت لازمدر
تاکه عاشق کوکلنه کیره (خوبان پارسی کو بخشند کان عمرند * ساقی بشارتی ده
پیران پارسارا * پارسی وفارسی بر معنایه لغتدر یا فانك ماییننده تبادل واردر
سپید وسفید کبی پارسی کو وصف ترکیبیدر پارسی سویلیجی معناسنه اصلنده
کوینده پارسی ایدی بخشندکان جمع بخشنده در بخشیدندن مشتقدر بغشلق
دیمکدر اسم فاعل جمع غایب صیغه سیدر عمرند لفظنده نون ودال ادات
جمعدر معنی جهتندن بخشندکانه مقیددر ساقی منادی بشارتی بشارت یانك
کسریله مژده ومشتلقدر یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر بعضی نسخه ده بده بشارت
دوشمش پارسا عابددر را ادات مفعول * محصول بیت فارسی سویلیجی کوزللر
عمر بغشلیجیلردر یعنی جانه جان قاترلر ای ساقی عابد وزاهد پیرلره مشتلق

ویركلسونلرخدمت شریفلرینه ملازمت ایدوب روح افزا كلماتلرین
ایشیدوب تازه جوانلق كسب ایلسونلرالله تعالی فقیرسودی به‌ده بویله
خوبلرملازمتنی میسرایدوب تازه جوانلق بغشلیه امین دینه‌الله رحمت
ایلیه خواجه‌نڭ بوسوزی دلالت ایدركه فارسیده برحلاوت وملاحت
واردركه ادمه ذوق وشوق وصفا ویرربیت فارسی كوكرچه تازی خوشترست
* عشق راخود صدزبان دیكرست * حضرت ملانڭ فارسی سویله‌دیمك
ترغیبدرفارسی‌یه‌بعدتحصیل عربیت (حافظ بخود نپوشید این خرقهٔ می الود
ای شیخ پاك‌دامن معذوردارمارا * بخودبامصاحبت افاده ایدرسبب ایچون
دین بی‌سبب سویلمش خودواورسیله كندی دیمكدر مضاف محذوفدر
بااختیارخود تقدیرنده درمی الود وصف تركیبی افسامندندر خرقه‌یه
صفتدرشرابله بولشق معناسنه * محصول بیت حافظ كندی اختیاریله
كیمدی بوشرابه بولشق خرقه‌یی ای اتكی پاك‌شیخ معذورطوت بزی التفاتدر
غایبدن خطابه‌یعنی بن كه حافظم كندی اختیارمله شراب نوش وباده‌پرست
اولمدم بلكه هراشكه اشلرم حكم ازلیله اشلرم * بیت من اكرخارم وكركل چمن
ارایی هست * كه‌ازان دست كه می پروردم میبردیم * خواجه‌نڭ خرقهٔ می الود
بیوردیغندن بعضلرطریقهٔ ملامیه‌یه اشارت اكلدیلر حاشا بلكه ملامیون
خواجكان كبی كمال تستراوزره‌دركه هیچ انلردن بوطریقه توجه‌لری بروجهله
اكلنمز حضرت ملای روم انلردندراندن اول ذات شریف وعنصرلطیفدن
هركزكمسه ظاهراوباطنابرمخالف نسنه كورمشمی ویااشیدمشمی حاشا
ثم حاشاان بعض الظن اثم معلوم اولكه بوغزلڭ یدی بیتنڭ قافیه‌لری اصل
اوزره كلمشدریعنی بلاعمل ویدیسی معمول كلمشدرالتیسی تجزیه طریقیله
وبریسی تركیب وتجزیه طریقیله اشكارا * وسكارا * ودارا * ومدارا *
وعذارا * وخارا * بونلرتجزیه طریقیله درویارا تركیب طریقیله درقافیهٔ معموله
اولدركه شاعرتصرفیله اولمغه لایق اوله‌ور مثلا خدارا * وكدارا * وپارسارا *
واشنارا * وقضارا * ومارا * ونوارا * بونلرده شاعرڭ هیچ تصرفی یوقدر
زیرارارديف وماقبلنده‌كی الف روی واقع اولمشدر امااول یدی بیتڭ
قافیه‌لرنده‌رانفس كلمه‌دندر پس بوكلمه‌لری متجزی اعتبارایدرزورالفظن
ردیف وماقبلنده‌كی الفی روی طوتارزامابااراده تجزیه تركیبله اعتبارایده‌رز
یعنی یارڭراسنی الفله تركیب ایدوب راتحصیل ایدرزكه ردیف اوله مثلا
نجاتیڭ بوبیتنڭ قافیه‌سی متجزیدرتركیب اعتباریله * بیت رخت بخم
كوتری ارده‌اوورسڭ طمز * برایكی كون بزی بودنیه‌ده محبوب اكلر محبوب

لفظی متجزی ایدوب یایی اكرلفظیله تركیب ایدوب ردیف ایلمشدرخواجه
كبی نهایتی خواجه برحرفله تركیب ایلدی ونجاتی برلفظله وله ایضا (رونق
عهد شبابست دیكربستانرا * میرسدمژدهٔ كل بلبل خوش الحانرا * رونق
جوهری دیركه رونق السیف ماؤه وحسنه یعنی قلیجڭ رونقی صووكوزللكیدر
پس بونده كوزلك معناسنه‌در عهد بونده زمان معناسنه‌در شباب یكتلك
معناسنه‌دردكرینه معناسنه‌دردیكردن مخففدردكر بونده‌دخی معناسنه
دین دكری بلمامش بستان عرب واوسز استعمال ایدرلراما عجم واوایله‌ده
واوسزده‌راتخصیص افاده‌ایدرالحان بونده كوزل اوازمعناسنه
لحنڭ جمعیدرحسن اصوات دیمكدربلبل انواع پرده‌لردن اوتدیكندن جمع
صیغه‌سنی كتورمشدررا ادات مفعول * محصول بیت ینه بستانڭ یكتلك
زمانینڭ لطافتی وتازه‌لكی واردربوشمدیكی فصلمزكبی خوش اوازبلبله كل
مژده‌سی ایریشیورحاصلی اوّل بهاردر (ای صبا كربجوانان چمن بازرسی
* خدمت ما برسان سروكل وریحانرا * جوانان چمندن مرادجنس
چمندربازبونده كرومعناسنه وتأكیدایچون اولمق جائزدرخدمتدن
مراد دعاوسلام وثنادربرسان ایرشدردیمكدر رسانیدندن مشتق
فعل متعدیدرمعلوم اوله كه فارسیده ادات تعدیه الف ونوندررسیدن
رسانیدن وخوابیدن خوابانیدن كبی ریحان فسلكن دررا ادات مفعولدر
* محصول بیت ای صبا اكرتازه چمنلره ایریشورسڭ سروكل وریحانه
بزم سلامیمزی ایرشدر (كرچنین جلوه كندمغبچهٔ باده فروش * خاكروب
درمیخانه كنم مژكانرا * چنین چون تشبیه ایچوندراین اشارتدركندینڭ
مشاهده ایلدوكی جلوه‌یه مغ سابقا تفصیل اولمشدربچه مطلقا یاوریدربونده
اوغلنجق مراددرمغبچه‌نڭ باده فروشه اضافتی بیانیه‌دریعنی موصوفڭ
صفتنه اضافتی قبیلندندرخاكروب جاروب سپركه‌یه دیرلروصف تركیبیدر
اصلنده روبندهٔ خاك‌وجای ایدی طپراق سپوریجی معناسنه مژكان
ومژه كربكه‌دیرلرمژكان جمع مژه‌دردین حبط فاحش ایلدی اكربویله اولسه
زامفتوح اوقنوردی ساكن اوقونمزدی را ادات مفعول * محصول بیت
باده فروش مغبچه اكرجلوه‌یی بویله ایدوب كیدرسه كه شمدی ایدركریكمی
میخانه قپوسنڭ سپوركه‌سی ایدرم یعنی انوڭ خدمتكاری اولوب هرخدمتنه
ارتكاب ایدرم (ای كه برمه كشی ازعنبرسارا چوكان * مضطرب حال
مكردان من سركردانرا * ای حرف ندادرمنادی محذوف كه صفتله
موصوف ربطایلمشدرمه‌دن مرادیوزدرتشبیه مطلق طریقیله عنبرسارا

معدنی غیر متعین مشموماتٌ جنسندن بر نوع در رسارا اصاف زخالص دیمکدر
تنکیم بو بیتده اولیلدر بیت ترک کردن توان کیمیارا * مس خود را نکرده زر سارا
خالص التون دیمکدر سارا بر مملکت اسمیدر دین یکاش سویلدی چوکان
جیم وکاف عجمیله ترکیجه چوکن دیدکاریدر تعریب ایدوب صولجان دیرلر
فصحای عجمدن جیم عربیله مسموعدر دین افترا ایلدی اویله اولسه جولجان
دیرلردی جیمی صاده قلب ایلمکه احتیاج اولمزدی مضطرب بونده متحرک
دیمکدر مکردان نهی مخاطبدر کردانیدندن بونده ایهام طریقیله ذکر اولمشدر
زیرا کشتن وکردیدن دونمکدر سابقا ذکر ایلدیکمز کبی بری برحالدن برحاله
دونمک انقلاب وتحول معناسنه صیرورت معناسی بوندن ماخوذدر یعنی
یوارلنمق بریده طوب کبی دونمک یعنی یوالنمق تدخرج وتدهده معناسنه بریده
سوادی کبی دونمک معناسنه در پس معنای قریبی اولمق وبعیدی یوارلنمقدر
سرکردان کردان صفت مشبهه در یوالنغان ودونه کن معناسنه سره صفت
اولسه ویا کوبه یوالنغن معناسنه در اما کردونه ویا قدحه صفت
اولسه دونه کن معناسنه * بیت کاسهٔ سر شد قدح از کردش دوران مرا * دارد
این دیر خراب اباد سرکردان مرا * سرکردان لغتده باشی دونه کن معناسنه در
اما اصطلاحده حیران معناسنه در وچوکان قرینه سیله یوارلنق معناسی
ایهام ایدر کوبه صفت اولدیغی وقت کبی * محصول بیت ای عنبر سارا کبی
زلفدن ای کبی یوز اوزرینه چوکان چکن جانان مضطرب حال ایلمه
بن حیران وتغییری بو بولده دیمک اولور شول جانان که ای کبی یوزلو اوزرینه
عنبر سارا کبی زلفدن چوکان ایدوب چکرسن مضطرب حال دوندرمه
بن باشی دونه کنی (ترسم این قوم که بر درد کشان می خندند *
در سر کار خرابات کنند ایمانرا * ترسم فعل مضارع متکلم وحده دردکشان
دردکنک جمعیدر درددن مراد بونده شرابک بالچغی درالفله تونله جمع
اولمشدر ذوی العقولدن اولدیغیچون وصف ترکیبیدر راه انده کشنده
دردی دردچکیجی یعنی ایچیجی ذکر محل وارادهٔ حالدر زیرا دردی ایچلمز
اوستنده کی شرابدر ایچیلن چکمکی ایچمک مقامنده ترکیده استعمال ایدرلر
میخندند خندیدندن مشتقدر کلمک معناسنه امابونده تمسخر معناسنه در
یعنی مزه لنمک ترکیده ده مستعملدر * بیت دیم اغلادیغمه شمعدی قایرمن
کلکز * بر زمان کلریدم بنده کرفتار اولنه * مشهور مثلدر الله کولن
کوانج اولور سر وکار خرابات سر بونده سودا وهوا وارزو معناسنه در کاراش
کوج معناسنه در خرابات میخانه در کنند ایلرلر فعل مضارع جمع غایبدر

ماقبلنده

ماقبلنده بر مصدر محذوفدر تقدیر کلام صرف کنند ویا تلف کنند در ایمانرا
را ادات مفعولدر * محصول بیت شول قوم که باده نوشلره کلوب انلری
مسخره لغه الورلر قورقرم ایمانی میخانه ارزوسنده وایشنده وکوجنده تلف *
ایلیه لر بعضی نسخه ده سرکاره مضاف اولمشدر پس معنا قورقرم ایمانی
میخانه ایشنک هوا وهوسنده صرف ایلیه لر دیمکدر پس خرابات ایشی باشنده
ردشمعی وسروری صرف ایده لر ایمانی دین باشندن خطا ایلدی (یار مردان خدا باش که در
کشتیٔ نوح * هست خاکی که بابی نخرد طوفانرا * یار بونده مصاحب
معناسنه در باش باشیدندن امر مخاطبدر که حرف تعلیل کشتی یاء اصلیه ایله
ردشمعی کمی در خاکی ده یاء وحدت ایچوندر نسبت ایچون دینلر فکر سز سویلدیلر که
رابطهٔ صفت بابی ده با حرف وحدت مراد بر قطره صودر بر ایچم صو
دین عندی سویلدی نخرد نفی مستقبل لغتده صاتون المزاما بونده المز یعنی
ردشمعی اعتبار ایلمز دیمکدر طوفان چوق صو وچوق یغمور را ادات مفعول *
محصول بیت خدا ارلرینه یولداش اول زیرا حضرت نوحک کمیسنده بر طپراق
واردر یعنی حضرت نوح که بر قطره صویه اعتبار ایلمز طوفانی یعنی خدایه
قریب اولنلره یقین اولمغه سعی ایله که دنیا واخرت مراداتنی بوله سن (هرکرا
خوابکه اخر بدو مشتی خاکست * کو چه حاجت که بر افلاک کشی ایوانرا *
هرکرا که بونده اسعد رکس معناسنه ورابطه اولان که حذف اولنمشدر تقدیر
کلام هر کس را که خوابکه اوبخوابه ودوشه دیرلر که کاهدن مخففدر سابقا
بیان اولنان قاعده اوزره بونده ظرفیت افاده ایدر مضاف اولمشدر اخره
مشتی مشت بونده اوج معناسنه در کو امر مخاطبدر کوییدندن خطاب
عامدر زافلاک یا بونده یاء مفرده معناسنه در کشی بونده قالدراسن
ویوجلده سن معناسنه ایوان سابقا بیان اولنمشدر فارسیده چارطاق
معناسنده مستعملدر * محصول بیت هرکسه که انک صولی یتاغی بر اوج *
طپراقدرسن اکا دی نه حاجت که کوشککی وچارداقکی کوکاره چکه سن
یعنی چونکه عاقبتی فنادر بیوک اوله وچارداقاره وباغلره وباغچه لره سعی
وکوشش ایلک زیاده جنوندن کاور زیرا حقیقة غیره باقدر * بیت هر که امد
عمارتی نو ساخت * رفت ومنزل بدیکری پرداخت کندی وغیره منزل یا پدی
دیمکدر (بر واز خانهٔ کردون بدر و نان مطلب * کین سیه کاسه در اخر
بکشد مهمانرا * بدر در تهو درباحرف صله بر و بدر تبویه کت یعنی چیق
خروجدن تعبیر در بعضلر دیرلر که بدر اوج کلمه دن مرکبدر بادن ودردن
واردن که ضمیردر هو معناسنده خانهٔ کردونه راجع اوله پس در ظرف ایچوندر

ردشمی

فی معناسنه وبا حرف تأکید یعنی درخانهٔ گردون سیه کاسه قونق اولدوریجی یه
دیرلر سیه کاسه سفله وخسیس معناسنه مستعملدر وبر مملکته دیرلر که
قونغین دیلرلردن زیاده سغلی قاچشدر بونده سیه کاسه زیاده خوب واقع
اولمشدر فلاك خصوصنده * محصول بیت طشره کیت خانهٔ گردوندن نان
طلب ایلمه یاخود خانهٔ گردوندن کیت اندن نان استمه زیرا بو قنوق اولدوریجی
عاقبت قونغین اولدورر تنبیه درکه فلکدن وفا اومیوب مال ومنال ودوات
ومنصبنه اعتمادا یلمامك * بیت کیتی که اولش عدم واخرش فناست * درحق
اوکمان ثبات وبقا خطاست بو بیتده قناعته واستغنا یه تحریض وار * بیت
کربدسنت افتدا کسیر قناعت اصفی * کنجها بالای هم درکنج استغنا نهم
(ماه کنعانی من مسند مصر ان تو شد * کاه انست که بدرود کنی زندانرا *
ماه کنعانیدن مراد حضرت یوسف نبی در علیه السلام بونده کندی جانانه
استعاره ایلدی یانسبت ایچوندر مسند لغتده اسم مکاندر استناد یعنی
طیانه جق یر اما بونده تخت مراددر ان وازان ادات تخصیصلردر مثلا ان تو
وازان تو اضافتله سنککی دیجك یرده کاه بونده وقت معناسنه در منصبه ده
تخت دیرلر پس بو معنالرك بونده فی الجمله مناسبتی واردر بدرود باء عجمیله
استلمکدر وداع معناسنه * محصول بیت ای بنم یوسف ثانیجغم کوکلك
مصری تختکاهی سنك اولدی یعنی کوکلك تختنه مالك اولدك پس وقتیدرکه
جان ودل غمناکی زندان فراقدن تخلیص ایلیه سن (در سر زلف ندانم که
چه سودا داری * باز برهم زدهٔ کیسوی مشك افشانرا * سرزلف زلفك
اوجیدر سودا زلفه مناسبدر کیسو دبه دن اینن صاچ بلوکنه دیرلر برهم
قرش مورش مشك افشان وصف ترکیبیدر مشك صاچیجی افشانیدندن
مشتقدر * محصول بیت زلفك اوجنده بلمزم نه سودالك واردرکه کنه قرش
مورش ایلمش سن کیسوی مشك افشانی یعنی رویك اوستنده کاکلك پریشان
ایلمکدن برمرادك واردر (حافظا می خور و رندی کن و خوش باش ولی * دام
تزویر مکن چون دکران قرأنرا * حافظا اخرنده کی الف حرف ندادر رند لفظی
عجم اکثرا امور منهیه ده استعمال ایدر و علی الخصوص که باده نوشلقده پس
بونده رندی کن عطف تفسیری طریقیله واقع اولمش دام تزویردن مرادی ریادر
* محصول بیت ای حافظ هرنه ایشلرسك ایشله قرأن شریفی تزویر طوزاغی
ایلمه زیرا ریا کفردر مرادی خواجه نك فسقه امر دکلدر بلکه بودر که هرنه
معصیت که دنیاده واردر ریاندن بتردر وله ایضا (اکران ترك شیرازی بدست
ارد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا * ترك اصل لغتده

بحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن

تاتار

تاتار صنفنه دیرلر بونلر ظالم وبی رحم وخونی اولدقلرندن شعرای عجم
محبوبلری بونلره تشبیه ایدوب ترك دیرلر وبعض شیرازیلردن مسموعدرکه
هلاکو عسکرندن چوق کمسنه شیرازده توطن ایدوب تناسل ایلدی پس
انلرك اولادینه حقیقة ترك شیرازی دیمك صحیحدر تشبیه سز واستعاره سز
اردا صلمنده اوردایدی اوریدندن مشتقدر کتوردیمکدر پس بعض مواضعده
واوی حذف ایدوب مضارعده وامرده ونهیده واسم فاعلده ماراراتخصیص
ایچوندر هندویش هندو هند مملکتنده تولد ایلین ادملرده مستعملدر اما
هندده توطن ایدوب هندی الاصل اولمیانه وسایر اشیایه مثلا تیموره وقلیجه
وغیری یه هندی دیرلر هندو دیمزلر معلوم اوله که هر کلمه نك که اخرنده واویا
ویا الف اولسه حالت اضافتده بریا اثبات ایلمك قاعده در بویش پایش
وبینش کبی شین ضمیر غایب ترکه راجعدر بخشم فعل مضارع متکلم وحده در
بخشیدندن بغشلمق معناسنه سمرقند وبخارا ایکی شهرك اسمیدرکه ادمسی
ترکدر پس بونده اول مناسبتله ذکر اولمشدر را ادات مفعولدر * محصول بیت
اکر اول شیراز شهرینك محبوبی بزم کوکلمزی اله کتورر سه یعنی بزه رعایت
اوزره اولورسه انك خال هندوسنه سمرقند وبخارایی بغشلرم هندو لفظی
هندی مقابلنده ذکر تجویز ادر والاقیاس هندیش ایدی (بده ساقی می باقی که در
جنت نخواهی یافت * کنار اب رکن اباد وکلکشت مصلارا * نخواهی
یافت بولمیسرسین دیمکدر بو ادا ضبط اولمق کرك که مواضع متعدده کاوراب
رکن اباد بر یولك دره درکه الله اکبر ادلی بردبه نك دبندن چقار ورکن اباد
دیدکاری انکیچوندر که سید رکن الدین یعنی متوسط صاحبی اطرافنه یاپیلر
یاپوب بعضی سدلر چکوب برخوب سیرانکاه ایلمشدر وقاعدهٔ عجمدرکه برکسه
بر یری معمور ایلسه اکا نسبت ایدوب فلان اباد دیرلر محمود اباد وحسین اباد
واستنبولده جعفر اباد کبی کاه اولورکه برشیئك کمالندن ابادله تعبیر ایدرلر
خراب اباد کبی زیاده خرابلقدن عبارتدر وقس علی هذا کلکشت مصلی را
کلکشت رکن اباد کنارنده مصلای شیرازه متصل بر مقبول سیرانکاهدر
وبر عظیم ومقبول مسیره ده کلکشت دیرلر هرنه یرده اولورسه زیرا کشت سیره
دیرلر وکل بونك کبی ترکیبله عظیم معناسنه درنتکه کابانك دیرلر اولو اوازه *
محصول بیت ساقی باقی قلان میی کتور که جنتده بولمیسرسن رکن ابادارمغی
کنارینی وکلکشت مصلایی زیرا جنت اعلادر دنیایه بکزه مز پس
خواجه نك بوسوزی حقیقتدر مجاز دکلدر (فغان کین لولیان شوخ شیرین
کار شهراشوب * چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا *

فغان افغاندن مخففدر قاعدهٔ عجمدر که بر کلمه نك اولنده همزه اولسه تخفیفا
حذف ایدرلر اسم وفعل ومصدردن * اسکندر * وسکندر * وافتاد *
وفتاد * واستادن * وستادن * اما مطرددکلدر * وفغان فریاد کبی مدد مدد
دیو چغرمغه دیرلر * لولیان * لولینك جمعیدر عجمده بر طائفه درکه قره
کوزلی وقره قاشلی سیه چرده اولورلر وجمله سی سازنده وکوینده اولورلر بر دیسیله
براوج بیل مقداری اختلاط ایلدك توقاد شهرنده تاهل ایلمشدی ضربی
تخلص ایدرشاعر ایدی لولو واصلیه ایله قرجی کوزلی جمعی لولیان کلوردین
یازمش شوخ بونده اسیجق قانلی مطبوع معناسنه درشیرینکار شیرین
طنلو دیمکدر کار کاف عجمیله ادات فاعلدر جی معناسنه ستمکار وجفا کار
کبی شهراشوب وصف ترکیبی در شهری قرش مورش ایدیجی یعنی دلوردیجی
شیرینکار لفظی دخی شهراشوب لفظی کبی وصف ترکیبی دردین افترا ایلدی
ترکان خوان یغمارا * ترکان ترکك جمعیدر ایکی معنایه تحملی واردر بریسی
مذکور تاتار صنفی که شیراز شهرنده توطن ایلمشلردر بریسیده شرقك
ازاکی که خلفاء عباسیه انلری استخدام ایدرلردی نته که تواریخ خلفاده
مذکور ومسطوردر پس بونده ترکان کدایان معناسنه دردین ترکی وکدایی
یازمش زیرا خوان یغمایه کیرن اقویا وزورمندلردر نته که سور همایونده
مشاهده اولمشدی کدایان خود بربولك بی دست وپا طایفه درویررلرسه یرلر
ویرمزلرسه صبر ایدرخوان سفره درکاه اولورکه ذکر محل واراده حال ایدوب
طعام مراد ایدرلر بونده کی کبی یغما قرینه سیله پس خوان یغما بیرام لرده
ودوکونلرده یغما ایچون دیزلن چناقلردر * محصول بیت مدد مدد که بو شوخ
وشیرین کار یعنی اسیجق قانلی ناظره لذت ویریجی شهر خلقنی دیوانه ایدیجی
لولی محبوبلری انجیلین صبری کوکلدن اویله دیلرکه اترالك یغما ایچون
قونلن نعمتی ایلترلر زیرا هم محبوبلر وهم کوینده وخواننده لردر (زعشق ناتمام
ما جمال یار مستغنیست * باب ورنك وخال وخط چه حاجت روی زیبارا *
خواجه جانانك جمال با کمالنه نسبت کندینك عشقنی ناقص اعتبار ایدر
تادبا زیرا بعض عشاق ارا سنده بر کفتکو واردر که جانانه نك حسننه سبب بزم
محبتمزدر شویله که بزاندن قطع نظر ایلسك اکا اصلا کمسه اعتبار ایلمزدی پس
خواجه بیوررکه بزم جانانه مزك حسنی کاملدر اکا نسبت عشاقك عشقی
ناقص درکه دیدکاری کبی کمسه نك محبتنه احتیاجی یوقدر باب ورنك
راو بونده جان من وجان شما اوی کبیدر ضرورت وزنیچون اتمام اولمشدر
اصلنده اب رنك درخاتونلر یوزینه سورندیکی اقلقدر وجائزدر که رنکدن مراد

ردسروری
ردسروری
ردشمعی

کلکونه اوله یعنی یوزلرینه سوردکلری قزل نسنه مراد اوله وایدن اقلق
مراد اوله بعض نسخه ده بوی ورنك دوشمشدر پس مذکور تکلفه احتیاج
قالمز واو حرف عطف اولور زیبا براشق دیمکدر * محصول بیت بزم ناقص
وابتر محبتمزدن جانانه نك حسن اکملی مستغنیدر مشاطه وضع ایلدیکی
خال وخط واب ورنکه براشق کوزل یوزك احتیاجی یوقدر یعنی حسنی
خداداددر عارضی اسباب حسنه محتاج دکلدر (حدیث از مطرب می
کو وراز دهر کمترجو * که کس نکشود ونکشاید بحکمت این معمارا *
حدیث بونده سوز معناسنه درمطرب کوکله سرور وحبور ویرندر سازنده
وکوینده کبی کوامر مخاطبدر کویدندن سویله دیمکدر جو جوییدندن
ایسته دیمکدر کم اکسك وکمتر ده کی تر تفضیل معناسنی افاده ایدرکاه اولورکه
کم وکمتر لفظی کلیا ترك مقامنده استعمال ایدرلر مثلا کم کو وکم جو هیچ
سویلمه وهیچ استمه معناسنه نشانلنبق بردر نکشود ونکشاید کشودن
وکشایدن مشتق اولکی نفی ماضی وثانی مضارع کمسه اچدی واچمز دیمکدر
بحکمت با سببیت ویا مصاحبت ایچوندر مضاف محذوفدر بعلم حکمت
دیمکدر زیرا دهردن مراد یعنی افلاك وعناصردن بحث انك وظیفه سیدر
* محصول بیت سوزی مطرب وباده دن سویله واسرار افلاك عناصری
کلیا ترك ایله زیرا کمسه بو معمایی علم حکمتله نه اچدی ونه اچه سردر
که بونك سرینه انجق الله مطلعدر (من ازان حسن روز افزون که یوسف
داشت دانستم * که عشق از پردهٔ عصمت برون ارد زلیخارا * روز افزون
کوندن کونه زیاده وترقیده اولان اشیاده استعمال ایدرلر عصمت حفظ
وصیانت معناسنه مستعملدر برون آرد طشره چقارر یعنی اخراج ایلر
زلیخا زانك فتحی ولامك کسریله کوزل دیمکدر صفتدر اسمی راعیلدر *
محصول بیت بن اول کوندن کونه اززیاده وترقیده اولان حسندن که یوسفك
وار ایدی بلدم که عشق ومحبت زلیخایی پاکلك وپرهیزکارلق پرده سندن
چقاریسردر زیرا جانانك حسنی زیاده لندکجه عاشقك قرار وصبری
اکسلور پس رسوای عالم اولمق ضروریدر (بدم کفتی وخرسندم عفاك الله
نیکو کفتی * جواب تلخ می زیبد لب لعل شکر خارا * خرسند قانع وراضی
معناسنه در عفاك الله الله تعالی بلایی سندن دفع ایلسون دیمکدر تلخ اجی
میزیبد فعل حال زیبیدندن مشتقدر یارشور دیمکدر بونده مقام استفهامده
واقع اولمش شکر خارا وصف ترکیبیدر شکر چینیجی دیمکدر خاییدندن
مشتقدر * محصول بیت بکا یرامز سوز سویلدك بن سویلدیکمه راضیم

ابی سویلدك الله تعالی سندن جمیع بلیاتی دفع ایلسون لكن اجی جواب
براشورمی شكر چینیجی لعل كبی قرمزی لبه بوذكراولان معنا استفهام
انكاری اولدیغی تقدیرجه در اما اخبار اولیجق معنا بویله اولور كه بكا یرامز
دیدك یعنی سن بدسن دیدك بنده بدسن دیدیكنه راضیم یاخود بكا بدسوز
سویلدك بنده بدسوز سویلدوككه راضیم الله تعالی سندن بلایی دفع ایلیه
ابی دیدك زیرا جواب تلخ براشور قرمزی لبه یعنی سنك بد دیدیكك غیرینك
نیك دیدیكندن بكا الذیذ كلدی زیرا سن شكر كفتارسن اجی سوزده سندن
طاتلی كلور (نصیحت كوش كن جانا كه ازجان دوستتر دارند * جوانان
سعادتمند پند پیر دانارا * كوش كن امر مخاطبدر كنیدندن نصیحت ایشت
دیمكدر سعادتمند ادات نسبتدر لی معناسنه سعادتمند سعادتلی دانشمند
دانشلی كبی دانا صفت مشبهه در دانیدندن یعنی لكن دیمكدر جانا الف حرف
ندادر * محصول بیت نصیحت ایشت ای بنم جانم زیرا جاندن سوكلی رق
طوترلر سعادتلی جوانلر پیر عالمك نصیحتنی (غزل كفتی ودر سفتی بیا وخوش
بخوان حافظ * كه بر نظم تو افشاند فلك عقد ثریارا * غزل بش بیتدن اكسك
اولمز اما بو قاریسی كمیسی طقوز وكیمیسی اون بر وكمیسی اون اوجدن بو قاریسی
اولمز دیدی درسفتی دردلدك بر برده استعمال ایدرلر كه غایتله مقبول
ومطبوع سوز سویلنه خوش بخوان خواجه حافظ غایتله خوش خوان
ایمش انكچون بیا وخوش خوان دیدی عقد عینك كسریله وقافك
سكونیله عورتلر بوینه طقدقلری بوغمه دیرلر ثریا اولكر یلدیزینه دیرلر
عقد ثریا اضافت بیانیه در ثریایی شعرا بوغمه تشبیه ایدرلر * محصول بیت
غزل سویلدك ودردلدك یعنی غایتله ایو سویلدك كل ایمدی ایوجه اوقو
یعنی بوغزلی صونه كتور ای حافظ تا كه سنك نظمكه فلك عقد ثریایی نثار
ایلیه یعنی فلك زیاده حظندن عقد ثریایی بوغزلك لطافتندن جائزه ویره
وله ایضا (صبا بلطف بكوان غزال رعنارا * كه سر بكوه وبیابان تو داده مارا
صبا منادی حرف ندا محذوفدر لطف یومشقلق ملایمت معناسنه غزال
اهو بره در رشا معناسنه یعنی كیك بوزاغیسی شعرا محبوبلری ومحبوبه لری
اكا تشبیه ایدرلر لطف نظرده وحسن التفاتده رعنا شول كله دیرلر كه
برجانبی قزل وبرجانبی صاری اوله حاصل كلام اول كله صفت اولور * بیت
عشق وخوبی رنك رنك امدترا ای باغبان * حسب حال ماو رعنایان كل
رعنابست * بیت بی رخت درشنق ومهر نپسندد چه عجب * اصفی راكه
سرو برك كل رعنا نیست * معمودكه رعنا دیدكاری كمال پاشا اوغلینك

بو بیتندن زیاده معلوم اولور * بیت ایكیسندن بركل رعنا كورینوردی
كوزه * لاله رخسار كه جمع اولسه رخ زردم بنم رعنا بویله برده نازنین
معناسنه در كه قولی مقوله ربط ایلمشدر مرمعنا جهتندن مار الفظنه مقیددر
داده لفظنده همزه خطاب ایچوندر دیین خطابه قابل دكل ایمش زیرا
اول بونده همزه یوقدر بلكه اول عین بتراشكلنده یازیلان همزه نك نشانه سیدر
همزه دن بدل یازیلور ثانیا همزه فارسیده خطاب ایچون كلمز یا در كلان
هاء رسمیدن صكره یا یازلمز اول نشانه یازیلورا اما همزه ده یاده تلفظ اولنور
* محصول بیت ای صبا لطفله اول غزال رعنایه سویله كه بزم باشمزی طاغه
وصحرایه سن ویرمش سن یعنی بزی فرهاد ومجنون ایلمش سن شعرا صبا ایله
مكالمه ایدرلر كه پیك شعرادر زیرا جانان عالی جنابدر دقامنه انجق صبا
وشمال واصل اوله بیلور (شكر فروش كه عمرش درازباد چرا * تفقدی نكند
طوطئ شكرخارا * شكرفروش وصف تركیبیدر شكر صاتجی معناسنه در كه
عمرش درازباد جمله معترضه دعائیه در كه بدیعده اكا حشو ملیح دیرلر چرا
اصلنده چه ایدی جیم عجمینك كسریله صكره رای تخصیص ایله تركیب
ایدوب چرا دیرلر جیمك كسریله وفتحیله نیچون معناسنه * محصول بیت
شكرفروش كه عمری اوزون اوله نیچون طوطئ شكرخانك حالنی وخاطرینی
یوقلمز شكرفروشدن مراد جانانیدر وطوطئ شكرخادن مراد كندیدر
یعنی جانان كه اغزندن شكرلر یاغر بنم كبی طوطی ایله یعنی شاعر فصیح
وبلیغ ایله نیچون مقید اولمز (چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان
بادپیمارا * باده پیمایی فعل مضارع مخاطبدر باده اولچه سن یعنی ایچه سن
زیرا مجلسده پیمانه ایله تقسیم اولنور باد پیمار اوصف تركیبیدر یل اولچیجی
بی فایده یلوب یورینه دیرلر تركیده یل قوان دیدكاری كبی بادپیما عشقدن
دور اولان محبلردیین تناقص سویلدی باده پیما وبادپیما وصف تركیبیدر
دیین اكانوركه باده پیمایی عبارتن وصف تركیبی اكلمش اوله اكر بویله
اكلدیسه بكلش اكلمش * محصول بیت چونكه سن جانانله همنشین اولوب
باده نوش اوله سن وصل جاناندن مهجور ومحروم محبلری یادكده طوت
یعنی جانان خدمتنده مجلسده انلری تذكر ایله باشد كه كیفیت باده ایله خاطر
شریفندن میل وانجذاب پیدا اولوب بونلرك حالنی تفقد ایلیه چو حبیب
نشینی دیدیكی خطاب عامدر هركم كه حبیبله همنشین اولسه (غرور حسن
اجازت مكر ندادای كل * كه پرسشی نكنی عندلیب شیدارا * غرور غفلتده
غفلتدر الدانمق بوندن ناشی اولدیغیچون الدانمغه غرور دیرلر مكر بونده

كانه معناسنه در تنكم آصفی نك بو بيتنده واقعدر * ماه را امشب بسی دوركی ديدم مكر * حسن روز افزون خوبان دارد اورا در شكست

پرسش اسم مصدر در صورش ديمكدر صورمق معناسنه دن بلمدی شيدا

پروانه عندليب بلبلدر * محصول بيت كوزللك غروری اجازت ويرمديمی

ای كل عندليب شيدانك حالنی تفقد ايلمزسن يعنی ای جانان كوزللك مانعمی

اولدی كه عشاق بيچاره لره التفات ايدوب خاطرلرينی صورمزسن (بحسن

خلق توان كرد صيد اهل نظر * به بند ودام نگيرند مرغ دانارا * بعض

نسخه ده بلطف وخلق دوشمشدر بز بو نسخه‌يی اختيار ايلدك توان كرد توان كردن

معناسنه در * محصول بيت محبوب مغروره پند ايدوب بيورر ای جانان اهل

نظر عاشقلر حسن خلقله صيد اولنور يعنی عبد مملوك اولورلر مصراع ثانی

مقام تعليلده در يعنی بونلر مرغ زيركدر كه آغله وطوزاغله طوتلمز پس بونلره

مدارا و بونلره حسن التفات ضروريدر (ندانم از چه سبب رنك اشنايی نيست

سهی قدان سيه چشم ماه سيمارا * رنك بونده نصيب ونشان معناسنه در

بعض نسخه ده رنك يرينه بوی دوشمشدر سهی قدان صفتدر موصوف

محذوف قيلندر اصل كلام دلبران سهی قدان ايدی سهی قدان الف

ونونله جمع اولمشدر ذوی العقولدن اولديغيچون طوغری قامتلی لر ديمكدر

مصراع ثانيده تراكيب بری برينه مضاف اولمشدر * محصول بيت بلمزم

نه سببدن ای يوزلی قره كوزلی طوغری قامتلی محبوبلرك بزمله اشنالق

نشانه‌سی نيچون يوقدر جانانه نك استغناسندن شكايتدر كانه خواجه يه

التفاتی يوغمش وجمع صيغه سين ايراد ايلمك تعظيمادر (جز اين قدر نتوان

كفت در جمال تو عيب * كه وضع مهر و وفا نيست روی زيبارا * جز غيری

معناسنه در نتوان كفت كفتن تقدير نده در وضع بونده قانوندر مهر بونده

محبتدر زيبا اصلنده زيبايت ايدی ضرورت وزنيچون ياوتای خطاب حذف

اولنمشدر * محصول بيت بومقداردن غيری سنك حسن وجمالكده عيب

ديمك اولمز كه سنك روی زيبا كك محبت ووفا قانونی يوقدر يعنی سنده جميعا

اسباب حسن وجمال بركمالدر الا بودر كه وفا كاردكاسين جفا كارسين بعض

نسخه ده وضع بدلی حال واقع اولمشدر (بشكر صحبت اصحاب واشنايی بخت

* بيادار غريبان دشت وصحرارا * بو بيت حافظ ديوانلرنده تذرتله بولنور

غالب بودر كه الحاقيدر پس تتميم فايده ايچون يازلدی اصحاب صاحبك

جمعيدر ياران معناسنه بخت بونده طالع ودولت معناسنه در دشت وصحرا

عطف تفسيردر * محصول بيت ياران ايله مصاحبت ايلدوكك شكرانه سيچون

وطالعك ودولتك سنكله اشنالق ايلدوكی شكرانه سيچون دشت وصحرانك

بی كس وغريبلرينی يادكده طوت يعنی بيچاره عاشقلری كاه كاه خاطركه

كتوروب تفقد ايله (براسمان چه عجب كر ز كفته حافظ * سماع زهره برقص

آورد مسيحارا * بعض نسخه ده بر يرينه در دوشمشدر كفته سوزلك سويلنمشنه

ديرلر سماع اصطلاحده جميع اشيانك اصواتنده وسازلرك آوازلرنده مستعمل

لفظدر بيت نه مطرب كه آوازش سنور سماعست اكر عشق داری وشور * بيت

نه بيند كسی در سماعت خوشی * مكر وقت رفتن هردم دركشی * به بين كه

رقص كنان ميرود بناله چنك كسی كه رخصت نفرمودی استماع سماع بس

حافظك سوزنده اولقدر سوز وحالت واردر كه انك سوزندن زهره سماعه

وحضرت عيسی انك سماعندن رقصه كلسه عجب دكلدر ديلرمذكور بيتلرك

و بونلر كبيلرك معانيسنه هر كز و اصل اولمشلر واولمزلر * محصول

بيت اسمان اوزره عجبمیدر اكر حافظك دلاويز كلماتنی زهره نك ايرلمسی

حضرت عيسايی رقصه كتورر سه زيرا زهره سازنده لر يلديزيدر وسازنده لكی

اكا اثبات ايده كلمشلردر * بيت چو زهره وقت صبوح از افق بسازد چنك

زمانه تيز كند ناله من الهنك ولها ايضا (دوش از مسجد سوی ميخانه امد پيرما

* چيست ياران طريقت بعد ازين تدبيرما * دوش دون كيجه ومسجددن

مراد مكه در ودوشدن مراد زمان سابقدر حقيقی مراد دكلدر زيرا بو غزلك اوج

بيتی شيخ صنعان يعنی عبد الرزاق يمنی قصه سنه تلميح دركه انك قصه سنده

تركجه بر كتاب سويلنمشدر وفارسيده شيخ عطار حضرتلری رحمة الله عليه

منطق الطيرده بونك احوالنی بيان ايچون بر مفصل حكايت كتورمشدر كه

اول كتابك اندن مطول حكايه سی يوقدر اول بودر * شيخ صنعان بود پير محترم

با مريد چار صد اندر حرم خواجه نك بو غزلدن غيری نيچه غزلده دخی بو قصه يه

تلميحاتی كلور انشاء الله تعالی پس بونده درديف واقع اولان ما لفظلری

مذكور شيخك مريدلری جانبندندر * محصول بيت مريدلر اغزندن دون

كيجه بزم پيرمز مكه دن قيصری شهرينه كلدی كافر ايلنده ايكن ميخانه دن

مراد بودر ای طريقت يولداشلری شمدن كرو تدبيرمز ندر بو قصه نك

تفصيلانه مطلع اولمق استين منطق الطيرك اول حكايه سنی بولوب كورسون

بعضيلر بو تلميحه مطلع اولمديغندن بونده عجايبات يازمشلردر كه قابل تعبير

دكلدر (ما مريدان روی سوی كعبه چون اريم چون * روی سوی خانه

خمار دارد پيرما * محصول بيت مذكور شيخك مريدلری مشاوره ايلديلر كه

پيرمز قزسودی وباده ايچدی وانواع مناهيانی ارتكاب ايلدی بلكه شيخ عطارك

دیدوکی کبی کافر اولدی پس شمدن کرو بزم حالمز نیجه اولور دیدیلر بعضیلری بنه
مکه یه کیده لم و بعضلر دیدیلر بز مریدلر کعبه یه نیجه توجه ایده لم و کعبه یه نیجه یوز
کتوره لم چونکه بزم پیرمز خمار جانبنه توجه ایدوب فسق و فجوره ارتکاب
ایلدی پس بونده بر حکمت واردر صبر ایالم کرك کوره لم الله تعالی نیلر (در
خرابات مغان ما نیز هم منزل شویم * کین چنین رفتست در روز ازل تقدیر ما
* خرابات میخانه در مغان میخانه جیلر یا مطلقا کافرلردر * محصول بیت
خرابات مغانده بزده پیرله هم منزل اوللم زیرا روز ازلده قضا و قدرمز بویله واقع
اولمشدر بو اوج بیت مذکور قصه یه تلمیحدر (عقل اکر داند که دل دربند زلفش
چون خوشست * عاقلان دیوانه کردند از پی زنجیر ما * کردند فعل مضارع جمع
غایبدر کردیدندن کاف عجمینك فتحیله اولورلردی دیمکدر مصراع اولده
شرطك جوابیدر حاصلی کینونت معناسنی افاده ایدر * محصول بیت اکر
عقلاك معلومی اوله ایدی که کوکل زلف جانانه ده نیجه ذوق و صفاده در عقلا
جمیعا دیوانه اولورلردی یعنی دیوانه لکه صورت اورلردی کوکل مقید اولان
زنجیره کیرمك ایچون (مرغ دلرا صید جمعیت بدام افتاده بود * زلف بکشادی
زدست ما بشد نخجیر ما * مرغ دلراده را تخصیص ایچوندر مرغ دل و صید
جمعیت اضافتلری بیانیه در * محصول بیت کوکل مرغنك جمعیت حال
و خاطری شکاری طوزاغنه دوشمش ایدی یعنی جمعیت حاله مالك ایدی سن
زلفکی اجدك المزدن جمعیت حال و شکاری کتدی حاصلی مادامکی زلف مجعد
کره کره ایدی دامزك قراری و قرارکاهی خوش ایدی سن که زلفکی اجدك
و پریشان ایلدك قرار و قرارکاهی طاغلدی (روی خوبت آیتی از لطف بر ما
کشف کرد * زان سبب جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما * محصول بیت
سنك روی خوبك بزه لطفدن و لطافتدن بر آیت یعنی بر علامت فتح و کشف
ایلدی اول سببدن بزم تفسیرمزده لطف و خوبلقدن غیری نسنه یوقدر حاصلی
کوردیکمز لطف و احساندر اول جهتدن بزم هر سوزمز لطیف و حسندر
(با دل سنکینت آیا هیچ درکیرد شبی * آه آتشبار و سوز سینهٔ شبکیر ما
سنکینده یا نسبت و نون تأکید ایچوندر آیا عجبا معناسنه استفهامدر
تعجبیدر درکیرد تأکید ایچوندر کیرد تأثیر ایدر آتشبار وصف ترکیبیدر آتش
یاغدریجی معناسنه اضافت بیانیه در شبکیر کیجه ده واقع اولان احواله
دیرلر مثلا آه شبکیر و ناله شبکیر و راه شبکیر کبی کیجه ده واقع اولدیغی
تقدیرجه بیت در ره زلفت زتن جان اسیران شد جدا * تاب شبکیران یاران ره
تنها نداشت * کیجه اولان آه و ناله و راه یعنی سفر وصف ترکیبیدر کیجه

طونیجی معناسنه کیجه ایله ایشلندیکی ایچون کویا که کیجه یی طوتر ردشمعی
تنکم آه و ناله سی جهانی طوتندی دیرلر یعنی جهانی قپلدی احاطه معناسنه
پس شبکیر کیجه اویومیان کسه دیمك یکلشدرمه لوم اوله که بونده شبکیر آه ردشمعی
آتشباره و سوز سینه یه قیددر بعض شراح سوز ناله و شبکیر یازوب اضافتله
معنای شبکیرده اولان ناله مزك سوزی دیدی هم لفظده خطا ایلدی و هم ردسروری
معناده بزم اودلو آهمز و کیجه اویومیان سینه مزك حرارتی دینده خطا ایلدی
محصول بیت عجبا سنك طاش کبی کوکلکه هیچ بر کیجه تأثیر ایلیه می بزم
بتون کیجه آتش یاغدریجی آهمز و سینه مزك بتون کیجه یانغنی (باد بر زلف
تو آمد شد جهان بر من سیاه * نیست از سودای زلفت بیش ازین توفیر ما *
سودا بونده محبت و آرزو معناسنه در بیش باء عربیله ارتق زیاده معناسنه در
توفیر بونده فایده معناسنه تضمین اولمشدر اصلنده تتمیم و تکمیل معناسنه در
* محصول بیت باد سنك زلفك اوزره کلدی و پریشان ایلیوب جهانی بنم
اوزرمه سیاه ایلدی یعنی باد بیکانه ایکن زلفکه ال اوروب پریشان ایلدیکی ایچون
جهان باشمزه ظلمات اولدی سنك زلفك سوداسندن بزم بوندن غیری
فایده مز یوقدر که عالم باشمزه تاریك اولدی (تیر آه ما ز کردون بکذرد حافظ
خموش * رحم کن بر جان خود پرهیز کن از تیر ما * خاموش و خامش و خموش
و خمش بر معنایه در برندن مخففدر * محصول بیت تجرید طریقیله بیوررای
حافظ بزم آهمزك اوقی فلکدن کچر بزی فریاد و فغان له رنجیده ایلمه ابسم اول منفاعلن فعولن
کندو جانکه رحم ایدوب تیرمزدن پرهیز ایله یوخسه سنی فنایه ویررول ایضا منفاعلن فعولن
(بملازمان سلطان که رساند این دعا را * که بشکر پادشاهی ز نظر مران
کدا را * اولکی که دن مراد اسعد رکیم معناسنه و ایکنجی دن مراد حرف
بیاندر سلطاندن مراد جاناندر و ملازماندن مقصود مصاحبلردر و دعادن
مدعا و مطلوب مصراع ثانینك مضمونیدر * محصول بیت جانانك
مصاحبلرینه بو مدعا و متمنایی کیم ایصال ایدر که پادشاهلق یعنی کوزلك
شکرانه سیچون بن عاشق مسکینی نظردن سورمه یه (ز رقیب دیو سیرت
بخدای خود پناهم * مکر آن شهاب ثاقب مددی کند خدا را * دیو لغت
عجمده شیطانه دیرلر سیرت خلقه و خویه دیرلر پناهم فعل مضارع متکلم
وحده صیغه سیدر دیمکدر مکر تمنی ایچوندر لیت معناسنه اوله که دیمکدر شهاب
شینك کسریله فلك جانبنده کرهٔ نارده یالکنان آتش پاره سیدر که بابین
کسه اکا یلدز دوشدی دیرلر ثاقب یالکنی و یاقیجی معناسنه در شهاب ثاقب
یالکنی و یاقیجی شهاب دیمکدر خدا را اده را تخصیص ایچوندر * محصول بیت

دیوخویلی رقیبدن کندی افندمه صغنرم یعنی جانانمه اوله که شهاب ثاقب
یعنی جانان برمددایلیه الله ایچون رقیبی یاقوب یاندبروب فنایه ویره
برنسخه ده خدارا برنسه سهارادوشمش مها برخرده یلدزدر بیولئ یدی
یلدزلرلئ یعنی سبعهٔ سیاره نلئ یانده کی یلدزدرخلق حدت بصری انکله
امتحان ایدرلراکر بونسخه صحیح ایسه سهادن عاشقلئ کندی مراد اولور
معنی بویله اولورکه اوله که جانان بن ضعیف کم مقداره مددایلیه خدای
افندی معناسنه قدما شعرنده چوقدر انوری * بیت خواجهٔ کل جهان
انکه خدایش کردست * جاودان برهمه اخرای جهان باد خدای باد اولور
معناسنه دربادخدای اولوافندی دیمکدر (دل عالمی بسوزی چو عذار
برفروزی * توازین چه سود داری که نمی کنی مدارا * عالمی ده یا وحدت
افاده ایدرویانسبت وعالم بویله یرلرده جماعت وبولئ وخلق معناسنده
مستعملدر عذار لغتده صقل بتن یره دیرلر اما شعرا اکثریا یانقده استعمال ایدرلر
برفروزی بو کافرینه درزیرا یالکلمق وقزرمق هر باررخده اولور مدارا
مفاعله بابندن مصدردر عجم تانلئ خذفیله استعمال ایدر * محصول بیت
برالای عاشقلئ یورککن یقارسین چون عذارلئ یالکلندیرمسن یعنی
قزردهسن سنلئ بونده نه فائدلئ وارکه مدارا ایلزسن حاصلی کندوکی
کوزللندیرب بر بولئ عاشقی یاقمقدن سکا نه فایده اولور بونلرله مدارا ایدوب
هر برینی برخدمته قوشمینجه (چه قیامتست جانا که بعاشقان نمودی
* رخ همچو ماه تابان قد سرو دلربارا * تابان صفت مشبهه درتابیدندن
پارلیان معناسنه دلربا وصف ترکیبیدر کوکل قابیجی معناسنه راده فتحه
وضمه ده جائزدر * محصول بیت ای جانان نه قیامتدر که عاشقلره کوستردلئ
یعنی ماه تابان کبی رخی وسرو کبی کوکل قابیجی قدی (همه شب درین
امیدم که نسیم صبحگاهی * به پیام اشنایان بنوازد اشنارا * صبحگاهیده
یا نسبت ایچوندر صباح وقتنه منسوب دیمکدر پیام خبر بنوازد فعل
استقبال نوازیدندن اوخشه یه دیمکدر * محصول بیت بتون کیجه بو امیدده
ایدمکه صباح وقتنلئ خوش قوقلی یلی اشنالر خبریله اشنایی اوخشه یه یعنی
وصلت خبرین کتوروب عشاقی مسرور ایلیه اشنایاندن مراد جاناندر تعظیما
جمع ایلمشدر رواشنادن مراد کندیدر (مژهٔ سیاهت ارکرد بخون ما اشارت *
زفریب او بیندیش وغلط مکن نکارا * یعنی سنلئ سیاه کرپکلئ اکر بزم قانمزه
اشارت ایلدیسه انلئ الداتمسندن فکرایله غلط ایلمه ای نکار * محصول
یعنی سیاه کرپکلئ بزم قانمزدوکه اکر سکا مکر وحیله ایدوب فریب

وبردیسه مکرینه الدانمه وفریبندن غافل اولمه که بزی اولدررسلئ صکره
پشیمان اولورسن زیرا بزم کبی عاشق دخی الکه کیرمز (زفریب چشم
جادو دل دردمند خون شد * نظری کن ای عزیزم که چه کونه کشت مارا
* فریب اسمدر الداتمق معناسنه الدامق دکل دردمند دردا غریدر وجع
معناسنه مند نسبت ایچوندرلی معناسنه نظریده یا وحدت یا تنکیر افاده
ایدر * محصول بیت سنلئ جادو کوزلئ الداتمسندن دردلی یورلئ قان
اولدی جان عزیزم نظرایله که بزی نیجه دیلدی ایمدی وصلتلئ شربتیله بزی
بکیدن احیا ایله (بخدا که جرعهٔ ده توبعاشق سحرخیز * که دعای
صبحگاهی اثری کند شمارا * جرعهٔ یاء وحدت سحرخیز وصف ترکیبیدر
متهجد معناسنه دردعای صبحگاهی یا انبه درویا حرف نسبت اثریده یا وحدت
یا تنکیر ایچوندر * محصول بیت خدا ایچون که عاشق سحرخیزه وصللئ
یا حسنلئ باده سندن برجرعه ویرتاکه صباح وقتنده ایلدوکی دعانلئ سزه
اثری اوله زیرا دعا رقبولغنه سحر وقتندن اشرف وقت اولمز (دل دردمند
حافظ که زهجر تست پرخون * چه شود اکر زمانی برسد بوصل یارا *
دردمند مضافدر حافظه که ربط صفت ایلمشدر زمانی یا وحدت ایچوندر
نکارا ویارا لفظلرنده الف حرف ندادر وقافیهلری معمولدر سابقا
ذکر اولنان کبی تجزیه وترکیبله حاصلدر * محصول بیت حافظلئ
دردلی یورکی که سنلئ فراقندن طوپدولی قاندر نه اولوراک یارا کر برزمان
دردمند دل وصلکه ایرشوب تازه حیات وخوندن نجات بولورسه برسد
فاعلی دلدر حافظ دکلدر بعضیلر ظن ایلدیکی کبی زیرا پرخون اولان دلدر
حافظ دکلدر وله ایضا (صلاح کار کجا و من خراب کجا * ببین تفاوت
ره کز کجاست تا بکجا * صلاح یارار صلاح کار یارارایش معناسی
لازمی عمل صالح در خراب کچکین سرخوش یعنی مست معناسنه
بو مطلعلئ مصراع ثانیسنلئ قافیهسی عیوب غیر ملقبهدندر اوقودقده
یانیا کن اوقنوب اما کتابنده کجایه املا اولمق لازمدر * محصول بیت
یارارایش قنده وبن مست قنده یعنی هیچ مناسبت یوقدر مصراع ثانی بولی
بیان ایدوب دیرکه کوراکدی یوللئ تفاوتنی نره دن نره یه دکدر یعنی طریق
عشقله طریق زهد مابینده تنافی واردیمکدر (چه نسبتست برندی صلاح
وتقوی را * سماع وعظ کجا ونغمهٔ رباب کجا * محصول بیت اوللئ مضمونن
تأیید ایدوب دیرکه نه نسبتی وار دربادهنوشلغله صلاح وتقوانلئ وعظ استماع
ایلملئ قنده کما نجه دکملئ قنده الضدان لا یجتمعان قبیلندندر سابقا ذکر

مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلن

اولمش ایدی که عجم یاشکلنده یازیلان الفك ماقبلنی مکسور ایدرلر الف یایه
دونسون ایچون موسی وعیسی وتقوی کبی (دلم ز صومعه بکرفت وخرقهٔ
سالوس * کجاست دیر مغان وشراب وناب کجا * صومعه اصلنده نصاری
متعبدی در یعنی عبادتخانه سی صکره مطلقا عبادتخانه یه اطلاق ایلدیلر
بکرفت دلتنسندی یعنی ایکرندی معناسنه * بیت زد نیامی رود خسرو
بزیرلب همیکوید * دلم بکرفت در غربت تمنای وطن دارم * سالوس
اصطلاحده ریایه دیرلر اماقیاس مرائی معناسنه اولمق ایدی یعنی اسم فاعل
جاسوس وناطور کبی خرقهٔ سالوس ریاخرقه سی دیمکدر دیر کنیسه که عجم
کلیسا دیرلر * بیت کر کل نبود نصیب ماخار بسست * ور نور بباغی رسد
نار بسست * کر خرقه وخانقاه وشیخی نبود * ناقوس وکلیسا وزنار بسست
ناب خالص وصافی معناسنه * محصول بیت کوکلم صومعه دن وریاخرقه
سندن ایکرندی قنده در دیر مغان یعنی میخانه وصافی شراب قنده در
حاصلی زرق وریادن اوصاندم طریق عشق ورندی یه سلوك ایلك استرم
(بشدکه یاد خوشش باد روزکار وصال * خود آن کرشمه کجا رفت وآن
عتاب کجا * بشد کندی رفت معناسنه دریاد ذکر در اکمق معناسنه خوششده
شین ضمیر اضمار قبل الذکر طریقیله روزکار وصاله راجعدر معنا جهتندن
باده مقیددر یادش خود باد تقدیرنده در کرشمه اصلنده کوزدن وقاشدن
صادر اولان حرکات موزونه دیرلر بعده مطلق ناز وشیوه معناسنده
استعمال ایلدیلر عتاب ازارلمغه دیرلر عتبده دیرلر * محصول بیت روزکار
وصال کندی یادی خوش اولسون یعنی ذکری خیر اولسون
اول روزکارده جانانه نك موزون حرکاتی ومقبول ومطبوع شیوه لری نره یه
کندی واول محبوبانه عتاب وخطابی قنده واردی روزکار وصالده
جانان ایله اولان احوالی تذکر ایدوب تغابن چکر اهل فرسك بریسنك که
کندویه حسن ظنی غالبدر برکون یاننه واردم کوردم که بو بیتی یازمش
ویاد خوششده دالك التنه کسره قومش کندونك معتادی اوزره ومعنا ییده
یاد خوشی اولسون دیمش دعاکوی دیدم که بو ترکیبده معناده فاسددر بلکه
یادك دالی ساکن اولوب شین ضمیر یاد لفظنه مقید اولمق کرك زیرا معنا یادی
خیر اولسون دیمکدر حریف زیاده تهورندن وجهلندن مبادره ایلیوب
العیاذ بالله کفری قبول ایلرم بونی قبول ایلمزم دیدی چونکه بو قصه اکابر
ناسدن بریسنك یاننده ایدی که بو شخصه زیاده حسن اعتقادی وار ایدی
واعیان خلقدن بعض کسه وار ایدی کفرینی یوزینه اورمدم اما خطا ایلدی

دیدم وبو تحقیقدن الی یومنا هذا نادمم که کفرینه سبب اولدم دیو غرابت
بونده در که بو حریف ایلدیکم تحقیقده تأمل ایدوب چکرینه کار ایلمش
ایرته سی دعاکویه حین ملاقاتده دیدیکه سزك دیدککز صحیحدر اما بنم
دیدیکمده صحیحدر بنده ایهام طریقیله ایتدمکه سزك دیدککز هرکز صحیح
اولمق احتمالی یوقدر مرادم کفری قبول ایدرم دیدوکی ایدی اما مرادمی تفطن
ایده میوب مدعاسی اوزره مصر اولدی (ز روی دوست دل دشمنان چه
در یابد * چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا * در یابد دریافتندن مشتقدر اکلمق
معناسنه معلوم اوله که یافتن ویافتن مطلقا بولمق معناسنه در اولنه در لفظی
داخل اولسه اکلمق معناسنه کلور افعال قلوب کبی چراغ شمعك فتیله سنده
یانن اتش پاره سیدر عربیده سراج دیرلر مرده اتش جنسنده استعمال
اولنسه صونمش معناسنه در شمع لغت عربیده میمك کسریله بال مومنه
دیرلر اما عجم میمك سکونیله استعمال ایدر * محصول بیت دوستك یوزندن
دوشمنلرك کوکلی نه اکلر یعنی اندن نور وصفا کسب ایلمز مصراع ثانی یی
ارسال مثل ایدوب بیورر مومك صونمش اتشی قنده کونشك شمعی قنده
یعنی صونمش موم کونشدن نور وضیا کسب ایلمدیکی کبی دوشمنلرك
افسرده کوکلی روی جاناندن نور وضیا کسب ایلمز (چو کحل بینش ما خاك
آستان شماست * کجا رویم بفرما ازین جناب کجا * کحل سرمه یه دیرلر بینش
اسم مصدر در بینیدندن کورش دیمکدر بصر معناسنه آستان واستانه
اشك در جناب لغت عربیده اولك حیاطی وحوالیسی فناء البیت معناسنه
مکتوبلرده جناب عزت مآب بو معنایه در * محصول بیت چونکه بزم
بصرمزك سرمه سی سزك اشککز طپراغیدر بیورك قنده کیده لم بو اولك
اوکندن قنده یعنی کوزمزی اچدك بو آستانه یی کوردك اولنجیه دك
بونی بکلرز بوندن غیری یره وارمزز (مبین بسیب زنخدان که چاه
در راهست * کجا همی روی ای دل بدین شتاب کجا * مبین میمك فتحیله فعل نهی
مخاطبدر بینیدندن کورمه وبقمه دیمکدر سیب الما زنخدان اکك در زنخ
کبی شعرا اککی المایه واویه تشبیه ایلمشلر در قطعه سیب زنخدان ترا به زبه   رد سروری
* یافت دلم منعه الله به * دانهٔ خال ازقفت خون نمود * دانهٔ جوهر کز نماید زبه
چاه بونده چوقر قویی معناسنه دکل نتکم بعضیلر ظن ایلدیلر شتاب
قوشمقدر شتابیدن مشتق اسمدر مصدر دکلدر * محصول بیت جانانه نك
سیب زنخدانه التفات ایلمه که راهنده چوقر وار درای کوکل بو قوشمله قنده
کیدرسن قنده یعنی تیز سکرتمه که تدارکك اوزره کیت چوقره دوشمیه سنکه

محبوس ایدقالورسن زیرا کوکلر حبسخانه سیدر ننه که زلف زنجیرلرید را کا
دوشن دخی چقمز پس کرفتار اولمق استرسن اول جانبلره التفات ایلمه
(قرار وصبر ز حافظ طمع مدار ای دوست * قرار چیست صبوری کدام
وخواب کجاست * طمع مدار طمع طوتمه یعنی ایلمه دیمکدر قرار چیست
قرارندر استفهام انکاریدر صبوری صبور فعول بمعنی فاعلدر یا مصدریه
در وحدت ایچون دیین بو خصوصده تفرد ایلمشدر زیرا کندیدن غیری
بونی کمسه دیمز کدام قنغی کدام ایله کجا استفهام انکاریدرلر * محصول
بیت ای جانان حافظدن قرار وصبر وخواب طمع ایلمه قرارند صبرلك
قنغی در اویقو قنده در یعنی عاشقده بونلر بولنمز نایاب درلر ایضا (ما برفتیم
تو دانی ودل غمخور ما * بخت بد تا بکجا می برد آبشخور ما * غمخور
وغمخوار غم ییجی معناسنه وصف ترکیبیدر خواریدن وخواریدندن مشتقدر
آبشخور وآبخور صو ادم معناسنه در یعنی صو الجق یر اما بوبله یرده نصیب
معناسنه در * محصول بیت بز کتدك سن بیلورسن وبزم غم ییجی کوکلمز
یعنی اشته سن اشته کوکل ایکی کوزنیلر سکز ایلك بز کیدلك اندن اللهه
اصمرلدق برامز طالعمز نره یه دك ایلده صو ادمز یعنی نصیبمز یعنی سندن
مفارقت بخت بددندر که کوره لم طالع ناساز کارونا موافقمز نصیبمزی
قنده یه دك ایلدر خواجه حافظ حضرتلری شهر یزده ارتحال بیوردیغنده
جانانه ارسال بیوردیغی غزلدردانینك مفعولی مصراع ثانیدردر بن نادانلق
ایدوب بیتی بوزمش اوی خراب اولسون (زنثار مژه چون زلف تو در زر کیریم *
قدمی کز تو سلامی برساند بر ما * نثار صاچیدر دوکنلرده وغیرده صاچدقلری
اقچه والتوندر کیریم فعل مضارع متکلم مع غیره کیریدن مشتقدر زر کرفتن
قیاقده استعمال ایدرلر باترمقده دکل بعضلر ظن ایلدیکی کبی قدم اصل لغتده
اباغك طبانیدر اما عجم اباقده استعمال ایدرلر یا وحدت ایچوندر سلامیده
یا تنکیر ایچون اولمق اولی در * محصول بیت نثار مژه دن یعنی کوز صاچیسندن
سنك زلفك کبی التونله قیلیاین بو ایاغی که سندن بزه سلام ایرشدره عادتدرکه
اطفالك زلفنی التون تللر ایله یا کمش تللر ایله اوررلر نهایتی دولتلی اولان تلی
چوق ایدر شویله که صاچ تل ایچنده مستور اولور ایمدی بونده صاری
التون اولمق لازم دکلدر زیرا اقچه یه ده زر دیرلر * بیت بی زر نتوانی که کنی
بر کس زور * ور زر داری بزور محتاج نه * بیت زر نداری نتوان رفت
بزور از دریا * زور ده مرده چه باشد ایك کمر زر بیار * اما التون مراد اولسه زر
طلا دیرلر * قطعه وجود مردم دانا مثال زر طلاست * که هر کجا که رود قدر

رد سروری

فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ردشمعی

رد سروری

قیمتش دانند * بزرك زادهٔ نادان بشهر واماند * که درد یار غریبش بهیچ نستانند
زر طلا یالدز التونیدر اده تشدید ضرورت وزنیچوندر اما شهر واشینك وراتك
وواولی فتحه لریله کوندن اقچه درمکر سابق ایامده بر پادشاه کلمش ایمش
کوندن اقچه کسدیروب اوزرینه سکهٔ شاهی اوروب کندی ممالکنده
یوروتدرمش انکیچون حضرت شیخ که درد یار غریبش بهیچ نستانند
بیورمشدر پس بونده زردن مراد التون معناسی اولوب نثار مژه دن مراد
نرورندن زیاده قان اغلیم دیمکدر دین کمسه کلستانك بو بیتلرینك معنالرینه
واصل اولمشدر سروردن اغلمق مسلمدر اما قان اغلمغی محنت ومصیبتده
استعمال ایدرلر سرورده دکل (بدعا امده ام هم بدعا دست برار * که وفا با تو
قرین باد و خدا یاور ما * اولکی بدعاده با سببیت یا صله یا تخصیص در وثانیده
صله معناسی افاده ایدر برار بر حرف استعلا آرام مخاطب کتوردیمکدر
بحسب لغت یوقاری کتوردیمکدر اما استعمالده قالدردیمك اولور که حرف
بیان دعایی بیان ایدر قرین یولداش یاور یاردمجی معناسنه در * محصول بیت
دعا سببیله ویا دعایه کلمشم سنده دعایه ال قالدر اول دعا بودر که وفا سکا قرین
ویولداش اوله الله ده بزه یاردمجی اوله بو بیت جانانه وداع ایلمسنی مشعردر
(بسرت کر همه عالم بسرم تیغ زنند * نتوان برد هوای تو برون از سر ما *
بسرت با حرف تخصیص بسرم با حرف صله هوا محبت وارزو معناسنه در
نتوان نتوان بردن معناسه در * محصول بیت باشك ایچون اکر جمیع عالم باشمه
قلیج اوررلرسه باشمزدن سنك محبتنکی چقاردق ممکن دکلدر زیرا بزده محبتك
ذاتیدر عارضی دکلدر بسرتك باسنی قسم ایچون طوتنلر قسمده تخصیص
معنالرینی فرق ایلمزلرمش (فلك اوارهٔ بهر سو کندم می دانی * رشك می ایدش
از صحبت جان پرور ما * اوارهٔ دیوانه وایشسز کوجسز شوکا بوکزنکدر
رشك غیرت وحسد معناسنه در جان پرور وصف ترکیبیدر پروریدندن جان
بسلیجی معناسنه در * محصول بیت فلك بنی هر جانبه یلدرروقوشدیررسن
خود بیلورسن اکا غیرت وحسد کلور بزم سنکله جانه جان قتار مصاحبتمزدن
یعنی فلك دائما دوستی دوستدن ویاری یاردن ایرمغله مقیددر ایمدی بنی شهر
یزده مسافر ایلمکدن مرادی پادشاه له ملاقات ایدوب جوایز وصلاتنی
الدرمق دکلدر بلکه سندن ایروب ایراق دوشرمکدر زیرا کوردیکه سنکله
اتحادمز فوق الحددر پس رشکندن تحمل ایده میوب بو بهانه ایله ارامزه
فراق دوشردی حضرت خواجه جانانه سنه بو بیتله ایلدوکی سفردن اعتذار
ایدوب بیوررلرکه ایلدوکم سفر اسطراریدر یوخسه کمسه اختیاریله جانندن

ردشمعی

ردشمعی و ردسروری

ایریلوب کتمز بو بیتك معناسنده استفهامه ارتکاب ایلینلر ضرورتسز ضرورته ارتکاب ایلمشلردر (کر همه خلق جهان بر من و تو حیف کنند * بکشد از همه انصاف ستم داور ما * حیف ظلم معناسنه در بکشد لفظ مشترکدر فعل مضارعله امر غایب بینده انصاف ستم اضافتله انتصاف معناسنه در یعنی ظالمدن ایلدوکی ظلم حیفنی المق واو عاطفه ایله یازانلر معنایی بلمدکلرندن فاسد یازدیلر داورحاکمدر * محصول بیت اکر جمیع جهان خلقی بکا و سکا ظلم ایدرلرسه جمیع ظلمك حیفنی چکر بزم حاکممز یعنی الله یاخود جمیعندن ظلمك حیفنی چکسون بزم حاکممز بو تقدیرجه دعا اولور (روز باشد که بیاید بسلامت بازم * ای خوش ان روز که اید بسلامی بر ما * روز اصلنده روزی ایدی یا وحدت ایچوندر ضرورت وزنیچون یاد و شمشدر یا شد بونده اخبار ایچون اولمق و انشا ایچون اولمق جایزدر بازم میم متکلم معنا جهتندن بیاید لفظنه مقیددر بیایدم تقدیرنده بعض نسخه ده یارم واقع اولمش را ایله ایکسیده جایزدر ای خوش ای حرف ندا منادا سی محذوفدر ای یاران خوش تقدیرنده در * محصول بیت ان شاء الله برکون اولور که ینه یاریکا سلامتله کلور یاخود که عجب برکون اولا میکه یاریکا سلامتله کله یا کرو سلامتله که ای یاران خوش اول کون که سلام ویره رك بنم یانمه کله یعنی نه مبارك کوندر اول کون که السلام علیك دیو یانمه کله حاصل کلام بن سفردن کام جاناندە سلام ایله قبودن ایچرو کله عادت سابقه سی اوزره (هر که کوید سفر دور ندارد حافظ * کو درازی سفر سر نبرد از سر ما * حضرت خواجه نك مناقبنده یازمشدر که خواجه یزد شهرندن غیری تمام عمرنده بر یره وارمشدر اول ایسه اوچ کونلك یولدر انجق پس بو بیتنده اکا اشارت ایدوب بیورر کو درازی کو امر مخاطبدر خطاب عام قبیلندن درازی ده یا مصدردر سر نبرد باش ایلتمز چقارمز دیمکدر و جایزدر که سر بونده سودا و ارزو معناسنه اوله * محصول بیت هر کسه که دیرسه حافظك اوزاق سفری یوقدر یعنی اوزاق سفره وارمز سن اکا سویله سفر اوزاقلغی بزم باشمزدن باش چقارمز یعنی اخرت سفری که بی نهایت سفردر هیچ فکرمدن و خیالمدن کتمز دیمکدر پس کویا که هر کون سفرده یم یاخود سفر اوزاقلغی هواسی باشمزدن کتمز ندارد بریسنه نداری یازانلر سیاق و سباق بیته متفطن اولمشلر ندارید ده معنای استفهام اعتبار ایدنلر متعبر بداءش وله ایضا (لطف باشد کر نپوشی از کدا هاروت را * تا بکام دل نبیند دیده ماروت را * غزل سابق اکرچه اکثر دیوانلرده نایابدر اما انی خواجه یه نسبت ایلمك ممکن دربر ایکی جهتدن بریسی مناقبنده یزده

واردینی

ردیفی و مسروری

ردیفی و مسروری

ردیفی و مسروری

زد شمعی

بحر رمل

واردینی تفصیله موافقدر بریده بو که حافظك روشنه ورسمنه مناسبدر اما بو غزلی خواجه یه نسبت ایلمك غایتله مشکلدر زیرا اول بو کم دیوانلرده غایتده کم یابدر * ثانیا بو کم بش بیتلی غزلده اوچ بیتك قافیه سی مکرر کلمك فی الجمله رشدی اولاندن صادر اولمز فضلاعن مثل هذا الفضل ثالثا کدا ذوی العقولدن ایکی ها ایله جمع ایلمك شاذدر پس بو غزلی حافظه اسناد ایلمکده وهن ضعف وار مکر که ابتداء حالنده یعنی مبتدی ایکن سویلمش اولا و بعض کمسه اول زمانده المش اوله صکره بعض دیوانته الحاق ایلیه اما بو بنده نك ظنی بودر که بو غزل تبریزلی حافظ شانه نك اوله که بو بر حریف ایمش طراقچی حافظ تخلص ایدرمش شام شریفده برمقدار غزلن کوردم که اکثر غزلینك قافیه لری بویله فاسد ایدی اکرچه جهالتندن بویله قافیه لری جمع ایلمکی هنر عدایلرمش حاصل کلام چونکه خواجه نك بعض دیوانتده بولندی حالنه کوره شرح ایلمك ضروری اولدی نپوشی پوشیدندن اورتمك و کیمك بونده اورتمك معناسنه نفی مستقبلدر اورتمزسن دیمکدر کدا هادن مراد عشاقدر روت اصلنده رویت ایدی زیرا بیان اولنمش ایدیکه هر لفظك که اخری حروف علتك بری اوله حالت اضافتده یریا اثبات ایدرلر بونده ضرورت وزنیچون ساقط اولمشدر یوزك دیمکدر تا حرف تعلیل کام مراد بکام دل کوکل مرادنجه دیمکدر * محصول بیت لطف اولورا کر کدالردن یوزکی اورتمزسن یعنی کزله مزسن تا که کوکل مرادنجه کوزمز یوزینی کوره بونده هاروت و ماروتك ایکی ملکدرد یاربابلده برچاهده ایقلرندن اصیلوب تا قیامته دك معذبلردر انلری ایهام ایدر (همچو هاروتیم دایم در بلای عشق زار * کاشکی هر کز ندیدی دیدهٔ ماروت را * محصول بیت هاروت کبی دایم بلای عشقده زارایز کاشکی کوزمز یوزکی کورمیدی که مبتلا اولمق لازم کلمیدی (کی شدی هاروت در چاه زنخدانت اسیر * کر نکفتی شمهٔ از حسن تو ماروت را * کی شدی کی بونده قچن معناسنه در شدیده یا حکایت حال ماضی ایچون کلمشدر معلوم اولا که فعل ماضینك اولنه می و یا اخرنه یای مفرده داخل اولسه حکایت حال ماضی معناسنی افاده ایدر مثلا می شد کیدردی می امد کلوردی شدی و امدی دخی بویله در نکفتی ده یا حکایت حال ماضیدر * محصول بیت هاروت قچن چاه زنخدانکه اسیر اولوردی اکر سنك حسنکدن ماروته برشمه دیمیدی یعنی غمازلق ایلدیکیچون جزاسن بولدی پس هر غماز جزاسین بولور (بوی کل بر خاست کویا ای پری اندر چمن * بلبلان مستند و کویا دیدهٔ ماروت را * مصراع اولده کویا بعض نسخه ده کوبی دوشمش یا ایله اما بز بو نسخهٔ اختیار

ایلدلر ایکی کویا ایله تجنیس تام اولمغیچون دیدهٔ ماروت ماروت بونده
ساحره معناسنه درکه ماروتك صفتیدر * محصول بیت ای پری کویا که چنده
کل قوقسی پیدا اولدیکه بلبللر چشم ساحرکه مست اولوب کوینده لك ایدرلر
کویا و مترنم اولان بلبللر سنك ماروت کوزکه مست اولمشلردر دن ترکیب
بتنه مطابق سویلمه مشدرومصراع ثانیده کویا بدلی کویی یازان حبط
فاحش ایلمشدر (میکشد جور و جفاهایت زهجران ای صنم * لطف فرما
تا ببیند حافظ ماروت را * جفاهایت لفظنده تای خطاب یعنی جهتندن ردیفی ودمسروری
هجرانه مقیددر هجرانت تقدیرنده * محصول بیت ای صنم هجرانکدن
جور و جفالر چکر امدی لطف بیور تا برزم حافظ زرد یکی کوره بو غزلده روت
را لفظی ردیف وماقبلنده الف حرف روی واقع اولمش واوج بیتده ما لفظی
که بز معناسنه در مکرر اولوب تکرار قافیه عیب فاحش اولدیغیچون بو غزلی
خواجه حافظه نسبتده کمال تردد له متردد ایز نتکم سابقده ذکر اولندی وله
ایضا (تا جمالت عاشقان را زد بوصل خود صلا * جان و دل افتاده اند از زلف بحر رمل
وخالت در بلا * تا ابتداء غایت ایچوندر ومند معناسنه زد معنی جهتندن
صلایه مقیددر صلا زد تقدیرنده در بعض الفاظ وار فارسیده که زد عبارتیله
مستعملدرکه ترکیده انی زدلك معناسیله قابل تعبیردکلدر مثلا بوسه زدکبی
که اوپدی دیمکدر بیت استین مالیدو دامن برزدان بی باك مست * وای جان
من که افتادم زپا رفتم زدست زلف وخالت مضاف محذوفدر ازسبب زلف
وخالت دیمکدر بلا و بلوی و بلیه و بلوه بر معنایه در اصلنده سفرز جهتندن
ضعیف اولمش دوه ده استعمال ایدرلردی صکره مطلق زحمتده ومشقتده
استعمال ایلدیلر * محصول بیت سنك جمالك کندو وصلنه عاشقلره صلا
ویرلدن بری جانله کوکل زلف وخالك سببندن بلایه دوشمشلردر یعنی سنك
حسنك هرکسی کندویه عاشق ایده لیدنبرو جانله دلمز دانهٔ خال ودام زلفکدن
ضطرابه دوشدی زیرا مرادك وصله صلا ایلمکدن کرفتار ایلمکدر (انجه جان
عاشقان ازدست هجرت می کشد * کس ندیده در جهان جز تشنگان کربلا *
جان روح حیوانیده وروان انسانیده مستعملدرکاه اولورکه جانی روان
مقامنده استعمال ایدر تشنکان کاف ها رسمی بدلی یازیلوب سابقا ذکر
اولنمشدر کربلا حضرت امام حسین شهید اولدیغی صحرانك اسمیدرکه الان
مرقد شریفلری انده در * محصول بیت اول نسنه که عشاقك جانی سنك
فراقك النده چکر اول نسنه یی کمسه جهانده کورممشدر کربلا صوسزلرندن
غیریکه حضرت امام ایله بیله ایدی وانلر اول حضرتله تمش کسنه ایدی (ترك

من کر میکند رندی ومستی جان من * ترك مستوری وزهدت کرد باید
اولا * ترك لفظندن مضاف محذوفدر یعنی محبوب ترك من یا خود ترك محبوبه
استعاره اوله رند باده نوش یا مصدریه در جان من منادی حرف نداسی
محذوفدر ای جان من کندی جاننه خطاب ایدوب ذاتنی مراد ایدر * محصول
بیت اکر بنم محبوب ترکم یا محبوبم باده نوشلق ومستلك ایلیه جك اولورسه ای
بنم روحم یعنی ای حافظ زاهدلغی وصوفیلغی اولدن ترك ایلمك کرکدر یعنی
جانانه مکه می نوش وباده پرست اوله اکا اتباع ضروری اولوب زهدی وتقوایی
ترك ایلمك کرك (وقت عیش وموسم شادی وهنکام شراب * پنج روز ایام
فرصت را غنیمت دان هلا * هلا حرف تنبیه وتأکیددر عیش عینك فتحیله
درلك یعنی حیات معناسنه در موسم سینك کسریله زمان متعیندن
تعبیردر وقت وموسم وهنکام و پنج روزی بر بیتده جمع ایلمك لطافتدن خالی
دکلدر * محصول بیت ذوق وصفا وشادیلق وشراب زمانیدر یعنی فصل
بهاردر امدی بش کون مقداری ایام فرصتی غنیمت بیل یعنی بهار زمانی
تیز کچر فرصتی غنیمت بیلوب عیش ونوش ایامنی ضایع ایلمه مك کرکدر (حافظا
کر پای بوس شاه دستت می دهد * یافتی در هر دو عالم رتبت عز و علا *
حافظا منادی اخرنده الف حرف ندادر شاهدن مراد جانانه در رتبت مرتبه
علا عینك فتحیله رفعت یعنی یوجه لکدر * محصول بیت ای حافظ اکر جانانك
اپاغن اوپمك ال ویررسه ایکی عالمده عزت ومرتبه ورفعت بولورسن یعنی
جانان اپاغن اوپمك سبب سعادتدر بو غزلده خواجه نك اکثر دیوانلرنده بحر رمل
بولنمز بولندیغی تقدیرجه ها قافیه سنده بولنور ثم حرف الالف
* وله فی حرف الباء (کفتم ای سلطان خوبان رحم کن براین غریب * کفت
در دنبال دل ره کم کند مسکین غریب * خواجه حافظ حضرتلرینك
با قافیه سنده وثاء مثلثه وجیم وحا وخا قافیه سنده واقع اولان غزللری غایتله
سست وواهی واقع اولمش اما عینده وفاده وقاف وکاف ولامده واقع اولنلر
دخی اعلادر باقیسی مرتبهٔ علیاده در کیمی سرحد اعجازده وکیمی اعجازه قریب
حاصل کلام جمیع حروفده برابر وهموار شعر سویلمك فقط حضرت ملا جامی یه
مخصوصدر دنبال دالك ضمیله قویرق وارد معناسنه در ره کم کند یولین
یترر دیمکدر بونده حد اعتدالدن تجاوز ایدر معناسنه در غریب کندی مملکتنده
اولمیان کمسنه فعیل بمعنی فاعلدر ماضیسی ومضارعی ثلاثیده مستعمل دکلدر
بلکه افتعالله تفعلدن مستعملدر * محصول بیت ای کوزللر شاهی بو غریبه
رحم ایله دیدم دیدیکه مسکین غریب اوکلی اردنجه یولین یترر یعنی کوکلی

هواسنه تابع اولوب حد اعتدالدن تجاوز ایدر حاصلی دیوانه وشیدا اولورکه
دلینه اویانلر بویله اوله کمشلردنبال بونده ارزو معناسنه عجمده استعمال دروکم
کندبونده ادبسزلك ایلر معناسنه استعمال دریعنی سن مسکین بکا سوز
سویلمك ادبسزلکدردین کمسه عندیات سویلمش (کفتمش مکذر زمانی کفت
معذورم بدار * خانه پروردی چه تاب اردغم چندین غریب * مکذر ردشمعی
کذریدندن مشتق نهی مخاطبدر کچمه دیمکدر کذشتن دین یکلش سویلمش ردسروری
زمانیده یا وحدت ایچوندر بدار امر مخاطبدر داریدندن طوت معناسنه خانه
پروردی پروردن بسلمکدر خانه پروردی داللهودالسزشول کمسه یه دیرلرکه
ایچروده بویه وطشره چیقوب بیکانه لرله اختلاط ایلمش اوله پادشاه زاده لر
و بکزاده لر وسایر ارباب دولت اولادی کبی ترکده اناسی قرننده
یاتوردیدکاری کبی سایه پرورده بویله در بیت در عرق مسکین لباسی شد
زمهرکرم من * بود چون کل سایه پرور طاقت کرما نداشت * محصول بیت
جانانه دیدم که اکلن برزمان کچمه جانان دیدی بنی معذور طوت برخانه پرورد
بوقدر غریبك غمنه نقدر طاقت کتورر استفهام انکاری کتورمز دیمکدر
یعنی کچمه دیمکدن مرادکز عشاق غمزده اظهار عموم ایلسونلر دربرایسه اکا
متحمل دکلز زیرا خانه پرور انظار بیکانه یه طاقت کتورمز که عرض هم ومنی
استماع ایلیه بیله خانه پرورد اولدرکه براولك جماعتنی بسلیه دین
وبرنازنین غریبك بوقدر غمنه نه طاقت کتورردین خطا ایلدیلر
(خفته برسنجاب شاهی نازنینی راچه غم * کرزخار وخاره سازد بستر وبالین ردشمعی
غریب * خفته لفظ مشترکدر یاتمش واویمش معناسنه سنجاب کل یعنی وسروری
خاکستر رنکنده برحیواندرکه کورکنه ده سنجاب دیرلرکه عجم شاهلری قیش
وقتنده انی دوشنوب اورتنورلردعا کوی بوقصه یی خمسه لرده وبعض قصایدده
کورد کدن سعادتلو پادشاهك حرم خاصنه خدمت ایلینلردن استفسار
ایلدمکه پادشاه حضرتلری قشین سمور یا وشق ویا غیر کورکاردن نسنه
اورتونب دوشنورمی یوق دیدیلر شاهی ده یا حرف نسبتدر حرف مصدر دینلر
غلط ایلدی نازنینی را نازلغنده فخر معناسنه ویا حرف نسبت ونون تأکید ردسروری
نسبت ایچوندر نازلی معناسنه را ادات مفعول چه غم استفهام انکاریدر وشمعی
خاردکن خاره ده خارا ده قره طاشه دیرلر بستر دوشك بالین یاصدق لف نشر
مرتب طریقیله ذکر اولمشدر سازد سازیدندن فعل مضارع مفرد غایب
صیغه سیدر محصول بیت پادشاهانه سنجاب اوزرنده یاتوب اویومش نازنینه
نه غم اکر دکندن دوشك وقره طاشدن یاصدق ایدینورسه مردغریب یعنی

جانانکه ذوق وصفاده ورفاهیتده اوله وعشاق بی نوا وبی چاره که درد وبلا وغم
والمده اوله اول بونلرك حالنی نه بیلور هرکشی چکدیکین بیلور انجق (ای که در
زنجیر زلفت جان چندین اشناست * خوش فتادن خال مشکین بررخ رنکین
غریب * ای حرف ندا منادامی محذوف چندین که خبریه معناسنه در
مشکین ورنکینده یا نسبت ونون تأکید ایچوندر غریب خوش لفظنه مقیددر
خوش غریب واقع اولدی دیمکدر * محصول بیت ای جانان که بوقدر
اشنانك جانی زنجیر زلفکده در رخ رنکینك اوزره اول مشکین خال نه عجب
کوزل واقع اولمش غریب بونده عجیب معناسنه در غریب لفظی رنکین لفظنه
ردشمعی مصروف اولمق دخی جایزدر دین غریب سوز سویلمش (بس غریب افتاده
است ان مور خط کردرخت * کرچه نبود در نکارستان خط مشکین غریب *
بس بونده زیاده معناسنه در مور قرنجه مور خطدن مراد تشبیه طریقیله
تازه ظهور ایلین صقل در کرد اطراف معناسنه در نکارستان ونکار
خانه چینده برخانه نك اسمیدر که مانی نام نقاش پیدا ایلمشدر وکندونك
استخراج ایلدیکی نقوش غریبه یی انده نقش ایلموب واندن غیری هر استادکه
برنقش غیره کر استخراج ایلمشدر انده نقش اولنوب پس برنقوش غریبه
برخانه در که کتابلرده مذکور ومسطوردر * محصول بیت زیاده عجیب واقع
اولمش اول قرنجه کبی خط رنکلی رخك اطرافنده اکرچه نکارخانهٔ چینده
خط مسکین یعنی نقش مسکین عجیب دکلدر یعنی جانانه یه تازه خط زیاده
براشوب یاقشدی یعنی سویلر (می نماید عکس می در رنك روی مهوشت * همچو
برك ارغوان برصفحهٔ نسرین غریب * می نماید فعل حال لازم کورینور
معناسنه صفحه لغتده برشیئك جانبنه دیرلر غریب می نمایده مقیددر
* محصول بیت ای کبی بیاض رویك رنکنده شرابك عکسی غریب وعجیب
کورینور صفحهٔ نسرین اوزره ارغوان یپراغی عجیب وغریب کورندیکی کبی
یعنی باده تأثیرندن یوزك حمرتی بیاض بشره ایله متلون اولوب غایت کوزل
کورینور حاصلی اغی اغ وقزلی قزل اولوب خوب یراشمش (کفتم ای شام
غریبان طرهٔ شبرنك تو * در سحرکاهان حذر کن کر بنالد این غریب * ای
شام ای حرف ندا منادامی محذوف در تقدیری ای جانان در طره آلندن یوقاری
باشك اوکیدر عربیده اکا ناصیه دیرلر صکره ناصیه نك آلین اوزرینه اینن
صچلرده استعمال ایلدیلر ذکر محل وارادهٔ حال قبیلندندن جمعی طرر کاور
طانك ضمی وراءنك فتحیله شبرنك کیجه رنکلی سیاهدن کنایتدر طره یه
صفتدر سحرکاهان الف نونله جمع اولمش خلاف قیاس اوزره بنالد فعل

مستقبلدر نالیدندن اکلمك معناسنه * محصول بیت دیدم ای غریبلر
اخشامی طرهٔ شبرنکك اولان جانان سحر وقتنده بو غریب اکلرسه حذر ایله
زیرا سحر وقتنده اولان آه وناله مؤثر اولغاندر تخویفدن غرض جانان جانبندن
التفاتدر (کفت حافظ اشنایان درمقام حیرتند * دور نبود کر نشیند خسته
وغمکین غریب * معلوم اولا که بر کلمه نك که اخرنده میم اولوب اکا یاء نسبی
داخل اولملی اولسه ایکی طریقیله دربریسی سایر الفاظ کبی کاه یالکز یا ادخال
ایدرلر وکاه نون ایله تأکید ایدرلر غمین وغمین کبی وبریسیده یا ایله نوندن اول بر کاف
عجمیله توسط ایدرلر غمکین ونمکین کبی پس * محصول بیت جانان حافظك
مذکور کلماتن ایشدیجك دیدی ای حافظ اشنالر مقام حیرتده در پس سنك کبی
غریب بیمار وغمناك اوتورسه بعید دکلدر یعنی قدیمی اشنا اولان عشاق
وصلته وسیله وذریعه بولمیوب حیرتده قلیجق سن که مرد غریبسین وبیکانه سین
غمکین ومریض اوتورمق عجیب دکلدر وله ایضا (می دمد صبح وکله بست
سحاب * الصبوح الصبوح یا اصحاب * میدمد فعل حال دمیدندن مشتقدر فعلاتن مفاعلن فعلن
یل اسمك وادم اوفورمك ونباتات بتمك وبرنسنه پیدا وظاهر اولمقدر بونده
معنای اخیر مراددر کله کاف عربینك کسریله ولامك فتحیله وتشدیدله
جمعی کلل کاور یعنی پرده سحاب بولوت الصبوح فعل محذوفك مفعولیدر
تقدیر کلام اتونی الصبوح دیمکدر صباح باده سنی ویرك معناسنه صبوحی
ایلمکه زیاده حرصی اولدیغندن صبوح لفظنی تکرر ک وردی اصحاب
صاحبك جمعیدر یاران دیمکدر * محصول بیت صباح ظاهر اولیور وسحاب ده
پرده بغلدی یعنی سنبلی هوا اولدی امدی ای یاران باده کتورلك ایچه لم
زیرا باده نوشلر قتنده بولتلی کونده که بولودی یوکسك اوله ویغمور اولمق
احتمالی اولمیه ایچکی معتبردر علی الخصوص که چمنده اوله نتکه مقامات
حریرینك یکرمی دردنجی مقامده بوکا اشارت ایلمشدر وشراح بو وجه اوزره
شرح ایلمشلر پس صباح شرابنی ایچك دین بیتك معناسنی بلمدی (میچکد ردیمی
ژاله بر رخ لاله * المدام المدام یا احباب * میچکد فعل حالدر چکیدندن طملق
معناسنه ژاله بونده چه معناسنه در مدام شرابدر احباب حبیبك جمعی
دوستلر دیمکدر * محصول بیت لاله نك رخی اوزرینه چه طمليور ای دوستلر
باده کتورلك ایچه لم تکرار تأکید ایچوندر بیت سابقده کی کبی (می وزد از چمن
نسیم بهشت * پس بنوشید دائما می ناب * می وزد فعل حالدر یل اسمك
معناسنه بهشت بانك فتحیله وکسریله لغتدر جنت معناسنه پس عربیده
فاء جواب معناسنه در ناب بونده خالص معناسنه در * محصول بیت چمندن

جنتك

جنتك خوش قوقلی یلی اسه یور امدی دائما خالص ایچك ای یاران
بو بیتده بنوشید لفظی قرینه ایدوب ایکی بیت سابقده ایچك دیوب اصحاب
واحبابه متکلمی ادخال ایلمامك اطوار کلامدن کمال غفلتندر (تخت
زمرد زدست کل بچمن * راح چون لعل اتشین دریاب * زمرد بونده وزنیچون
میم ساکن ورا مخفف اوقنور اصلنده زانك ومیمك ضمه لری ایله ورانك
تشدیدیله دربر یشل جوهردر حقنده چوق خواص یازرلر جمله دن حیات
وعقارب یعنی یلانلر وعقربلر اول جوهری کتورندن قجارلر ویلان اول
جوهری کورسه کوزی کور اولور اعیان ناسدن بردولتلو نقل ایدر که بریه
چقدن امده کیدردم یولك کنارنده بر یلان یاتور کوردم ناکاه باشین قالدیروب
بکا بقدوغی کبی ارقه سی اوزرینه کلدی نه اولدی بو کا دیجك یانمده قضاتدن
براهل علم قاضی وار ایدی ایتدی یوزککده کی تاش ندر دیدم که زمرددر دیدیکه
انی کوردوکندن هلاك اولدی دیدم که بونك سرینی بکا اکلات پس اول قاضی
زمردك نیچه خواصنی بیان ایلدی اول زماندن بروهیچ یانمدن زمردی
اکسك ایلمدم دیدی راح شراب اتشین اتشه منسوب یعنی قرمزی لعله
صفتدر اتش ایله وصف ایلدی زیرا قرمزیسی سایر رنکلیدن معتبردر وراح
ایله ده همرنکدر * محصول بیت کل چمنده زمرد تخت قورمشدر یعنی پریوزینی
یشل چمن قاپلمشدر امدی قرمزی لعل کبی شراب تدارك ایله باده نوشلر
قتنده بهار فصلنده شرب خمر سایر فصولدن مرغوبدر اول جهتدن بو غزلی
بهار فصلنده باده نوشلق اوزرینه مبنی قلمشدر (در میخانه بسته اند دکر * افتتح
یا مفتح الابواب * دکر بونده سحر حلال قبیلندن واقع اولمش یعنی ایکی
مصراعه صرف ایلمك قابلدر ولفظ دکر که دخی معناسنه دردین یکلش
سویلدی پس بونده نه معناسنه دروبا تأکید ایچوندر افتتح افتعال بابندن
فعل امر مخاطبدر اچ دیمکدر * محصول بیت میخانه قپوسنی بغلمشلردر یا خود
کنه بغلمشلر درای قپولر اچیجی اچ یا خود کنه اچ (درچنین موسمی عجب
باشد * که ببندند میکده بشتاب * موسم هرنسنه یه موافق زمانه دیرلر
میکده کده ظرف مکاندر میکده وغمکده وبتکده می یری وغم یری وبت بریدر
شتاب اسمدر شتابیدندن قوشمق معناسنه * محصول بیت بو نجلین زمانده
یعنی بهار زمانده عجبدر که میخانه یی سرعت ایله یعنی عجله ایله بغلیه لر (اب
لعل ترا حقوق نمك * هست بر ریش سینهای کباب * نمك توزدر شعرای عجم
توزی ویاره یی وقرمزی دوداغی شعرلرنده جمع ایدرلر زیرا یاره یه توز صاچجه
قیزاروب زیاده الم ویرر امدی کویا که لبنك حسرتندن شکایتدر * بیت

رد مسروری

برسینه ریش دردمندان * لعلت نمکی تمام دارد * محصول بیت سنك
لعل کبی لبکك مجروح کباب سینه لراوزنده چوق نمك حقی واردر کانه یاره لرك
قزرمسی انك لبنك تأثیرندندر وبعضیلر دیدیلرابنده فی الجمله نمکینلك واردر
دعا کوی دیدم بن بلم دادن بیلورمن لم یذق لم یعرف مشهوردر (حافظا غم
مخور که شاهد بخت * عاقبت برکشد زچهره نقاب * چهره جیم عجمینك
کسریله های رسمیه سز شکل معناسنده مستعملدر پری چهره کبی اما های
رسمیله مخصوص صدریوزه * محصول بیت ای حافظ غم یمه که طالعك الصکره
محبوب چهره سندن نقابی چکوب سکا یوز کوسترر یعنی طالعك مرادلك
ویررزیرا هر عسردن صکره بریسر واردر دیمکدر روله رحم روحه (صبح دولت

ازبحر رمل

می دمد کوجام همچون افتاب * فرصتی زین به کجا باشد بده جام شراب *
کوقنی دیمکدر عربیده این کبی استفهامدر خطاب عام طریقی اوزره
* محصول بیت دولت صباحی ظاهر اولیبورقنی افتاب کبی روشن جام ذکر
محل وارادهٔ حال قبیلندندر یعنی باده پس بوندن مناسب فرصت قنده اولور
جام شرابی ویر بو غزل شاه شجاع تخته جلوس ایلدیکی زمانده دیمشدر زیرا
اول زیاده عیاش باده نوش پادشاه ایدی وانك زماننده کمسه باده نوشلری
اینجیدوب برنسنه دیمزدی بو غزلده اول زمانده دنلمشدر * دردو ر پادشاه
خطا بخش جرم پوش * خواجه قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش (خانه
بی تشویش وساقی یار ومطرب بذله کوی * موسم عیشست ودور ساغر وعهد
شباب * تشویش تفعیل بابندن مصدردر تخلیط معناسنه در یعنی قرش
مورش اولمق بذله لطیفه بذله کوی وصف ترکیبیدر لطیفه کو معناسنه عهد
بونده زمان معناسنه در شباب بونده یکتلك در * محصول بیت خانه
تشویش سز یعنی انتظام حال اوزره ساقی ایسه یار مطرب ایسه لطیفه جی
عیش وعشرت زمانی وساغر دوری یعنی وقتی ویکتلك ایامیدر حاصل
کلام جمیع اسباب عشرت آماده وحاضر هیچ بر جهتدن قورقو یوق
(از پی تفریح طبع وزیور حسن طرب * خوش بود ترکیب زرین جام بالعل
مذاب * تفریح طبع مصدرك مفعولنه وحسن طرب بیانیه در زیورك
اضافتیده بویله در ترکیب زرین جامده مصدرك مفعولنه اضافتیدر زرین
جام وصف ترکیبیدر یعنی اقسامندندر زیور زینت معناسنه در مذاب اسم
مفعولدر افعال بابندن اریمش معناسنه لعل مذاب اریمش لعل شرابدن
کنایتدر حسن طرب کوزل شنلکدر * محصول بیت طبعه فرح وکوزل
شنلکی زینت ویرمکیچون اریمش لعل ایله التون قدح ترکیبی خوشدر یعنی

التون قدحدن قزل باده ایچمك طبعه فرح وصفا وکوزل شنلکه زینت
ویرر (شاهد ومطرب بدست افشان ومستان پای کوب * غمزهٔ ساقی
زچشم می پرستان برده خواب * بدست افشان باحرف زایددست افشان
وصف ترکیبیدر افشانیدندن ال قرصیجی یعنی اوجی اوجه قققجی پای کوبده
وصف ترکیبیدر رقاصه دیرلر غمزه عربیده هاسز کوزیله اشارته دیرلر اما عجم
هایله ناز وشیوه ده استعمال ایدرلر می پرستان الف ونونله جمع اولمشدر ذوی
العقولدن اولدیغیچون وصف ترکیبیدر رمیسه طابجی دیمکدر اصطلاحده
باده یه ملازمت ایدنلرده استعمال ایدرلر * محصول بیت شاهد ومطرب ال
قرصر مست لر ایسه رقص ایدر ساقینك ناز وشیوه سیده باده نوشلر کوزندن
اویقویی المش حاصل کلام بو بیت باده مجلسنك غایت صفاسنی توصیف
ایدر (خلوت خاصست وجای امن ونزهتکاه انس * هرکه این صحبت بیابد
بابدا وصد فتح باب * نزهتکاه کاه اسم مکاندر نمازکاه وسیرانکاه کبی نزهت
شاذلق دیمکدر پس نزهتکاه شاذلق یریدر انس همزه نك ضمیله اوکر یعنی
غمکسار وحشت مقابلی حاصل کلام کشینك خو بیله خو یلشمق * محصول
بیت مجلسمز خلوت خاصدر اغیاردن کمسه یوقدر جای امندر عسس وداروغه
یعنی صوباشی قورقوسی یوقدر دوستلر هم مشرب وسرور روشنلك یریدر
هرکسه که بو مجلسی بولوب داخل اولورسه اول کمسه یوز فتح باب بولور
(ازخیال لطف می مشاطهٔ چالاك طبع * در ضمیر برك کل خوش میکند
پنهان کلاب * ازخیال خیالدن بونده مراد تخیل وتفکردر لطف
لغتده یومشقلق اما بونده احسان وکرمدر مشاطه ماشطه نك مبالغه سیدر
دوزکنجی خاتون دیمکدر زبر امشط میمك ضمی وشینك سکونیله طراغه دیرلر
ودوزکنجیلرك ایشی اکثر طراغیله اولدیغیچون مشاطه دیدیلر چالاك
وچست وچابك معناسنه در طبع اصطلاحده شول شیدر که مبدأ حرکت
یعنی علت حرکت اولا کرکسه حرکتندن شعوری ووقوفی اولا حیوان کبی
کرکسه اولمیه افلاك کبی بعضیلر قتنده ضمیرا سمدر کزلی وصقلی معناسنه
جمعی ضمایر اکلور برك بونده هر نسنه نك یپراغیدر خوش بونده ایی
معناسنه در بونده مشاطه چالاکه وچالاك طبعه مضاف اولمشدر اضافت
بیانیه طریقیله یعنی طبع که مشاطهٔ چالاکدر وجمیع اشیاده عاملدر باده نك
لطفنی وکرمنی تخیل ایلدکدن کلابی کل یپراغی ایچنده کوزل اضمار ایلدی
خواجه نك بو بیتی حکمادلی اوزره اولمشدر که انلرك جمیع افعالی طبعه اسناد
ایدرلر مثلا نباتاتده وحیواناتده تغذیه وتنمیه وتولید مثلی طبایعه اسناد

ایدرلرکه انك اذی قتلرنده ذاهب الصوردرپس * محصول بیت طبع چالاك كه
تزیین وترتیب اشیاده مشاطه یه مشابهدرمیك عجایب كیفیاتنی وغرایب
حالاتنی تخیل وتفكرایلدی وكوردیكه بوكیفیات وحالات كلابده یوق پس
كلابی برك كلده اضمارایلدی بومرتبه كه اتشلره اورمینجه برقطره كلاب ویرمز
بیت بیارازان می كلرنك مشكبوجامی * شرار رشك وحسد دردل كلاب انداز
پس چالاك طبع وصف تركیبیدروصف مشاطه دردرین خطای فاحش ایلدی
چالاك طبع مشاطه باده یعنی كه نباتاتك مربی سیدردین اخفش خطا ایلدی — ردسروری — ردشمعی
(تاشدان مه مشتری درهای حافظرا بجان * می رسد هردم بكوش زهره
كلبانك رباب * تاابتداء غایت ایچوندرمنذ معناسنه * محصول بیت اول مه
حافظك اشعارینه جانله مشتری اوللدن تبركا هرمجلسده انك اشعاری
اوقنوراولدی برمرتبه ده كه هرنفس زهره نك كوشنه ربابك بلند اوازی
یریشراولدی وياخود حافظ شعرینه جانان خریداراوللی شعرینی ربابله ساز
ایلیوب شوقله چالربرمرتبه كه زهره نك كوشنه ربابك بانك بلندی هرنفس
واصل اولا یعنی جانان شعرینه رغبت ایده لی هردم تازه سرودله چالدیغی — ازبحر مجتث
ربابك بلند اوازی كوش زهره یه ایریشوروله عنی عنه (زباغ وصل تویابدریاض — مفاعلن فعلاتن
رضوان اب * زتاب هجرتودارد شراردوزخ تاب * ریاض رانك كسریله — مفاعلن فعلات
وروض رانك فتحیله وواوك سكونیله روضه نك جمعیدرچایروچمن معناسنه
امابونده جنت باغچه لری مراددرذكرحال واراده محل قبیلندندررضوان
رانك كسریله ورضوان ضمیله ومرضات میمك فتحیله ورانك سكونیله ورضا
یره معنایه مصدرلردراما بونده جنت قپوجیسی مراددرآب دن مرادبونده
یوزصوییدراب رومعناسنه تاب ایكی پرده بیله اصیحق معناسنه درهجرهانك
فتحی وجیمك سكونیله مصدردرایریلق معناسنه شراراتش قغلجمی دوزخ
جهنم * محصول بیت سنك وصلك باغندن یعنی سنكله مواصله وملاقاتدن
جنتلررونق وصفااب رو بولورحاصلی سنده برمرتبه لطافت وصفاواردركه
جنان بوقدركوزلكله كه مشهوردرسكاواصل اولمقدن اوزكه حسن كسب
ایدرامدی هجرانكده بونك عكسیدریعنی سنك فراقك اسیجغندن دوزخك
شراری قزریعنی سنك هجرانك اتش وحرارتی بومرتبه ده دركه جهنمك
اسیجغی بوقدركه مشهوردراكانسبت ارددر (بحسن عارض وقدتوبرده
اندپناه * بهشت وطوبی وطوبی اهم وحسن ماب * عارض عربیده یوزك
برجانبی وهرجانبنه عارض دیرلررانك كسریله اماعجم رانك فتحیله اوقورنتكم
خاتمی وكافری اوقورلراولكی طوبی جنتده براغجك اسمیدرواییكنجی طوبی

الطیبك مونثی دراصلی طیبی ایدی یاواوه قلب اولمشدرماقبلی مضموم
اولدیغیچون زیاده ایلك معناسنه مأب میمك فتحیله والف ممدوده ایله اسم
مكاندرآب یؤب دن مرجع معناسنه در * محصول بیت سنك عارض وقدك
كوزللكنه صغنمشدرجنتله طوبی یعنی جنت عارضكدن حسن وبهجت
اكتساب ایدروطوبی قدكدن حسن قیام پس حسنات وسعادات وحسن
مرجع انلركدرلف ونشرمرتب طریقیله بهشت عارضه كوره وطوبی قده
كوره درالهم ضمیرجمع عارض وقدوبهشت وطوبی یه راجعدرالهم یرینه لهما
كتورسه احسن واولی ایدی والالهم ضمیری جنت وطوبی یه راجع اولمده
مسامحه واردر (چوچشم من همه شب جویبارباغ بهشت * خیال
نركس مست توبیند اندرخواب * جویبار بونده ایرمق یعنی نهرمعناسنه در
نركسدن مراد چشمدرتشبیه كنایه طریقیله بوبیتك مصرع اولی مصراع
ثانیه مرهوندرخواب بونده دوش معناسنه در * محصول بیت بنم چشمم
كبی جنت ایرماغی بتون كیجه سنك چشم مستك خیالنی دوشده كورریعنی
بتون كیجه چشم مستك خیالی بنم دوشمدن كتمدیكی كبی نهربهشتكده — ردشمعی
دوشندن كتمزبنم چشمم كبیدرجنت باغنك ایرماغی دین مصراع اول ثانی یه
مرهون اولدیغی تفطن ایلمه مش (بهارشرح جمال توداده درهرفصل *
بهشت ذكرجمیل توكرده درهرباب * شرح وفصل وذكرباب مراعات نظیردر
وجمال وجمیل صنعت اشتقاق * محصول بیت بهارحسن وبهجت جهتندن
هرفصلده سنك جمالك شرحنی ویرمش یعنی كوزللكنی بیان ایلمشدرجنت
دخی هربابده سنك ذكرجمیلك ایلمشدریعنی سنك الطاف مالانهایه كی نیجه یرده
ونیجه جهتدن اكمشدرهرباب بونده ایهام طریقیله واقع اولمشدرزیراجنتك
قپولری سكزدر (بسوخت این دل وجانم بكام دل نرسید * بكام اكربرسیدی
زبختی خوناب * برسیدی وزبختی یالری حكایت حال ماضیدر * محصول
بیت بنم بویوركم یاندی وجانم مرادینه ایرشمدی اكرجانم مرادینه ایرشیدی
یوركم قانلی صولردوكمزدی بعض نسخه ده بوبیت بویله واقعدربسوخت این
دل خام وكام دل نرسید * بكام اكربرسیدی بریختی خوناب دله خاملق اثباتی
قان دوكدیكندندریعنی اكرپخته اولسه قان دوكمزدی اولكی دلدن مراد
یورك ایكنیدن كوكل مراددربریختی بانك كسریله استفهام انكاری
اولمقده جائزدر * محصول بیت بوچیك یورك یاندی وكوكل مرادینه
ایرشمدی اكركوكل مرادینه ایرشیدی قانلی صودوكرمیدی یعنی دوكمزدی
(لب ودهان ترااى بساحقوق نمك * كه هست برجكرریش وسینه های كباب

لب دوداغه وکناره دیرلر لب دریا کبی ای بسا ای حرف ندا منادای
محذوف ای جانان دیمکدر بسا چوق دیمکدر بسیاره معناسنه * محصول بیت
سنڭ لب ودهانڭ ای جانان نیجه توزحقلری واردر مجروح جکر وکباب
سینه لراوزره یعنی لبڭ حسرتندن جکرلر مجروح وسینه لر کباب اولمشدر
سابقا بریتڭ معناسنده لبله نمڭ مناسبتی ذکراولنمشیدی تکراره احتیاج
یوقدر سنڭ لب ودهانڭ نیجه توزحقی واردر بن طتمسزسویلمش (کمان مبرکه
بد ورتو عاشقان مستند * خبرنداری ازاحوال زاهدان خراب * کمان کاف
عجمینڭ ضمیله ظن معناسنه وترکیده سزمك دیمکدر مبر التمه نداری فعل نفی
حال استفهام انکاری معناسنه خبرڭ یوقمی دیمکدر خراب مست
معناسنه در * محصول بیت کمان التمه یعنی ظن ایلمکه سنڭ زمانکده همان
عاشقلر مستدر کار زاهدلردن یعنی احوالندن خبرڭ یوقمی انلر دخی عاشقلر
کبی سنڭ حیرانکدر حاصلی تمام عالم آشفته وافتاده لرکدر دیمکدر
(مر ابدورلبت شد یقینسکه جوهر لعل * بدید میشود از افتاب عالم تاب *
جوهر کوهردن معربدر یعنی فارسی لفظدر کاف عجمی یی جیمه ابدال
ایلمشلردرکه قانون بویله درنتکم بنج که پنج دیرلر بدید ظاهر دیمکدر عجم پای
عجمیله ورومیلر عربیله اوقورلر عالم تاب وصف ترکیبیدر وافتابه صفتدر عالمه
ضیا ویریجی معناسنه * محصول بیت بکا سنڭ لبڭ دورنده یقین اولدیکه
لعل کوهری عالمه ضیا ویرن افتابدن ظاهر اولور یعنی سنڭ یوزڭ
کونشدرکه لبڭ قرمسی اندندر زیرا که شعرا لبی لعله تشبیه ایدرلر لعل ایسه
رنکی کنشدن الور شویله حکایت اولنورکه لعل معدندن چقنجه بیاض
چقرمش پس بونی تازه قانلی جکره یاتوروب کنشه قورلر وبویله قیزرر *
بیت کوسندسنڭ لعل شود در مقام صبر * اری شود ولیك بخون جکر شود
(نقاب باز کشانا کی این حجاب کنی * ازین نقاب چه بربسته بغیر حجاب *
نقاب یوز اورتیسی باز بونده تاکید ایجوندر تا انتهاء غایت الی معناسنه در
کی بونده قچن عربیده متی معناسنه در تاکی قچنه دك دیمکدر حجاب لغتده
پرده اصطلاحده اوتنمق معناسنه در بربسته بربونده حرف تاکیددر بغیر
حجاب بونده احتجاب معناسنه در یعنی حجاب ایچنده اولمق * محصول بیت
نقابکی اچ نیجه یه دك بو حجابی ایدرسن یعنی یوزیکه پرده چکرسین یاخود
اوتانورسن بو نقابدن حجابدن غیری نه بغلمش سن یعنی نه حاصل ایلمش سن
(بدید روی ترا کل فتاد در اتش * شنید بوی ترا وزشرم کشت کلاب * بدید
با ظرفیه عجم کسریله امار وستاییلر ضمیله اوقورلر حاصلی ایکیسیده

[illegible]

جایزدر * محصول بیت کل سنڭ رویکی کوردی واتشه دوشدی یعنی رویکی
کوروب شرمنده اولدی وقزردی وسنڭ بویکی اشتدی وحجابندن
اریدی کلاب اولدی حاصلی بو ایکی حال کله غیرت وحجابدن
واقع اولدی (بعشق روی توحافظ غریق بحر بلاست * که فوت میشود اینك
بیا یکی درباب * بعشق ده با سببیت افاده ایدر سنڭ عشقکده دین یکلش معنا
ویردی غریق فعیل بمعنی مفعولدر یکی بونده بر دیمکدر یای ثانیه سی زایددر
درباب اکله دیمکدر * محصول بیت حافظ سنڭ رویڭ عاشق اولمق سببیله
بلا دکزینه مستغرقدر ایشته فوت اولیور حالنه کل برندارك ایله اوله که بویله
برکامل وجود هلاك اولمیه بو بیت بعض نسخه ده بولندیغیچون یازلدی اما
خواجه نڭ اولدیغنه نظر واردر زیرا هم قافیه سی مقطع ثانینڭ که دیوانلرده
موجوددر قافیه سیله متحددر وهم که لفظی زاید واقع اولمشدر (مهل که عمر
بیهوده بکذرد حافظ * بکوش وحاصل عمر عزیز رادریاب * مهل میمڭ فتحی
وهانڭ کسریله نهی مخاطبدر هلیدندن مشتق صلی ویرمه یعنی قومه مانع
اول بیهوده ضایع وعبث معناسنه واوڭ حذفیله بیهده ده دیرلر * محصول
بیت ای حافظ قومه که عمرڭ عبث یره کیجه سعی ایله وعمر عزیزڭ فیضنی اکله که
کزاف یره کچمیه مذکور غزلڭ بش بیتی کمال الدین سلمانڭ برقصیده سنده
موجوددر که اول قصیده یی معزالدین سلطان اویس ادنه دیمشدر که مطلعی
بودر بیت زسیم برف زمین شد چو قلزم سیماب * بیا وکشتی دریای لعل رادریاب
بو قصیده خواجه سلمانڭ مشابه سیدرکه اللی بیتدن متجاوزدر پس معلوم
اولدیکه ناسخلر تصرف ایدوب برمطلع ومقطع پیدا ایدوب خواجه یه اسناد
ایلمشلر زیرا توارد اولمق احتمالی یوق اکرچه حافظ سلمان معاصرلری ایدی
وارالرنده تردد ومحبت وارمش نتکم خواجه نڭ بو بیتندن اکلنور بیت
شهنشه فضلا پادشاه ملك سخن * جمال ملت ودین خواجه جهان سلمان
وله فی حرف التاء رحمه الله روحه (بجان خواجه وحق قدیم وعهد درست *
که مونس دم صبحم دعای دولت تست * بجان با حرف قسم خواجه دن مراد
قوام الدیندر عهد بونده قول وقرار معناسنه در عربیده وثاق وموثق دیرلر
وعده ده دیرلر درست طوغری دیمکدر مونس بونده مصاحب ویار معناسنه در
دم بونده وقت معناسنه در صبحدم وسپیده دم کبی دعای دولت مصدرڭ
مفعولنه اضافتی قبیلندندر تست تو ایله است لفظندن مرکبدر ترکیبله تونڭ
واوی واستڭ الفی دوشمشدر * محصول بیت خواجه نڭ جانی وحق قدیم
طوغری عهد حقیچون که صباح وقتنده بنم یار ومونسم سنڭ دولتکه دعا

[illegible]

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلن

ایلمکدرغایبدن مخاطبه التفات ایلدی زیرا مخاطبی بنه خواجه دروجایز
درکه مخاطبی جانان اوله وخواجه نك جاننه یمین بعدوفات خواجه اوله دعای
دولتی دم صبحه تخصیص ایلدی زیرادعا مستجاب اولمغه اشرف اوقات
صباح وقتیدر دیمشلرحق قدیم دیدی زیرا خواجه قوام الدین تمام عمرنده
ولی نعمتی اولمشدروعهد درست دیدیکی انکچوندرکه عهده سنه المش
ایمش که خواجه نك دوام دولتی ایچون بعض نسنه یه مشغول اوله (سرشك
من که زطوفان نوح دست ببرد * زلوح سینه نیارست نقش مهرنوشست *
سرشك واشك كوزیاشی معناسنه مستعملدر طوفان صوطاشوب بریری
قپلمقدر دست ببرد اصطلاحده غالب اولدی معناسنده دست برد بانك ضمی
ورانك سكونیله غلبه معناسنه در * بیت بادست برد كلكت كان ابردر
فشانست تعریف خویش کردن امکان کان نباشد لوح لغتده تخته یه دیرلر
سینه یه اضافتی بیانیه در نیارست یارستن ویاریدن قادراولمق معناسنه در
نیارست فتح رااله قادراولمدی نفی ماضیدر مهر بونده محبت معناسنه در
شست فعل ماضی بونده شستن معناسنه در * محصول بیت بنم كوزم
یاشیکه طوفان نوحه غالب اولدی بونده ایکی معنایه متصوردربری بودركه
بنم کوزم یاشنك صویی انك طوفانی صویندن ارتقدر دیمك اوله بریده
بودرکه انك طوفانی التی ای دوردی انجق اما بنم کوزم یاشی جمیع عمرمده
قایم وثابتدر هیچ دوکلمز معلوم اوله که کتابلرده یازدقلری بودرکه حضرت
نوح علیه السلام رجب اینك اونجی کونی کمی یه بنوب محرم اینك اونجی
کونی که عاشورا کونیدر کمیدن چقدی که جمیعا التی ای اولور پس
ایمدی طوفان نوح عظمتیله لوح سینه مدن سنك محبتك نقشنی یومغه قادر
دکلدر بو بیت صنعت غلوایله واقع اولمشدرومخاطبی یاجانانی اوله
ویاقوام اوله (بکن معامله وین دل شکسته بخر * که باشکستکی ارزد بصد
هزاردرست * بخرخانك فتحیله وکسریله فعل امر مخاطب صاتون ال دیمکدر
شکستکی یاحرف مصدر قیرقلق دیمكدر ارزد فعل مضارع ارزیدندن
بهایه دکك معناسنه درست بونده ایهام طریقیله واقع اولمش زیرادرست
ایکی معنایه ده مستعملدر بری شکسته مقابلی صاغلم بریده التون معناسنه
التونه قصرایلین تقصیرایلدی * محصول بیت بر معامله ایله بو قیریق کوکلی
صاتون ال زیراقیرقلغیله یوزبیك بتون کوکه دکر یعنی عشقك دردوغمیله
متأثراولمیوب جامد حکمنده اولان یوزبیك طاش کبی کوکه دکر یاخود
یوزبیك التون دکر حاصلی حسن معامله ایله بنم عشق ومحبتله بیمارکوکلمی

الله کنوروب نسلی ایله که سکا نیجه فواید ظهورایلیه (ملامتم بخرابی مکن که
مرشدعشق * حوالتم بخرابات کرد روزنخست * ملامت مصدردرلوم کبی
لام یلومدن ازارلمق وقاقمق معناسنه در خرابی خراب سرخوش یاحرف مصدر
سرخوشلق دیمکدر مرشد عشق مرشد طوغری یول قولاوزلکینه دیرلر
عشقه مضاف اولمشدر اضافت بیانیه طریقیله مرشد عشق خدادر دین
بلمدی حوالت واحالت همزه نك کسریله برکسه یی برایش اوزرینه دکمکه دیرلر
خرابات میخانه نخست اول دیمکدر روزنخست روزازل معناسنه در
* محصول بیت بنی خرابلق وسرخوشلق سببیله ازارلمه زیرا عشق پیری
ومرشدی بنی روزازلده میخانه یه حواله ایلدی یعنی بنم رسوای وخراباتی
اولدیغم کندی اختیارمله دکلدر بیت حافظ بخود نپوشید این خرقهٔ می الود *
ای شیخ پاك دامن معذوردارمارا (بصدق کوش که خورشید زاید ازنفست
* که ازدروغ سیه روی کشت صبح نخست * صدق صادلك کسریله مصدردر
کرچك معناسنه در باسی حرف صله در زاید یانك فتحیله فعل مضارعدر
زاییدندن طوغمق معناسنه در دروغ یلاندر صدق مقابلی صبح نخست
صبح کاذبدرکه صبح صادقدن اولجه طلوع ایدرارد نجه عالمی برمقدار
قرانلق بصاربعده صبح صادق طلوع ایدر * محصول بیت صداقته سعی ایله که
نفسکدن کنش طوغه یعنی هرسوزکه اغزکدن چیقه صدق برکتیله کنش
کبی هرکسه تأثیرایلیه زیرا صبح کاذب دروغندن سیه روی اولدی یعنی
بیاض لغی ظلمات قپلدی حاصلی کذب جمیع ادیان وملله حرامدر (دلا طمع
مبراز لطف بی نهایت دوست * چولاف عشق زدی سربباز چابك وچست *
مبرنانك ضمیله نهی مخاطبدر بریدندن ببازامر مخاطبدر بازیدندن اوینق
معناسنه چابك جیم عجمیله وباء عجمینك ضمیله وچست جیم عجمیك ضمی
وسینك سکونیله عطف تفسیردر چولك وتیز معناسنه * محصول بیت ای
کوکل دوستك نهایتسز لطفندن طمعی کسمه چونکه عشق ومحبت لافنی
اوردك بولنده چابك باشکی اوینا یعنی فداایله زیرا مقتضای عشق ومحبت
جانه وباشه بقمامقدر حاصلی سن همان طریق عشقده کادل اول دوست سندن
التفاتنی کسمز (شدم زدست توشیدای کوه ودشت هنوز * نمی کنی بترحم
نطاق سلسله سست * نطاق ومنطقه نونك ومیمك کسره لریله قوشق
معناسنه در سلسله زنجیردرسست کوشك دیمکدر نطاقك سلسله یه اضافتی
بیانیه در * محصول بیت سنك الکدن کوه وصحرادیوانه سی یعنی فرهاد
ومجنون اولدم وحال بوکه دخی ترحمله جفازنجیرینی سست یعنی کوشك

ایلمزسین حاصلی هر نقدر که عشقك یولنده سرکشته و سرکردان و واله
و حیران اولدمسه هیچ بکامه حمله التفات ایلمدك (زبان مور بر آصف دراز
کشت و رواست * که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست * زبان زانك فتحی
وضمی ایله لغتده مور و مورچه قرنجه در آصف ابن برخیا حضرت سلیمان علیه
السلامك وزیری ایدی و بو بیتده خواجه دن مراد اولدر حضرت سلیمان
دکلدر بعضلر ظن ایلدیکی کبی دراز کشت اوزادی معناسنه در رواست
جایزدر دیمکدر که حرف تعلیل خاتم جم بونده خاتمدن مراد مهر سلیماندر
وجمدن مراد کندیلریدر مهر سلیمان دیمکدر نته که بربرده ینه دیمشدر بیت رد سروری و شمعی
خاتم جم را بشارتده بحسن خاتمت * کاسم اعظم کرد ازو کوتاه دست اهرمن
علی کل حال خواجه نك سوزندن فهم اولنور که جم حضرت سلیمان اوله
والعلم عند الله یاوه کرد یتردی ضایع ایلدی معناسنه در باز بونده تأکید
ایچوندر نجست نفی ماضیدر جستندن ارامدی دیمکدر * محصول بیت آصف
بن برخیا به مورك دلی اوزادی یعنی قرنجه اکا زبان درازاق ایلدی و روادر
اکا ایلدیکی دل اوزونلغی زیرا خواجه یعنی آصف مهر سلیمانی یتردی
وارامدی حاصلی مهرك ضایع اولدیغن بیلدی و بلقیسه ده اعلام ایلدی
اما تعصبله تقیدایلمدی پس مورا کا عتاب و خطاب ایدوب دیدی سن
ارایوب بولمسنه قادرایکن اهمال ایلدك معلوم اولا که حضرت سلیمانك
خاتمنی دیو الدیروب ینه بولمسی قصه سی مطول قصه در ذکری بو محله مناسب
دکلدر (مرنج حافظ وازدلبران حفاظ مجوی * کناه باغ چه باشد چو این کیاه
نرست * حفاظ و محافظه مفاعله بابندن مصدردر بونده رعایت و صیانت
مراددر معنای لازمه سی وفادر کیاه تازه یاش اوته دیرلر * محصول بیت ای
حافظ دلبرلرك جور و جفاسندن انجنمه و انلردن رعایت و وفا اومه مصراع
ثانی یی بو کا مثل ایدوب دیر باغك کناهی ندر چونکه انده بو نبات بتمدی یعنی
الله تعالی که انلری ستمکار و جفاکار خلق ایلدی وفادار ودلنواز اولمسه لر
انلرك صوچی وکناهی بو خصوصده یوق * بیت بارها کفته ام و بار دیکر
میکویم * که من دلشده این ره بخودی پویم وله رحمه روحه (رواق منظر
چشم من اشیانهٔ تست * کرم نما و فرود آکه خانه خانهٔ تست * رواق رانك
کسریله و رواق رانك فتحی و واوك سکونیله اصلنده اوك اوکنده
حیاتك طوانته دیرلر اما نصاب صبیان لغتنده رواق ایوان دیمشدر و شاهدی
منظومه سنده بیوك چاردق ایوان دیمشدر پس معلوم اولدیکه رواق
بیوك چارداق اوله رواقك راسی بجم مفتوح اوقور منظر مکاندر نظر ایده جك

پربعده سیرانکاه معنالرنده استعمال ایلدیلر رواقك منظره و منظرك چشمه
اضافتی بیانیه در اشیانه و اشیان قوش یوه سیدر فرود آفرود بحسب لغت
اشغه دیمکدر والف ممدوده امر مخاطبدر کل دیمکدر ایدندن بونده فرود ایله
ترکیب اولوب قون دیمکدر اشغه کل دیمك دکلدر بعضلر ظن ایلدیکی کبی رد شمعی و سروری
کرم نما نونك فتحی وضمی جایزدر نماییدندن نمودندن دکل ظن اولنان
کبی * محصول بیت بنم کوزم منظر و رواقی سنك اشیانکدر یعنی مکان و قرار
کاهکدر ایمدی کرم کوستر و قونکه خانه خانه کدر یعنی کوزم سندن غیره نظر
ایلمز و سندن غیری قبول ایلمز پس سنك ایوانك و مسندك اولمشدر غیری یره
کتمه دیمکدر (بلطف خال وخط از عارفان ربودی دل * لطیفه های عجب
زیر دام دانهٔ تست * اکثر نسخه ده بلطف خال واقع اولمش و بعضیسنده
بزلف وخال لطف خاله مضاف اولمشدر * محصول بیت خال و خط لطافتیله
عارفلرك و عاشقلرك کوکلرینی قپدك عجب لطیفه لر واردر سنك دام و دانه لك
التنده یعنی عارفلری و عاشقلری صید ایلمکه ازل نازك خالی دانه و اول لطیف
خطی دام ایلمش سن (دلت بوصل کل ای بلبل سحر خوش باد * که در چمن همه
کلبانك عاشقانهٔ تست * خوش لفظی دلت لفظنه مصروفدر دلت خوش
باد دیمکدر بلبلی تهنیه در * محصول بیت ای سحر بلبلی کوکلك کل وصلیله
خوش اولسون یعنی شاد اولسون حاصلی سکا وصل کل مهیا اولسون زیرا
چمنده جمیعا عاشقانه اصوات و ترنمات سنکدر هیچ سندن غیری کمسه نك
بویله سوزنالك و دردنالك و مؤثر ناله لری یوقدر و کمسه سنك اواز کدن غیری
اوازه قولاق طوتمز حاصلی غیریلرك اصواتی کانه هیچ نسنه دکلدر صوتکه
نسبت (علاج ضعف دل ما بلب حوالت کن * که آن مفرح یاقوت در خزانهٔ
تست * خزانه خاء معجمهٔ مکسوره ایله خزینه معناسنه در جمعی خزاین کلور
* محصول بیت بزم کوکلمزك ضعفنك علاج و درمانینی لبکه حواله ایله
یعنی کوکلمزك چاره سنی لبکله ایله زیرا یاقوت جوهرندن حاصل اولان اول
مفرح معجون سنك خزینهٔ شاهانه که مخصوصدر و سندن غیری کمسه ده
بولنمز (بتن مقصرم از دولت ملازمتت * ولی خلاصهٔ جان خاك استانهٔ رد شمعی
تست * تقصیردن مراد عجزدر خلاصهٔ جان اضافتی بیانیه در خلاصه
صافی و خالص معناسنه در خلاصهٔ جان دلدر دین بلمش * محصول بیت
سنك دردولتکه ملازمت ایلمك عزت و سعادتندن کرچه بیمار و ضعیف تنله
مقصر و عاجزم ولی جان خالص و پاکم سنك اشکك ترابیدر یعنی سایر عشاق کبی
استان سعادت مآبه ملازم اولان ایقلره ثقلت و مضایقه ویروب کستاخانه

اول جناب کبریانسابه ظاهراولوروارورب ملازمت ایلمزسم اما جان ودل اول
خالك کیمیا آثاره ملازمتندن بردم خالی دکلدر (من ان نیم که دهم نقد دل
بهرشوخی * درخزانه بمهر تو ونشانه تست * محصول بیت بن اول
دکلم که پاك وخالص کوکلمی هر برشوخ وشنکه ویرم بلکه کوکل خزینه سی
قپوسی سنك مهرك وسنك نشانکه درزیرادرون وبرونی سن تصرف ایدوب
سنك ضبطکده درحاصلی کوکل سندن غیری یه تنزل ایلمز غ قول اولمزدکه
برشاهه کوکل عالی جناب استر (تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار *
که توسنی چو فلك رام تازیانه تست * خود بو یله یرلرده مقعم درتأ کید ایچون
کلور لعبتی یاحرف خطابدر لعبت اصلنده ملعوب به دریعنی زاریله اوینان
اوینلرده مستعملدر مثلا نرد کبی صکره عجم قوقله واوغلنجقلر قوقله کبی
یابدقلرنده استعمال ایلدیلر کاه اولورکه بازله ترکیب ایدوب لعبت بازدیرلر
قوقله جی جنسنه امابونك کبی یرلرده چابك وچالاك وحشری معناسنه در
لعبت باز معناسنه دکل دید کاری کبی شهسوارشه شاهدن مخففدر
وسوار اتلی معناسنه پس شهسوار اتلی پادشاه دیمکدر شیرین کار کاف
عجمیله ادات فاعلدر ترکیده جی معناسنه مثلا جفا کار وستمکار جفاجی
وظلمجی دیمکدر کاه اولور که الفنی تخفیفا حذف ایدرلر جفا کر وستمکر
دیرلر وفقس توسن اصلنده کوره دروحشی معناسنه * بیت چه خوش کفت
بهرام صحرانشین چو بکران توسن زدش برزمین * بکراندن مراد آتدر
وتوسندن وحشی بعده مطلق ات معناسنه استعمال ایلدیلر یاسی وحدت
ویاتنکیر ایچوندر رام مطیع معناسنه تازیانه قمچی * محصول بیت ای داد
ولذت ویریجی شهسوار سن نه چابك وچالاك وجود شریف سنکه فلك کبی
بروحشی ویاوحشی ات سنك قمچیکه رام ومطیع اولوب سرکشلك ایلمز یعنی
سنده بر تصرف واردرکه فلکی امریکه مسخر ایلمش سین جانانی استعظامله
مرتبهٔ اغراقه ایصال ایلمش شیرین کاره لطیف وشیرین وخوب کاردین
کارلك معناسنده اصابت ایلمدیلر (چه جای من که بلغزد سپهر شعبده باز *
ازین حیل که درانبانهٔ بهانهٔ تست * جای منده جای مقعمدر چه جای من بن
دکل معناسنه دربلغزد باحرف تأکید لغزد فعل مضارع لغزیدندن چاموره
سورچك معناسنه وشعبده شینك فتحیله وعینك سکونیله وبانك فتحیله
مصدردر حرج باندن شعبده بازحقه بازوکوزباغجی معناسنه درسپهر
سینك وبانك کسریله فلك معناسنه در حیل حانك کسریله ویانك فتحیله
عربیدر جمع حیله درانبانه وانبان طغرجغه دیرلر انبانه نك بهانه یه اضافتی

بیانیه در * محصول بیت بن دکل که حیله بازوحقه باز فلك بیله سورچر
ودوشر بودرلودرلو حیله لردن که سنك بهانه لك طغرجغنده درجانانه
خطاب ایدوب دیرکه عشاقه فریب ویرملك خصوصنده اولقدر مکارلق
وغدارلق کسب ایلمش سن فلك بوقدر حیله بازلغله وعیارلغله سکا الدانوب
فریفته اولورقنده قالدیکه بیچاره عاشقلر (سرود مجلست اکنون فلك برقص
آرد * که شعر حافظ شیرین سخن ترانهٔ تست * سرودایردر اکنونده کنونده
شمدی دیمکدر ترانه ایرلمق ایچنده تنه تن تن دیمکه دیرلر اولده برقاج
نوعدرکه بنه اهلی بیلور * محصول بیت سنك مجلسنده ایرلك یعنی ایرلمق
فلکی رقصه کتورر زیرا ترنمانك طتلی ولذیذ سوزلی حافظك شعریدر حاصلی
مجلسنده که سن حافظك شعرینی نغمات وترنمانه کتوره سن فلکی رقصه
کتوررزیرا اول ایرلمق ایکی لذیذ شیدن مرکب اولور سنك طتلی دهانکله
حافظك شیرین شعرندن وله رضی عنه (دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده
آیینه دار طلعت اوست * آیینه دار عبارتنی ان شب قدر غزلنك شهسوار
من که مه آیینه دار روی اوست بیتنك شرحنده بیان ایلمشز انده کورلسون
اکرچه محل بیانی بو بیت ایدی اما غفلتله کچوب انده یازمشوز سراپرده اوتلر
ایچنده چکلن پرده یه دیرلر عربجه سرادق دیرلر وجمعی سرادقات کلور سینك
ضمیله ایکیسیده بیله سراپرده دن معربدر پس کوکل انك محبتنك ایچ
حولی سیدر دین بوپرده یه کیرمدی آیینه دار وصف ترکیبیدر آیینه طوتیجی
دیمکدر یعنی دایما کوزمده درهیچ کوزمدن کتمز طلعت اصلنده کورمکدر
صکره یوزده استعمال ایلدیلر فارسیده دیدارکبی اصلنده دید کتوریجی
معناسنه ایدی یعنی کورمه کتوریجی بیت بدیدارمردم شدن عیب نیست *
ولیکن نه چندان که کویند بس صکره یوزه استعمال ایلدیلر بیت دیدارمی
نمایی وپرهیز میکنی * بازارخویش واتش ماتیز میکنی * محصول بیت کوکل
جانان سراپرده سیدر یعنی سراپرده دما ولنلر نامحرمدن مستور ومختفی
اولدیغی کبی انك محبتی بنم کوکلمده اغیاردن شویله مخفیدر کوزده انك
یدارینك آیینه داریدر یعنی کوزمدن هیچ زایل اولمز آیینه دن برشیئك عکسی
زایل اولمدیغی کبی مادامکه محاذیسنده درحاصلی ایوسم کوکلمده در
واویانغیکن کوزمده در بوغزلك قافیه سی باشدن باشه فاسددر زیرا حرف
رویسی یوقدر حرف روی قافیه ده اولان الفاظك حرف اخیر اصلیسیدر
وحروف قافیه نك اصلی درکه انسز قافیه اولمز امابر حروف قافیه اولماسه
اولورامر ینك بوغزلنده کی کبی بیت صفحه ای بلبل شیدا کل تر * ایندوکانك

آهی قولاغنه قویر * بونده را حرف روی در و حروف قافیه دن رویدن غیری
بر حرف یوقدر پس خواجه نڭ بو غزلنده حرف روی تا اولمق احتمالی یوقدر
زیرا حرف اصلی دکلدر پس حرف اصلی محلنده باد رو طلعتده عین و منتده نون
باقی لرینی بونلره قیاس ایله (من که سر در نیاورم بدو کون * کردنم زیر بار منت
اوست * در حرف تأکیددر سر در نیاورم باش اندرمم و اکم دیمجك یرده
استعمال ایدرلر ماضی و مضارع و امر و نهی بویله کلور مثلا سر درنیاورد و نیا
ورد و بیاورد و میاورد و قس علی بدو کون با حرف صله ایکی عالمه دیمك کردن
بیون زیر آلت یعنی تحت معناسنه دربار یوك دیمکدر حمل معناسنه منت بونده
من طوتیجی معناسنه اولمق انسبدر * محصول بیت بن که ایکی عالمه باش اکم
یعنی زیاده استغنامدن هیچ کمسنه یه سر فرو ایلم بوینم جانانڭ منتی یوکینك
آلتنده در یعنی بو بنده کمترینه اول قدر الطاف بی نهایه و اعطاف بلا غایه
ایلمشدر که شرمنده کمال احسان و ممنون التفات بی پایان جانان اولمشمدر
(تو و طوبی و ما و قامت یار * فکر هر کس بقدر همت اوست * تو اهل ظاهره
خطاب عامدر بویله یرده واو معیت معناسنی افاده ایدر * محصول بیت ای
زاهد سن طوبی ایله و بز قامت یارله ایز یعنی طوبی سکا و قامت یار بزه حاصلی
نخل جنت سنك اولسون نقد دیدار بزم هر کسك فکری و همتی مقدارنجه در
یعنی کیمینك مرادی جنت عقبا و کیمنك مرادی دیدار مولی در (من که باشم
در آن حرم که صبا * پرده دار حریم حرمت اوست * که بونده اسم ذات ذوی
العقوله دلالت ایدر حرم مکه و مدینه حرملرنده مستعملدر مثلا مکه حرم الله
والحرمان مکه و مدینه یه دیرلر بونده حرم مکه و مدینه حرمینه تشبیه
طریقیله ذکر اولنمشدر پرده دار قپوجی یه دیرلر حریم حولی در حرمت انتهاك
و تهتکی حلال اولمین اشیاده مستعملدر یعنی رعایتی واجب اوله حریمك حرمته
اضافتی بیانیه در * محصول بیت اول جانان حرمنده بن کیم که صبا هر یره
داخل اولوب هر کسه همراز ایکن انڭ حرمتی حریمنك قپوجیسیدر
یعنی ایچرویه داخل اولمغه قادر اولمیوب قپولرده قالمشدر (کر من آلوده دامنم
چه زیان * همه عالم کواه عصمت اوست * آلوده بولاشق و بولشمش کواه
طانق یعنی شاهد عصمت حفظ معناسنه در * محصول بیت اکر بن معصیتله
آلوده دامن اولوب رسوای عالم اولدم ایسه نه زیان یعنی جانانه اندن نقصان
تعلق ایلمز زیرا جمیع عالم جانانڭ پرهیزکارلغنك و پاکلغنك شاهدیدر (دور
مجنون کذشت و نوبت ماست * هر کسی پنج روز نوبت اوست * دور بونده
زمان معناسنه در * محصول بیت مجنونڭ دوری و نوبتی کچدی شمدی نوبت

برمدر

برمدر هر کسه نڭ دنیاده نوبتی بش کوندر یعنی دنیاده بر کسه نقدر مکث
ایلسه عاقبتی عقبایه انتقالدر معلوم اوله که داب اعجامدر مدت عمردن هر نقدر
ایسه بش کون ایله تعبیر ایدرلر (ملکت عاشقی و کنج طرب * هر چه دارم ز یمن
دولت اوست * ملکت تا عجم تصرفاتندندر ملك میمك ضمیله مملکت معناسنه در
ردنیمی وسروری
بونده اما مصدرده کلور پادشاهلق معناسنه کنج کاف عجمینك فتحیله
خزینه در و ضمله بوجق معناسنه در بونده ایکیسنه ده تحمل وار اولکی یه قصر
ایلنده ثانی یه حصر ایلنده تقصیر ایتندیلر یمن مصدر در یمن یمندن حسن یحسن
بابندن مبارکلك معناسنه دولت اصلده ایکی معناده مستعملدر بری حربده
یعنی صواشده حصمه غالب اولمق بریده مال الدن اله وارمغه دیرلر که ذاتنده مال
و ملکك شانی اولدر که صکره عزت و اقبال معناسنده استعمال ایلدیلر بونده
دولت اوستدن مراد دولت جاناندر ضمیر غایب الله تعالی یه راجع دردین خطا
ایلدی زیرا ذات باری یه دولتلی اطلاقی توقیفیدر قبل شرعدن اجازته موقوفدر
بو ایسه مسموع دکل * محصول بیت عاشقلر مملکتی و شادیلق خزینه سی
و یا کوشه سی هر نه وار ایسه بو مذکورلردن اول جانانڭ سعادت و اقبالنك
مبارکلکندندر یعنی جانانڭ در دولتنه انتساب ایده لی پادشاه عالم اولدم (من
و دل کر فدا شدیم چه باك * غرض اندر میان سلامت اوست * محصول بیت اکر
بن و کوکلم جانان عشقنده فدا اولدق ایسك مبالات یوق یعنی قیدمز غرض
طریق محبتده انڭ سلامتیدر حاصلی بزم هلاك کلمزدن ضرر مترتب اولمز
همان جانانڭ وجود شریفی و ذات منیفی عاقبتده و سلامتده اولسون (بی
خیالش مباد منظر چشم * زانکه این کوشه خاص خلوت اوست * مباد نهی
غایبدر امر غایب باد کلور بوید ندن مشتقدر با اصلنده مفتوحدر اما استعمالده
ضمه غلبه ایلمشدر * محصول بیت بنم چشمم منظری هرکز جانان خیالسز
اولمسون زیرا بو کوشه دیدم اکا مخصوص خلوتدر و غیره بونده یر یوقدر یعنی
کوزم و کوکلم انکله مقیددر اندن غیری یه نظر ایلم دیمکدر (هر کل نو که شد
چمن آرای * اثر رنك بوی صحبت اوست * چمن آرای وصف ترکیبیدر
آرایید ندن چمن بزیجی دیمکدر صحبت بونده مقارنت معناسنه در * محصول
بیت هر تازه کل که چمن بزیجی اولدی اول جانانڭ مقارنتنك رنك و بویی
اثریدر یعنی کلزار و کلستانی مزین ایلیان کللر زینتی رنك و بوی جانانه
مقارنتدن کسب ایلمشدر (فقر ظاهر مبین که حافظ را * سینه کنجینه محبت
اوست * فقر فانڭ فتحی و ضمیله لغتدر فقیر شول کمسنه یه دیرلر که قوت یومیه یه
مالك اوله مسکین هیچ نسنه یه مالك اولمیه دیرلر بعضلر عکس ایلدی مبین نهی

حاضر درتبیندن کورمه دیمکدر خطاب عامدر حافظرا بونده را لام جاره معناسنه در حافظك دیمکدر کنجینه خزینه کنجور خزینه دار معناسنه در * محصول بیت حافظك ظاهرا فقیرینه بقمازیرا که انك سینه سی جانانك محبتی خزینه سیدر یعنی ظاهرا فقیر ایسه باطنا عشق ومحبت جانانله مملودر روله رحم روحه (سر ارادت ماواستان حضرت دوست * که هرچه بر سر ما می رودارادت اوست * ارادت دیلك مراد بوندر روا ستان واو مفتوح اوقنوب همزه وصلا له دوشر بو واوده معیت معناسی افاده ایدر حضرت ومحضر برنسنه نك یاننه ویقیننه دیرلر کلنـه بحضرت فلان وبمحضره دیرلر که حرف تعلیل میرود کیدر رو واقع اولور معناسنه در * محصول بیت بزم ارادتمز باشی وحضرت دوستك استانی یعنی ارادت وصفا ایله استان کرمنه باشمزی قودقکه هرنه باشمزدن اشرسه ارادت انکدر بز انك ارادتنه تابع ایز بر سر ما میرود خوب واقعدر زیرا استانه اوزرندن کاوب کجمك اکسك اولمز (نظیر دوست ندیدم اکرچه از مه ومهر * نهادم آینه ها در مقابل رخ دوست * محصول بیت دوستك یعنی جانانك مثلنی ونظیرینی کورمدم اکرچه آیدن وکونشدن اینه لر وضع ایلدم دوستك یوزی مقابله سنده یعنی ایك وکونشك اول حدی بوقدر که انك جمال برکمالی کماهی نمودار اوله زیرا ایدن وکنشدن انك رویی اعلی وارفعدر بو بیتده دوست ردمطلع واقع اولمشدر (صبا ز حال دل تنك ما چه شرح دهد * که چون شکنج ورقهای غنچه تو بر توست * تنك تانك فتحی ونونك سکونیله طار معناسنه در دلی تنکلکیله وصف ایدرلر عاشق کوکلی زیاده بی صبر وبی قرار اولدیغنه کوره در شرح اچمقدر شکنج بوکمدر تو واو اصلیه ایله بونده قات معناسنه در معلوم اوله که واوده هاکبی ایکی قسمدر اصلی ورسمی اصلی متلفظ اولاندر ورسمی کتابت اولنوب تلفظه کلمیندر * محصول بیت صبا بزم تنك دلمز حالنی نیجه شرح ایده بیلور که غنچه یاپراقلری کبی بورم وبوکلم اولوب قات قاتدر یعنی بزم دلمزك پرده لری بی حد وبی پایاندر وهر پرده سنده نیجه دورلی درد والم وسوز وکداز ومحنت وحسرت واردر صبانك ایسه ایچرویه دخولی بوقدر انجق اوستندن سرصاورر پس بزم بو نیجه آلام محنتمزی نیجه شرح ایده بیلور بو بیتده خواجه ازدحام هموم دن شکایت ایدر (نه من سبوکش این دیر رندسوزم وبس * بسا سرا که درین کارخانه خاك سبوست * سبوکش وصف ترکیبیدر سبو دستی یعنی دستی طاشیجی دیر کلیسا رند سوزده وصف ترکیبیدر رند یاقیجی دیمکدر وبس واو دنصکره انجق معناسنه در بسا چوق دیمکدر

بسیار

بسیار معناسنه در سرا الف مبالغه افاده ایدر بعضیلر حرف ندا دردیدیلر تقدیر کلام ای نه چوق باشلر دیمکدر کارخانه بحسب اللغه ایش اوی اصلنده خانه کار ایدی ترکیب اضافی ایدی صکره تقدیم وتأخیر له ترکیب مزجی ایدوب معین خانه لرده استعمال ایلدیلر که انده چوق کمسه بر ایشه مشغول اولسه دولکرلر ودرزیلر وسایر اهل حرفت کبی * محصول بیت بورندلری یاقوب ویاندیروب واضطراب ویریجی دیرده باده نوش ومیخواره همان بن دکلم بلکه چوق کاسه لر بو کارخانه ده سبو طپراغیدر یعنی بو اسکی دنیاده بونده عشق ومحنتله الوده والفته بن دکلم بلکه عابرین یعنی سلف بو کارخانه ده عشق ومحنتله کیدوب کاسه لری ترابی بوی عشق ومحنتله مملودر (مکر تو شانه زدی زلف عنبر افشان را * که باد غالیه سا کشت وخاك عنبر بوست * مکر بونده کویا یعنی کانه معناسنه عنبر افشان وصف ترکیبیدر افشانیدندن عنبر صاچیجی معناسنه غالیه بر خوش قوقلی ترکیبیدر مسك وعنبر یاتدن وغالیه دید کلری انکیچوندر که بهالیدر زیرا غالی بها لویه دیرلر اول بومرکبه غالیه دین سلیمان بن عبد الملکدر غالیه سا وصف ترکیبیدر سایدندن ارینك دیمکدر مشك ساده بویله در تتکم کمال پاشازاده رحمه الله بیورر * بیت صبح اقبال ه چکدی شام محنت پرده سن * زلف یوزنده که کافور اوزره اولدی مشك سا بونك اصلی بودر که مشك وعنبر وغالیه ارلدیغی وقت زیاده قوقی ویرر پس قوقی اسنادایلمکیچون عنبر بو وصف ترکیبیدر عنبر قوقولی دیمکدر بونده سا لفظی تشبیه ایچون اخذ ایدنلری مؤاخذه ایلمك کرك * محصول بیت کویا سن زلف عنبر افشانی طرادك زیرا باد غالیه ازیجی اولدی یعنی زیاده معطر اولدی وخاکده عنبر قوقولی در حاصلی سن عنبر صاچیجی زلفنی طرادیغك کبی که باد وخاك عالم تمام معطر اولدی باد عطر غالیه ایله وخاك عطر عنبر ایله (نثار روی تو هر برك كل که در چمنست * فدای قد تو هر سرو بن که بر لب جوست * نثار صچینك اسمیدر مصدری نثر کاور سرو بن لغتنده دیب واغج معناسنه کاور اما اصطلاحده اوجاق معناسنده مستعملدر کل اوجاغی دیجك یرده کلبن سرو اوجاغی دیجك یرده سرو بن دیرلر حاصلی برشیئك کورلکندن وکثرتندن تعبیردر * محصول بیت هر کل یپراغی که چمنده در سنك رویکه نثار اولسون هر سرو اوجاغی که ارمق کنارنده در سنك قدیکه فدا اولسون بیتك لفظی اخبار اما معناسی انشادر بونده بن لفظی دیب معناسنه وفدان معناسنه دوتانلر اصطلاح عجمدن غافل ایمش (زبان ناطقه در وصف شوق اولالست * چه جای کلك بریده

ردمروری وشمی
وابن کمال پاشا

ردمروری وشمی

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

زبان بیهده کوست * زبان ناطقه یعنی قوت ناطقه وزنیچون قوت حذف
اولندی اضافت بیانیه درویالامیه مجازا شوق بونده اشتیاق معناسنه در
لال دلسزه دیرلر کلك عجمدن کاف عربینك کسری ولامك سکونیله مسموعدر
اما رومیلر کاف عجمینك کسریله استعمال ایدرلر بیهده کو وصف ترکیبیدر
زاید وباطل سویلیجی * محصول بیت قوت ناطقه دلی اول جانانك اشتیاقنی
وصف ایلمده دلسزدر یعنی عاجزدر که حقیقتله وصف ایده مز قنده قالدی دلی
کسك زاید وباطل سویلیجی قلم حاصلی ناطقه که حی وزنده در شوق جانانك
وصفنده لنك ولال اولنجه قلم که جماداتدن اوله ومذکور ایکی الجق صفتله
موصوف اوله حقیقتله وصف ایده بیلورمی (رخ تو در دلم امد مراد خواهم
یافت * چرا که حال نکو در قفای فال نکوست * رخ تو تقدیر کلام خیال رخ
تو در دلم در بونده یای صله معناسنه در * محصول بیت سنك رخك خیالی
بنم قوت متخیلمه کلدی ان شاء الله تعالی مرادبولیسرم زیرا که دائما ایو حال
ایو فال اردنجه در یعنی سنك رخك خاطرمده تصور اولمق مبارك فال در
اردنجه حال وصلت مقرردر (نه این زمان دل حافظ در اتش طلبست *
که داغ دار ازل همچو لاله خودروست * داغدار وصف ترکیبیدر بحسب لغت
داغ طوتیجی دیمکدر اما بحسب اصطلاح صاحب داغ معناسنه در مالدار
صاحب مال اولدیغی کبی حاصل کلام داغی ومالی واردیمکدر ازل اولی
اولمیانه وابد اخری اولمیانه دیرلر ایکیسیده ذات بارینك صفتلریدر غیریده
استعمالی تجوزدر خودرو وصف ترکیبیدر خود کندی ورو رویدندن مشتق
بتمك معناسنه در کندی بتیجی یعنی کمسه تربیه سیله حاصل اولمیانه دیرلر *
محصول بیت حافظك کوکلی انجق بوزمانده طلب آتشنده دکلدر یعنی وصال
جانانیچون عشق اتشنه همان شمدی یانردکلدر بلکه لالهٔ خودرو کبی ازلدن
عشق اتشینك داغداریدر حاصلی یانه کلوب یانه کیدنلردندر بو غزلك
قافیه لری معمول واقع اولمشدر مثلا دوست لفظنده تا روی وسین ردیف زاید
ووا ورد یف اصلی اما دوست لفظی مطلعدن غیری یرده اولسه واوی روی
وسینی وصل وتایی خروج اعتبار ایلردك وله ایضا (ان سیه چرده که شیرینیٔ عالم
با اوست * چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * سیه چرده قره یغز
شیرینی یا حرف مصدردر چشم میکون شول کوزدر که اغی قزل اوله خواجه
بونی مقام مدحده ایراد ایلمشدر اما قیافت نامه لرده اوصاف حسن کاملی ذکر
ایلدکلری یرده کوزك اطرافی بیاض اولمق معتبردر هر نقدر بیاض اولسه اعلی
دردیمشلر لب خندان صفت مشبهه درکولکن دیمکدر اکر بوندن مراد

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن
فعلاتن فعلن

متبسم شکل ایسه مسلم والا مبالغه ایله کلمك عیوبدن معدوددر مکر که خندان
لبی اکا ملازم اولنه اثبات ایده لر دل خرم شاد کوکل یعنی شن معناسنه
* محصول بیت اول قره یغز که عالمك لذتی وذوقی انکله در کوزی لونلو کوز
و کولکن دودق وشن کوکل انکله در یعنی خندان رو متبسم لب خرم دلدر
کریه رو وغمکین دل دکلدر (کرچه شیرین دهنان پادشهانند ولی *
او سلیمان زمانست که خاتم با اوست * شعرا محابیب جنسنك دهانی
نکینه وخاتمه ویوزکه تشبیه ایدرلر زیرا دهانده خرده لك ومدورلك معتبردر
بیت دهان تنك شیرینش مکر مهر سلیمانست * که نقش خاتم لعلش جهان
زیر نکین دارد دهانه خود شیرینلك لازم اولدیغیچون مذکورلری شیرینلکله
جمع ایدرلر * محصول بیت کرچه شیرین دهنلر پادشاهلردر اما اول جانان
سلیمان زماندر که خاتم انکدر یعنی هر بر محبوب اوز باشنه پادشاهدر اما بزم
جانانمز باشدر زیرا خاتم حسن وجمال انکله در حاصلی خاتم محابیدر که حسن
لطافت بونده ختم اولمشدر (خال مشکین که بران عارض کندم کونست *
سر آن دانه که شد رهزن ادم با اوست * کندم کون بغدای اکیدر * محصول
بیت مشکین خال که اول جانانك عارض کندم کونی اوزرنده در ادمك یولنی
اوران دانه نك سری اول خالله در یعنی حضرت ادمك جنتدن خروجنه
سبب اولان بغدای دانه سنك سری رخ کندم کونده اولان خالله در هر
کمکه اول خالی کوروب طمع ایدرسه حضور وصفا وراحته وداع ایدر
(دلبرم عزم سفر کرد خدارا یاران * چه کنم با دل مجروح که مرهم با اوست *
خدارا تخصیص افاده ایدر * محصول بیت دلبرم سفر نیتنی ایلدی الله
ایچون بکا بر درمان ایلك ای یاران نیچه ایده یم دل مجروحمه نه چاره ایده
یم که مرهم اول دلبرله در یعنی کوکل انك فراقنه تحمل ایده میوب
اضطراب ایدر بر چاره ایلك که کوکل بر مقدار سکونت وقرار بولسون (روی
خوبست وکمال هنر و دامن پاك * لاجرم همت پاکان دو عالم با اوست * روی
خوب یانك سکونیله خوب رو معناسنه در کمال هنر مصدردر فاعل
معناسنه در کامل هنر دیمکدر دامن پاك پاك دامن معناسنه در حاصلی
بو مصرعك الفاظنده تصرف ایلمینجه حمل صحیح اولمز لاجرم لابد ولا محاله
معناسنه در یعنی محقق ومقرر دیمکدر همت هانك کسری وفتحیله لغتدر
قصد وارادت معناسنه پاکاندن مراد اولیا وانبیا وملائکه در * محصول
بیت سفره عزم ایلین دلبر خوب رودر وکامل هنردر وپاك دامندر پس البته
ایکی عالمك پاکلرینك همتی انکله در یعنی بو قدر محسنات که انده واردر

لازمدرکه جمیع انبیا وملایکه اکاهمت ایلیه‌لر (باکه این نکته توان
کفت که آن سنکین دل * کشت ما را ودم عیسیٔ مریم با اوست * کفت بونده
کفتن معناسنه‌در زیرا توان مضارع معناسنه‌درو قاعدهٔ مقرره‌در که
ماضی مضارعه مقارن اولسه مصدریت معناسنی افاده ایدر * محصول بیت
بو نکته‌یی کیمه دیمك ممکندر که اول طاش یورکلو بزی هلاك ایلدی حال بوکه
حضرت عیسی نفسنه مالکدر یعنی حضرت عیسی نفسنده خاصه بوایدیکه
احیای موتی ایدر ایدی وجانان اول نفسه مالك ایکن بزی هلاك ایلدی پس
بونی کمه دیمك اولورکه برمناقض مصلحتدر جانانه نك کندویه استغناسندن
شکایتدر (حافظ از معتقدانست کرامی دارش * زانکه بخشایش بس روح
مکرم با اوست * معتقداندن مراد بونده محباندر زیرا تعبیر روزمره‌لرنده عاشقه
منعقد دیرلر کرامی کافك کسریله وضمیله لغتدر عزیز ومحترم معناسنه * کلستان
جامهٔ کعبه را که می بوسند * ونه از کرم پیله نامی شد * با عزیزی نشست روزی
چند لاجرم همچو او کرامی شد * دارش امر مخاطبدر داریدندن طوت دیمکدر
شین ضمیر حافظه راجعدر بخشایش اسم مصدردر بخشاییدندن اسرکیش
ترحم معناسنه‌در روح مکرم انبیا و اولیا روحلرندن مستعاردر * محصول بیت
ای جانان حافظ محب ومعتقدلرندندر انی عزیز طوت زیرا چوق انبیا واولیا
ارواحی انکله‌در یعنی حافظ بالذات والدوام احبادندر انی غرت وحرمت ایله زیرا
چوق ارواح طیبه نك اکا همتی معین وظهیردر حاصلی اهل اللهدندر سایر
احبا واخلا یه انی قیاس ایله وله رحم الله روحه (دارم امید عاطفتی از جناب
دوست * کردم جنایتی وامیدم بعفو اوست * عاطفتی وجنایتی ده یالر
وحدت وتنکیرایچون اولمق جایزدر نه قصر ایدنلر تقصیر ایلدیلر عاطفت
شفقت فاعل وزنی اوزرینه مصدردر جناب حولی واول اطرافی جنایت کناه
* محصول بیت دوست حضورندن مرحمت امیدم وار یا مرحمت امیدم وار
کناه ایلدم ولی امیدم عفوینه‌در انك یعنی دوستندن امید مرحمت وشفقتی
قطع ایلمم زیرا کریم الشان عالی جنابدر واکرچه کناهم وار ولی غفران وعفوینه
امیدم وارم زیرا عفو وغفوردر (دانم که بکذرد زسر جرم من که او * کرچه پری
وشست ولیکن فرشته خوست * جرم وجریمه کناه پری وش پری جنه دیرلر
وش ادات تشبیه‌در پس پری وش دیمکله طبیعت نفرت ایلز اما جن کبی
دینلسه نفرت ایلر زیرا پری جنه دیدکاری خلق یاننده مشهوردرکه لدر
* محصول بیت بیلورم که بنم کناهم اوجندن یعنی جهتندن کچر زیرا جانان
کرچه پری کبیدر اما ملك خو بلیدر بونده تاکید المدح بما یشبه الذم

از بحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات
رد سروری وشمعی

صنعتی واردر زیرا که کرچه پری وشست که دیدی انی کوزللکیله توصیف ایلدی
صکره ولیکن دیدی ایشیدن ظن ایلرکه بونی ذم ایدیسردر فرشته خوست
دیه‌جك برمدحه داخی مدح ایدوب اولکی مدحی تاکید ایلدی کناهم
وجرمم باشندن وهوسندن کچردی نلر حق ادا ایلدیلر (چندان کریستیم که
هرکس که برکذشت * در اشك ما چو دید روان کفت کین چه جوست *
چندان اولقدر برکذشت برحرف تاکیددر دراشك ما در بونده از معناسنه‌در
ما لفظی اشکه مناسب واقع اولشدر اشك برکذشتنه مقیددر روان صفت
مشبهه‌در مشترك لفظدر اقق ویورمك بیننده اقغان ویورکن معناسنه
مثلا آبه یعنی صویه صفت اولسه اقغان معناسنه‌در اما سروه وغیری یه
صفت اولسه یورکن یعنی صالنغان معناسنه‌در کین اصلنده که این ایدی
ترکیب اولمغله کین اولدی جو یا ایله ویا سز مستعملدر اما اضافت حالنده یانك
اثباتی لازمدر * محصول بیت اولقدر اغلادق جانان عشقندن که هرکسه که
بزم کوزمز یاشندن کچوب یعنی اقغان کوردی ایسه حیرت ایدوب دیدی که
بونه ایرمقدر یعنی عشق جانانده اولقدر کریه وبکا ایلدیکه سیلاب وجویبار
پیدا اولوب روان اولدیکه کورن وبوجویدن کچن دیدیکه بونه جویدر (سرما
چو کوی بر سر کوی تو باختیم * واقف نشد کسی که چه کویست وین چه
کوست * کوی بونده طوب معناسنه‌در سر کوی محله اوجی وسوقاق باشی
باختیم متعدیدر اوینادق یعنی فدا ایلدك * محصول بیت سنك محله‌ك
اوجنده باشلرمزی طوب کبی اویناتدك هیچ کمسه واقف ومطلع اولمدی که
بو طوب نه طوبدر وبو محله نه محله‌در یعنی جانان عشقنه جانلر وباشلر فدا ایلدك
اما کمسه بلمدی بو جان وباش فدا ایلین کمدر وکمك عشقنه‌در حاصلی عشق
جانانی دلده جان کبی صقلرز اغیاردن (بی کفت وکوی زلف تو دل را همی کشد
* با زلف دلکش تو کرا روی کفت وکوست * کفت وکو بونده عداد اسمادندر
اول جهتدن بی داخل اولمغه صالح اولمشدر زیرا بی جوامده داخل اولور
مشتاقاته داخل اولمز معناسی دیمه قومه یعنی سوزسز اودیمکدر همی کشد
می حال ایچوندر ویا تاکید ایچوندر اما بونده مراد استمراردر دلکش وصف
ترکیبیدر کوکل چکیجی دیمکدر ایکی معنایه بری کوکل الیجی وبریسی کوکل
چکیجی یعنی جروجذب ایدیجی کرام کبدرکه اثلرادن که اسعدر
من معناسنه ذات ذوی العقوله دلالت ایدر را حرف تخصیصدر کرا کیمك
دیمکدرکه دین حق معناسی بلمدی روی بونده وجه در جهت معناسنه
نه وجهی واردر لرنه اصلی وار دیه‌جك یرده * محصول بیت سنك زلفك ولی

ردشمعی وسروری
ردسروری

کفت وکوسز یعنی علتسز وبهانه‌سز چکرلر الور پس سنك کوکل الیجی
زلفکله کفت وکویه کیمك وجهی واریعنی زلفکه دل دیوانه‌یی کفت وکوسز
کندی حالنده تنك دورر کن الدیغی تقدیرجه پس سنك کوکل چکیجی
زلفکه کیمك مجالی وار کفت وکو ایلمکه بو تقدیرجه باصله معناسنی افاده ایدر
(عمریست تا ز زلف تو بویی شنیده‌ام * زان بوی در مشام دل من هنوز بوست
* عمریست یای وحدتله بر زمان وبر مدت دیمکدر بوی یا وحدت ایچوندر
مشام ککز یعنی بورنده قوقی الان عضو هنوز الان معناسنه در *
محصول بیت سنك زلفکدن بر قوقی اشیدلدن برو بر زماندر واول زلفکدن
اشتدیکم قوقیدن کوکلم مشامنده الان قوقی وار یعنی زلفکك بویی بر مرتبه
مؤثردر که نیچه زماندن برو قوقسنی دویمشم والان کوکلم مشامندن الدیغم
قوقو کتمز بونده شنیده بوییده معناسنه در یعنی حاسهٔ سمعی حاسهٔ شم مقامنده
استعمال ایلدی دللرنده بو استعمال چوقدر ع بوی بنفشه بشنو وزلف
نکار کیر (هیچست ان دهان که نبینم ازو نشان * مویست ان میان وندانم که
انچه مویست * هیچست ان دهان دهانی هیچلکله وصف ایلدی زیرا دهانك
خرده‌سی معتبردر کوچکلکی معتبر اولدیغندندر که شعرا جوهر فرد وجزء
لا یتجزی ونقطهٔ موهوم دیرلر وبعضیسی کیا یوق ایلدی شویله که نام
ونشان قومدی نتکم کمال بیورر بیت وصف دهن تنك تو بسیار شنیدیم * رفتیم
بی نام ونشان هیچ ندیدیم * مویست از میان میانه مو اطلاق ایلدی زیرا
میان نقدر انچه اولسه معتبردر بیت میان یار چو مویست نقش من دارد
* خیالی بین که ازو نازکی همی بارد * محصول بیت جانانك دهانی هیچدر که
اندن نام ونشان کورمم میانیده مویدر اما بلمم که اول نه مودر دهان ومیانی
صبوحی بر بیتده خوب جمع ایلمش * بیت میان مویی بود از کل عنبرفشان او
* دهان هم یك سر مو باشد از موی میان او (دارم عجب ز نقش خیالت که
چون نرفت * از دیده‌ام که دمبدمش کار شست وشوست * معناده شین
ضمیری کاره مصروفدر شست شستندن وشوست شوییدندن مشتقدر شستن
یومق وشوییدن ارتمق بونده لازم معناسنه در پس شست وشو یوغمه ارتمه
معناسنه استعمالدر * محصول بیت سنك خیالك نقشندن عجب طوترم که نیچه
کتمدی کوزمدن که دائما ایشی یوغمه وارغمه در یعنی عشق اضطرابندن بو قدر
کریه وبکا که ایدرم وکوزمدن که بو قدر اریدقلر اقر تعجب ایدرم سنك خیالك
نقشندن که کوزمدن نیچه یونب وار شوب کتمیه بعض نسخه ده خیالش واقع
اولمش ضمیر شینله جانانك خیالی دیمك اولور (حافظ بدست حال پریشان

تولی

تو ولی * بر بوی زلف دوست پریشانیت نکوست * بوی بونده ایکی معنایه
ردسروری وشمعی
اولمق ممکن در قوقو وامید پس قوقی‌یه قصر ایلمك تقصیردر * محصول بیت
ای حافظ سنك پریشان ونامضبوط حالك برامزدر اما جانانك زلفی امیدیله
یا قوقوسی سببیله پریشانلغك ایودر یعنی اکرچه فراق پریشانلغله حالك بددر
از بحر رمل
اما وصال جمعیتی امیدیله پریشانلغك ایودر فراقك پایانی وصالدر وله ایضا
رد شمعی وسروری
(ان شب قدری که کویند اهل خلوت امشبست * یارب این تأثیر دولت
از کدامین کوکبست * قدر یده یا وحدت ویا تنکیر ایچوندر و وحدته قصر
ایدنلر تقصیر ایلدیلر خلوت وخلا مصدرلردر خلا خلولو یعنی نصر بابندن
امشب اصلنده این ایدی شب ده وروزده وسالده نون میمه قلب اولور لزوما
یارب بونك کبی مقامده عجبا معناسنه در نتکم سابقا ذکر اولندی
کدامین کدام قنقی یا نسبت نون تأکید نسبت ایچوندر وبعضیلر دیدیلر که کدام
وکدامین لغتدر نسبت ملحوظ دکلدر والله تعالی اعلم کوکب یلدزدر
* محصول بیت اول قدر کیجه‌سی که اهل خلوت ذکر ایدرلر بو کیجه‌در عجبا
بو دولت تأثیری قنقی کوکبه منسوبدر یاخود قنقی کوکبدندر کانه که خواجه‌یه
بر کیجه وصلت میسر اولمش ایمش پس طالعنك تأثیرندن تعجب ایدوب
بیورر یارب بو سعادت عظمانه یلدزك تأثیریدر که بو دولتی هرکز طالعمدن
رجا ایلمزدم اندران موکب که بر پشت صبا بندند زین بیتنی بو بیتدن اول
یازمق کرك وشهسوار من بیتنی مخلصك اوستنده متصل یازمق کرك که تکرار
قافیه عیبی بر مقدار خفی اوله بر ضکره منتبه اولدق بو نسخه اهمال
ایلمزدك (تا بکیسوی تو دست ناسزایان کم رسد * هر دلی در حلقهٔ در ذکر
یارب یاربست * تا حرف تعلیل کیسو کاف عجمینك کسریله صاچ بولکنه
دیرلر * بیت صاچ بولکیدر کیسو بلاز کشی نادان‌در * ناسزایان الف ونونله
جمع اولمش ذوی العقولدن اولدیغیچون ناسزای بایله ویا سزا لغتدر لایق اولمین
کسه‌یه دیرلر * مصرع ناسزا اولدر که لایق اولمیا کم رسد کم بویله مقامده کلیا
رد سروری
ترکدن عبارتدر نتکه سابقا ازد هرکز چو دید بکند ه بیان اولدی ایدی
پس اکسك ایریشه‌دن اکسك سویلمش هر دلی یا وحدت ویا تنکیر ایچون
رد شمعی وسروری
وحدته قصر ایلینلر تقصیر ایلدیلر در حلقه حلقه حانك فتحی ولامك سکونیله
انسان دایره‌سنده وغیریده لامك فتحیله دریاوحدت ایچوندر یارب یارب دن
بونده دعا مراددر * محصول بیت سنك کیسوکه ناسزالرك الی ایرشمکیچون
هر دل ویا ردل بر حلقه‌ده یارب ذکر ایدرنده در یعنی دست اغیاردن
کیسوکه دکمکیچون حلقه لرنده اولان دللر یارب یارب دیو اللهه تضرع ونیاز

ایدرلر (کشتهٔ چاه زنخدان توام کز هر طرف * صد هزارش کردن جان
زیر طوق غبغبست * زنخدان چکه کموکی بونده اکا مراددر صد هزارش
شین ضمیر چاه زنخدانه راجعدر ومعناده غبغبه مصروفدر طوق بونده
چنبردر غبغب اصل لغتده غبغب وغبب خروسك وصغرك بوینی التنه
صارقن درامّا عجم انسانك اکك التنده یومر یجه کوره به دیرلر که ترك
اکاشقق دیرکه اول کوزللرك محسناتندندر ایمدی طوق غبغب
دیدیکی غبغبك دکرمی لکیدر * محصول بیت سنك اکك چوقرینك
هلاکی وکشته سیم که هر جانبدن یوزبیك جان بوینی انك غبغبی چنبرینك
التنده در یعنی جانانه غبغب برمرتبه حسن ولطافت ویرمشدر که
هرکورن اکا اسیر ومبتلا اولور (شهسوارمن که مه آینه دار
روی اوست * تاج خورشید بلندش خاك نعل مرکبست * بعض نسخه ده
نعل سم مرکبست دوشمش شهسوار اتلی پادشاه آینه دارا کثرماشطه ده
استعمال ایدرلر وشول کسه که بر آینه النه الور * وکزدیرب اله صونر وآینه یی
النه الوب بقان النه براقچه ویابرقاچ منغر ویررا کاده آینه دار وآینه کردان
دیرلر مصراع ثانیده محتمل الضدّین صنعتی وار یعنی تاج خاك اوله ویاخاك
تاج اوله * محصول بیت بنم شهسوارم که مه انك آینه داریدر یعنی خدمتنه
ملازمدر بلند خورشیدك تاجی انك اسبی نعلینك طپراغی بلند خورشیدك
تاجیدر بوندن مرادی جانانی استعظامدر یعنی برمرتبه ده عالی جنابدر که
ای خدمتکاری وکنش سیلیسی در (عکس خوی برعارضش بین کآفتاب
کرم رو * درهوای این عرق تاهست هرروزش تبست * خوی واورسیله
پچاوی قافیه سنده واقع اولور یعنی عرقدر کرم رو تیز یوریجی دیمکدر یوزی
اسی کنش دیین خطای فاحش ایلدی هرروزش تبست هرروزدن مراد دوام ردسروری
وثباتدر یعنی کنشه اشقه سنك کمال غلبه سندن حاسهٔ بصر بقمغه تحمل
ایده مدیکندن دترکبی کورنور اول دترمك نباتنه تب اطلاق ایلمش تبله
عرقك مناسبتی اولدیغیچون عرقی تبله جمع ایلدی * محصول بیت جانانك
عارض پاکی اوزرنده درلك عکسنی کورکه زیاده تیزیوریجی کنش بوعرقك
ارزوسندن هرکون استمه چکر یعنی رونك کمال لطافت وصفاسندن
عرق هنوز منبعنده اولوب مساماتدن رویك یوزینه خروج ایلمکسزین
عکسنی بشره نك ظاهرنده کورکه افتاب تیزیریجك سیرایده بن دیو هر
کون بوهواده یعنی عکسنی کورمك آرزوسندن محموم کبی دترانك عارضی
اوزره اولان عرقك عکسنی یعنی لطافتنی کوردم دیو عکسی لطافتله تفسیر

ایلین کسنه شاعرك مرادینی اکلمدی (من نخواهم کرد ترك لعل یار وجام می
* زاهدان معذور داریدم که اینم مذهبست * کرد بونده کردن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندن لعل یاردن مراد لب در تشبیه مطلق طریقیله زاهدان
منادی داریدن جمع مخاطبدر میم ضمیر منصوب متصل معناسنه در اینم این
اسم اشارتدر میم متکلم معناده مذهبه مقیددر مذهبم اینست تقدیرنده در
* محصول بیت بن لعل یاری وجام میی ترك ایدردکلم ای زاهدلر بنی معذور
طوتك که بوندر مذهبم یعنی عمرم بویله کچمشدر وبونکله معتادم بکا بوندن
کچمك خیلی مشکلدر * مصرع خیلی مشکلدر کشی ترك ایلمك معتادینی
(اندران موکب که برپشت صبا بندند زین * باسلیمان چون برانم من که مورم
مرکبست * موکب میمك فتحی وکافك کسریله بونده اتلی بلوکیدر پشت
ارقه زین اکرپشت صبایه اکر بغلمقدن غرض صبایه سوار اولمقدر چون برانم
راندن سورمکدر بونده دیرکبن دیرکینه چاتوب یورمکدن کنایتدر یعنی هم
عنان اولمق مور قرنجه موکبدن مراد بونده بینکدر * محصول بیت شول
اتلیلرا یچنده که صبایی اکرلیوب سوار اولورلر بن حضرت سلیمانله
هم عنان اوله بیلورمیم که بینکم قرنجه در یعنی حسن وجمال صاحبلری
که کوزللکیله غیر موجودی موجود ایلمکه قادرلردر بن انلرك اراسنده
جانانمله هم عنان اوله بیلورمیم که المده قرنجه دکلی سرمایم یوقدر بعض
نسخه ده چون برنه کی واقع اولمش قچن معناسنه بس کی برانم لفظی
چقروب معناسنی سلیمانله قچن یوقری کلم دین کسنه هم ترکیبده خطا
ایلمش هم معناده بوغزلده ایکی بیتده قافیه مکرر کلدی بس لایق
بوایدیکه بیتك بری مطلعك اخیرنده یازلمق ایدیکه عیوبدن عدّ اولنمیدی
(اب حیوانش زمنقار بلاغت می چکد * زاغ کلك من بنامیزد چه عالی
مشربست * اب حیوان اب حیات دیمکدر حیوانش شین ضمیر زاغ کلکه
راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله منقار قوش بورنی قلمك بورننی یعنی اوجنی
اکا تشبیه ایدرلر دیمکدر فعل مضارع طملر دیمکدر چکیدندن مشتق زاغ قرغه ردسروری
کلك قلم سیاهلقده قرغه یه تشبیه ایلمشدر بنامیزد کلمهٔ تحسیندر بارك الله
دیمکدر بنامیزد ایکی لفظدن مرکبدر و بنام لفظنده اولان با قسم ایچوندر الله
ادی حقیچون دیمکدر دین کسنه هم ترکیب دیدیکنده خطا ایلدی هم معناده
* محصول بیت بنم قلمم زاغی بارك الله نه عالی مشربدر که منقار بلاغتندن
اب حیوان طملر غرض کندینك بلاغتنی توصیفدر قلمه اسنادی مجازیدر
منقارك بلاغته اضافتی استعاره طریقیله در بنامیزد اکثر محللرده تحسین

معناسنه در (انكه ناوك بردل من زير چشمى ميزند * قوت جان حافظش
در خندۀ زيرلبست * ناوك قوغش اوقى يعنى زنبورك اوقى قوغشدن
اتلديغيچون قوغش اوقى ديرلر زير چشمى ياتنكيرا ايچوندر زير چشم كوز
التندن يعنى نهانى قوت جان غداى روح ديمكدر در خندۀ زيرلب كولمسمك
يعنى تبسم ايلمك * محصول بيت اول جانانكه يوركمه كوز التندن غمزه اوقنى
اورر حافظ جانتك ازغى انك دودق التنده تبسم ايلمسنده در يعنى حافظه
نهانى نظر صالوب كولمسى روحنه حيات ويررو له رحمه الله (مطلب طاعت
وپيمان وصلاح ازمن مست * كه به پيمانه كشى شهره شدم روز الست *
مطلب نهى مخاطبدر طلبيدندن مشتق طلب ايلمه ديمكدر طلب لفظ عربيدر
لفظ عربيكه عجم تصرف ايليه يعنى مصدر وماضى ومضارع وامر ونهى
صيغه لرينه چكه اكا معمول ديرلر مثلا طلبيدن وطرزيدن كبى طاعت اصلنده
انقياد معناسنه در صكره عبادتده استعمال ايلديلر پيمان قول وقراردر
صلاح ضدّ فساددر مست امرلك پيمانه كش وصف تركيبيدر پيمانه چكيجى
معناى لازمسى باده ايچيجى شهرت وشهره مصدرلردر فتح بايندن اما شهرت
بونده مفعول معناسنه در * رباعى اكر شهره شوى بشهر شر الناسى * ور كوشه
نشين شوى همه وسواسى * به زان نبود كر خضر والياسى * كس نشناسد
ترا وكس نشناسى * الست ده همزه استفهام ايچوندر لست فعل ماضى نفس
متكلم وحده درليسدن ليس فعلدر افعال ناقصه دن اما ماضيسى مستعملدر
انجق الست ديمك دكليم ديمكدر روز الستدن مراد الله تعالى ارواحه الست
بربكم ديديكى كوندر بو بر مطول بحثدر محلى تفسيرلردر بونده مراد روز
ازلدن كنايدر محصول بيت بندن طاعت وعبادت وعهد وپيمان وعمل
صالح طلب ايلمه زيرا بن روز ازلده باده نوشلغله مشهور اولدم يعنى زهاد
وعباده لايق اولان اعمالى بندن طلب ايلمه اى اهل ظاهر بن رند باده نوش
پيراولدم بندن سنك مطلوبك حصوله كلمز (من همان دم كه وضو ساختم
از چشمۀ عشق * چار تكبير زدم يكسره برهرچه كه هست * چار تكبير زدم ميت
نمازى دورت تكبيرله اولور پس برنسنه نك كليا تركى لازم اولسه اكا چار تكبير
زدم ديرلر يعنى بن اندن كچدم محصول بيت بن اول دم كه عشق چشمه سندن
ابدست الدم اوردنيانك جميعسنه براوغوردن چار تكبير اوردم يعنى بن كه
عاشق اولدم جانان محبتندن غيرى هرنه كه رنك تعلق قبول ايلر اناردن كليا
كچدم (مى بده تا دهمت اكهى از سر قضا * كه بروى كه شدم عاشق وبربوى كه
مست * اكهى يا حرف مصدر قضادن مراد حكم الهيدر * محصول بيت مى

وبركه سكا سر قضا وقدردن خبر ويره يم كه كيمك روينه عاشق اولدم وكيمك
بوينه مست اولدم يعنى باده ويركه مست اولوب بى اختيار راز نهانى
فاش ايدوب عشق وعاشقلغى وكيمه عاشق اولديغم وكيمك بوينه مست اولديغم
بربر سويليه يم زيرا باده برجوهردركه البته كوكلده اولانى اظهار ايدر نته كم
مشهوردر آيقلق ايله فكر ايلديكنى سرخوشلق ايله سويلردير لر (كمر كوه كمست
از كمر مور اينجا * نا اميد از در رحمت مشو اى باده پرست * كمر كوه طاغ بلى كم
اكسك كمر مور كمر بونده بل معناسنه در اينجا ديدكى يعنى باب عشقده در رحمت
اضافت بيانيه در * محصول بيت طاغ بلى اكسك يعنى ضعيف ركدر قرنجه
بلندن مراد بونده يعنى عشق يوكنى كوترمه ده اى جانانك عشقى باده سن نوش
ايلين عاشق در رحمت جاناندن نا اميد اولمه يعنى باركران عشق جانانه طاغلر
متحمل دكل ايكن اى بادۀ محبت جانانى نوش ايدن سن تحمل ايله ومرحمت
وشفقت جاناندن نا اميد اولمه البته زور محبت سنى جانانه واصل ايدر (بجز آن
نركس مستانه كه چشمش مرساد * زير اين طارم فيروزه كسى خوش ننشست
* بجز با حرف زايدشين ضمير نركسه راجعدركه چشمدن كنايدر چشمش
مرساد مرساد نهى غايبدر رسانيدندن ارشد رملك معناسنه بونده دعا
مراددر برامز كوز دكسون مقامنده استعمال ايدرلر بونده حشو مليح واقع
اولمش طارم رانك فتحى وضميله لغتدر درم اوينه ديرلر كه كوچرا وليلر وورب
ايچنده اوتوررلر طارمى چاردقله تفسير ايلين يوقارودن پرواز ايلمش فيروزه
پيروزه دن معربدر جوهر جنسندن لاجوردرنكلى برطاشك اسميدر بونده
طارم فيروزدن مراد فلكدر تشبيه طريقيله * محصول بيت اول جانانك
مستانه چشمندن غيرى كه اكا اياوز كوز دكسون بو فلك پيروزه رنكك
التنده حضور ورفاهيتله كمسه اوتورمدى كانه يعنى چشم جانان هرايش كه
ايشلر عشاق كوكلين مجروح ايلمك وقانن دوكمك وساير مظالم كه اندن صادر
اولور هيچ كمسه نك حدى يوقدرسن نيچون بويله ايلدك يا ايلرسن ديه بويله
ايكن ينه ذوق وصفا ايله اوتورر اما اندن غيرى هركس ايلديكنك مكافات
وجزاسنى كورر (جان فداى دهنت بادكه در باغ نظر * چمن اراى جهان
خوشتر ازين غنچه نبست * فداده فا مكسوراولسه مد وقصر جايز واما فا
مفتوح اولسه مقصور در اشتق فديه وفدا اوفدا ابر معنايه دربركسه يه برنسنه
ويرمكله قورترمغه ديرلر اما بويله مقامده قربان معناسنه در بادا مر غايب
صيغه سيدر موقع دعاده واقع اولمش باغ نظر تقدير كلام باغ عالم نظردر مضاف
محذوفدر چمن اراى وصف تركيبيدر جهانه مضاف اولمشدر تقدير كلام چمن

جهان آرای درچمن آرایدن مراد اهل سنت مذهبنده خلاق عالمدر وحکما
مذهبنده واهب الصوردرکه سابقا ذکر اولنمش با قافیه سنده غنچه دن مراد
دهاندرکه شعرای عجم غنچه یه تشبیه ایدر اما شعرای روم غنچه یه لبی تشبیه
ایدرولا مناقشه * محصول بیت جان سنك دهنكه فدا اولسون که علم نظر
باغنده جهان چمن آرای یعنی الله بو غنچه دن ایورك غنچه بغلمدی یعنی سنك
دهانکدن موزون ومطبوع وشیرین باغ عالمده بردهان مخلوق اولمدی
(حافظ ازدولت عشق توسلیمانی شد * یعنی ازوصل تواش نیست بجز باد
بدست * سلیمانی ده یا تنکیرا ایچون وحدت ایچون دین معنایی ملاحظه
ایلمش * محصول بیت حافظ سنك عشقك دولتنده سلیمان اولدی که رد نمی
وحوش وطیوره وریاحه حکم ایدردی مقصودینی تفسیر ایدوب دیرکه یعنی
سنك وصلکده النده یلدن غیری نسنه یوق یعنی وصالکدن کاملا محروم مدر
وله رحم روحه (زاهد ظاهر پرست ازحال ما آکاه نیست * هرچه کوید در از بحر رمل
حق ما جای هیچ اکراه نیست * ظاهر پرست اهل ظاهره دیرلر اکراه بونده
استکراه معناسنه دروالا معنا صحیح اولمز زیرا متعدیدر * محصول بیت
اهل ظاهر زاهد بزم حالمزدن آکاه دکل بزم حقمزده هرنه سویلرسه هیچ
اکراه یری یوقدر یعنی زاهدلر عارفلرك ضدی ونقیضی دراردلرنجه غیبت
ومساویدن خالی دکلادر دیس خواجه بیوررکه بزم حقمزده هرنه که دیرلرسه
معذورلردر وبز اول دیدکلرینی کریه کوروب انجنمز زیرا انلر بزم حالمزی بلمزلر
واکر بلسه لر هیچ ایدرلرمیدی درطریقت هرچه پیش سالك اید خیر اوست *
درطریق مستقیم ای دل کسی کمراه نیست * طریقتدن مراد بونده سلوکدر
کمراه یول یتریجی ازغون معناسنه که عربیده ضال دیرلر * محصول بیت
حالت سلوکده هرنه که سالك اوکنه کلورسه انك خیر لوسیدر ای کوکل کسه
طوغری یولده کمراه یعنی ازغون دکلدر حاصل کلام سلوك حالنده هرنه
عقبه که سالکه واقع اولورسه عاقبتنه نظر اید نجه انك خیرلوسیدر زیرا آکا
اول حق جانبندن تربیه وارشاددر بو بیت عدم اکراهه حکم تعلیل در (تا چه
بازی رخ نماید بیدقی خواهم راند * عرصهٔ شطرنج رندانرا مجال شاه نیست
* تا بونده ایا معناسنه در تعجب ایچون بازی اویوندر بونده بازی ورخ وبیدق
وعرصه وشطرنج وشاه ذکری مراعات نظیر صنعتیدر عرصه اصطلاحده
شطرنج بزینه دیرلر یعنی بساط شطرنج درشینك کسریله دراصلنده اما فتحیله
مشهوردر بونده شاهدن مراد کشت لفظیدرکه شاهی اوینامغیچون
دیرلرکه اکرچه خلق تامرکش دیرلر اما اصلی تا ایله در نتکم حضرت مولانا

جامی بیوررر * بیت بکشت وکارجهان دل مبند کاخرکار * زکشت مات شود
شاه عرصهٔ شطرنج * ونتکم مولانا آصفی بیورر بیت غنیمتست اب کشت وباده
کرچه زکشت * میان عرصه کریزان بودشه شطرنج * محصول بیت عجبا نه
اویون یوزکوستره که بر بیدق سورمك استرز زیرا رندلر شطرنجینك میداننده
کشت دیمکه مجال یوقدر یعنی ایا نه صورت یوزکوسترهله عاشق اولوب
بردقدار یا توب یا قلمق استرز زیرا عشاق رندانك عشقی میداننده دفعة وصلته
مجال یوقدر اتش عشقله بختنه اولوب صاف وپاك اولمینجه مصراع اولك
معناسی بیاننده تا نه اویون یوزکوسترسه بیدق سورسك کرکدین کسنه
لفظنه مطابق معنا ویرمشدر (چیست این سقف بلند سادهٔ بسیار نقش * رد میروری
زین معما هیچ دانا درجهان آکاه نیست * سقف عربیده طوانه دیرلر ساده
بی نقش دیمکدر بسیار نقش پرنقش دیمکدر صنعت طباق قبیلندندرکه
مطابقه ده تضادده دیرلر معما لغتده لفظ مشترکدر اسم مفعول واسم زمان
ومکان ومصدر میمی ما بیننده اما اصطلاحده مذکور اولان معما اسم مکان
معناسندن مأخوذدر بونده تعریفی لازم دکل مراد ایدن معما کتابلرنده
کورسون دانا صفت مشبهه در عربیده علیم معناسنه * محصول بیت ندر
بو پرنقش ساده یوجه سقف پرنقش دیدیکی حقیقة کواکبله مزین اولدیغیدر
وساده دیدیکی کوندز نجوم کورنمیوب ساده وش مرئی اولدیغیدر
وسقف بیوردیغی اهل شرع مذاهبی اوزره مسطح اولدیغنه اشارتدر والا
اهل حکمت وهیأت مذهبی اوزره کروی الشکلدر بو معمادن جهانده برعالم
آکاه دکلدر یعنی افلاك ونجوم حقیقتنده هیچ کمسه آکاه دکلدر حاصلی بوقدر
بیلك یلدرمخلوق اوللی که نه اشنورونه اسکرونه چوررونه قورریس بو معمانك
حقیقتنی الله تعالی بیلور انجق (این چه استغناست یارب این چه قادر
حکمتست * کین همه زخم نهان هست ومجال آه نیست * بعض نسخه ده
این چه قادر حا کمست واقع اولمشدر یارب بونده عجبا معناسنه در قادر
حکمت قادر بر حکمت معناسنه در یعنی حکمت مقدوریدر * محصول بیت
عجبا بونه استغنادر وحکمته قدرتدرکه بوقدر کزلی یاره وار آه ایلمکه مجال
یوق یعنی جانانه نك حکمته قدرتی واستغناسی عجب قدرتدر واستغنادرکه
عاشقلردللرینه بوقدر زخم اوردلر وآه ایلمکه مجاللری یوق حاصلی جانانه نك
وضعی وحرکتی حکیمانه درکه متباین اشیانك جمعنه قادردر (صاحب دیوان
ما کوییی نمی داند حساب * کیندرین طغرا نشان حسبة لله نیست * صاحب
دیوان وزیر اعظملرده استعمال اولنور وعجمده نظام الملك نام بر وزیر اعظم

کلمشدر که بغدادده نظامیه مدرسه سی انکدر انکده لقبی بعض تواریخده
صاحب دیواندر نمی داند حساب یعنی حشری بلمز مضاف الیه محذوفدر
کیندرین که عدم علمه علتدر طغرا لفظ فارسیدر براتلرده و احکامده یازدقلری
نشاندر عربیسی توقیعدر بوذکر جزء و اراده کل قبیلندندر یعنی یازیلان مراد
احکامك بر جزویدر اما حقیقة دیوانلرده وزیرلر اجرا ایلدکلری احکامدر
بونده طغرا ذکری حسبة لله ایچوندرکه احکامك یوقارو کنارنده یازرلر رومده
سلاطین سالفه دورنده یازیلان احکامده کورمشز حسبة یازار انجق لله
لفظنی یازمزلر نشان بونده ایهام طریقیله ذکر اولمشدر زیرا هم طغرایه هم
علامته دیرلر حسبة لله ده بویله در یعنی شکل کتابت که احکام کنارلرنده
یازارلر هم معناسی مراددر * محصول بیت بزم وزیر اعظممز کویا که حساب
حشره عالم دکل یعنی حشر اجساده و حساب عذابه قایل دکل زیرا بو طغراده
اجرا ایلدیکی احکامده حسبة لله نشانی یوق حاصلی اجرا ایلدیکی احکام
عدالت اوزره دکل شرعه و قانونه اویمز ظاهر بونده قوام الدیندن غیری وزیر
اعظم مراددر (هرکه خواهد کو بیا و هرچه خواهد کو بکو * کبر و ناز حاجب
و دربان درین درکاه نیست * کو ایکی مقامده بله خطاب عامدر بعضلر دیدیلر
بو بیت وزیر ثانی که قوام الدین حسن ایدی اول زماندہ انك خصوصنده
دینلمشدر * محصول بیت وزیر ثانی وزیر اعظم کبی دکل بلکه هر کیم کلمك
استرسه دی کلسون و هر نه که سویلمك استرسه دی سویلسون قپوجینك
بو قپوده استغناسی و تکبری اولمز یعنی برکسه یه رد و منع یوقدر هر کیم استرسه
کیرر و هر نه سویلرسه سویلر بو بابده کمسه یه ظلم اولمز حاجب و دربان قپوجی یه
دیرلر ایکی لفظی مراد بربنده جمع ایلمکه حشو قبیح دیرلر نازله حاجب ما بیننده
واو عطف ایراد ایدنلر معنای بیتدن آکاه دکللر ایمش (هرچه هست از قامت
ناسازبی اندام ماست * ورنه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست * ملا
لاری حکایت ایدر دیکه برکون خواجه یه قوام الدین حسن بر خلعت کیدیرر
و بو خلعت خواجه قدینه کوتاه کلور مکر خواجه حضرتلرینك قد و بالاسی
حد اعتدالدن متجاوز ایمش پس قوام الدین لطیفه طریقیله خواجه یه
تشریف ما کوتاهی کرد دیجك خواجه ده بو بیتی بالبداهه سویلر ناساز اویمز
دیمکدر بی اندام یاقشقسز بالای بوی یعنی قد دیرلر * محصول بیت هر نه
قصور که وار بزم اندامسز ناساز قدمزدندر و الا سنك خلعتك کمسه قامتنه کوتاه
دکل یعنی سنك احسانك هر کسه کمال اوزره در قصور و نقصان موهوب
لهده در انجق (بردر میخانه رفتن کار یکرنکان بود * خودفروشانرا بکوی

میفروشان راه نیست * یکرنکان یکرنکك جمعیدر ظاهری باطنه اویان
کمسه یه یعنی مرایی اولمیانه دیرلر خود فروشان وصف ترکیبیدر فروشیدندن
مشتق کندین صاتیجیلر * محصول بیت میخانه قپوسنه وارمق ساده دل بی ریا
عاشقلر ایشیدر مرایی خود فروشلره میخانه جیلر محله سنه یول یوقدر یعنی بی ریا
عاشق صادقلر واصل اولدیغی مقامه مرایی زاهدلر و عابدلر واصل اولمز دیمکدر
(بندهٔ پیر خراباتم که لطفش دائمست * ورنه لطف شیخ و زاهد کاه هست کاه
نیست * که حرف تعلیلدر * محصول بیت پیر میخانه نك قولیم که لطف
و احسانی دائمدر یوخسه شیخ و زاهدك لطفی کاه وار و کاه یوقدر یعنی پیر
خراباتك هر وقت که یانه وارسك سنی بر ایکی جاملە پادشاه عالم ایدر اما شیخ
و زاهدك لطفی و فیضی دائمی دکل بلکه ارادت الهیه یه موقوفدر
مستفیض اولورسه افاضه ایدرلر و الا ایلمزلر (حافظ اربر صدر ننشیند ز عالی
مشربیست * عاشق دردی کش اندربند مال و جاه نیست * اربر صدر ننشیند
یعنی منصب قضا و تدریس و سایر مناصب علمائی قبول ایلمزسه عالی
همتلکندندر دردی کش وصف ترکیبیدر دردچکیجی یعنی ایچیجی
دردی یاء مشدده ایله عربیدر شرابك بالچغنه دیرلر یاسز عجم استعمالیدر
تنکم اصفی یورد * بیت نریخت دردمی و محتسب ز دیر کذشت *
رسیده بود بلایی ولی بخیر کذشت بو بیتده ایهام لطیف واردر دردی
کش ذکر محل و اراده حال قبیلندندر زیرا بالچغی ایچلمز اوزرنده اولاندر
ایچلان * محصول بیت حافظ اکر صدرده اوتورمزسه یعنی بر منصب قبول
ایلمزسه همت بلندلکندندر زیرا عاشق باده نوش مال و منصب قیدنده
دکلدر حافظ اکر صدرا وزره اوتورمزسه عالی همتلکندندر دینلر مقصود
بیتی بلمشلردر وله ایضا (ان پیك نامه بر که رسید از دیار دوست * و آورد
حرز جان ز خط مشکبار دوست * بعض نسخه ده نامور دوشمش پیك
معروفدر رومده شاطر دیدکلرید رنامه بر نامه مکتوبه دیرلر نامه بر وصف
ترکیبیدر مکتوب ایلتیجی معناسنه دراصلنده برندهٔ نامه ایدی که رابط صفت
بالموصوفدر دیار لفظ عربیدر دارك جمعی اولر دیمکدر تأنیث معنوی
قبیلندندر اما بویله مقاملرده مملکت معناسنده مستعملدر ذکر حال و ارادهٔ
محل قبیلندندر و آورد بونده واو عطف مفتوح اوقنوب اوردك همزه سی
وصل اولمق کرکدر که موزون اوله و بو جمله رسید جمله سنه معطوفدر پس ان
پیك مبتدا و بیت ثانی خبری اولسه کرك واوی ایراد ایلین و ایراد ایلیوب
معنای عطفی رعایت ایلین مراده واصل اولمشدر حرز تعویذدر که

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل
فاعلات

اوغلنجقلرك قوللرینه وبیونلرینه بغلرلر یعنی خلق حمایل دیدیکیدر درع حرز
جانهاست نام دلبر ما * جان حمایلی دیمکدر جانانه نك مکتوبنه تعظیما حرز جان
دیمشدر مشکبار وصف ترکیبیدر مشك یاغدریجی باریدندن مشتقدر خطه
مشکبار اسنادی مجازیدر جهت جامعه سیاهلقدر * محصول بیت اول
مکتوب ایلتجی پیك که دوست دیارندن کلدی ایرشدی دخی دوستك مشك
یاغدریجی خطندن جان حمایلی کتوردی (خوش میدهد نشان جمال وجلال
یار * خوش میکند حکایت عز ووقار دوست * بعض نسخه ده مصراع ثانی
بویله واقع اولمشدر * تادر طلب شود دل امیدوار دوست عز خلاف ذلدر وقار
حلم ورزانت معناسنه در * محصول بیت اول پیك نامه بر دوستك جمال
وجلالی نشاننی خوب ویرر ودوستك عز ووقارینی کوزل حکایت ایلر یعنی
دوستك اوصاف حمیده سنی اعلادا ایدر ومذکور مصراعك معناسی بویله
اولور که دوستك اوصاف جمیلنی خوب ادا ایدر تا که دوسته امیدلی کوکل
طلبنده اوله یعنی جانانك اوصاف کمالنی ذکر ایلمدن غرضی عشاقه رغبت
ویروب وصلنه طالب ایلمکدر (دل دادمش بمژده وخجلت همی برم * زین
نقد کم عیار که کردم نثار دوست * بعض نسخه ده زین نقد خویش واقع
اولمش شین ضمیر پیکه راجعدر مژده مشتلقدر با حرف صله در خجلت اوتنمق
کم اکسك ناقص معناسنه در عیار عینك کسریله مصدردر مفاعله
بابندن یعنی مکائیل وموازینك خفت وثقلتنی لمق که ترکیجه اکادا ده دیمکله
تعبیر اولنور * محصول بیت اول پیکه مشتلق دیو کوکل ویردم حال بوکه
اوتانورم بو عیاری اکسك نقددن که دوسته نثار ایلدم (شکر خداکه
ازمدد بخت کارساز * برحسب آرزوست همه کار وبار دوست * شکر اللهه
مضافدر اضافت مصدر الی مفعوله کارساز وصف ترکیبیدر سازیدندن
ایش دوزیجی معناسنه حسب مقدار معناسنه در ضرورت وزنیچون سین
ساکن قلنمشدر کار وبار کار ایش بار اتباع قبیلندندر ایش کوج دیمکدر *
محصول بیت شکر اللهه که موافق طالع مددندن آرزومز مقدارنجه در
دوستك جمیع ایشی وکوجی یعنی هر نسنه که دوست خصوصنده استدك الله
تعالی میسر ایلدی (سیر سپهر ودور قمر چه اختیار * در کردشند برحسب
اختیار دوست * سپهر فلکدر کردش اسم مصدردر دونش معناسنه
حسب سینك فتحیله بونده اصل اوزره کلمشدر خواجه دور قمری سیر سپهره
عطفندن بوا کنور که قمر کده سپهر کبی مستقل سیری ودوری اوله سپهرك
سیرندن قطع نظر اما ایله دکل بلکه قمرك باشقه فلکی واردر بوکورنن فلك تحتنده

یعنی فلك کلکنده که قمرانك ایچنده مرکوزدر بر تختهٔ نك ایچنده
برمیخ مرکوز اولدیغی کبی که اول فلکه فلك تدویر دیرلر پس قمر انکله
حرکت ایدر وباشقه حرکتی یوقدر شویله معلوم اوله چه اختیاردیدیکی
حکما مذهبنی رددر زیرا انلر افلاکك سیر ودوری ارادیدر دیمشلر
ومحرکی کندو ذاتندندر خارجدن دکلدر دیو اثبات ایلمشلر * محصول بیت
افلاکك ونجومك ایلدکاری سیر ودورنده اختیارلری یوقدر بلکه دوستك
اختیاری وارادهسی مقدارنجه کردش ودورده دیرلر یعنی بونلرك سیر ودوری
دوستك امریله درکندیلرینك ارادهلریله دکلدر اکر دوستدن مراد ذات باری
ایسه کلام حقیقیدر واکر جانان ایسه مجازیدر صنعت غلو قبیلندندر
بو بیتك مضموننه تأثیرات نجوم وافلاك خلط ایلینلر خلط کلام ایلمشلر
(کرباد فتنه هر دو جهانرا بهم زند * ما وچراغ چشم وره انتظار دوست *
باد فتنه اضافتی بیانیه بهم زند قرش مورش ایلیه دیمکدر ما وچراغ بو ایکی
واو سابقا بیان اولنمشدر چراغ لغتده مومك فتیله سنده یانن آتش در انتظار
نظر معناسنه در اما خلق قللمق معناسنده استعمال ایدرلر انتظار مجازا
قللندیغی بوله دیرلر * محصول بیت اکر فتنه یلی ایکی عالمی بر بربنه قاتوب
قارش مورش ایدرسه بز چراغ چشمله دوستك انتظاری یولنده یعنی تمام
عالمی فتنه وآشوب احاطه ایدرسه بز کوزمزی دوستك انتظارندن آیرمزز
چراغ چشمدن مراد خدادر دبن تشبیه طریقیله خطا سویلدی (کحل
الجواهری بمن آرای نسیم صبح * زان خاك نیکبخت که شد رهکذار دوست
* کحل الجواهر سرمه جنسنك بر نوعیدر خاکی نیکبختلغله صفتلدی
دوستك پایمالی اولدیغیچون رهکذار کچید یعنی کچه جك یر * محصول بیت
ای نسیم صبح بکا بر کحل الجواهر کتور اول سعادتلو خاکدن که دوستك کچید
یری اولدی یعنی دوستك پایمالی اولمغله دولت وسعادت کسب ایلین ترابی
کوزمزه توتیا ایدهلم (ماییم واستانهٔ یار وسر نیاز * تا خواب خوش کرا بود
اندر کنار دوست * واولرینه معهود واولردر سر نیاز اضافت بیانیهدر
نیاز لغتده عرض احتیاج معناسنه درویش سر نیازدن مراد همان نیازدر
خواب بونده اویخو معناسنه کنار یان یعنی عند معناسنه در *
محصول بیت بز واستانهٔ یاره عرض احتیاج ایلمك عجبا دوستك قتنده
طاتلو اویخو کیمه میسر اولور یعنی بز استانهٔ یارده خلوص خاطرله وصفای
طویتله نیازله ملازمنده یز آیا دوستك همخوابی اولوب طاتلی طاتلی اویخو
کیمه نصیب اوله (دشمن بقصد حافظ اکر دم زند چه باك * منت خدایرا که نیم

رده مهوری وشیمی

شرمساردوست ✻ دم زند نفس اوره یعنی تکلم ایلیه ✻ محصول بیت دشمن
حافظ قصدینه یعنی حقنه سوزسو یلرسه نه باك من دیمکدر منت اللهه که
دوستك شرمساری دکلم یعنی دوستك مقبولی اولدیغمدن صکره دشمن هرنه
سویلرسه سویلسون بیت اکریارم بمله یاراولورسه ✻ نه غم عالم قمواغیاراولورسه
بوغزلده واقع اولان دوست خدادردین خدایی بلمه مش وله ایضا (مرحبا ای
پیك مشتاقان بده پیغام دوست ✻ تاکنم جان ازسررغبت فدای نام دوست ✻
پیك مشتاقاندن صبا مراد اولمق واریا خود پیك جانان رغبت میل معناسنه در
خدای نام مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر ✻ محصول بیت ای مشتاقان
عاشقلرپیکی مرحبا دوستك خبرین ویرتا رغبت جهتندن دوستك نامنه جانمی
فدا ایلیه یم یعنی مبارك نامنی استماع ایدنجه بی اختیار نام شریفنه جان ودل
نثار ایده یم (واله وشیداست دایم همچو بلبل درقفس ✻ طوطئ طبعم زعشق
شکروبادام دوست ✻ واله حیران شیداد یوانه قفس لغتده صاد حرفنده یازیلور
دواوین عجمده سین ایله ده صاد ایله ده یازارلر قوش حبس ایلدکلری قفس
شکری لبه ودهانه استعاره ایدرلربادامدن مراد چشم درشعرا چشمی بادامه
تشبیه ایدرلر ✻ محصول بیت قفسده بلبل کبی دایم واله وشیدادر طبعم طوطیسی
دوستك شکروبادامندن یعنی دوستك لب ودهان وچشمندن طوطینك
غداسی شکروبادام اولدیغیچون بونلری طوطیله سجع ایلدی بو بیتده مصراع
اول مصراع ثانی یه مرهوندر (زلف اودامست وخالش دانه آن دام ومن ✻
برامید دانهٔ افتاده ام دردام دوست ✻ من لفظی مصراع ثانی یه مرهوندر
✻ محصول بیت اول جانانك زلفی دوزاقدر وخالی دانهٔ دوزاقدر وبن بردانه
امیدیله دوستك دوزاغنه دوشمشم (سرزمستی برنکیرد تابصبح روزحشر ✻
هرکه چون من درازل یك جرعه خورد ازجام دوست ✻ برنکیرد قالدرمز تا
انتهای غایت ایچوندر بصبح باء حرف صله صبح مضاف اولمش روزه وروز
حشره جرعه قدح وغیری قابك دیبنده ایچمکدن قلان شربت ویاشرابدر
✻ محصول بیت باشنی مستلکدن حشرکوننك صباحنه دك قالدرمز هر
کسه که ازلده دوستك جامندن بنم کبی برجرعه ایچدی یعنی اول کسه نك که
وجودی ازلده عشق ومحبت شرابیله سرشت اولدی اول کسه حشرکوننك
صباحنه دك شراب عشقله مست اولور (من نکفتم شمهٔ ازشرح شوق
خود ازان ✻ دردسر باشد نمودن بیش ازین ابرام دوست ✻ شمه لغتده قوقی
معناسنه اما بونده مراد برجزویدر ابرام لغتده برنسنه یی محکم ایلمکدر
اما بونده مراد تکلیفدر ✻ محصول بیت بن کندو شوقم شرحندن جانانه

ردیفی از بحر رمل

برشمه سویلدم زیراکه دوستنه شمدن کیرو ابرام باش اغریسیدر یعنی اظهار
محبت کافیدر شوق واشتیاق جانانه ابرام وتکلیف مالایطاقدر زیرا بوبله
اوضاعدن محابیب جنسی زیاده متأثر اولور حاصل کلام شرح شوق
واشتیاقده نوعا تمدح لازم کلور بوایسه عادتا باردردر کیدنکه صادر
اولورسه خصوصا عاشقك معشوقه (میل من سوی وصال وقصد او سوی
فراق ✻ ترك کام خود کرفتم تابراید کام دوست ✻ تاحرف علتدر ✻ محصول بیت
بنم میلم وصال جانانه دروجانانك قصدی فراق جانبنه ایمدی بن کندو مرادم
ترکنی طوتم تا دوستك مرادی حاصل اولسون یعنی چونکه انك مقصودی
فراق وهجراندر بن انك مقصودینی اختیار ایلدم (کرد هد دستم کشم در
دیده همچون توتیا ✻ خاك راهی کان مشرف کردد ازاقدام دوست ✻ توتیا
کوزاوتیدر قدم لغتده طباندر اما خلق اياق معناسنده استعمال ایدرلر
✻ محصول بیت اکر دکال ویررسه کوزمه توتیا کبی چکین شول برطپراغی که
دوستك طبانلرندن مشرف اوله یعنی دوستك اياغی طپراغی دکال ویروب
میسراولورسه انی کوزمه توتیا کبی چکین (حافظ اندر درد او میسوز بی
درمان بساز ✻ زانکه درمانی ندارد درد بی ارام دوست ✻ بسازبونك کبی
برده قانع وراضی اول دیمکدر درمانی ده یاوحدت یاتنکیرایچوندر بی ارام
برلحظه دکنمین نسنه ✻ محصول بیت ای حافظ جانان دردوالمنده یان ویاقل
ودرمانسزلغله قانع وراضی اول انکیچونکه دوستك ارامسزدردینك درمانی
یوقدر وله ایضا (صبا اکرکذری افتدت بکشوردوست ✻ بیارنفحهٔ ازکیسوی
معنبردوست ✻ صبا منادی کذریده یاوحدت ویاتنکیرایچوندر افتدت تاء
ضمیرمخاطب کشوراقلیم ومملکت معناسنه در نفحهٔ یاوحدت ایچوندر
کیسوصچدن بربولك معنبراسم مفعولدر عنبردن مأخوذدر اما ماضیسی
ومضارعی وسایرمشتقاتی مستعمل دکل ✻ محصول بیت ای صبا اکردوست
مملکتنه کذرك دوشرسه یعنی اوغررسك دوستك عنبرلی کیسوسندن برقوقی
کتورصبایه خطاب انکیچوندرکه نشرنفحات ایلین صبادر اول حرکت
ایدامینه بوی کیسوی جانان دماغلری معطرایلر (بجان اوکه بشکرانه جان
برافشانم ✻ اکربسوی من اری پیامی ازبردوست ✻ بجان یاحرف قسم بشکرانه
شکرانه یه یاشکرانه ایچوندر افشانم برحرف تأکیددر افشانم فعل مضارع
نفس متکلم وحده ازبرقت معناسنه در یعنی عند ✻ محصول بیت دوستك
جانی حقیچون که شکرانه یه یاشکرانه ایچون جان نثار ایدرم اکردوست
یانندن بنم طرفمه برخبرکتوررسك بواوج بیت متوالیا صبایله مکالمه در

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

(وكرچنان كه دران حضرتت نباشد باد* براى ديده بياور غبارى از در
دوست* واو حرف عطف كرى اكرچنانكه بونده شويله كه معناسنه در
وكرا نجلين كه دين بكلش ادا ايلمشدران بونده باء صله معناسنه در حضرتت
حضرت يقين وحولى معناسنه در تا خطاب ايچون باد بونده اجازت
معناسنه در نتكم بو بيتده* بيت تو داده باد هر خسى* من مرده از غيرت بسى
يكبار ميرد هر كسى* بيچاره جامى بارها بو بيتنده اولكى باد اجازت
معناسنه در براى ديده ادات تعليل در ديده ايچون ديمكدر* محصول بيت
واكرشويله كه جانانك يانته ويا حواليسنه سكا اجازت اولمز ايسه كوزه توتيا
اولمغيچون دوستك قپوسندن بر غبار كتور (من كدا و تمناى وصل او هيهات
* مكر بخواب بينم خيال منظر دوست* من كدا من كدايه مضاف اولمشدر
ياى بطنيله تمنا و تقاضا و غيرى لر يعنى تفعل و تفاعل بابنك ناقصدن مصدر
لرينك عين الفعللرينى مفتوح ايدرلر لام الفعللرى الفه قلب اولمغيچون آرزو
معناسنه در هيهات اصلنده فتح اوزره مبنى در اما بويله يرلرده ساكن اوقنور
معناسى بعيد در ميسر دكلدر ديمك ايله تفسير ايلين بعيد سويلمش خواب
بونده دوشدر منظر بونك كبى يرلرده يوزدر زيرا اول انساندن نظره كان
اولدر پس منظر اولمتى اولور بونده نظر كاه ديمك شبهه دن خالى دكل* محصول
بيت بن كدا و فقيروانك وصلنى ارزو و طلب ايلمك بعيد در كه هيچ مناسبتى
يوقدر مكر دوشده كورم منظر خيالى يعنى وصلنى تمنى ايلمك بنم حدم
ومقدارم دكل دوشده خيال رويني كورمك تمنى ايليم زيرا دوشده كورينن
خيالدر واول هر كسه ميسر در (دل صنوبريم همچو بيد لرزانست*
زحسرت قد و بالاى چون صنوبر دوست* صنوبرى ده يانسبت ايچوندر
دلدن مراد بونده يورك در كه انى صنوبر قوزاغنه تشبيه ايلمشلردر بيد
سكود اغاجينه ديرلر لرزان صفت مشبهه در لرزيدندن دترکن معناسنه سكوده
دترمكى صفت ايدرلر هر دالده مجاز ازيرا حقيقتده دترين يپراغى در اغاجى
دكل قد و بالا عطف تفسيرى قبيلندر بوى وبوص معناسنه قدى بالايه مضاف
ايدوب بالايه بلند معناسنى ويرنلر تركيبده و معناده خطا ايلمشلر صنوبر
بو صنوبردن درخت صنوبر كندى مراددر كه درخت چامك بر نوعيدر كه
محبوبلر قامتنى اكا تشبيه ايدرلر* محصول بيت بنم صنوبرى قلبم سكود كبى
دتركندر دوستك صنوبر كبى قد بالاسى حسرتندن يعنى دوستك صنوبر
كبى موزون قامتنى اكوب حسرتندن يوركم سكود كبى دترر (اكرچه دوست
بچيزى نمى خرد مارا* بعالمى نفروشيم موبى از سر دوست* بچيزى يا وحدت

ردسرورى

ردسرورى وشمعى

ويا تنكير ايچوندر نمى خرد خريدندن صاتون المز بعالمى يا تنكير ايچوندر
نفروشيم نفى مستقبل نمى خرد المز مويده يا وحدت افاده ايدر* محصول بيت
اكرچه دوست بزى هيچ نسنه يه المز اما بز دوستك باشندن برقلى دنيايه صاتمزز
يعنى دوست بزى هيچه صاترسه بزانك برقلنى بتون دنيايه صاتمزز (چه
باشد ار شود از بند غم دلش ازاد* چو هست حافظ مسكين غلام و چاكر دوست
* چه باشد نه اولور ديمكدر يعنى نه لازم كاور ار اكردن مخففدر دلش شين
ضمير مصراع ثانيده حافظه راجعدر اضمار قبل الذكر طريقيله غلام و چاكر
بونده عطف تفسير واقع اولمش قول وقوللقجى معناسنه* محصول بيت
نه اولور يعنى نه لازم كاور اكر كوكلى غم قيدندن ازاد و فارغ اولورسه
چونكه مسكين حافظ سنك قولك وقوللقجكدر يعنى سكا مخصوص قوللردن
اولجق كوكلنده قيد غم كركمز زيرا سن عالى جناب سين قوللركده سكا اوغق
كرك حاصلى سايرلك قوللرندن متميز اولمق كرك غم چكممده وله ايضا (بيا كه
قصر امل سخت سست بنياد ست* بيار باده كه بنياد عمر بر باد ست*
بيا خطاب عامدر ومصراع ثانى يه مرهوندر قصر امل اضافتى بيانيه در
قصر كوشك دراما امل اميد سخت لغتده قتى معناسنه اما بونده زياده
معناسنه در سست كوكشك بنياد بنا معناسنه وتمل معناسنه* محصول بيت
كل كه قصر اميد زياده كوشك بنيادليدر ايمدى باده كتور كه عمر بنيادى باد
اوزره در يعنى طول امللره دوشوب زمان استقبالى فكر ايدوب انك تشويشنه
دشمك بى فايده در زيرا عمره اعتماد يوقدر پس باده كتور نقدى يعنى حاضرى
خوش كوره لم كه عالمده خلود و بقا يوقدر* بيت بودمى خوش كوره لم خير تيا*
بودمه ايرمدى قالدى نيجه لر (غلام همت انم كه زير چرخ كبود* ز هر چه رنك
تعلق پذيرد آزادست* غلام بونده قول در همت هانك كسريله و فتحيله لغتدر
قصد معناسنه كبود كوك بويه رنك تعلق اضافتى بيانيه در پذيرد فعل
مضارعدر پذيريدندن قبول ايلر معناسنه ازاد قول مقابلى حر معناسنه در*
محصول بيت اولكسك همتنك قوليم كه بو كوك فلكك التنده تعلق رنكنى قبول
ايلين شيئدن ازاددر يعنى هر نسنه كه اكا تعلق قابلدر اموردنيويه دن اندن
قورتلمش اوله بن انك بنده سيم بو غزل خواجه نك بلند غزللرندندر و بو بيت
اهل عرفان اراسنده ضرب مثل حكمنده در (چه كويمت كه بميخانه دوش
مست خراب* سروش عالم غيبم چه مژده ها دادست* مست خراب اضافتله
كچكين سرخوشه ديرلر پس خرابى مسته عطف ايدنلر زايد ايلمشلر سروش
فرشته در غيبم مصدر مفعولنه مضاف اولمشدر مژده ها جمع مژده در مشتقلر

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

ردسرورى وشمعى

دیمکدر * محصول بیت نه دیین سکا که میخانه‌ده دون کیجه کچکین سرخوش ایکن عالم غیبك فرشته‌سی نه مشتلقلر ویرمشدر (که ای بلند نظر شاهباز سدره نشین * نشیمن تو نه این کنج محنت آبادست * که رابطه در مژده‌لری بیان ایدرکه بو بیتله بیت ثانی اولسه کرك‌ای حرف ندا منادا اسمی شاهبازدر ضرورت وزنیچون صفتندن که بلند نظردر تأخیر اولمشدر تقدیر کلام ای شاهباز بلند نظردر عالی نظر دیمکدر سدره نشین وصف ترکیبیدر سدره‌دن مراد سدرة المنتهادرکه مقام حضرت جبریل امیندر علیه السلام نشیمن نونك فتحیله وکسریله لغتدر اوتوره‌جق یردر روقوشلرك وسایر حیواناتك کیجه‌له یاتوق ایدندکاری یردر محنت آباد خراب آبادکبی مبالغه افاده ایدر مجازا یعنی محنت وخرابله عمارت اولان یردر حاصلی صافی محنت وخرابدن تعبیردرکانه که فاعلی محنت وخراب اوله * محصول بیت سروش عالم غیب ویردیکی مشتلقلر بو بیتك وبوندنصکره کلان بیتك مضمونیدرکه ای سدره نشین بلند نظرلی شاهباز بو محنت آباد بوجغی سنك نشیمنك دکل یعنی بو سفلی مقام سکا لایق مقام دکلدر (ترا ز کنکرهٔ عرش می‌زنند صفیر * ندانمت که درین دامکه چه افتادست * ترا سکا کنکره قورقولقدر مناره وکوپری وحصار قورقولغی کبی که عربجه اکا شرفه دیرلر شینك ضمیله ورانك سکونیله عوام غلط ایدوب شرفه دیرلر فتح شین ورا ایله عرش لغتده طواندر سقف معناسنه اما اصطلاحده فلك تاسعه دیرلر فلك اطلس وفلك الافلاك وفلك اعظم ومحدده دیرلر صفیر قوش اوازی ‌صقلق اما اکثر طغان جنسنك آوازنده استعمال ایدرلر بونده بونلردن غیری ذی روحك اوازینه مستعاردر ندانمت تا خطاب ایچوندر ضمیر منصوب متصل معناسنه‌در امکه دامکاهدن مخففدر قاعدهٔ مذکوره اوزره دوزاق قوره‌جق یردیمکدر افتادست واقع معناسنه * محصول بیت سکا عرش قورقلغندن آواز ایدرلر بام که بو دنیا دامکاهنده نه‌لك واقع اولمشدر یعنی سنك مقامك ارواح قدس مقامیدر روسنی اول مقامه دعوت ایدرلر یا زم بو عالم صغراده نه‌لك واقع اولدیکه بوکا بو قدر تشبث وتعلق ایلمش سین سروش عالم غیبك کلامی بونده ختم اولدی (نصیحتی کنمت یاد کیر ودر عمل آر * که این حدیث زپیر طریقتم یادست * نصیحتی یا وحدت ایچوندر یاد کیر یاد لفظ مشترکدر اکثی وازبرلك معناسنه بونده ازبرلك معناسنه‌در زیرا کیر یاد لفظیله قید اولنسه ازبر معناسنه‌در اما کردن لفظیله قید اولنسه اکثی معناسنه‌در در عمل در حرف صله‌در امر مخاطبدر آریدندن مضارعی آرد کاور که

حرف تعلیل این حدیث دیدیکی اشارتدر سو یلیجك سوزه یادست یاد بونده ازبر معناسنه‌در * محصول بیت سروش عالم غیبك سوزی تمام اولدیسه خواجه کندی کلامنه ابتدا ایدوب بیورر سکا بر نصیحت ایده‌یم ازبرله وعمله کتورکه بو نصیحت طریقت پیرندن ازبرمده‌در یعنی ازبرلدم وعمله کتوردم سنده ازبرله وعمله کتور اول نصیحت بو بیتدر (مجو درستی عهد از جهان سست نهاد * که این عجوزه عروس هزار داماد ست * مجو نهی مخاطبدر نهاد خلقت وطبیعتدر عجوز قاری دیمکدر عروس عربیده کردك اولمزدین اول ارککده ودیشیده مشترکدر کردك اولدقدنصکره کلنه عرس دیرلر عینك کسری ورانك سکونیله وکوبکی یه ختن دیرلر ودخی اره زوج وعورته زوجه دیرلر داماد کوبکی * محصول بیت کوشك والچق طبیعتلی جهاندن عهد بتونلکی استمه زیرا بو عجوز دنیا بیك کوبکی نك کلینیدر حاصلی دنیا که بر قاج کون مراد کچه اوله کویا که سنکله عهد ایاشدرکه مقتضا کچه اوله پس اعتماد ایدوب عهد نه اینانمه که الچق طبیعتلودر زیرا بو عجوز مکاره وغداره بیك بلکه نیجه بیك سنك کبی نك نکاحنه کیروب کنلك ایلمشدر وهیچ کمسه نك نکاحنده قرار ایلامشدر یعنی نیجه بیك اردن ارتمش وفاسی یوق جفاسی چوق محتاله‌در مصراع اولك معناسنده یعنی فانی دنیادن بقا طلب ایتمه‌دین مقصوده واصل اولمش بعض نسخه‌ده مصراع اولی بویله واقعدر ردشمی
(مرو بکف خضیب فلك زره نهار * ایکی مشهور یلدز واربرینه الکف الخضیب وبرینه الکف الجذمه دیرلر پس کف خضیب بر یلدزدرکه کنشله استوی وقتنده بربرجده وبر درجه‌ده جمع اولسه اول وقت هر نه دعا که اولسه الله امریله مقبول اولور ایمدی بونده کف خضاب ترکیب اضافی طریقیله واقع اولمش وفلکه اضافتی بیانیه‌در کف خضیب‌دن مراد فلك کندیدر (غم جهان مخور وپند من مبر از یاد * که این لطیفهٔ عشقم ز رهروی یادست * مراد سالکدر یاددن بونده مراد خاطرده اولمقدر کرکسه اشتمکله اوله کرکسه ازبرلمکله کرکسه الهامله * محصول بیت جهان غمنی یه وبنم نصیحتم خاطرکدن کیدرمه زیرا بو لطیفهٔ عشق بر سالکدن خاطرمده‌در حاصلی پند دیدیکی ولطیفهٔ عشق دیدیکی بوکلجك بیتدرکه بیورر (رضا بداده بده وز جبین کره بکشای * که بر من وتو در اختیار نکشادست * رضا الف مقصوریله مصدردر علم باییندن واف ممدوده ایله اسمدر داده بونده اسم مفعولدر ویرلمش معناسنه بده امر مخاطبدر دهیدندن ویر دیمکدر بانا کید

ایچوندر جبین النك ایكی جانبی تشبیه‌سی جبینسان كلور ایكی جانبی ایكی زلفك باشنه وارنجه كره لغتده دوكیه ودوكومه دیرلر الین وقاش بورشدرمقده استعمال اولنور نتكم آصفی دیمشدر * بیت درجبین چین ودرابرو كره افكنده هنوز * میل چین از سران ترك خطایی نشده النله قاش بورشدرمقده ده چین استعمال اولنور نتكم آصفی بیورمشدر * بیت نازدر سر چین دوابرو تندخوی من رسید * فتنه را سر كرده اینك فتنه جوی من رسید * محصول بیت ویرلیشه رضا ویردخی النلدن بورشغی اچ زیرا بحله سنك اوزریكه اختیار قپوسی اچلمامشدر یعنی الله تعالی ویردیكنه قانع وراضی اول دخی دنیا قسا وتیله قاشكی والنكی چاتمه زیرا زمام اختیاری بنم وسنك الكه ویرمدیلر اختیار اللهكدر هرنه كه ازلده تقدیر ایلدیسه اول اولور غم وغصه نك فایده‌سی یوقدر حاصل كلام بو بیت تمام پنددر اكلیانه (نشان عهد وفا نیست در تبسم كل * بنال بلبل عاشق كه جای فریادست * تبسم كلمسمكدر تبسم كلدن مراد غنچه ایكن كل اولوب اچلمسیدر بنال امر مخاطبدر نالیدندن بلبل عاشق بلبل مضافدر صفتنه كه حرف تعلیلدر جای محل معناسنه‌در * محصول بیت كلك تبسمنده یعنی اچلمسنده عهد ووفا علامتی یوقدر ایمدی ای عاشق بلبل ایكله كه فریاد وفغان یریدر یعنی كل كه سنك معشوقكدر وعهد ووفا صاحبی دكل بلكه سریع الزوالدر عمری بش التی كوندر پس بومقدار وصالك اردنجه بر یللق فراق وهجران كلور ایمدی ایكله كه محلیدر (حسد چه می بری ای سست نظم بر حافظ * قبول خاطر ولطف سخن خداداست * حسد بركسنك نعمتنك زوالین استمكدر قبول خاطر قبولك خاطره اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر یعنی خاطر برنسنه قبول ایلمك لطف سخن ده اویله‌در یعنی سوز لطیف اولمق خدا دادتكری ویركسنه دیرلر بو سوزانی كوستررکه بركسنه شعرادن حافظه حسد ایدرمش كه نظمی الچق اوله نفس امرده نظمی الچق اولمق لازم دكل نهایتی خواجه نظمنه نسبت زبون اوله زیرا خواجه‌نك اكثر نظمی طبقهٔ علیاده‌در پس خواجه بو نظمله محسود اولمق ضروریدر زیرا الفاضل محسود در ایمدی محصول بیت ای نظمی زبون حافظك نظمنه حسد ایدرسن نظمی ابو اولده كندینك جرم وجنایتی یوقدر بلكه سوز لطیف اولمق وخاطرانی قبول ایلمك اللهك ویركیسدر یعنی هر ایلكی الله ویررنكاده ویردی دیروله ایضا رحمه الله (تا سر زلف تو در دست نسیم افتادست * دل سوداز ده از غصه دونیم افتادست * تا ابتدای غایت ایچون منده معناسنه‌در نسیم خوش قوقلی یل سوداز ده‌درت مزاجك بریدر كه طبیعته غالب اولدقده جنونه ایرشدیرر

پس سودا اورمش دیمك مجازدر سودا اولشمقدن كنایه‌در دونیم ایكی پارم دیمكدر ضرورت قافیه ایچون بوكار تكاب ایلمشدر والا هزار پاره وصد پاره دیرلر زیرا زلف نسیم الینه دوشنجه هر برقلی بری برندن ایری دوشه كرك وعاشقك دلی غیرتندن هزار پاره اولور دونیم افتاده بونده وقوع معناسنه‌در * محصول بیت سنك سرزلفك نسیم الینه دوشلی سوداز ده كوكل رشكدن ایكی پاره اولمشدر یعنی نسیم سنك زلفكه ال اوروب پریشان وپراكنده ایلیه‌لی دیوانه كوكل رشك وحسد وقساوتدن پاره پاره اولمشدر افتادست اصلنده افتاده است درزیرا است اسمه داخل اولور فعله داخل اولمز حاصلی دواخل اسمه‌ندر (چشم جادوی تو خود عین سواد سحرست * این قدر هست كه این نسخه سقیم افتادست * جادو سحر ایدیجی سحاره معناسنه‌در سواد سحر سواد مقابل بیاضدر بونده مسوده معناسنه اسمدر یعنی برسحر مسوده سیدر كه انواع سحر بونده تسوید اولمشدر سقیم ایكی معناده مستعملدر بری بیمار معناسنه برده یكلش معناسنه بونده ایهام طریقیله واقع اولمش زیرا چشمه نسبت بیمار مناسبدر ومسوده‌یه نسبت یكلش معناسی مناسبدر سوادده هم چشمه هم سحره مناسبدر عینده ترادف طریقیله چشم مناسب ومعنا جهتندن كه بر معناسی ذاتدر شیدر سواد سحره مناسبدر پس * محصول بیت سنك سحاره كوزك بعینه سحر مسوده سیدر یعنی هر سحر كه وار درانده تسوید اولوب ثابتدر اما بوقدر وار كه بو مسوده سقیم واقع اولمش یعنی چشمك نسخهٔ سحردر اما صحیح دكل سقیمدر چشمه نسبت جادو وعین وسواد وسحر وسقیم مراعات نظیر قبیلندندر حاصلی چشمك سحار وبیماردر (درخم زلف توان خال سیه دانی چیست * نقطهٔ دوده كه در حلقهٔ جیم افتادست * خم بوكمه دیرلر خال بكه دوده مركبه بو بیتده سؤال وجواب صنعتی واردانی چیست سؤالدر ومصراع ثانی جوابدر خواجه بو بیتده تشبیه خاص ایلمشدر * محصول بیت سنك زلفك بوكمنده اول سیه بلك ندر بو سؤالدر مركب نقطه سیدر كه جیم حلقه سنه دوشمشدر جوابدر یعنی جانانك خم زلفنده واقع اولان خال جیمك دایره سنده اولان نقطه‌یه بكزر (زلف مشكین تو در كلشن فردوس عذار * چیست طاوس كه درباغ نعیم افتادست * فردوس بستان وجنته دیرباغچه‌نك ادیدر بونده مراد جنتدر كلشن فردوس وفردوس جنته مضافدر اضافت بیانیه طریقیله یعنی عذار كه كلشن فردوسدر عذار بونده صقل بتن یردر طاوس معروف قوشدر شامثله مشهور نعمدن بونده جنت مراددر بو بیتده ده سؤال وجواب صنعتی وار مصراع

اول چیست ایله سؤالدر طاوس مابعدیله جوابدر * محصول بیت سنك
مسکلی زلفك فردوس کلشنی کبی عذارکده ندر بو سؤالدر جنت باغنده
واقع اولان طاوسدر بو جوابدر زلف مشکینی طاوسه و عذارینی کلشن
فردوسه و باغ جنته تشبیه ایلدی (دل من از هوس بوی تو ای مونس جان *
خاك راهیست که در پای نسیم افتادست * از هوس ازعربیده من اجلیه
معناسنه در هوسك بویه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر
و مونسك جانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر مونس بونده
اکلنجه در پای نسیم نسیمه یا اثباتی استعاره طریقیله در * محصول بیت بنم دلم
سنك بویك هوسی ایلکدن ای جان اکلنجه سی بر یول طپراغیدر که باغ نسیم
ایاغنه دوشمشدر یعنی ای جان اکلنجه سی بنم کوکلم سنك بویك آرزوسندن
بر یول تراننه بکزر که باد نسیم انی بر نفس برده قرار ایتدرمز دلی خاکراهه
تشبیه واکا خاك راهی استعاره هر کز ایشیدلمش و کورلمش دکلدر و جهت
جامعه ده معلوم دکلدر اما دلك یعنی دل عاشقك زیاده بیقرارلغی بیان ایلمك
ایچون خاك راهه که مراد غباردر تشبیه ایلدی (همچو کرد این تن خاکی
نتواند برخاست * از سر کوی تو زان رو که عظیم افتادست * محصول بیت
بو تن خاکی توز کبی قالقمغه قادر دکل یعنی توز قالقدیغی کبی بو قالقمز حاصل
کلام سنك سر کویکدن بو خاك کبی ثقیل تن قالقمغه قادر دکل اول جهتدن
که یعنی محکم دوشمشدر بو عظیمی محکم یرینه استعمال ایلدی قافیه
ضرورتندن از سر کوی تو نتوان برخاست لفظنه مقیددر (سایهٔ سرو تو بر قالبم
ای عیسی دم * عکس روحیست که بر عظم رمیم افتادست * سرودن بونده
مراد قامت جاناندر قالبدن مراد وجود خواجه در معربدر فارسیسی کالبددر
لامك و بانك فتحه لریله عظم کمو کدر استخوان معناسنه رمیم چورمش
پوسیده معناسنه در * محصول بیت سنك قامتك کولکه سی بنم وجودم
او زره ای عیسی نفسلی بر روحك عکسیدر که چورمش کموك اوزرینه دوشمشدر
خواجه کندینك وجود شریفنی چورمش کموکه و جانانك قامتنك سایه سنی
روحك عکسنه تشبیه ایلدی و بو تشبیه دن لازمدر که وجود جانان روح اوله
و حضرت عیسایی ذکر ایلدیکی احیای موتی ایلدیکیچوندر و حضرت
عیسی نك لقبی روح الله در بو بیت خواجه نك نازك ابیاتندندر (آنکه جز
کعبه مقامش نبد از یاد لبت * بر در میکده دیدم که مقیم افتادست * آنکه
اصلنده آنکسکه ایدی جز غیر معناسنه نبد نبود دن مخففدر یوق ایدی و دکل
ایدی معناسنه میکده میخانه در کده بر شیئك مکانندن عبارتدر مثلا بتکده

غمکده

از بحر هزج
مفعول مفاعیل
مفاعیل مفاعیل

غمکده میکده دیرلر بتخانه میخانه غمخانه معناسنه در * محصول بیت اول
کسه که مقامی کعبه دن غیری دکل ایدی سنك لبك ذکرندن کوردمکه
میخانه قپوسنده مقیم دوشمشدر یعنی شول کسه که کمال صلاح و زهدندن
اوقات و ساعاتی هرکاه مسجدلرده و عبادتخانه لرده کچردی شمدی کوردمکه
سنك لبك ذکرندن میخانه قپوسنده مقیم و مجاوردر دوشمشدر ازیادلبت مصراع
ثانی یه مرهون و مصروفدر میله لبك ذکرنده جهت جامعه قرمزلقدر کیفیت
دکل (حافظ دلشده را با غمت ای جان عزیز * اتحادیست که در عهد قدیم
افتادست * دلشده بحسب لغت کوکلی کتمش دیمکدر اما استعمالده عاشق
معناسنه در زیرا حقیقتده کوکلی جانان النده در کندی تصرفنده دکل
را اضافت معناسنه در دلشده نك دیمکدر بعض نسخه ده دلشده یرینه کم شده
واقع اولمشدر یعنی طریق محبنده کندونی ناپدید ایلمش دیمکدر عهد قدیمدن
مراد عهد الست بربکم در * محصول بیت ای جان عزیز حافظ کم شده نك
سنك غمکله بر اتحادی واردر که عهد قدیمده واقعدر یعنی سنك غمك چکمك
اکا ازلده مقدردر کندی اختیاریله دکلدر وله رضی عنه (کل در بر و می
بر کف و معشوقه بکامست * سلطان جهانم بچنین روز غلامست * مصراع
اولده اوچ قیدده بله میم متکلم مقدردر یعنی کل در برومی بر کف و معشوقه بکام
قیدلرینه بر بونده عند معناسنه در کف ایه در معشوقه ده ها علامت نقلدر
یعنی عربیدن عجمی یه نقلك نشانیدر تصرفات اعجامدندرکه نه
معشوق مراددر جهانم لفظنك میمی جایزدرکه غلامه قید اوله و جایزدرکه
روزه قید اوله بچنین با حرف صله اولمق جایز و ظرف اولمق جایز * محصول
بیت کل یانمده و باده الده و معشوقه مرادجه در جهان پادشاهی بویله
کونده قولمدر یا خود جهان پادشاهی بویله کونمه قولدر یعنی کاستانده
معشوق ملاعبه باده ایچمك جهان سلطنتندن یوقارو برذوقدر (کو شمع
میارید درین جمع که امشب * در مجلس ما ماه رخ دوست تمامست *
کو خطاب عامدر اشیدنه میارید نهی جمع مخاطبدر اریدندن درین در بونده
بای صله معناسنه درکه حرف تعلیل امشب ام اصلنده این ایدی نون میمه
تبدیل اولمشدر ماه رخه مضاف اولمشدر اضافت بیانیه طریقیله تمام بونده
کافی معناسنه در * محصول بیت ای فلان سن دی بو مجمعه شمع کتورمك که
بزم مجلسمزده دوستك ای یوزی بدردر یعنی بزم مجلسمزه انك یوزی ماهنك
ضیاسی کافی در شمعه احتیاج یوقدر (در مذهب ما باده حلالست ولیکن
* بی روی تو ای سرو کل اندام حرامست * کل اندام وصف ترکیبی

اقسامندندر * محصول بیت بزم مذهبمزده باده حلالدر امااى كل اندام سرو
سنك روى بكسز حرامدر يعنى مذهب عشاقده هر آجى جانانله طتليدر اما
جانانسز شكر ايسه زهر قاتلدر (در مجلس ما عطر ميامیز كه جانرا * هردم
ز سر زلف تو خوش بوى مشامست * در مجلس دربا صله معناسنه در عطر
قوقو يه دير لر عطار بونك مبالغه ايله اسم فاعلى در ميامیز فعل نهى مفرد
مخاطبدر قارشدرمه ديمكدر كه حرف تعليل جانرا مصراع ثانى يه مربوطدر
خوشبوى وصف تركيبى اقسامندندر مشام كـكزده قوقى الان عضودر كه
اكا حاسهٔ شم ديرلر * محصول بيت بزم مجلسمزده عطر اميزلق ايلمه زيرا جانك
هردم سنك زلفك اوجندن دماغى معطر و مشامى خوشبودر يعنى اى جانان
بزم مجلسمزده انواع عطرلرى كتورب عطارلق ايلمه زيرا سنك زلفك
وكيسوكدن مشامم زهر دم وهر ساعت معطر و خوشبودر عطر آميزلغه
احتياج يوقدر (كوشم همه بر قول نى و نغمهٔ چنكست * چشمم همه بر لعل
تو و كردش جامست * همه بونده هميشه و دايم معناسنه دردوكلى ديلر
خطا ايديلر قول نى دن مراد بانك نيدر نغمهٔ چنكدن مراد آواز چنكدر
كردش اسم مصدر ردر دونش معناسنه بونده مطلق دور معناسنه در *
* محصول بيت قولغم دايما نى اوازيله چنك اوازنه دريعنى هميشه بونلرى
استماع اتمده يم چشمم ده دايما سنك لبكه ودور جامه دريعنى هميشه بونلره
ناظرم حاصلى دايما ذوق وصفايه درميلم (از چاشنىٔ قند مكو هيچ و ز شكر *
زان روكه مرا از لب شيرين تو كامست * چاشنى يای اصليه ايله لذتدر داد
معناسنه قند عربيده شكردر بونده شكرده تشديد ضرورت وزنيچوندر
* محصول بيت اى جانان قند و شكر لذتندن هيچ اكه اول جهتدنكه بنم
مرادم سنك طتلى لبكده دريعنى قند وشكرا كمقدن مرادبنى انكله الداتمق
ايسه بن انكلسه الدانمم زيرا مقصودم سنك شرين دوداغنده در كامله لب
جمعنده تناسب وار (تا كنج غمت دردل ويرانه مقيمست * همواره مرا كنج
خرابات مقامست * تا ابتداء غايت ويا توقيت ايچوندر كنجك غمه اضافتى
بيانيه در همواره لغتده دوز وطوغرى معناسنه اما بونك كبى يرلرده هميشه
معناسنه در كنج كافك ضمى و نونك سكونيله بوجق معناسنه در * محصول
بيت اى جانان سنك غمك خزينه سى بنم خراب كوكلده مقيم وثابت اوللدن
باماداميكه ثابتدر هميشه ميخانه بوجغى بنم مقامدر يعنى سكا عاشق اولوب
غمكه دوشلى اكانه مديكمدن تخفيف غم ايچون هميشه ميخانه يه ملازم مقيم
ومقام ذكرنده صنعت اشتقاق واردر (از ننك چه كويى كه مرا نام ز ننكست

ردیفی و سروری

* وز نام چه پرسى كه مرا ننك ز نامست * ننك غيرت وعار معناسنه در
* محصول بيت ننكدن نه سويلرسن يعنى بكا ننكى نه اكرسن بنم ادم
ننكدندر داخى ادمدن نه سؤال ايدرسن كه بنم اددن عار وناموسم واريعنى
نامدن عار اولمقدن عار ايدرم وجايزدركه نام ننكه مرادف اوله پس
معنا بويله اولور ننكدن نه سويلرسين كه بنم عارم ننكدندر يعنى ننكدن عار
ايدرم (ميخواره و سر كشته و رنديم و نظرباز * وانكس كه چو ما نيست درين
شهر كدامست * نظرباز هر كورديكنى سون كمسنه يه ديرلر رند ما سوادن
فارغ ونظرباز خدايى هر برده حاضر كورندر دين كمسه رندلك ونظربازلك
معناسن بلزمش رند هر منهى يه مرتكبه ديرلر سركشته واله وحيران
معناسنه در كدام قنغى ديمكدر * محصول بيت باده نوش ايز و سر كشته
و سر كردانز ورند ونظربازز اول كمسه كه بزم كبى دكلدر بو شهرده قنغى كمسه در
يعنى دنياده هر هواكه واردر بزا كامرتكبز وبو شهركه بزانده ايز مذكور هواره
كيمدر مرتكب اولمين مقصودى شهرينك فسقه سنه تعريضدرنه انكه كندو
بو هواره مرتكب اوله زيرا كندلر اهل اللهدن بر وجود شريف ايمش
حاشا كه انلردن مخالف شرع برايش صادر اوله (با محتسبم عيب مكوييد كه
او نيز * پيوسته چو ما در طلب شرب مدامست * محتسبم ده ميم معناده
عيبه مقيددر عيبم تقديرنده در نيز حرف عطفدر نوزده هنوزده شرب مدام
ايهام طريقيله واقع اولمش يعنى ايكى معناسى واربرى شرب دايم وبرى شرب
باده * محصول بيت بنم عيبم محتسبه سويلمك زيرا اول دخى بزم كبى شرب
مدام طلبنده در يعنى محتسبله برحاللى ايزديمكدر حاصل كلام قزلباشدن
اول شرع شريفه متعلق اولان احوالى محتسبلر اجرا ايدردى مثلا شارب
خمر وتارك الصلوة وزنا صاحبلرينى وشاهد زورى هب محتسب ضبط
ايدردى اول جهتدندركه شعرا باده نوشلر ايله محتسبى اشعارلرنده جمع ايدرلر
بوده معلوم اوله كه محتسبى ازهد واعبد واورع علمادن ايدرلردى پس خواجه
بيوروركه بزم عيبمزى محتسبه غمز ايلمك لازم دكل زيرا اولده بو عيبله متصفدر
بونده شرب مدام برينه عيش نهان كتوروب معناسنى اكا نسبت سويلين
قافيه ده خطا ايلدى (حافظ منشين بى مى و معشوق زمانى * كايام كل
و ياسمن و عيد صيامست * محصول بيت اى حافظ برزمان مى و معشوقسز
اوتورمه زيرا كل و ياسمين ايامى و رمضان بيرامیدر حاصلى هر وجهله ييه
و ايچمه زمانيدر ياسمنله ياسمين بر معنايه اولديغيچون ياسمين ايله بيان ايلدك كه
مشهوردر بونده عيد برينه ماه لفظى كتورن بيتك مضموننـدن خبيردكل

ردیفی

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

ایمش وله عفی عنه (باغ مراچه حاجت سرووصنوبرست * شمشادسایه
پرورماازکه کمترست * باغدن مراد کوکل باغیدر تقدیر کلام باغ دل مراددر
صنوبر فستق اغاجیدرکه چاملك برنوعیدر شمشادشینك فتحی وکسریله لغتدر
شمشیراغجی سایه پرورکولکه ده بسلنمش ازکه ذوی العقولده مستعملدر پس
بونده جانه نسبتکه دیمشدروالاچه پری ایدی * محصول بیت بنم کوکلم
باغنك سروصنوبره نه احتیاجی واریعنی احتیاجی یوق بزم سایه ده بسلنمش
شمشادمز یعنی جانانمز کیمدن اکسکدریعنی کیمدن قالورحاصلی بزم جانانمز
سرودن وصنوبردن اعلادر پس اول وارایکن سروه وصنوبره کیم بقار
خواجه نك جانان خصوصنده ازکه کمترست دیدیکنده خیلی کمالك وار
امابویله دیسه (شمشادسایه پرورم ازهردو بهترست * افضل ایدی اکرچه
ایکی طریقله بیله قافیه ایطای جلی یعنی شایکان قیلندندرکه اکبرواعظم
عیوب قافیه دندرباغ وسرووصنوبرشمشادوسایه جمعنده صنعت مراعات
نظیروار (ای نازنین پسرتوچه مذهب کرفته * کت خون ماحلالتر ازشیرما
درست * نازنین یانسبت وایکی نون تأکید افاده ایدرزیاده نازلی دیمکدر کت که
حرف تعلیل تاضمیر خطاب ترکیبیله هاء رسمی ساقط اولمشدرکافده فتحه
وکسره جایزدرشیرسودمادرآنه محصول بیت ای نازلی پسرسن نه مذهب
طوتمش سن که بزم قانمزسکاانالك سودندن حلال ركدر یعنی عشاقك قانی
سکانه جهتدن انالك سودندن حلال ركدر (چون نقش غم زدوربینی شراب
خواه * تشخیص کرده ایم ومداوا مقررست * نقش غم مجازدرزیراغمده
صورت شکل اولمزاضافت بیانیه درمداوامفاعله بابندن مصدردرعجم تاسز
استعمال ایدرمداركبی بونده علاج ودوام مراددر * محصول بیت چونکه
اراقدن غم صورتنی کوره سن شراب استه علاج ایچون برتشخیص ایلمشز
بومرضه شرابدن علاج مقرردر یعنی شراب صابون غمدرهرباری بریردن
طاری اولسه انك علاجی شرابدر (ازاستان پیرمغان سرچرا کشم * دولت
درین سراوکشایش درین درست * کشایشدن فتح باب مراددر * محصول
بیت استان پیرمغاندن نیچون باش چکم یعنی نیچون اعراض واعتراض
ایدرم دولت بواوده وفتح باب بوقپوده دریعنی پیرمغانك اشکنی ترك ایدوب
نره یه واره یم زیراهرنه که مراد اولنورسه بونده حاصلدرکه فیاضدر
وهرکسه فیض استعدادینه کوره بلکه برابر واصلدر (درراه ماشکسته
دلی می خرندوبس * بازارخودفروش ازان سوی دیکرست * شکسته دلی ده
یامصدریه دروبس لفظی واوله مستعمل اولنجه انجق معناسنه در واوسز

ردشمی

اولنجه یتر معناسنه کلور میخرند صاتون الورلر خودفروش وصف ترکیبیدر
فروشیدندن صاتمق معناسنه خودفروش کندین صاتیجی دیمکدر ازان
سودیکرست سوی جانب ودیکر غیری اول غیری جانبدندرازبونده من
ابتدائیه معناسنه درمن اجلیه ظن ایدوب معناسنی اول سببدن دین
کمسنه سوءظن ایلدی بعض نسخه ده ازان راه دیکرست اول غیری یولدندر
دیمکدرمفادی بردر * محصول بیت بزم طریقمزده کوکل صنقلغن الورلر
انجق خودفروشلق بازاری غیری جانبدندر یاخودغیری طریقدندر
یعنی طریق عشق ومحبتده افتاده لك وپستلك ویوقلق معتبردر خودبینلك
خودپسندلك وخودفروشلق مدعی لروم ایلر طریقیدرکه طریق عشقك
تمام نقیضیدر (دی وعده دادوصلم ودرسرشراب داشت * امروزتاچه کوید
وبازش چه درسرست * دی دون دیمکدر * محصول بیت شراب باشنده
ایکن دون بکا وعده وصل ویردی بوکون عجبانه دیه وباشنده نه حالت
وفکر وفراست واریعنی دون باده کیفیتله بکا وعده وصل ایلدی
اماانك وعد واقرارینه اعتماد واعتبار یوقدرزیرا برباشی وبیك دلی
وارنته که شاعر دیمش * بیت اینانمه زلفینك عهدینه صافی * که انك
برباشی وبیك دلی وارپس زلف چوق باشلولغی اندن تعلیم ایلمشدرحاصلی
دون مستانه عهد وصل ایلدی امابوکون عجبانه کیفیت ونه حالتده که
خلف وعده ایلیه می یوخسه اقرارینه مقراولوب دورری می (یك غصه بیش
نیست غم عشق وین عجب * کزهرکسی که می شنوم نامکررست * بیش
باء عربیله زیاده معناسنه درغم عشقدن مراد احوال عشقدر * محصول
بیت عشق جانان غمی برغصه دن زیاده دکلدروبوعجبدرکه هرکسه دن که
اشیدیرم غیرمکرر اشیدیرم یعنی جانان برذات شریفدر اماعشاق بیحدوبی
پایان پس هرعاشق غم جانانه یی بردرلی بیان ایدرزیراجانان هربرسیله برنوع
معامله ایدرکه غیریله اول نوع ایلمزیعنی عشاق بیحد اولدیغی کبی تجلیات
جاناندة بیحددرپس هرعاشقه مشربی واستعدادی حسبنجه تجلی ایلر
وبوندن لازم کلورکه قصص غم جانان نامکرراوله (بازاکه درفراق توچشم
امیدوار * چون کوش روزه داربرالله اکبرست * امیدوارالفله والفسز
نسبت معناسنی افاده ایدرامیدلی دیمکدرروزه دار وصف ترکیبیدراورج
طوتیجی معناسنه الله اکبربوندبربیولدیه نك امیدرشیرازده همدان
جانبنده خواجه نك جانانی مکراول جانبه سفرایلمش ایمش پس خواجه
تحسرطریقیله اکاندایدرالله اکبر بونده ایکی معنایه درموذن دیدیکی

الله اکبر واول دیه نك اسمیدر * محصول بیت ای جانان کل که سنك
فراقکده بنم امیدلی کوزم صائمك قولاغی الله اکبره در یعنی نیجه که
روزه دار موذنك الله اکبر بانکنه قولاق طوتر که افطار ایلیه بزمده چشمز
الله اکبردیه سنه درکه سن اول جانبدن طلوع وخروج ایلیه سن (شیراز وآب
رکنی وان باد خوش نسیم * عیبش مکن که اب رخ هفت کشورست * بونده
واو لر معیت معناسنی افاده ایدر عیبشده کی ضمیر غایب شیرازه راجعدر کشور
اقلیم ومملکت معناسنه در لفظ شیراز مبتدادر ومصراع ثانی خبردر * محصول
بیت شیراز اب رکنی ایله واول کوزل قوقولی یل ایله شیرازه عیب ایلمه که یدی
اقلیمك یوزی صویدر مکن لفظی خطاب عام افاده ایدر یعنی شیرازه بو ایکی
حالله که اندەدر عیب ایلمه که جمیع ممالکك اب رویدر پس اکا عیب اقالیم
عالمك جمعنه تعییبدر (فرقست از اب خضر که ظلمات جای اوست *
تا اب ما که منبعش الله اکبرست * بعض نسخه‌ده تا اب برینه باب واقعدر
باء معیتله منبع صویك یردن قاینایوب چقدیغی موضعه دیرلر آب مادن
مراد آب رکنا باددرکه سابقا بیان اولدی رکنا باد انکیچون دیرلر که سید رکن
الدین که متوسط صاحبیدر انك منبعنده یعنی باشنده بنالر یاپوب صفه‌لر
یغلمشلردر وبونلرده بوقانوندرکه برکسنه بریری معمور ایدوب شنلندرسه
اکا نسبت ایدوب فلان اباد دیرلر جعفراباد کبی مثلا ایله مانك جمعنده لطف
تعبیر وار واول دیه یه الله اکبر دیواد قودقلری انکیچوندرکه شهر بودیه نك
دبنده درهرکیم که همدان جانبندن کاورسه شهری کوره مز دیه یه
چقاینجه پس دیه یه چقوب شهری کورنجه بی اختیار الله اکبر دیمش
اندنصکره غلبهٔ استعمال الله اول دیه یه علم اولدی * محصول بیت فرق واردر
اب حیاتدن که یری ظلماتدر بزم رکنا باد صویمزه دلك که منبعی الله اکبر
دیه سیدر یعنی انك موضعی ظلمات وبونك یری الله اکبردر پس فرق لازمدر
امابا نسخه سی اوزره معنا بویله اولورکه بزم صویمزله اب حیات اورته سنده
فرق وارد ردیمك اولور (ما اب روی فقر قناعت نمی بریم * با پادشه بکوی که
روزی مقدرست * اب روی عرضه ویوز صویه دیرلر نمی بریم نفی مستقبل
متکلم مع غیردر فقرده فانك فتحی وضمی جایزدر قلق معناسنه قناعت
مصدردر قنع یقنع دن یعنی علم بابندن من قنع شبع بوندندر قسمت ازلی یه
راضی اولمق روزی بای اصلیه ایله رزق معناسنه در بکوی بونده خطاب عام
معناسنی افاده ایدر مقدر معین دیمکدر یعنی الله تعالی ازلده تعیین ایلدیکیدر
* محصول بیت بز فقر قناعت یوزی صوین کیدرمز پادشاهه سویله

رزق مقدردر یعنی بز فقر وقناعت بابنی ترك ایدوب اکابر قپولرینه دوشمزز
زیرا بیلورز که الله تعالی رزاق مطلقدر هرکسك رزقنی ازلده تقدیر وتعیین
ایلمشدر نه اهمال ایله ناقص اولور ونه سعی ایله زاید پس پادشاهلره وپاشالره وبکلره
وغیرلره واروب سلام ویروب تملق وتبصبص ایدوب دنیا حطامنی رجا ایلمك
محض خطا وفساددر (حافظ چه طرفه شاخ نباتیست کلك تو * کش میوهٔ
دلپذیرتر از شهد وشکرست * طرفه عجب شاخ دال وبداق ونبات شکرلك
مکرری شاخ نباته مضاف اولمشدر کلك کاف عربینك کسریله ولامك
سکونیله اصلنده قمش اوقه دیرلر اما بونده قلم معناسنه در عجم بویله اوقور اما
رومیلر کاف عجمینك کسریله اوقورلر کش که صفتله موصوفی ربط ایلمش
شین ضمیر کلکه راجعدر دلپذیر وصف ترکیبیدر پذیرفتندن کوکل
قبول ایدیجی معناسنه شهد مومل بال * محصول بیت ای حافظ نه عجب
نبات دالیدر سنك قلمك که میوه‌سی شهد وشکردن کوکل قبول ایدیجی‌رکدر
از بحر رمل یعنی سنك قلمکده بر لذت وصفا واردرکه شهد وشکرده یوقدر شاخ نبات
بونده ایکی معنایه اولمق قابلدر بری شکر قمشی وبریده نباتدن که برشاخ
تخییل ایدوب قلمه استعاره ایلیه وله ایضا (روضهٔ خلد برین خلوت
درویشانست * مایهٔ محتشمی خدمت درویشانست * روضه مبتدا خلوت
خبر اوله یا امر بالعکس اوله خلد جنتدر برین برفارسیده علی معناسنه در
ویا نسبت نون تأکید یوجه رلك جنت دیمکدر فردوس اعلی معناسنه مایه بونده
سرمایه معناسنه در محتشمی سروری اسم مفعول صیغه سی اوزره هیبتلنك
واو اولق دیمکدردیمش اما صحاح جوهریده اسم فاعل وزنی اوزره کتورمش
ومعناسنی خجالتله تفسیر ایلمش بونده ده مصراع اول کبی مبتدا خبر ایکی
طریقیله در خدمت مصدردر مفعولنه مضاف اولمشدر * محصول بیت
فردوس اعلی باغچه سی درویشلرك خلوت باغچه سیدر عظمت وهیبت
سرمایه سی درویشلره خدمتدر وبالعکس یعنی درویشلرك خلوتی همان خلد
برین درذوق وصفا خصوصنده که اکا مالك وقادر اولان همان جنته
قادردر وانلره خدمت ایلمك سرمایهٔ عزت وسعادتدر درویشاندن مراد
بونده اهل الله در (کنج عزلت که طلسمات عجایب دارد * فتح ان در نظر
رحمت درویشانست * کنج عزلت که عزلت خلقدن کسیلوب بربوجقی اختیار
ایلمکه دیرلر اضافت بیانیه در طلسمات طلسمك جمعیدر ذوی العقولك غیری
اولدیغیچون الف وتا ایله جمع اولدی نظر رحمت اضافت مصدر الی الفاعل
قبیلندندر * محصول بیت عزلت کنجی که عجایب طلسملری وار انك

فتحی درویشلرك رحمی نظرنده دریعنی واصلین كه برکسه به رحمتله نظر ایلیه لر
عزات اختیار ایلمك اکا ضروری اولورزیرا عزات اختیار ایلمینجه
مرادلرینه واصل اولمزلر (انچه پیشش بنهد تاج تکبر خرشید * کبریا ییست
که در حشمت درویشانست * اکثر نسخه ده انچه یرینه انکه واقع اولمش اما فقیر
بونسخه یی اختیار ایلدیکه مقامه بو مناسبدر تکبر بو کلمك کبریا عظمت یعنی
اولواق حشمت صحاحده حانك کسریله اسمدر احتشام معناسنه اصمعی
حشمت کسر حایله غضبدر اما حانك فتحیله هیچ برایسی تعرض ایلمدی
وسروری حشمی هیبتله بیان ایلدی اما معلوم دکل که نره دن اخذ ایلدی
وحانك حرکتنه هیچ تعرض ایلمدی لکن خلق استعمالنده حشمت فتح حایله
عظمتدر * محصول بیت اول نسنه که انك اوکنده خورشید تاج تکبری قور
یعنی ترك ایدر بر عظمتدرکه درویشلرك حشمتنده در یعنی کنش بو قدر تکبر
وترفعله درویشلرك حیاسی کبریایی اوکنده تکبراتی ایلمز حاصلی بونلرك رعایت
اداب وارکاننده ن شرمنده در (قصر فردوس که رضوانش بدربانی رفت *
منظری ازچمن نزهت درویشانست * قصر کوشك فردوس جنت رضوانش
رضوان بونده جنت قپوجیسیدر نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنور
بدربانی با حرف صله دربان قپوجی یا حرف مصدر منظری اسم مکان
یاوحدتیچوندر نزهت سرورپاکلکدر * محصول بیت جنت کوشکی که
رضوان انك قپوجلغنه واردی ایمدی اول کوشك برنظرکاهدر درویشلرك
نزهی چمنده چمن نزهت اضافتی بیانیه دریعنی جنت درویشلرك سرور وحبور
وذوق وصفاسندن برنمونه در (انچه زر میشود از پرتوان قلب سیاه * کیمیا
ییست که در صحبت درویشانست * مصراع اولده محتمل الضدین صنعتی وار
قلب سیاه بونده ایکی معنایه دربرایسی اولدرکه التونده واقعده استعمال
ایدرلر بریسیده قره کوکل معناسنه که اکا دل تیره دیرلرکه جلای نظری
مرشدله منجلی اولمیه صحبت بونده ملازمت ومصاحبتدن عبارتدر * محصول
بیت اول نسنه که قره قلب بقرکبی وقورشون کبی انك اثرونیاسندن صافی
وخالص التون اولور بر کیمیادرکه درویشلرك ملازمت ومصاحبتنده دریعنی
اهل اللهه مصاحب اولان نقدر ناقص وابتر ایسه ده فاضل وکامل اولور
(ازکران تابکران لشکر ظلمست ولی * ازازل تاابد فرصت درویشانست *
کران وکرانه فتح کاف عربیله کنار معناسنه که ترکجه اکا قراندیرلر
* محصول بیت دنیانك براوجندن براوجنه دك ظلم عسکریدر یعنی تمام
دنیایی ظلم طوتمشدر ازلدن ابده دك اما فرصت ونصرت درویشلرندر یعنی

هر يره که توجه ایدرلر اورایی فتح ایدرلر (دولتی راکه نباشد غم ازاسیب زوال
* بی تکلف بشنود دولت درویشانست آسیب یان باشی کلمکدر آسیب زوال
اضافتی بیانیه در * محصول بیت بردولتك که زوال زحمتی اولمیه یعنی
زوالدن مصون ومحفوظ اوله زحمتسز ایشت که اول دولت درویشلرك دولتیدر
(خسروان قبلۀ حاجات ودعااندولی * سببش بندکی حضرت درویشانست
* خسروان خسروك جمعیدر وخسرو معرب کسرادرکه جمعی اکاسره کلور
حاصلی عجم پادشاهلرینه کسری دیرلر اکرچه کسری هرمزبن نوشین روانك
اوغلیدر اما تغلیب طریقیله سایر عجم پادشاهلرینه ده اطلاق ایدرلر نتکیم
روم پادشاهلرینه قیصر وچین ماچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه
رای دیرلر * محصول بیت پادشاهلر حاجات ودعا قبله سیدر یعنی هرکس انلره
عرض حاجات ایدوب دعا ایدرلر وبونك سببی درویشلرك حضورنده بنده
اولمقدر (ای توانکر مفروش این همه نخوت که ترا * سر وزر در کنف
همت درویشانست * ای حرف ندای عام توانکر قدرت وقوت صاحبی
معناسنه در اما بونده غنی ومالدار مقصوددر کرادات فاعلدر ترکیبده جی
معناسنه کاردن مخففدر ستمکار وستمکر وجفاکار وجفاکرکبی نخوت تکبر
وعظمت معناسنه کنف صغناجغه دیرلر * محصول بیت ای غنی ومالدار
کسه بوقدر تکبر وتعظم صاتمه زیراسنك باشك ومالك ومملکك درویشلرك
همتی صغناجغنده دریعنی انلرك همتی برکتنده در جمیع مال ومملکك شویله که
انلرك همتلرینی سندن صرف ایلسه لر جمله سی تلف اولور (کنج قارون که فرو
میرود ازقهر هنوز * خوانده باشی که هم ازغیرت درویشانست * کنج یعنی
مال فرومیرود اصلنده باتیق ودالق معناسنه در اما بونده اشغه کیدر
معناسنه در ازقهر یعنی ازقهر خدای هنوز دخی دیمکدر باشی فعل مضارع
مخاطبدر باشیدندن خوانده باشی اوقومش سین اوله ویااوقومش سین *
محصول بیت قارون مالی که اللهك قهرندن الان باتوب کتمده در تفسیرلرده
وتاریخلرده اوقومش سن اوله که درویشلرك غیرتندندر بونده درویشلردن مراد
فقرادرکه قارونه لاتفرح ان الله لایحب الفرحین * دیرلر پس درویشلردن
مراد حضرت موسی دردین بیتدن مقصودی بلمدی (روی مقصود که شاهان
بدعا میطلبند * مظهرش اینۀ طلعت درویشانست * روی مقصود اضافتی
بیانیه در اینۀ طلعت اولیه در مظهرش اسم مکاندر ظاهر وپیدا اولجق
یرشین ضمیر روی مقصوده راجعدر طلعتدن بونده یوز مراددر * محصول بیت
مقصود یوزی که پادشاهلر انی دعا ایله طلب ایدرلر انك مظهری یعنی ظاهر

ویداولجق بری فقرانك یوزی آیینه سیدر یعنی اهل اللهك مبارك یوزینی
کورمك همان مقصودی یوزینی کورمکدر (من غلام نظر اصف عهدم کورا*
صورت خواجکی وسیرت درویشانست* اصف عهدم بونده مراد زمانك
وزیراعظمی درکه قوام الدین حسندر کوراصلنده که اورا ایدی ترکیبله هاء
رسمیله همزه حذف اولمشدر معناسی که انك دیمکدر راتخصیص افاده ایدر
خواجکی اخرنده هاء رسمی اولان لفظه ادات جمع ویاادات مصدر داخل اولملی
اولسه هایی کاف عجمی یه تبدیل ایدرلر خواجکان وخواجکی وبندکان
وبندکی دیرلر سیرت خلق وخوی معناسنه در* محصول بیت بن زمانه وزیر
اعظمنك قولیم که انك صورتی خواجکان وسیرتی درویشانه در یعنی
ظاهری اکابرانه وباطنی فقیرانه در بعض نسخه ده مصراع اول بویله واقع
اولمش بندهٔ اصف عهدم که درین سلطنتش بوسلطنتنه وعظمتنه دیمکدر
(حافظ اراب حیات ابدی میطلبی* منبعش خاك درخلوت درویشانست*
ارا کردن مخففدر* محصول بیت ای حافظ اکرمؤبدجی اولمق آبنی استرسك
یعنی ابدی دیری اولوب اولمك استرسك منبعی یعنی اول آبك ظهور ایدوب
چقدیغی یری درویشلرك خلوتینك قپوسنك طپراغیدر یعنی ابدی حیات
استرسك درویشلر قپوسی ترابنه ملازمت ایله (حافظ اینجا بادب باش که
سلطانی و ملك* همه ازبندکی حضرت درویشانست *محصول بیت
ای حافظ بونده یعنی درویشلرك استانه سنده ادبله اول که مملکت پادشاهلغی
جمیعا درویشلرك حضورینه بندها ولمقدندر یعنی دنیا سلطنتی فقرایه محبت — ازبحر هزج اخرب
ومودت ایلمکدندر حاصلی پادشاهلر اهل اللهك دعاسنه محتاجلردر ایضا — مفعول مفاعیلن
(دردیر مغان امد یارم قدحی دردست* مست ازمی ومیخواران ازنرکس مستش — مفعول مفاعیلن
مست* درباء صله معناسنه دربارلغنده یولداشه دیرلرجانانه یاردیدکاری
مجازادر قدحی یاحرف وحدت قدحی مبتدا درود ردست خبری وبوجمله امدك
فاعلندن حالدر مست ازمیده اندن حالدر ترادف طریقیله ومیخواران واو
عطف وبوجملهٔ حالیه معطوفدر ماقبلنده کی جملهٔ حالیه یه نرکسدن مراد
چشمدر تشبیه کنایه طریقیله* محصول بیت یارم مغان کلیساسنه کلدی
وبرقدح باده النده مستانه کلدی وباده پرستلرانك چشم مستندن مست کلدی
یعنی جانان برقدح باده الوب مستانه کلدی وباده نوش مصاحبلری
انك مستانه چشمندن مست کلدیلر (درنعل سمنداوشکل مه نوپیداست*
وزقد بلنداوبالای صنوبر پست* نعل مشترکدرات نعلنه وباشمغه دیرلر
سمند تخفیف حسابیده دیمشدر اتك یوزی خنك وقولاسی سمند قوله اته سمند

دیمشدر

دیمشدر اما صحاح فرسده دوری اته دیمشدر شکل مه نوجانانك اتی نعلی ماه
نوه تشبیه مشهوردر پست الچق دیمکدر اما بونده الچق مراد دکلدر بلکه
ذلیل وحقیر معناسنه در* محصول بیت جانانك سمندی نعلنده هلال
شکلی ظاهر وباهردر وانك بلند قدندن صنوبر قامتی الچق ودنیدر بوبیته
حکایت حال ماضی معناسنی ویرمك ظاهره مخالفدر (اخربجه کویم هست — ردشمعی
ازخود خبرم چون نیست* وزبهرچه کویم نیست بااونظرم چون هست*
اخرادات تأکیددر تقریردر بجه کویم باحرف سبب نه سببله ونه وجهله
دیمکدر وزبهرچه واو حرف عطفدر مابعدینی بجه لفظنه عطف ایدر مصراع
ثانی بی واوعاطفه سزایراد ایلمك قلت تأملدندر* محصول بیت نه سببله
ونه وجهله کندمدن خبرم وار دییه بیلورم چونکه کندمدن خبرم یوق یعنی
من عرف نفسه دعواسین نه وجهله ایلرم چونکه بنده بوحال یوق ودخی
نیچون اکا نظرم یوق دیرم چونکه اکا نظرم وار یعنی جانانه نظرم یوق
نیجه دیه بیلورم چونکه کوزم وکوکلم اکا ناظردر (شمع دل دمسازان
بنشست چواوبرخاست* وافغان نظربازان برخاست چواوبنشست*
دمساز موافق مصاحب معناسنه درهم اوازدن یکلدی بنشست بونده
صوندی دیمکدر زیرا بولفظ اتشده استعمال اولسه صونمك معناسنه در
وافغان همزه ایله وحذفیله لغتدر نظرباز کوردیکنی سونه دیرلر برخاست
قالقدی یعنی پیدا وظاهر اولدی معناسنه* محصول بیت مصاحبلرك
کوکلی شمعی صوندی اوجانان مجلسدن قالقوب کتمك استینجه یعنی مجلسده
کاوب قرار ایلینجه هربریسی روی جاناندن کوکلنده برشمع اویارمشدی
جانان قالقوب کیدنجه بوشمعك صونمسی لازم کلور زیرا وجودی رونك
عکسندن ایدی رویی که غایب اولدی عکس اکا تبعیتله غایب اولوردخی
جانان اوتوروب قرار ایدنجه نظربازلر متشوق اولوب دوست دیو فریاد — ردمروری
وفغانه باشلدیلر حاصلی کلوب اوتورنجه شوق وصال درونلرنده پیدا اولوب
هوهو دیمکه باشلدیلر بوبیتده مصراع ثانی بی واوعاطفه سزایراد ایلین قصور
ایلمش وبوبیتك ایکی مصراعنده ده صنعت تضاد وار (کرغالیه
خوشبوشد درکیسوی اوپیچید* وروسمه کمانکشت درابروی اوپیوست*
غالیه نك تحقیقی مرارادت ماغزلنده کچمشدر پیچید فعل ماضیدر پیچیدندن
لازمله متعدی مابیننده مشترکدر کاه اولورکه ایکی مفعول الورترکیده صرمق
کبی بونده بر مفعول المشدر زیرامعنی کیسوسنه صارلدی ودولندی وسمه
واول فتحی وسینك سکونیله وروسمه دن مخففدر واول فتحی وسینك کسریله

مربجه عظلم دیرلر عینك کسری وظانك سکونیله براوندر که انکله صاج
وصقل بوبارلر راسغه ده وسمه دیرلر ابروقاشدر پیوست فعل ماضیدر اولشدی
معناسنه در * محصول بیت اکر غالیه کوزل قوقلی اولدیسه انك کیسوسنه
صاریلوب دولاندیغندندر یعنی کیسوسنه تعلق ایلدی وبو بویله کسب
ایلدی وسمه دخی کمانکش یعنی کمان شکلنده واقع اولدیسه جانانك ابروسنه
متصل اولمقندر حاصلی وسمه ابرویه وصول بولمیجه کمان شکلنی بولمز کمانکشی
وسمه به نسبت مجازدر زیرا وسمه یای چکمز بلکه ابرویه چکلمکله کمان شکلنی
بولور (بازای که بازآید عمر شدهٔ حافظ * هرچند که ناید بازتیری که بشد ازشست
* بازآی کروکل بازاید رجوع ایلیه دیمکدر شده رفته معناسنه درناید بازکرو
کلمز یعنی رجوع ایلمز دیمکدر ناید اصلنده نه آید ایدی الف ممدوده ایله پس
ضرورت وزنیچون همزه سنی حذف ایلدی ناید قالدی فعلن وزنی اوزره شست
بونده اوقی کزلدکی وقت باش پرمقدن اوقیله کرش قاوریان یره دیرلر * محصول
بیت کروکلکه حافظك کچمش عمری کروکله یعنی رجوع ایلیه حاصلی سنك
رجوعك سببیله تازه عمر کسب ایدوب جوان اوله هرنه کیم که قبضه دن
چقان اوق کرودونمزسه یعنی کچن عمر دونمك محالدر اما سنك رجوعك سببیله
تازه حیات بولوردیمکدر هست لفظی که واقعدر بربیتك قافیه سنده معمول
طریقیله دربا قیسی اصل اوزره دروله رحم الله روحه (خواب ان نرکس فتان
توبی چیزی نیست * تاب ان زلف پریشان توبی چیزی نیست * خواب اویخو
ودوشدر بونده اویخومراددر فتان مبالغه ایله فتنه جی دیمکدر تاب بونده
بوکلمدر * محصول بیت ای جانان سنك اول فتنه جی کوزینك اویخوسی
غرضسزدکلدر البته برسببی واردر یعنی تغافلدن عبارتدر که عشاقه
التفات ایدوب یوزلرینه بقمایایم دیمکدر وسنك اول پریشان زلفنك بوکلمی
دخی برغرضسزدکلدر بلکه عشاق دللرینی صید ایلمکیچون قلابدر (ازلبت
شیر روان بود که من میگفتم * کین شکر کرد نمکدان توبی چیزی نیست *
روان صفت مشبهه دررویدندن اقغان معناسنه میگفتم اولنده می حکایت
حال ماضی معناسنی افاده ایدر سویلردم دیمکدر کین شکرکه قولی مقوله رابط
ایدر اکثر نسخه ده که لفظی یوقدر اما اولمسی حکم لزومده در شکردن مراد
لبدر دیمکدر اندن مراد دهاندر * محصول بیت سنك لبکدن هنوز سود
اقاردی یعنی طفل ایدك که بن سویلردم بوشکر سنك تورلغك اطرافنده
بر علتسزدکلدر یعنی عشاق بونکته کندوکه میل اتدرمکیچوندر (چشمهٔ آب
حیاتست دهانت اما * برلبش جاه زنخدان توبی چیزی نیست * چشمه

بونده بکار معناسنه دربرلبش بربونده ظرفیت افاده ایدر اب لفظی مشترکدر
دوداق ایله کنار ماینده لب دریا کبی لب کنار معناسنه درشین ضمیر
دهانه راجعدر * محصول بیت دهانك آب حیات بکاریدر اما کنارنده
چاه زنخدانك برسبب سزدکلدر بلکه دهانك آب حیاتنه میل ایلین اکا
دوشوب مؤبد محبوس قالمغیچوندر (جان درازی توبادا که یقین میدانم * درکمان
ناوك مژکان توبی چیزی نیست * استعمالده درازلغی عمره صرف ایدرلر جانه
صرفی مشهور دکلدر عمرك اوزون اولسون دیرلر جانك اوزون اولسون دیمزلر
درازیده یا حرف مصدردر بادا ادات دعائیه در خیرده وشرده مستعملدر الفی
حذف ایدوب باد ده دیرلر ناوك مژکان اضافتی بیانیه در * محصول بیت سنك
جان وعمرك اوزونلغی اولسون نکه کرچکدن بیلورم که سنك ناوك مژکانك کماننده
اولمقلی غرض دکلدر یعنی الله تعالی سکا حیاتله عمر طویل میسر ایلیه
اکرچه یقین بیلورم که ناوك مژکانك کمان ابروده حاضر اولمقی قولاینه دکلدر
بلکه بن ناتوانی هلاك ایلمك ایچوندر (مبتلایی بغم ومحنت واندوه وفراق *
ای دل این ناله وافغان توبی چیزی نیست * اندوه غصه دیمکدر * محصول
بیت غم ومحنته وفراق غصه سنه مبتلاسین ای کوکل سنك بوناله وافغانك
علتسزدکلدر یعنی عاشقسین ومقتضای عشق فریاد وفغاندر (دوش
باد از سر کویش بکلستان بکذشت * ای کل این چاك کریبان توبی چیزی
نیست * دوش دون کیجه چاك یرتق ویرتق معناسنه در * محصول بیت
دون کیجه بادانك سرکوینه دن کلشنه اوغرادی ای کل بوسنك چاك کریبانك
قولاینه دکلدر بلکه بادن انك خبرین المشسین وشوقدن چاك کریبان
ایلمشسین (درد عشق کرچه دل از خلق نهان میدارد * حافظ این دیدهٔ کریان
توبی چیزی نیست * درد عشق مقدم مفعولیدر نهان می دارك ودل فاعلیدر
کریان صفت مشبهه در اغلغان دیمکدر * محصول بیت کوکل عشق دردینی
اکرچه خلقدن کزلر ای حافظ سنك بودیدهٔ کریانك قولاینه دکلدر یعنی درد
عشقی کوکل اکرچه کزلر اما کوز یاشی اظهار وابراز ایدر پس عاشق اولدیغك
اندن معلومدر بعض نسخه ده این دیدهٔ کریان برینه این سینهٔ نالان واقع
اولمشدروله رحم الله روحه (بروبکار خود ای واعظ این چه فریادست * مرا
فتاد دل ازره تراچه افتادست * بروبا حرف تأکید دروامر مخاطبدر مرا بنم
دیمکدر عربیده لی معناسنه رهدن مراد طریق بی غمدر افتادست واقع
معناسنه در * محصول بیت ای واعظ کندو ایشکه کیت بونه فریاددر
یعنی بکا نصیحت ایدوب اوستومه چغرمق نیچوندر بنم کوکلم یولدن دوشدی

يعنى نظام وانتظامدن دوشن بنم كو كلمدر سكانه واقع اولمشدر يعنى بنى
ملامت ايدوب نيلرسن سكا بنم عاشق اولوب رسوا اولديغمدن نه زيان وسكا
بوندن نه اولدى (ميان او كه خدا افريده است از هيچ * دقيقه ايست كه هيچ
فريده نكشادست * ميان بله واورتايه ديرلر اما بونده مراد بلدر دقيقه
درجه نك التمش حصه سندن برحصه سنه ديرلر اما بونده مسئلهٔ مشكله دن
عبارتدر افريده دن بونده مخلوق مراددر نكشادست نفى ماضى مفرد
غايب اچامش ديمكدر * محصول بيت انك بلى كه الله تعالى انى يوقدن
يارتمشدر برمشكل مسئله دركه مخلوقدن برمخلوق انى فتح ايلمشدر ميانده
باريكلك معتبر اولديغيچون كاه مويه تشبيه ايدرلر وكاه اورتادن يوق ايدرلر
نتكم دهانده خوردهلك معتبر اولديغيچون كاه ذره يه تشبيه ايدرلر كاه معدوم
ايدرلر (كداى كوى تو از هشت خلد مستغنيست * اسير بند تو از هر دو
عالم ازادست * كداى بونده فقير ومفلس معناسنه دردلنجى معناسنه دكلدر
ازاد حر معناسنه در * محصول بيت سنك محلاتك فقيرى سكز جنتدن
مستغنيدر سنك بندك اسيرى يعنى زلفك اسيرى ايكى عالمدن ازاد وفارغدر
(اكرچه مستئ عشقم خراب كردولى * اساس هستئ من زان خراب اباداست *
مستى ده يا حرف مصدردر اساس عمل وبنياد اباد معمور روشن وشنلكدر
* محصول بيت اكرچه عشق سرخوشلغى بنى خراب ايلدى اما بنم وجودم
بنيادى اول خرابدن معموردر يعنى عشقك خرابى اولمق حقيقتده معمور
اولمقدر فافهم (ز لا منال زبيداد وجور يار كه يار * ترا نصيب همين كرده است
واين دادست * منال نهى حاضردر ناليدندن بيداد ظلمدر زيرا بى حرف
سلبدر وداد عدلدر پس عدلى سلب ايدنجه ظلم اولور كه يارمر هوندر مصراع
ثانى يه اين دادست بونده كى داد ايكى معنايه اولمق جايزدر عدل معناسنه
وبرى داده دن هاء رسمى حذف اولوب داد قالمشدر وبريش معناسنه ويردى
دكل زيرا ادات خبر كه است لفظيدر اسمه مخصوص صدر فعله داخل اولمز * محصول
بيت اى كوكل يارك جور وظلمندن اكله زيرا يار سكا بونى نصيب ايلمشدر
انجق بوايسه ياردن محض عدلدر يا خود سكا بونى نصيب ايلمشدر وبونى
ويرمشدر ديمك اوله يعنى يار سكا هر نه كه ويرديسه اكر عدل واكر ظلم اول محض
عطيه در وا حساندر اندن شكايت جايز دكلدر داد لفظى بونده ويرمش
معناسنه تخصيص ايلمين ظلم ايلمش (بكام تا نرساند مرا لبش چون ناى *
نصيحت همه عالم بكوش من بادست * كام بونده ايهام طريقيله واقع اولمشكه
معناى قريبى مراد ومعناى بعيدى دماغدر ايهامدن غافل اولانلر

ردمروری وشمعی

خواجه نك قصدينى بلمديلر نرساند فعل نفى استقبالدر رسانيدندن وتا توقيت
ايچوندر معناسى مادامكه ايرشديرميه ديمكدر چون ناى سحر حلال طريقيله
واقع اولمشدر يعنى ماقبلنه ومابعدنه صرف ايلك قابلدر * محصول بيت
مادامكه جانان بنى ناى كبى كامه ايرشدرميه جميع عالمك نصيحتى قولاغمه يلدر
يعنى وصلت جانان ميسر اولمينجه بكا عشق بولنده نصح وپند مؤثر اولمز
(برو فسانه مخوان وفسون مدم حافظ * كزين فسانه وافسون مرا بسى
يادست * فسانه افسانه دن مخففدر سابقا بيان اولمشدر كه تركيده اول ندركه
ديمكله تعبير اولنور عربجه سمر واسطوره ديرلر جمعى اساطير كلور فسون دخى
افسوندن مخففدر حيله ومكر معناسنه واول نسنه يه ديرلركه بعض كسه لر
خواص ديو اوقورلر وافورلر حاصلى اوقومق واوفورمكدر مدم ديديكى
انكيچوندر عربجه افسونه رقيه ديرلر رانك ضمى وقافك سكونيله كزين كه
حرف تعليل ازين از اينندن مخففدر تركيبله كه دن هاء رسمى وازيندن ايكى
همزه كتمشدر حاصلى بونده زين تشبيه معناسنه مستعملدر نته كه كلستانده
ازين مه پارهٔ عابد فريبى تشبيه مقامنده واقع اولمشدر ووحيد تبريزى
عروضنده ع بشر دهد ازين پسر كه به بود زحور عين ازين پسر ديديكى بونك
كبى اوغلان ديمكدر * محصول بيت يورى اى حافظ زايد حكايه لر اوقومه وكوز
باغيجيلق ورقيه ايدوب اوفورمه يعنى كرك اولمين ايشلره مرتكب اولمه زيرا
بونك كبى افسانه وافسون بنم خاطرمده چوقدر ازيندن تشبيه معناسى
مستفاد اولديغى بلمينلر بونك كبى ابياتك معانيسين مخالف اكارلر وله رحم الله
روحه (لعل سيراب بخون تشنه لب يارمنست * وزپى ديدن او دادن جان كار
منست * لعل برمعين جوهرك اسميدر سيراب لغتده صويه قانمش معناسنه در
مجازا طراوتدن ولطافتدن عبارتدر بخون تشنه قانه صوصمش زياده
قزللقدن عبارتدر وزپى واو حرف عطف پى ادات تعليلدر ادات تعقيبه ده
تحملى وار يعنى كورمكدن صكره او ضميرى جايز كه جانانه راجع اوله وجايز كه
لبه اوله * محصول بيت قانه صوسز تازه وطرى لعل بنم يارمك لبيدر ويارك
لبنى كورمك ايچون ويا جانانى كورمكيچون ويا جانانى كورمكدن ويالبنى
كورمكدن صكره جان ويرمك بنم كارمدر لعل ذكر ايدوب اب وخون ذكرى
حمرتده مناسبت اعتباريله در ولبله جان ذكرى كنايت طريقيله دركه جانله
لبدن كنايت ايدرلر (شرم ازان چشم سيه بادش ومژكان دراز * هركه دل
بردن او ديد ودر انكار منست * بادشده ضمير غايب اضمار قبل الذكر طريقيله
مصراع ثانيده كه لفظنه راجعدر * محصول بيت او چشم سياهدن ومژكان

از بحر رمل

درازدن اوتانسون اول کسه که اول جانانک کوکل المسنی والتمسنی کوردی
بنم انکارمده دریعنی بنم سوداوجنونمه ورسه والغمه انکارایدن شرمنده
اولسون زیرا اول چشم ومژکان ایله هرکیمه که توجه ایدرسه انی اسیرکمند عشق
ایدربعده دیوانه لق ضروریدر وبعضلرانکارمن دن غرضی عشقمی انکاردر
یعنی سن عاشق دکلسن دیرلر واکل وجهه (ساربان رخت بدروازه مبرکان
سرکوی * شاه راهیست که سرمنزل دلدارمنست * ساربان دوه جی رخت
خانه اثوابی وغیریدر دروازه کوچه بند یعنی محله قپولری که کیجه قپانور
اوغریدن امین اولمغیچون سرکوی بوکا قرینه دروبوقپویه دروازه دیدکاری
انکیچوندرکه وازده بازده اچق معناسنه دروا ول قپو کوندز اچق
دوردیغیچون هاء تخصیصله بوقپویه اسم اولدی پنجه ودسته کبی دروازه بونده ردیفی
شهرسوقاغیدردین مذکوره معنادن غافل ایمش مبرنهی مخاطب التمه دیمکدر
شاه راه اولویول زیرا شاه اولویه دیرلر اصلنده راه شاه ایدی ترکیب اضافیله
صکره تخفیف قصدیله تقدیم وتاخیر ایدوب ترکیب مزجی ایلدیلر وشاه راه
دیدیلر سرمنزل قونق باشی دلدار وصف ترکیبیدر داریدندن کوکل طوتیجی
یعنی عشاق کوکلارینی الوب ضبط ایلیجی دزدار کبی حصارک ضبطی
وتصرفی الندہ اولدیغیچون * محصول بیت ای ساربان رخت واثوابمی
شهرقپوسندن طشره التمه زیرا اول جانانک محله سی اوجی برشاه راهدرکه
دلدارمک منزلی باشیدر یعنی مسیره سی وسیرانکاهیدر زیرا اول محله وسوقاق
باشلری مجمع دلبران اولغاندر پس انی براغوب نره یه کیدرسین (بندهٔ طالع
خویشم که درین قحط وفا * عشق ان لولی سرمست خریدارمنست * قحط قتلق
قحط وفا یعنی کیمسه کیمسه یه وفا ایلمزلولی عجمک قراجی قسمی که شیرازله
اصفهان ماییننده قونر کوچرلر سرمست سرخوشلق معناسنه در خریدار
وصف ترکیبیدر اریدندن خرید کثوریجی معناسنه لازمسی صاتون الیجیدر
* محصول بیت کندی طالعمک قولیم که بووفا قتلغنده یعنی کیمسه کیمسه یه وفا
ایلمیجک زمانده اول لولی نک عشقی ومحبتی بنم طالعمدن بنی بی اختیار جذب
ایدوب عاشق ایلدی (طبلهٔ عطر کل ودرج عبیرافشانش * فیض یک شمه
زبوی خوش عطارمنست * طبله دن مراد بوبرده یمشجیلراوزرینه یمش
دوکوب صاتدقلری طبله دروغربده وعجمده قانوندرکه عطارلرانواع
معجزاتی برطبله نک اوزرینه ترتیب ایدوب کزدیروب صاتارلرخواجه مطبق
اولمش کلی طبلهٔ عطره تشبیه ایلمش طبله نک عطره وعطرک کله اضافتی
بیانیه دردرج حقه به وصندوقه دیرلر عبیرافشان وصف ترکیبیدر

افشانیدندن عبیر صاچیجی درج صفتنه مضافدر روشن ضمیر کله
راجعدر فیض لغتده ایرمق طاشوب ایکی کنارینی قپلمغه دیرلر اما
اصطلاحده برکیمسه یه ادراک کلمکه دیرلر شمه خوش قوقویه دیرلر بوی صفتنه
مضاف اولمشدر اضافت بیانیه طریقیله وصفتله موصوفک عطاره اضافتی
یعنی اللامدر * محصول بیت کل عطری طبله سی که کل کندی مراددر و درج
عنبرافشانی که ینه کندی مراددر برجزئی فیض دربنم عطارمک یعنی
جانانمک کوزل قوقوسندن یعنی کل اول کوزل قوقویی بنم جانانمدن
استفاضه واستفاده ایلمشدر حاصلی کلام کلده اولان قوقو جانانک کوزل
قوقوسندن برشمه وذره در (باغبان همچو نسیم زدر باغ مران * کاب
کلزار تواز اشک چو کلنار منست * باغبان بان فارسیده ادات فاعلدر جی
معناسنه دربان وشتربان قپوجی ودوه جی معناسنه پس باغبان باغجی
یعنی باغچه جی دیمکدر نسیم لفظنده متکلم ضمیری مران لفظنه مقیددر
مرانم تقدیرنده بنی سورمه دیمکدر کاب که حرف تعلیل کلزار وکلشن
کلک معناسنه در کلنار انارچیچکیدر عربجه جلنار دیرلر لامک تشدیدیله
* محصول بیت ای باغبان بنی نسیم کبی باغک قپوسندن سورمه یعنی
نسیم باغک قپوسنده قرار ایلیوب بکرکیدر ایدی بنی اویله ایلمه کیروب
باغکه سیروتماشا ایدوب بربرده قرار ایده یم زیرا سنک کلزارک یوزی صوبی
بنم کلنار کبی اولان کوزم یاشندندر یعنی سنک باغک بنم کوزم یاشیله
صواریلور (شربت قند وکلاب ازلب یارم فرمود * نرکس او که طبیب
دل بیمارمنست * قند شکر فرمود فعل ماضی فاعل نرکس قندله
کلابک ولبک ونرکسک بیمارله مناسبتی کلی ومشهوردر ومستفیضدر اما کلابله
لبک مناسبتی خفیدر مکردرلدیکی حینده * محصول بیت یارک لبندن بکا
کلابلی شکر بیوردی انک نرکس کبی چشمی بنم خسته کوکلمک طبیبیدر (انکه
درطرز غزل نکته بحافظ اموخت * یارشیرین سخن نادره کفتارمنست
* طرز نمط واسلوب معناسنه در شیرین سخن وصف ترکیبیدر مضافدر
نادره کفتاره بوده صفت بعد صفتیدر یارک طریق اضافتله ها علامت
نقلدر یعنی عربیدن عجمی یه نقلک نشانیدر نادره کفتاردن مراد اولدرکه
هرسویلدیکی هیچ کندیدن غیری کمسه سویلمکه قادر اولمیه کفتار اصلنده
وصف ترکیبیدر ارنده کفت ایدی کفت قول معناسنه اسمدر پس کفتار سوز
کتوریجی معناسنه اسم قلنمشدر رفتار ودیدار ودادار کبی کرک سویلمش
اولسون کرک سه اولمسون سخن کبی پس کفتار سوزک سویلنمشنه دیرلردین

بو تحقیقدن آگاه دکلمش * محصول بیت اوله غزل سویلمك اسلوبنده حافظه
نکته اوکرتدی بنم طاتلی سوزلی نادره سویلجیلر یارمدر بو بیتده غایبدن
مخاطبه التفات واردر وله عفی الله عنه (روز کاریست که سودای بتان دین
منست * غم این کار نشاط دل غمکین منست * روز کاریده یاوحد تیجوندر
دین بونده عادت معناسنه در نشاط نونك فتحیله مصدردر علم بابندن
اما نونك کسریله ناشطك جمعیدر * محصول بیت برنیچه زماندر که محبوبلر
سوداسی بنم عادتمدر یعنی خیلی زماندر که عشق جوانان بنم پیشهمدر
بو محبوبلر سومك ایشنك غمی بنم غملی کوکلمك سونجیدر یعنی محبتی غمی
بونلرك محزون دلمك سرور وحبوریدر (دیدن لعل ترا دیدهٔ جان بین باید *
وین بکجا مرتبهٔ چشم جهان بین منست * دیدن مصدردر مضاف اولمشدر
مفعولنه مفعولی لعلدر ولعلدن مراد لبدر تشبیه طریقیله جان بین وصف
ترکیبیدر جان کوریجی معناسنه باید فعل مضارع بایستندن کرك اولمق
معناسنه وین واینِدن مخففدر جهان بین وصف ترکیبیدر جهان کوریجی
معناسنه * محصول بیت سنك لعل لبك کورمکه جان کوریجی کوز کرك
بو ایسه بنم جهان کوریجی کوزمك قنده مرتبه سیدر یعنی سنك لبك جاندر انی
کورمکه مالك کوز کرك حاصلی ارواح مشاهده سنه قادر عین کرك بنم چشمم
ایسه اجسامی کورر انجق پس سنك جان کبی لعلك کورمك مرتبه سی
دکل شعرا بیننده لبه جان اطلاقی مشهوردر روح بخش اولدیغیچون
(یار من باش که زیب فلك وزینت دهر * از مه روی تو واشك چو پروین منست
* زیب زینتدر دهر زمان * محصول بیت بکا یار اول که فلکك وزمانك زیب
وزینتی سنك ای کبی یوزکدن وبنم الکر کبی کوزم یاشندندر یعنی ایکیزلك
مناسبتی وار عالمه زین ویرمده لف ونشر مرتبدر مه روی زیب فلکه مصروفدر
واشك پروین زینت دهره (نام اعشق تو تعلیم سخن کفتن داد * خلق
راورد زبان مدحت وتحسین منست * تا ابتداء غایت ایچوندر منندمعناسنه
مدحت میمك کسریله ودالك سکونیله وحانك فتحیله ثنا وحسن معناسنه در
* محصول بیت اول وقتدن بری که سنك عشقك بکا سوز سویلمك تعلیمی
ویردی یعنی بکا ادای کلامده استاد اولدی خلقك ورد زبانی بنی مدح ایدوب
بکا تحسین ایلمك در (دولت فقر خدایا بمن ارزانی دار * کین کرامت سبب
حشمت تمکین منست * ارزانی لایق معناسنه در کین که حرف تعلیل تمکین
قدرت معناسنه * محصول بیت یارب فقر دولتنی بکا لایق طوت یعنی لایق
ایله زیرا بو فقر کرامتی بنم جاه وجلال وعظمتمه سببدر بونده مراد فقر

ازافراد بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن
فعلاتن فعلن

حقیقیدرکه حضرت صدر نبوت انکله فخر ایلمشدر نه فقر ضروریدر که
افلاس بی فائده در زمانه مفلسلری کبی که بولمدقلرندن افلاس چکرلر ایمدی
خواجه بیورر که یارب بکا انبیا واولیا اختیار ایلدکلری فقری ارزانی بیورکه
بنم حشمتمه سبب اول فقردر (واعظ شحنه شناس این عظمت کو
مفروش * زانکه منزلکه سلطان دل مسکین منست * شحنه نایب وصو
باشی شحنه شناس وصف ترکیبی واعظه صفتدر صوباشی بیلیجی واعظ یعنی
صوباشیله اشنالغ ایدوب اکاواریجی معناسنه کو امر مخاطب خطاب عامدر
مفروش نهی مخاطبدر زانکه ادات تعلیل لاجل معناسنه منزلکه اسم مکاندر
نمازکه وسیرانکه کبی * محصول بیت شحنه شناس واعظه بکا بو اولولغی
صاتمه دیدی زیرا بنم مسکنم پادشاه منزلیدر که شحنه انك برقولیدر یعنی واعظ
شحنه ایله اشنا ایسه بز پادشاه له اشنایز بونده مراد واعظ غیر متعظدرکه
اکابر قپولرینه ملازمت ایلربلکه مجلسلرنده بعض اصاحبك نقل ایدرتا که
اصحاب مجمعه خوش کلوب بونی داخل مجالس عد ایلیه لر وصاحب یاران
دیو تعظیم وتبجیل ایده لر اعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا پس
خواجه حضرتلری بونلره حسن تعریض طریقیله ارسال خبر ایلرکه رذال
ناسله اختلاطدن مغرور اولمه که بز اشرف ناسله مختلطز بیتده سلطاندن
مراد خلاق اشیادر که قلب المؤمن بیت الله اعتباریله کندینك دلنده در
منزلکه سلطان دیمکله اکا اشارتدر (یارب آن کعبهٔ مقصود تماشا که کیست
* که مغیلان طریقش کل ونسرین منست * کعبهٔ مقصود اضافتی
بیانیه درکه رابط صفت بالموصوفدر مغیلان براوزون دکنلی اغجدرکه
یوللرنده نسرین نسترین چیچکی یعنی کل ناصری * محصول بیت یارب اول
مراد کعبه سی کیمك تماشا کهیدر که یولنك مغیلان دکنی بکا کل ونسترندر
یعنی عجبا اول جانان کیمه عرض جمال ایلرکه انك رقبا واغیاری بکا کل
وکلشندر حاصلی اول جانانکه کعبهٔ مقصوددر عجبا کیمك مطمح نظریدر وکیمك
تماشا کهی انجلین کعبهٔ مقصودکه انك فراق وهجران مغیلانلری ویا غموم
وهموم مغیلانلری بکا کل ونسترندر یعنی بنم کل ونسرینمدر کل نسرینه
اضافتله ده جایزدر چیچك اعتباریله ده (ازکه دریا کری آموخت خیال تومکر
* رهنمایش شده این اشك چو پروین منست * دریاکری کر ادات فاعلدر
یا حرف مصدردر دریا کر بحسب لغت دریاجی دیمکدر امام اداصطلاحده
قورصان دیدکاریدر یعنی دکز اهل وقوفی پس یوزکج دین کمسه معناسی
بیتدن غافل ایمش رهنما قولاغوز * محصول بیت ای جانان سنك خیالك

ردنیمی

قورصانلغی کیدن اوکرندی کویا که اکا قولاغوزلغی بنم پروین کبی کوزم
باشی ایلدی یعنی دربالردکاو کوزم یاشندن سنك خیالك نیجه کجدی واشدی
واریسه کوزم یاشی یلدزینی رهبر ایلدیکه کیجیلرك طریقی یلدزله بورمکدر
بوخسه بودریالری کندی رأیله شامزدی (حافظا رحشمت پرویز دکر قصه
مخوان * که لبش جرعه کش خسرو شیرین منست * پرویز خسرودرکه
هرمزك اوغلیدرکه نوشیروانك تورنیدر یعنی اوغلنك اوغلی خسرو شیرین
بونده خسرودن مراد مطلقا پادشاهدر یعنی طتلی وکوزل پادشاهکه کنایه‌در
جاناندن * محصول بیت ای حافظ پرویزك عظمتندن قصه اوقومه یعنی انك
اولولغنی تفصیل وبیان ایلمه زیرا انك لبی بنم شیرین جانانمك جرعه کشیدر یعنی
کاسه لیسی وجرعه خواریدر وانك خدمتکاری طبقه سنده‌در حاصلی بنم
جانانمك قصص وحکایاتی واحوالی وار ایکن انلری اوقومه که کمسه
دکلمز زیرا بونده اولان حشمت وعظمت انده یوقدر پس بونك حکایاتیده
عظیمدر وله ایضا (منم که کوشهٔ میخانه خانقاه منست * دعای پیر مغان
ورد صبحگاه منست * منم که اصل کلام من انکسم که انکس لفظی ضرورت
وزنیچون حذف اولمشدر که رابطه صفتدر خانقاه صوفیلر تکیه سی
خانکاهدن معربدر صبحگاه کاه ادات ظرفدر زمانه ومکانه شاملدر صبحگاه
صبح وقتی دیمکدر * محصول بیت بن اول کسم که میخانه کوشه سی بنم
خانقاهمدر جایزدرکه کوشه مبتدا اوله وخانقاه خبر اوله یاخود بالعکس اوله
محتمل الضدین طریقی اوزره پیر مغانه دعا ایلمك بنم صباح وقتنده وردمدر
بو مصراعده اولکی کبی ایکی وجه محتملدر (کرم ترانهٔ چنك صبوح
نیست وچه باك * نوای من بسحرکاه عذرخواه منست * کرم میم متکلم معناسنه
جهتندن صبوحه مصروفدر ترانه صحاح فرسده دوبیتی یه دیرلر دیدی
ودوبیتی نغماتدن برنوعدر اما بوزمانده ترانه تنن تنن تنن دیمکه دیرلر چنکی
صباح وقتنه تخصیص ایلدی زیرا ساز جنسنك اوازی اول زمانده زیاده
مؤثر اولورلکم ظهیر بیورر * بیت چون زهره وقت صبوح از افق بسازد
چنك * زمانه تیز کند نالهٔ مراهنك * صبوح بونده مجازا صباح وقتنه
دیمشدر والا صبوح صباح وقتنده شراب ایچمکه دیرلر نتکیم غبوق بونك
عکسیدر نوای اواز ودوزن وعلم نغماتدن بر مقامك ادیدر بونده مطلق
نغمه مراددر نوای مبتدا وعذرخبری وبالعکس محتمل الضدین طریقی
اوزره عذرخواه وصف ترکیبیدر عذر دیلیجی معناسنه بوندن مراد
بو راده ایلدیکی کناهلردن اعتذار وتوبه واستغفاردر * محصول بیت اکر بنم

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

چنك

چنك صبوح ترانم واوازم یوغیسه نه باك صباح وقتنده عذر خواهم بکا
نوای چنك وارغنوندر یعنی چنك وونای وعود وغیری سازلرله ذوق وصفام
یوغیسه اسحارده ایلدیکم اذکار واوقودیغم اوراد وایندیکم توبه واستغفار
بکا نوای چنك وارغنون ونایدر بعض نسخه‌ده مصراع ثانی بویله واقع
اولمشدر (نوای من بسحر آه عذرخواه منست * بو نسخه‌ده ویردیکمز معنایی
تقریر ایدرومذکور معنا عذرخواه مبتدا اولدیغی تقدیرجه‌در اما خبر اولدیغی
تقدیرجه معنا بویله اولور که سحر وقتنده ایلدیکم اه وزاری ایلدیکم تقصیراته
عذرخواهمدر واشکل وجهه (زپادشاه وکدا فارغم بحمد الله * کدای خاك
در دوست پادشاه منست * پادشاه وکدا جمعی تضاددندر بیتك اولنده
واخرنده پادشاه ذکری رد العجز علی الصدر قبیلندندر ایکی یرده کدای
ذکریده اول قبیلندندر * محصول بیت الحمد لله پادشاه وکدادن فارغم که
جانانك قپوسی طپراغنه ملازمت ایلین کدا بنم پادشاهمدر یعنی دنیا
پادشاهلرندن وکدالرندن فراغم وار پس بنم پادشاهم جانان استانه سن
یصلانن کدای بی نوادر (غرض زمسجد ومیخانه ام وصال شماست *
جز این خیال ندارم خدا کواه منست * جز غیر معناسنه کواه طانقدر یعنی
شاهد * محصول بیت مسجد ومیخانه دن غرضم سزك وصالکزدر بوندن
غیری خیالم وفکرم یوقدر الله تعالی شاهدمدر یعنی هر یره که وارسم فکرمده
وخیالمده سزکا واصل اولمقدر بیت که معتکف دیرم وکه ساکن مسجد * یعنی
که ترا دیطلبم خانه بخانه (مرا کدای تو بودن زسلطنت بهتر * که ذل جور
وجفای تو عز وجاه منست * ذل ذالك ضمیله ذلت وحقارت معناسنه جاه
منصب * محصول بیت بکا سنك کدالك اولمق سلطنتدن یکدر زیرا سنك
جفالك ذلت وحقارتی عزت وحرمتدر بکا یعنی سنك جفالك بکا عین وفادر
(ازان زمانکه برین استان نهادم روی * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست
* ازان زمان از ابتداء غایتیچوندر فراز بونده اوست معناسنه درمسند ایسم
مکاندر طیانه جق یر معناسنه بونده مقام وقرارکاه مراددر یعنی فلك رابعکه
فلك شمسدر خورشید کنش بالکز خورده شید ده کنشدر تکیه زدن تکیه کاه
طیانمقدر تکیه کاه طیانه جق یر دیمکدر * محصول بیت اول زماندن بری که
استان جانانه یوز قودم بنم مقام وتکیه کاهم یعنی قرارکاهم فلك شمسدن
یوقاریدر حاصلی کمال عزت ورفعته یتشدم (مکر بتیغ اجل خیمه بر کنم ورنی *
رمیدن از در دولت نه رسم وراه منست * تیغ اجل اضافتی بیانیه در خیمه چادر
تقدیر کلام خیمهٔ وجود من در برکنم قوپرم چادری قالدرمده بو لفظی استعمال

ایدرلر نتکم عرب قلع لفظنی منه لا تقلع الخیمه دیرلر ممیدن اورکمکدر
* محصول بیت مکر اجل قلیجیله وجودم خیمه سن قالدرم یوخسه دولت
قپوسندن اورکوب قاچمق بنم عادتم وطریقم دکلدر یعنی مکر اولم که جانان
قپوسنی ترک ایدم زیرا دولت بوقپوده وسعادت بوبابده در (گناه اگرچه نبود
اختیار ما حافظ * تو در طریق ادب کوش وگو گناه منست * محصول بیت
وفاسز گوزل سومک گناهدر اما بو گناهده بنم اختیارم یوقدر یعنی دلبر
سومه ده بی اختیارم ای حافظ سن طریق ادبه سعی ایله ودی گناه بنمدر یعنی
دی که بن وفاسز جانانی اختیارمله سودم حاصلی بو خصوصده اختیار جزئی
المده در غرض بوندن اختیاری کابا سلب ایمامکدر تا که مذهب جبر لازم

ازبحر مجتث

کلمیه وله رحم الله روحه (شکفته شد گل حمرا وگشت بلبل مست * صلای
سرخوشی ای صوفیان باده پرست * حمرا احمرک مؤنثیدر قرمزی دیمکدر
گله صفتدر اگرچه مؤنث دکلدر نه معنوی نه لفظی نه حقیقی و بلبلک
مست اولدیغی فریاد و فغاندن بی اختیار اولدیغیدر صلای سرخوشیدن
مراد سرخوشلغه یعنی باده نوشلغه دعوتدر صوفیانه ندا وخطاب
استهزاءدر مراد صورتا صوفی بجنوب حقیقتده صوفی اولمیانلردر والا صوفی
حقیقیه کمسه نک سوزی یوق * محصول بیت قرمزی گل اچلدی و بلبل
فریاد و فغانه باشلدی ایمدی باده نوشانه صلادر ای باده نوش صوفیلر عیش
وعشرت زمانیدر (اساس توبه که در محکمی چو سنگ نمود * ببین که جام
زجاجی چه طرفه اش بشکست * اساس تمل زجاجی زجاج عربجه شیشه یه
دیرلر یا حرف نسبتدر طرفه عجب دیمکدر بشکست بونده متعدیدر قردی
دیمکدر * محصول بیت توبه بنیادی که استحکامده طاش کبی محکم ایدی
نظر ایله که شیشه قدح انی نه عجب قردی یعنی بر قدح می انی بوزدی (بیار
باده که در بارگاه استغنا * چه پاسبان وچه سلطان چه هشیار چه مست *
بارگاه بار بونده اجازتدر وگاه ظرف مکان اجازت یری دیمکدر بکلر و پاشالر
و پادشاهلر استانه لرینه دخول قپوجیلر اجازتنه موقوف اولدیغیچون بارگاه
دیرلر پاسبان مرکبدر پاسله باندن پاس پاسبدندن مشتقدر قورومق معناسنه
وبان ادات فاعلدر حی معناسنه معنای ترکیبی قوریجی دیمکدر حافظ
معناسنه هوشیارده مرکبدر هوشله یاردن هوش قبل ترکیبده اوصدر
یعنی عقل و یار یولداش پس معنای ترکیبی عقلی یاردیمکدر اوصلی معناسنه
اما اکثرا یقده استعمال ایدرلر پس * محصول بیت باده گتورکه جانانک بارگاه
استغناسنده پادشاه وگدا او مست وایق برابردر زیرا جمله سی اکا طالبدر پس

استغناسی جمله سنه برابردر یعنی عندنده جمیع عشاق بردر هیچ برینه احتیاجی
یوقدر (ازین رباط دودر چون ضرورتست رحیل * رواق وطاق ومعیشت

ردیفی وسروری

چه سر بلند چه پست * رباط رانک کسریله اولی اوده لر یدر کاروان سرای
دینلرا صابت ایلمدیلر رباط دودردن مراد دنیادرکه بر قپوسندن گلور
و بر قپوسندن چقار گیدرسن یعنی بر قپوسی حیاته و بر قپوسی مماته اچیلور
رحیل امدر رحلت معناسنه رواق رانک کسریله اواوکنده طوانه دیرلر وطاق
کمره چارداق دین بلمدی سر بلند سر یوننک کبی یرلرده مقصد همان بلند
دیمکدر * محصول بیت چونکه بو ایکی قپولی خانه دن انتقال ورحلت لازمدر
ایمدی معیشت طاق ورواقی یا اعلی ایمش یا ادنی ایمش هپ بردر یعنی اولم مقرر
اولدقدنصکره دنیاده یا اکابرانه کچنمش سین یا فقیرانه هیچ تفاوت یوق معیشته
طاق ورواق اثباتی مجازادر حاصلی بو عالم فانیده اعلی دیرلک ایلین ده
ادنی دیرلک ایلین ده اولور پس هرنیجه قابل ایسه کچنمک گرک (مقام عیش
میسر نمی شود بی رنج * بلی بحکم بلا بسته اند عهد الست * مقام عیش
اضافتی بیانیه در بلی اسلوب عرب اوزره اوقونمق گرکدر که بلا ایله تجنیس تام
اوله بحکم بلا اضافتده بیانیه در عهد الستدن مراد الله تعالی ذراریه یه
یعنی ذریات ادمه الست بربکم دیدیکی زماندر که تفسیرلرده مفصل یازلمشدر *
محصول بیت دنیاده برلکی زحمت ورنجله درز حمتسز میسر اولمز زیرا عهد الستی
بلا ایله بغلمشلردر یعنی ازلده ادم اوغلنلرینه بلا ومشقت حکم اولنمشدر اول
تغییر اولمز البته باشلرندن کچمه گرکدر (بهست ونیست مرنجان ضمیر
وخوش دل باش * که نیستیست سر انجام هر کمال که هست * ضمیردن مراد
خاطردر سر انجام ده عاقبته دیرلر * محصول بیت وارله یوقله خاطرک
انجتمه وخوش دل اول یعنی گوکلکی خوش طوت زیرا هر کمال که دنیاده
واردر انک عاقبتی یوقلقدر حاصلی هر کمالک نهایتی زوالدر پس بنم فلانم وار
فلانم یوق دیمکله گوکلکه تشویش ویرمه (شکوه اصفی واسب باد و منطق طیر
* بباد رفت وازو خواجه هیچ طرفه نبست * شکوه هیبت آصفی یاسی حرف
نسبت اسب باد یعنی حضرت سلیمان پیغمبر تختنی یل گتوردی امتدیکی یره
منطق طیر یعنی حضرت سلیمان جمیع وحوش وطیورک دلین اکلردی
خواجه دن جایزدر که آصف مراد اوله که عجم خواجه یی وزیرده استعمال ایدر
وجایزدر که حضرت سلیمان اوله واکا خواجه اطلاقی مجازا اوله طرفه
اصطلاح عجمده فایده معناسنه در * محصول بیت آصف بن برخیانک
عظمتی وهیبتی و یل آنکه تخت سلیمانی گتوردی وقوش دلنی بلمک هپ

بونلريله كندی يعنی هباء منثور اولدی وآصف بونلره نسبت واضافتيله
ويا حضرت سليمان بونلره مالك اولمغله هيچ فايده بعلمدی يعنی دنياده باقی
قالميوب فانی اولدی (بيال وپر مرو ازره كه تير پرتابی * هوا كرفت زمانی
ولی بخاك نشست * بال وپر بونده عطف تفسيری واقع اولمغله اما لغتده بال
قنات وپر قنات ويلك دربالدن اعم درتير پرتابی يا حرف نسبت پرتاب وپرتاو با
ايله وواوله لغتدر منزل اوقنه ديرلر هوا كرفت يعنی هوايه اغدی زمانيده
يا وحدت تيجوندر بخاك نشست بونك كبی يرلرده طپراغه باتدی ديمكدر مثلا
تا پرنشست ديرلر يلكه دك باتدی ديجك يرده وبونك كبی يرلرده نشستك
مذكور معناسنی بلميلر بونده درلودرلو معنالر ويرديلر وبونده باله
قوبرق معناسن ويرن خيلی تدبر ايلمش * محصول بيت قناديله ويلكه
بولدن چقمه يعنی قدرت وقوت دنيا ايله يولدن يعنی طريق مستقيمدن وحد
اعتدالدن طشره چقمه زيرا منزل اوقی برزمان هوايه اغار عاقبت طپراغه
باتر حاصلی هر بلندلك پستی وهر بوقشك انيشی اولور پس ادم اعتدالله
دپرنمك كرك صكره زحمت چكميه (زبان كلك تو حافظ چه شكران كويد *
كه كفته سخنش ميبرند دست بدست * كلك لغتده قمش اوقه ديرلر اما
اصطلاحده قلمه اطلاق ايدرلر كاكه زبان اضافتی استعاره طريقيله در كفته
سخنش سخن مطلقا سوزدر سويلنمشه وسويلنمامشه عامدر اما سخن كفته
سويلنمش سوزه ديرلر سخن ناكفته سويلنمامش سوزه ديرلر نتكم بو بيتده
ظاهردر * بيت بسی كفته اند اين مثل درجهان * سخن كفته سيمست وناكفته
زر * كه بونده مقوله قولی ربط ايلمشدر * محصول بيت ای حافظ سنك قلمك
زبانی انك نه شكرينی سويلريعنی اول حالك واول معنانك كه قلمك سويلمش
سوزينی الدن اله ايلدرلر يعنی قلمك اوجندن چقان الفاظ دربارلر ودعنای
كوهردارلركه الدن اله كزدير درلر شكرانه سنی زبان قلم نيجه ادا ايده بيلور وله ايضا

(زلف اشفته وخوی كرده وخندان لب ومست * پيرهن چاك وغزل خوان
وصراحی دردست * اشفته قرش مورش معناسنه درخوی واو رسميله
دردرعرق معناسنه خوی كرده درلمش ديمكدر خندان لب طوداغی
كولكن يعنی تبسم پيرهن چاك كوملكی يرتق وغزل خوان وصف تركيبيدر
غزل اوقويجی ديمكدر بو ايكی يانده طقوز صفت بعضيسی احوال متعاطفه
وبعضيسی احوال مترادفه درامدلفظنك فاعلندن وعرب لسانك غيرنده
بوجايزدر مطلقا (نركسش عربده جووابش افسوس كنان * نيمشب دوش
ببالين من امد بنشست * نركسش عربده جوی نركس مبتدا وعربده جوی

رد سروری

لزبحر رمل

حبری نركس چشمدن كنايتدر عربده لغتده بدخو يلغه ديرلر اما اصطلاحده
سرخوش صواشنه ديرلر عربده جوی وصف تركيبيدر صواشجی معناسنه
افسوس الفله واف سز ظلم وحيف معناسنده مستعملدر مثلا حيف ودريغ
ديجك يرده افسوس ديرلر صحاح فرسده بويله بيان ايلدی اما وسيلة المقاصدده
تعجب وتمسخر وطنز وطعن معناسنه درديدی والعلم عند الله تعالی كنانده
الف ونون صفتدر يعنی صفت مشبهه علامتيدر روان وخندان وسوزان
وكريان كبی افسوس كنان حيفلنجی اولديغی حالده ويا تمسخر اولديغی حالده
نيمشب دون يارسی دوش كيجه دون بالين يصدق در * محصول بيت زلفی
اشفته اولديغی حالده ودرلمش ومتبسم ومستانه وپيرهن چاك وغزلخوان
وصراحی النده نركس معربد رابی افسوس كنان اولديغی حالده يعنی بوصفتلر
ايله متصف اولديغی حالده نصف الليلده يصديغم اوجنه كلدی اوتوردی
نركسش عربده جويك معناسی انك چشمی جنك وغوغا طلب ايدجيدر
دين كيمسه ده عندی سوبلمش پيرهن چاك يعنی سينه سی اچق دبين كمسنه ده
اچق بويمش (سرفرا كوش من اورد باواز حزين * كفت كه ای عاشق ديرينه
من خوابت هست * بعض نسخه ده ديرينه يرينه شوريده وبعضسنده
بيچاره وبعضسنده ديوانه دوشمش اما يانمزده بولنان نسخه نك اكثرنده
ديرينه واقع اولديغيچون بونی اختيار ايلدك فرا كوش فرا بونده
بای صله معناسنه حزين بونده ملايم وايجه معناسنه درمصرع چه
خوش باشد اواز نرم وحزين حزين بونده نرمله عطف تفسيری دوشمش وهر
پرده كه اوازه صفت واقع اولسه بويله در بو مصراعك معناسنده
باشی يوقاری بنم قولاغمه كتوردی اواز حزين ايله دين غريب معنا
ويرمش ديرينه اسكی وچوقدنكه معناسنه خوابت هست جمله سی مقول
قولدن جزء واقع اولمش اخبار او انشاء * محصول بيت جانان مذكور اوصافله
كاوب باشنی بنم قولاغمه كتوردی واواز نرمله ديديكه ای بنم اسكی عاشقم
اويخولك واردريا اويخوكی واريعنی بن بو اوصافله باشك اوجنه كلم دخی
اويورمسن قالی كتوردكم باده يی نوش ايدوب احوال دنيايی فراموش
ايده لم ديدی ديمكدر (عارفی راكه چنين باده شبكير دهند * كافر عشق بود كر
نبود باده پرست * عارفی را يا حرف وحدت ورا ادات مفعول شبكيرك تحقيقی
دوش از مسجد سوی ميخانه امد پير ما غزلنده كچمشدر حاصلی باده شبكير
كيجه ايچلن باده در نتكم ناله شبكير وراه شبكير كچيله اولان ناله وسفردر پس
شبكير اولدركه كيجه نك احياسنه سبب اوله وسحر وقتنه دخی شبكير ديرلر

رد سروری

رد سروری

ایمدی بونده باده‌ٔ شبگیر دیدیکی اول کیجه جانانی کتوردیکی باده‌در کافر
عجم فانك فتحیله اوقورتسکم عارض زانك وخاتمی تانك فتحیله اوقورلر کافر
بونده کفر مصدرندندر کافك فتحیله اورتمك معناسنه که معنای لازمی
انکاردر کفر مصدرندن کافك ضمیله دکلدر * محصول بیت بر عارفه که
مذکور جانان کتوردیکی کبی باده‌ٔ شبگیری ویره‌لر منکر عشقدر اول عارف
اکر باده پرست ومیخواره اولمزسه یعنی بر عارفه که جانان ایچ دیو باده صونه
اکر ایچمیوب مرایلق ایدرسه اول عارف وعاشق دکل بلکه منکر عشق
وعرفاندر واولئك کالانعامه داخلدر معلوم اوله که خواجه‌یه دخل
ایلمشلردر که عارف دیدکدن صکره جانان الندن باده الوب ایچمامك نیجه
راست کلور زیرا مقتضای عرفان جانانه هر خصوصده تابعدر پس جواب
ویرمشلر که باده پرست اولمسه کافر عشق اولوردی بوایسه باده پرستدر پس
کافر عشق دکلدر (بروای زاهد وبر دردکشان خرده مگیر * که ندادند جزاین
تحفه بما روز الست * خطاب دردکشلره خرده کیر اولان زاهددر یعنی زاهد
خشکه که مثالب ناسزله مقیددر زاهد یاکه کندی نفسیله تقیید ایلیوب غیره
مقید اولمیه دردکش وصف ترکیبیدر شرابك پوسه‌سن چکیجی دیمکدر
ذکر محل واراده‌ٔ حال قبیلندندر زیرا درد ایچلمز اوستنده اولاندر ایچلن
خرده مگیردن مراد دردکشلره دخل ایلمه دیمکدر خرده کیر خلقك اوراسنه
بوراسنه دخل ایدنه دیرلر که حرف تعلیلدر روز الستدن مراد ازل ازالدر که
قضا وقدردر * محصول بیت وارای زاهد خشك باده نوشلره طعن ودخل ایلمه
زیرا بزه روز ازلده بوندن غیری تحفه ویرمه دیلر یعنی باده نوشلق بزه روز
الستدن مقدردر بزم اختیارمزله دکل ایدی بوتقدیرجه محل طعن اولمز
(زانچه او ریخت به پیمانه‌ٔ ما نوشیدم * اگر از خمر بهشتست وگر از باده‌ٔ مست *
بو بیت عارفی رابیتندن مقدم یازلمق کرك ایدی که تمام مناسبت اولیدی
* محصول بیت اول زمندیکه اول کیجه جانان بزم پیمانه‌مزه دوکدی
بز ایچدك اگر جنت شرابی واگر باده‌ٔ قتال یعنی اگر مباح واگر غیر مباح
جانانه مخالفت ایلمدك هرنه که صوندیسه ایچدك اصطلاحده باده‌ٔ مست
باده‌ٔ قتال دیمکدر پس مست ایدیجی باده‌دن بو اصطلاحی بلمزمش (خنده‌ٔ
جام می وزلف گره گیر نگار * ای بسا توبه که چون توبه‌ٔ حافظ بشکست ردشمی
خنده‌ٔ جامدن مراد باده ایله پر اولدقده براق اولمسیدر وذوق ویرمه‌سیدر
زیرا قدح که مجلسده یورمکه باشلیه باده نوشلره ذوق وشوق وسرور کلمکه
باشلر زلف گره گیردن مراد زلف مجعددر که غایتله مرغوبدر یعنی باش ایکن

اوررلر صکره اچرلر وطررلر پس زنجیر شکن کوسترر اگرچه گره دوکمه‌ده
دیرلر امادوکلی زلفك عالمی بوقدر پس دوکم طوتیجی زلف دیمکده نظر وار
واوروولی زلفکده صفا می بوقدر مگر قلبدان ایله اوره‌لر ای حرف ندا منادا سی
محذوف تقدیر کلام ای یاران بسا بسیار معناسنه بلکه اصلنده بس ایدی
الف مبالغه ایچون کلمشدر زیاده چوق معناسنه چون ادات تشبیه‌در *
محصول بیت جام میك خنده‌سی یعنی صفاسی ونگارك مجعد زلفی ای یاران
حافظ توبه‌سی کبی نیجه نیجه توبه قرمشدر یعنی بر مجلسده که جام باده دور ایلیه
وزلف مجعد صاحبی نگار حاضر اوله اساس توبه اگر پولاددننه اولورسه
پاره پاره اولور علی الخصوص که توبه صاحبی خوش طبع اوله وله رحم الله مفعول فاعلات
روحه (زلفش هزار دل بیکی تار مو ببست * راه هزار چاره گر از چار سو ببست مفاعیل فاعلات
* بك یانك فتحیله وکسریله لغتدر معناسی بردر اما یکی یاییله معناسی بریسی
دیمکدر وکاه اولور که یکیده بك کبی بر معنایه کلور بونده ده اویله‌در تار قلدر موی
یاییله ویاسز صاچدر چاره گر چاره‌جی معناسنه یعنی چاره ایدیجی چارسو سوی یاییله
ویاسز لغتدر اما بوغزلده یاسز واقع اولمشدر جمیع ابیاتده چار سو درت جانب
دیمکدر * محصول بیت جانانك زلفی بیك کوکلی صاچینك بر قلیله بغلدی
وبیك چاره گرك درت جانبدن راهنی بغلدی یعنی هیچ بر جانبدن چاره‌یه امکان
قومدی وانك زلفی بیك کوکلی بر تل ایله بغلدیدین تارله مویی فرق ایلمز
ایمش (تا هر کسی ببوی نسیمی دهند جان * بگشود نافه‌ٔ ودر آرزو ببست *
تا حرف تعلیل کسی‌ده یا وحدتیچوندر بوی بونده امید معناسنه اولمق ملایمدر
قوقی دینسه‌ده جایزدر نسیمده یا وحدتیچوندر ونسیم ریحدن تجرید اولنمشدر
همان بوی معناسنه‌در بگشود با حرف تأکید کشود فعل ماضی نافه مسك
کوبه‌کیدر یا وحدت ویا تنکیر ایچوندر آرزو لغتده برنسنه‌یی اوزلمك
امابونده مراد معناسنه‌در یعنی کمسه‌یه مرادین ویرمدی * محصول بیت
تا هر بر کمسنه بر کوزل قوقی امیدیله جان ویره‌لر دیو نافه‌ٔ زلفنی چوزدی
وکمسه‌یه مرادین ویرمدی یعنی یا ننه یاقلمشدر یوب قوقلتمدی (شیدا ازان شدم
که نگارم چو ماه نو * ابرو نمود جلوه گری کرد ورو ببست * شیدا دیوانه‌یه دیرلر
ازان از من اجلیه معناسنه‌در ان اسم اشارتدر معناسی انك ایچون دیمکدر
که حرف تعلیل نگار رومده زن زیبایه اطلاق ایدرلر اما عجم محبوبه جلوه گر
جلوه‌جی یعنی عرض جمال ایلیجی یا حرف مصدر روببستدن مراد
تستردر بوده معلوم اولسونکه‌ای باشلرنده دیوانه‌لرك جنونی ارتمق عادتدر
پس بو بیت اول معنا اوزره دینلمشدر * محصول بیت انکیچون دیوانه اولدمکه

نكارم ماه نو كبی هلال ابروسین كوستردی وعرض جمال ایلدی ومستتر
اولدی یعنی كاه اظهار و كاه اخفا ایلدیكیچون دیوانه اولدم نتكم پریلر دیوانه لر
اكوزینه كه بلرینی بویله ایدرمش (ساقی بچند رنك می اندر پیاله ریخت*
این نقشها نكر كه چه خوش درکدو ببست* رنك بویه وحیله وبیان كچیسی
رنصیب پس بونده بچند رنك دیدیكی نیچه درلی شراب دیمك اوله یاخود
شرابی نیچه حیله ایله بوده معلوم اوله كه شراب قباغنك اوزرینه نیچه اشكال
چزمك عادتدر مثلا سروكبی وكمی كبی واول قباغه چانه دیرلر پس بونده
این نقشها دیدیكی ایكی طریقله واقع اولمش بری اول قباقده اولان نقشلر
وبری انواع خردن قباقده بغلدیغی رنكلردر كه پیاله ده ظاهر اولور معنای
حقیقیسی بودر واول ایهامیسیدر این اسم اشارتدر كدوده واقع اولان
نقوشدر كه پیاله ده ظاهردر پس* محصول بیت ساقی باده یی پیاله یه نیچه
رنكله دوكدی یعنی نیچه رنكلی باده یی وبانیچه صنعتله پیاله یه دولدردی
اعدی سیرایله كدوده بغلدیغی نقوش غریبه در كه پیاله ده ظاهر اولدی
(یارب چه غمزه كرد صراحی كه خون خم* بانغمهای قلقلش اندر كلو
ببست* بعض نسخه ده غمزه یرینه جرم واقع اولمش ونغمها یرینه نعرها
دوشمش غمزه كوزله اشارته دیرلر اما بونده نفاقدن عبارتدر صراحی
عربیسی صراحیه در یای مشدده ایله وتا ایله اما عجم تا سزیا مخففه ایله استعمال
ایدرلر ظروف خمردندر بلبله كبی خم كوب نغمها نغمه نك جمعیدر نغمه كلام
خفی یه دیرلر یعنی یاوجه یاوجه اولان سوزه دیرلر نعره عربیده كچكزدن چقان
صوته دیرلر اما عجم چقرمده استعمال ایدر قلقل صراحیدن ویاتباقدن ویابر
اغزی طار قابدن برنسنه دوكاوركن چقان صوته دیرلر ایهام طریقیله ذكر
اولنور كانه كه ایكی قل لفظندن مركبدر كه امردر قال یقول دن كاو كافك
فتحی وضمی لغتدر بوغزه دیرلر ببست بونده لازمدر بغلدی یعنی منعقد اولدی
* محصول بیت عجبا نه نفاق ویانه جرم ایلدی صراحی كه كوپك قلقل
نغمه لریله ویانعره لریله بوغزنده دوكلندی كه كلامه وتكلمه قادر دكل یعنی
اشبو قلقل دیمك ماللك ارتغیه دكل حاصلی بر اكسكلك ایلمشدر كه خون خم
یعنی شراب بوغزنده دوردی ادمك طعام ویا شراب طوردیغی كبی قلقل
دیمكدن غیری كلامه مجالی بوقدر (مطرب چه پرده ساخت كه در حلقهٔ
سماع* بر اهل وجد وحال درهای وهو ببست* بعض نسخه ده حلقه یرینه
پرده دوشمش واهصبنده حالت مطرب شوق وسرور ویرن كیمسه درچه ادات
متضمن استفهام اعوند پرده دن بونده مراد نغمات پرده لریدر عراق

اصفهان وحجاز كبی حلقه لامك سكونیله انسان دایره سنده وفتحه سیله
غیریسنده مستعملدر سماع حلقه نسخه سیله اولنجه دورمراددر یعنی صوفیلر
سماعی وحالت نسخه سیله ده بویله در اما پرده نسخه سیله سازمراددر چنك
وقانون وغیریسی كبی وبو جمله ظرفیه بیست كلمه سنك فاعلندن حالدر
بوتقدیرجه اما اولكی ایكی نسخه اوزرینه اهل وجدوحالدن حالدر فتأمل
وجدووجوداولكی واولك فتحه له وجیمك سكونیله وثانیسی واولك وجیمك
ضمه لریله برنسنه بولمق مطلوبن بولمق كبی اما اصطلاحده مؤمنك باطنی
ویابصیرتی نور تجلی ادراك ایلدكه دیرلر وبونك مقابلی فقددر كه لغتده یتمكه
دیرلر حال وجدك عطف تفسیریدر اگرچه حقیقتده ارالرنده فرق دقیق
واردر های وهویدن مراد صوفیلردورایدركن ایلدیكی های وهویدر
ببست بونده بغلادی دیمكدر زیرا دره قیددر* محصول بیت عجب مطرب نه نغمه
ایله اهل وجدوحال سماع حالتنده وحلقه سنده ایكن اوزرلرینه های وهو
قپوسی بغلدی یعنی فریاد وفغانلرین كسدردی حاصلی بونك پردهٔ نغمه سنك
برمرتبه تأثیری اولدی اهل وجد وحاله كه های وهولرین ترك ایدوب بونك
نغمه سنه مشغول اولدیلر یاخود مطرب كندی پردهٔ سماعده اولدیغی حالده
اهل وجد وحال اوزرینه های وهوی قپوسنی بغلدی وكندوسنك
نغمهٔ سماعنه مشغول ایلدی (دانا زد تفرج این چرخ حقه باز* هنكامه
بازچید ودر كفت وكو ببست* دانا صفه مشبهه در دانیدندن چرخ وچرخه
چقریغه دیرلر كه جولاهلر استعمال ایدرلر صكره تشبیه طریقیله فلكه اطلاق
ایلدیلر حقه باز وصف تركیبیدر چرخه بازلق اسنادی مجازدر كندی مدور
اولدیغیچون ویلدزلری قوقله لره تشبیه ایلكه هنكامه درنك چید فعل
ماضیدر چیدندن دردی ودوشردی معناسنه كفت وكو سوز صاو
معناسنه در* محصول بیت دانا سیرایلدی وكوردیكه بو فلك حقه بازی
هركس ایله برنوع حیله بازلق وعیارلق ایلر وهركسی دنیا مزخرفاتیله فریفته
ایدوب مغرور وغافل ایدر پس هنكامه سنی طاغتدی وسوز صاوقپوسنی
باغلدی یعنی تجملات وتعلقات دنیایی ترك ایدوب اكا مضاف ومتعلق اولان
مصاحبت وكفت وكو ابوابنی سدوا كامنوط احوال قیل وقالی كلیا رد ایلدی
(حافظ هر انكه عشق نورزید ووصل خواست* احرام طواف كعبهٔ دل بی وضو
ببست* نورزید نون حرف نفی ورزیدن فعل ماضی چالشمق واوزنمك طوف
وطواف مصدرلردر برنسنه نك اطرافنی دولشمق كعبهٔ دل اضافتی
بیانیه در* محصول بیت ای حافظ هر شول كمسه كه عاشق اولمقسزین وصله

طالب وعشقڭ محن وغمومنی چکمه‌کسزین وصله راغب اولدی کوکل
کعبه‌سنی طواف ایتمکیچون احرامی ابدست سز بغلادی یعنی کوکل
که بیت الله درانی ناپاك زیارت ایتمکه نیت ایلمك کبیدر عشق دردینی
چکمکسزین وصلت جانانه طالب اولمقدر وله عفی عنه (خدا چو صورت
ابروی دلکشای توبست * کشاد کار من اندر کرشمهای توبست *
ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلان
دلکشای وصف ترکیبیدر کوکل اچیجی معناسنه کشاد اسمدر فتح باب
معناسنه کرشمهای کرشمه نڭ جمعیدر کاف عجمینڭ ورانڭ کسریله
وشینڭ سکونیله نازو شیوه معناسنه اما بونده کوزله وقاشله اشارت مراددر
اصل وضعده ده کوزله وقاشله اشارته دیرلر * محصول بیت الله تعالی که سنڭ
دلکشا ابروڭ صورتنی بغلادی یعنی مقوس خلق ایدوب نقش ایلدی بنم
ایشمڭ فتح بابنی سنڭ کرشمه‌لرڭه متعلق قلدی یعنی ابرولریڭی مقوس خلق
ایدوب نقش ایلمکدن مرادی خدانڭ بنم کارمڭ کشایشنی انلرڭ اشارت
والتفاتنه متعلق قلمقدر همان که بنده جانبنه نظر والتفات اولدی هر کاری
فتح باب بولور والافلا (مرا و سرو چمن رابخاك راه نشاند * زمانه تا قصب
نرکسین قبای توبست * بعض نسخه‌ده مصراع اول بویله‌در مرا و مرغ چمن
زاردل ببرد ارام اما اختیار ایلدیکمز نسخه اولی واحرادر نشاندن دیکمکدر
مثلا اغاجی یره دیکمك کبی پس سرو خصوصنده بویله‌در اما کندی
خصوصنده مراد اقعاد واجلاسدر یعنی قره طپراقده اوتوردی نرکسین قبا
برجنس قفتاندر قرق یلله قریبدر که بریسنی بر کورجی بکزاده سنڭ اوزرنده
ارض رومده کوردم وادمی سنڭ برینه سؤال ایلدمکه بو جنس قفتانه نه دیرلر
دیدم دیدیکه بوکا قبای نرکسی دیرلر چونکه بو قصه‌دن اول اسنادمدن
بوبیتڭ تحقیقنده قبای نرکسی وقصبڭ معنالرینی مفصل استماع ایلمش
ایدم اوراده بکا زیاده روشن اولدی نیجه ایدیکی ونیجه کیلوب قوشاندیغی
ومذکور قبای نرکسینڭ کندویه مخصوص قوشاغی اولور که کندینڭ
اتکندن بکر طمان اوچقوری کبی که بینه اوچلری کمینڭ قلبدان وکمینڭ
ایکله اشلنور اما بز کوردکمز اوچلری خاص اوده اوغلنلرینڭ دستماللری
کبی صافی التونله اشلنمش ایدی واوکنده کوبکی اوزرنده یاب یصی صارقوب
دورردی مکر عادت بو قوشاقده بویله ایمش بو قوشاغه قصب دیرلر که اول
قبانڭ زینتی انکله‌در وبو قبایی نرکسه نسبت ایدوب نرکسین دیدکلری
انکیچوندر که یقاسی کره کره اولور نرکس یپراقلری کبی وبو قبا عادتا بیاض
منقالی جنسندن اولور وبو قبا بو زمانده کلیا مهجور ومتروکدر مکر ممالك

کفارده مثلا فرنك وتجار جنسنده نرکسین قبا ایله قصبڭ معنالری حقیقتله
معلوم اولدی پس * محصول بیت بنی وسرو چمنی خاك راهه دیکدی
یعنی بی اختیار ایدوب حیرتده قودی زمانه سنڭ نرکسی قبانڭ قصبنی بند
ایده‌لی حاصلی زمانه بو ایشی ایلیه‌لی بزی مجنونلر کبی یول ترابنه اوتورتدی
یاخود بنم ومرغ چمنڭ که مراد بلبلدر دلدن آرام وقرارمزی ایلتدی
یعنی بزده صبر وتحمل قومدی زمانه بو ایشی اشلیه‌لی زیرا انلرڭ عادتی اوزره
اول لباس زیاده براشور وسیر ایدنی زیاده اولور (زکار ما و دل غنچه صد کره
بکشود * نسیم کل چو دل اندر پی هوای تو بست * کره دوکه دیرلر بکشود
لازمله متعدی ما بیننده مشترکدر لازمله اعتبار اولنورسه فاعلی تحتنده
مستتر ضمیر غایب صد کرهه راجع متعدی اعتبار اولنورسه فاعلی نسیم کل
اولور سحر حلال وجهی اوزره بی اردو وصولڭ وابرز وتعلیل معناسنه کاور
بونده تکمیل وزن وتحسین لفظ ایچون کلمشدر شویله که اولمسه معنایه خلل
کلمز اندر بونده با صله معناسنه در نسیم لغتده خوش قوقلی یلدر وهر یل که
کلزاره اوغرایه وکلستاندن کچه البته خوش قوقلی اولور * محصول بیت بزم
ایشیمزدن وغنچه نڭ دلندن یوزدوکم اچلدی چونکه سنڭ هواکه کوکل
بغلادی یعنی نسیم بونده ایکی کار ایدربری اولدرکه قبل کوی جاناندن هبوب
ایدوب هر مشکل ایش که واردرانی بزه فتح وکشف ایدربریده اولدر که دل
غنچه دنده کرهی فتح ایدرکه اچلوب کل اولوب نقش غنچه خود شکل کرهدر
انی نسیم اچنجه کل اولمسی لازمدر حاصلی نسیم کل سکا تابع اولوب عاشق
اوللی محلکدن کاه و بیکاه کذر ایلمك اکا ضرور وبیدر پس کلوب بزم مشکل
کارمزدن وغنچه‌دن یوز کره فتح ایدر (مرا اینسد تو دران چرخ راضی کرد *
ولی چه سود که سررشته در رضای توبست * بنددن مراد بونده قول اولمقدر
دورانی چرخه اسناد مجازادر حقیقتده ایلین خدادر سررشته لغتده ایلك
اوجیدر اما اصطلاحده نهایت کاردن عبارتدر * محصول بیت دوران فلك
بنی سنڭ قیدکه وحبسکه راضی ایلدی امانه فایده غایت کاری ونهایت
امری سنڭ رضاکه باغلادی یعنی فلکڭ رضاسنڭ وبنم رضامڭ فایده‌سی
یوق سن راضی اولمینجه حاصلی بنی بند وقیده ایلمکه سن راضی اولورسن
مراد حاصل اولور والا بنم وچرخڭ رضاسنڭ اعتباری یوقدر یوخسه
سررشته یعنی اختیار بنم المده اولسه هرگز بندکدن خلاص اولمق استرزدم
(چو نافه بر دل مسکین من کره مفکن * که عهد با سر زلف کره کشای
توبست * نافه مسك کوبکنه دیرلر اولده غنچه کبی دوکم شکلنده اولدیغیچون

كره ذكر ايلمشدر كره مفكن ديمكدن غرض تنك دل ايلمه ديمكدر كه حرف
تعليلدر كره مفكن عبارتنه سر زلف زلفك اوجى ديمكدر كره كشاى وصف
تركيبيدر دوكم اچيجى معناسنه سر زلفه كره كشالق اسنادى مجازادر زيرا
اوراش زلف اوجندن اچلور واورلمه نك اوجى دوكلنور * محصول بيت بنم
دل مسكينمه نافه كبى كره براقمه يعنى بنى نافه كبى تنك دل وخونين جكر
ايلمه زيرا دلم سنك كره كشا سر زلفكله عهد وقول وقرار بغلادى كه انك قيد
وبندنده اوله دايما (تو خود حيات دكر بودى اى نسيم وصال * خطا نكر كه
دل اميد در وفاى تو بست * بعض نسخه ده زمان وصال دوشمش خود بو بيله
برلرده تأكيد افاده ايدر انجق حيات دكر اضافتى لاميه در غيرينك حياتى
ديمكدر نسيم وصال اضافتى بيانيه در خطا لفظى مقدم مفعوليدر نكر كه امر
مخاطب صيغه سيدر نكريدندن بقمق معناسنه تقدير كلام خطا را نكر
ايدى ضرورت وزنيجون را حذف اولنمشدر دل مبتدا بست خبرى اميد
مقدم مفعوليدر سنك در وفاده در باء صله معناسنه در * محصول بيت
اى وصال نسيم سن غيرينك حياتى وروحى ايمش سين يعنى غيرينك
محبوبى وجانانى ايمش سن خطايى كور كه كوكل سنك وفاكه اميد
بغلدى يعنى كوكل بلمديكه سن غيرى به حيات افزا وصفا بخشى ايمش سن
پس سنك وفاكه اميد بغليوب سكا طمع ايلدى وخطا واقع اولدى (زدست
جور تو كفتم زشهر خواهم رفت * بخنده كفت كه حافظ برو كه باى تو دست *
زدست جور جوره دست اثبات ايلدى استعاره طريقيله خنده كلمه نك
اسميدر كه اسم استفهامدر عربيده من كبى كيم ديمكدر * محصول بيت جانانه
ديدم كه سنك جور وجفاكدن شهردن كيده جكم جانان دخى خنده ايله
ديديكه اى حافظ ايغك كيم بغلدى وار كيت يعنى سن كيده ميه جكك
معلومدر زيرا بيهوده استغنا صاتمه ايمدى كوريم كيده بيلورمسين ديمكدر
وله رضى عنه (درين زمانه رفيقى كه خالى از خللست * صراحىء مى ناب
وسفينهء غزلست * رفيقيده ياوحدت يچوندر صراحيده ده يا نه وحدت يچوندر — از بحر مجتث / مفاعلن فعلاتن / مفاعلن فعلات
خلل برايشده فساد بولنمقدر ناب خالص معناسنه در سفينه لغت عربيده
كميدر اما اصطلاح عجمده برجنس مجموعه در كه اوزرينه اچيلور *
محصول بيت بو زمانه ده خللدن وضرردن خالى بر يولداش بر صراحى شراب
صافى وغزل مجموعه سيدر يعنى غزل ديوانيدر (جريده رو كه كذرگاه
عافيت تنكست * پياله كيركه عمر عزيز بى بدلست * جريده بونده علايق
وعوايقدن برى معناسنه در كذرگاه كچيد يرى عافيت الله تعالى قولدن

بلايى دفع ايلمكه ديرلر اما اصطلاحده پرهيزكارلغه وتقوايه ديرلر
* محصول بيت مجرد كزكه عافيت كچيدى طاردر يعنى زهد وتقوا طريقى
تجريد اقتضا ايدر الايش دنيا ايله بو يوله كيدلمز پياله طوت يعنى باده نوش ايله كه
عمر عزيز بى بدلدر حاصلى بركره كندكدنصكره دخى اله كيرمز ايمدى عيش
ونوشله كچمك كرك (نه من ز بى عملى در جهان ملولم وبس * ملالت علما هم
ز علم بى عملست * محصول بيت جهانده عملسزلكدن همان بن ملول
ومضطرب دكلم انجق علما نكده ملالتى عملسز علملرندندر يعنى قلت عملدن
غم وغصه يم علما دخى قلت عمليچون مضطرب حال وشكسته بالدر خواجه
كنديني بو حكمه ادخال ايلمكدن مرادى علمايه ترك عمل سبيله تعريضدر
(بچشم عقل درين رهكذار پر آشوب * جهان وكار جهان بى ثبات
وبى محلست * بچشم عقلده باباء صله در مصراع ثانى يه مقيددر رهكذار يول
اوغراغى پر آشوب پر غلبه وغوغا وفتنه در بى محل بى اعتبار معناسنه در *
محصول بيت بو غوغاسى چوق كچيدده عاقل وعارف كوزينه جهانه متعلق
جميع امور ثباتسز واعتبارسزدر يعنى عبرت كوزيله بقسك دنيا ومافيها هيچ
نسنه دكلدر زيرا فانى وسريع الزوالدر (دلم اميد فراوان بوصل روى تو داشت
* ولى اجل بره عمر رهزن املست * فراوان چوق معناسنه بوصلده باء حرف
صله بره ده كى باء ظرف ايچوندر رهزن وصف تركيبيدر يول اوريجى معناسنه
امل اميد معناسنه در * محصول بيت كوكلم سنك رويك وصلنه چوق
اميد طوتردى ياطوتدى يعنى چوق اميدى وار ايدى ياوار در اما عمر
طريقنده اجل امل حراميسيدر يعنى كوكلم سنك وصالكه چوق اميدلنوردى
اما اجل اميدلرى افنا ايدوب وجود ويرمز يعنى امل صاحبنى اولدرمكله
امل لغو اولور (بكير طرهء مه چهره وقصه مخوان * كه سعد ونحس ز تأثير
زهره وزحلست * چهره جيم عجمينك كسرى وهانك سكونيله يوز
معناسنه دركه حرف بيان قصه يى بيان ايدر سبعهء سياره دن ايكيسنه سعدان
وايكيسنه نحسان ديرلر مشترى وزهره سعدان مشترى سعد اكبر وزهره سعد
اصغر وزحل ومريخ نحسان زحل نحس اكبر ومريخ نحس اصغر * محصول
بيت بر مه پيكرك طره سين طوت يعنى بر مه پيكره تعلق ايدوب انى كوكل
اكلنجه سى ايله ونجومدن بحث ايدوب قصه پرداز اولمه كه سعد ونحس عالم
زهره وزحلك تأثيرندندر يعنى بو بحثلرك سكا فايده سى يوقدر زيرا مؤثر حقيقى
الله در بونلرك تأثيرى اولديغى تقديرجه الله تعالى امريله در ماه وزهره
ومشترى وسعد ونحس جمعنده مراعات نظير صنعتى وار (بهيچ دور نخواهند

یافت هشیارش * چنین که حافظ ماست بادهٔ ازلست * دوردن مراد
بونده زماندر هشیار و مست صنعت تضاددر هشیارش لفظنده شین ضمیر
اضمار قبل الذکر طریقیله حافظ لفظنه راجعدر * محصول بیت هیچ برزمانده
انی آیق بولمامشلردر زیرا که بزم حافظمز بادهٔ ازل مستیدر یعنی حافظك
بادهٔ عشق کیفیتی ذاتیدر عارضی دکلدر که کاه کاه و کاه کیده پس حافظ همیشه
مستدر بادهٔ ازلی زوریله حاصلی سکر عشق ایله سکران اولنه صحو طاری اولمز
داعما سکران بوررولة ایضا (ما را ز خیال تو چه پروای شرابست *
خم گو سر خود گیر که خمخانه خرابست * خیالله شراب ذکری شعرا
مذهبنده اول جهتدندر که خیال جانان کلدکده عاشق کیفیت عشقله
متکیف اولوب مست اولور پروالغنده فراغت معناسنه درنتکم دقیقنك
بو بیتنده ظاهردر * بیت ابو سعدان که از کیتی برو بربسته شد ید ما * مظفر
انکه شمشیرش ببرد از دشمنان پروا * و امیر معزی بیورر * بیت قمر ز قبضهٔ
شمشیر تست تا ایمن * زحل ز پیکر پیکان تست ناپروا * پس پروای شراب
دیدیکی خیال جاناندن فارغ اولوب شرابله تقیدمعناسنه درکو خطاب عامدر
سر خود گیر باشین قیدین کور دیجك یرده استعمال ایدرلر خمه سر خود گیر
دیمکده لطف اداوار زیرا انلر شرابی کوپلرده صقلرلر وکوپ اغزینه بردکرمی
کبی قویوب اغزینی بردرلی اق بالچقله محکم صوارلرکه فیناديکی حینده
طاشوب طشره دوکلمیه نتکم اصفی بیورر بیت بست بوی شراب آصفی که
بر سر خاکت * حکیم دیر مثلث نهاد خشت سر خم * پس خواجه خمه سر خود
کیر دیمکدن مرادی باشکدن اول کربجی کیدرمه دورسین زیرا بز خیال
جاناندن فارغ اولوب سکا تقیدایمزز خمخانه خراب دیمکدن مرادی یعنی
بزایچکیدن فراغت ایلدك پس خمخانه خالی قالوب خراب اولمسی لازمدر
* محصول بیت سنك خیالك سیریله بیز شراب ایچمکدن فارغ اولدق یعنی
خیالك وار ایکن اندن فارغ اولوب شراب ایچمکه مقیداولمز بزه میسر
دکلدر اعدی خمه دی باشك محکم طوت که میخانه خرابدر که بزدن اکا کمسه
وارمز (گر خمر بهشتست بریزید که بی دوست * هر شربت عذبم که دهی
عین عذابست * عذب لذیذ معناسنه درعذیله عذاب ما بیننده صنعت اشتقاق
عین عذب و عذاب ما بیننده شبستان خیال وار زیرا عذبده و عذابده
عین وار * محصول بیت اگر جنت شرابی ایسه ده پیمانه دوکك که دوستسز زهر
طاتلی شربت که بکا ویرسین عین عذابدر یعنی بر مجلسده که دوست اولمیه
انده جنت شرابیده حاضر اولورسه پیمانه دوکك زیرا انسز زهر طاتلی شربت که ا

از بحر هزج
مفعول مفاعیل
مفاعیل مفاعیل

بکا صو نرسن سم هلاهل وزهر وزقومدر (افسوس که شد دلبر و در دیدهٔ گریان
* تحریر خیال خط او نقش برابست * افسوس دریغ و حیف معناسنه شد
بونده رفت معناسنه در دردیدهٔ گریان مصراع ثانی به مرهوندر تحریر لغت
عربده تقویم در یعنی طوغرتمق اما اصطلاحده یازمق معناسنه در * محصول
بیت حیف که جانان کندی حال بو که دیدهٔ گریانده انك خطی خیالنك
کتابتی صو اوزره نقشدر یعنی کندکدن صکره انك خطنی دیدهٔ گریانده شکل
ایلمك صو اوزره نقش چکمکدر حاصلی دیدهٔ گریان منبع آبدر پس انك
اوزرینه تحریر آب اوزره تحریر دراصل بیتك نکته سی بونده در یعنی خطنك
خیالنی کوزده تصویر ایلمك نه فایده کندی کوز قرشوسنده اولمیجه
باخصوص که صو اوزره خط امر محالدر (بیدار شو ای دیده که ایمن نتوان
بود * زین سیل دمادم که درین منزل خوابست * دیده لغتده یك در
اما بونك کبی یرلرده کوز مراد در چشم معناسنه اگرچه امعان نظرا ولنه
یکده تحملی وار ایمن همزه نك کسریله امین معناسنه سیل دمادم سیل
متعاقبدر که اراسی یك کسلمز منزل خوابدن مراد عین یعنی چشم درکه
حقیقتده اویخوا کانازل اولور * محصول بیت ای دیده بیدار اول غافل
اولمه که امین اولمق اولمز یعنی امن و فراغت اوزره اولمق جایز دکلدر بو سیول
متعاقبه دن که بو منزل خواب اولان کوزده در یعنی کوزمردمی کوزك آچ
غافل اولمه بو ایکی کوزمدن منوالیاطاشوب اقان سیولدن مبادا که سنی
تو پارلیوب کتوره (معشوقه عیان میگذرد بر تو ولیکن * اغیار همی بیند از ان
بسته نقابست * معشوقه هارسمی علامت نقل درعرضه ده کی کبی عیان
کسریله مفاعله بابندن مصدر در معاینه معناسنه * عینك فتحیله استعمال
غلط در میگذرد فعل مضارع بکچر معناسنه اغیار غیرك جمعیدر اما اکثر شعرا
رقیبلرده استعمال ایدرلر همی بیند همی ده می ادات حالدر و ها حرف تأکید
کورردیمکدر نقاب یوز اورتیسنه دیرلر اول زمانده دیار عجمك محبوبلری نقابله
وکاکل وکیسولرینی یوزلری اوزره اندیروب پوشیده رو گزرمش اما قزلباش
اوباش لعنت الله علیهم وعلی اعوانهم وعلی انصارهم ظهور و خروج ایده لی
بو قانون کلیا مهجور و متروکدر پس خواجه نك بسته نقاب بیوردیغی
کندیلرینك زمانته نسبتدر * محصول بیت معشوقه سنك یانکدن اشکاره
کچر اما اغیار کوررلردن یعنی انکیچون منقبدر یعنی نقاب داردر حاصلی
جانانك سکا استغناسی یوق و سندن اعراض ایدوب نقاب بغلمز امار قیبادن
احتراز ایدوب ستر صورت ایلمکیچون نقاب بغلر (گل بر رخ رنگین تو تا لطف

عرق دید * در اتش رشك ازغم دل غرق كلابست * كل مبتدا غرق كلاب
خبری دید فعل ماضی فاعلی ضمیر مستتر راجعدر كله ومفعول به صریحی
لطف عرقدر وغیر صریحی بر رخ رنكین تا ابتداء غایت ایچوندر زمانده منذ
معناسنه در اتش رشك مفعول فیه سیدر عرقك وازغم دل مفعول به غیر
صریحیدر عرقك رنكین صفت نسبیه سیدر رخك اتش رشكه اضافتی لامیه
اولمق جایز رشكه اتش استعاره سیله ویا اضافت بیانیه اوله غم دل اضافتی
لامیه در عرقك كلابه اضافتی بمعنی فیدر * محصول بیت جانانه خطاب ایدوب
بیورر كل سنك رخ رنكینك اوزرنده عرقك لطافت وصفاسن كوره لی حسد
اتشنده كوكل غمندن كلابه غرقدر یعنی رشكدن وحسددن بونده بر اتش پیدا
اولور كه انك حرارتندن كلابه مستغرقدر یعنی كلاب كلك دریدر كه اتش رشك
حرارتندن حاصل اولور كل ورنكین وعرق واتش وكلاب جمعی مراعات
نظیر قبیلندندر (در كنج دماغم مطلب جای نصیحت * كین حجره پر از زمزمه
چنك وربابست * كنج بوجقدر عامه در ایچری بوجغه رطشره بوجغه اما
بیغوله ایچری بوجغه اطلاق اولنور دماغ بینی یه دیرلر وبینی طوران یره ام
الدماغ دیرلركین كه حرف تعلیل حجره دن مراد بونده كنج دماغدر مطلب
فعل نهی مخاطب طلبیدندن معمولدر طرازیدن كبی طلب ایلمه دیمكدر
زمزمه اواز تحفه شاهدی زمزمه اوازه شله فرح زنی رباب كمانچه
یعنی اقلق * محصول بیت بنم باشمك بینیسنده یعنی بوجغنده نصیحته
بر طلب ایلمه زیرا بو حجره یعنی كنج دماغ چنك ورباب زمزمه سندن طلودر
یعنی بن نصیحت پذیر دكلم وبندن بوایشی استمه زیرا دماغم چنك
ورباب اوازینه معتاددر بوندن حظ ایلمز حاصلی دماغمده نصیحت صغجق
یر یوق زیرا انواع سازلر اوازلرندن طوبطلودر (راه توجه راهیست كه ازغایت
تعظیم * دریای محیط فلكش عین سرابست * چه استفهام تعجبی
كه حرف بیان تعجبی بیاندر تعظیمدن مراد بونده عظمتدر دریای محیط
فلكش دریا صفتنه مضافدر ودریای محیطك فلكه اضافتی مشبه بهك
مشبهه اضافتیدر فلكشده شین ضمیر راهه راجعدر معنا جهتندن سرابه
مقیددر دریای محیط كرهٔ ارضی احاطه ایلین دریادر فلكی اكا تشبیه ایدر
احاطه ده وعظمتده عین بونده ایكی معنی افاده ایدر بری ذات معناسنی بریده
تشبیه طریقیله چشمه معناسنی سراب اسیق زمانده شوره یرلرده نصف
النهارده ایراقدن صوكبی كورینن هیئاته دیرلر * محصول بیت سنك عشقك
طریقی نه عجب اولو طریقدر كه كمال عظمتندن دریای محیط فلك یعنی فلك

اعظم

اعظم اكا نسبت سراب بیكاریدر یاخود نفس سرابدر حاصلی سنك عشقك
یولی بر عظیم یولدر كه افلاك اعناصر اكا كوره عدم مشابه سنده دركه نفس
امرده سراب اویله در (سبزست در ودشت بیا تا نكذاریم * دست ازسرابی
كه جهان جمله سرابست * در كیروه نك اتكیدر كریوه بلكه دیرلر یعنی طاغ
بلكینه وانك دبی عادتا دره شكلی اولور كویا كه اول بلكی اشوب كچمكه
بر قپودر اكثر كچلك اویله یرده اولغاندر اول جهتدن كپك دری درلر دشت
اوایه دیرلر بیا خطاب عامدر رهرا یشیدنه تابونده حتی معناسنه در نكذاریم نفی
مستقبل نفس متكلم مع غیره در مفعول بهیدر مصراع ثانینك اولنده دست
لفظیدر معناسی كجرمیالم یعنی المزی كچرمیه لم بر صو باشندن یعنی المزدن
قومیه لم بر صویك باشی حاصلی دائما باده نوش اولوب بر دم خالی اولمیالم دیمكدر
سرابدن بونده مراد خمر دوران ظرفدر كوپ كبی بعض نسخه ده بكذاریم
دوشمشدر فی الحقیقه بیا عبارتنه ملایمدر پس معنی قلب طریقی اوزره اولور
تقدیر كلام كل بر صوبی الدن كچوره لم یاخود قلبه محتاج اولمیه تقدیر كلام
بویله اولور كل بر صو باشندن الی كچوره لم یعنی امر ارد معناسنه ترك معناسنه
دكل مقصود شرابی الدن قومیالم ایچلوم كه جهان جمله سرابدر سراب كه
اضافتله صو باشی دیمكدر سر بونده ظرف معناسنه درومثنوینك بوبیتنی
سند كتورن * بیت عاشقی كرزین سر وكرزان سرست * عاقبت ما رابدان
سررهبرست مدعی سنده ده سندنده ده خطا ایلمش سر بونلر كبی یرلرده باش
واوج معناسنه كلور * محصول بیت اووه وطاغ یشللر اولدی كله تا المزی
كچورمیالم بر صو باشندن كه جهان جمله سرابدر یعنی فانیٔ محضدر هیچ
بقاسی یوقدر سراب كبی حاصلی تمام دنیا یعنی عناصر وافلاك سراب
مثالدر كه حقیقتده بر نیست هست نمادر یعنی بر خیالدر كه ایراقدن مرئیدر
اما اول جانبه وارسك اول هیئتی كوردكك یرده هیچ نسنه بولمزسن یاخود كله
المزی بر صو باشندن كچوره لم یعنی بر بیكار باشنی اله كتوره لم ویا صو باشنی
الدن كچوره لم یعنی باده یه مداومت ایده لم كه دنیانك اوته سی یوقدر همان
خواب وخیالدر سراب كبی كه هیچ اعتماده لایق دكل بو ایكی بیتده قافیه
تكراركلك دلالت ایدر كه برسی خواجه نك اولمیه فی الحقیقه دیوانلرك
اكثرنده اولكی بیت كورانجق بعضیسنده ایكیسی بیله كاور
فاما ایكیسنكده طرزی خواجه طرزینه بكزر حاصلی تتمیم فایده ایچون
مهما امكن ایكسیده بیان اولندی (در بزم دل از روی تو صد شمع برافروخت
* وین طرفه كه برروی تو صد كونه حجابست * بزم مجلس برافروخت

ردشدهی

بو حرف تأکید افروخت فعل ماضی لازمله متعدی مابیننده مشترکدر لازم
اولورسه بزم دله مضاف اوقنور متعدی اولورسه بزم اضافتدن مقطوع
اوقنور روین طرفه واو حالیه در طرفه عجب معناسنه در حجاب پرده * محصول
بیت کوکل بزمنده سنك رویکدن یوز شمع یالکلندی یاخود مجلسده کوکل
سنك رویکدن یوز شمع اویاردی بوایسه بر عجب حالدر که سنك رویك اوزرنده
یوزدرلو پرده وار یعنی رویك قت قت پرده‌لر التنده ایکن کوکل بزمنده
اندن یوز شمع اویاندی (بی روی دلارای تو ای شمع دلفروز * دل رقص کنان
بر سر آتش چو کبابست * دلارای وصف ترکیبیدر آرایدندن کوکل بزیجی
معناسنه رقص کنان سحر اقدر کنان صفت مشبهه در رقص ایده‌کن
معناسنه بر سر آتش بر حرف استعلا سر تحسین لفظ وتکمیل وزن ایچون
کلشدر * محصول بیت ای کوکل یالکلندیریجی شمع سنك کوکل بزیجی
رویکسز کوکل آتش اوزره رقص ایده‌کن در کباب کبی یعنی سنك رویك
فراقندن کوکل هجران آتشی اوزرنده رقاصدر کباب کبی حاصلی یانمقدن
ویاقلمدن کباب کبی قراری یوقدر اضطرابده در (حافظ چه شد ار عاشق
ورندست ونظرباز * پس طور عجب لازم ایام شبابست * چه شد استفهام
انکاری یعنی نسنه لازم کلمز ارا کردن مخففدر رند بونده باده نوشدر نظرباز
وصف ترکیبیدر بازیدندن نظر اویناد یجی معناسنه اما اصطلاحده کورد کن
سویجی میمون عشقلی حاصلی محبوب دوستدر طور عادت واسلوبدر شباب
بونده یکتلك معناسنه‌در * محصول بیت اکر حافظ عاشق وباده نوش
ونظرباز اولدیسه نه لازم کلور یعنی نسنه لازم کلمز مصراع ثانی حکم تعلیله
واقعدر زیرا چوق طور وعادت واسلوب لازمدر جوانلق زمانته یعنی
جوانلق وتازه‌لق زمانی چوق اطوار غریبه واوضاع عجیبه اقتضا ایدر
ایمدی حافظ انواع تلونله متلون اولدیسه عجب دکلدر که جواندر جوانلق
مقتضاسنی ویررو له ایضا (کنون که بر کف کل جام بادهٔ صافست * بصد
هزار زبان بلبلش در اوصافست * کنون شمدی اکنوندن مخففدر کف آیه
عربیده فاما عجم مخفف استعمال ایدر کفك که اضافتی مشبه بهك مشبهه
اضافتی قبیلندندر حاصل اضافت بیانیه‌در وکف کل باده استعاره ایلدی
زیرا کل مطبوق کویا که بر جام باده درقزللقده اما حقیقتده کف کل وجام باده
بر شیدن عبارتدر صاف صافیدن مخففدر فاش فاشیدن اولدیغی کبی بیت
فاش میکویم واز کفتهٔ خود دلشادم * بندهٔ عشقم واز هر دو جهان آزادم بصد
یا مع معناسنه در زبان ده زانك فتحی وضمی لغتدر بلبلش شین ضمیر کلمه

از بحر مجتث

راجعدر ومعنی جهتندن اوصافه مقیددر * محصول بیت شمدیکه کف کل باده
صافی باده جامی واریعنی بر طولی جام باده واریوزبیك زبان ایله بلبل انك
اوصافنده در حاصلی خواجه بوغزلی انشادنده بهار ایمش که کل اچلوب
بلبل فریاد وفغان وناله ایلدیکی زمان ایمش (بخوان دفتر اشعار وره صحرا کیر
* چه وقت مدرسه وبحث کشف کشافست * دفتر اشعاردن مراد غزل
دیوانیدر بعض نسخه‌ده صحرا یرینه بستان دوشمش وبحث یرینه درس
دوشمش کشف بونده ایهام طریقیله واقع اولمش زیرا هم کشافك حاشیه‌سی
اولان کشفه تحملی وار وهم معنای لغوی سیکه اچقدر اما واو عاطفه ایله
ذکر اولسه نته که بعض نسخه‌ده اویله در حاشیه کشافه مخصوص اولور انجق
* محصول بیت چونکه بهار زمانیدر وکل دخی بویله در ایمدی بر غزل دیوانی
طلب ایله وصحرا وبستان یولین طوت یعنی اول جانبه عزم ایله مدرسه وقتی دکل
وکشف کشاف بحثنك زمانی دکل حاصلی عیش ونوش زمانیدر (ببر زخلق
وز عنقا قیاس کار بکیر * که صیت کوشه نشینان زقاف تا قافست *
ببر امر مخاطبدر بریدندن کسل دیمکدر قیاس اورنك یعنی نمونه قیاس
یقیسدن مصدردر صیت شهرت یعنی بر نسنه مشهور اولمق کوشه نشین
وصف ترکیبیدر نشینیدندن بوجقده اوتوریجی معناسنه قاف مطلق طاغدر
جبل معناسنه بعده دنیایی احاطه ایلین جبله علم اولدی بونده مراد آلدر *
محصول بیت خلقدن کسل ومصلحتی عنقادن قیاس ایله یعنی خلق عالمدن
منقطع ومنزوی اول ودنیا ایشنی عنقادن قیاس طوت که کوشه نشینلرك
شهرتی وچاوی قافدن قافه دکدر یعنی عنقا خلقدن منقطع ومنزوی
اولدیغیچون شهرتی تمام عالمی احاطه ایلمشدر (فقیه مدرسه دی مست فتوی
داد * که می حرام ولی به ز مال اوقافست * دی دون دیمکدر امس معناسنه
به یك دیمکدر * محصول بیت مدرسه فقیهی یعنی مدرس دون مست ایدی
یعنی مست ایکن فتوی وبردی ودیدیکه شراب اکرچه حرامدر اما وقف
مالندن یکدر زیرا شراب حق الله درو مال اوقاف حقوق عباددر وحق الله
توبه ایله ساقط اولور اما حقوق عباد اولمز پس یکلکی بو جهتدندر (بدرد و
صاف ترا حکم نیست خوش در کش * که هرچه ساقی ما کرد عین الطافست
* دردد ردیدندن مخففدر یای مشدده ایله عرب استعمال ایدر وعجم یاسز اصفی *
بیت ز بخت درمی ومحتسب زد بر کذشت * رسیده بود بلایی ولی بخیر کذشت
بو بیتده ایهام لطیف وار صاف صافیدن مخففدر خوش ایو معناسنه در
کش در حرف تأکید کش امر مخاطب کشیدندن درکش چك دیمکدر ایچ

معناسنه ترکیبده چکمك ایچمك معناسنده مستعملدر نتکم شاعر
یوردرع می نابی بدل ما بتخلل چدم * الطاف لطفك جمعیدر لغتده یومشق
معناسنه اما اصطلاحده ایلك معناسنه در بعض نسخه ده دم درکش
واقعدر یعنی سو یله ساکت اول دیمکدر زیرا دم نفسدر و کش امردر چك
دیمکدر پس نفس چك دیمك سو یله دیمکدر * محصول بیت خواجه
بر مخاطب تجرید ایدوب یورر باده درد ینه و صافیسنه سنك حکمك یچمز یعنی
بکا صافی و برك بادهٔ دردامیز و یرمك دیمك سنك وظیفك دکل زیرا بو مصلحت
ساقینك کاریدر و بزم ساقیمز عادلدر هرنه ایشلرسه همان لطف کندیندر
حاصلی باده مجلسنك ادابی ساقی برعادل کمسه اولمقدر و جمیع امور مجالس
اکا مفوض اولمقدر پس اول کمسه که مجلسده حاکم اولمش اولدی هرنه کم حکم
ایدرسه کمسه منع ایده مز ایمدی خواجه یورر بزم ساقیمز یعنی ساقیٔ ازل هرنه
ایشلدیسه عین الطافدر دردن مراد دنیا کدورایندر و صافدن مراد دنیا
ذوق و صفاسیدر خواجه حضرتلری کلام جامع ایراد ایدوب یورر دنیا
کدورتیله مکدر اولمه و صفاسیله مغرور اولمه زیرا هرنه که ازلده ساقیٔ ازل
ایلمشدر یعنی حکم ایلمشدر ظهور ایلسه کرك کمسه یه قیل و قال کرکمز (حدیث
مدعیان و خیال همکاران * همان حکایت زردوز و بوریا بافست * حدیث
خبر معناسنه یعنی سوز مدعیاندن مراد بونده کندولره شاعرلکده
برابرلك دعواسنی ایدوب اللرندن مصلحت کلمین کمسه لردر خیال بونده تخییل
و تفکردر که شعرا نظم کلام ایلدکده ایلرلر همکار هم پیشه یعنی صنعتداش
دیمکدر و الف و نون ادات جمعدر زردوز وصف ترکیبیدر ردوزیدندن
رومده تحریف ایدوب زرد یرد برلر صرمه ایشلینلره بوریا باف وصف ترکیبیدر
بافیدندن اورمك و طوقومق معناسنه بوریا قرغی قمیشندن اوریلور بردرلو
حصیردر اناطولی ولایتنده و دیار عربده چوق اولور حاصلی مدعیلری بوریا
بافه و کندیلرینی زرددوزه تشبیه ایلرسابقا بونده مدعیلری سست نظم دیمکله
تعبیر ایلدی * محصول بیت سست نظم مدعیلرك کلمات و نظمی و بزم اقران
امثالمزك مخیل و مصنع اشعاری همان زردوز ایله بوریا باف قصه سیدر یعنی
برکون بوریا باف زردوزلر بازارینه کیررو دعوا ایدرکه بز سزکله هم پیشه و هم
صنعتز زیرا بزده سزلر کبی صاحب دستکاهز سزکده بزمده کارمز الله
دربی الت اولمز پس خواجه یورر سست نظم مدعیلرك بزمله همپیشه لك
دعواسی بونلرکبیدر (خوش حافظ این نکتهای چون زر سرخ * نکاه
دارکه قلاب شهر صرافست * خوش و خاموش و خامش و خمش امر

مخاطبدر خاموشیدندن کاه الف تخفیفله و کاه واو و کاه ایکیسیله حافظ
منادا حرف ندا محذوفدر نکتها اسلوب عجم اوزره ذوی العقولك غیری
اولدیغیچون ها ایله جمع اولمشدر نکته لغت عربیده بر چبوق اوجیله یره اوره
اوره بر نشان پیدا ایلمکدر بو معنی اکثر تفکر و تحیروقتلرنده اولورکه انسان
برنسنه یه دوشنوروبی شعور برایش ایشلر نکته اصلنده مصدردر نکت ینکت
ادیعنی نصر یانصردن کدره کبی صکره قلوبده مؤثر اولان کلام لطیفه اطلاق
ایلدیلر زر سابقا بیان اولندیکه زر عامدر کشه و التونه قرینه ایله تخصیص کسب
ایدر مثلا زر سرخ و زر طلا دیمکله خالص التون مراد اولور پس خواجه نك
زر سرخ دیدیکی خالص التوندر نکاه دار نکاه لفظی داشتن و داریدنله
و بونلرك مشتقاتیله مستعمل اولسه حفظ و صیانت معناسنه در اما کردن
کنیدنله و بونلرك مشتقاتیله مستعمل اولسه باقمق یعنی نظر ایلمك معناسنه در
که حرف تعلیل قلاب مبالغه ایله اسم فاعلدر قلب زن معناسنه صراف ده
مبالغه ایله اسم فاعلدر یعنی التونی اقچه یه و یا اقچه یی التونه بوزیجیدر
* محصول بیت ای حافظ ایسم اول و بو خالص التونه بکزر اشعارکده اولان
نکته لری حفظ ایله و کمسه یه اشاعت ایلمه زیرا شهرك قلابی صرافدر یعنی
سست نظم و بد اشعار مدعی شاعر پر زور یرینه کچمشدر سنك خالص
التون کبی اشعاریکی سرقه ایدروکندینك اول نامربوط و ناموزون
تزییقاتنی یرینه کچوررو له ایضا (اکر بلطف بخوانی مزید الطافست * و کر ازبحر مجتث
بقهر برانی درون ما صافست * بو غزل اولکی غزله نظیره واقع اولمش واکثر
دواوینده بولنمدی اما بعضیسنده بولندیغیچون و اسلوب نظمی خواجه
نظمنك اسلوبنه موافق اولدیغیچون کتابت اولندی بخوانی فعل مضارع
مخاطبدر فعل شرط واقع اولمشدر مزید مصدر میمیدر زاد یزیدن زیاده
معناسنه الطاف لطف جمعیدر ایلکلر دیمکدر برانی فعل مضارع مخاطبدر
رانیدندن سورمك معناسنه معطوفدر شرطیهٔ اولایه صاف بونده ینه صافی
معناسنه در * محصول بیت اکر بزی لطفله کندی جانبکه دعوت ایدرسك زیاده
لطفدر و اکر قهرله یانکدن سوررسك درونمز یعنی خاطرمز صافیدر یعنی
منفعل و متأثر اولمز حاصل کلام سندن هرنه که حقمزده صادر اولورسه اکر
لطف و اکر قهر مقبولمز و مرغوبمزدر هیچ بر وجهله کوکلمز مکدر اولمز دیمکدر
(بنامه وصف تو کردن نه حد امکانست * چراکه وصف تو برون ز حد
اوصافست * اکر بنامه برینه بخامه واقع اولسه اولی و احری ایدیکه
استعماله موافق اولوردی بنامه ده کی با مع معناسنه اوله و یا ظرفیت

معناسنه وصف واصفك حالیدر وصفت موصوفك چرا كه مقام تعلیلده واقع اولمش زیرا كه معناسنه وصف توده اضافت مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر اوصاف وصفك جمعیدر اكر اوصاف بدلی وصاف واقع اولسه زیاده خوب اولوردی زیرا وصف عبارتینه مناسب اولوردی * محصول بیت نامه ایله یا نامه ده سنك وصفك یعنی سنی وصف ایلمك حد امكان دكل یعنی سنك اوصافك دائرهٔ امكانه صغمز زیرا سنی وصف ایلمك حد اوصافدن بیروندر حاصلی سنده اولقدر جمال وكمال واردر كه وصاف اوصافنده عاجزدر (بچشم عشق توان دید روی شاهد ما * كه نور صورت خوبان زقاف تا قافست * بچشم عشق یعنی بچشم خدابین شاهد بونده دلبر معناسنه دركه حرف تعلیل نورنارك ضیاسنه دیرلر صورت یعنی روی خوبان زقاف تا قافست یعنی تمام عالمی احاطه ایلمشدر * محصول بیت جانانمزك روینی عشق كوزیله كورمك اولور زیرا خوبلرك روینی نوری قافدن قافه دك جهانی طوتمشدر اما هر كس كورمز بلكه چشم خدابینه مالك اولان كورر انجق نتكم حضرت مولانا جامی بیورر * بیت جهان مرآت حسن شاهد ماست فشاهد وجهه فی كل ذرات (زمصحف رخ دلدار آیتی برخوان * كه آن بیان مقامات كشف كشافست * مصحفك رخه اضافتی بیانیه درورخك دلداره اضافتی لامیه دلدار وصف تركیبیدر داریدندن كوكل طوتیجی یعنی عشاق كوكلنی اخذ ایدوب ضبط ایدیجی آیت نشانه دیرلر قرآن شریفده سوز باشلری سرخله وغیری نسنه ایله نشانلدیغیچون ایكی نشانك اراسنده واقع اولان كلام شریفه آیت دیرلر برخوان برحرف تأكید كه رابطهٔ صفت یا حرف تعلیل كشف بونده ایهام طریقیله واقع اولمشدر بیت سابقده واقع اولدیغی كبی * محصول بیت جانانك رخی مصحفندن بر آیت اوقی یعنی روی دلدارده اثر صنع یزدانی مشاهده ایله دیمكدر * بیت ای نور خدا در نظر از روی تو مارا * بكذار كه در روی تو بینم خدارا انجلین آیت كه كشف كشاف مقاماتنی بیان ایدر یعنی حاشیهٔ كشافی بیان ویا كشافی فتح وكشف ومقاماتنی بیان یعنی رویكده اولان اثر صنع خدایی بالمطالعه ایلمكله تفسیر كشافك مشكل مقاماتی هب بیان اولوب كشف اولور (چو سرو سركشی ای یار سنكدل باما * چه چشمهاست كه بر روی تو زاطرافست * سروی سركشی عبارتنه مضاف ارقومق جایزدر ومقطوع عن الاضافت ارقومق جایز سركش وصف تركیبیدر كشیدندن باش چكیجی معناسنه یعنی كسه به سر فرو ایلمز اكثر معاسیعنا ... استعمال ایدرلر یا حرف خطابدر ایكی وجه اوزره بله سنكدل

دل بونده

دل بونده یورك درطاش یوركلی دیمكدر چه بونده مبالغه معناسنی افاده ایدر چشمها چشمك جمعیدر ها ایله جمع اولمشدر غیر ذوی العقولدن اولدیغیچون كاه اولور كه الف ونون ایله جمع ایدرلر ذوی العقوله تشبیه طریقیله * بیت دل شیشه وچشمان تو هر كوشه برندش * مستند مباداكه بناكه شكنندش * محصول بیت ای یار سنكدل بزمله سرو كبی سركش سین یا خود سرو سركش كبی سین اما اطراف واكنافدن مبالغه كوزلر سنك رویكه ناظردر یعنی بزمله سرو سركش كبی استغنا اوزره سین اما اطرافدن نه كوزلر سنك رویكه ناظردر حاصلی بزدن معرض وسایرلره میال سین رویكی مرادجه سیرایندررسین وتماشالندیررسین (تراكه مایهٔ خلدست نزل وهمتا نیست * ازین مثال كزینم روان دراعرافست * ترا ضمیر منصوب منفصل معناسنه سكادیمكدركه رابطهٔ بیان مایه طامزاق واصل معناسنه درخلد جنت نزل قونان كمسه یه چكلن یمك عمارتلرده كی كبی نزل مؤخر مبتدا امایه مقدم خبر همتا یكداش یعنی ماننـد معطوفدر مایه یه ازین مقام تشبیهده استعمال اولنور نتكم سابقا بیان اولندی ایدی * ع ازین مهپارهٔ عابد فریبی * بونك كبی برمه پاره دیمكدر وحید تبریزی * بیت بشر دهد ازین بشر كه به بود زحور عین ایكی مصراعده ده بونك كبی دیمكدر نتكم مولانا اصفی بیورر * بیت دست آزرده مباد اشود اغیار مكش * ورنه میخواهم ازین كشته ترا صد باشد * ازین بونده ده تشبیه افاده ایدر مثال كزینم مثال لغتده اورنك معناسنه دركزین كاف عجمینك ضمی وزای معجمه نك كسریله مختار معناسنه اورندلمش مثالك كزینه اضافتی بیانیه در روان بونده حاصل وموجود معناسنه دراعراف قرآنده واقع اولان اعراف جنتله جهنم اراسنده بردیواردر دیدیلر * محصول بیت جانانه خطاب بیوررسكا كه نزل مایهٔ خلددر یعنی جنت نعمتیدر وسنك كه نظیرك یوقدر بو مثال مختارم كبی اعرافده موجود وحاصلدر انجق یعنی بركسه كه نزل جنت طعامی اوله ونظیری اولمیه انك مثالی اعرافده حاصلدر انجق بو غزل اكثر دواوین خواجه ده موجود اولمدیغی كبی بو بیتده موجود اولان غزلك اكثرنده یوقدر وبو بیتـه هر كس بردرلی معنا ویرمش اما تركیب متحمل اولدیغی معنی بوندن غیری اولمق ممكن دكل (عدو كه منطق حافظ طمع كند درشعر * همان حدیث همای وطریق خطافست * عدو اصلنده واوك تشدیدیله در اما عجم تخفیف واوله استعمال ایدر منطق مصدر میمیدر نطق معناسنه در همای برمبارك قوشدركه هر كسه یه كه كولكه سی دوشه پادشاه اولور یا بر اولود ولتلوا اولور هندستانده

وخطا وختنده ودشت قبجاقده بولنور اما دیرسی اله کیرمز بلکه اول صحرالرده
لاشه سنی بولورلر شکر رنك اولور صافی بیاض اولمز مثلا صغصغن شکر
رنك اولسه همای کبی اولوردی اما ایقلری اولمز شام شریفده بر عجم بازرکاننده
بریسنی کورمشم طریق بونده مقحم در همان حکایت همای وخطاف دیسه
معنا راست کاوردی همان تکمیل وزن ایچون کتورمش انجق خطاف
خاء معجمه نك ضمیله وطاء مهمله نك تشدیدیله قرلنغج قوشیدر * محصول بیت
عدوکه شعرنده حافظك الفاظنی وکلامنی وکلماتنی قصد ایدر یعنی بنم شعرم
حافظك شعری کبیدر الفاظده واداده وظرافتده ونزاکتده دیر ایمدی عدونك
شعرده حافظه اویکمسی همای قوشیله قرلنغج قوشی قصه سیدر که قرلنغج
همایه دیر که سن بلند پرواز ایسك بن تیز پرم سن بر کونده الدیغك منزلی بن
برساعتده الورم ایمدی خواجه بیورر که عدوی سست نظم دخی تیز سویلر
وچوق سویلر اما سویلدیکی هب ترزیقاتدر کسه نه اوقورونه یازرو له رحمه الله
(خلوت کزیده را بتماشا چه حاجتست * چون کوی دوست هست بصحرا چه
حاجتست * خلوت یالکزلق کزیده لازمله متعدی ما بیننده مشترکدر بونده
متعدیدر خلوت مقدم مفعولیدر راء ورندلمش یعنی اختیار ایلمش معناسنه
راادات تخصیصدر بتماشا حاجته متعلقدر * محصول بیت یالکزلق اختیار
ایده نك تماشایه نه احتیاجی واردر جانانك محله سی وار ایکن صحرایه وارمق
نه حاجت خلوتدن مراد کوی جاناندر (جانا بحاجتی که تراهست با خدای
کاخر دمی بپرس که ما را چه حاجتست * جانا منادی الف حرف ندا بحاجتی
با حرف سبب یا وحدت ایچوندر که رابط صفت ترا سنك دیمکدر با خدای با
حرف صله یاء مفرده معناسنه در اخرادات تأکیددر دمی دم نفس یا وحدت ایچون
بپرس امر مخاطبدر با حرف تأکیددر ما را بزم دیمکدر محصول بیت ای جانان
بر حاجت ایچون که سنك خدایه وار بر نفس سؤال ایله که بزم حاجتمز ندر
یعنی سنك خدادن بر امیدلك واردر اول امید حاصل اولمغیچون بزم
احتیاجمزدن سؤال ایله حاصلی سن که بزم حاجتمزی حاصل ایلیه سن قاضی
الحاجات دخی سنك حاجتکی قضا ایدر (ارباب حاجتیم وزبان سؤال نیست *
در حضرت کریم تمنا چه حاجتست * ارباب ربك جمعیدر هر نسنه نك
صاحبنه رب دیرلر وذات باری یه ده اسمدر غیره اطلاقی جایزدکل مکر
اضافتله سؤال دلمك وصورمق حضرت یقینلغه وخانه نك حیاتنه دیرلر
کریم جومرده دیرلر تمنا تفعل بابندن مصدردر نا قصدن تفعل بابنك مصدرینك
عین الفعلی عرب مکسور اوقور وعجم مفتوح تمنا بر نسنه یی ارزو ایلمکدر *

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

محصول بیت حاجت صاحبلری ایرزو دیلمکه دیلمز یوقدر یعنی دیلمکه قدرتمز
یوقدر حاصلی دیلمکه دلمزوارمز مصراع ثانی مقام تعلیلده در زیرا کریمك
حضورنده بر نسنه تمنی ایلمکه احتیاج یوق یعنی عرض حاجت ایلمکسزین
کریم اظهار کرم ایلر (محتاج قصه نیست کرت قصد جان ماست * چون
رخت ازان تست بیغما چه حاجتست * قصه حکایت معناسنه در محتاج
مضافدر قصه یه وقصد جانه وجان مایه اضافت بمعنی اللام جمعا رخت
اسباب ومتاعدر ازان تست ازان لفظی وان لفظی اضافتله مقام تخصیصده
مستعملدر مثلا ازان توسنك وان من بنم دیجك یرده استعمال ایدرلر
* محصول بیت اکر سنك قصدك بزم جانمز ایسه اوزون قصه لره وتأویللره
احتیاج یوقدر بیلدککدن قلمه مصراع ثانی یی اولکی یه ضرب مثل شکلی
ایدوب دیر چونکه اسباب ومتاع سنکدر یغمایه نه حاجت یعنی بزم جانمزه
میل ایلدکك حینده بعض حکایات وتاویلاته ارتکاب کندی مالك واسبابکی
یغما طریقیله اخذ ایلمك کبیدر زیرا جان ودل سنکدر اکا قصد ایلدکك حینده
نه تردد کرك همان حکمك اجرا ایله جان اوستنه (جام جهان نماست ضمیر
منیر دوست * اظهار احتیاج خود انجا چه حاجتست * جام لغتده سرچه
قدحدر اما بونده اضافتله تخصیص کسب ایلمشدر جهان نما وصف ترکیبیدر
نمایدندن که لازمله متعدی ما بیننده مشترکدر بونده متعدیدر جهان
کوستریجی دیمکدر کیتی نماده عالم نماده دیرلر شول بر مشهور قدحدر که
سلاطین ملوك ماضیه توارثا کامالك اولورلردی وعالمك عدلنی وظلمنی
ونظام وانتظامنی اندن سیر ایدرلردی ضمیر بونده کوکل معناسنه در منیر
اسم فاعلدر انارتیردن یعنی افعال بابنك اجوفندن صفتدر ضمیره مضافدر
دوسته ضمیرده فاعلدر جهان نمانك ویا موءخر مبتدا وجام جهان نما مقدم
خبر اظهار مضافدر احتیاجه واحتیاج خود لفظنه وخود واو رسمیله بونده
کندی معناسنه انجا ظرف مکان انده دیمکدر * محصول بیت دوستنك
نورانی کوکلی جام جهان نمادر یعنی جهانك پیدا وپنهانی کندویه کوسترر
پس بویله اولیجك کشی کندینك احتیاجنی اظهار ایدوب عرض ایلمکه
احتیاج یوق یعنی تحصیل حاصلدر (ان شد که بار منت ملاح بردمی *
کوهر چو دست داد بدریا چه حاجتست * ان اسم اشارتدر بعیده مشار
الیهی محذوف ان حال شد تقدیرنده بار بونده یوك معناسنه منت مصدردر
من یمن دن منا ومنة نصر بابندن بونده من تو بیخی مراددر که اشنع منن در بار
منت اضافتی بیانیه در ومنتك ملاحه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتی

قیلندندر یعنی اللام ملاح و کشتیبان کبی دیمکدر بردمی بردیدندن
مشتقدر فعل ماضی نفس متکلم وحده صیغه سیدر اخرنده کی یا علامت
حکایتدر یعنی فعل ماضینك اخرینه لاحق اولور حکایت حال ماضی قصد
اولنور مثلا رفتمی و کردمی کبی جمله سی صیغهٔ ماضیه یه داخل اولوب بو معنایی
افاده ایدر سابقا ذکر اولمشیدی کوهر کاف عجمینك فتحیله معناسی مشهور
و کاه اولورکه جیم عربیله تعریب ایدوب جوهر دیرلر چو دست داد چو تعلیل
ایچوندر چونکه معناسنه دست داد ال ویردی یعنی مالك اولدق دیمکدر
بدریا با حرف صله دریادن مضاف محذوفدر تقدیر کلام بزحمت و اضطراب
دریا * محصول بیت اول حال کندیکه ملاحك منتی یوکین چکردم یعنی بکا
منتلر کوستردی کمیسی ایله دریاده کوهر طلب ایلدیکمه ایمدی کوهر ال
ویردی شمدنکرو دریایه احتیاج قالمدی که کشتی یه محتاج اولوب ملاحك
منتی یوکین چکه لم ایمدی بو بیتده غریب استعاره وار کوی جانانی دریایه تشبیه
ایلدی ضمیرنده و بوکا بر کشتی و بر کشتیبان استعاره ایلدی کستیبان حارس
محله یعنی پاسبان و کشتی انك اذنی درامنله کلوب کتمکه و کوهر وصلت
جاناندر و یا جانان کندیدر حاصلی شاعر دیرکه بزه وصلت جانانکه کوینه
کلوب کیدوب ملاحك منتی یوکنی چکمکه باعث ایدی ال ویردی شمدنکرو
محله ملازمتین ایدوب پاسبانك منتی یوکین چکمکدن قورتلدق (ای عاشق
کدا چو لب روح بخش یار * میداندت وظیفه تقاضا چه حاجتست * کدا
بونده یوقسل معناسنه در روح بخش وصف ترکیبیدر بخشیدندن روح
بغشلیجی معناسنه میداندت تا معنی جهتندن وظیفه یه مقیددر تقاضا تفاعل
بابندن مصدردر عرب تفعل بابی کبی بونکده ناقصدن عین الفعلی مکسور
اوقورصیانة للیاء اما عجم عین الفعلنی مفتوح اوقوریا لرینی الفه قلب
ایلمک ایچون تفعل و تفاعل و تفعلل بابندن ناقصك مصدرلرینی بویله تصرف
ایدرلر * محصول بیت ای فقیر عاشق چونکه جانانك جان بغشلیجی لبی سنك
وظیفه کی بیلور تقاضایه نه حاجت دانشی لبه اسناد مجازادر کویا که عاشق
لب جانانه دن بوسه تقضا ایدرمش اکا بناء دیرکه لب جانان وظیفه کی
بلدکدنصکره الحاح وابرامه حاجت یوق البته وظیفه کی ویرر (ای پادشاه
حسن خدا را بسوختیم * اخر سؤال کن که کدارا چه حاجتست * خدا را ده
را تخصیص افاده ایدر خدا را سؤال کن لفظنه مقیددر اما بسوختیم
لفظنه مقید اولنجه قسم ایچون اولور اخرتا کدا ایچوندر * محصول بیت
ای حسن پادشاهی یاندق الله ایچون سؤال ایله که کدایه نه حاجتدر یاخود

الله حقیچون یاندق سؤال ایله که کندویه نه حاجتدر (ای مدعی برو که مرا
با تو کار نیست * احباب حاضرند باعدا چه حاجتست * مدعی بونده دشمن
معناسنه درکه احباب اکا قرینه در و اعدا ذکری بو قرینه یی مؤید و مؤکددر
اعدا عدونك جمعیدر دشمنلر دیمکدر باعداده کی با حرف صله اعدایه دیمکدر
* محصول بیت ای مدعی وار که بنم سنکله ایشم یوق دوستلر حاضرلردر
یعنی دوستلر حاضر ایکن دشمنلره نه حاجت (حافظ تو ختم کن که
هنر خود عیان شود * با مدعی نزاع و محاکا چه حاجتست ختم کن
ختمدن مضاف الیه محذوف تقدیر کلام ختم سخن کن عیان عینك
کسریله معاینه معناسنه مفاعله بابندن مصدردر مدعی بونده اعمدر اولدن
یعنی دوشمنه و رقیبه شاملدر زیرا بونلر رقیبه ده مدعی دیرلر یعنی دعوای عشق
و محبت ایلرامادعواسنده کاذبدر پس مدعی انکیچون دیرلر نزاع لغتده
برنسنه یی چکشدرمکدر زیرا مفاعله اکثر مشارکت بین الاثنین ایچون کاور
اما بونده مراد چکشمکدر محاکاده مفاعله بابندن مصدردر عجم بو مصدری
ناسزا استعمال ایدرلر مدارا کبی محاکا لفظ مشترکدر حکایتله مشابهت
مابیننده * محصول بیت ای حافظ سن سوزیکی ختم ایله یعنی تطویل کلام
ایله هنر البته ظاهر اولور هر قنده ایسه پس مدعی ایله نزاع و جدال و مکالمه یه
احتیاج یعنی مدعیلرله بحث و جدال امر زایددر سنك فضلك و کمالك کون
کبی روشندر کمسنه یه پوشیده دکلدر مدعی نه دیرسه دیسون وله رحمه الله
از بحر رمل (صحن بستان ذوق بخش و صحبت یاران خوشست * وقت کل خوش باد کزوی
وقت میخواران خوشست * صحن الدار اولك اورطه سی اما بونده بستان
اورطه سی دیمکدر ذوق بخش وصف ترکیبیدر بخشیدندن ذوق بغشلیجی
صحبت مصدردر صحبدن یعنی علم بابندن صادك ضمی و حانك سکونیله
مصاحبت معناسنه مضافدر یارانه و صحبتك یارانه اضافتی مصدرك فاعلنه
و یا مفعولنه اضافتی قبیلندندر وقت کل خوش باد یعنی زمان کل خوش
اولسون حاصلی کلك حالی خوش اولسون ذکر محل و ارادهٔ حال قبیلندندر
ترکیبده وقتی خوش دیرلر حالی خوش دیجك یرده کزوی که حرف تعلیل
از من و عن معناسنه در وی ضمیر مرفوع منفصل در میخواران میخوارك
جمعیدر میخوار وصف ترکیبیدر خواریدندن لفظ مشترکدر ییمک کله ایچمك
مابیننده بونده ایچمك معناسنه در * محصول بیت صحن بستان ذوق
وصفا بغشلیجی در یارانك صحبتی ده خوشدر کلك وقتی و حالی خوش اولسون
زیرا انك قدومیله میخوارلرك وقتی و حالی ایودر یعنی کل بهار زماننده کاور

اول فصلده ایسه باده زیاده ایچلور ننکم خواجه بیورمشدر * بیت نکو یمت که
همه سال می پرستی کن * سه ماه می خور و نه پارسا می باش * عارفلر بیورمش که
سه ماه بیوردیکی فصل بهاردر پس میخوارلرك وقتی وحالی کل فصلنده خوش
اولمق لازمدر که ایچدیکی زیاده رغبتله اولور پس کله خیر دعا لازمدر (از صبا
هردم مشام جان ما خوش میشود * آری آری طیب انفاس هواداران
خوشست * صبا لغتده کونله کیجه برابر اولدیغی وقت شرقدن اسن یله
دیرلر دم بونده ایهام طریقیله واقعدر ظاهرا وقت معناسنه در اما شاعرك
مرادی نفسدر مشام کوکزده قوقی الان یر مشامی جانه اسناد استعاره
طریقیله در آری آری تأکید لفظی قبیلندندر طیب لغتده پاکدر خبیثك مقابلی
اما اکثر روایح طیبه ده استعمال اولنور انفاس نفسك جمعیدر نونك وفانك
فتحه لریله هواداران هوادارك جمعیدر ذوی العقولدن اولدیغیچون الف
نونله جمع اولمشدر و هوادار وصف ترکیبیدر دار ایدندن طوتمق معناسنه یعنی
مالك اولمق مالدار کبی صاحب مال معناسنه ایمدی هوادار دیمك محبتدار
دیمکدر یعنی صاحب محبت پس فلانك هوادار یدر دیرلر یعنی
محبتن طوتر محبی ودوستیدر دیمکدر * محصول بیت صبادن هر نفس بزم
جانمزك دماغی خوشبو اولور یعنی انفاس طیبه سندن معطر اولور مصراع
ثانیی بوکا تمثیل ایدوب بیورر بلی بلی هوادارلرك نفسلری قوقوسی ایو اولور
صبایه نسبت هوادارلك غایتله خوب واقع اولمش حاصلی احبابك نفسلرینك
طیبی ایودر صبا ایسه هوادار ومحبدر که بزه قبل کوه جاناندن بلکه نفس
جاناندن اخبار ایصال ایدر پس انك نفسی طیب اولمق کرك که ایکی معناده
بله هوادار در (نا کشوده کل نقاب آهنك رحلت ساز کرد * ناله کن بلبل که
فریاد دلفکاران خوشست * ناکشوده کشوده لازمله متعدی ما بیننده
مشترکدر بونده متعدیدر کل فاعلی ونقاب مفعولی نا ادات سلب نا کشوده
آچمقسزین آهنك بونده قصد معناسنه در رحلت اسمدر ارتحال معناسنه
یعنی کوچمك ساز کرد دوزدی وقوشدی کن امر مخاطبدر که حرف تعلیل
دلفکاران الف ونونله جمع اولمش دلفکار کوکلی مجروح زیرا افکار همزه نك
ثبوتیله وسقوطیله وکاف عجمیله مجروح معناسنه در * محصول بیت کل
نقابین آچمقسزین ارتحال قصدینی یعنی کوچمك قصدینی مهیا ایلدی
حاصلی کل مطبق اولمقسزین هنوز غنچه ایکن دیوشرلر پس ای بلبل ناله ایله
که کوکلی مجروح عاشقلرك فریاد وفغانی خوشدر یعنی مؤثر وسوزناکدر زیرا
جاناندن مهاجر ومفارق اولیور آهنك وسازو ناله وفریاد جمعیتی مراعات

نظیر قبیلندندر (مرغ شبخوان را بشارت باد کاندر راه عشق * دوست را با نالهٔ
شبهای بیداران خوشست * شبخوان وصف ترکیبیدر خوانیدندن کیجه
اوقویجی که بلبلدن کنایه در بشارت بانك کسریله مشتلق معناسنه در
دوست را ادات تخصیصدر دوستك دیمکدر بیداران جمع بیداردر اویانقلر
دیمکدر * محصول بیت مرغ شبخوانه مشتلق اولسونکه عشق یولنده یعنی طریق
مودت ومحبتده جانانك کیجه لرده اویانق اولان عاشقلرك فریاد وناله سیله
ذوقی وار یعنی بیدارلرك نالهٔ شبکیرلریله خوشدر زیرا اهل دردلك نالهٔ شبکیری
مؤثر وسوزناکدر (از زبان سوسن آزاده ام آمد بکوش * کاندرین دیر
کهن کار سبکباران خوشست * زبان سوسن بونده زباندن مراد سوسنك
یپراغی در تشبیه طریقیله وسوسنی وسروی آزاده لغیله وصف ایدرلر زیرا بونلر
جمیع زمانده تازه اولوب یشامده در سایر درختلر ونباتات کبی کاه بابرلك وکاه
بی برلك اولمزلر حاصلی دست خزان ودی تجاوزندن وتعدیسندن آزاده درلر
ومیوه وحاصل صاحبلری دکللردرکه بونلره صبیان سنك وچوب آتمق لازم
که پس هر جهتدن آزاده لردر ننکم خواجه بیورر کار سبکباران خوشست
ایمدی * محصول بیت سوسن آزاده نك زبانندن قولاغمه کلدی که بو اسکی
دیرده یعنی دنیاده یینی بوکابلرك ایشی ایودر یعنی تعلق دنیادن مجرد اولانك
کاری خوشدر ننکم سرو وسوسن بار وحاصل تعلقندن سالم اولدیغیچون
دائما تازه وتردر (نیست در بازار عالم خوشدلی ورزانکه هست * شیوهٔ رندی
وخوشباشی وعیاران خوشست * بازار عالم اضافتی بیانیه در خوشدلی
خوش دل کوکلی غم وغصه کتورمین کمسه یه دیرلر یا حرف مصدر درور
اکردن مخففدر زان دخی ازاندن که خوشدلی بیان ایچون کلمشدر شیوه لغتده
ایو ایش اشلمکه وکندینی کوزل کوسترمکه دیرلر رند باده نوشدر یا حرف
مصدر خوشباشی خوشباش وصف ترکیبیدر باشیدندن ایو حالله کچنوب
غم وغصه چکمینه دیرلر عیار یانك تشدیدیله لغتده فرسده واسدده مستعملدر
یعنی شوکه بوکه کزمکه دیرلر اسب شنلکندن بر یرده قرار ایدمیوب اشاغه
ویوقاری کزروا سداج اولدقده صید طلب ایلمکیچون تك دورمز کزر
اما اصطلاحده عیار شول کمسه یه دیرلر که زیاده عاقلغندن بی پروا اولوب
خلیع العذار کزر خلق مقید اولدیغی اعتبارات جزئیه یه مقید دکل پس
خواجه نك خوشباشی عیاران بیوردیکی بونلرك خوش حال اولوب آزاده
کچنملرندن کنایه در بوده معلوم اوله که خوشباشی رندی عبارتنه عطف
اولوب ایکیسیده عیاره قید اولمق وار شیوه یه عطف اولنوب رندی اکه قید اولمیه

پس ✻ محصول بیت عالم بازارنده کوکل خوشلغی وفراغی یوقدر یعنی عالمده
اسوده حال وفارغ بال بولنور یوقدر بیت درین عالم کسی بی غم نباشد ✻ اکرباشد
بنی ادم نباشد بیت ✻ هرکس بقدر خویش کرفتار محنتست ✻ کس رانداده اند
برات مسلمی ✻ واکروار ایسه رندلق ایله عیارلرلك خوشباشلغی پیشه سیدر
خوش دللق عالم بازارنده یعنی عالمده صفای قلب ایله بولنور وار ایسه بوایکی
صفتله متصف اولنلردر (حافظا ترك جهان كفتن طريق خوشدليست ✻
تانپنداری که احوال جهانداران خوشست ✻ ترك جهان كفتن معناسی
جهانی ترك ایلدم دیمکدر یعنی کفتن بونده کندی معناسنه سویلمك دیمکدر
ایلمك معناسنه دکل بعضلر ظن ایلدیکی کبی تا بونده تنبیه ایچوندر نپنداری
فعل نفی مستقبل باضمیر مخاطب معناسی اکاه اول ظن ایلمیه سن
جهانداران جمع جهاندار در بونده مراد دنیادار و مالدار در یعنی اهل دنیا
✻ محصول بیت ای حافظ دنیایی ترك ایلدم دیمك کوکل خوشلغی طریقیدر
یعنی کوکل خوشلغنه طریق وصولدر حاصلی صفای قلب وسرور اندرون
دنیا ترکنده در کسبنده دکل پس ایمدی اکاه اول ظن ایلمیه سن که
دنیادارلرك یعنی اهل دنیا احوالی واطواری ایودر حاصلی دنیایه برکسنه
نقدر ارتق توغل ایلسه دردی وبلاسی ارتق اولور اما هیچ ایلمسه هیچ اولمز
دیمکدر وله ایضا ✻ یارب این شمع دلفروز زکاشانهٔ کیست ✻ جان ما
سوخت بپرسید که جانانهٔ کیست ✻ یارب اصلنده یاربی در یاء مشدده نك
کسریله یا حرف ندا رب منادا مضاف الی یاء المتکلمدر اصلنده ربی ایدی
یایی حذف ایدوب بایی تخفیف وتسکین ایلدیلر یارب اولدی عجبا معناسنه
ان لفظندن فتحه یی بایه نقل ایلمکله مفتوح اوقنور شمع عربیده شینك فتحی
ومیمك کسریله دردیمی ساکن اوقنق عجم تصرفاتندندر میدانك میمی
مفتوح اوقودق کبی دلفروز وصف ترکیبیدر افروزیدندن همزه نك ثبوتیله
وسقوطیله لغتدر بونده وصله ساقط اولمشدر بحسب لغت معناسی کوکل
یالکاندریجی یعنی کوکله شوق ویروب روشن قلیجی معناسنه کاشانه قیش
اوینه دیرلر تابخانه معناسنه جان ما سوخت جمله سنك رابطی محذوف تقدیر
کلام که جان ما سوخت دروزنیچون حذف اولنمشدر پس بوجمله شمع دلفروزه
صفت اولور یاخود جملهٔ مستأنفه اوله اول بریسی کبی پس اعرابدن محلی اولمز
جملهٔ ابتدائیه اولور بپرسید که فعل جمع مخاطب جملهٔ مستأنفه در جانانهٔ کیست
بپرسیدك مفعول به صریحیدر یعنی سؤال عنه در پس ✻ محصول بیت عجبا
ول کوکللر مشوق ایلین شمع کیمك خانه سندندر یعنی کیمك فرزندیدر

ازافراد بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن
فعلاتن فعلات

جانمزی یاقدی صورلك کیمك جانانه سیدر و کیمك دلرباسیدر خواجه دلرباسندن
اوین یلمك استرکه کاه وبیکاه دردولت ماننه التجا ایلیه (حالیا خانه برانداز دل
ودین منست ✻ تاهم اغوش که می باشد وهمخانهٔ کیست ✻ حالیا شمدیکی حالده
دیمکدر حالا معناسنه بعض کتابله بو عبارنده بحث یکمش دردعوا ایدرکه
حالیا غلطدر عجم حالا دیر حالیا دیمزدی بو وبو دعا کوی بو بیتله الزام ایلمشم خانه
برانداز خانه یقیجی دیمکدر وصف ترکیبیدر راندازیدندن اتمق معناسنه مضاف
اولمشدر دله ودینه عطفله دله ودینه خانه استعاره سندن صکره ودل ودین
عطفله منه مضاف اولمشدر تا بونده تعجب ایچوندر هم اغوش هم ادات
جمعیتدر همحجره وهم سفره کبی پس هم اغوش قوجقداش دیمکدر وهمخانه
اوده شق معناسنه می باشد می ادات حالدر حالیا قرینه سیله باشد فعل
مضارعدر باشیدندن خواجه یه اعتراض ایلمشلردر که ظنله جانانی اللرهم
اغوش ایلمك مناسب دکلدر دیو وبعضیلر جواب ویرمشلردر که جانانه
انجنمك حالتنده سویلمشدر وبعضیلر بوجوابی رد ایلدیلرکه عاشق معشوقنه
هرنه دکلو انجنسه بو وادیدن کلمك لایق دکل وعلی الخصوص خواجه کبی
صاحب دولته وبعضیلر دیدیلرکه لفظی بونده اتاسندن انه سندن عبارتدر
یعنی قنغی اتانك ویا انانك قوینده یاتور دیمکدر نتکم بیت سابقده کیمك
فرزندی دینلمشدی پس ✻ محصول بیت اول شمع دلفروز حالیا بنم دل ودینمك
اوینی خراب ایدیجیدر عجبا کیمکله همخواب وهمبستردر وکیمکله همخانه در
حاصلی بنی خراب ویباب ایلدی اما کیمی معمور ایلیوب احیا ایلر (بادهٔ لعل
لبش کزلب من دور مباد ✻ راح روح که وپیمانده پیمانهٔ کیست ✻ باده نك لعله
اضافتی مشبه مشبه بهه اضافتی قبیلندندر ویا عکسنجه ولعلك لبه اضافتی
مشبه بهه مشبهه اضافتیدر حاصلی بیانیه در وبونك کبی یرلرده لعلك قزل
رنکلیسی مراددر غیریسی دکل کزلب من دور مباد بونك کبی جملهٔ معترضه لره
علم بدیعده حشو ملیح دیرلر یعنی مدحی مشعر اولان جملهٔ معترضه لره که
ماقبلنه ومابعدینه هیچ بروجهله تعلق اولمیه پس باده مبتدا وراح روح
خبری راح بونده شراب معناسنه درامار وحدن کسه خبرویره دی حتی
پیغمبرمز دخی بوقدر نباهت صاحبی ایکن نتکم ابن کمال بیوردر
✻ بیت راز لبی قنده طوره رغبی انك ✻ دیرلرکه سر روحی نبی دخی بلمدی ✻
که بونده اسمدر من استفهامیه معناسنه روحك مضاف الیهی واقع اولمشدر
پیمانده وصف ترکیبیدر عهد واقرار ویریجی معناسنه مضاف اولمشدر پیمانه یه
وبوغزلده ردیف واقع اولان کیست لفظلرنده کی که اسمدر استفهام ایچون

است لفظنه مقارنتله هاء رسمی یایه تبدیل اولنشدر بو بر مطرده قاعده‌در ضبط
ایلمک کرک * محصول بیت اول جانانک لعل کبی باده‌لی بنم دوداغمدن
ایراغ اولمسون کیمک روحنک راحیدر یعنی کیمک جاننه جان قتار و کیمک
پیمانه پیمان ده‌در یعنی کیمکله هم‌قدح اولمغه پیمان ویرمشدر بو بیته مصراع
ثانینک مضمونی خصوصنده خواجه‌یه اعتراض ایلمشلردر که جانانی ابتذاله
دوشورمشدر دیو (میدهد هر کسش افسونی و معلوم نشد * که دل نازک
او مایل افسانهٔ کیست * میدهد ویرر فعل مضارع مفرد غایبدر هر کسش
شین ضمیر شمع دلفروزه راجعدر افسونی افسون حیله ومکر واو قیوب
اوقورجق یعنی رقیه یا وحدت ویا تنکیر معلوم نشد جمله‌سی حالیه‌در که حرف
بیاندر معلوم نشدی بیان ایدر نازک ظریف وتر دیمکدر دله صفتدر افسانه
بونده لغز واسطوره معناسنه‌در یعنی ترکیده اول ندر که دیمکله تعبیر اولنور
مائلک افسانه‌یه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندندر * محصول
بیت اول شمع دلفروزه هر کس افسون وحیله ومکر ورقیه ویرر یعنی هر کسه
کندویه میل ایتدرمکه سعی ایلر اما معلوم اولمدی که انک نازک وتر کوکلی کیمک
افسانه‌سنه ورقیه‌سنه مایلدر حاصلی هر کس انی کندویه تخصیص
ایلمک ایچون نیجه قصه وحکایه اوقور اما معلوم اولمدی که کیمک قصه‌سنه
مایلدر (یارب ان شاه وش ماه رخ زهره جبین * در یکتای که وکوهر یکدانهٔ
کیست * شاه وش ادات تشبیه شاه کبی دیمکدر جبین الندر زهره النلی
دیمکدر یعنی براق النلی در لغتده دالک ضمی ورانک تشدیدیله اینجی دیمکدر در
یکتا شول اینجی‌یه دیرلر که بر صدفده بر دانه اوله عادتا اول ایری اوله کلمشدر
اول جهتدن معتبردر که اسمدر من استفهامیه معناسنه کوهر یکدانه در
یکتا معناسنه بلکه انک عطف تفسیریدر * محصول بیت عجبا اول زهره
النلی ای یوزلی پادشاه کبی شمع دلفروز کیمک در یکتاسی و کیمک کوهر یکدانه
سیدر یعنی کیمک فرزندیدر و کیمک جکر کوشه‌سیدر (دولت صحبت ان شمع
سعادت پرتو * باز پرسید خدارا که به پروانهٔ کیست * دولت صحبت دولت
مضافدر صحبته یای بطنیله صحبت صادک ضمیله بونده مصاحبت معناسنه‌در
سعادت پرتو ضیا واثر باز بونده تأکید ایچوندر انجق پرسید امر مخاطبدر
خدارا را ادات تخصیص الله ایچون دیمکدر به پروانهٔ کیست پروانه بونده خط
همایون معناسنه‌در که پادشاهلردن بر کسنه‌یه بر مصلحتدن اوتوری چیقار
وخطی طشره‌ده صاحبنه ایصال ایده‌نه پروانه دیرلر که سلاطین عجمده اول
بر منصبدر به پروانه‌ده‌کی با حرف صله معناسنه اوله ویا معیت معناسنه

وباسببیت

و یا سببیت معناسنه * محصول بیت اول سعادت پرتولی شمعک مصاحبتی
دولتی الله ایچون صورک کیمک پروانه‌سیدر ویا کیمک پروانه‌سی سببیله‌در
یعنی کاتب ازل بو دولتی کیمک باشنه یازدی و کیمه تقدیر ایلدی (کفتم آه از دل
دیوانهٔ حافظ بی تو * زیر لب خنده زنان کفت که دیوانهٔ کیست * بی تو یعنی
بی وصال تو زیر لب دوداق التنده ترکیده بیق التنده دیرلر خنده زنان خنده
کلمه‌سنک اسمدر زنان صفت مشبهه‌در بونده بعض الفاظ زنله ترکیب اولور
اما ترکیبده انی اورمغله تعبیر یا قشمغ جمله‌دن خنده زد دیرلر کلدی دیجک
پرده خنده زنان کولرک دیمکدر * محصول بیت اول جانانه دیدم اه حافظک
دیوانه کوکلندن سنک فراقکده عجبا نیجه اولور حالی دوداق التنده کولرک
دیدیکه کیمک دیوانه‌سیدر یعنی بن انی دیوانه ایلمدم واندن خبرم یوق
کم دیوانه ایلدیسه اکا شکایت ایله دیمکدر وله ایضا (اکرچه عرض هنر پیش
یار بی ادبیست * زبان خموش ولیکن دهان پر از عربیست * عرض هنر
اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر بی ادات سلبدر اما جواهده مخصوصدر
ادبیست یا حرف مصدر زباندن میم متکلم محذوفدر اصلنده زبانم خموشدر
دهاندن میم محذوفدر اصلنده دهانم ایدی پر از عربیست یا حرف نسبت
تقدیر کلام از علم عربیدر * محصول بیت اکرچه یارک اوکنده هنر عرض
ایلمک ادبسزلکدر دلمز ساکن اما اغزمز عربیدن طوبطلودر خواجه
ظرافتله یارینه عرض هنر ایدوب بیورر علم عربیدن بهره دارم اکرچه متمدح
دکلم عربی‌یی تخصیص ایلدیکندن اکلنورکه کندیلرینه نسبت دللری هنر
اولمیه (پری نهفته رخ ودیو در کرشمهٔ حسن * بسوخت عقل ز حیرت که
این چه بو العجبیست * پری نهفته رخ خواجه‌نک جانانی برقچ کون طشره
چقوب کورنمز و کوشهٔ خانه‌ده اوتورمغی اختیار ایلر رقیب نادان ایسه کلوب
خواجه‌نک قرشوسنه رغما کندینی ظاهر و نمایان ایلر پس خواجه اول حالک
وصفنده بویله بیورر کرشمه بونده ناز معناسنه کرشمهٔ حسن کوزلک نازنده
دیمکدر بسوخت عقل ز حیرت بسوخت بونده فعل لازمدر عقله یانمق
اسنادی مجازدر بو العجب بوابودن مخففدر بابا دیمکدر پدر معناسنه عرب
بر معناده مبالغه قصد ایلسه یا ابله تعبیر ایدر ویا امله مثلا ابو الفساد وام
الخبایث دیرلر کویا که فساد وخبایث بونلردن تولد ایدر عجبیده یا حرف
مصدردر * محصول بیت پری رخی کزلمش یعنی کورنمز دیو ایسه کوزلک
نازنده‌در یعنی پری یرینه کچمش کوزلک عرض ایدر عقل حیرتدن یاندی که
بونه بو العجبلقدر یعنی مبالغه ایله عجبدر که شیطان ملک و پری ایشی ایشلر

حاصلی پری کبی جلوۀ نازده در (سبب مپرس که چرخ ازچه سفله پرورشد * که
کام بخشی ٔ اورا بهانه بی سببیست * سفله پروردون پروزوصف ترکیبیدر اچق
بسلیجی دیمکدر کام بخشی ٔ کام بخشنده وصف ترکیبیدر مراد بخش کبی
مراد بغشلیجی معناسنه یا حرف مصدردر * محصول بیت سبب صورمه که
فلکدن الچق بسلیجی اولدی یعنی ادانی بی عزیز ایلدی ابولری و عزیزلری
ذلیل ایلدی وایلرزیرا انك مراد بغشلیجغلنه بهانه سبب سزلکدر یعنی دنی بی
تربیه ایلمکه سبب لازم دکل همان دنی وسفله اولمق تربیه سنه کافیدر بیت فلك
بمردم نادان دهد زمام مراد * تو اهل فضل ودانش همین کناهت بس (درین
چمن کل بی خارکس نچیده داری * چراغ مصطفوی با شرار بولهبیست * درین
چمندن مراد دنیادر کل بی خار دکنسز کل یعنی نقیض سزشی نچیدنفی
مستقبلدر آری الف ممدوده ایله نعم اوددیمکدر چراغ مومك فتیله سنده یانن
اتشه دیرلر مصطفوی مصطفانك اسم منسوبیدر یعنی مصطفانك شرف
اسلامی ونبوت نوری شرار اتش فغلجیمی اب ایدن مخففدر بولهبودن اولدیغی
کبی ابیدك برینه ابوده جایزدر لهبیست لهب اتش یالکنه دیرلر یا حرف
نسبتدر مصطفوی ده کی کبی * محصول بیت دنیا چمننده کمسه دکنسز کل
دوشرمدی البته کل قنده وار ایسه برمار مقرردر و قنده شادلق وار ایسه
غم عقبنجه در نتکم کلستانده بیورر * بیت جور دشمن چه کند کرنکشد
طالب دوست * کنج ومار وکل وخار وغم وشادی بهمند * کنج ومار بیوردیغك
اصلی بودرکه برمالی که دفینه ایدرلر قرق یلدن صکره اول دفینه یی بر اژدر
تصرف ایدر دیرلر والعهدة علی الراوی نتکم آصفی بر تشبیه خاصده بیورر
* بیت غم تو دردل و پیچیده دود آه برد * چو مار کنج که کنجینه را نکه دارد * دیوان
اصفیده مخیل بی نظیر بیت چوقدر امابو بیت سردارلرندندر حاصل کلام
اشیا اضدادیله متعیندر پس هر برابونك بر برامازضدی اولور مثلا حضرت
ابراهیمك نمرود وموسی نك فرعون وحضرت محمد مصطفی نك ایکی ضدی
ظهور ایلدی بری ابوجهل وبری ابولهب پس خواجه بیورر هرشئك
دنیاده برضدی وار نتکم حضرت محمدك نور نبوتنه شرار بولهب ضدّ ایدی
شراردن مراد اذا وجفا وشرت ابولهبدر پس اندن حضرت متأذی ایدی
کاه بیکاه حضرتی رنجیده ایدردی ایمدی خواجه بیورردنیاده دائما ذوق
وصفا اولمز بلکه هر سونجك عقبنجه بر محنت والمی اولور زیرا دنیا بو وجه
ازره مخلوقدر وخلقنی تغییر ایلمکه قادر دکل (به نیم جو نخرم طاق وخانقاه
ورباط * مراکه مصطبه ایوان وپای خم طنبیست * به نیم با مقابله نیم یارم

نصف معناسنه جو اربه نخرم فعل نفی مستقبل خریدندن صاتون الم دیمکدر
طاق کمر خانقاه صوفیلر تکیه سی رباط رانك کسریله اولی اوده لری جمعی
رباطات کاور مصطبه جمیع نسخه ده صاد یله در امام مطرزی مقامات
حریرینك اوتوزنجی مقامینك شرحنده سنله یازر بو عبارتله که المسطبة خان
الغرباء وفی المجمل المساطب الدکاکین حول المسجد الواحده المسطبة
اما لغت اسامیده مصطبه جایکاه غربا دیمش صاد اله ایوان همزه نك کسریله در
اصلنده اما عجم فتحله اوقورو بیولك چارداقده و شاه نشینلرده استعمال ایدرلر
نتکم شاهدی لغتنده دیمشدر * چاردغه ورواره دی هم دخی ایوان * وتحفهٔ
حسامیده بیولك چارداقدر ایوان دیمش طنبیده اختلاف ایلدیلر بعضیلر
دیدیلرکه یاسی حرف نسبتدر و بعضیلر اصلدر پای نسبی دینلر دیدیلر طنبا ایله یعنی
چادر ایله قوران نسنه در چادر وچرکه وقره اوکبی وپای اصلیه ایله دینلر
دیدیلرکه اوکی اچق اودرکه باغلرده وباغچه لرده یازین کولکلمك ایچون یاپرلر
اما خواجه نك کلامندن اکلنن بودرکه کندیلرینك مملکتنه مخصوص مقبول
خانه اوله زیرا مقام مدحده واقع اولمش پای خمدن مراد بونده کوب دیبیدر
* محصول بیت یارم اربه یه صاتون الم خانقاهك ورباطك کمرینی یعنی یانمده
بونلر هیچ نسنه دکل بکاکه مصطبه ایواندر یعنی ایوان مرتبه سنده در و کوب
دیبی خانهٔ طنبیدر یعنی طنبی حکمنده در حاصلی بکاکه مصطبه وایوان وپای
خم طنبیدر خانقاهك ومدرسه نك ورباطك کمرینی هیچه الم دیمکدر یعنی
انلردن بونلردن مستغنی وفارغم بنده محتمل الضدین صنعتی واردر (جمال
دختر رز نور چشم ماست مکر * که در نقاب زجاجی وپردهٔ عنبیست *
دختر رز شرابدن کنایتدر اصمه قزی دیمکدر اصلی اصمه دن متولد
اولدیغیچون نور چشمدن مراد بونده مردم دیده در زیرا نوری وضیائی اول
کورر مکر کانه معناسنه در زجاج زانك ضمیله اغتده سرچه یه دیرلر قاروره
معناسنه و یا حرف نسبیدر اما کحالر اصطلاحنده رطوبات عینیدن
بر رطوبتك اسمیدر و عنبی یاء نسبیله هم شرابدن کنایتدر و هم کوز پرده لرندن
بر پرده نك اسمیدر معلوم اوله که الله تعالی کوزی یدی پرده ایله اوچ رطوبتدن
خلق ایلمشدر اولکیسی پردهٔ صلبیه اندنصکره مشیمه اندن شبکیه اندن
صکره رطوبت زجاجیه اندن جلیدیه اندنصکره پردهٔ عنکبوتیه اندنصکره
رطوبت بیضیه اندنصکره پردهٔ عنبیه اندن قرنیه اندن ملتحمه حانك کسریله
نتکم نظم ایلمشلر قطعه * کرد افرید کار تعالی بلطف خویش * چشمت بهفت
پرده وسه آب منقسم * صلب ومشیمه شبکه زجاجی وپس جلید * پس عنکبوت

ویض وعنب قرن وملتحم * پس خواجه بو بینده بر رطوبتیله بر پرده یه
اشارت ایدوب باده یی مردم چشمی حکمنده اجرا ایلدی که باده گاه
پردهٔ عنبیده در یعنی صقلمزدن اول وگاه رطوبت زجاجیه ده در مجلسه
کلدکده * محصول بیت دختر رز جمالی یعنی شراب جمالی گویا که
بزم گوزمزك نوریدر که زجاجی نقابده وعنبی پرده در یعنی گاه شیشه ایچنده
محفوظ وگاه عنب ایچنده مستوردر حاصلی شرابی بو ایکی حالتده
گوزه تشبیه ایدر اول ایکی حالتده نهایتی پرده لردن برسیله ورطوبتدن
برینك ذکریله اکتفا ایلدی (دوای درد خود اکنون ازان مفرح جوی * که
در صراحی چینی وشیشهٔ حلبیست * دوا درمان عربجه علاج دیرلر درد
اغریدر خود کندی اکنون شمدی جوی امر مخاطبدر جوییدندن استه
دیمکدر خطاب عامدر که حرف رابط صفت بالموصوفدر چینی یا حرف نسبت
وشیشهٔ حلبیست حلبه منسوب شیشه دیمکدر سلاطین عثمانیه دن اول
حلبدن اعلی شیشه لر چقردی اصلده طرسوسدن پیدا اولوب حلبه کلوردی
وحلبدن عالمه منتشر اولوردی نتکم شیخ سعدی حضرتلری گلستانده اول
معهود بازرگانله برگیجه شیخی جزیرهٔ کیشده کندی اوداسنه التسه کرك
وصباحه دك پریشان سویلدن شیخی اویوتماسه کرك انده دیرکه پولاد
هندی بحلب وآبگینهٔ حلبی بیمن بودید کاری فرنکدن شیشه چقمزدن اول
ایمش اما بو زمانده معتبر فرنکی صراحیدر * محصول بیت کندی دردیکه
دوایی اول مفرحدن طلب ایله که چینی صراحیده در وشیشهٔ حلبیده در یعنی
باده که کندی زماننده بو ایکی ظرفده اولمسی معتبر ایمش (هزار وعقل ادب
داشتم من ای خواجه * کنون که مست خرابم صلای بی ادبیست * خواجه
بونده عزتلو وحرمتلو معناسنه مست خرابم اضافتله یکیکین سرخوشدر
صلا به مضاف اولمشدر بی ادبی به اضافت مصدر الی مفعوله معناسنه
ادبسزلکه صلا یعنی عموما ادبی ترکه صلا زیرا مست وخراب اولندن هرنه
ادبسزلك که دیرسن کلور * محصول بیت ای عزیز بوندن اول عقل
وادبم وار ایدی بنم اما شمدی که یکیکین سرخوشم ادبسزلکه صلا یعنی
هرنه ترك ادب واربندن کلور زیرا لا یعقلم (بیارمی که چو حافظ مدام
استظهار * بکریه سحری ونیاز نیم شبیست * بیارمی خطاب عامدر که حرف
تعلیل چو حافظ چو حرف تشبیه مدام مدام دائم معناسنه در استظهار
استفعال بابندن مصدردر برشیئی ارقه ایدنمك یا حرف صله گریه اغلمه نك
امیدر خنده گولمه نك اسمی اولدیغی کبی سحری یای نسبیدر نیاز عرض

حاجت نیم شبی یا نسبیدر * محصول بیت باده کتور که دایم بنم ارقه لندیکم سحر
وقتنده اغلمه در ونصف اللیلده عرض حاجتمه در یعنی باده ایچدیکم شو
ایکی حاله کوره در وبو ایکی معنایه استظهارله در یوخسه بونلردن غیری اللهه
لایق عملم یوقدر که اکا طاینوب بو ایشه ارتکاب ایدم وله ایضا (خوشتر زعیش
وصحبت باغ وبهار چیست * ساقی کجاست گو سبب انتظار چیست * خوشتر
خوش بونده ایو معناسنه در وتر تفضیل ایچوندر عیش عینك فتحیله دیرلك
معناسنه در اما عجم ذوق وصفاده استعمال ایدرلر صحبت مصاحبت معناسنه در
باغ رومده باغچه دیدکلری نسنه عجم باغ دیرلر بهار معطوفدر باغه چیست ده
چه نك هاء رسمیسی یایه قلب اولمشدر کیست لفظنده اولدیغی کبی کجا قنده
دیمکدر گو خطاب عام انتظار قلنمقدر * محصول بیت باغ وبهارده صحبت
وعیش ایلمدن یکرك ندر ساقی قنده در سویله انتظاره سبب ندر یعنی بو فصلده
عیش وعشرتی تاخیرك اصلی ندر (هر وقت خوش که دست دهد مغتنم شمار
* کس را وقوف نیست که انجام کار چیست * وقت خوش اضافتی موصوفك
صفتنه اضافتی قبیلندندر که رابط صفت دست دهد ال ویرر معناسنه در
مغتنم اسم مفعولدر افتعال بابندن غنیمت معناسنه شمار بونده امر مخاطبدر
صای دیمکدر کس را وقوف نیست کسه دیمکدر را تخصیص ایچوندر
وقوف مصدردر دخول وزنی اوزره علم معناسنه که حرف بیان عدم وقوفی
بیان ایدر انجام کار ایشك صوکی یعنی اخری * محصول بیت هر او وقت که ال
ویرر انی غنیمت بل زیرا کیمسه عالم دکل که ایشك اخری وعاقبتی ندر یعنی هر زمان
وهر ساعت که ذوق وصفا ایله مرور ایدر انی اللهدن بر نعمت حساب ایله یعنی
فردانك حالنه ناظر اولمه زیرا بر کمسه ایشك صوکنی یعنی ارته نك حالنه واقف
دکل که نیجه کلور ونیجه گچر * بیت غم نامده خوردن بنقدم رنجه میدارد
همان بهتر که با فردا گذارم کار فردا را (پیوند عمر بسته بمویست هوش دار
* غمخوار خویش باش غم روزگار چیست * پیوند اولشق بمو بیست
با حرف مصاحبت ویا حرف وحدت هوشدار هوش اوص یعنی عقل دارام
مخاطبدر داریدندن عقلك اوباردیجك برده استعمال ایدرلر یعنی عقلك جمع
ایله دیمکدر غمخوار وصف ترکیبیدر غم ییجی معناسنه خویش واو رسمیله
بونده کندی دیمکدر باش امر مخاطبدر باشیدندن اول دیمکدر غم روزگار
اضافتی لامیه دریای بطنی تقدیرنده * محصول بیت ایام عمرك پیوندی
واتصالی بر قیل ایله بغلیدر یعنی عمرده دوام وثبات یوقدر سریع الزوالدر
عقلی اوبار یعنی جمع ایله کندی نفسك غمین ییجیسی اول روزگارك وزمانك

از بحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

غمی ندر حاصلی ایام واوقات وازمنه‌یه عمین ایمك كه فلان ای كسوف یافلان
ای خسوف یافلان یل قحط ویافلان یل رخص اولوردی بوغم چکمك عقلدن
دکل (معنی آب زنده کی وروضهٔ ارم * جز طرف جویبار و می خوشگوار
چیست * زنده کی معلوم اوله که هر کلمه نك اخرنده هاء رسمی اوله اکا یای نسبی
ویا یای مصدری ویا الف ونون جمع لاحق اولسه هاء رسمیدن بدل بر کاف عجمیله
توسط ایدرلر زنده کی وبندکی وخواجکان وبندکان کبی روضه لغتده چمن در
اما بونده باغچه مراددر ذکر حال وارادهٔ محل طریقیله ارم جنت باغچه لرینك
برینك اسمیدر تحقیقی زیاده بیانه محتاجدر بوراسی محلی دکل جز غیر
معناسنه طرف رانك سکونیله طرفدن مخففدر رانك فتحیله جویبار لغتده
ارمق کناریدر دیرلر اما بونك کبی یرلرده مطلق ارمقدر خوشگوار خوش ایو
معناسنه گوار گواریدندن سکمك مثلا طعام سکمك وشراب سکمك کبی *
محصول بیت اب حیاتك وارم باغنك معناسی ارمق کناریله اعلا سکیجی
باده دن غیری ندر لف ونشر غیر مرتب طریقیله طرف جویبار وروضهٔ
ارمدن و می خوشگوار اب زندکیدن کنایتدر یعنی جنت دیدکاری ارمق
کناری واب حیوان دیدکاری می خشگواردن غیری دکلدر (مستور و مست
هر دو چو از یك قبیله اند * ما دل بعشوهٔ که دهیم اختیار چیست * مستوردن
مراد اهل تقوی در یعنی صالح قبیله براتادن متشعب ومتفرق اولان اولاد جمعی
قبایل کلور عشوه ده عینك فتحی وکسری جایز لامعی چلبی منظومه سنده
بیورر * ع عشوه کوکل الدامق جلوه صالنمقدرر * اما عجم اکثر ناز و شیوه ده
استعمال ایدرلکن بونده فن وضع مراددر دهیم فعل مضارع متکلم مع
غیره دردهیدندن بونده ویره لم دیمکدر * محصول بیت صالح وطالح
هر ایکیسی بله چونکه براتانك اولادیدر و براتادن متفرق ومتشعبدر
بز کوکلمزی کیمك شیوه سنه ویره لم اختیارندر یعنی جانب مختار قنغیسیدر
حضرت خواجه نك بو بیتی صورت استفتاده واقع اولمشدر (راز درون پرده
چه داند فلك خموش * ای مدعی نزاع تو با پرده دار چیست * راز کزلی ایش
درون ایچ معناسنه بر نسنه نك ایچروسی چه داندنه بیلور یعنی بیلمز خموش امر
مخاطبدر مدعی بونده عالم محجوب جاهلانه وضع ایلینلردر وبعضیلر دیدیلر که
مدعی بونده اول کمسه در که کندوبی عارف وموحد ادعا ایدوب حوادث عالمی
افلاکه ونجومه اسناد ایدوب کاه شکر وکاه شکایت اظهار ایدوب غم چکر
نزاع چکشمکدر پرده دار لغتده پرده طوتیجیدر اما اصطلاحده قپوجی یه دیرلر
که پرده دارلك اسنادی مجازادر زیرا افلاك پرده در پرده دار حقیقة الله درکه

افلاکی صقلیوب حفظ ایلین اولدر * محصول بیت پرده ایچنده یعنی اردنده
کزلی ایشی فلك نه بیلورسوس ایسم اول ای مدعی سنك پرده دار یله نزاعك ندر
یعنی احوال واطوار وحوادث روزکاری افلاکه اضافت ایدوب انلردن کاه
شاکر وکاه شاکی اولمق زیاده جهلدن ناشیدر افلاك ونجومك امور عالمده
تأثیرین کوروب قبول ایلدیکمز تقدیرجه اللهك امریله دربونلرك بو تأثیرده
اختیاری واستقلالی یوقدر دیمکدر (سهو وخطای بنده کرش نیست اعتبار
* معنی عفو ورحمت آمرزکار چیست * سهو وخطا سهو وغفلت معناسنه در
خطا صواب مقابلی یعنی اکری بونده جرم مراددر کرشده کی ضمیر خدایه
راجعدر معناده بنده یه ده اعتبارده مقید اولمق جایز اعتبار بونده معتبر
معناسنه در یعنی مصدر مفعول معناسنه در عفو مصدر در عفا یعفودن
یعنی نصر یابندن بر کسه نك کناهنی ترك ایدوب عقاب ایلمکه دیرلر رحمت
اسیرکمکدر امرزکار امرزیدندن یارلغیجی غفار معناسنه کار ادات فاعل درجی
معناسنه کردکار کبی و پروردکار کبی کردن و پروردندن * محصول بیت
بنده نك غفلت وخطاسی اکر الله قتنده معتبر دکلسه پس اللهك رحمت
وعفونك معناسی ندر یعنی عبادك جرایم وخطاسی حیز اعتبارده اولمسه
الله عفو وغفور ورحیم صفتلرینی اسناد ایلمنك نه فایده سی اولوردی
بو صفتلری ایسه خدایه اضافت ونسبت ضروریدر که نصله ثابت اولمشدر
پس بنده نك ذنوبنه اعتبار وارایمش ایمدی طاغلرجه کناهمز اولورسه
بو صفتلره اعتماد ایدوب مرجودرکه کناهلرمزی محو وعفو ایلیه حاصلی
بو تقدیره لازم بودرکه کناهی اولمیانه غفران اولمیه نتکیم بونی نعت رسولده
بیورر بیت * سنك شفاعتك امیدی چون ابرمکن * کناهکار اودرکه
بوقدر انده کناه (زاهد شراب کوثر وحافظ پیاله خواست * تا در میانه
خواستهٔ کردکار چیست * زاهد وحافظ خواست لفظنده تنازع ایلدیلر
پس بریسیله عمل ایدرب بریسنه اعتماد ایدرز تا بونده عجبا معناسنه در میانه
عربیده وسط معناسنه درسینك فتحیله یعنی برشئك ایکی اورطه سی خواسته
بونده مطلوب معناسنه در کردکار فعال معناسنه در کردندن کافك فتحیله
پروردکار پروردندن اولدیغی کبی خواسته نك کردکاره اضافتی اسم مفعولك
قایم مقام فاعلنه اضافتی قبیلندندر * محصول بیت زاهد کوثر شرابن
وحافظ پیاله یی استدی ذکر محل وارادهٔ حال قبیلندندر یعنی عشق ومحبت
شرابنی عجبا بو ایکیسنك اراسنده خدانك مطلوبی ندر یعنی زاهدك مطلوبیمیدر
مقبولی یوخسه عاشقکمیدر وله ایضا (ماهم این هفته شد از شهر و بچشمم

سالیست ✻ حال هجران توچه دانی که چه مشکل حالیست ✻ ماهم ماه
بونده جاناندن کنایتدر ذکر مشبه به وارادهٔ مشبه قبیلندندر شد بونده رفت
معناسنه در سالیست یا حرف وحدتدر حال هجران جواب سؤال مقدردر که
کانه که سایل خواجه یه اعتراض ایلدیکه یدی کون بریل مقداری نیجه
اولورجواب ویرر که فراقك وهجرانك برکونی بلکه برساعتی بر ییلجه در
دکل که یدی کونی بوئی چکن بیلورانجق بوجهتندندر که توچه دانی بیورر
✻ محصول بیت جانانم بو هفته شهردن کتدی لیکن بنم کوزمه برییلدر زیرا
هجرانك حالی بویله در سن هجرانك حالنی نه بیلورسن که نه مشکل حالدر نتکم
شاعر بیوردیغی بکا بر ییلجه کاور کرچه سکادون کیبدر ✻ یعنی سو یلدکم سوزك
معناسنی هجرانك بلیات وشدایدینی چکن بیلورسن که چکممش اولاسن
نه مشکل حال اولدیغنی نه بیلورسن ماه وهفته وشهر وسال ذکری مراعات
نظیر قبیلندندر روز لفظنی ده ذکر ایلسه اکمل اولوردی (مردم دیده ز لطف رخ
او در رخ او ✻ عکس خود دید وکمان برد که مشکین خالیست ✻ مردم لفظ
مشترکدر اول جهتدن دیده یه اضافت ایلدی کوزببکی دیمکدر بعضیلر قتنده
لفظان مترادفاندر پس اضافت بیانیه اولور لطف بونده لطافت معناسنه در
رخ بکا قدر کاه اولور که یوز معناسنده مستعمل در خود کندی دیمکدر کمان برد
کمان بردن سزمکدر کمان برد سزدی دیمکدر مشکین یا نسبت ونون تأکید
ایچوندر خال بك ✻ محصول بیت کوزببکی اول جانانك رخنك لطافت
ونزاکتندن انك رخنده یعنی جانانك رخنده کندی نظیرینی کوردی
ومشکین خال ظن ایلدی یعنی جانانك آیینهٔ رویندهٔ مردم دیده کندی
عکسنی کوروب رخنده بر مشکین خال سزدی اول عکسی (میچکد شیر
هنوز از لب همچون شکرش ✻ کرچه در شیوه کری هر مژه اش قتالیست ✻
میچکد فعل حالدر چکیلدندن طملر دیمکدر شیر سود هنوز الان معناسنه
همچون چون تشبیه ایچوندر وهم تأکید در شکر شده کی ضمیر مذکور ماهه
راجعدر شیوه کری شیوه ناز معناسنه کری ادات فاعل درحی معناسنه
اخرنده کی یا حرف مصدر شیوه جیلك دیمکدر مژه کرپك قتالیست
یا وحدت ایچوندر ✻ محصول بیت اول جانانك شکر کبی لذیذ لبندن الان انا سی
سودی طملر اکرچه شیوه ونازبانده هر بر مژه سی عشاق هلاك ایلمک ایچون
بر قتالدر (ای که انکشت نمایی بکرم در همه شهر ✻ وه که در کار غریبان
عجبت اهمالیست ✻ ای حرف ندا منادی محذوفدر ای انکه تقدیرنده در
انکشت نما وصف ترکیبیدر نمایدندن پرمغله کوستریلیجی معناسنه

بکرم با دم معناسنه در ویا ظرف ایچون وه وواه ادات تحسر وتغابندر عجبت
تا ضمیر خطاب اهمالیست یا ادات تنکیر ✻ محصول بیت ای اول جانانکه جمیع
شهرده کرمده پرمغله کوستریلیجیسین یعنی کرمله مشهورسین واه که
غریبلر ایشنده عجب اهمالك وار حاصلی هر کسه احسان ولطف اوزره سین
اما غربایه اهمال اوزره سین کانه که خواجه غربادندر (بعد از ینم نبود
شایبه در جوهر فرد ✻ که دهان تو بران نکته خوش استدلالیست ✻
از ینم اصلنده از اینم در وصلله همزه ساقط اولمشدر از من وعن معناسنه
حرف در این اسم اشارتدر قرینه میم ضمیر متکلم وحده در بونده شایبه شك
معناسنه در جوهر فرد جزء لا یتجزی معناسنه در یعنی بر جزء درکه هیچ
تجزی یه قابل دکلدر متکلمین اکا وجود ویردیلر وجمیع اشیا بو اجزادن
مترکبدر اما حکما بوکا قائل اولمدیلر واشیا هیولا وصورتدن مترکبدر
دیدیلر ایکی جانبك ادله سی کتب حکمیه ده مسطور ومذکوردر که حرف
تعلیل استدلالیست بونده یا حرف تنکیردر وحدته ده قابلیت واردر محصول
بیت بوندنصکره جوهر فردك وجودنده شکم اولمز متکلمین مذهبی اوزره
یعنی جوهر فرد موجود ایمش زیرا سنك دهانك بو نکته اوزره براو استدلالدر
ویا براو ادله ایله استدلالدر حاصلی سنك دهانك جوهر فردك وجودینه
دلیل روشندر که خرده لکده جزء لا یتجزی حکمنده در (مژده دادند که
برما کذری خواهی کرد ✻ نیت خیر مکردان که مبارك فالیست ✻ مژده
مشتلق کذری کذر اسمدر کذریدندن کچمك معناسنه یا تنکیر ایچوندر
خواهی فعل مضارع مخاطب خواهیدندن کرد بونده کردن معناسنه زیرا
قاعده در که ماضی مضارعه مقارن اولسه مصدر معناسنی افاده ایدر نیت
قصد معناسنه در مکردان نهی مخاطبدر دوندرمه دیمکدر که حرف تعلیل
فالیست یا وحدت ایچوندر ✻ محصول بیت مشتلق ویردیلر که یانمزدن کذار
ایده جکسین یعنی کچه جکسین بو بر نیت خیردر ایمدی نیت خیری دوندرمه که
بر مبارك فالدر یعنی یانمزدن کچمکه نیت ایلمش سین بو مبارك نیتدر تغییر ایلمه
(کوه اندوه فراقت بچه حیلت بکشد ✻ حافظ خسته که از ناله تنش چون
نالیست ✻ کوه واولك نبو تیله وسقوطیله طاغدر جبل معناسنه اندوه
دخی واولك ثبوتیله وسقوطیله غصه معناسنه در کوهك اندوهه اضافتی
بیانیه در ناله ایکلدی نال قلم ایچنده کی بیاض تللره دیرلر نالیست یا تنکیر
ایچوندر ✻ محصول بیت سنك فراقك غصه سی داغنی نه حیله وفنله حافظ
جکر که ناله دن انك تنی نال کبی ضعیفدر یعنی داغلرجه هجران یوکنه

نیجه متحمل اوله بیلورکه عشق ومحبت دردندن نال کبی ضعیف ونحیفدر
وله ایضا (اکرچه باده فرح بخش وباد کلبیزست * به بانك چنك مخورمی
که محتسب تیزست * فرح بخش وصف ترکیبیدر بخشیدندن فرح بغشلیجی
دیمکدر کلبیزده وصف ترکیبیدر بیزیدندن بیختندن دکل بعضیلرك ظن
ایلدیکی کبی بحسب لغت چیچك الیجی معناسنه در اما اصطلاحده چیچك
دوکیجی دیمکدر مخورنهی مخاطبدر بونده ایچمه معناسنه درمی قرینه سیله
محتسب تیزست محتسبدن ترهیبك اصلی بودرکه عجمده اول بوفرقهٔ ضاله
یعنی قزلباش ملعون خروج ایلمکسزین جمیعانهی منکر محتسبلر ایلرمش
مثلا تارك صلوتی وشارب خمری وزانی یی وبالجمله اهل فسقی منکراتدن منع
ایلین محتسبلر ایمش ومحتسب اورع وازهد علمادن اولورمش نتکم سلطان
حسین بیقرا زماننده میرحسین معمائی ایدی تیزست تیزاغنده کسکین
معناسنه در بونده یاوز مراددر * محصول بیت اکرچه باده فرح بغشلیجی در
وباد چیچك دوکوب صاچیجیدر یعنی بهارك وقتی ورونقیدر ایدی چنك
وچغانه اوازیله شراب ایچمه که محتسب حد تلیدر یاوزدر حاصلی اکرچه
باده ایچه جك زماندر لیکن محتسب حددن امین اولمغیچون مخفی ایچمك
کرك (صراحیٔ وحریفی کرت بچنك افتد * بعقل نوش که ایام فتنه انکیزست *
صراحیده یا وحدتیچوندر حریفی حریف ایکی معنایه کلور بریسی همپیشه
یعنی هم صنعت وبریده باده مصاحبی * بیت هلالی چون حریف بزم رندان
شد بخوان مطرب * الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناولها * اما بونده محبوب
مراددر نتکم آصفی شکایت نامه سنده بیورمش * بیت نه قدح نوش حریفی که
برنکامیزی * رخ اولاله وکلرا همه شرمنده کند * حریفدن بونده محبوب
مراددر مصراع ثانی قرینه سیله کرت کر ادات شرط تا ضمیر خطاب چنکه
مصروفدر بچنك تقدیرنده حاصلی کرچنکت افتد تقدیرنده در بچنك ده با
حرف صله چنك لغتده پنجه در مثلا ارسلان وشاهین پنجه لری کبی اما بونده
آوج مراددر فتنه انکیز وصف ترکیبیدر انکیزیدندن فتنه قوپریجی معناسنه
* محصول بیت بر صراحی باده و بر باده مصاحبی محبوب اکر الکه دوشرسه
یعنی کیررسه عقلله ایچ که ایام فتنه قوپریجی در یعنی پرهیز زمانیدر ایچکی
زمانی دکلدر زیرا خمره محکم یساق وار ایچنی طاش کیسنه قورلر حددن زیاده
ایچنی مصرده ابوقر قلعه سنه نفی ایدرلر وکیمی ایمانه کوندررلر بعقل نوش
دیمکدن غرضی یعنی باشکده ایکن مجلسدن قالق یوخسه طوطیلورسین
(در آستین مرقع پیاله پنهان کن * که همچو چشم صراحی زمانه خونریزست *

استینك مرقع پاره پاره یمالی خرقه کی بعض هندیلر کیر بونده مراد مطلقا
صوفیلر خرقه سیدر بونکله صوفیلره تعریض ایدر چشم صراحیدن مراد
اغزیدر که باده اندن دوکلور خونریز وصف ترکیبیدر ریزیدندن قان دوکیجی
دیمکدر * محصول بیت خرقه نك یکنده پیاله یی کیزله کیمسه کورمسون زیرا
صراحی کوزی کبی زمانه قان دوکیجیدر حاصلی ایچدیککی کیمسه یه طویرمه که
صوفیلری بدنام ورسوای ایدرسین مرادمرائی صوفیلره تعریضدر (زرنك
باده بشوییم خرقها در اشك * که موسم ورع وروزکار پرهیزست * بشوییم
بونده امر متکلم مع غیره در یویالم دیمکدر ورع وپرهیز عطف تفسیریدر *
محصول بیت باده رنکندن یعنی لکه سندن خرقه لرمزی کوزیاشی ایچنده یویالم
یعنی سلفده ایلدیکمز باده نوشلقلره پشیمان اولوب توبه ایدوب اولقدر یاش
دوکه لم که خرقه لرده اولان شراب لکه لری هپ آرنسون پاك اولسون
زیرا ورع موسمی وپرهیز زمانیدر بوده مرائی صوفیلره تعریضدر بوغزل
دلشادلك سلطنتی زماننده دینلمشدر که خمره وسایر مناهی یه بر مرتبه یساغ
ایلمش ایدیکه سوزین طوتمیانی انواع عقوبتله قتل ایدردی (سپهر برشده
پرویزنیست خون افشان * که ریزه اش سر کسری وتاج پرویزست * سپهر
سینك وباء عجمینك کسره لریله فلکدر برشده برحرف استعلا شده رفته
معناسنه بر ترکیبی ایله مرتفع دیمکدر پرویزنیست پرویزن باء عجمینك فتحیله
الکه دیرلر یا حرف وحدت خون افشان وصف ترکیبیدر افشانیدندن قان
صاچیجی بعض نسخه ده خون پالا دوشمش پالاییدندن سوزمك معناسنه
مثلا بوغرد سوزمك کبی پس خون پالا قان سوزیجی معناسنه معنای لازمیسی
قان دوکمکدر ریزه اش ریزه دوکندی مثلا سنك ریزه دیرلر طاش دوکندیسنه
اما بونده الکدن کچن نسنه در ریزه دیدیکی شعرا فلکی نجومله غربالہ تشبیه
ایلمشلردر اما الکه تشبیهی مشهوددکلدر شین ضمیر پرویزنه راجعدر ریزه نك
اخرنده هاء رسمی اولدیغیچون همزهٔ مجتلبه ایله توسط ایلدیلر کسریده کاف
عربینك کسری وفتحی جایزدر ورائی عرب مفتوح وعجم مکسور اوقور
خسرو لفظندن معربدر عجم پادشاهلرینه خسرو دیرلر روم پادشاهلرینه
قیصر وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای دیدکلری کبی
اما بونده کسریدن مراد هرمز بن نوشین روانك اوغلیدرکه اسمی پرویزدر
اکرچه ظاهرا عطف تغایر اقتضا ایدر وجایزدرکه اول نسلك هربری اوله
وجایزدرکه نوشین روان کندی مراد اوله * محصول بیت مرتفع فلك قان
صاچیجی بر الکدر که دوکندیسی کسرینك کله سی وپرویزك تاجیدر یعنی

فلك اكابر واعاظم سلاطینی اسیر کزبی پروا اولدیرر اسافل واصاغره خودنه
اعتبار حاصلی هلاك ایلمدكنه كبیر قالورنه صغیر (مجو عیش خوش ازدور
واژكون سپهر * كه صاف این سرخم جمله دردامیزست * واژكون
وباژكون زاء عربیله باشی اشاغی یعنی ترسنه صاف شرابك اوستنه دیرلر
صافی معناسنه ودردی یایله وباسز التنه دیرلر دردامیز وصف تركیبیدر
امیزیدندن صاف مقابلی یعنی دردیله قاریشیجی حاصلی باشی اشاغه اولیجك
دردامیز اولمسی ضروریدر زیرا دردی اسفله مایلدر * محصول بیت فلكك
ترسنه دورندن كوزل دیرلك استمه یعنی فلكده حضور وصفا ایله كچنمكی
طلب ایلمه زیرا بو كوب باشنك صافیسی درد امیزدر یعنی صفا وذوقی بلا
ومحنتله قارشقدر فلكی باشی اشغه بر كوپه تشبیه ایلدی حاصلی عالمده
صفا كدرسز وبال بلاسز وكل دكنسز اولمز زیرا هر شئك ضدی یانندن
منفك اولمز (عراق وفارس كرفتی بشعر خوش حافظ * بیا كه نوبت بغداد
ووقت تبریزست * عراقدن مراد بونده عراق عجم در كه اصفهاندر
وفارسدن مراد شیرازدر * محصول بیت ای حافظ عراق وفارسی كوزل
شعرله تسخیر ایلدك كل كه بغدادی تسخیر نوبتیدر وتبریزی فتح ایلمك وقتیدر
عراق وفارس وبغداد وتبریز جمعی مراعات نظیر قبیلندندر حاصلی تمام عالمی
لطیف شعركله مسخر ایلیورسین دیمكدر وله ایضا (بنال بلبل اكر بامنت
سر یاریست * كه ما دو عاشق وزاریم وكار ما زاریست * بنال امر مخاطبدر
بلبل منادی حرف ندا محذوف در بامنت با مصاحبت ایچوندر تا خطاب
سر بونده سودا وهوا ومحبت معناسنه در یاریست یار یولداش ویا حرف
مصدر كه امره علتدر زاریم زار ذلیل وحقیر عاشقه صفتدر وضاف الیه در
اضافت بیانیه ایله وكار ما وحالیه در زاریست زاریدندن اكلك در زاری
اكادی دیمكدر معلوم اوله كه زارله زاری لفظلری ما بیننی اكثر اهل فرس
كچینلر فرق ایلمز حتی مرغ زارله مرغزار ما بیننی تشخیص ایلمك قصد
ایلدكاری برده خطا ایلدیلر * محصول بیت ای بلبل اكر بنمله یارلق
ویولداشلق هواسی وار ایسه ایكله وفریاد ایله زیرا ایكیمز بیله عاشق زار وذلیلز
وایشمز ایكلدیدر یعنی سن كه عاشق و بن جانانه عاشق عاشقلك ایسه حالی
فریاد وفغاندر پس اكر بكا یار ایسك بیله فریاد وفغان ایده لم (دران زمین كه
نسیمی وزد ز طره دوست * چه جای دم زدن نافهای تاتاریست * وزد فعل
مضارع وزیدندن یعنی یل اسر دیمكدر دم زدن لغتده صولو مقدر اما
اصطلاحده تنفس وتكلم ایلمكدر نافهای نافه نك جمعیدر مسك كوبكی

ز دقائق الحقائق

دیمكدر تاتاریست تاتار صنف مشهورك اسمیدر یا حرف نسبت * محصول بیت
اول یرده كه جانانك طره سندن بر نسیم اسر یعنی بوی طرهٔ جانان ظهور ایدر
تاتاره منسوب نافه لرك تنفسنه نه محلدر یعنی اول مقامده اول تنفس ایلمكه
لایق دكل حاصلی بوی نافه یه اعتبار یوقدر (بیار باده كه رنكین كنیم جامهٔ
زرق * كه مست جام غروریم ونام هشیاریست * بعض نسخه ده زرق یرینه
دلق واقع اولمش خرقه معناسنه صوفیلره تعریضدر زرق اضافتی لامیه در
استعاره طریقیله كه حرف تعلیل ایكی یرده بله جام غرور اضافتی بیانیه در
مستك جام غروره تركیبنه اضافتی لامیه در هشیاریست هشیار
هوشیاردن مخففدر رایق دیمكدر یا حرف نسبت * محصول بیت خطاب عام
طریقیله باده كتور كه ریا خرقه سنی رنكلیه لم زیرا غرور باده سنك مستی ایز
اما آدمز هشیاره منسوبدر یعنی بز مست غرور اولوب آدمز هشیار اولمق
ریا خرقه سندن ناشیدر امدی بو خرقه یی باده ایله رنكلمك كرك كه بو ایكی صفتك
ازاله سنه سبب اوله (خیال زلف تو پختن نه كار خامانست * كه زیر
سلسله رفتن طریق عیاریست * خامان خامك جمعیدر ناپخته معناسنه
زیرا الت معناسنه سلسله زنجیر عیاریست عیار مبالغه ایله اسم فاعلدر
هر شئك عیارن الجی یعنی مبصر یا مصدریه در * محصول بیت سنك
زلفك خیالنی پشرمك یعنی زلفكه كرفتار اولمغی تخییل ایلمك خاملر
وناپخته لر ایشی دكل زیرا زنجیره كرفتار اولوب زنجیر التنده یورمك عیارلر
ایشیدر بونلر واحمقلر ایشی دكلدر زیرا بونلر احمق وهام اولور كندوبی ورطه یه
دوشورمز بعضلر دیدیلر كه عیارلرك باشقه طریقی وار در مشایخ طریقی كبی
پس اول طریقه وسلسله یه عیار اولوب فننده ماهر اولمیان داخل اولمز (لطیفه
ایست نهانی كه عشق ازو خیزد * كه نام آن لب لعل وخط زنكاریست *
لطیفه به بر موصوف محذوفك صفتیدر تقدیر كلام حالت لطیفه نهانی كزلی
مخفی معناسنه كه رابط صفت خیزد لغتده قالقار دیمكدر خیزیدندن اما بونده
پیدا وظاهر اولور دیمكدر كه رابط صفت بعد صفت لب لعل قرمزی دودق
تشبیه طریقیله خط زنكاریست تازه صقلی شعرا كاه خط یعنی یازی یه وكاه تازه
سبزه یه تشبیه ایدرلر كه رنكده سبزه یه قریبدر زنكاریده یا نسبت ایچوندر
* محصول بیت بر كزلی حالت لطیفه در كه عشق اندن ظاهر اولور كه شیرین
لطیفه نك ادی قرمزی دودق وخط سبزدكادر یعنی عاشق كوكلنی قاپوب
جذب ایلین خط وخال واب لعل دكلدر بلكه آن دیدكاری حالتدر كه
اسباب جمعندن هویدا اولور نتكم شاعر بیورر * بیت دلبرده مراد آن اولور

اندام دکلدر * کیفیت اولورمی ده غرض جام دکلدر * بعض نسخه ده ازو خیزد
بر نسه ازان خیزد دوشمشدر پس ایکی مصرعده بیله ان لفظنی ایراد ایلمکده
ایهام طریقیله لطیفه وارفندر (جمال شخص نه چشمست وزلف وعارض
وخال * هزار نکته درین کار وبار دلدارست * بو بیت بیت سابقی مبیندر
دراین در ظرف ایچون این اسم اشارت کار وبار دلداری به اشارت اولمق
جایزو مذکور اسباب حسنه اولمق جایز کار وبار ایش کوج معناسنده استعمال
ایدرلر حاصل یاره اتباع قبیلندندر دلدارست دلدار وصف ترکیبیدر داریدندن
کوکل طوتیجی معناسنه اما اصطلاحده کوکل اله کتوریجی یعنی خاطره رعایت
ایدیجی معناسنده مستعملدر یا حرف مصدر * محصول بیت کوزللك جمالی یعنی
کوزللك مذکور اسبابله دکلدر بلکه بو دلدارلق کارنده یعنی خاطره رعایتنده
بیك نکته وار یعنی رعایت خاطر انواع وجهله اولور که عاشقك قلبنی جذب
ایلین اولدر یا خود بو اسباب حسنده دلدارلق ایشی کوکل اله کتورمك بیك
درلودر وجایزدر که کار وبار دلداره مضاف اولمیوب موقوف اوقنه وحاصل
معنا بو کار وبارده دلدارلق هزار نکته در یعنی کار وبار عشق ومحبتده دلدارلق
بیك نکته در حاصلی جمال مذکور اسبابه منحصر دکلدر بلکه حسن خلق
وانواع دلدارلق مذکور اسبابه ضم اولمق کرك که ارباب عشقك کوکلنی فریفته
ایلیه بیت پس نکته غیر حسن بباید که تا کسی * مقبول طبع مردم صاحب
نظر شود (قلندران حقیقت بنیم جو نخرند * قبای اطلس انکس که از هنر
عاریست * قلندراندن مراد مجردانددر نتکیم بعض نسخه ده برهنه کان دوشمش
بعض نسخه ده حقیقت برینه طریقت واقع اولمش مقصود بردر نیم جوه
مضافدر نخرند نفی مستقبل خریدندن صاتون المزلر دیمکدر یعنی اعتبار ایلمزلر
قبای اطلس اضافتی بیانیه در عاریست عاری یای اصلیه ایله چپلاق دیمکدر
* محصول بیت حقیقت مجردلری یعنی اهل الله یارم اربه یه المزلر اول
کمسه نك اطلس قفتاننی که هنردن چپلاق اوله یعنی خالی اوله حاصلی
معرفتسزلری اهل معرفت هیچه صایمزلر نقدر که اغر قماشلرله متحلی ومتزین
اولوالر (با سنان تو مشکل توان رسید آری * عروج بر فلك سروری
بدشوارست * توان تواند معناسنه در اول سیدن رسیدن معناسنه در
آری لفظی مصراع ثانی یه مرهوندر عروج بر یوکسلك یره چقمقدر فلك
سروری اضافتی بیانیه در و یا حرف مصدر بدشوارست با مع معناسنه
دشوار کوج یعنی مشکل معناسنه در و یا حرف مصدردر * محصول بیت
جانانی استعظام ایدوب یوررسنك اشکه ایرشمك مشکل اولور یعنی

استانکه ایرشمك مشکلدر بلی سرورلك فلکنه چقمق کوجدر یعنی
کبرا و عظما مقامنه واصل اولمق مشکلدر هر کسك مقدوری دکلدر حاصلی
سنك استانکه ایرشمك سرورلك فلکنه عروج واسمان سعادته صعوددر
(سحر کرشمه وصلش بخواب میدیدم * زهی مراتب خوابی که به ز بیداریست
* کرشمه اغنده کوزله وقاشله اشارته دیرلر کرشمه نك وصله اضافتی مصدرك
مفعوله اضافتیدر و یا فاعله شین ضمیر جانانه راجع در بخواب با ظرف
ایچوندر خواب بونده دوشدر میدیدم می ماضی اوزنده حکایت حال افاده
ایدر زهی ادات تحسیندر و کاه فعل تعجب معناسنه مستعملدر زهده یا مز
اولیجق بو یله در مراتب خوابی اضافتی لامیه در و یاسی وحدت ایچوندر که
رابط صفت بیداری بیدار صفت مشبهه در بیقظان معناسنه اویانق دیمکدر
یا مصدریه در * محصول بیت سحر وقتنده دوشده جانانك وصلنه اشارت
و یا وصلنك اشارتنی کوردم نه خوشدر بو دوشك مرتبه لری که یکدر
اویانقلغندن یعنی بر دوشکه انده وصاله اشارت اوله اول اویانقلقدن یکدر که
انده وصاله ایما واشارت اولمیه حاصلی وصلت صفا ویر دوشده ایسه ده
(جفای دوست بغایت رسید و می ترسم * که انتهاء جفا ابتدای بیزاریست *
جفای دوست مبتدا رسید خبری بغایت رسیده متعلقدر مفعول به غیر
صریحه و می ترسم واو حالیه در که حرف تعلیل و یا حرف بیان انتهاء غایتدر
ترکجه اوج معناسنه در بیزاریست صفت مشبهه در بری معناسنه یا مصدریه در
* محصول بیت دوستك جور وجفاسی نهایته واردی یعنی حددن اشدی
حال بو که قورقارم جفانك غایتی و پایانی بیزارلغك ابتداسیدر یعنی
غالبا بندن بیزاردر که بنی اوصندرمق ایچون زیاده جفا ایلمکده در اما
بیك جفادخی ارترسه بن اندن فراغت ایلمم بیت * بیك جفا کورسم
ای صنم سندن * بونه سوزدر که او صنم سندن (داش بناله میازار و ختم کن
حافظ * که رستکاری جاوید در کم ازاریست * ناله اسمدر ایکلدی
معناسنه میازاری نهی مخاطبدر ازاریدندن همزه یا یه قلب اولمشدر
سابقا بیان اولان وجه اوزره ختم کن تمام ایله دیمکدر یعنی نالکی
اوزاتمه دوکت دیمکدر که حرف تعلیلدر میازاره رستکاری رستکار
عربجه مفلح دیمکدر اهل فلاح وصلاح معناسنه رست اسمدر رستندن
و کار ادات فاعلدر ج معناسنه کردکار و پروردکار وستمکار قبیلندندر
و یا حرف مصدردر جاوید ابدی دیمکدر جاودانه دیرلر کم آزاری کم اکسك دیمکدر
اما بو یله یرلرده ترك کایدن عبارتدر هیچ اولمامق معناسنه مثلا کم کو هیچ

سو بله وكم كن هيچ ايلمه ديمكدر وقس پس كم ازاری ازارسزلق ديمكدر *
محصول بيت كوكلی ناله ايله انجتمه وخسته ايله يعنی ناله‌ٔ اوزاتمه دوكت ای
حافظ زيرا ابدی صلاح كلياترك ازارده در حاصلی ابدی فلاح ونجات هيچ
برشئ انجتمه‌مه ده در وعلی الخصوص جانانی وله ايضا (عيب رندان مكن ای

ازبحر رمل

زاهد پاكيزه سرشت * كه كناهی دكران بر تو نخواهند نوشت *
بعض نسخه‌ده كه كناهی دكری واقع اولمش اما رندان جمعنه دكران مناسب
اولديغيچون بونی اختيار ايلدك عيب رندانه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتی قبيلندندر مكن نهی مخاطبدر ايلمه ديمكدر پاكيزه سرشت
پاكيزه وپاك بر معنايه در آری ديمكدر طاهر معناسنه سرشت خلقت
معناسنه پاكيزه سرشت وصف تركيبيدر زاهدی پاكيزه سرشتله وصف
تعريض طريقيله در مراد عكسيدر يعنی مهمل سرشت زيرا رندلره عيب ايلر
خواجه ايسه كنديني ادعا رندلردن عد ايلر كه حرف علتدر دكران دالك
كسريله وكاف عجمينك فتحيله دكرك جمعيدر غير ديمكدر ديكرده دير برلر بايله
نخواهند نوشت نخواهند نفی مستقبلدر خواهيدندن ديلزلر ديمكدر نوشت
فعل ماضيدر مضارعه مقارن اولمغله مصدر معناسی ويريلور نخواهند
نوشت يازميسرلر ديمكدر * محصول بيت ای پاك يارادلشلی زاهد رندلره
يعنی باده نوشلره عيب ايلمه زيرا غيرلرك كناهنی سنك اوزرينه يازميسرلر نتكم
بو معنا منصوصدر قوله تعالی ولا تزر وازرة وزر اخری (من اكر نيكم وكر بد
تو برو خود را باش * هر كسی ان درود عاقبت كار كه كشت * تو برو خود را باش
برو ده بانك كيدا بچوندر و برو امر مخاطبدر كيت ديمكدر خود را باش تقدير
كلام خود را مشغول باش ضرورت وزنيچون حذف اولمشدر كندی مصلحته
مشغول اول ديمكدر باش امر مخاطبدر باشيدندن اول ديمكدر كسی
ياء وحدتيچوندر درود دالك كسری وراءنك وواولك فتحه‌لريله فعل مضارعدر
درويدندن بغدای وارپه بچمك معناسنه كشت بونده كاف عربينك
كسری وشينك سكونيله فعل ماضيدر كشتن دن اكدی ديمكدر اصلنده لفظ
مشترك در اسم له فعل ما بيننده اسم اولنجه ايكی معناده مستعملدر بريسی اكين
معناسنه نتكم حضرت مولانا جامی بيورر * بيت يافت چشم ازنم خلل تا در
تو تخم مهر رست * خانه ويران شد زباران كرچه خرم كشت كشت بريسيده تارله
معناسنه نتكم آصفی بيورر * بيت خرتخم مهر قابل كشت دلم نبود * روبت
زقطره‌های عرق آب ودانه داد * كارله كشتك جمعنده ترادف شكل وار زيرا
كارده كشت معناسنه كاوركه سابقا مولانا جامينك بر بيتنده ذكر اولمشدی

بيت

* بيت بكشت كار جهان دل مبند كاخر كار * زكشت مات شود شاه عرصهٔ
شطرنج * اما بونده يعنی خواجه‌نك بيتنده ترادف طريقيله واقع اولمش بلكه
بونده كار امر معناسنه درعاقبت الامر ديمكدر * محصول بيت زاهده
خطاب ايدوب بيورركه بن اكر ايو واكر يرامزم يعنی اكر صالح واكر طالحم سن
نه استرسين بندن وار كندو هر كس اكديكين بچر حاصلی هر كسه كندی
عمليله جزا انور پس بزم صالح وطالح اولديغمزدن سكا نه فايده وار نه زيان تو بر
خود را باش تركيبنك معناسی يوری كندی بكيچون اول ايشنه مشغول اول
ديلرا صابت ايلمديلر (نا اميدم مكن از سابقهٔ لطف ازل * توچه دانی كه پس
پرده كه خوبست وكه زشت * نا اميدم مكن بنی مأيوس ايلمه از سابقهٔ لطف
ازل سابقه بونده مقدر رحمتك صفتيدر رحمت سابقه ديمكدر لطف ازل تقدير
كلام لطف ازل خدادر دیو مشهور حديث شريفك مضمونته اشارتدر كما قال
الله تعالی فی الحديث القدسی انی انا الله سبقت رحمتی علی غضبی توچه دانی
سن نه بيلورسن استفهام انكاريدر يعنی بلمزسن ديمكدر كه پس پرده كه بونده
معنای استفهامی بياندر پس بونده آرد معناسنه در پرده اردنده ديمكدر عالم
غيبدن تعبيردر پس پرده وغيب ديدكمز بزه كوره در والا خدايه نسبت پرده
وغيب اولمز اكا اضافتله هيچ كزلی يوقدر هب اشكاره در ايكی پرده كه لفظی
من استفهاميه معناسنه خوب وزشت جمع تضاد قبيلندندر خوب مرحوم
ومغفور وزشت مردود ومطرود معناسنه در يعنی خدا قتنده مقبول كيم
ومردود كيمدر سن نه بيلورسن ديمكدر * محصول بيت ای زاهد اللهك ازلی
لطفنك رحمت سابقه سندن بنی نا اميد ومأيوس ايلمه زيرا سن نه بيلورسن كه
الله تعالی قتنده مقبول كيم ومردود كيمدر جايزدر كه بز رندلقدن توبه سببيله
مقبول وسن غرور زهدله مردود اوله سن (همه كس طالب يارند چه
هشيار چه مست * همه جا خانهٔ عشقست چه مسجد چه كنشت * محصول
بيت هر كسه يارك طالبيدر آيق نه سرخوش نه هر بر خانهٔ عشقدر مسجد نه
كليسانه هر عاقل ولا يعقل يارك طالبيدر يعنی صالح وطالح اولنلرك جمله‌سی
طالبدر ومسجد وكليسانك خانهٔ عبادتدر هر كوشه‌سی مسجددر ديردن
حاصلی دين اسلام ساير دين كبی دكل كه صلوة وعبادت بر يره مخصوص
اوله وغيری پرده جايز اولميه بلكه هر يركه طاهر اوله عبادته قابلدر مسجد
اولسون ميخانه اولسون نتكم شاعر بيورر * بيت كه معتكف ديرم وكه ساكن
مسجد * يعنی كه ترا ميطلبم خانه بخانه * ودخی شاعر بيورر * بيت هر جا كه
روم جمال تو می بينم * ای دوست ازان سبب شدم هر جايی (نه من ازخلوت

تقوی بدرافتادم وبس * بدرم نیز بهشت ابد ازدست بهشت * بعض
نسخه ده خلوت برنه خانه وبعض نسخه ده پرده دوشمش خلوت تقوی
اضافتی بیانیه در وبس واودن صکره بس انجق معناسنه در بهشت ابد
بهشنده بانك فتحی وکسری جایز جنت دیمکدر بهشت باحرف تأکیدافعاله
داخل اولان باء مفرده مکسورا وقنورا انجق صلبو بردی دیمکدر یعنی ترك
ایلدی بدردن مراد حضرت ادمدرکه جنتی براغوب بو عالم سفلی یه دوشدی
* محصول بیت خلوت وتقوادن طشره همان بن دوشمدم یعنی صلاح
وتقوادن صکره رند باده نوش همان بن دکلم بلکه حضرت آدم دخی
برعصیان سببیله جنت ابدیی الدن صلبو بردی یعنی ترك ایلدی (سر تسلیم
من وخشت درمیکدها * مدعی کرنکند فهم سخن کو سروخشت *
سر تسلیمدن مراد کمال تسلیمه باش قومقدر خشت بونده کرپچ در واو معیت
معناسنی افاده ایدر نتکم سابقا بیان اولدی درمیکدها میخانه لر قپوسی
مدعیدن مراد بونده خصمدر سروخشت بونده ده خشت کرپج معناسنه در *
محصول بیت بنم تسلیم باشی میخانه لر قپوسنك کرپجنی بصدق ایدوب
بصلاندق اندن ایرلمزز حاصلی باده ذوقنی فلکه ویرم اکر مدعی بو سوزك
معناسنی فهم ایلمزسه اکادی باشك کرپجه اورنتکم رومده باشین طاشه
اورسون بلدیکندن قالمسون دیرلر (باغ فردوس لطیفست ولیکن زنهار *
تاغنیمت شمری سایۀ بید واب کشت * فردوس جنت دیر باغچه نك اسمیدر
پس باغك فردوسه اضافتی بیانیه در تاغنیمت تا بونده تنبیه ایچوندر غنیمت
بونده فرصت مقامنده مستعملدر شمری فعل مضارع مخاطبدر سایه کولکه بید
سکوت اغاجی لب بونده کنار معناسنه در کشت بونده اکن معناسنه * محصول
بیت جنت باغچه سی خوب ولطیفدر امازنهار البته فرصت صایه سن اکن
کنارنده وسکوت کولکه سنده اوتوروب صحبت ایلمکی یعنی دنیا ذوقنی فوت
ایلمه عقبا ده الله کریمدر حاصلی بونقدی اول نسیه ایچون ترك ایلمه دیمکدر
(درعمل تکیه مکن زانکه دران روزازل * توچه دانی قلم صنع بنامت چه
نوشت * تکیه کردن طاینمقدر تکیه مکن طاینمه دیمکدر دران روزازل ان
اسم اشارت بونده مقحمدر درروزازل دیمکدر قلم صنع تقدیری قلم کاتب
صنع بنامت باحرف صله نوشت فعل ماضی * محصول بیت عملکه اعتماد
ایلمه انکیچون کم روزازلده قلم کاتب صنع نه بیلورسین ادیکی نه یازدی یعنی
سعادتمی اشقیادتمی یازدی کم نه بیلور حاصلی اعتماد فضل اللهه در کثرت
عمله دکل (حافظا روزاجل کر بکف اری جامی * یکسر از کوی خرابات

برندت به بهشت * روزاجلدن مراد روز انقطاع حیاتدر یکسر بر کزدن بر
اوغوردن دیمکدر برندت باوراودال مفتوحه ایله وتاء خطابله فعل مضارع
مخاطبدر به هاء رسمیله حرف صله در ورسمی مزاولوب بهشته املا اولمقدر
قاعده اما نسخه لر بویله بولنغین نسخه لره تابع اولوب هاء رسمیله یازلدی
* محصول بیت ای حافظ اکر اخر کونده آوجکه بر جام کتوررسك میخانه
محله سندن سنی براوغوردن جنته التررلر یعنی عذاب قبراولمقسزین وسؤال
منکرونکرسز طوغری جنته کیدرسین دیمکدر طلب الجنة بلا عمل ذنب
حدیث شریفنه موافق دکل بو معنالری خصوصا بو نقدی اول نسیه ایچون
ترك ایله دیمك خطا اولدیغی کتب معتبره ده مسطوردر من قال لا اترك النقد
بالنسیة کفر کذا فی الخلاصة الفتاوی (کر نهادت همه اینست زهی نیك نهاد
* ور سرشتت همه اینست زهی خوب سرشت * بو بیت وبر عمل تکیه مکن
بیتی اکثر نسخه ده یوقدر اما بعضیسنده موجود اولدیغیچون تتمیم فایده
ایچون شرح اولندی نهادت نهاد وسرشت خلقت معناسنه در یعنی لفظان
مترادفاندر نتکم شاهدی منظومه سنده ایراد اتمش طبعله طبیعتدر ادمك
نهاد وسرشت ایکسنده بله تا خطاب ایچوندر همه اینست ایکی یرده بیله تمام
بوایسه معناسنه در * محصول بیت اکر سنك طبیعتك تمام بوایسه نه
ایو طبیعت ونه کوزل طبیعت اولور واکر خلقتك تمام بوایسه نه کوزل خلقت
اولور ایکی یرده اینست بیوردیغی بو غزلده مجموع ابیاتك مضمونته اشارتدر
یعنی ابیات سابقه ده مذکور اولان حقایق ودقایق اکر کندی حالك ایسه
سعادت سنك دیمکدر بونده شاعر حافظ نام بر مخاطب تجرید ایدوب اکا ازبهر بهشت
خطاب ایلروله ایضا (کنون که میدمد از بوستان نسیم بهشت * من شراب
فرح بخش ویار حور سرشت * کنون اکنوندن مخففدر شمدی دیمکدرکه
حرف بیان میدمد فعل حال دمیدندن بونده یل اسمك معناسنه بوستان واوله
فارسیدر وواو سزعربیدر نسیم خوش قوقلی یل بهشت بانك فتحی وکسری
ایله جنت دیمکدر فرح بخش وصف ترکیبیدر بخشیدندن فرح بغشلیجی یعنی
سوندریجی حور سرشت وصف ترکیبی اقسامندندر حور عربیده احورك
وحورانك جمعیدر اما عجم مفرد مقامنده استعمال ایدر حوران دیرلر * بیت
حوران بهشتی راد وزخ بود اعراف * از دوزخیان پرس که اعراف بهشتست
سرشت اسمدر یاداش یعنی خلق معناسنه حورا یارادلشلی دیمکدر بونده کی
ایکی واو معیت معناسنی افاده ایدرکه سابقا مکرر بیان اولمشدر * محصول
بیت شمدی که بوستاندن جنتك خوش قوقلی یلی اسر یعنی بهار ایامیدرکه

بوستانلردن طاتلی قوقلی یللر اسر بنم شراب فرح بخشله ویار حور سرشتله
حاصلی بهاری یار یله باده نوشلقده کچوررم یعنی باده ویاردر مصاحبم
بونلردن مفارق اولمم دیمکدر (کدا چرا نزند لاف سلطنت امروز * که خیمه
سایهٔ ابرست وبزمکه لب کشت * کدا بونده فقیر معناسنه درکه حرف تعلیل
خیمه چادر بعض نسخه ده چتر واقع اولمش فی الواقع سلطنت لفظنه چتر
خیمه دن انسبدر سایه کولکه ابر بولوت بزمکه بزم مجلس که کاهدن مخففدر
ظرف مکان معناسنه لب کشت اکن کناری * محصول بیت کدا بوکون
نیچون سلطنت یعنی پادشاهلق لافنی ودعواسنی ایلمیه که بولوت کولکه سی
چادر وچتر مرتبه سنده در واکن کناری صحبتکاهدر سابقا مرور ایلمش
ایدی که ایرمق واکن کناری وسوکد کولکه سی مجلس قورمغچون زیاده
مقبولدر یانلرنده (چمن حکایت اردبهشت میکوید * نه عارفست که نسیه
خرید ونقد بهشت * اردبهشت بونده مراد اردبهشتدن سلطان جلال
الدین ملکشاه بن الب ارسلان سلجوقی تاریخنده اولان اردبهشتدرکه فصل
ربیعك ایکنجی ایی در یعنی چمن بو ایدن خبرویرر زیرا نباتاتك کمال نشو ونماسی
بو ایده در حاصلی خواجه بو غزلی دیدکده بو ایمش عالمك غایتله حسن
وبهجتی ورونقی زمانی در نسیه ویره سی معناسنه در حاضره ونقده مقابل
استعمال اولنور * محصول بیت چمن اردبهشت ایندن خبرویرر یعنی بهارك
اورطه ایی دردیر زیرا چمنك تمام حرکتی بو ایده در ایمدی عارف دکلدر اول کمسه
که نسیه یی صاتون اله ونقدی ترك ایلیه یعنی جنت امیدیله بو بله زمانده دنیا
ذوقنی ترك ایلیه دیمکدر (بمی عمارت دل کن که این جهان خراب * بران
سرست که ازخاك ما بساز دخشت * عمارت مصدردر عمر یعمر بابندن
یعنی نصر ینصردن تعمیر غلطدر بو معناده زیرا تعمیر معمر ایلمکدر یعنی
چوق عمر ویرمکدر حاصلی ذات باری یه صفتدر غیره اطلاقی صحیح دکلدر
بران سرست سر بونده هوا وارزو معناسنه در * محصول بیت باده ایله کوکلی
معمور ایله بو جهان خراب اول سودا اوزرینه درکه بزم وجودمز طپراغندن
کرپج ایلیه یعنی بزی افنا ایدوب چوریدب طپراق ایلیوب وطپراغمزی
کرپج ایلمك هواسنده در حاصلی عاقبت فنا مقرر اولدقدن صکره بوکونی
باده ایله خوش کوره لم (وفا مجوی زدشمن که پرتوی ندهد * چو شمع
صومعه افروزی ازچراغ کنشت * پرتو یده یا تنکیر ایچوندر وحدت ایچون
طوتنلر بلمدیلر افروزی تقدیر کلام خواهی افروزید ر بر فعل مخاطب تقدیریله
بالکندرمق استیه سن دیمکدر پرتو ضیا وایدکاه قدر صومعه اصلنده معبد

نصارادر صکره تعمیم ایلدیلر کنشت کلیسا * محصول بیت دشمندن وفا
استمه زیرا ضیا ویرمز صومعه نك شمعنی که کلیسا چراغندن یالکندرمق
استیه سن یعنی دشمندن وفا استمك اصحاب صومعه نك فیض ونورینی اهل
کنشدن طلب ایلمك کبیدر حاصلی نیجه که نور وفیض اهل صومعه
اهل دیردن استفاده اولمز ایسه دشمندن وفا استفاده اولمز دیمکدر (مکن
بنامه سیاهی ملامت من مست * که اکهست که تقدیر بر سرش چه نوشت
* نامه سیاه کناهکاردن کنایتدر یا حرف مصدردر که اسمدر من استفهامیه
معناسنه اکه اکاهدن مخففدر مطلع معناسنه * محصول بیت بن مستی نامه
سیاهلغله ملامت ایلمه یعنی کناهکارلغله طعن ایلمه زیرا کم مطلعدرکه تقدیر
قلمی باشنه نه یازدی یعنی جایزدرکه بن توبه سببیله مغفور اولم وسن غرور
عبادت وطاعتله مبتلا وکرفتار اولاسن پس کمسه یه طعن وتشنیع جایز دکلدر
(قدم دریغ مدار ازجنازهٔ حافظ * که کرچه غرق کناهست میرود بهشت *
قدمدن بونده مراد ایقدر مدار نهی مخاطبدر دریغ طوتمه دیمکدر جنازه
جیمك فتحیله میتدر عامه قتنده اما صحیح جیمك کسریله درسریر اوزرنده
اولان میته دیرلر اما اوزرنده میت اولمسه نعش دیرلر وسریر دیرلر که حرف
تعلیل غرق کناهست تقدیری غرق بحر کناهست میرود فعل حالدر رویدندن
بالفعل کیده یورم دیمکدر بهشت با حرف صله * محصول بیت حافظك
جنازه سندن یعنی جنازه سنه وارمغه قدمك دریغ طوتمه ای زاهد زیرا اکرچه
کناه دکزینه غریقدر اما جنته کیدر بو بیت خواجه دن تفأل طریقیله واقع
اولمش * حکایت شویله روایت اولنور که خواجه نك برمنکری وارایمش
که حال حیاتنده خواجه یه طعن وتشنیع ایدرمش حضرت خواجه وفات
ایدنجه جنازه سنه وارمغه ممتنع اولور وغیریلریده وارمدن منع ایدرمش
خواجه نك احباسندن بریسی مکر اول مجلسده حاضر بولنوب ایتمش که
خواجه نك دعواسی بو ایدیکه بنم دیوانم هرنه نیتله فتح وکشف اولورسه
حسب حال واقع اولور کلك دیوانی اچه لم کوره لم نه کلور دیوانی اچنجه
اللهك امریله بو بیت کلور پس اول منکر توبه ایدوب حاضر جماعتله فالقوب
میتنه حاضر اولمشلر وله ایضا (بروای زاهد دعوت مکنم سوی بهشت * که
خدا دراز ل ازاهل بهشتم نسرشت * ای زاهد خطاب عامدر مکنم نهی
مخاطبدر که حرف تعلیل نسرشت نفی ماضی مقصود خلق ایلمدی دیمکدر
* محصول بیت وار ای زاهد بنی جنت جانبنه دعوت ایلمه زیرا ازلده الله
تعالی بنی اهل جنتدن یراتمدی حاصلی بنم جنته وارمم مشیت اللهیه متعلقدر

(یك جوار خرمن هستی نتواند برداشت * هر که در کوی فنا در ره حق دانه
نکشت * جواربه هستیدن مراد وجوددر برداشت بونده مصدر معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر هر که بونده اسمدر عربیده من معناسنه نکشت نفی
ماضی اکدی دیمکدر * محصول بیت وارلق خرمنندن برارپه حاصل قالدرمز
هرکسه که طریق کوی فناده الله یولنه دانه اکمدی یعنی دنیایه کلوب حسبة
لله برایش اشلمین وجوده کلمه دن اکا برارپه مقداری فایده حاصل اولمز زیرا
الدنیا مزرعة الاخره (تو و تسبیح و مصلا و ره زهد و صلاح * من و میخانه
و ناقوس و ره دیر کنشت * بو بیتده زهدله ورع ودیرله کنشت ماببننده واقع
اولان واولر عطف ایچوندر سایری معیت معناسنه در ناقوس کلیسالرده
بردمردن تخته درکه اصارلر وزمان جمعیتی اعلام ایچون چالرلر مصلادن
مراد سجاده در زیرا انلر سجاده یه مصلا دیرلر دیر و کنشت عطف تفسیردر *
محصول بیت زاهده خطاب ایدوب بیورر تسبیح وسجاده وطریق زهد وورع
سنك میخانه وناقوس وطریق دیر و کنشت بنم یعنی اول سکا بو بکا حاصلی
غرورله زهد وتقوی سنك صورت فسقده عبادت حق بزم * بیت وقت ان
شیرین قلندر خوش که در اطوار سیر * ذکر تسبیح ملك در حلقهٔ زنار داشت
(منعم از می مکن ای صوفیٔ صافی که حکیم * در ازل طینت مارا بمی ناب
سرشت * منعم مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر صوفیٔ صافی صوفیٔ
صفوتله وصف استهزا طریقیله در زیرا یای صوفی یی تحقیردر دائما حکیمدن
مراد الله تعالی در طینت طین بالچقدر طینتدن مراد مادهٔ وجود انساندر که
الله تعالی خمرت طینة ادم بیورمش ناب صافی وخالص معناسنه در سرشت
فعل ماضی یوغردی دیمکدر * محصول بیت ای صوفیٔ صافی بنی میدن
منع ایلمه زیرا خالق اشیا ازلده بزم بالچغمزی صافی وخالص باده ایله یوغوردی
یعنی بزم شارب خمر اولدیغمز ازلیدر عارض وتقلیدی دکلدر که سنك
سوزکله ممنوع اوله وز (صوفیٔ صاف بهشتی نبود هر که چو من * خرقه در
میکدها در کرو باده نهشت * بهشتی ده یا نسبت ایچوندر هر که بونده اسمدر
عربیده من کبی چو تشبیه ایچوندر کرو کاف عجمینك کسریله رهندر طوتی
معناسنه نهشت نفی ماضی قومدی دیمکدر * محصول بیت جنته لایق
صافی صوفی اولمدی هرکسه که بنم کبی خرقه سنی میخانه لرده صافی شرابه
رهن قومدی (راحت از عیش بهشت و اب حورش نبود * هر که او دامن
دلدار من از دست بهشت * حورشده کی ضمیر مصراع ثانیده که لفظنه
راجع اضمار قبل الذکر طریقیله * محصول بیت عیش جنتدن واب حوردن

لذت

لذت المز هر کسه که کندی دلداری اتکنی الدن قودی یعنی دلدارینه خدمت
وحرمت ایلمین حور وغلمانله جنتده متنعم اولمز بو ایکی بیتك قافیه لری بردر
تغایری نفی واثباتله در انجق بو ایسه قافیه صحیح اولمغه کفایت ایلمز (حافظا
لطف حق ار با تو عنایت دارد * باش فارغ ز غم دوزخ وایمن ز بهشت * ایمن
امین معناسنه در * محصول بیت ای حافظ اگر الله لطفنك سنکله عنایتی
اولورسه جهنم غمندن فارغ وجنت ارزوسندن امین اول یعنی اللهك
عنایتی که سنکله یار اوله دوزخدن وعذابندن خوف ایلمزسین وجنت
ارزوسندن امین اولورسین زیرا بو تقدیرجه جنت سکا لازم اولور وله ایضا

از بحر رمل

(ای نسیم سحر ارامکه یار کجاست * منزل ان مه عاشق کش عیار کجاست *
ارامکه ارامکاهدن مخففدر کنبجك یردیمکدر عاشق کش وصف ترکیبیدر
عاشق اولدریجی معناسنه عیار مبصر بسیار معناسنه در * محصول بیت
ای سحر نسیمی یارك ارامکهی یعنی راحت یری قنده در اول عاشق کش
ماهك منزلی قنده در یعنی عاشق دلیجی جانانك منزلی وخانه سی قنده در
(شب تارست و ره وادیٔ ایمن در پیش * اتش طور کجا موعد دیدار کجاست
* تار بونده قرانلق وادی راه ایمن بر معین دره نك اسمیدر که حضرت موسی یه
الله انده تجلی ایلمشدر طور هر طاغه دیرلر جبل کبی اما بونده طور موسیٰ
مراددر که تجلی انده واقعدر حضرت موسی قوم فرعوندن فرار ایدوب
مدینه جانبنه واردی حضرت شعیب پیغمبرك مملکتیدر انده شعیب پیغمبره
برروایتده سکز ییل وبرروایتده اون ییل چوبانلق ایلدی وشعیب پیغمبر
بو خدمته مقابل قزلرینك برینی نکاحله اکا ویردی وحضرت موسی بعد
زمان صلهٔ رحم ارزوسنی ایدوب وطن اصلیسنه که مصردر خاتونیله توجه
ایلدی حکمت اللهك خاتوننی یولده اول کیجه بوری طوتدی که حامله
خاتونلرك امر اضندندر و کیجه صوق ایدی اتشه محتاج اولدیلر وحضرت
موسی طور طاغی جانبنه نظر ایلدی وبر اتش کوردی مکر اللهك نور
تجلیسی ایمش موسی انی اتش صانوب خاتوننه ایندیکه سز بونده طورك
بن واروب اتش کتوره یم دیو اول جانبه متوجه اولور انده وارنجه حضرت
عزتك کلامنی ایشتدی نتکم قرانده بیورمشدر فلما اتیها الایه پس
خواجه نك بو بیتی انك سرکذشتنه تلمیحدر موعد مصدر میمی یا اسم مکاندر
* محصول بیت کیجه تار یعنی قرانلق و وادیٔ ایمن یولی اوکمزده اتش طور قنده
وعدهٔ دیدار قنده در شب تاردن مراد فراق شب تاریدر و وادیٔ ایمن راهی
اوکمزده یعنی راه عشقه سالکوز اوکومزده دراندن منقطع اولمز اتش

طوردن مراد تجلئ رخسار جاناندر موعد دیداردن مراد وعدهٔ وصلتدر
(هر که امد بجهان نقش خرابی دارد * در خرابات بپرسید که هشیار کجاست
* نقش خرابی دارد مراد نقشدن صورتدر و خرابیدن مراد فسادر یعنی
هر کسه که بو عالم فانی یه کلدی انده فنا علامتی وارزیرا متغیردر که انواع اشکاله
کیررو هر نسنه که متغیردر حادث و فانیدر پس نقش خرابی دارد دید یکی قضیه
ضروریه در خرابات میخانه اما بونده عالم فانی مراددر که صفتی خراب اباددر
تنکم اصنی بیوررر * دل ابادرا خراب مکن * بهر این عالم خراب اباد * بپرسید
امر مخاطبدر باء تأکید ایله که حرف بیان هشیار ایق دیمکدر هوشیاردن
محففدر * محصول بیت هر کسه که جهانه کلدی فنا نقش طوتر یعنی علامت
فناسی ایله سنجه درزیرا تغیردن خالی دکلدر مصراع ثانی یی بو مضمونه مثل
ایرادایلر که خراباتده صورك که هشیار قنده در یعنی عالم فانیده اجل
پیمانه سن نوش ایدوب سکرات موتله مست اولوب کتمین کیمدر حاصلی جهانه
کلن علامت فنا ایله بیله کلور یعنی باقی قالمزکیدر میخانه یه کیروب باده
نوش ایدوب سکران اولمق لازم اولدیغی کبی مصراع ثانی یی تجاهل عارف
طریقیله ارسال مثل ایدوب بیوررر در خرابات بپرسید اه شارحلر بپرسید برینه
مپرسید بازمشلر اما هیچ بر نسخه ده میمله بولمدق و کورمدك (انکسست اهل
بشارت که اشارت داند * نکتها هست بسی محرم اسرار کجاست * کجاست
انکسست مقدم خبر اهل بشارت مؤخر مبتدا که اشارت داند که حرف رابط
صفت اشارت مقدم مفعولیدر داندك و بو جملهٔ فعلیه صفتیدر کسك
نکتها نکته نك جمعیدر کلام دقیقه دیرلر یعنی اینجه سوزه بسی چوقلق
دیمکدر بعض نسخه ده بسی برینه ولی واقع اولمش محرم اسرار سردانش
دیمکدر کجاست سینله تا ادات خبردر کجاست قنده در * محصول بیت
مشتلغك اهلی ولایقی اولدر که رمز و اشارتله مصاحبت ایلکه مالك اوله یعنی
جانانك وصالی مژده سنه اول کسه اهلدر که رموز عشقی بیله عشقك نکته لری
چوقدر محرم اسرار قنده در یعنی عشقك دقایق خرده سی چوقدر اما اسرار
عشقه محرم قنی که انکله محاکاو مکالمه ایلیه وز (هر سر موی مرا با تو هزاران
کارست * ما کجاییم و ملامت کر بیکار کجاست * سر موی قیل اوجی دیمکدر
ملامتکر ادم ازارلیجی بیکار کجاست بیکار ایش سز * محصول بیت جانانه
خطاب ایدوب سنکله بنم هر قلك اوجنك بیك ایشی واردر یعنی سکا بیك
تعلقی وار اوبله اولیجق بز قنده یوز ایش سز کوجسز ملامتکر قنده در حاصلی
بزم سکا بیك درلی پیوند و علاقه مز وار وانك ذره دکلی علاقه سی یوق یعنی

علاقه و پیوندی یوقدر سکا دیمکدر (عقل دیوانه شد ان سلسلهٔ مشکین کو *
دل ز ما کوشه کرفت ابروی دلدار کجاست * سلسله لغتده زنجیره دیرلر شعرا
زلفی و کیسویی زنجیره تشبیه ایدرلر مشکینله انکچون صفتلدی کوفنی
ز ما کوشه کرفت یعنی بزدن اعراض ایدوب بر کوشه اختیار ایلدی ابروی
دلدار کجاست یعنی دله مختار و کزیده کوشه ابروی دلداردر قنده در که کوره لم
دل انده میدر * محصول بیت عقلمز دیوانه اولدی جانانك مشکین سلسلهٔ زلفی
قنی که آنکله بند ایده لم مبادا که بر فساد ایلیه کوکلمز ده بزدن بر کوشه طوتدی
یعنی فراغت ایلدی ابروی دلدار قنده در بو قلبلم انده میدر (باده و مطرب و کل
جمله مهیاست ولی * عیش بی یار مهیا نشود یار کجاست * مهیا اسم مفعولدر
حاضرلنمش دیمکدر بعض نسخه ده مصراع ثانیده مهیا برینه مهنا واقع
اولمش یاردن بدل نونله هضم معناسنه طعام و شراب سکمك فارسیده
کوارد برلر بو تقدیرجه عیش لفظی بی ربالفظنه اضافتله اوقنمق کرك
* محصول بیت اسباب مجلس جمیعا حاضر و مهیادر اما دیرلك یارسز مهیا
اولمز یار قنده در که عیش انکله مکمل اوله یا خود یارسز دیرلك بزه سکمز
قنده در یار که عیش انکله مهنا و کوارا اوله (دلم از صومعه و خلوت شیخست
ملول * یار ترسابچه کو خانهٔ خمار کجاست * محصول بیت کوکلم صومعه دن
و خلوت شیخدن ایکرندی یار ترسابچه قنی خانهٔ خمار قنده در خمار مبالغه ایله
اسم فاعلدر خمر صاتیجی (حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج * فکر معقول
بفرما کل بیخار کجاست * باد خزاندن مراد فراق و هجراندر و چمن دهردن
مراد دنیادر کل بیخار دکنسز کل دیمکدر * محصول بیت ای حافظ دنیا
چمننده فراقدن انجنمه معقول فکر بودر دکنسز کل قنده در یعنی وصال
اردنجه فراق واقع اولورسه انجنمه زیرا کل دکنسز و کنج اژدرسز و شادیلق
غمسز اولمز * بیت جور دشمن چه کند کر نکشد طالب دوست * کنج و مار و کل
و خار و غم شادی بهمند وله ایضا (خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت ازبحر مجتث
* بقصد خون من زار ناتوان انداخت * خم بو کلام یا حرف وحدت که رابط
صفت شوخ بونده مقبول و مطبوع معناسنه در مصراع ثانی تتابع
اضافات قبیلندندر که قصد خونه و خون منه و من زاره و زار ناتوانه مضافدر
منك زاره اضافتی و زارك ناتوانه اضافتی بیانیه حاصلی موصوفك صفتنه
اضافتی قبیلندندر * محصول بیت بر خم که سنك شوخ قشك کمانه آندی
یعنی مقوس شکل ایلدی حقیقتده ایلین الله در جانانه و ابرویه اسناد مجازادر
بن زار ناتوانك قانی قصدینه صالدی یعنی ابرولرك یای شکلنه صالدیغك

حاصلی قورلمش بای صورتنده اولدیغی اندن غمزلك اوقین اتوب بنی هلاك ایلمکدر (شراب خورده وخو کرده کی شدی بچمن * که آب روی تواتش در ارغوان انداخت * خورده لفظنده هاء رسمی یه هاء ترتیب دیرلر معناسی شراب ایچوب وخوی درعرق معناسنه کرده ده کی هاده هاء ترتیبدر درلیوب دیمکدر کی قچن دیمکدر شدی بونده رفتی معناسنه فعل ماضی مفرد مخاطبدر بچمن با حرف صله که حرف تعلیل اب روی عرض معناسنه در * محصول بیت شراب ایچوب ودرلیوب قچن واردك چمنه که سنك یوزك صوبی یعنی صفوتی ولطافتی ارغوانه اتش براقدی یعنی ارغوانك قرمزیسی کویا که انك روینك غیرتندندر (بیك کرشمه که نرکس بخودفروشی کرد * فریب چشم توصدفتنه درجهان انداخت * بیك باء حرف سبب کرشمه نازکه رابط صفت بخود فروشی با حرف مصاحبت مجازا خود کندی معناسنه در فروشی فروشیدندن وصف ترکیبیدر یا حرف مصدر بخودفروشی کندینی صاتیجلق ایله دیمکدر بونده غرورمراددر فریب اسمدر الدامه معناسنه * محصول بیت برناز سببیله که نرکس خودفروشلغله یعنی یوزغرورله ایلدی اول سببله سنك چشمك فریبی ومکری نرکسه تعصبا جهانه یوزفتنه صالدی یعنی بن واریکن کرشمه سنك نه وظیفکدر دیو عالمی فتنه ایله پرایلدی (زشرم انکه بروی تونسبتش کردند * سمن بدست صباخاك درد هان انداخت * زشرم زاز لفظندن مخففدر ابتدای غایت ایچوندر شرم اسمدر اوتانمه معناسنه ان اسم اشارت که حرف بیان بروی با حرف صله نسبتندن مراد تشبیه دروش ضمیر سمنه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله سمن اق کل خاك درد هان انداخت ترکیبده طپراق اغزمه دیرلر تنزه وتبری مقامنده یعنی حاشا بوکالایق دکل دیه جك یرده مستعملدر * محصول بیت اول اوتانمه دنکه سنك روینه انی تشبیه ایلدیلر سمن صباالیله اغزینه طپراق آتدی یعنی حاشا نه لایقم بن که بنی انك روینه تشبیه ایلیه لر دیو تنزه وتبری ایلدی (ببزمکاه چمن دوش مست بکذشتم * چوازدهان توام غنچه درکمان انداخت * بزم مجلس بزمکاه مجلس یری چمنه اضافتی بیانیه در دوش دون کیجه دیمکدر چوادات تعلیل ازدهان توام ازمن معناسنه حرفدر دهانك توام لفظنه وتولفظنك میم متکلمه اضافتی لامیه در غنچه مبتدا و انداخت خبری * محصول بیت دون کیجه مستانه چمن بزمکاهنه اوغرادم غنچه سنك دهانکدن بنی کمانه صالغه یعنی عجبا غنچه دهان جانانه بکزرمی دیو شبهه یه دوشنجه بزمکاه چمنه واردم که کوردم فی الواقع غنچه

دهانکه بکزرمی دیو (بنفشه طرهٔ مفتول خود کره میزد * صبا حکایت زلف تودرمیان انداخت * طرهٔ مفتول طره نك معناسی سابقا ایکی یرده بیان اولنمشدر مفتول اسم مفعولدر بوکلمش دیمکدر کره میزد کره دوکمدر میزد حکایت حال ماضی اورردی یعنی دوکم اورردی بنفشه نك بربوکمی واردرکه انی دوکمه تشبیه ایدرلر * محصول بیت بنفشه کندینك طرهٔ مفتولنی دوکملردی یعنی دوکملرکن صبا بوتقریبله سنك زلفك حکایتنی ارالغه براقدی زیرا زلف تابداری بنفشه یه تشبیه ایلمشلر (من ازورع می ومطرب ندیدمی هرکز * هوای مغبچکانم باین وان انداخت * ندیدمی حکایت حال ماضی کورمزم دیمکدر این مطربه اشارتدر وان میه لف ونشر غیرمرتب طریقیله * محصول بیت بن زهد وتقوی دن هرکزمی ومطرب کورمزدم یعنی بلمزدم اما میخانه اوغلنجقلرینك محبتی وهواسی مطربه ومیه براقدی بنی یعنی می ایچوب سازدکلمك انلرله علاقه واختلاطدن حاصل اولدی زیرا اختلاطه انلرك رنکیله رنکلنمك لازمدر (کنون باب می لب لعل خرقه میشویم * نصیبهٔ ازل ازخود نمی توان انداخت * نصیبه ده کی ها نصرفات عجمدندر عرضه ده کی کبی * محصول بیت شمدی قرمزی شراب صوییله خرقه می یورم امانه فائده ازلی ومقدر نصیبی کندیدن کشی یومق یعنی کیدرمك اولمز حاصلی باده نوشلغم ازلیدر عارضی اسبابله کتمز انداخت بونده انداختن معناسنه در (نبود نقش دوعالم که رنك الفت بود * زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت * نقشدن مراد صورتدر الفت برکسه نك خوییله الشمق یعنی انس بغلاق رنك الفت اضافتی بیانیه درطرح بونده بنیاد یعنی تمل ویارسم وقانون معناسنه در * محصول بیت ایکی عالمك صورتی یوغیکن ارواح اراسنده اشنالق والفت ودوستلق واردی زمانه محبت بنیادینی ویاقاعده سنی همان بوزمان صالمدی یعنی عاشق ومعشوق ما بیننده اولان علاقهٔ محبت ازلیدرکه ارواح ما بیننده واقع اولمشدر (خراب خط عذار توام تعالی الله * چه کلك بود که این نقش دلستان انداخت * خراب خطه وعذارتوبه وتومیم متکلمه مضاف اولمشدر تتابع اضافتله الله تعالی عبارتنی تبری وتنزه وکاه تعجب مقامنده استعمال ایدرلرستان وصف ترکیبیدر ستانیدندن الق معناسنه دلستان کوکل الجی معناسنه در یعنی مقبول ومطبوع دیمکدر * محصول بیت سنك عذارك خطنك خرابی یعنی عاشق ودیوانه سیم عجبانه قلم ایدیکه بوکوکل الجی نقشی صالدی یعنی یازدی که بویله مقبول ومطبوعدر (مکر کشایش حافظ درین خرابی بود * که بخشش ازلش درمی مغان انداخت * مکرکه انه

معناسنه در کشایش فتح باب خرابیدن مراد مستلکدر که حرف تعلیل
بخشش اسم مصدردر بخشیدندن ازلش حافظه راجعدر درمی مغانده
مضاف مقدردر دردشرب می مغان دیمکدر * محصول بیت کویا حافظك
فتح بابی بومستلق وخرابلقده ایمش که اللهك قدیمی احسانی انی مغان
بادهسنه براقدی یعنی بادهنوشلغه دوشوردی حاصلی کندیدن دکل باده
نوش اولدیغی بلکه حکم ازلیدرکه اوزرینه جاریدر (جهان بکام من اکنون
شود که دورزمان * مرا بنده کی خواجهٔ جهان انداخت * محصول بیت
خواجهٔ جهاندن مراد قوام الدین حسن درکه خواجه انك رعایتنه
اعتراف ایدوب بیوررکه جهان بنم مرادمجه شمدی اولور که دورزمان
بنی آصف عهدك قوللغنه صالدی وبراقدی یعنی انك ملازمتنی میسرا یلدی
وله ایضا (بکوی میکده هرسالکی که ره دانست * دردکرزدن اندیشهٔ تبه
دانست * بعض نسخه ده مصراع اول بویله واقعدر بکوی باده فروشان
کسی که ره دانست دردکر اضافتی بیانیه اولمق وامر ولامیه اولمق جایز
اندیشهنك تبهه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندندر تبه تباهدن
مخففدر فاسد دیمکدر * محصول بیت میخانه محله سنه هر عاشق رند که یول
بولدی یعنی میفروش قپوسنی اکلدی وبلدی غیری قپویی ویاغیرینك
قپوسنی ذکر فاسد بلدی حاصلی غیری قپویه وغیرینك قپوسنه وارمغی فکر
فاسد بلدی (براستانهٔ میخانه هرکه یافت رهی * زفیض جام می اسرار
خانقه دانست * فیض لغتده صو طاشوب وادینك ایکی جانبنی قپلمغه دیرلر
* محصول بیت میخانه استانه سنه هرکسه یول بولدی باده قدحنك فیضندن
اسرار اهل خانقاهی بلدی یعنی باده کیفیتیله اهل حال اولور شویله که اهل
کشف اولور که اکا نسنه مخفی قالمز (زمانه افسر رندی نداد جز بکسی * که سر
فرازئ عالم درین کله دانست * افسر تاج فرازی یاء مصدریه ایله وصف
ترکیبیدر فرازیدندن اصلی افرازیدندر کثرت استعمال ایچون همزه حذف
اولنمشدر فرازباشی یوجه عالی جناب وبلند مرتبه اولان اکابردن کنایه در
* محصول بیت زمانه رندلك تاجنی یعنی سلطنتنی برکسه دن غیری یه ویرمدی
انجلین کسه که عالمك دولت ورفعتنی بو کلاهده بلدی حاصلی رندلکی
پادشاهلق بیلن کسه یه ویردی زمانه رندلك تاجنی هرکسه یه ویرمدی (ورای
طاعت دیوانکان زما مطلب * که شیخ مذهب ما عاقلی کنه دانست * ورای
بونده غیر معناسنه در طاعت دیوانکانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر
شیخ مذهبه ومذهب ما لفظنه مضافدر عاقلی ده یا مصدریه در * محصول

ازبحر مجتث

بیت دیوانه لرك طاعتندن غیری طاعتی بزدن استمه خطاب عامدر زیرا بزم
مذهبمزك شیخ وپیری عاقللغی کناه بلدی یعنی بزکه مجانین عشاقز بزدن
عبادات وطاعات تکلفنی طلب ایله زیرا بزمرتبهٔ تکلیفدن ساقط ایز (هر
آنکه راز دوعالم زخط ساقی خواند * رموز جام جم ازنقش خاك ره دانست
* خط ساقیدن مراد خط عذار ساقیدر ویاخط وجه ساقیدر سورهٔ فاتحه که
کلام شریفك مجملیدر اهل تأویل وجه انساندن استخراج ایدر سورهٔ
فاتحه نك نخواهی خود ایکی عالمك سریدر زیرا مفصلی که قرآن شریف
ایکی عالمك اسرارینی جامع در پس خط ساقیدن مقصود خط وجه ساقیدر
پس خط وجه ساقیدن کلام شریفك مضمونی اوقییان ایکی عالمك اسرارینه
مطلع اولور رموز رمزك جمعیدر ورمز اصلنده قشله ودوداغیله اشارته
دیرلر اما بونده رموزدن اسرار مراددر تنکلم خواجه بیورر بیت *
بسر جام جم انکه نظر توانی کرد * که خاك میکده کحل بصر توانی کرد نقش خاك
ره دن مراد یوللرده کی کورینن ایزلردر ایمدی * محصول بیت هر اول کسه
که ایکی عالمك سرینی خط وجه ساقیدن اوقودی جام جمك رموز واسرارینی
خاك رهك نقوشندن اکلدی وبلدی حاصلی ایکی عالمك سرینه مطلع
اولان جام جمك سری انك یاننده امور جزئیه دندر که نقوش خاك راهدن
انی فهم ایلمکه قادردر بونده خط ساغردن مراد سرچه قدحك اطرافنه
التون صو یله بیت یازارلر اولدر وکتابت اشعار بیوردیغیده بوکا قرینه در
ومذکور سرخوش محصول بیتی بیان ایلدیکی یرده دیمشدر حاصلی معنی
بودرکه خاك رهده اولان نقوش نیجه بی اعتبار ایسه جام جمك رمزلری دخی
اول کسه قتنده بی اعتباردر (دلم زنرکس ساقی امان نخواست بجان *
چراکه شیوهٔ آن ترك دل سیه دانست * نرکس دن مراد کوزدر تشبیه کنایه
طریقیله بجانده کی با مصاحبت ویاصله معناسنه در چرا ادات تعلیلدر زیرا
معناسنه ترك دلسیه دن مراد چشم ساقی درکه اندن نرکسله کنایت ایلمش
ایدی ودلسیه دن مرادی بیکیدر یعنی بیك سیاه اولمق اعتباریله در وبی امان
اولدیغی دلسیه اولدیغیچوندر * محصول بیت کوکلم جانمله چشم دلسیاه
ساقیدن امان دیلمدیلر یاخود کوکلم جانمله یعنی جان ویرمك سببیله امان
دیلمدی یاخود کوکلم کندی جاننه امان دیلمدی زیرا اول کوکلی قره بی رحم
ترکك شیوه سنی وفنی بلدیکه امان ویرمیسردر پس ترك طلب امان ایلدی
(زجور کوکب طالع سحرکهان چشمم * چنان کریست کوناهید دیده
دانست * طالعدن مراد بخت ودولتدر که کوکبك اکا اضافتی صحیح اوله

سحرکهان الف ونونله جمع اولمسی شذوذادرزیراذوی العقولدن غیریدر سحر
وقتلرنده دیمکدر چندان کریست عبارتی مبالغه‌یی مفیددر ناهید سبعهٔ
سیاره‌دن اشغه‌دن یوقاری اوچنجی فلکک یلدیزیدرکه اکا عربجه زهره دیرلر
نتکم افلاکڭ ترتیبله عربی اساميسنی نظم ایلمشلر بیت * قرست وعطارد وزهره
شمس ومریخ ومشتری وزحل * وفارسیجه اسامیسی بیت * کواکب مه وتیر
وناهید دان * چو خورشید وبهرام وبرجیس وکیوان * محصول بیت بختم
یلدیزینڭ جورندن اوقات سحرده کوزم انجلابن اغلادیکه زهره یلدیزی
کوردی وای یلدی یعنی کریه وبکام عناصردن تجاوز ایدوب اجرام علویه‌یه
یعنی افلاک ونجومه واصل اولدی خواجه بو بیتده نحوست طالعدن شکوی
ایدر (خوش ان نظر که لب جام وروی ساقی را * هلال یکشبه وماه چارده
دانست * لب لفظ مشترکدر دوداغه وکناره‌دیرلر بونده ایکی تعبیره بیله مساغ
وار مثلا جامڭ دوداغی وکناری دیمک جایز بو بیت علی سبیل التشبیه لف
ونشر مرتب طریقی اوزره ذکر اولمش یکشبه بر کیجه‌لک دیمکدر چارده تقدیر
کلام ماه چارده شبه‌در ضرورت وزنیچون شبه حذف اولمش اون درت
کیجه‌لک ای دیمکدر * محصول بیت نه کوزل ونه خوب نظردر اول که لب
جامی هلال یکشبه وروی ساقی ماه چارده شبه بیلدی یعنی بو ایکی تشبیهی بلن
واکلین نظر خوشدر ظاهر بونده نظردن مراد ترتیب امور معلومه‌در
تصوراتدن وتصدیقاتدن دانست قرینه‌سیله (حدیث حافظ وساغر که
میزند پنهان * چه جای محتسب وشحنه پادشه دانست * حدیثدن مراد
بونده قصه‌درکه حرف رابط صفتدر چه جای بونڭ کبی یرلرده
مستنددر شیرازیلره مخصوص ادادر شحنه صوباشی‌یه دیرلر * محصول بیت
حافظ قصه‌سنی وکزلیجه ساغر اوردیغنی یعنی ایجدیکنی نه محتسب وشحنه
پادشاه بیله بیلدی سابقا ذکر اولمشیدی که اول زمانلرده عجم دیارنده ناهیٔ
منکرات محتسبلر اولورمش اول جهتدن شحنه ایله محتسبی بر یرده ذکر ایلدی
حاصلی حافظڭ جمیع کزلی احوالنی اعیان ناس بیلدیکندن غیری پادشاه بیله
بیلدی بوندن معلوم اولورکه خواجه سلاطین عهدیله اختلاط ایدرمش (بلند
مرتبه شاهیکه نه رواق سپهر * نمونهٔ زخم طاق بارکه دانست * بلند مرتبه
وصف ترکیبیدر مقدم صفتیدر شاهڭ معلوم اوله که عرب دلندن غیریده
تقدیم صفت علی الموصوف جایزدر شاهیده یا وحدتیچوندر وشاه بیت سابقده
مذکور پادشه‌دن بدلدرکه حرف رابط صفت بعد صفتدر شاهڭ وبیتڭ
اخرنده‌کی دانست فعلدر رافع ال قلوبدن وفاعلی ضمیر مستتر شاهه راجعدر

ومفعول

ومفعول اولی نه رواق سپهردر وایکنجی مفعولی نمونهٔ زخم طاق بارکه در
وفعل ماضی فاعلی وایکی مفعولیله صفتیدر شاهڭ * محصول بیت مذکور
پادشه بر بلند مرتبه‌لی شاهدرکه طقوز فلک ایواننی کندی بارکاهی کمرینڭ
خمندن براورنك بیلدی یعنی اکجندن وبکلمندن زیر کمر نفسنده اکلمش
وبکلمشدر فلک دخی بویله‌در حاصلی کلام مذکور پادشه برشاه بلند
مرتبه‌درکه بو صفتله متصفدر روله ایضا (سینه‌ام زاتش دل درغم جانانه
بسوخت * اتشی بود درین خانه که کاشانه بسوخت * مصراع ثانیده‌کی
بسوخت لازمله متعدی اولمق جایز اما مصراع اولده لازمدر انجق کاشانه
قش اوی * محصول بیت جانان غمنده کوکل اتشندن سینه سوزانم یاندی
زیرا بو خانه‌ده بر اتش واریدی که کاشانه‌یی یاقدی یاخود کاشانه اول اتشدن
یاندی خانه‌دن مراد دلدر وکاشانه‌دن مراد سینه (تنم از واسطهٔ دوری دلبر
بکداخت * جانم از اتش مهر رخ جانانه بسوخت * واسطه سببدر بونده
دوریده یا مصدریه‌در ایراقلق دیمکدر بکداخت با حرف تأکید کداخت فعل
ماضیدر غایت اریدی دیمکدر مهر ایکی معنایه کلور ایکیسنده بونده
تحملی وار محبت وکنش کداخت وسوخت لازمله متعدی ما بیننده مشترک
لفظلردر اما بونده ایکیسیده لازمدر * محصول بیت تنم دلبرک ایراقلغی سببیله
اریدی جانمده جانانه‌نڭ محبتنڭ اتشندن یاندی یاخود یوزی کنشی اتشندن
یاندی مهر کنش معناسنه اولنجه رخه اضافتی بیانیه اولور اما محبت
معناسنه اولنجه اتشڭ مهره اضافتی بیانیه اولور ومهرڭ رخه اضافتی
مصدرڭ مفعولنه اضافتی قبیلندندر (هر که زنجیر سر زلف پری رویی دید *
دل سودازده‌اش بر من دیوانه بسوخت * هر که اسمدر عربیده من معناسنه
یعنی کیم زنجیرڭ سر زلفه اضافتی مشبه بهڭ مشبهه اضافتی قبیلندندر حاصلی
بیانیه‌در وسرڭ زلفه اضافتی لامیه‌در پری رویی پری روی وصف ترکیبیدر
یاء اخیره وحدت فردیه ایچوندر سودازده سودادرت مزاجک بریسیدر زده
اورلمش دیمکدر سودا اورمش یعنی سودا غلبه ایلمش دل دیمکدر شین ضمیر
بیتڭ اولنده که لفظنه راجع * محصول بیت هر کسه که پری رویڭ زلفی
زنجیرینڭ اوجونی کوردی انڭ سودای کوکلی بن دیوانه‌یه یاندی یعنی
بر پری رویڭ زنجیر سر زلفنی کوردیکندن بیلورکه بن نیجه مبتلایم پس بکا
کوکلی ترحم ایدوب اجقدن سودا غلبه ایلر یعنی کوکلی مغلوب سودا اولور
سودازده دیدیکی انکیچوندر زنجیر وزلف وپری وسودا ودیوانه ذکری مراعات
نظیر صنعتیدر (سوز دل بین که زبس اتش اشکم دل شمع * دوش بر من زسر

ازبحر رمل

هرچو پروانه بسوخت * سوزدل سوزاسمدر یانمه ویاقمه معناسنه که حرف
بیان بس چوق آتش اشکم اتشدن بونده مراد حرارتدر اشکه اضافتی مجازادر
دل شمع مصراع ثانی یه مرهوندر دوش دون کیجه سرمهر سر بونده جهت
معناسنه دره مهر محبت معناسنه در پروانه لفظ مشترکدر ایکی معنا ماییننده
بری کابك وبری یومش اوغلانی که روم ایلنده اکاقپو اوغلانی دیرلر * محصول
بیت کوکلك یانغینی کورکه کوزم یاشنك چوق اتشندن یعنی زیاده حرارتندن
شمعك دلی یعنی فتیله سی دون کیجه بنم اوزرمه محبت جهتندن پروانه کبی
یاندی حاصلی بودرکه خواجه خطاب عام طریقیله بیورر که یورکك یانغینی
کورکه اول یانغندن اشکمه زیاده حرارت حاصل ایلدیکندن شمعك دلی بکا
رحم ایلدیکندن دون کیجه محبت اوجندن بنم اوزرمه پروانه کبی یاندی
یعنی پروانه نك شانی کندین شمع اتشنه اوروب یاقمقدر اعدی شمعك دلینده
پروانه کبی بنی اجیوب یاندی اشعارده دل شمع که دیرلر فتیله مراددر نهایتی
بعض یرده ایهام طریقیله ذکر اولنور (اشنایان نه غریبست که دلسوز منند *
چون من ازخویش برفتم دل بیگانه بسوخت * غریب بونده عجیب
معناسنه دلسوز وصف ترکیبیدر سوزیدندن کوکلی یانغین منندمن بن
دیمکدر نون ودال اسنك جمعیدر مفردی منست کاورچون بونده تعلیل
ایچوندر چونکه معناسنه خویش بونده کندی معناسنه در اما خصم
ایهامندن خالی دکل زیرا بیگانه یه مقارندر * محصول بیت اشنالر بنم ایچون
دلسوز یعنی کوکلی یانغین اولدیغی عجیب وغریب دکلدر چونکه بن کندمدن
کندم یعنی کندمدن کچدم بیگانه نك کوکلی بکا یاندی یعنی چونکه بن بیخود
وبیقرار اولدم یارك کوکلی بکا رحم ایدوب یاندی حاصلی بنم بو حالمی کوروب
اشنالرك کوکلی رحم ایدوب یاندیغی غریب دکل غرابت بیگانه لرك کوکلی بنم
ایچون یانمه سیدر (خرقهٔ زهد مرا آب خرابات ببرد * خانهٔ عقل مرا اتش خمخانه
بسوخت * زهده خرقه اضافتی استعاره طریقیله در زیرا زهدك خرقه سی
اولمز زاهدك اولور حاصلی اضافت بیانیه در یعنی زهد خرقه سی اب خراباتدن
مراد شرابدر عقله خانه اضافتنده استعاره طریقیله در مذکور کبی اتش
خمخانه اداسندن مراد قرمزی شرابدر * محصول بیت بنم خرقهٔ زهدمی
باده ایلتدی یعنی باده ایچمك سببیله زهدی ترك ایلدم وعقلم خانه سینیده بادهٔ
سرخ یاقدی یعنی باده ایچمك سببیله عقل کیدوب مست ولایعقل اولدم
دیمکدر (چون پیاله دلم ازتوبه که کردم بشکست * همچو باده جکرم بی می
ومیخانه بسوخت * لامعی چلبی منظومه سنده پیاله یوش قدح دیمشدر اما

سایر اغنلرده پیاله شراب قدحی دیمش بشکست فعل ماضیدر لازمله متعدی
ماییننده مشترکدر اما بونده لازمدر باده شرابك قاینامسنه دیرلر * محصول
بیت ایلدیکم توبه دن کوکلم پیاله کبی صندی یعنی غایتله نادم اولدم جکرمده
باده کبی می ومیخانه سز یاندی یعنی می ومیخانه فراقنده وآرزوسنده جکرم
باده کبی قاینادی وپشدی باده یه نسبت قاینامق وپشمك مناسبدر یانمق دکل
قافیه وردیف ضرورتندن سوخت لفظی اختیار اولنمشدر بعض نسخه ده
مصراع ثانی بویله واقعدر همچو لاله جکرم بی می ومیخانه بسوخت سوخت
لفظنه لاله ولاله یه پیاله غایت مناسبدر بویله اولیجق قافیه ده تکرار اولمزدی
(ماجراکم کن وبازا که مرا مردم چشم * خرقه ازسر بدر آورد وبشکرانه
بسوخت * ماجراکم کن خواجه جانانه خطاب ایدوب بیورر ماجرایی ترك
ایله یعنی مفارقت ومهاجرتی ترك ایله کل ویا ارامزده جاری اولان احوال
برودت وخشونتی ترك ایله کل یعنی کچندن کچ مضی مامضی دیمکدر سابقا
بیان اولندیکه کم بویله محللرده ترك کایدن عبارتدر وباز بونك کبی یرلرده
تأکید ایچون کاور کیرو معناسنه اولمق لازم دکل مرا بنم دیمکدر
مردم چشم مردم بونده بیکدر تقدیر کلام مردم چشم من درمرا مردم
چشم مصراع ثانی یه مرهوندر خرقه اصلنده پاره در مثلا بر پاره سی وچوقه
پاره سی کبی صکره فقرانك عبادن فراجه لرنده استعمال ایلدیلر کرکسه
عالی اولسون کرکسه اولمسون اما بونده اوکی بتون جبه معناسنه درکه
ازسر بدر آورد اکا قرینه در زیرا اوکی اجق لباس باشدن چقمز ارقه دن
چقار ازسر براوردن مراد باشدن چقارمقدر بشکرانه باحرف سبب
شکرانه بر مراد حصولی ایچون نماز قلمق ویا اقچه ویرمك ویا قربان کسمکدر
اصطلاحلرنده اکا شکرانه دیرلر معلوم اوله که اعجام باده نوشلرینك
ادابندندر که ایکی دوستنك اراسنده برشکراب واقع اولسه بعده صلح
ایلسه لر صلحه طالب اولان قنغیسی ایسه پیراهنن چقاروب مصالحه
شکرانه سنه یاقر خواجه حضرتلری بو قصه یه تلمیح ایدوب بیورر ما
جراکم کن نهایتی عادتلری کوملك یاقمقدر اما بونده خرقه ذکر ایلدی زیرا
فقرانك اکثری کوملك بولمیوب مذکور جبه یی کیرو یا ضرورت وزینت ایچون
پیراهن یرینه خرقه دیمش اوله ویا مجازا پیراهنه خرقه دیمش اوله وبیك باشدن
خرقه یی چقاروب یاقمق سیاهلکندن کنایدر کویا که اصلنده اق ایمش
وچقاروب یاقمله قرارمش استعاره طریقیله بیکه خرقه اثبات ایدوب یاقدی
* محصول بیت جانانه خطاب ایدوب بیورر ماجرایی ترك ایله وکل که بنم

کوزمك مردمی خرقه سنی باشدن چقاروب یاقدی یعنی صلح ایلدك
شمدنکرو کجندن کیج مضی مامضی من بعد مصافات اوزره اولالم اکه کجن
احوالی که کدرورر (ترك افسانه بکو حافظ می نوش دمی * که نخفتیم
شب وشمع بافسانه بسوخت * ترك افسانه بکوننك معناسی افسانه یی ترك
ایلدم دی که حرف تعلیل نخفتیم فعل نفی ماضی متکلم مع غیره اویومدق
دیمکدر * محصول بیت ای حافظ افسانه نك ترکنی سویله یعنی افسانه یی ترك
ایلدم دی حاصلی افسانه ترك ایله دیمکدر وبرنفس باده ایچ زیرا کیجه
اویومدق وشمع افسانه ایله یاندی وشمع واوی حالیه افاده ایدر یعنی حال بوکه
شمع افسانه ایله یاندی حاصلی باطل برده یاندی وله ایضا (عارف از پرتو می راز
نهانی دانست * کوهر هرکس ازین لعل توانی دانست * بعض نسخه ده عارف
یرینه صوفی واقع اولمش پرتو یای عجمینك وتانك فتحیله ضیا معناسنه در
وبرنسنه نك اثرینه دیرلر لعلدن مرادی تشبیه طریقیله نی در * محصول بیت
عارف مینك ضیا وصفاسندن کزلی رازی بلدی یعنی می اشعه صالدی ومخفی
اولان احوالی انك اشعه سندن ظاهر وهویدا اولدی تتکم مضی اولان
اشیانك شانندندر می اولمیان اشیایی اراءت ایلمك می کزلی اشیایی
کوستردیکی کبی هرکسك کوهرن داخی بومی لعلدن بلمکه قادرسین زیرا
مشهوردرکه شراب هرکسك کوهرن اظهار ایدر دیرلر بومطلعده خواجه
غیبدن خطابه التفات ایلدی ومصراع ثانی یی حکم ضرب مثلده ایراد
ایلدی (قدر مجموعهٔ کل مرغ سحر داند وبس * که نه هرکو ورقی خواند
معانی دانست * مجموعهٔ کل اضافتی بیانیه در ومرغ سحر لامیه در ادانی
ملابسه ایله وبس انجق دیمکدر سابقا بیان اولنمشدر که واقع اولدیغی یرده
حصر افاده ایدر که حرف تعلیل حصر دروقیده یاوحدتیچوندر معانی ایهام
طریقیله واقعدر معنانك جمعنه وعلم معانی یه دیرلر * محصول بیت کل مجموعه
سنك قدرینی بلبل بیلور انجق غیری مرغ بلمز زیرا هرکسه که بر ورق اوقودی
معانی یی بیلوردکلدر پس هر مرغ که فریاد وفغان ایله متصفدر کلك قدرین بیلور
دکلدر حاصلی هرنسنه نك اهلی وار ایمدی معشوقك قدرینی نه عاشق بیلور
غیری نه بیلور (عرضه کردم دو جهان بردل کار افتاده * بجز از عشق
تو باقی همه فانی دانست * کار افتاده باشنه ایش دوشمش مجرب کسه ده
استعمال ایدرلر * محصول بیت دل مجربه ایکی عالمی عرض ایلدم سنك
عشقکی باقی بلدی وسایرهب فانی دانستك فاعلی دلدر باقی بونده سایر
معناسنه درانکیچون سایرله تفسیر ایلدك تقدیر کلام باقی یی هب فانی بلدی

باقی را همه فانی دانست دیمکدر (سنك وکل را کند از یمن نظر لعل وعقیق
* هرکه قدر نفس باد یمانی دانست * یمن مبارك معناسنه در لعل سنکه
نسبت وعقیق کله نسبت ذکر اولمشدر زیرا عقیق دنیادن چقدقده بال مومی
کبی ملایم چقر صکره بعض معالجه ایله قیناردرلر که بویله قوام بغلر نصیر
طوسی جوهرنامه سنده بیورمشدر که عقیقله عنبرك معدنی کسه بلمشدر
ایکیسیده دریا کنارنده دوشیر بلوروبعض معالجه لرله تربیه ایدرلر که
بوصورته کیررلر نفس باد یمانی بوعبارتله تلمیح ایدرمشهور حدیث
شریفه که حضرت پیغمبر بیورمشدر انی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن
بوحدیث شریف اویس قرانینك نیجه ییل صکره کلجکنه اشارت
بیورمشدر یمانی الف یای نسبینك یرسندن عوضدر زیرا عربیده یاء نسبت
مشدددر شاملك نسبتنده ده شامی دیرلر الف ممدوده ایله اعلال سببیله یالر
ساقط اولوب تنوینله اوقنوریمان وشام دیرلر نفس باد اضافتی بیانیه در *
محصول بیت طاش وطپراغی یمن التفاتله لعل وعقیق ایلر هرکسه که نفس
باد یمانی قدرین بلدی یعنی بوحدیث شریف اشارت بیوردیغی معنانك
قدرینی بلدی حاصلی اویس قرانی حضرتلرینه محبت ایلدی یاخود مطلقا
اولیا قدرین بلدی هرکسه که اهل اللهه محبت ایدوب انلرك قدرین بیلوب
وانلرك سلکنه منسلك اولدی سنك وترابی لعل وعقیق ایلسه غریب دکل
(ان شدا کنون که ابناء عوام اندیشم * محتسب نیز درین عیش نهانی
دانست * بعض نسخه ده افسوس عوام واقعدر وبعضنده عیش یرینه راز
دوشمشدر ان اشارتدر مقدرا عتباره شد بونده رفت معناسنه در تجوزا
افسوس طعن تشنیع وتمسخر معناسنه در ابنا ابنك جمعیدر او غلار دیمکدر
اندیشم فعل مضارع متکلم وحده در اندیشیدندن قیرمق مبالات
معناسنه محتسب مبتدا ودانست خبری وعیش نهانی خبرك معمولی
ودر این ترکیبنده کی این اشارتدر عدم اندیشه یه پس معنا بویله اولور که
محتسب ده ابناء عوامدن ویا افسوس عوامدن عدم اندیشه ده عیش نهانی
بلدی یعنی خلقدن عدم مبالاتده عیش نهانی ایلدی ویا اسم اشارت عیش
نهانی یه راجع اوله وبوجمله ظرفیه دانستك مفعول فیهی اوله ومفعول به
محذوف اوله یعنی مر الفظی پس * محصول بیت خواجه بیورر که اول اعتبار
کندی که ابناء عوامدن ویا افسوس عوامدن پروا چکم وقیرم یعنی قیرم
دیمکدر مصراع ثانی اوله حکم تعلیلده واقعدر زیرا محتسب دخی بومذکورده
عیش نهانی یعنی کزلی ذوق وصفایی بلدی دیمکدر یاخود محتسب دخی بنی

بوعیش نهانیده بلدی محتسبی تخصیصك اصلی بوکم انلرده ناهیٔ منکرات
محتسبلردر تتکلم سابقا بیان اولندی ایدی (ای که از دفتر عقل ایت
عشق اموزی * ترسم این نکته بتحقیق ندانی دانست * بعض نسخه ده
ندانی یرینه نتانی واقعدر نتوانی معناسنه ای حرف ندا منادای عام
محذوف ای انکس که تقدیرنده درکه حرف رابط صفت دفتر عقل اضافتی
بیانیه درایت عشق اضافتی بیانیه در اموزی فعل مضارع مخاطب بالفعل
اوکره نرسین دیمکدر ترسم فعل مضارع متکلم وحده متعلقدر ندانی یه
* محصول بیت ای اول کمسه که عقل دفترندن عشق ایتن اوکره نورسین یعنی
عقال مرتبهٔ عشقه واصل اولمق دیلرسین حاصلی ادلهٔ عقلیه وبراهین نقلیه
ایله عشق درسین اوکره نورسن قورقرم که بو نکتهٔ عشقی تحقیقله بلمکه قادر
اولمیه سن زیرا عقل وعشق اضداددندر ایمدی حقیقتله اوکرنمکی سلبدر نفس
اوکرنمکی دکل (می بیاور که ننازد بگل باغ جهان * هر که غارتگری باد خزانی
دانست * ناز فخر معناسنه ننازد فخر ایلمز دیمکدر باغ جهان اضافتی
بیانیه در غارتگری غارت یغماکرادات فاعلدر یاء حرف مصدر باد خزانی
اضافتی لامیه در خزانی ده یا نسبت ایچوندر * محصول بیت می کتور که باغ
جهانك کلیله فخر ایلمز هر کسه که باد خزانك یغماجیلغین بلدی یعنی دنیانك
اموال واسبابیله فخر ایلمز عاقبتنك فنا وزوالنی بیلن کمسه (دلبر آسایش
ما مصلحت وقت ندید * ورنه از جانب ما دل نگرانی دانست * اسایش اسم
مصدردر دکنلش یعنی حضور معناسنه ورنه واکرنه دن مخففدر عربیده والا
معناسنه دل نگرانی وصف ترکیبیدر الف ونون زیاده سیله مبالغه توجهله
انتظاره دیرلر * محصول بیت دلبر بزم حضور وصفامزی وقتك مصلحتنه
مناسب کورمدی یعنی اسایش راحتمزی تأخیر ایلدی یوخسه بزم جانبمزدن
کوکلك انتظار وانجذاب ومیلنی بلدی یعنی بزم وصله طالب وراغب
اولدیغمزی بلدی اما وقتك حالنه مناسب وموافق کورمدی اول جهتدن
تأخیر ایلدی واهمال ایتدی (حافظ این گوهر منظومه که از طبع انگیخت
* اثر تربیت آصف ثانی دانست * گوهر منظومه دن مراد شعریدر انگیخت
فعل ماضی مفرد غایب قوپردی دیمکدر اما بونده طبیعتدن اخراج ایدوب
اظهار ایلدی معناسنه در آصف ثانیدن مراد قوام الدین حسن درکه
خواجه نك مربیسیدر وبو دیوانه هر یرده که اصف ثانی ویا اصف ذکر ایتسه
مراد قوام الدین حسن درخواجه بو بیتده صنعت تجرید رعایت ایدوب
کندینی غایب یرینه قودی * محصول بیت حافظ بو منظوم گوهری یعنی

اشعاری که طبعنده قوپردی یعنی اخراج واظهار ایلدی آصف ثانینك
تربیه سی اثرندن بلدی یعنی قوام الدین تربیه سی سببیله بویله گوهر نظمه
مالك اولدی زیرا اصحاب دولتك نظری کیمیادر طپراغه نظر ایلسه لر اکسیر
اجر ایدرلر ولها ایضا (حسنت باتفاق ملاحت جهان گرفت * آری باتفاق
جهان می توان گرفت * حسن کوزللك ملاحت لغتده طوزلیلك در اما لذت
معناسنده مستعملدر اتفاق ملاحته مضاف اولمشدر آری اودیمکدر عربیده
نعم معناسنه * محصول بیت سنك کوزللك ملاحت اتفاقیله جهانی طوتدی
یعنی خلق عالمی فریفته ایلدی او د اتفاقله جهانی طوتمق اولور (افشای
راز خلوتیان خواست کرد شمع * شکر خدا که سر دلش در زبان گرفت *
افشا افعال بابندن مصدردر فاش ایلمك خلوتیان خلوتینك جمعیدر خلوته
منسوبلر دیمکدر خواست کرد ماضی ماضی یه مقارن اولسه ایکنجیسندن
معنای مصدری مراددر خواست کردن تقدیرنده فاعلی شمعدر شکر
خدا مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر که حرف بیان سر دلش شین ضمیر
شمعه راجعدر در زبان گرفت گرفت بونده التدی معناسنه در برنسنه یه اتش
اولشمق کبی * محصول بیت شمع اهل خلوتك سرینی افشا ایلمك استدی الله
شکر که دلینك سرینی زبانته یعنی فتیله سنه الشدی حاصلی شمعك دلنده
خلوتیلر حقنده نار حسد پیدا اولوب رازلرینی فاش ایلمك استدی اللهه شکر که
دلنك سری یعنی اتش حسد زبانته الشدی یعنی فتیله سنه که نطقه مالك
اولمدی پس افشای رازایده مدی زبان فتیله ده یانان اتش مراددر شکر
اللهه که کوکلنك سرینی دلنده طوتدی دین خطا ایلمدی (میخواست گل که
دم زند از رنگ وبوی دوست * از غیرتش صبا نفس اندر دهان گرفت * بعض
نسخه ده از غیرت صبا نفسش در دهان گرفت واقعدر اما ایکیسنکده مالی
بردر میخواست حکایت حال ماضیدر دم زند دم دن مراد نفس یعنی تکلمدر
تکلم ایلیه دیمکدر شین ضمیرکله راجعدر نفس اندر دهان گرفت سوزینی
اغزنده طوتدی یعنی سویلتمدی * محصول بیت گل استدیکه دوستك رنك
وبویندن نطق ایلیه یعنی رنك وبوده دوسته فخریه ایده اما صبا غیرتدن نفسی
اغزنده طوتدی یعنی سویلتمدی حاصلی رنك وبوی یاره اویکنسه مدی
دیمکدر اغزینی اچدرمدی دینلسه وجهی وار یعنی غنچه شکلندن چقارمدی
جایزدر که گرفت بونده فعل لازم اوله حاصلی صبانك غیرتندن نفسی اغزنده
طوتلدی یعنی اغزن اچوب نطقه مالك اولمدی (زین اتش نهفته که در سینهٔ
منست * خورشید شعله ایست که در اسمان گرفت * نهفته گزلی که حرف رابط

ازافراد بحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

صفتدر ایکی مصراعده بیله خورشید مینادا شعله ایست خبرید ردر اسمانده در
باءصله معناسنه کرفت بونده الشدی دیمکدر سابقاذ کر اولنان کبی * محصول
بیت بو کزلی اتشدن که بنم سینه مده در کنش برشعله درکه اسمانه الشدی یعنی
اسمان سینه ملك اتشندن دوتشدی وخورشیداندن برشعله در (اسوده
بر کنار چو پرکار میشدم * دوران چو نقطه عاقبتم درمیان کرفت * اسوده
د کنمش راحت اولمش معناسنه پرکار بای عجمینك فتحی وکاف عجمی ایله
ترکجه پرکل دیدکاری التدر میشدم حکایت حال ماضی اولوردم دیمکدر
عاقبتمك میمی معناده میانه مصروفدر * محصول بیت کنارده پرکار کبی
اسوده حال کجنوردم عاقبت دوران بنی اورتاده طوتدی یعنی طوتب
اورتایه کتوردی حاصلی خلقدن کنار اعزات ایلیوب حضورده ایدم عاقبت
دوران بنی نقطهٔ دایره کبی اورتایه یعنی خلق ارasنه طوتب کتوردی پرکار
ودوران ونقطه ومیان مراعات نظیر صنعتیدر (ان روز شوق ساغر می خرمنم
بسوخت * کاتش زعکس عارض ساقی دران کرفت * کاتش که حرف رابط
صفت عارض عربیده رانك کسریله در اما عجم فتح را ایله استعمال ایدر کافر
وخاتم ده بویله در حافظ بیتنك شرحنده اوجی بیله ادله سیله تحقیق ایلشز بونده
کرفت الشدی وتأثیر ایلدی دیمکدر * محصول بیت باده ساغرینك شوقی بنم
وجودم خرمنمی اول کون یاقدی ویاندردی که ساقینك عارضی عکسنك
اتشی اول میده تأثیر ایدوب اکا الشدی شرابك قرمزیسی کانه که ساقینك
عارضی عکسندندرکه خواجه نك وجود خرمنی یاقدی بونك کبیلر ادعائی
اولور تحقیقی اولمز شعرانك دعاویسندندر بونده کرفت لفظنی طوتدی دینلر
خطا ایلدی (خواهم شدن بکوی مغان استین فشان * زین فتنها که دامن
اخرزمان کرفت * شدن رفتن معناسنه کوی مغان میخانه لر استینك
استین فشان وصف ترکیبیدر فشاندن صچمق وسلکمك تبخردن
کنایه‌در یعنی صالنی یورمکه دیرلر فتنها فتنه نك جمعیدر معلوم اوله که
هر کلمه نك اخرنده ها رسمی اوله لاله وژاله وغنچه وخواجه کبی ها ایله اولدیغی
حینده ادات جمع اول هانك یرینه یازیلور کندینك هاسی یازلمز دامن اخرزمان
اخر بونده سکون را ایله اوقنور ضرورت وزنیچون اخرزمانه دامن اضافتی
استعاره طریقیله در اضافت بیانیه درزیرا دامن اخر کندیدر * محصول بیت
کوی مغانه بکم سلکرك کیدیسرم بوفتنه لردنکه اخرزمانك اتکنی طوتدی
حاصلی اخرزمانده واقع اولان فتنه لردن قورتلمغیچون کوی مغانه صالنی
صالنی واریسرم مرادی خوش حال ومرفه البال کیدرم (می خورکه هرکه

اخر کار جهان بدید * ازغم سبك برامد ورطل کران کرفت * می خور می مقدم
مفعولیدر خورك که امر مخاطبدرکه حرف تعلیل اخر کار ایشك صوکی سبك
لغتده یینیدر اما بونك کبی یرلرده فوری یعنی تیز معناسنه رطل رانك فتحی
وکسریله وطانك سکونیله نصف بطمان معناسنه درلغتده اما بونك کبی یرلرده
بیوك قدحدر کران بونده کاف عجمینك کسریله اغر معناسنه در سبکك نقیضی
رطل کرانله وصف ایلمسی طولیلغی اعتباریله در یعنی یارم بطمان طولی اغر
قدحی الدالدی * محصول بیت می ایچ زیرا هرکسه که جهانك صوك ایشنی
کوردی غمدن فوری چقدی ورطل کران طوتدی یعنی هرکسه که دنیانك
سریع الزوال وفانی محض اولدیغنی کوردی وبلدیسه علی الفور غم دنیادن
چقدی وعیش ونوشه مباشر اولوب اغر قدحلر الدالدی (بربرك کل بخون
شقایق نوشته اند * کانکس که پخته شد می چون ارغوان کرفت * شقایق
لاله یه دیرلر پخته لفظیله بادهٔ ایهام ایدر زیرا باده نك برادی پخته در می چون
ارغوان کرفت عبارتنه مضاف اولمشدر ارغوان کبی می دیمکدر * محصول
بیت برك کل اوزرینه شقایق خونیله یازمشلردرکه اول کسه که پخته اولدی
ارغوان کبی قزل باده طوتدی یعنی ایچدی خواجه ادعا ایدرکه برك كلك
قزاردیغی ذاتندن دکلدر بلکه اوزرینه شقایقك قانیله مصراع ثانینك
مضمونی یازمشلردراندن قزارر مضمون بودرکه اول کسه که پخته رای
ومجرب روزکار اولدی قرمزی باده یی نوش ایلدی یعنی الذاذواق باده نوشلق
ذوقیدر پس پخته رای بوذوقی ترك ایلمامك کرك (می ده بجام زرکه صبوح
صبوحیان * چون پادشه بتیغ زرافشان جهان کرفت * صبوح طاك
وقتنده شراب ایچمکه دیرلر طاك وقتنده ایچلن شرابه دیرلر دین عندی
سویلمش زرافشان جهان کرفت زرافشان وصف ترکیبیدر افشانیدندن
سلکمك وصچمق اکثر کاغدده استعمال اولنور قلیجده استعمالی
معهود دکل مکرکه غلافی زرافشان اوله * محصول بیت باده ایچ التون
قدحله که صباح وقتنده صبوح ایدنلرك صبوحی پادشاه کبی التون سپلمش
قلیجله جهانی طوتدی یعنی کیفیتی وجود عالمی احاطه ایلدی یاخود صبوح
ایدنلرك صباحی عالمی التونلی قلیجله روشن ایلدی یعنی وجودلری عالمنه نور
وضیا ویردی بو بیت دیوانلرده بولنمدی اما شارحلر یازمشلر پس اهمالی
روا کورلمدی (حافظ جواب لطف زنظم تو میچکد * حاسد چه کونه نکته
تواند بران کرفت * اب لطف اضافتی بیانیه در میچکد فعل مضارع
چکیدندن طملامق معناسنه * محصول بیت ای حافظ چونکه سنك نظمکدن

آب لطافت طملر یعنی نظمك لطیف واب‌دار در حاسد نه وجهله اوزرینه نکته
طوتمغه قادر دریعنی دخل وطعن ایلمکه قادر دکلدر بعض نسخه‌ده مخلص
بیتی بویله واقعدر (فرصت نکرکه فتنه چو در عالم اوفتاد * حافظ بجام
میزد واز غم کران کرفت * فرصت نکرك مقدم مفعولیدرکه حرف بیان
اوفتاد واوله‌ده واو یزده لغتدر بجام میزد یعنی کندوبی جام باده‌یه اوردی
یعنی باده ایچمکه باشلدی کران کنار معناسنه‌در ترکجه قیرلیدیرلر
* محصول بیت فرصته نظر ایله چونکه عالمه فتنه دوشدی حافظ جام باده‌یه
اوردی وغمدن کنار طوتدی یعنی جام باده‌یه مشغول اولوب غمدن قورتلدی
وله ایضا (ساقی بیا که یار زرخ پرده برکرفت * کار چراغ خلوتیان باز در کرفت ازبحر مضارع
* ساقی منادی ادات ندا محذوف برکرفت قالدردی دیمکدر خلوتیان
خلوتینك جمعیدر باز درکرفت کنه الشدی یعنی دوتشدی * محصول بیت
ای ساقی کل که یار رخندن پرده وحجابی قالدردی وکیدردی کنه اهل
خلوتك چراغی ایشی یالکلندی یعنی چراغلری روشن اولدی یعنی اهل خلوتك
چراغلری سویمشدی کنه اویارلدی حاصلی جانانك روینی چراغه تشبیه ایدر
وروینی اورتب پرده ایچنده چکمسنی چراغك سویمسنه وپرده‌یی قالدیروب
یوزینی کوستردیکنی کروچراغك یالکلنمسنه تشبیه ایدر (ان شمع سرکرفته
دکر چهره برفروخت * وین پیر سال خورده جوانی زسرکرفت * شمع سرکرفته
یورنی النمش شمع بونده سردن مراد مقراصله النان شمعك یانمش فتیله سی در
مثلا ترکیده شمعك یورنی دیرلر عجم سر شمع دیرلر اما بونده یورنی سویمکیچون
النان شمع مراددر دکر چهره برفروخت قرینه‌سیله کروجهره‌سین
یالکلندردی دیمکدر بیت سابقی تنویر در سال خورده یاشه مشدن کنایتدر
زیرا سال یلدر خورده یمش دیمکدر جوانی زسرکرفت یکتلکی باشدن
طوتدی یعنی استیناف ایلدی دیمکدر * محصول بیت اول سویمش شمع
کنه چهره‌سن یالکلندردی بو پیر سال خورده دخی انك چهره‌سین روشن
ایلمکندن یکیدن جوانلق طوتدی یعنی باشدن یکت اولدی حاصلی چهره
سنی مستور وپوشیده طوتدیغندن بیره‌کای ضعف وهرم طاری اولمشیدی
پس چهره‌سنی که کشف ایلدی انك شوقی وذوقندن یکیدن جوانلق
کسب ایلدی بو ایکی بیت بو معنایی اشعار ایدرکه جانانی برعارضه سببیله
چهره‌سین پوشیده ومستور طوترمش بعده که عارضه برطرف اولدی روی
پاکنی مکشوف ونمایان ایلیه (ان عشوه داد یار که تقوی زره برفت * وان لطف
کرد دوست که دشمن حذرکرفت * بعض نسخه‌ده ان جلوه کرد یارکه تقوی زره

برفت

برفت واقعدر وبعضسنده یار بر نه باده واقع اولمشدر پس اول ایکی نسخه ایله
درت شکل اولور واصل نسخه ایله بش بلکه التی یدی اما مکتوبی شرح ایده‌رز بز
بر وجهله که جمیعی اندن مستخرج ومستنبط اوله ان شاء الله تعالی ان اسم
اشارتدر عشوه‌یه لامعی چلبی منظومه‌سنده عشوه‌کو کل الداق دیمش داد
فعل ماضی مفرد غایبدر عشوه فاعلی که رابط صفت تقوی مبتداء ززه برفت
خبری وبو جمله صفتیدر عشوه‌نك تقوا ده تقی ده پرهیزکارلغه دیرلر زره برفت
یعنی تقوی قالقدی کتدی وان لطف کرد دوست یعنی مبالغه ایله لطف
ایلدی که دشمن حذر کرفت دشمندن مراد رقیبدر * محصول بیت عشق اول
عشوه وجلوه‌یی وبردی که تقوی یولدن قالقدی کتدی یعنی عشقده برحالت
وکیفیت واردر عاشق زهد خشکدن سالم ایلر ومفتی‌یه فتوی وبرمکی اونتدیرر
باده‌ده بو حالت وکیفیتی ویرر دوست دخی اول لطف واحسانی ایلدیکه رقیب
قورقدی که دوست بزی کندویه تخصیص ایلیه واندن تمام اعراض ایلیه
یا خود یار اول جلوه وعشوه‌یی ایلدیکه اهل تقوایی تقوادن ومفتی‌یی فتوادن
اوصاندردی یعنی بونلره یارك عشقی برحالت وکیفیت ویردیکه بالکلیه انلری
معتاد خدمتلرندن قالدیروب تعلق وتعشق طبیعتنی ویردی (زنهار ازین
عبارت شیرین دلفریب * کویی که پسته تو سخن در شکر کرفت * زنهار
وزینهار ایله ویاسز لغتدر بونده امان معناسنه‌در دلفریب وصف ترکیبیدر
فریبیدندن کوکل الدایجی دیمکدر کویا که پسته تو بر نسخه‌ده کویا بولندی
سایرنده کویی یایله بولندی یادن الف مناسبدر اکرچه نادردر پسته‌دن مراد
دهاندر زیرا شعرا دهانی پسته‌یه تشبیه ایدرلر در شکر کرفت شکر
ایچنده طوتدی یعنی شکرله قبلدی دیمکدر شکر کرفت دیرلر * محصول بیت
امان سنك کوکل الدایجی طاتلی الفاظ وعبارتکدن کانه که سنك دهانك
سوزنی شکره قبلدی ویاتوردی یعنی سنك تکلم کده بر داد ولذت واردرکه
ایشیدن بی اختیار سکا فریفته واشفته والفته اولور کویا که سوزینی شکره
طالدیروب چقاررسن جایزدرکه بو مخاطبه جانانله اوله وجایزدرکه تجرید
طریقیله خواجه کندویه خطاب ایلیه یعنی نظمکده بر داد وبر لذت واردرکه
مرتبه‌ٔ سحرده درکه استماع ایلیه‌نی مغلوب عقل ایلر ایمدی امان بو سحردن
(یار غمی که خاطر ما خسته کرده بود * عیسی دمی خدا بفرستاد وبرکرفت *
یار بونده یوکدر غمیده یا وحدتیچوندرکه رابط صفت خاطر ما مقدم مفعولیدر
خسته کرده بود لی وبو جمله صفتدر غم خسته کرده بود مجروح ایلمش ایدی
بفرستاد یا حرف تأکید فرستاد فعل ماضی غایب کوندردی دیمکدر برکرفت

فعل ماضی قالدردی دیمکدر * محصول بیت برغم یوکی که بزم خاطرمزی
مجروح ایلمشیدی یعنی بزی محکم اینجتمش ایدی الله برعیسی نفسلی برجان
طبیبی ارسال ایلدی واول غمی قالدردی وکیدردی یعنی جانان فراقیله
خاطرمز مغموم ومهموم ایدی الله تعالی بزه برجانان ارسال ایلدیکه اول غم
یوکارینی کلیا قالدردی (هر سروقد که برمه وخور حسن میفروخت * چون
تو درامدی بی کارد کر کرفت * خور واورسمیله کنشه دیرلر میفروخت
صاتردی حکایت حال ماضیدر بی کارد کر کرفت غیری ایشك اردین طوتدی
یعنی حسن فروشلغی ترك ایدوب غیری کاره مباشر اولدی زیراسن کلمکله
بضاعه وسرمایه سی بی اعتبار اولوب کساده دوشدی * محصول بیت هر
سرو بویلی محبوب که ایه وکنشه حسن صاتردی یعنی حسن جهتندن تفوق ایدردی چونکه سن کلدك کوزللك صاتجیلکی ترك ایدوب غیری ایشه مباشر ردشمی
اولدیلر زیراسن اولدیغك یرده انلرك حسننه رونق ورواج ورواییش قالمدی
بی کارد کر کرفتك معناسی یعنی دعوادن فراغت ایلدیلردن عندی سویلمش
(زین قصه هفت کنبد افلاك پرصداست * کوته نظر ببین که سخن مختصر
کرفت * زین ازین دن مخففدر قصه دن مراد حکایت عشق ومحبتدر کنبد کاف
عجمینك ضمیله قبه در تعریب ایدوب جنبد ده دیرلر بعض نسخه ده افلاك
یرینه کردون واقعدر صدا اینقویه دیرلر کوته نظر ناقص نظر معناسنه سخن
مختصر کرفت برنسنه ازاجق وجزئی اعتبار ایلسه مختصر کرفت ومختصر
داشت دیرلر بونده سوزده واقعدر یعنی عشق قصه سنی جزئی وقلیل عد ایلدی
دیمکدر * محصول بیت عشق ومحبت حکایه سندن یدی فلك قبه سی
پرصدادر اما قاصر نظری کورکه بو خصوصده سوزی مختصر طوتدی
یعنی قلیل اعتبار ایلدی حاصلی احوال عشق ومحبتی بلمین جزئی صانور
(حافظ تو این دعا زکه اموختی که یار * تعویذ کرد شعر ترا وبزر کرفت * حافظ
منادی حرف ندا محذوف که بونده اسمدر کیم معناسنه اموختی فعل مضارع
مفرد مخاطب بونده لازم واقعدر یار مصراع ثانی یه مرهوندر تعویذ وعوذ
حمایل معناسنده استعمال ایدر بزر کرفت التونله قپلدی دیمکدر معهود
قصه در که حمایلی التون ظروف ایچنه وضع ایدرلر بعض نسخه ده بزر یرینه
زر واقعدر از بر معناسنه که انلر زبر لفظنی اوچ یرده استعمال ایدرلر اوست
معناسنه واز بر بر حرکت فتحیه ده زبر دیرلر پس * محصول بیت ای حافظ
بودعایی سن کیمدن اوکرندك که یار سنك شعرینی حمایل ایدوب التونله قپلدی
ویا حمایل ایدوب ازبرلدی یعنی سنك شعرکده برخاصه وارد رکه یار بلنده پرواز

ازبحر ردل

ومستغنی ایکن بوقدر تعظیم وتکریم ایدروله ایضا رحمه الله (بلبلی برك کلی
خوش رنك درمنقار داشت * واندران برك ونوا خوش نالهای زار داشت
* بلبلی ده یا وحدتیچوندر برك کاف عجمیله بونده یپراغدر یعنی نباتات
جنسنك یپراغی کلی ده کی یا وحدتیچوندر وبرکك کله اضافتی لامیه در
خوش رنك کله صفتدر کوزل رنکلی دیمکدر منقار قوش بورننه دیرلر
اصلنده اسم التدر نقردن که بره معناسی بچقله ویا بر غیری التله اویمقدر
واندران واو حرف عطف متضمن درمعنای حالیتی اندر حرف ظرف ان اسم
اشارتدر ما بعدنده برك ونوا به اندرانك همزه سی واوله وصل اولور برك
ونوا عطف تفسیریدر هر یرده که برك لفظی نوا ایله ویا سازله برك وساز کبی ذکر
اولسه برکدن انده نعمت مراددر نوا خود نعمت معناسنه در صحاح فرسده
برك سازمهمانی دیمش قونقلق یاراغی واسبابی خوش بونده ایو معناسنه در
معنای التزامیسی محکمدر نالهانالهنك جمعیدر ایکلدیلر دیمکدر اخرنده
هاء رسمی اولان کلمه ها ایله ترکیب اولسه یعنی اداة جمع ازلان لالها وغنچها
وژالها کبی های رسمی کتابتدن ساقط اولور غفلت اولنمیه زار لغتده ذلیل
معناسنه در زار وذلیل دیرلر عطف تفسیری طریقیله کاه اولورکه زار وضعیف
دیرلر ضعیفه عطف تفسیری طریقیله اما زاری یایله اولیجق زاریدندن مشتق
اولور ایکلادی معناسنه پس فریاد وفغان وناله یه عطف تفسیری واقع اولور
پس زارله زارینك ما بیننده فرق فاحشدر غرابت بونده درکه رومك اکثر
اهل فرسی ایکیسنك اراسنی فرق ایلدی حتی بریسی که کندویه حسن ظنی
غالبدر خوش نالهای زار داشتك معناسنده خوش زار وناله لر طوتدی دیمش
بو ایکی مصراعده یله داشت داشتن تقدیرنده در یعنی حکایت حال ماضیدر
والا معنا مستقیم اولمز * محصول بیت بر بلبل بر کوزل رنکلی کل یپراغی
منقارنده طوتردی واول کله وصلت حسرتیله خوش زار وخوش ناله لری
وار ایدی بونده داشت لفظنی وار ایدی دیمکله تعبیر ایلدك زیرا مقتضای
استعمال بویله در مثلا مال دارك معناسی مالی واردیمکدر بحسب الاستعمال
مال طوتجی دکلدر اکرچه مقتضای لغت اویله در (کفتمش درعین وصل این
ناله وفریاد چیست * کفت مارا جلوهٔ معشوق در این کار داشت * کفتمش
شین ضمیر بلبله راجعدر عین وصلدن مراد محض وصلدر جلوه عرض
حسن وجماله دیرلر در این کار این اشارتدر ناله وفریاد لفظنه * محصول بیت
بلبله دیدم محض وصلده بو ناله وفریاد ندر بلبل دیدی جلوهٔ معشوق بزی
بو ایشده طوتدی یعنی معشوق عرض حسن وجمال ایلدی وبزی فریاد

وفغانه دوشوردی حاصلی فریاد و فغانم بی سبب دکلدر اکرچه عین وصلده ایم
(یارا کرنه نشست باما نیست جای اعتراض * پادشاه کامران بود از کدایان
عارداشت * کامران کام مراد کامران وصف ترکیبیدر راندندن سورمك
معناسنه مراد سوریجی دیمکدر * محصول بیت یارا کر بزمله اوتوروب
دورمز سه یعنی مختلط اولمزسه محل اعتراض دکل زیرا کامران پادشاهدر
کدالردن عار طوتر یعنی عاری وار (در نمی کیرد نیاز و ناز ما با حسن دوست *
خرم ان کز نازنینان بخت برخوردار داشت * در نمی کیرد تأثیر ایلمز دیمکدر
نیاز عرض حاجت و ناز فخر معناسنه در با حسن دوست با بونده حرف صله در
خرم شاد معناسنه در نازنینان جمع نازنین اسم منسوب نازدر خلاف قیاس
اوزره زیرا نون اولك نسبته دخلی یوقدر اما نون ثانی تأکید نسبت ایچوندر
برخوردار وصف ترکیبیدن مرکبدر بریسی برخور بریده دار لفظیله ترکیبیدر
اما استعمالده بر وصف ترکیبی حکمنده در بریمش معناسنه خور خوردندن
یمك معناسنه در دار ایسه داریدندن طوتمق معناسنه در برخوردار بخت
طوتیجی اوله دیمکدر * محصول بیت بزم نیاز و نازمز دوستك کوزللکنه
تأثیر ایلمز یعنی هر نقدر که تضرع و نیاز ایلدك کمال کوزللکندن دوست
بزه هیچ التفات ایلمدی ایمدی سعادتلی اولدر که نازنینلردن برخوردار
یعنی نصیبلی طالعی اوله یعنی کوزللردن فایده لی بختی اوله حاصلی
کوزللردن حظ و ذوق اتمش ستاره لی اوله (خیز تا بر کلك ان نقاش
جان افشان کنیم * کین همه نقش عجب در کردش پرکار داشت * خیز خطاب
عام قالق دیمکدر کلك عجمدن ایکی کاف عربی ایله مسموعدر اما اروام کاف
اولی عجمی اوقورلر حاصلی ایکیسنده کافی مکسور اوقور جان افشان وصف
ترکیبیدر افشانیدندن سلکمك و صاچمق معناسنه و جایزدر که وصف
ترکیبی اولمیوب افشان اسم اوله نثار معناسنه و جان کنیم لفظنك مقدم
مفعولی اوله جانی افشان ایده لم دیمك اوله وجه ثانی اصحدر زیرا وجه اول
خودرا لفظی تقدیر ایلمکه محتاجدر خودرا جان افشان کنیم دیمك اولور کین
کاف حرف تعلیل این اسم اشارتدر همه نقش عبارتنه کردش اسم مصدردر
کردیدندن دونش معناسنه پرکار ترکیبه پرکل دید کاری التدر * محصول بیت
خیز یعنی قالق تا اول نقاشك قلمنه کندیمزی جان افشان ایده لم و یا جانی
افشان ایده لم که دور پرکارده بو قدر نقوش عجیبه سی واردر یعنی افلاك
و عناصری کروی الشکل یعنی مدور یارتدی و ایچلرنده عجایب مخلوقات خلق
ایلدی دیمکدر (کر مرید راه عشقی فکر بدنامی مکن * شیخ صنعان خرقهٔ

رهن خانهٔ خمار داشت * مرید راهه و راه عشقه و عشق پای خطابه مضافدر
و مریدك راهه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر شیخ صنعان
عبد الرزاق یمنی درکه دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما غزلنده تفصیلی
کچمش خرقه فقرا کیدیکی فراجه به دیرلر رهن طوتیه دیرلر خمار مبالغه ایله
اسم فاعلدر خمر صاتیجی معناسنه در * محصول بیت اکر عشقك یولنه طالب
ایسك بدناملق فکرینی ایلمه یعنی عاشقلق بدناملقدر ایمدی عشق یولنه سلوك
ایلمکه طالب و راغب ایسك بدناملق فکرینی ترك ایله مصراع ثانی حکم تعلیلده
واقعدر تقدیر کلام زیرا شیخ صنعان بویله عظیم الشان مرشد ایکن قیصریه
شهری کافرلرنده ایکن بر کافر قزینه عاشق اولوب خنزیرلرینه چوبانلق
ایلیوب قزله شرب خمر ایلیوب هیچ بدناملق فکرینی ایلمدی حاصلی قز
شیخدن خمر طلب ایلدی شیخ ایسه افقر ناسدن ایدی هیچ بر نسنه به مالك دکل
ایدی واردی بر خماره خرقه سنی بر مقدار شرابه رهن ایلدی و کتوردی قزله
ایچدی پس خواجه نك خرقه رهن خانهٔ خمار بوردیکی مذکور شیخ صنعانك
قصه سنه تلمیح درنتکم اصفی بیورر * بیت ز صنعان خرقه پوشی در خرابات
مغان امد * ندانست این که خواهد ساخت ترسازادهٔ عورش (وقت ان
شیرین قلندر خوش که در اطوار سیر * ذکر تسبیح ملك در حلقهٔ زنار داشت *
ان اسم اشارتدر مذکور شیخه شیرین قلندر دیدیکی انکیچوندر که خرقه سنی
شرابه رهن ایدوب عریان قالدی اطوار جمع طوردر احوال معناسنه سیردن
مراد سلوکدر یعنی احوال سلوکده زنار نصارانك علامات کفردن بر علامتیدر
که قوشاقلرینه بندایدوب قوشاقدن اشاغه صارقدرلر حاصلی کوره که
موقوفدر در حلقهٔ زنار دیدیکی انکیچوندر که زنار بر نیچه حلقه اولور تسبیحده
حلقه در انکیچون ذکر و تسبیح ملك در حلقهٔ زنار داشت دیدی * محصول
بیت اول شیرین قلندرك یعنی شیخ صنعان حضرتلرینك وقتی و حالی
خوشدر که ملکك ذکر و تسبیحنی زنار حلقه لرنده طوتردی یعنی ایلردی
حاصلی صورت کفرده شرایط اسلامی رعایت ایلردی بونك تفصیلنه مطلع
اولمق استین کندینك سیر و سلوکی خصوصنده دینلمش بر کتاب وار که اکا عبد
الرزاق یمنی دیرلر و منطق الطیرده دخی بر مفصل حکایه سی وارد رانده
کورسون (چشم حافظ زیر بام قصر ان حوری سرشت * شیوهٔ جنات
تجری تحتها الانهار داشت * بام اوك طامنه دیرلر حوری بو اسم بو صورتده
کلمك تصرفات عجمدندر زیرا حور جمع احور و حوراد ر پس اکا یای نسبی
زیاده ایلمی اولسه لر یا واحدینه رد ایدرلر و یا جمع قلنله جمع ایدرلر اندنصکره

نسبت ایدرلر اما عجم حور لفظنی مفرد اعتبار ایدوب الف ونونله جمع ایدوب
حوران دیرلر * بیت حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف * از دوزخیان پرس که
اعراف بهشتست * ویای نسبیده ادخال ایدرلر سرشت خلقت معناسنه
حوری سرشت حوری یارادلشلی دیمکدر جنات جنتك جمعیدر باغچه لر
دیمکدر تجری فعل مضارع مفرد مؤنث غایبه تحتها تحت الت مقابلی فوقدر
اوست معناسنه ها ضمیری جناته راجعدر الانهار نهرك جمعیدر ایرمقلر
دیمکدر تجرینك فاعلیدر تجری فاعلیله ومفعول فیه سیله محلا مجرور صفتیدر
جناتك * محصول بیت حافظك کوزی اول حوری سرشت جانانك قصری
طامنك آلتنده یعنی تحتنده ایرمقلر اقان جنت شیوه سن طوتدی یعنی اول
حالی واردیمکدر حاصلی اول جانانك قصرینی جنته تشبیه ایلدی وکندینك
کوزی یاشنی جنتك ایچنده اقان ایرمقلره تشبیه ایلدی خواجه یه بو بیتده
ایکی وجهله دخل ایلمشلر بریسی اولدر که زیربام قصر دیمش زیرقصرکرك
ایدی زیرا انهار بام قصرك آلتنده جاری دکلدر قصرك آلتنده جاریدر ثانیا
بوکم انهار جنتك تحتنده جاریدر دیمش حال آنکه جناتك ایچنده جاریدر
آلتنده دکل بعضیلر جواب ویرمشلر که بونك کبیلر مسامحات شعریه دندر
ضرورت وزن سؤال ثانی یه ده بویله جواب ممکندر بو غزلی ترکیب آیت
کریمه دن مقتبس اوله بعض تصرفله اصلنده جنات تجری تحتها الانهار
ایدی ضرورت وزن ایچون تنوینی اسقاط ایلمش بعض مفسرین بر مضاف
تقدیر ایلدی تحت اشجارها دیمکدر معلوم اوله که فرقان شریفك جمیع
مواضعنده من تحتها در الا سورهٔ براتك اخرنده جمیع قراءنك اتفاقیله تحتها در
من سز الا ابن کثیر حضرتلری بونده ده من جاره ایله اوقورولر رحم الله روحه
(دیدیکه یار جز سر جور و ستم نداشت * بشکست عهد و زغم ما هیچ غم نداشت
* دیدی خطاب عام طریقیله اخباره وانشائه تحملی واریار مبتدا نداشت
خبری وجز جور و ستم نداشته متعلقدر و بشکست خبر بعد الخبردر و عهد
بشکستنك مفعولیدر و خبرلرك تحتنده مستتر ضمیرلر یاره راجع و مبتداء
خبرلریله ومتعلقاتیله مفعولیدر دیدینك وزغم ماوا ومعنای حالیتی متضمندر
هیچ غم نداشت غم مقدم مفعولیدر نداشت لفظنك جز غیر معناسنه سر سودا
آرزو معناسنه در جور و ستم مترادفاندر * محصول بیت کوردك ویا کوردکمی که
یار جور و ستمدن غیری آرزو و هوا طوتمدی یعنی جور و ستمدن غیری هواسی
یوق عهدی قردی یعنی بوزدی و بزم غممزدن هیچ غم طوتمدی یعنی بزم
غممزك ارلدیغممزدن غمی اولمدی (یارب مکیرش ارچه دل چون کبوترم

* افکند و کشت و عزت صید حرم نداشت * مکیرش مکیر فعل نهی
مخاطبدر شین ضمیر یاره راجعدر یارب یاری مؤاخذه ایله دیمکدر ارچه
اکرچه دن مخففدر چون ادات تشبیه کبوتر کوکرجن میم ضمیر متکلم وحده در
درافکند ییقدی وکشت دپلدی واو حالیه در عزتك صیده اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتی قبیلندندر و صیدك حرمه لامیه در * محصول بیت یا الله
یاری مؤاخذه ایله یعنی عفو ایله اکرچه بنم کبوتر کبی دلمی ییقدی واولدردی
وحرم صیدینه عزت وحرمت ایلمدی معلوم اوله که حضرت مکه نك
اطرافنده معین یرلر واردر که آکا حرم دیرلر که انده اولان جانوری اولمق جایز دکلدر پس
برکسه بر صید شکار ایلسه غرامتن چکر ایمدی خواجه نك حرم بیوردیغی
بو حرمدر تشبیه طریقیله (بر من جفا ز بخت من آمد وکرنه یار * حاشا که
رسم لطف وطریق کرم نداشت * بر من بنم اوزرمه یعنی بکا وکرنه
والا معناسنه رسم عادت وقانون * محصول بیت بکا جفا کندی طالعمدن
کلدی یوخسه یار حاشا که رسم لطفی وطریق کرمی طوتمیه یعنی حاشا که لطفی
وکرمی اولمیه حاصلی یارك رسم لطفی وطریق کرمی وار در ایمدی بنم باشمه کلن
بلالر کندی ستارهمدندر یاردن دکل (با این همه هرآنکه نه خواری کشید ازو
* هرجا که رفت هیچ کسش محترم نداشت * با این همه این اسم اشارتدر
لطف وکرمی یاره یعنی یارك بو جمله لطف وکرمیله هرآنکه که اسم درکم معناسنه
هر اول کسه که دیمکدر نه معناده کشیده مقیددر نکشید تقدیرنده خواری
خوار ذلیل معناسنه ویا حرف مصدردر هرجا رفتك مقدم مفعولیدر کسشده
شین ضمیر هرآنکه ده کی که لفظنه راجعدر محترم حرمتلی دیمکدر * محصول
بیت یارك بو جمله لطف وکرمیله هر اول کسه که اندن ذلت وخورلق چکمدی
هر یره که کندی هیچ کسه آکا حرمت ایلمدی یعنی هرکسه که جانانك ذل
وحقارتنی چکمدی هرکز هیچ کسه دن عزت وحرمت بولمدی (ساقی بیار
باده وبا محتسب بکوی * انکار ما مکن که چنین جام جم نداشت * بعض
نسخه ده محتسب یرینه مدعی واقعدر انکارك ما یه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر که حرف تعلیل جام نداشتك مقدم مفعولیدر جم مبتدا نداشت
خبری * محصول بیت ای ساقی باده کتور ومدعی یه ومحتسبه سویله بزه
انکار ایله که بو کبی جامی جم طوتمزدی یعنی بویله جامی جمك یوغیدی
حاصلی بز مالك اولدیغمز باده یه جم مالك اولمش ایدی (هر راهرو که ره بحریم
درش نبرد * مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت * راهرو وصف ترکیبیدر
روندندن یوله کیدیجی دیمکدر مراد سالك راه عشقدر حریم اولی ره مقدم

مفعولیدر نبردلٔ برید فعل ماضی مفرد غایبدر فاعلی تحتنده مستتر راجعدر
مسکینه که عبارتدر راه رودن رادی وره حرمدن مراد مکه حرمیدر * محصول
بیت هر عاشق سالك كه جانانك قپوسی حریمنه یول التمدی یعنی قپوسنه
واصل اولدی مسکین راه رو قطع وادئ حرم ایلدی اما حرمه یول طوتمدی
یعنی حرمه واصل اولمدی حاصلی سعی بلیغ ایدوب در حریم جانانه واصل اولمین
عاشق قطع بیابان ایدوب مکه یه واصل اولمین حاجی کبیدر (حافظ ببر تو کوی
فصاحت که مدعی * هیچش هنر نبود خبر نیز هم نداشت * ببر فعل امر مخاطبدر
بریدندن ایلت دیمکدر کوی فصاحت اضافتی بیانیه در کوی طوپدر که
عربیده کده دیرلر فصاحتی حقیقتله بلمك استین معانی کتابلرینه مراجعت
ایلسونکه انده فصاحتی اوچه تقسیم ایلر و هر قسمنی علی حده تعریف
خاصله تعریف ایلر ظاهر بودر که بونده فصاحت فی الکلام مراد اوله حاصلی
سوز عیبدن خالص و پاك اولمقدر که حرف تعلیل مدعیدن مراد بونده خصم
هیچش شین ضمیر مدعی یه راجعدر هنر عیبك نقیضی که عربجه منقبت دیرلر
میمك و فانك و بانك فتحه لریله نبود فعل نفی ماضی ما کان معناسنه اصلنده
بود ایدی مشترکدر فعلله حرف ما بیننده حرف اولیجق حکایت حال ماضی
افاده ایدر عربیده کان کبی مثلا کان زید قائما دیسك زید قایم ایدی دیمکدر
کذلك زید قایم بود دیسك اما فعل اولیجق کنه کان کبیدر اولدی معناسنی
افاده ایدر بونده نون نافیه ایله لیس معناسنه در هنرش نیست معناسنه
نداشت قرینه سیله نیز و نوز و هنوز بعضیلر بونلری حروف عاطفه دن عد ایلدی
اعدی خبر نیز هم نداشتنك معناسی خبریده یوق دیمکدر * محصول بیت
ای حافظ سن فصاحت طوپنی قاپ یعنی نظم کلام پاك ایله که مخاصمك
هیچ هنری یوق و هنردن خبریده یوق ایدی اول سنکله خصومت ایده مز
زیرا که سن پر هنرو اول بی هنردر و له رحم روحه (بی مهر رخت روز مرا نور
نماندست * وز عمر مرا جز شب دیجور نماندست * مهرك رخه اضافتی
بیانیه در رور خلك تابه لامیه در روزك مرا یه لامیه مهر بونده کنش معناسنه در
نماندست اصلنده نمانده است در ضرورت وزنیچون ها رسمی حذف
اولنمش تنکم آصفی بیوررر * بیت نه همین بر سر کویت سر ما افتادست
* هر که در کوی تو افتاد زپا افتادست اصلنده افتاده است در زیرا است
لفظی اسمه مخصوصدر فعله داخل اولمز وز عمرك رانك سكونیله اوقنق کرك
رانك کسریله اوقیوب مرایه مضاف ایلسك را زاید اولوردی دیجور قرا کاو عربیده
ظلام معناسنه در شب دیجور قرا کاو کیجه معناسنه در * محصول بیت

سنك رخك کنشنسز کوزم نوری قالمشدی یعنی کوزم کیجه دردخی عمردن
بکا قرا کاو کیجه دن غیری قالمشدر یعنی جانانك فراقیله عالم کوزمه
تار و تاریکدر (هنکام وداع تو ز بس کریه که کردم * دور از رخ تو چشم مرا نور
نماندست * هنکام وقت دیمکدر وداع واوك فتحیله اسمدر تودیع معناسنه
سلام تسلیم کلام تکلیم معناسنه اسم اولدیغی کبی وداعك تو لفظنه اضافتی
مصدرك فاعلنه و یا مفعولنه اضافتی قبیلندندر یعنی سنك بزه وداعك و یا بزم
سکا وداعمز معناسنه زبس یعنی زای معجمه مکسوره ازلفظندن مخففدر
بس بونده بسیار معناسنه براسمدر کریه اسمدر اغلمه معناسنه خنده اسم
اولدیغی کبی کلمه معناسنه کردم فعل ماضی متکلم وحده معناسنه ایلدم
دیمکدر دور از رخ تو عبارتنك ظاهر اخباره و انشایه تحملی واردر یعنی دعا
اولمق وار سنك رخکدن ایراغ معناسنه تنکم ترکیده دوسنلردن و حاضرلردن
ایراغ اولسون دیرلر مقام دعاده اما مراد انشادر محل قرینه سیله اخبار دکلدر
چشم مرا نور نماندست چشم مرا اضافتی لامیه در بنم کوزمك نوری
قالمش دیمکدر * محصول بیت وداعك وقتنده چوق کریه که ایلدم
یعنی چوق اغلادیغمدن سنك رخکدن ایراغ اوله کوزمك نوری
قالمش یعنی الله سنك رخکی بی نور اولمقدن صقلیه چوق اغلمقدن بنم
کوزم بی نور اولدی بو بیتك قافیه سی رد مطلع واقع اولمشدر و بو بیتك
معناسی اخباری طوتنلر خوای بینه واصل اولمشلر (می رفت خیال تو ز
چشم من و میکفت * هیهات ازین کوشه که معمور نماندست * میرفت
حکایت حال ماضیدر کیدردی دیمکدر و میکفت ده بویله در مصراع
ثانی میکفتنك مقولی قولی در هیهات عربیده اسمدر اسماء افعالدن
بعد یعنی ایراغ اولدی معناسنه اما عجم اکثر تحسر و تحزن مقامنده
استعمال ایدرلر ازین بونده بونك کبی دیمکدر تنکم برایکی کره بیان اولندیدی
که حرف رابط صفت و یا حرف تعلیل یعنی تحزنه علت اوله * محصول بیت
سنك خیالك بنم کوزمدن کیدردی و سویلردی حیف بونك کبی کوشه که
معمور قالمشدر یعنی خراب اولمشدر حاصلی کوزم سیل کریه دن خراب
اولدی و خیالك انده قرار ایده میوب کوچوب کندی و کیدرکن سویلردی
یازق که بونك کبی لطیف کوشه خراب اولمشدر مصراع ثانینك معناسی
یعنی بو کوشه شمدنکرو خراب اولوردن هیهات که بو بیتك معناسنه واصل
اولمامش (وصل تو اجل را زسرم دور همی داشت * از دولت هجری تو کنون
دور نماندست * اجل لغتده بر شیئك مدتنه دیرلر اما عجم موته استعمال ایدر

دورهمی داشتك معنای لغویسی ایراق طوتردی اما استعمالده ایراقلشدردی
دیمكدر هجر هانك فتحی وجیمك سكونیله مصدردر ایرلق معناسنه كنون
اكنوندن مخفف شیمدی دیمكدر دورنماندست ایراق قالمامشدر یقین
اولمشدر * محصول بیت سنك وصالك اجلی باشمدن ایراقلشدردی اما سنك
فراقك دواتندن شیمدی ایراق قالمامشدر یعنی اجلم یاقلشمشدر حاصلی وصالك
دیریسیدم شیمدیكه وصالك كیدوب هجرانك كلدی اولمك لازم اولدی
(نزدیك شدان دم كه رقیب تو بكوید * دورازدرت ان خستهٔ مهجور
نماندست * نزدیك ونزد قرب ویقین معناسنه دم بونده وقت معناسنه در
دورازدرت حشو ملیحدر یعنی جانانه دعادر دورازرخ تو كبی وجایزدركه
حشو ملیح اولمیه اخبار خالص اوله قپوكدن ایراق یعنی قبك فراقكده *
محصول بیت اول وقت یقین اولدیكه سنك رقیبك دیه سنك قپوكدن ایراق
اوله او مهجور خسته قالمامشدر یعنی اولمشدر (من بعد چه سود ار قدمی
رنجه كند دوست * كز جان رمقی در تن رنجور نماندست * من بعد
شیمدنصكره دیمكدر سود فایده قدمیده یاتنكیر ایچوندر رمق رمق جانك
بقیه سنه یعنی صو كنه دیرلر رنجور مریضه دیرلر * محصول بیت
شیمدنصكره نه فایده جانان قدم رنجه قیلورسه زیرا مریضك تننده جاندن
رمق واثر قالمامشدر یعنی اولمشدر یعنی بن كه اولدم شیمدنصكره
جانانك كلمه سندن نه فایده (در هجر تو كر چشم مرا اب نماند * كو خون
جكر ریز كه معذور نماندست * معذور مصدردر اسم مفعول وزنی اوزره
میسور یسر ومعسور عسر معناسنه اولدیغی كبی * محصول بیت سنك
فراقكده اكر بنم كوزمك صویی یعنی یاشی قالمزسه خطاب عام طریقیله دیركه
جكر قانن دوك كه عذر قالمامشدر یعنی جكر قانن دوكمكه عذر بو قدر دوكمك
لازمدر (صبرست مرا چارهٔ هجران تو لیكن * چون صبر توان كرد كه مقدور
نماندست * صبر مقدم خبر چارهٔ هجران مؤخر مبتدا چون واولك اماله سیله
نیجه دیمكدر كیف معناسنه مقدور مفعول وزنی اوزرینه مصدردر *
محصول بیت سنك هجرانكك چاره سی بكا صبردر اما نیجه صبر ایلمك اولوركه
مقدور یعنی قدرت قالمامشدر حاصلی هجرانه چاره صبردر اما صبره مجال
قالمامشدر (حافظ زغم وكریه نپرداخت بخنده * ماتم زده را داعیهٔ
سور نماندست * نپرداخت مقید اولمدی ماتم زده یاسلی كسه یه دیرلر داعیه
باعث سور دوكون بونده شنلك مراددر * محصول بیت حافظ غمدن
واغلمه دن كولمكه ویا كولمكله مقید اولمدی زیرا یاسلی كسه یه یعنی حافظنه

از بحر رمل
مفاعلن فعلات
مفاعلن فعلات

شنلك باعث قالمامشدر یعنی حافظ غم وغصه دن ماتم زده حكمنده در ماتم
زده ایسه شنلكه باعث اولمز مصراع ثانی حكم تعلیلده در مصراع اوله نسبت
وله رحم روحه (ز كریه مردم چشم نشسته در خونست * ببین كه در طلبت
حال مردمان چونست * كریه اسمدر اغلمه معناسنه مردم چشم كوز ببكیدر
حال مردمان مردمانك ایهام طریقیله واقع اولمش اول سبیله الف ونونله جمع
اولمشدر والا همان ببك مراد اولسه الف ونونله جمعی شاذ اولوردی * محصول
بیت اغلمه دن كوزم مردمی قانه اوتورمشدر یعنی قانه غرق اولمشدر كوركه سنی
طلب ایلمه دن مردمك حالی نیجه در حاصلی سكا طالب اولان چوق قان
یوتمق كرك كه وصول الویره (بیاد لعل تو وچشم مست میكونت * زجام
غم می لعلی كه میخورم خونست * بعض نسخه ده بیاد لعل تو چشم مست
میكونست واقعدر جام غم اضافتی بیانیه در لعلیده یا وحدت ویا تنكیر
ایچوندر كه حرف رابط صفت * محصول بیت سنك لب لعلك یادیله دخی
می كبی چشم مستنك یادیله غم پیاله سندن قرمزی شراب كه ایچرم
قاندر ویا بر قرمزی شراب كه ایچرم قاندر (ز مشرق سر كوی افتاب
طلعت تو * اكر طلوع كند طالعم همایونست * مشرقك سره اضافتی بیانیه در
وسرك كویه اضافتی لامیه در سر باش واوج یعنی بر نسنه نك اوجی وغایتی
افتابك طلعته اضافتیده بیانیه در وطلعتك توافظنه اضافتی لامیه در
افتاب مبتدا وجملهٔ شرطیه خبری همایون مبارك * محصول بیت سر كویك
مشرقندن سنك طلعتك افتابی اكر طلوع ایدرسه ستارم مباركدر حاصلی
محلك اوجنده افتاب طلعتك كوررسم بختم اختری همایوندر دیمكدر
(حكایت لب شیرین كلام فرهادست * شكنج طرهٔ لیلی مقام مجنونست *
حكایتك لبه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ولبك شیرینه اضافتی
لامیه در حكایت مبتدا كلام خبری شكنج وشكم بوكلمشدر معروف مقام
مجنونست تقدیر كلام مقام دل مجنونست زیرا عاشقلرك دلینك مقامی
زلف وطره وكیسوده در * محصول بیت فرهادك كلامی ومصاحبتی شیرینك
لبی حكایه سیدر یعنی فرهاد دائما شیرینی ذاكردر زیرا من احب شیئا
اكثر ذكره ولیلینك طره سنك شكنجی مجنونك كوكلنك مقامیدر یعنی دل
مجنون دائما شكنج طرهٔ لیلیده در حاصلی عاشق جانانی سومنده در (دلم
بجو كه قدت همچو سرو دلجویست * سخن بكو كه كلامت لطیف
وموزونست * دلم بجو كوكلمی تفقد وتعهد ایله دیمكدر كوكلمی یوقله وتسلی
ویر كه حرف تعلیل سرو دلجویست سرو دلجویه مضاف اولمق جایز ومقطوع

اوقمق جایزدر بجو وصف ترکیبیدر بحسب لغت کوکل استیجی در اما استعمالده
کوکل الیجی معناسنه در * محصول بیت کوکلی اله الوب متسلی ایله زیراسنك
قدك سروکبی دلجودر ویا سرو دلجو کبیدر سوز سویله زیرا کلامك لطیف
وموزوندر هر وجهله صفاویرر (زدور باده بجان راحتی رسان ساقی * که رنج
خاطرم از رنج دور کردونست * زدور باده تقدیر کلام ز دور مجلس باده در باده
مجلسنك دورندن بجان باحرف صله راحتی ده یا تنکیر رسان امر مخاطبدر
رساندن ایرشدر دیمکدر ساقی منادی که حرف تعلیل رنج زحمت کردون
فلك * محصول بیت ای ساقی باده دورندن جانمزه راحت ایرشدر یعنی برقدح
پیاله صون زیرا جور دور کردوندن خاطرمك رنجی والمی وار پس باده صونکه
کیفیتیله رنج والمدن خلاص بولایم (ازان زمانکه زچنکم برفت رود عزیز *
کنار دامن من همچو رود جیحونست * بعض نسخه ده زچشم برفت یار
عزیز واقعدر چنك پنجه رود بونده پسر معناسنه در خراسان دلی اوزره اوشاق
معناسنه رود دره اولمق اعتباریله چشمه مناسبدر وسازلی اولمق اعتباریله
چنکه مناسبدر کنار دامن اکثر نسخه ده اضافتله واقعدر وبعضیسنده کنار
ودامن عطفله در رود جیحون رود بونده دره در جیحون خراسانله سمرقند
ماییننده بریبولك دره نك اسمیدر که آکا ریسنه ماوراء النهر دیرلر * محصول بیت
اول زماندن بری که المدن پسر عزیز کندی بنم اتکمك کناری ویا بنم اتکم
ویانم جیحون ایرماغی کبیدر یعنی کثرت کریه وبکادن اطرافم ایرمقلر و دریالر
اولدی (چه کونه شاد شود اندرون غمکینم * باختیار که زاختیار بیرونست
* اندرونده درونده ایچری معناسنه در بونده قلب مرادور غمکین کاف ویا
ونون نسبت معناسنی افاده ایدر باختیار شاد شوده متعلقدر که حرف تعلیل
بیرون بایله ویا بزلغندر طشره دیمکدر * محصول بیت بنم غملی کوکلم اختیاریله
نیجه شاد اولور که اختیارندن طشره در یعنی اختیاری الندهدکل (ز بیخودی
طلب یار میکند حافظ * چو مفلسی که طلبکار کنج قارونست * بیخودی
بیخود لا یعقل معناسنه ویا حرف مصدر در طلب یار طلبك یاره اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر مفلسی مفلس شول کسنه در که اقچه والتون
صاحبی ایکن منغر خرجغلنه محتاج اوله زیرا فلس فانك فتحی ولامك
سکونیله منغره دیرلر جمع قلتی افلس وجمع کثرتی فلوس کاور طلبکار کارادات
فاعلدر کاه اولور که الفی حذف ایدوب کردیرلر ستمکر وجفاکر کبی قارون
حضرت موسی علیه السلامك اقرباسندن برکسه در که کثرت ماله مشهوردر
* محصول بیت حافظ بیخودلغندن یاره طالبدر مفلس کبی که کنج قارونه

طلبکاردر یعنی حافظ کبی کدا یاره طالب اولمق برمفلس مال قارونه طالب
اولمق کبیدر وله رحم روحه (مردم دیدهٔ ما جز برخت ناظر نیست * دل از بحر مجتث
سرکشتهٔ ما غیر ترا ذاکر نیست * مردم بونده ببك ودیده کوز که اولورکه
دیده بی مردم معناسنه استعمال ایدرلر * محصول بیت بزم کوزمزك
مردمی سنك رخکدن غیری یه ناظر دکلدر وبزم حیران کوکلمزد ایماسی
ذاکردر بونده ذکر ذالك ضمیله قلبیله اکفه دیرلر وذالك کسریله دلله یعنی
لسانله اکفه دیرلر (اشکم احرام طواف حرمت می بندد * کرچه از خون
دل ریش دمی طاهر نیست * بونده حرمدن مراد جان جانان حرمیدر دل
ریش اضافتی موصوفك صفتنه اضافتیدر ریش بونده مجروح یعنی
یارالی معناسنه دمی دم بونده وقت معناسنه در برمعناسی ده قاندر که
خونله مترافدر پس بونده تناسب طریقیله ذکر اولمشدر ویا حرف وحدت
طاهر پاکدر بعض نسخه ده ظاهر واقعدر نقطهٔ ظا ایله * محصول بیت
بنم کوزم یاشی سنك حرمکی طواف ایلمکه احرام بغلر اکرچه یارالی
یورکك قانندن بردم وبرنفس طاهر وپاك دکلدر احرام باغلمق ایسه جمله
اشراطندندر طهارت کامله اما ظاهر نسخه سی اوزره معنی اکرچه
دل ریشك خوننده بردم ظاهر واشکاره ونمایان دکلدر یعنی قانه مستغرقدر
(عاشق مفلس اکر قلب دلش کرد نثار * مکنش عیب که بر نقد روان قادر
نیست * بعض نسخه ده قلب دلت واقعدر پس خطاب جانانه در عاشق مفلس
اضافتی بیانیه در مفلس التون واقچه خرج ایلمکه قادر ایکن منغر خرج ایلمکه
محتاج اولنه دیرلر قلب دلش قلبك دله اضافتی صفتك موصوفه اضافتیدر
اصل کلام دل قلبش ایدی وزنیچون تقدیم وتأخیره ارتکاب ایلدی قلب
ایکی معنایه کلور بری یاره مز التون واقچه که کچمیه بریده یورك معناسنه
اعدی بونده قلب اولکی معنایه در اما دلله مرادف اولدیغی جهتدن دلله
ذکری تناسب طریقیله در شین ضمیر عاشقه راجعدر نقد روان اضافتده
بیانیه در روان بونده ایهام طریقیله ذکر اولمشدر برمعناسی رایج یعنی کچر
التون واقچه وبرمعناسی روح انساندر * محصول بیت عاشق مفلس اکرسکا
ای جانان الجق کوکلنی نثار ایلدیسه اکا عیب ایله زیرا جان نقدینه ویارایج
نقده قادر دکلدر السخی بماملك در (عاقبت دست بدان سرو بلندش برسد *
هرکه را در طلبت همت اوقاصر نیست * بعض نسخه ده سرو بلندت واقعدر تاء
خطابله بدان اصلنده بان ایدی همزه دا له قلب اولمشدر بدین اصلنده باین
ایدی حاصلی ایکی اسم اشارتده همزه داله قلب اولور سرو بلندش شین ضمیر

مصراع ثانیده هر کراده کی که لفظنه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله برسد
باحرف استقبال رسد فعل مضارع رسیدندن برسدك فاعلی دست درهمت
اوقاصر نیست او ضمیری که لفظنه راجعدر * محصول بیت عاقبت الی سنك
سرو بلندکه یعنی قامتکه ایریشور هرکیمك که سنك طلبکده همتی قاصر
دکلدر یعنی هرکیمك که سنك طلبکده سعی وهمتی کاملدر البته برکون
سکا واصل اولور (از روان بخشی عیسی نزنم پیش تودم * زانکه در روح فزایی
جوابت ماهر نیست * روان بخشی روان روح انسانی روان بخشی وصف
ترکیبیدر بخشیدندن یاحرف مصدر نزنم پیش تودم سنك اوکنده نفس اورم
یعنی تکلم ایلم زان ادت تعلیلدر که حرف بیان روح روح فزایی وصف
ترکیبیدر فزاییدندن همزه نك حذفیله اصلی افزاییدندر یاحرف مصدر
ماهر کامل معناسنه در * محصول بیت سنك اوکنده عیسی نك روح
بغشلیجی اغندن دم اورم یعنی تکلم ایلم زیرا روح ارتیریجیلکده سنك ابك
کبی ماهر دکلدر حتی حیات افزالکده لبکده اولان مهارت حضرت عیساده
یوقدر (من که در آتش سودای تو آهی نزنم * کی توان گفت که بر داغ دلم صابر
نیست * میم ضمیر نیست لفظنه مقیددر معنی جهتندن صابر نیستم تقدیرنده در
* محصول بیت بن که محبتك اتشنده آه ایلم قچن دیمك اولور که داغه کوکلم
صابر دکلدردین عجب تصرفه مالك ایمش (بسته دام قفس باد چو مرغ
وحشی * طایر سدره اگر در طلبت طایر نیست * دام قفس اضافتی بیانیه در
قفص لفظنی عربلر صاد ایله اوقورلر اما عجم سینله طایر سدره طایر لفظ مشترکدر
هم مرغه یعنی قوشه دیرلر وهم اوچیجی معناسنه یعنی اسم فاعلدر طار
یطیردن پس بونده اولکیسی مراد اولنجه مرغ سدره دیمکدر یعنی حضرت
جبریل امین که انك مقامی سدرة المنتهادر که بریره اوچوق استسه اندن پرواز
ایدرونیه قونر وثانیسی مراد اولنجه پرنده یعنی اوچیجی معناسنه * محصول
بیت مرغ وحشی کبی قفس دامنده بسته ومحبوس اولسون مرغ سدره اگر
سنك طلبکده طایر و پرنده دکل ایسه یعنی سنك دامکده اولقدر لطف وصفا
واردر که سکا بشرطالب اولمقدن غیری اشرف ملایکه طالب اولمزسه هرگز
طیرانه مالك اولمسون (روز اول که سر زلف تو دیدم گفتم * که پریشانی این
سلسله را اخر نیست * روز اولدن مراد الست بربکم کونیدر سلسله زنجیردر
* محصول بیت اول کونکه سنك زلفك اوجنی کوردم دیدمکه بو سلسله نك
پریشانلغنه نهایت یوقدر یعنی زلف پریشان اولدقجه دللر پریشان اولور زیرا
دللر مقامی ومستقری زلفدر پس زلف که پریشان اوله دللر پریشان اولور

اعدی زلفك پریشانلغنه غایت اولمایخه دللرك پریشانلغنه غایت اولمز
(سر پیوند تو تنها نه دل حافظ راست * کیست انکش سر پیوند تو در خاطر
نیست * سر پیوند سودا وآرزو معناسنه در پیوند اتصال ووصول معناسنه
تنها یالکز حافظ راست را تخصیص افاده ایدر سین وتا ادات خبر انکش
شین ضمیر کیست لفظنده کیسه راجعدر * محصول بیت سکا واصل اولمق
سوداسی یالکز حافظ کوکلنك دکلدر کیدر اول کمسه که سکا وصلت
هواسی انك خاطرنده اولمیه یعنی هرکسك خاطرنده سکا واصل اولمق
آرزوسی واردر وله عفی عنه (راهیست راه عشق که هیچش کناره نیست *
وانجا جز انکه جان بسپارند چاره نیست * راهیست یاحرف وحدت که حرف
رابط صفت کنار وکناره بر معنایه در قیرلق دیمکدر بسپارند سپاریدندن
تسلیم معناسنه در چاره علاج ودرمان * محصول بیت عشق یولی بر یولدر که
اکا هیچ کنار ونهایت یوقدر وانده جان تسلیم ایلمکدن غیری چاره یوقدر
یعنی عشق یولنه کیرن جاندن کچمك کرك که مطلوبه واصل اوله (ما را بمنع
عقل مترسان ومی بیار * کان شحنه در ولایت ما هیچ کاره نیست * بمنع
عقل باء مع معناسنه ومنعك عقله اضافتی مصدرك فاعله ویامفعوله
اضافتیدر مترسان فعل نهی مخاطبدر ترسانیدندن قورقتمه دیمکدر کان
شحنه که حرف تعلیل ان اسم اشارتدر شحنه به کاره کارایش وهارسمی
تخصیص ولیاقت معناسنه در * محصول بیت بزی عقل منعیله یعنی عقل
مانع ویاممنوع اولمغله قورقتمه ومی کتور زیرا عقل شحنه سی بزم ولایتمزده ایشه
لایق ومناسب دکلدر یعنی عشق کارخانه سنده عقلك نفوذی یوقدر خواجه
عقله شحنه دیمشدر وخسرو دهلوی عشقه بیت * عشق تو شحنه ایست که
سلطان عقل را * موی جبین گرفته بجاوشی آورد * حاصل عشقله عقل
ضداندر زیرا عشق جری وبی پروادر اما عقل خایف ووهامدر پس عاشق
عقل ایله برایش اشلمز بلکه مقتضای عشقله عاملدر (هرکه که دل بعشق دهی
خوش دمی بود * در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست * که کاهدن
مخففدر وقت معناسنه که رابط صفت دهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
دهیدندن ویرمك معناسنه دمیده یا وحدت ویا تنکیر ایچوندر استخاره
برشئك خیریتنی طلب ایلمکدر بعض شرایطله تفصیلی بومحله مناسب دکلدر
* محصول بیت هر وقت که کوکلکی عشقه ویره سن اول وقت خوش وقتدر
یعنی عاشق اولدیغك وقت ایو وقتدر خیرلی ایشده هیچ استخاره یه حاجت
یوقدر حاصلی عشقه کوکل ویرمك برخیرلی مصلحتدر استخاره یه توقف

ازافراد بحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

ایدوب تاخیر جایزدکلدر (ازچشم خود بپرس که مارا که میکشد * جانا کناه
طالع و جرم ستاره نیست * ایکنجی که اسعدرکیم معناسنه طالع وستار
عطف تفسیریدر جرم جیمك ضمی ورانك سکونیله صوچ معناسنه محصول
بیت کندی کوزکدن صورکه بزی کیم اولدرریعنی بزی هلاك ایلین
کوزکدر طالعك کناهی وستاره نك جرمی یوقدرشکایتمز سنك چشمکدندر
طالع وستاره دن دکلدر (اورا بچشم پاك توان دید چون هلال * هردیده
جای جلوهٔ ان ماه پاره نیست * اوراده کی اوجانانه راجعدر دید دیدن
معناسنه دربونده چشم معناسنه درجلوه لامعی چلبی منظومه سنده جلوه
صالنقدردیمش * محصول بیت اول جانانی چشم پاك ایله کورمك اولور
هلال کبی هردیده اول ماه پاره نك جلوه کاهی یعنی جای جلوه سی دکلدر
حاصلی جسم لطیفدرانی کورمکه چشم لطیف کرکدر (فرصت شمر طریقهٔ
رندی که این نشان * چون راه کنج برهمه کس اشکاره نیست * شمر امر
مخاطبدر شمریدندن طریقه لفظنده هاء رسمی علامت نقل در عرصه
ومعشوقه کبی * محصول بیت رندلك طریقه سنی فرصت صای زیرا بورندلك
نشانی راه کنج کبی هرکسه روشن وواضح دکلدر یعنی بو برسعادتدر هرکسه
میسر اولمز دفینه کبی (نکرفت درتو کریهٔ حافظ بهیچ روی * حیران
ان دلم که کم ازسنك خاره نیست * نکرفت تأثیر ایلمدی درتودر باء صله
معناسنه روی بونده وجه وطریق معناسنه درهیچ وجه وطریق دیمکدر
حیران آن لفظنه مضاف اولمشدر لام معناسنه که حرف تعلیل خاره بونده
قره طاشدر * محصول بیت حافظك کریه سی سکا هیچ وجهله تأثیر ایلمدی
اول دلك حیرانیم زیرا سنك خاره دن اکسك اولمیوب یعنی قتیلقده
وبکلکده قره طاشدن قالمز دلنك حیرانیم وله رحمه الله روحه (ساقیا
امدن عید مبارك بادت * وان مواعید که کردی مرواد ازیادت * ساقیا ازافراد بحر رمل
منادی الف حرف ندا امدن عید اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتی قبیلندندر
بیرامك کلمکلکی دیمکدر بادت باد امر غایبدر بویدندن بانك فتحیله وتا
خطاب معنی جهتنده مبارکه مقیددر مبارك بادتقدیرنده مواعید
جمع موعوددر اسم مفعول وعده اولنمش مرواد نهی غایبدر رویدندن معلوم
اوله که علامت امر غایب ونهی غایب دال استقبالك ماقبلنده برالف
زیاده لکیدربونده کی کبی مثلا بکناد مکناد ایلسون بکشاد مکشاد اچسون
بسوزاد مسوزاد یاقسون دیمکدر پس مرواد کتمسون دیمکدر یاد بونده خاطر
معناسنه در * محصول بیت ای ساقی بیرامك کلمسی سکا مبارك اولسون دخی

اول

اول موعودلرکه ایلدك خاطرکدن کتمسون بوسوزانی کوسترر که ساقی عید
شریفدن اقدم وعدهٔ عقد صحبت ایلمش امش تنبیه ایلر که اول وعده یی
فراموش ایلمیه دیو (برسان بندکی دختر رزکو بدرای * که دم همت ما کرد
زغم ازادست * برسان فعل امر مخاطب رسانیدندن متعدیدر بیت سابقده
ساقی یه خطاب ایدر بندکی یاء مصدریه ایله قوللق دیمکدر زد ختر قزرزدکنك
یعنی اصمه چبوغی رز قزی شرابدن کنایتدر کو بدرای یعنی ساقی یه خطابدر رای
ساقی رز قزینه طشره کل دی که حرف تعلیل دم بونده نفس معناسنه ازادت
تاسی معناده غمه مقیددر زغمت ازاد کرد تقدیرنده * محصول بیت ای ساقی
بزدن رز دخترینه بنده لك ایرشدردی طشره چیق که بزم همتمز نفسی سنی
غمدن ازاد ایلدی حاصلی اشهر حرم کلمکله شرابه یساق اولوب وعید
همایون کلمکله اجازت اولور خواجه حضرتلری معنای کنایتله تعبیر یوردر
عارف اولانا اکار (درشکفتم که درین مدت ایام فراق * برکرفتی زحریفان
دل دل میدارت * درشکفتم در حرف ظرف شکفت شینك وکافك کسره لریله
وضمه لریله وفانك سکونیله لفظ مشترکدر تعجب معناسنه در تعجبده یم دیمکدر
مدت زمان ایامه اضافتی عام الی الخاص قبیلندندر وایامك فراقه لامیه در
برکرفتی زحریفان دل حریفلردن کوکل قالدردك یعنی چکدك الدك ودل
میدادت می حرف فعل ماضی اولنه داخل اولسه حکایت حال ماضی قصد
اولنور اما بونده معنای تأکید افاده ایدر انجق تا خطاب افاده ایدر واولنده
واو حالیت یعنی حال بوکه کوکلك ویردی یعنی حریفاندن کوکلکی قالدرمغی
قبول ایلدی دیمکدر * محصول بیت یعنی ای ساقی دختر رزه دیکه ای دختر رز
تعجبده یم که بو فراق ایامی زماننده حریفلردن کوکلکی قالدیروب چکدك والدك
حال بوکه بونلردن کوکلکی المغه کوکلك قبول ایلدی یعنی اوج ای مقداری
مختفی اولوب حریفلره دیدار کوسترمدك تعجبده یم که دلك بوکا نیجه متحمل
اولدی بو بیتی بیت اولدن مقدم یازنلر معلوم اولدیکه بوابیاتك مقصودینی
بلمدیلر (شکر ایزدکه ازین باد خزان رخنه نیافت * بوستان سمن وسرو وکل ردمیر وری
وشمشادت * شکرك ایزده اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر
که حرف تعلیل ازین این اسم اشارتدر اوج ای مقداری مختفی ومحتسب
اولوب کمسه یه دیدار کوسترمدیکنه باد خزاندن مراد بودر رخنه نیافت رخنه
کدکدر عربجه ثلمه دیرلر ثای مثلثه ایله مرادی ساقیلردن ومحتسبلردن نقصان
وقصور بولمدی * محصول بیت سنك سمن وسرو وکل وشمشادك بوستانی
حاصلی بو حقارت ای دختر رز سنك ذاتکه تأثیر ایلمدی (چشم بد دور کزان

تفرقه خوش بازآورد * طالع نامور ودولت مادرزادت * چشم بد دوردعادرا
دختر رزه ان که حرف تعلیل زا حرف ابتدا ان اشارتدر تفرقه یه بیت سابقده باد
خزانه اشارت ایلدیکی کبی وایکیسیده بر معنادن کنایتدر تفرقه لفظیله نیجه
مدت رنداندن مفارقت ایدوب تنها کوپلرده وفوچیلرده محبوس ومحصور
قالدیغیدر بو غزل اول معنای اشراب ایدرکه شرابه نیجه زمان یساقلر اوله
دلشاد زماننده کبی صکره شاه شجاع کاوب باده نوش اولمغین باده یه اجازت
ویره تنکم یاقافیه سنده صبح دولت غزلنده کچه شدرتنکم شین قافیه سنده
کلیجکدر ان شاء الله تعالی بازآورد بحسب لغت کروکتوردی اما بحسب
اصطلاح قورتردی دیمکدر طالع نامور طالعک ناموره اضافتی موصوفک
صفتنه اضافتی قبیلندندر حاصلی بیانیه در دولت مادرزاده بویله در نامور
ادلی یعنی مشهوردیمکدر نامله وردن مرکبدر نسبت معناسنی افاده ایدر
بهره ور وروزه ور نصیبلی وروزه لی دیمکدرو بعضلر دیدیلر که نامور نام اوردن
مخففدر تخفیف همزه ایله اما بونلرده مناقشه ایلمک اولور که الف ممدوده تخفیفی
قیاسی دکل اول جهتدندرا کاملا یه دخل ایلمشدر غمکین وغمکین اصلی
غم اکین وغم اکین دردیدکنه معلوم اوله که فارسیده آخری میم اولان کلمه
نسبت ایلملی اولسه ادات نسبتی بر کاف عجمی مکسوره ایله توسط ایدرسین
غمکین وغمکین وسهمکین کبی مادرزاد مادر انادر والده معناسنه زاد فعل
ماضی مفرد غایب زادندن لازم ومتعدی کاور طوغمق وطوغرمق ایمدی دولت
مادرزاد اناسندن بله طوغدیغی دولت یعنی اناسی قرننده مقدر اولان دولتدر
* محصول بیت یارامز کوزایراغ اولسون ای دختر رز که اول تفرقه وایریلقدن
سنی خلاص ایلدی شهرتلی طالعک ومادرزاد دولتک بونده بزم طالعمز
ومادرزاد دولتمز دیو طالعی ودولتی متکلمه اثبات ایلین سیاق وسباق کلامدن
اکاه دکل ایمش (شادئ مجلسیان درقدم مقدم تست * جای غم بادهران
دل که نخواهد شادت * شادیده یا حرف مصدر مجلسیانده یا حرف نسبت
والف ونون ادات جمعدر اهل مجلس دیمکدر قدم لغت عربیده طباندر مقدم
مصدر میمیدر قدوم معناسنه قدمک مقدمه اضافتی استعاره طریقیله در
* محصول بیت اهل مجلسک شادلغی ای دختر رز سنک مبارک ایغک
کلمسنده در غم یری اولسون هر کوکل که سنی شاد استمز یعنی غمناک اولسون
اول کوکل که سنی شادان وخندان استمزو سنک محبوس ومختفی اولدیغک استر
شاسده اولنلرک یعنی اهل مجلسک شادلغی سنک قدمک کلمککده در (حافظ
ازدست مده صحبت این کشتی نوح * ورنه طوفان حوادث ببرد بنیادت *

حافظ منادی حرف ندا محذوفدر کشتی نوحدن مراد برمه شکلنده اولان
قدحدر که بعض کسه لرانی کشتی وبعضلر بقردن وبعضلر اعجمدن ایدرلر
روم ایدللری کبی ورنه واکردن مخففدر عربیده والا معناسنه طوفان صو
ویغمور غالب اولوب اشیایی قپلمقه دیرلر حوادث حادثه نک جمعیدر نکبت
معناسنه طوفان حوادث اضافتی بیانیه در بنیاددن مراد وجودیدر *
محصول بیت ای حافظ بو نوح کشتیسنک صحبتنی الدن ویرمه یعنی قدح صحبتنی
صالیویرمه حاصلی باده نوشلر صحبتنی ترک ایلمه دیمکدر یوخسه حوادث
طوفانی وجودک بنیادینی کتورر یعنی باده صحبتندن ایرلمه یوخسه جمیع
غموم وهموم بلیات روزکار بنیاد وجودک تلف ایدر وله قدس سره (شنیده
ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت * فراق یارنه ان میکند که بتوان گفت
* سخنیده یا وحدتیچوندر خوش صفتیدر سخنک که حرف رابط صفت
پیر کنعان حضرت یعقوب پیغمبر علیه السلامدر مصراع ثانی پیر کنعانک
مقول قولیدر بتوان گفت گفتن معناسنه در * محصول بیت خواجه بیوررر
بر کوزل سوز اشتشم که حضرت یعقوب علیه السلام دیدی یارک فراقی اول
حالی ایلمز که دیمکه ممکن اوله یعنی یارک فراقی برایش ایشلر که قابل تعبیر دکل
(حدیث هول قیامت که گفت واعظ شهر * کنایتست که از روزکار
هجران گفت * هول قورقی که رابط صفت حدیث هول قیامت اولکی
گفتک مقول قولیدر معنا جهتندن اکرچه صورتا ابتداء کلامدر کنایتست
خبری که حرف رابط صفتدر ومجموع مقول قول ردیف واقع اولان گفتک
مفعولیدر * محصول بیت واعظ شهر دیدیکی قیامت قورقیسی برکنایتدر که
روزکار هجراندن سویلدی حاصلی قیامت عذابی دیدکاری یارک فراقی
عذابیدر (نشان یار سفرکرده از که پرسم باز * که هرچه گفت برید صبا
پریشان گفت * سفرکرده سفر ایلمش از که بونده امدرکیم معناسنه
باز تاکید افاده ایدر که حرف تعلیل برید صبا اضافتی بیانیه در برید عربیده
ایلچی یه دیرلر اما شعرای عجم پیک معناسنده استعمال ایدرلر * محصول بیت
سفر ایلمش یعنی سفره کتمش یارک نشانی وخبرینی کیمدن صوره یم زیرا صبا
پیکی هرنه که دیدیسه پریشان دیدی یعنی برید صبا پریشان کودرخبرینه
اعتماد اولمزدیمکدر (غم کهن بمی سال خورده دفع کنید * که تخم
خوش دلی اینست وپیر دهقان گفت * غم کهن اسکی غم کهنک کافی
مضمومدر اما هاسی مضموم ومفتوح اوقنمق جایزدر مکرکه قافیه ده
واقع اوله اول تقدیرجه برینه مخصوص اولور مثلا سوسن وروشن قافیه سنده *

هاء مفتوح اوقنور وبن وكن قافیه سنده مضموم مخنده بویله در مثلا
سوسن وروشن قافیه سنده سین مفتوح وخا مضموم سال خورده سابقا
کچمشدر که یشامشدن تعبیردر اما بونده اسکی شراب مراددر خوشدلی
یا حرف مصدر تخم بونده کنایندر رسیدن دهقان اکنجی معربدر تعریبی
وانصرافی وعدم انصرافی تفصیله محتاجدر اما بو محلی دکل * محصول بیت
اسکی شراب ایله دفع غم ایلمك کرك زیرا خوشدللك وصفای خاطره سبب وباعث
بودر پیر دهقانده بویله دیدی دفع غمی کهنه شرابه حواله ایلدی زیرا کهنه
سنك سورت وجمیه سی زیاده اولور (فغان که آن مه نامهربان دشمن دوست
* بترك صحبت یاران خود چه اسان كفت * نامهربانده نا ادات نفی
وسلبدر مهر بونده محبت معناسنه دربان ادات فاعلدر باغبان ودربان کبی
یا عجمی وقپوجی دیمکدر بونده ده محبتی یعنی اهل محبت دیمکدر دشمن دوست
وصف ترکیبی اقسامندندر دشمن سویجی معناسنه بترك صحبت یا حرف
تأکیددر ترك آسان کفتك مقدم مفعولیدر یعنی اول نامهربان یارك صحبتنی
ترك ایلدم دیمش وآسان وبی پروا دیمش پس خواجه بوندن تغابن چکر که
نیچون بویله بلافکر وروبه یارانی ترك ایلدم دیدی * محصول بیت فغانکه
اول دشمن سویجی محبتسز کندی یارانی صحبتنی نه قولای سویلدی یعنی
یارانمك مصاحبتنی ترك ایلدم دیدی اما آسان وبی پروا دیدی حاصلی بونی
دیدیکنه نادم وپشیمان اولمدیغنه حیفلنورز زیرا کندیده متروك یارانه داخلدر
(من ومقام رضا بعد ازین وشکر رقیب * که دل بدرد تو خو کرد وترك درمان
کفت * مقام رضا اضافتی بیانیه در شکرك رقیبه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر که حرف تعلیل خو کرد امتزاج ایلدی والشدی دیمکدر ترك درمان
کفت یعنی درمانی ترك ایلدم دیدی بیت سابقده کی کبی تأویله احتیاج یوق
شمدنکرو بن دخی مقام رضا یعنی هر نه که جاناندن کلورسه راضی وصابر
اولوب شاکی اولمیم زیرا کوکل سنك دردکله امتزاج ایدوب الشدی ودرمانك
ترکنی سویلدی (کره بباد مزن کرچه بر مراد وزد * که این سخن بمثل باد با
سلیمان کفت * کره دوکدر بباد با حرف صله مزن نهی مخاطبدر وزد فعل
مضارع وزیدندن یل اسمك که حرف تعلیل این سخن مصراع اولك
مضمونه اشارتدر بمثل مضاف محذوفدر بطریق مثل تقدیرنده باسلیمان
با حرف صله کفتنك فاعلی باددر * محصول بیت باده عقد قلب ایدوب اعتماد
ایله اکرچه مراد اوزره اسه یعنی مرادکجه اسرسه ده باده تکیه
ایله زیرا بیقراردر وبر برده ثابت اولمز زیرا بو سوزی مثل طریقیله باد حضرت

سلیمان علیه السلام دیدی پس سلیمانك که فرماننده ایدی اکا وفا
ایلمیجه غیری به ایلمسی بطریق اولی درمقصود دنیایه اعتماد ایله هر
نقدر که سکا ال ویررسه ده زیرا باد حکمنده در که کچوب کیتمك اوزره درحاصلی
نتکم سکا غیریدن کلدی سندنده غیری به اویله کیدر پس مال ومنصبه اعتماد
ایدوب مغرور اولمه زینهار (بمهلتی که سپهرت دهد زراه مرو * ترا که کفت که
این زال ترك دستان كفت * بمهلتی با حرف سبب ویا حرف وحدت
سپهرت ده تا ضمیر خطاب که امدرکیم معناسنه زال بونده قوجه قری
معناسنه در ودستان بونده مکر وحیله معناسنه در * محصول بیت برمهلت
سببیله که سکا فلك ویرر یولدن کتمه یعنی چقمه سکا کیم دیدی که بو قوجه
حیله باز قری حیله ومکرینی ترك سویلدی یعنی حیله ومکرینی ترك ایلدی
حاصلی فلك برابرکی کون مرادکجه دوندیکنه مغرور اولمه مکری واردر
سکا بوخسه محبتندن دکلدر نتکم شیخ عطار بیورر * بیت جرخ مردم خوار
اکر روزی دو مردم پرورست * نیست از شفقت مکر پروازهٔ اولاغرست (مزن
زچون وچرا دم که بندهٔ مقبل * قبول کرد بجان هر سخن که سلطان کفت *
بعض نسخه ده سلطان یرینه جانان واقعدر اما بنده یه سلطان انسبدر چون
واو اصلیه ایله نیجه دیمکدر کیف معناسنه چرا جیم عجمینك فتحی وکسریله
نیچون دیمکدر اصلنده چه ایله رادن مرکبدر بوایکی لفظ دللرنده یعنی
استعمالرنده تعلل وبهانه دن کنایتدر دم بونده نفس معناسنه در چون
وچرادن نفس اورمه یعنی تعلل وبهانه ایله مقبل صاحب اقبال یعنی
سعادتلی دیمکدر بجان با حرف صله معناسنه در * محصول بیت سکا بر
امر وارد اولسه تعلل وبهانه ایلمه قبول ایله زیرا سعادتلی قول جانله قبول
ایلدی هر سوزی که پادشاه سویلدی اعنی جاناندن وارد اولان اوامر
ونواهی بو کا قیاسدر مخالفت ایله (که کفت حافظ از اندیشهٔ تو امد باز *
من این نکفته ام انکس که کفت بهتان کفت * که امدرکیم معناسنه اندیشه
فکر بونده مراد جانان غمین یعنی امد باز عدول وترك وفراغتدن عبارتدر
بهتان بطریق بهتان نقدیرنده در * محصول بیت کیم دیدی که حافظ سنك هوا
ومحبتکدن عدول واعراض ایلدی خواجه طریق التفاتله بیورر بن بونی
دیمدم اول کمسه که دیدی بهتان وافترا طریقیله دیدی یعنی دشمن سوزیدر
هیچ بن سنك عشقکی ترك ایدرمیم وله رحم روحه (صبحدم مرغ چمن با کل از بحر رمل
نوخاسته کفت * نازکم کن که درین باغ بسی چون تو شکفت * صبحدم صباح
وقتی مرغ چمن بلبل نوخاسته تازه اچلمش کل نازکم کن نازی کا ترك

ایله دیمکدر یعنی چوق چون ادات تشبیه شکفت اچلدی فعل لازمدر
* محصول بیت صباح وقتی بلبل تازه اچلمش کله دیدی نازی ترک ایله که
بو باغده نیجه سنک کبی کل اچلدی (کل بخندید که از راست نرنجیم ولی *
هیچ عاشق سخن سخت بمعشوق نکفت * راست مشترکدر طوغریله کرچک
بیننده عاشق مبتدا نکفت خبری * محصول بیت بلبلك کفتارینه کل کلدی
کرچکدن انجنمزز اما هرکز بر عاشق معشوقنه بك سوز سویلمدی یعنی ای
بلبل سنك سوزك حقده روحه دن انجنمزز لیکن هرکز بر عاشق معشوقنه
سخت ودرست سویلمامشدر خواجه نك بو سوزی عاشقله معشوقك
مصاحبتندن کنایه در (تا ابد بوی محبت بمشامش نرسد * هر که خاك در
میخانه برخساره نرفت * تا انتهاء غایتیچوندر بوی محبت اضافتی بیانیه در
نرفت فعل نفی ماضی سوپرمدی دیمکدر * محصول بیت ابده دك دماغنه
محبت قوقوسی ایرشمز یعنی اخر عمرینه دك هر کسنه که میخانه قپوسنك
طوپراغنی رخساره سیله سوپرمیه یعنی پیر مغانه محبت ایدوب ملازمت
ایلمینك مشامنه بوی محبت واصل اولمز بمشامشده شین ضمیر مصراع
ثانیده که لفظنه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله (کر طمع داری ازان
جام مرصع می لعل * ای بسا در که بنوك مژه ات باید سفت * بعض نسخه ده
ای بسا درکه بر نسنه در ویاقوت واقعدر دردن مراد اشك خالصیدر
ویاقوتدن مراد خونابدر مرصع کمشه ویا التونه جواهر پرکنمش اولان
نسنه یه دیرلر ای حرف ندا منادای عام محذوف بنوك با مع معناسنه نوك
نونك فتحی وضمیله اغندر هر نسنه نك سوری اوجنه دیرلر باید فعل مضارع کرك
دیمکدر سفت بونده ماضیدر مصدر معناسنه زیرا مضارعه مقارندر دلمك
معناسنه در * محصول بیت اکر طمع طوترسن یعنی طمعك وار ایسه ای
یار که پیر مغانك اول مرصع قدحندن باده ایچه سین نوك مژه ایله ای یار چوق
انجو دلمك کرکسین یعنی خدمت وملازمت وتضرع ایله چوق یاش دوکمك
کرکسین که اول میسر اوله (در کلستان ارم دوش چو از لطف هوا * زلف
سنبل ز نسیم سحری می اشفت * کلستان ارم اضافتی بیانیه در بوندن مراد
اول باغ ارمدرکه شیرازده شاه شجاعك باغچه سیدرکه مشهور سیرانکاهیدر
شیرازلو قرأن عظیمده کی ارم که برجنتك اسمیدر انی ایهام ایدر زلف
سنبل اضافتی بیانیه در می اشفت اشفتن دلرمك وقرش مورش اولمق حاصلی
نسیم هبوب ایلدیکی وقت سنبل زلف حرکت ایدوب کاه بری برینه قارشوب
وکاه ایریلور بو حالتدن اشفت لفظیله تعبیر ایلمش * محصول بیت

سنبل زلفه شبنه دردل صاف
بوکه زنبق صغرمی قبل انصاف

چنده بهاریلی کل ایله سروك قدندن یعنی بایندن اول جانانك عارض وقامتی
ارم کلستاننده دون کیجه چونکه لطافت هوادن زلف سنبل نسیم سحریدن
قرش مورش اولوردی (کفتم ای مسند جم جام جهان بینت کو * کفت
افسوس که ان دولت بیدار بخفت * مراد مسند جمدن بیت سابقده مذکور
ومسطور اولان کلستاندر وچمندن مراد کلدرکه جمیع شکوفه نك سلطانیدر
نتکم بو بیتده افسر سلطان کل پیدا شد از طرف چمن * مقدمش یارب
مبارك باد بر سرو وسمن * ونتکم بو بیتده تخت زمرد زدست کل بچمن *
راح چون لعل اتشین دریاب * وجام جهان بیندن مراد کل مطبقدرکه
قدحه بکزر و جهان بین وصف ترکیبیدر جهان کوریجی معناسنه وجامه
جهان بینلك وصفی اثبات ایلمك مجازدر جهانی کورمکه سبب اولدیغیچون
زیرا حقیقتده جهانی کورن اکا ناظر اولنلردر پس مراد جهان بیندن جهان
نمادر نتکم اکثرا استعمال بویله در کو ادات استفهامدر قنی معناسنه کفت
فعل ماضی ضمیر فاعل تحتنده مستتر کنایه در کلستاندن افسوس دریغ
وحیف معناسنه درکه حرف تعلیل افسوسه علتدر ومابعدی تتمه مقول قولدر
دولت بیدار اویانق دولت یعنی دولت غالب وبخت بیدارده دیرلر یعنی طالع
مساعد معناسنه بخفت فعل ماضی بحسب لغت اویودی دیمکدر اما مراد
زایل اولدی وکتدی دیمکدر دولت بیداردن مراد ایام ورد اولوب سریع الزوال
اولدیغندن * محصول بیت دون کیجه شاه شجاعك باغ ارم نام باغچه سنك
کلستاننده لطافت هوادن که نسیم سحریدن زلف سنبل پریشان واشفته
اولوردی کلستانه دیدم ای کل پادشاهنك تختی جام جهان بینلکی قنی یعنی
کل قنی کلستان دیدی حیف ودریغ اول دولت بیدار اویودی یعنی زایل
اولدی کتدی (سخن عشق نه انست که اید بزبان * ساقیا می ده وکوتاه کن این
کفت وشنفت * کوتاه قصه دیمکدر کوتاه کن بحسب لغت قصه ایله معناسنه
اما بویله مقاملرده طی ایله معناسنه یعنی کلیا ترك ایله دیمکدر کفت وشنفت
بو ایکی لفظ فعل صورتنده اسملردر دیمه واشتمه * محصول بیت عشق سوزی
ومصاحبتی اول دکلدرکه دله کله یعنی عشق امر حالیدر قالی دکل عاشقلر
اکار عشق نه حالتدر بی درد اولنلر نه بیلور ایمدی ای ساقی باده ویر وترك ایله
بو دیمه یی واشتمه یی یعنی عشق کفت وکوی ایله بلنمز قیل وقالی ترك ایدوب باده کتور
دیمکدر (اشك حافظ خرد وصبر بدریا انداخت * چه کند سوز غم عشق نیارست
نهفت * نیارست فعل نفی ماضی قادر اولمدی نهفت یعنی مصدر معناسنه
کزلمك دیمکدر * محصول بیت حافظك کوزی یاشی عقل وصبرینی دریایه

آتدی یعنی بوندن اول عقل وصبر قوتیله بکاوکریه سنی ضبط ایدردی
وکوزندن یاش چقارمزدی اما شمدی کریه وبکاسی غالب اولوب اشکی طغیان
ایدوب خرد وصبری مغلوب اولدی اشك دریایه آتدی بیوردیغی کثرت کریه دن
کنایه در کانه که اشك دریادر خرد وصبری غرق ایلدی مصراع ثانی یی مذکوره
حکم تعلیلده ایراد ایدوب بیوررلر سون عشقك غمنك حرارتنی کزلمکه قادر
از بحر رمل
اولمدی پس اول جهتدندر کثرت کریه سی وله عفی عنه (دل ودینم شد ودلبر
بملامت برخاست * کفت با ما منشین کز تو سلامت برخاست * شد بونده رفت
معناسنه در ملامت ولوم ولومه لامك فتحه لریله ازارلمق برخاست قالقدی
* محصول بیت دلم ودینم هوای عشقله کتدی دلبردخی ملامته قالقدی یعنی
رسوای اولدیغمچون بنی لوم ایلمکه قالقوب دلبر دیدی بزمله اوتورمه
زیراسندن سلامت قالقدی یعنی سلامتدن ملامته دوشدك شمدنکرو
بزمله اوتوروب دورمه که بی ننك ونام اولدوك (که شنیدی که درین بزم دمی
خوش بنشست * که نه در آخر صحبت بندامت برخاست * که اسمدر کیم
معناسنه مقدم مفعولیدر شنیدینك وشنیدی فعل ماضی مخاطبدر خطاب
عام طریقیله تقدیر کلام که شنیدی استفهام انکاری اسلوبیله دمی ده
یاوحدتیچوندر ندامت مصدردر پشیمانلق معناسنه که لفظی ایکی برده بله
حرف ربطدر * محصول بیت کیمی اشتدك که مجلس دنیاده برساعت حضور
وصفا ایله اوتوردی که آخر صحبتده پشیمانلغله اول مجلسدن قالقمدی یعنی بزم
دنیاده هرکیم که برایکی کون مسرور اولدی اردنجه بش اون کون مغموم
اولدی زیرا دنیانك خلقی بووضع اوزرینه در (شمع اکر زان رخ خندان بزبان
لافی زد * پیش عشاق تو شبها بغرامت برخاست * زبان لفظ مشترکدر اسانله
شمعك فتیله سنده یانن آتش مابیننده پس بونده زبان ایهام طریقیله مذکوردر
لافی ده یا وحدت ویاتنکیر ایچوندر غرامت اودکدر یعنی اوده مسی لازم
اولان نسنه دین ودیت کبی * محصول بیت شمع اکر اول رخ خندان زبانیله لاف
اوردیسه یعنی کندینی اول رخ خندانه تشبیه ایدوب اویکندیسه سنك
عشاقك اوکنده نیجه کیجه لر ایلدیکی لافك غرامتیچون ایاغ اوزره دیکلوب
طوردی حاصلی صباحه دك ایاغ اوزره دیکلوب طوردیغی سنك عشاقك
اوکنده ایلدیکی کستاخلقدن اعتذار ایچون که هم یانوب یاقیلورو هم
کوزیاشین دوکر (در چمن باد بهاری ز کنار کل وسرو * بهواداری
آن عارض وقامت برخاست * بهار یده یا حرف نسبت بهوادارده با سببیت
افاده ایدر هوادار وصف ترکیبیدر محبت معناسنه در * محصول بیت

محبتیله قالقدی یعنی پیدا اولوب جانان جانبنه اسدی کادی بل قالقدی دیرلر
اسدی معناسنه ترکیده ده استعمال ایدرلر حاصلی عارض هواسیله کلی وقامتی
هواسیله سروی ترك ایلدی دیمکدر لف ونشر مرتب طریقیله (مست
بکذشتی واز خلوتیان ملکوت * بتماشای تو آشوب قیامت برخاست *
خلوتیان خلوتینك جمعی خلوته منسوبلر دیمکدر ملایکه مقامنه عالم ملکوت
دیرلر پس خلوتیان ملکوتدن مراد ملایکه در آشوب قاریشقلغه وفتنه یه
دیرلر * محصول بیت جانانه خطاب ایدوب بیوررسن مست کچدك وملایکه دن
سنك تماشاك سببیله فتنهٔ قیامت قالقدی یعنی پیدا اولدی حاصلی سنك
مستانه لکك بشردن کچوب ملکاره فتنه وآشوب صالدی (پیش رفتار
تو پا برنکرفت از خجلت * سرو سرکش که بناز قد وقامت برخاست * رفتار
وصف ترکیبیدر اریدندن بیمار ودیدار کبی رفت وبیم ودید کنوریجی معناسنه
رفت بونده اسمدر یورمه معناسنه پس معنی سنك یوریشك اوکنده دیمك اولور
برنکرفت قالدرمدی خجلت مصدردر اوتانمق معناسنه سرکش وصف
ترکیبیدر باش چکیجی معناسنه یعنی کسه یه باش اکمز ومنقاد اولمز بناز وقد
وقامت با بونده معیت معناسنی افاده ایدر قد وقامتله نازلنمق دیمکدر
برخاست بونده دوردی معناسنه در * محصول بیت سنك یوریشك قتنده
ویا اوکنده اوتنددیغندن ایاغن قالدرمدی سرکش سرو که قد وقامتله نازلنمغه
قالقدی یعنی سرو سرکش تفرلنمغه طوردی سنك رفتارك یاننده ایاغن
قالدروب رفتاره مالك اولمدی خجلندن وحیرتدن (حافظ این خرقه بینداز
مکر جان ببری * کآتش از خرقهٔ سالوس وکرامت برخاست * این خرقه دن
مرادی ریا خرقه سیدر خرقهٔ فقرایی ریا ایله کینلره تعریضدر مکر بونده باشدکه
معناسنه در اوله که جان قورتره سین دیمکدر کآتش ده که حرف تعلیل خرقه یی
اتمغه علتدر سالوس ریا معناسنه اسمدر جاسوس وجاموس وزنی اوزره *
محصول بیت ای حافظ بو کیدیکك ریا خرقه سنی کیدر اوله که آتش دوزخدن
جان قورتره سین زیرا ریا وکرامت خرقه سندن آتش ظاهر اولدی یعنی ریا ایله
خرقه کیوب کرامت صاتنلر رسوای عالم اولدیلر پس سن بو صفی
از بحر مضارع
کیدرسنده وارسه رسوای عالم اولمیه سین خرقهٔ سالوس وکرامتدن آتش
مفعول فاعلات
قالقمق رسوای اولمقدن کنایه در وله رحم روحه (روی تو کس ندید
مفاعیل فاعلات
وهزارت رقیب هست * در غنچهٔ هنوز وصدت عندلیب هست * هزارت
تاسی معنی جهتندن رقیبه مقیددر وصدت تاسی عندلیبه * محصول بیت
جانانه خطاب ایدوب بیوررسنك رویکی کمسه کورمدی حال بوکه بیك

رقیبك وار غنچه ده سین هنوز یعنی دخی پرده ایچنده سین حال بوكه
یوز عندلیبك وار حاصلی خانه دن طشره چقمامش انك قوینده سین لكن
عالم تمام مبتلا كدر اخرنده ها اولان لفظده همزه وحدتیچون وخطاب
ایچون ومصدریت ایچون اولور غنچه لفظنده مصدریت ظاهردردین كمسه
مكرر خطا ایلمش زیرا معنی بانكدر همزه نك ذكل تنكیم سابقا بیان اولنمشدر
ثانیا غنچه ده مصدریت ظاهر دردیدكیده خطادر كه انده یا خطابیچوندر
وهمزه مجتلبه یایی ماقبلنه ایصال ایچوندر (كرامدم بكوی تو چندان غریب
نیست * چون من درین دیار فراوان غریب هست * فراوان چوق دیمكدر
* محصول بیت اكر سنك محله كه كلدم ایسه اولقدر عجیب دكلدر مصراع ثانی
حكم تعلیلده در زیرا بنم كبی بو دیارده چوق غریب وار حاصلی بنم سنك
محل كه كلمم غریب دكلدر زیرا غربا مقاهیدر غریب ایسه غریبه مایلدر كه
الغریب الی الغریب یمیل دیاردن مراد بونده كوی جاناندر (هرچند دورم
از تو كه دور از تو كس مباد * لیكن امید وصل توأم عن قریب هست * دور از تو
كس مباد جمله دعائیه حشو ملیح در * محصول بیت هر نقدر كه سندن ایراغ
ایسم كمسه ایراق اولمسون اما سنك وصلك امیدی یقیندر یعنی عن قریب واصل
اولمق امیدی واردر حاصلی ظاهرا سندن بعیدم اما وصل امیدی قریبدر
(درعشق خانقاه وخرابات فرق نیست * هرجا كه هست پرتو روی حبیب
هست * محصول بیت طریق عشقده خانقاه له میخانه ما بیننده فرق یوقدر
هر بركه واردر انده دوستك یوزی پرتوی واردر یعنی اكر صومعه زاهد
واكر دیر راهبدر جمعنده خدا حاضردر وآثار جمال وجلالی منكشف
ومنجلیدر (انجا كه كار صومعه را جلوه میدهند * ناقوس دیر راهب ونام
صلیب هست * كار صومعه دن مراد اصناف عباداتدر ناقوس كلیسالرده
بر تیمور تخته در كه اوقات صلواتده چالرلر وقت صلوتی بیان ایچون دیر كلیسا
وناقوسك دیره اضافتی لامیه در دیر كده راهبه اضافتی بویله راهب كشش
جمعی رهبان كلور رانك ضمی وهانك سكونیله صلیب كافرلر كتوردیكی
خچدر كه بالجمله قلیچ شكلنده در جمعی صلب كلور صادك ولامك ضمیله
وصلبان علی وزن رهبان دخی كلور * محصول بیت اول یرده كه صومعه
ایشینه یعنی عبادتنه جلوه یعنی حسن وجمال ویررلر راهب دیرك ناقوسی
ونام صلیبی انده واردر حاصل كلام خلاق عالمه جمیع اشیا تعبد
اوزره در وهر یرده حاضردر وجمیع ادیان وملله معبوددر * كه معتكف دیرم
وكه ساكن مسجد * یعنی كه ترا میطلم خانه بخانه بیت * در صومعه ومدرسه

ودیر

ودیر وكنشت * ترسنده دوزخند وجویای بهشت * حاصلی صومعه زاهد ودیر
راهب حقیقت ومجاز كبی مثلا زماندر تنكیم خواجه بیورر بیت * دركار
خانه عشق از كفر ناكزیر نیست * اتش اكر بسوزد كر بولهب نباشد * حاصلی
اشیا اضداد یله متبیندر پس ضدان بیله كرك كه متبین اوله روز وشب كبی
(عاشق كه شد كه یار بحالش نظر نكرد * ای خواجه درد نیست وكرنه طبیب
هست * اولكی كه اسمدر كیم معناسنه ایكنجیسی حرف ربط درما بعدینی
ماقبلنه ربط ایدر ای خواجه خطاب عامدر ای عزیز دیمكدر درد لفظنده
اغری یه دیرلر صكره بعض بلیه لرده استعمال ایلدیلر * محصول بیت خواجه
استفهام انكاری طریقیله بیورر كیم عاشق اولدیكه یارانك حالنه نظر ایلمدی
یعنی البته یار كرچكدن عاشقه التفات ایلر اما ای عزیز درد یوقدر والا حبیب
واردر یعنی جانان طبیبدر اهل دردی وعشقی بیلور بیلیجك علاج ایلر حاصلی
مشكل اهل درد اولمقدر والا درمان مقرردر بیت * زبخت ماست كنه ورنه
خاطر لیلی * بكرد بادیه جست وجوی مجنون نیست * بیت عاشقان هرچند
مشتاق جمال دلبرند * دلبران بر عاشقان از عاشق ترست (فریاد حافظ
این همه آخر بهرزه نیست * هم قصه غریب وحدیث عجیب هست * این همه
بو قدر دوكلی دیمكدر آخر ادات تأكیددر تنكیم اولكی غزلده بیان اولنمشدر
بهرزه باحرف زاید تأكید افاده ایدر هرزه انجق بی فایده وزاید سوزه دیرلر هم
ادات تأكید قصه غریب وحدیث عجیب تركیبلری توصیفیدر ویالری
وحدتیچوندر * محصول بیت حافظك عشق جاناندة ایلدیكی فریاد وفغان
عبث یره دكلدر بر غریب وبر عجیب حدیثدر یعنی حافظ عشق جاناندة دكه
نسنه دن بود كلی فریاد وفغان ایلمز كنه بر اولوایش ظهور ایلمشدر كه انی نالان
وكریان ایلمشدر رواه رضی عنه (بدام زلف تو دل مبتلای خویشتنست * بكش
بغمزه كه اوراسزای خویشتنست * مبتلای خویشتنست اضافتی لامیه در
كندینك مبتلاسیدر یعنی كندی كندینی مبتلا ایلمشدر سزای خویشتنست
كندینه لایقدر * محصول بیت سنك زلفك دوزاغنه كوكل كندینی مبتلا
ایلمشدر انی بلاسنه غیری كمسه سبب اولمامشدر ایمدی غمز كله انی هلاك ایله كه
كندینه لایقدر كه نیچون بویله مشكل طوزاغه كندینی كرفتار ایلدی كمسه جبر
ایلمكسزین (كرت ز دست بر آید مراد خاطر ما * بدست باش كه خیری بجای
خویشتنست * مصراع ثانینك اولنده نسخه لر مختلفدر اما بز بو نسخه یی
اختیار ایلدك واكل وجهه بدست باش نیز اول دیمكدر خیرده كی
یا وحدتیچوندر * محصول بیت اكر سنك الكدن كلورسه كوكلمزك مرادینی

حاصل ایلك تیزاول كه كندی یرنده برخیردر یعنی محلنده برخیردر (بجانت
ای بت شیرین من كه همچون شمع * شبان تیره مرادم فنای خویشتنست
* بجانت با حرف تخصیص ویاقسمدر بت شیرین اضافتی بیانیه در وبونك
منه اضافتی لامیه دركه حرف بیان شبان شبك جمعیدر شذوذا تیره قره كو
معناسنه شبان تیره اضافتی بیانیه در فنای خویشتنست اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت سنك جانكچون ای بنم طاتلی بتم
یعنی ای بنم محبوبم كه شمع كبی قرا كو كیجه لرده كندمی افنا ایلك مرادمدر
(چو رأی عشق زدی باتو كفتم ای بلبل * مكن كه ان كل خودرو برای
خویشتنست * رأی لفظ مشتركدر فكر معناسنه اولمسی مشهوردر
هندپادشاهنه ده رأی دیرلر تنكیم بیان اولندی رایك عشقه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر باتو با حرف صله مكن نهی مخاطبدر كنیدندن مفعولی
محذوفدر مكن ای عشق ویارای عشق مكن تقدیرنده دركه حرف تعلیلدر
كل خودرو وصف تركیبیدر كندی كندینه بیتجی كل یعنی كسه تربیه سیله
وجود بولمش دكل اگرچه كه كل خودرو بیان كلینه ده دیرلر اما جانادن كنایت
اولدیغیچون بیان كلینه اطلاقی مناسب دكل برای خویشتنست بامع
معناسنه رای فكردر برای خویشتن اضافتی لامیه در * محصول بیت
خواجه بلبله خطاب ایدوب بیورر چونكه عشق فكرینی یعنی عاشق اولمق
تدبیرینی ایدرلشینی ایلدك ا ای بلبل سكا سوزم ونصیحتم بودر كه عشق فكرینی
ایلمه زیرا اول كل خودرو یعنی كسه نك سوزیله ونصیحتیله عامل اولمیان كل
كندی رایله در یعنی خودرای وخودپسنددر كسه راینه تابع اولمز اعدی
چوق زحمت چكرسین ای عندلیب بوفكردن فراغت ایله (بمسك چین وچكل
نیست بوی كل محتاج * كه نافهاش زبند قبای خویشتنست * بمسك با حرف
صله چین لفظ مشتركدربری پیچ وشكن معناسنه كه محبوبلرك زلفنده
وكیسوسنده اولور كاه اولور كه ابرولرینه ده چین اثبات ایدرلر بریده
تركستانده برشهرك آدیدركه چینی كاسه لراندن كلور كوزللری غایت چوق
اولور وجمله سی اق یوزلی وقره كوزلی وقره قاشلی اولور اشعار عجمده كوزللری
چوقلغله وغایت كوزللغله مثل اولمشدر بریده چین وصف تركیبیدن جزء اولور
عرق چین وخوشه چین كبی چكل تركستانده بركوزلی غایت چوق یره
دیرلركه جمله سی بت پرستاردراصلنده اول مملكتده برمعظم كلیسایه دیرلركه
غلبۀ استعمالله اول كلیسا واقع اولدیغی مملكته علم اولمشدركه حرف تعلیل
نافهاش نافه مسك كوبكنه دیرلروها ادات جمعدر روشین ضمیر بوی كله

راجعدر بونده كلك روایح طیبه سنه نافه لری استعاره ایلدی بند قبا بند باغدر
اوكی اچق قفتان عجم قفتانلرینی صول قولتغی التنده اولان باغ بند قبادن
مراد اول باغلردر * محصول بیت كلك لطیف وفرح بخش قوقیسی چین
وچكلك مسكنه محتاج دكل زیرا لطیف نافه كبی قوقولری كندی قفتانك
ایلكندندر یعنی باغندندر كه بند قبا اثبات ایلمك استعاره طریقیله در قبادن
مراد چیچكدر بوندن مراد بربریله متصل وممتزج اولمقدر حاصلی بركسه كه
فننده كامل وماهر اولسه اول فننده غیریدن استغنائیه محتاج دكل بوقصه دن
حصه در (مروبخانۀ ارباب بی مروت دهر * كه كنج عافیت درسرای
خویشتنست * مرو فعل نهی مخاطبدر ارباب جمع رب اصحاب معناسنه كه
حرف تعلیل كنج بوجق عافیت اسمدر الله تعالی قولندن بربلایی دفع ایلمك
كنج عافیت اضافتی بیانیه در * محصول بیت دهرك یعنی زمانك مروتسز
اهل دولتنك اوینه كتمه زیرا سكا عافیت بوجغی كندی سرایكده در یاخود
سنك عافیت بوجغك كندی سرایكده در حاصلی كندی اوك بوجغنده توكل
وقناعتله یكنمك زمانك مقادیر بلزمی وتسز ارباب دولتنه وارمقدن اولی
واحری در (بسوخت حافظ ودرشرط عشق جانبازی * هنوز برسر عهد
وفای خویشتنست * جانبازی جانباز وصف تركیبیدر جان اوینادیجی
معناسنه ویاسی مصدریه در سر عهد سر بونده مقحمدر تأكید افاده ایدر
عهد قول وقرار معناسنه وفای عهده عطف تفسیری قبیلندندر * محصول
بیت حافظ یاندی حال بوكه عشق وجانبازلق شرطنده اولان اولكی عهد
ووفاسی اوزرنده در یعنی فانی اولدی وجانانی عشقنده ومحبتنده كندی عهدی
ووفاسی اوزره در حاصلی جاندن كچدی جاناندن كچمدی وله ایضا (حال دل
باتو كفتنم هوسست * خبر دل شنفتنم هوسست * كفتنم وشنفتنم وغیرلری
اخر غزله وارنجه مصدرلردر فاعله مضاف * محصول بیت كوكلم حالنی سكا
سویلمكه هوسم واردر كوكل خبرین سندن اشتمكه هوسم واردر حاصلی كوكل
بندن كیدوب سنك دام زلفكده قرار ایلدی سكا سویلیوب سندن
انك احوال واخبارینی استمكه هوسم واردر (طمع خام بین كه قصۀ فاش *
از رقیبان نهفتنم هوسست * طمع خام وجود بولمز طمع درفاش اصلنده فاشی
ایدی عجم یانك تركیله استعمال ایلر * محصول بیت خام طمعی كور كه مشهور
قصه یی یعنی عشق ومحبت جانانی رقبادن كزلمكه هوسم واردر (شب قدری
چنین عزیز وشریف * باتو تاروز خفتنم هوسست * قدری ده یا وحدتیچوندر
خفتن یاتمق واویمق تا انتهاء غایتیچوندر * محصول بیت بوبجلین عزیز وشریف

برقدر کیجه سی سنکله صباحه دك یاتمغه هوسم واردر یعنی سنکله یاتمق آرزو
ایدرم (وه که دردانهٔ چنین نازك * درشب تارسفتنم هوسست * دردانهٔ ده
یاوحدتیچوندر همزه وحدتیچوندردین اصابت ایلمش زیراوحدته
منصوص اولان یادربالاتفاق همزه حرف مجتلبه دریائی ماقبلنه ایصال
ایچون * محصول بیت اه که بونجلاین نازك دردانه یی قرانکو کیجه دلمك
ارزومدر یعنی بو غزل کبی جوهری کیجه سویلمك استرم دلمکی شعرا
سویلمکدن کنایت ایلمش نتکم خواجه بیورمشدر * بیت غزل کفتی ودرسفتی
بیاوخوش بخوان حافظ * که برنظم توافشاند فلك عقد ثریارا * شعرا اکثر نظم
کلامی کیجه لرده ایدرلر اول جهتدندرکه شب تاره تخصیص ایلدی (ای صبا
امشبم مدد فرمای * که سحرکه شکفتنم هوسست * صبادن بونده مرادی
فیض رحمانیه درکه حرف تعلیل شکفتن اچلمق بونده لازمدر * محصول بیت
بویله لطیف بحرده شعرسویلکه فیض رحمانیه دن استمداد ایدوب بیوررای
صبا بو کیجه بکا یوریعنی عون وقوت بیورکه سحروقتنده اچلمق هوسمدر
حاصلی بو کیجه بکا معاونت ایله برلطیف غزل دیوب سحروقتنده سخن
شناسلره اوقیوب خندان وشادان اولیم (ازبرای شرف بنوك مژه * خاك راه
تورفتنم هوسست * شرف رفعت معناسنه در بنوك با استعانتیچون نوك
فتحی وضمی لغتدر برنسنه نك سوری اوجی دمرن کبی وقلمك کسلن جانبی کبی
مژه کربك مژکانده دیرلر رفتن سپورمك * محصول بیت شرف کسب ایلمکیچون
کربك اوجیله سنك یولك طپراغنی سپورمك آرزومدر یعنی اکتساب دولت
واجتلاب عزتیچون کزدیکك یوللری سپورب کوزم یاشیله صولمق استرم
(همچو حافظ برغم مدعیان * شعر رندانه کفتنم هوسست * برغم با حرف
صله رغم ده رانك ضمی وفتحی وکسری جایز مصدردر اصل لغتده برکسه نك
بورنن یره سورتمکدر رغامدندرکه مرادف ترابدر یعنی طپراق نتکم سبحه
صبیانده کلمشدر مصرع تراب ورغام وثری خاك وطین کل دیمش اما بونك کبی
برلرده نسبت وکورلك معناسنه در فلانك کورلکنه دیرلر مدعیاندن مراد
خصمادر * محصول بیت حافظ کبی دوشمنلر کورلکنه رندانه اشعار سویلمك
هوا وآرزومدر یعنی مجازی غزللر سویلکه هوسناکم مدعیلر غمنه وله رحم
روحه (ای هدهد صبا بسبا میفرستمت * بنکر که از کجا بکجا میفرستمت *
هدهد صبا اضافتی بیانیه در هدهد الاجه ایبك دیدکاری قوشدرکه
حضرت سلیمان علیه السلامك پیکاریدر سبا حضرت سلیمانك خاتونی
بلقیسك مملکتیدر میفرستمت می اداة حالدر میفرستمت فعل حال میم ضمیر

مرفوع متصل فاعلی وتا ضمیر منصوب متصل معناسنه مفعولی فرستادندن
مشتق بنکر فعل امر مخاطبدر نکریدندن بکجا با حرف صله کجا افندده دیمکدر
مکاندن استفهامدر * محصول بیت ای صبا هدهدی سنی سبایه ارسال
ایدرین کورکه نره دن نره یه دك سنی ارسال ایدرین یعنی ای صباسنی کوی
جانانه کوندریرم که * عاشقلرك سباسی کوی جاناندر نظرایله که سنی نه
عزیز وشریف مقامه کوندریرم عشاق اسرار عشق کشف ایلمکه همراز وهم
زبان بولمدقلرندن صبا ایله مصاحبت ومحاکا ایدرلر بو جهتدندرکه صبایه برید
عشاق وپیك مشتاقان دیرلر (حیفست طایری چوتو درخاکدان غم *
زینجا باشیان وفا میفرستمت * طایری دن مراد بونده قوشدر خاکدان
چوبلك خاکدان غم اضافتی بیانیه در باشیان با حرف صله اشیان یوه اشیان
وفا اضافتی ده بیانیه در * محصول بیت خواجه هدهد صبایه خطاب ایدوب
بیوررسنك کبی برمرغ غم چوبلکنده اولمق حیفدر یعنی دنیا که غم
مزبله لکیدر انده سنك کبی طایر بلند پرواز حیفدر پس بوندن سنی اشیان
رفایه یعنی کوی جانانه کوندره یم (درراه عشق مرحلهٔ قرب وبعد نیست *
می بینمت عیان ودعا میفرستمت * مرحله قونجق یر بینمت فعل حال میم
متکلم فاعلی وتا مفعولی عیان عینك کسریله مفاعله بابندن مصدردر معاینه
معناسنه * محصول بیت هدهد صبادن خطابی جانانه توجیه ایدوب بیورر
طریق عشقده منزل قرب وبعد یوقدر اشکاره کوریرم سنی ودعا کوندریرم
عاشقك عشقی کمال بولیجق نره یه که باقسه کندی جانانی کورر پس کلام اکا
کوره در حاصلی میفرستمت بونده میکنم معناسنی متضمندر والا معنا
جهتنده استقامت بولمز (هر صبح وشام قافلهٔ از دعاء خیر * درصحبت شمال
وصبا میفرستمت * قافله قفل یقفل دن یعنی نصر بابندن اسم فاعلدر اصلنده
طایفهٔ قافله ایدی کثرت استعمال الله موصوف ترك اولدی مصدری قفول
کاور لغتده سفردن دونمکه دیرلر اما اصطلاحده واستعمالده جماعت
مسافرینه دیرلر کرکسه کتمسون کرکسه سفردن دونسون
اما عسکر جماعتی اولمق شرطیله واخرنده یا وحدتیچوندر برقافله دیمکدر شمال
شینك فتحیله لدوزیلنه دیرلر انك مقابلنده اسن یله جنوب دیرلر جیمك فتحیله
صحبتدن بونده مراد مصاحبت ومقارنتدر * محصول بیت هرصباح
واخشام خیردعادن برقافله یعنی ادعیهٔ کثیره شمال وصبا ریحیله ارسال ایدرم
زیرا بونلر برید عاشقان وپیك مشتاقاندر حاصلی هروجهله اسرار عشاقه
محرملردر (ای غایب ازنظر که شدی همنشین دل * میکویمت دعا وثنا

میفرستمت * ای حرف ندا منادای محذوفدر تقدیر کلام ای جانان غایب
ازنظردر که حرف رابط صفتدر شدی فعل ماضی مفرد مخاطبدر همنشین دل
هم ادات مقارنت هم حجره وهمخانه وهمسفره کبی همنشینك دله اضافتی
اسم فاعلك مفعولنه اضافتنه قریب برمعنادر * محصول بیت ای نظردن
غایب جانان که دله مقارن ومصاحب اولدك سکا دعا ایدرم لیل ونهار
وسکا ثنا ارسال ایدرم مرادی خواجه نك ظاهرا وباطنا دعا وثنا که مشغولم
ظاهرا زبانله مشافهة وباطنا نامه ومکتوب ایله (تا لشکر غمت نکند ملك دل
خراب * جان عزیز خود بنوا میفرستمت * تا حرف تعلیل ملك میمك ضمی
ولامك سکونیله بونده مملکت معناسنه دل بونده کوکل معناسنه دراصل
ترکیب ملك دلم در ضرورت وزنیچون ومصراع ثانیده اسم ظاهر وضمیر متکلم
قرینه سیچون میم حذف اولدی خود بونده کندی معناسنه بنوا با بونده
معیت افاده ایدر ونوا بونده برك وساز وازق معناسنه دراصل ترکیب برا اسم
نوادر * محصول بیت تا کیم سنك غمك عسکری بنم دلمك ملکنی خراب ایلمیه
دیو کندی جان عزیزمی عسکر غمه ازق دیو کوندریرم جایزدر که بنوانك
باسی حرف زاید اوله (تا مطربان زشوق منت آکهی دهند * قول وغزل بساز
ونوا میفرستمت * تا حرف تعلیل مطربان مطربك جمعیدر بونده سازنده لر
وکوینده لر مراددر شوق واشتیاق نفسك برنسنه یه چکلمسنه دیرلر یعنی
زیاده مایل اولمسنه دیرلر منت تا ضمیر خطاب الهی ده یا حرف مصدر دردهند
فعل مضارع جمع غایب قول وغزل هر بری علم انغاملك برنوعیدر نتکیم بوفنه
عارفه معلومدر بساز با مع معناسنه وساز بونده دوزن معناسنه در ومطلق
چالغی التلرینه سازدیرلر نوا نغماتدن برنغمه نك اسمیدر حاصلی نغمهٔ
اصفهان که اصول اربعه نك بریسیدر انك فرعی واردر بریسی حسینی
وبریسی نوادر وبعض اهل نغمه بونلره پرده اصطلاح ایدرلر والامناقشة
فی الاصطلاح نوالفظ مشترکدر چالغی التلرندن برالتده ده نوادیرلر اما بوزمانده
بوالت مهجور ومتروکدر وبالجمله بونده نوا ایهام طریقیله واقعدر * محصول
بیت مطربلر بنم شوقمدن سنی آکاه ایلمیکیچون قول وغزل تصنیف ایدوب
ساز ونوا ایله سکا کوندریرم بو مقامده قول وغزل وساز ونوایی بلمین خیلی
تصرف ایلمش التفات اولنمسون حاصلی خواجه نك مرادی بودر که اشعاری
مقامات ونغمات طرزیله سکا ارسال ایلدکم انکیچوندر که مطربلردن اشتدکك
زمانده بنم سکا اولان شوق واشتیاقمی بیله سین (ساقی بیا که هاتف غیبم بمژده
گفت * با درد صبر کن که دوا میفرستمت * هاتف بونك کبی یرلرده غیبدن

کلان آوازه دیرلر که صاحبی کورنمیه بمژده مضاف محذوفدر بطریق مژده
دیمکدر * محصول بیت ای ساقی کل که هاتف غیب بکا مشتلق طریقیله دیدی
درد دله صبر ایله که سکا دوا کوندریرم وبا درده صبر ایله با حرف صله اولدیغی
تقدیرجه وبا درده صبر ایله با حرف ظرف اولدیغی تقدیرجه (در روی خود
تفرج صنع خدا بکن * کاینهٔ خدای نما میفرستمت * تفرجك صنعه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وصنعك خدایه مصدرك فاعلنه که
حرف تعلیل خدای نمای وصف ترکیبیدر خدایی کوستره جك اینه دیمکدر
بونده صنعدن مراد مصنوعدر یعنی اللهك مخلوقیدر * محصول بیت کندی
رویکده اللهك صنعنی تفرج ایله که سکا خدایی کوستره جك آینه کوندریرم
جایزدر که بو بیت هاتف مژده سنك تتمه سی اوله حاصلی سکا اینهٔ قلبی
کوندریرم پس اکا روی برکمالنی مقابل ایله ونظر صال که انده صنع خدایی
دل که نور خدایی مشاهده ایلیه سن نتکیم واقعدر * بیت ای نور خدا در نظر
از روی تو مارا * بکذار که در روی تو بینم خدارا (حافظ سرود مجلس ماذکر خیر
تست * تعجیل کن که اسب وقبا میفرستمت * سرود ابره دیرلر ذکر خیر خیرلی
ذکر قبا اوکی اچق قفتاندر * محصول بیت خواجه تجرید طریقیله بیوررای
حافظ بزم مجلسمزك سرودی سنی خیرلی اکمقدر تیز اول ایمدی که سکا اسب ایله
قفتان کوندریرم کل مجلسمزی مشرف ایله بونده قبادن مراد یغمورلق
اولمق وارزیرا اکابر اعزه دن برکسه یی مجلسنه دعوت ایلسه براتله بر یغمورلق
کونده ررلر علی الخصوص که کون یغمورلی اوله وله رحم روحه (ای غایب
ازنظر بخدا میسپارمت * جانم بسوختی ودل دوست دارمت * ای حرف ندا
منادی سی محذوف تقدیر کلام ای جانان غایب ازنظر در بخدا با حرف صله
می ادات حال سپارمت فعل مضارع میم ضمیر مرفوع متصل فاعلی وتا ضمیر
منصوب متصل مفعولی مودّای کلمه شمدیکی حالده اصمرلدم سنی دیمکدر
بسوختی با حرف تأکید سوختی فعل ماضی مفرد مخاطبدر یا ضمیر مخاطب
فاعلی یاقدك دیمکدر وبدل واو حرف حال وبا حرف ظرف ویا معیت دارمت
وجه سابق اوزره فعل مضارع میم ضمیر مرفوع متصل فاعلی وتا ضمیر
منصوب متصل مفعولی بو اعرابی تکرار ایلمدن غرض خاطرلرده کمال انتقاشله
منتقش اولسون که اخر غزله دك اکثر بو قافیه ده بویله واقع اولمشدر اجراسنه
قادر اوله وسائر یرلرده که واقع اوله بو اسلوب اوزره اجرا ایلیه * محصول بیت
حضرت خواجه نك جانانه نامه یرینه ارسال بیوردقلری غزللردندر
بیوررکه ای نظردن غایب اولان جانان سنی اللهه اصمرلدم جانمی یاقدك حال

بوکه کوکاده ویا کوکلاه سنی دوست طوتر یعنی سورم دیمکدر حاصلی هرنقدر
که جفا کورسم سندن کوکلم اوصانمز کرکسه یقین اول وکرکسه ابراق بیت
بیك جفا کورسم ای صنم سندن * بونه سوزدرکه اوصنم سندن (تادامن
کفن نکشم زیر پای خاك * باورمکن که دست زدامن بدارمت * تا انتهای
غایتیچوندر یا توقیت ایچوندر دامنك کفنه اضافتی استعاره طریقیله در
نکشم فعل نفی مستقبل پایك خاکه اضافتی استعاره طریقیله زیرا خاکده پا اولمز
باور اسم جامددر استقلال استعمالی یوقدر بلکه داشتن وکردن مشتقاتیله
مستعملدر نتکم بونده کردن مرادفی کنید ینك نهی مخاطبله مستعملدر
مؤدای عبارت اینانمه دیمکدر که حرف بیان بدارمت باء حرف استقبال
* محصول بیت طپراغك آیاغی آلتنه کفنم آنکنی چکمینجه یعنی اولمینجه
اینانمه که الم اتککدن چکم حاصلی اولنجه عشقکی ترك ایلمزم دیمکدر (محراب
ابروان بنما تا سحرکهی * دست دعا برارم ودر کردن ارمت * محراب ابروانه
اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی حاصلی اضافتی بیانیه در ابروان ابرونك
جمعیدر خلاف قیاس اوزرینه بنما امر مخاطبدر تا حرف تعلیل سحرکهی که
کاهدن مخففدر ویا حرف وحدت دست دعا دعایه دست اثباتی استعاره
طریقیله در اضافت بیانیه در برآرم بر حرف استعلا عربیده علی کبی ارم فعل
مضارع نفس متکلم وحده صیغه سیدر آریدندن که حرف مخففدر
اوریدندن درکردن در حرف صله در یا معناسنه ارمت مذکور اریدندن
معهود مضارع * محصول بیت بکا ابرولرك محرابنی یعنی ابرولرك کوستر تا کم
سحروقتی دعاالنی قالدیرم یعنی دعایه ال قالدیرب سکا دعا ایدوب ایکی قوللرمی
بوینکه حمایل ایدم عین کمال ایرشمیه یعنی سکا یرامز کوز دکیه مقصود سکا
یرامز کوز دکمکیچون ایکی الم قالدیروب دعا ایدوب کردنکه حمایل برینه
اتمقدر (کر بایدم شدن سوی هاروت بابلی * صد کونه جادویی بکنم
تا بیارمت * باید فعل مضارع مفرد غائبدر بایدندن کرك اولمق معناسنه
میم بونده ضمیر منصوب متصل مفعولی معناده اماشدنه ناظردر شدم
تقدیرنده وشدن رفتن معناسنه فاعلدر بایدك هاروت بابلی هاروتك بابله
اضافتی ادنی ملابسه ایله انده محبوس اولدیغیچوندر یا حرف نسبت بابل
بغداد ایله حله اراسنده بر یرك اسمیدر اصلنده بر حصارلی بر یولك شهرایمش
اما بوزمان شویله مندرس ومنطمس اولمشدرکه حصاردن ودیاردن اثر ما
ظاهر دکلدر وبعضیلر دیدیلرکه هاروت وماروت هندستان دیارنده اولندر
بغدادده یارنده اولان دکلدر والعلم عندالله جادویید یای ثانیه مصدریه در

بکنم

بکنم باحرف استقبال کنم فعل مضارع متکلم وحده تاحرف تعلیل بیارمت
باحرف استقبال یارمتك یاسی همزه دن مبدلدر اصلنده آرمت درمعلوم
اوله که بر کلمه نك اولنده همزه اولسه اکا باء استقبال ویامیم ناهیه ویانون نافیه
داخل اولسه همزه یایه مبدل اولمق مقرردر مثلا بیاید ومیاید کبی * محصول
بیت هاروت بابلی جانبنه بکا کتمك لازم اولورسه یوزدرلی جادولق ایلرم
تا که سنی کتورم حاصلی هرنه وجهله که ممکن ومیسردر سنی کتورمکه سعی
ایدرم مثلا سحرکه عملی کفر وضلالتدر هیچ بر وجهله کتورده منسم
بالضروره انکله کتورمکه سعی ایدرم مطلع غزلك شرحنده ذکر اولمشدی که
نامه برینه ارسال بیوردقلری غزللردندر پس دعاوی اکا مبتنیدر حاصلی
جانانیله بعد جسمانی واقع اولمغین مبالغه ایله عرض اشتیاق ایلر (بارمده
ازکرم برخود تا بسوز دل * در پات دمبدم کهر ازدیده بارمت * بار بونده
اجازت معناسنه نتکم مولانا جامی بیوررر بیت توداده بار هرخسی من مرده
ازغیرت بسی یکبار میرد هر کسی بیچاره جامی بار ها اولکی بار اجازت معناسنه
میم ضمیر معنی جهتنده ده صیغه سنه مقیددر یعنی مفعولیدر ضرورت
وزنیچون تقدیم قلنمشدر اصل کلام باردهم دردهامر مخاطب صیغه سیدر
بکا اجازت ویر دیمکدر برخود بر بونده فوق معناسنه مضاف اولمشدر خود
بعض نسخه ده سوی خود واقعدر ایکیسنك معناسی بردر تا تعلیل ایچوندر
حتی معناسنه بات اصلی پایدر ایدی ضرورت وزنیچون یا ساقط اولمش دمبدم
ایهام طریقیله ذکر اولمشدر بارمت فعل مضارع باریدندن مشتق بونده متعدی
واقع اولمش یاغدیررم دیمکدر بو بیتده ایکی بار رد العجز علی الصدر طریقیله واقع
اولمش * محصول بیت کرم ولطفکدن بکا کندی پاینکه اجازت ویرتا
کوکل حرارتیله ایاغکه دمبدم کوزدن کهر یاغدرایم یعنی ایاغکه دوشوب
کوز یاشی دوکم (صدجوی آب بسته ام ازدیده در کنار * بربوی تخم
مهرکه دردل بکارمت * بسته ام یعنی بند ایلمشم کنار یان معناسنه در
بوی امید ورجادر مهر بونده محبت معناسنه بکارمت فعل مضارع
کاریدندن اکمك معناسنه وکاشتن وکشتن کاف عربینك کسریله وکاریدن
وبرزیدن هپ بر معنایه در یعنی یره تخم صاچمق تخم مهر اضافتی بیانیه در
* محصول بیت یانمده کوز یاشمدن یوز صو ایرمغی بند ایلمشم سنك
کوکلکه محبت تخمنی اکمك امیدیله حاصلی اطرافم آغلمقدن کوللر
ودریالر اولدی اول امیدله که سن کوروب رحم ایلیوب بکا مایل اوله سین
بعض نسخه ده بو بیت بویله واقع اولمش (میکریم مرادم ازین اشك سیلبار *

تخم محبتست که در دل بکارمت * سیلبار وصف ترکیبیدر باریدندن
یاغدرمق متعدی معناسنه سیل یاغدریجی معناسنه کثرت بکادن کنایه‌در
تخم محبت اضافتی بیانیه‌در * محصول بیت اغلرم امام ادم بو سیل
یاغدریجی کوزمك یاشندن محبت تخمیدرکه کوکلکه اکم حاصلی کثرت بکادن
مقصودم کوکلکه محبت دوشروب کندومه مایل ایلمکدر (خونم بریخت
وزغم هجرم خلاص داد * منت پذیر غمزهٔ خنجرکذارمت * بریخت وداد
فعللری غمزه‌یه متوجهلردر تنازع طریقیله وزغم واوعطف بونده مفتوح
اوقمق کرك وزنه خلل کلمیه منت پذیر وصف ترکیبیدر منت قبول ایدیجی
معناسنه مضاف اولمشدر غمزه‌یه وغمزه کوزدن وقاشدن صادر اولان حرکته
دیرلر امابونك کبی یرده عشوه وناز معناسنه‌در مضاف اولمشدر خنجرکذاره
که وصف ترکیبیدر کذاریدندن معناسی خنجر کچریجی دیمکدر میم متکلم معنا
جهتندن منت پذیره مقیددر پس بونده اعتراض طریقیله واقعدر خنجر
کذار بهادراوصافندندر وتاء ضمیر معنا جهتندن مضاف الیهیدر خنجرکذارك
* محصول بیت قانمی دوکدی وهجران غمندن بکا خلاص وردی یعنی
بنی هجران غمندن قورتردی بو جهتدن سنك خنجرکذار غمزه‌كك منت
پذیریم یعنی ممنونیم حاصلی بنی قتل ایدوب هجراناندن قورتردیغی جانمه
منت بیلورم وبو خنجرکذار ونیزه کذار ذاایله در بهادرلقدن کنایه‌در
(خواهم که پیش میرمت ای بی وفا طبیب * بیمار بازپرس که در انتظارمت *
خواهم فعل مضارع متکلم وحده که حرف بیان میرمت فعل مضارع وحده
میم ضمیر مرفوع فاعلی وتاضمیر منصوب مفعولیدر ای حرف ندا ومنادی
طبیب ضرورت وزنیچون تأخیر قلنمشدر تقدیر کلام ای طبیب بی وفادر بیمار
مقدم مفعولیدر باز پرسك باز بونده تأکید افاده ایدر انجق پرس بانك ضمیله
امر مخاطبدر پرسیدندن صوردیمکدر که حرف تعلیلدر انتظارمت میم متکلم
مضاف الیه‌در ومجموع مضاف ومضاف الیه مضاف اولمشدر یای مخاطبه
* محصول بیت ای وفاسز طبیب سنك اوکنده اولمك استرم بیچاره‌کی صورکه
انتظارکده ایم یعنی جان ویرمکیم سنك عیادکه موقوفدر بیمارکی صورکه
انتظارکده ایم دیمکدن مقصودی بودر یعنی درومصراع ثانینك خواهی بودر
(حافظ شراب وشاهد ورندی نه وضع تست * فی الجمله میکنی ولیکن فرو می
کذارمت * شاهدی عجم محبوبده استعمال ایدر ظاهر بودرکه ملکدن
مستعاردر زیرا عرب فرشته‌یه شاهد دیرلر عجم عباره وانواع مناهی‌یه
مرتکب اولنه دیرلر ویا حرف مصدر دروضع لغتده قومقدر امابونك کبی

یرلرده حال وشان وکار معناسنده مستعملدر فی الجمله آزجق معناسنده
مستعملدر میکنی فعل مضارع مخاطب یا ضمیر خطابدر واو بونك کبی یرلرده
استدراکیچوندر لیکن واوه معناسنه فرو میکذارمت فرو بونده تأکید
ایچوندر میکذارمت فعل حال ویا استمرار متکلم وحده میم ضمیر متکلم فاعلی
وتا مفعولی * محصول بیت ای حافظ شراب ایچمك وکوزل سومك وعیارلق
ایلمك سنك حالك وکارك دکلدر کرچه آزوجوق ایدرسك اماسنی ترك ایدوب
اهمال ایدرم یعنی سن بو ایشلری اکرچه ایشلرسن لیکن بن سنك حالکه مقید
اولمزم وسنی دائرهٔ اعتباردن اسقاط ایدرم بونده میکنی دنصکره کان واو
زایددر دین واو استدراك معناسنی افاده ایلدکین یازمش وله ایضا رحم الله
روحه (یارب سببی سازکه یارم بسلامت * بازاید وبرهاندم ازچنك ملامت
* سببی ده یاوحد تیچوندر سازامر مخاطبدر سازیدندن ایله دیمکدرکه حرف
تعلیل بسلامت بامع معناسنه درباز بونده کیرو معناسنه برهاندم فعل
مضارع غایب ضمیر فاعلی تحتنده مستتر یاره راجعدر ومیم ضمیر منصوب متصل
مفعولی بنی قورتره دیمکدر * محصول بیت یارب بر سبب ایله که یارم سلامتله
کیرو کله وبنی ملامت پنجه‌سندن قورتره یعنی انك هجراندن بی تاب وطاقت
اولوب بی اختیارمدن بعض اوضاع غریبه صادر اولورکه خلقك لومنه سبب
اولور ایمدی یارب بر سبب ایله که یارم کله وبنی خلقك ملامتندن قورتره (خاك
ره ان یار سفر کرده بیارید * تاچشم جهان بین کنمش جای اقامت * سفر کرده
سفر ایلمش یعنی سفره کتمش تا حرف تعلیل حتی معناسنه جهان بین وصف
ترکیبیدر بینیدندن جهان کوریجی دیمکدر جای اقامت دوراجق یردیمکدر
* محصول بیت اول سفر ایلمش یارك یولی طپراغن کتورك تا جهان کوریجی
کوزمی اکا منزل ومقام ایلیه‌یم یعنی انك غبار راهنی کوزمه توتیا یرینه
چکین که دائما اندن ضیا ونور کسب ایلسون (فریاد که ازشش جهتم راه
ببستند * ان خال وخط وزلف ورخ وعارض وقامت * جهتم ده کی میم متکلم
معنا جهتنده راهه مقیددرشش جهت ذکر ایلدی واسباب حسندن دخی
التی نسنه کتوردی * محصول بیت فریاد وفغان که التی جانبدن یولمی بغلدیلر
جانانك اول خال وخط وزلف ورخ وعارض وقادی یعنی بنی جمیع جهاتندن
قطع ایدوب کندینه متعلق قلدیلر (امروز که در دست توام مرحمتی کن *
فرداکه شوم خاك چه سود اشك ندامت * مرحمتیده یاوحدت ویاتنکیر
ایچوندر اشکدن مراد اغلمقدر ندامت ندمدن مصدردر یعنی علم باندن
پشیمانلق معناسنه * محصول بیت بوکونکه سنك الکده‌یم ای

جانان بکا مرحمت ایله زیرا یارنکه طپراق اولم یعنی اولم نه فائده پشیمان اولوب
اغلمق یعنی بو کونکه دنیاده صاغم وحال بوکه بکا رعایت ایلمك الکدن کاور
پس مرحمت ایدوب رعایت ایله زیرا یارن اولدیکمدن صکره بنی اجیوب
پشیمان اولاسك کرك اما صوك پشیمانلق فایده ویرمز (ای آنکه بتقریر وبیان
دم زنی از عشق * ما با تو نداریم سخن خیر وسلامت * دم بونده نفس معناسنه
دم زنی بحسب لغت نفس اوررسین دیمکدر اما مقصود تکلمدر خیر وسلامت
دیو عجم وار الله ه اصمرلدق دیجك یرده استعمال ایدرلر * محصول بیت ای
شول کسه که تقریر وبیان ایله عشقدن سوز سویلرسین یعنی عشقی قیل وقال الله
بیان ایدرسین بزم سنکله سوزمز یوق وارکیت خیر وسلامتله زیرا عشق حالدر
قاله صغمز حاصلی عشق صرف توحید وتصوفدرکه حالیدر قالی دکلدر * بیت
تصوف ترك قیل وقاله دیرلر * همان وجد وسماع وحاله دیرلر * پس ایمدی بزم
سنکله سوزمز یوق زیرا بز عشقی حال ایدنمش ایزوسن قیل وقال پس آرامزده
مسافهٔ بعیده واربز سنکله سویلشمزز (درویش مکن ناله ز شمشیر احبا *
کین طایفه از کشته ستانند غرامت * درویش منادی حرف نداسی محذوفدر
احبا حبیبك جمعیدر دوستلر معناسنه کین که حرف علت این اشارتدر
طایفه یه عبارتدر احبادن بونده غرامتدن مراد قان بهادر * محصول
بیت ای درویش دوستلر قلیجندن ناله وفریاد وفغان ایلمه زیرا بو احبا دید کاری
طایفه مقتولدن دیت الورلر یعنی عاشقلرین قتل ایدرلر وقولمز بورلدی دیو
مقتولدن دیت الورلر (در خرقه زن آتش که خم ابروی ساقی * برمی
شکند کوشهٔ محراب امامت * در خرقه ده در باء صله معناسنه در برمی
شکند بر حرف تاکیدمی شکند فعل مضارع ضمیر فاعلی تحتنده مستتر خم
ابرویه راجعدر معناسی قرر یعنی شکست ایدر * محصول بیت خواجه بیت
سابقده مذکور اولان درویشه خطاب ایدوب ویرر خرقه یه آتش اورکه
ساقینك خم ابروسی امامت محرابنك کوشه سنی یقار وخراب ایلر حاصلی
ساقینك خم ابروسی تمام عالمی کندینه میل ایتدیروب راکع وساجد ایلدی
شمدنکرو زهد وتقوی صوفیلق ایشی اولدی محراب امامته کیم باش اکر
ساقینك کوشهٔ ابروسی واریکن که اول کوشهٔ محرابی یقر یعنی عرضنه کسر
ویرر که کسه اکا توجه ایلمز (حاشا که من از جور وجفای تو بنالم * بیداد لطیفان
همه لطفست وکرامت * بیداد بی ادات سلبدر وداد عدله دیرلر بیداد ظلم دیمکدر
بونده کرامت مصدردر کرم معناسنه * محصول بیت خواجه جانانه خطاب
ایدوب حاشا که بن سنك جور وجفا کدن اکلیوب شکایت ایدم مصراع

ثانی حکم تعلیلده واقعدر زیرا لطیفلرك ظلمی هب لطف واحساندر حاصلی کل
فعل من اللطیف لطیف (کوته نکند بحث سر زلف تو حافظ * پیوسته شد
این سلسله تا روز قیامت * کوته کوتاهدن مخففدر قاعدهٔ سابقه اوزره
پیوسته اولاشق سلسله زنجیر زلفی زنجیره تشبیه ایدرلر تا انتهاء غایت ایچوندر
الی معناسنه در * محصول بیت حافظ سنك سر زلفك بحثنی کوتاه ایلمز
یعنی حکایت وبیانده تقصیر ایلمز حاصلی بو بر مطول قصه درکه بونی مختصر
ایلمز زیرا بو سلسله متصلدر قیامت کوننه دك یعنی تسلسلنه حد وغایت
قیامتدرکه حضرت مولانا جامی بیورر بیت * هرکز حدیث زلف تو کوته
نمی شود * این کفت وکوی تا بقیامت مسلسلست * وله ایضا (زان یار دلنوازم
شکریست با شکایت * کر نکته دان عشقی خوش بشنو این حکایت *
دلنواز وصف ترکیبیدر نوازیدندن کوکل اوخشیجی دیمکدر رعایت خاطردن
تعبیردر نکته دانده وصف ترکیبیدر دانیدندن نکته بلیجی معناسنه
مضاف اولمشدر عشقی یه اسم فاعلك مفعولنه اضافتی کبی اخرنده کی
یا ضمیر مخاطبدر اکر عشقك نکته دانیسك دیمکدر خوش بونده ایو معناسنه در
* محصول بیت اول دلنواز یاردن شکرله شکایتم وار یعنی دلنواز اولدیغی
جهتدن شاکرم اما بیت ثانیده بیوردیکی کبی هیچ بر خدمتمك قدرینی
بلمدیکندن شاکیم اکر عشقك نکته دانیسك بو حکایتی ایی ایشت زیرا شکر
وشکایت متضادلردر بر محلده جمعی مخالف کورینور شکریست ده کی
یا تنکیر ایچوندر وحدت ایچون دکلدر (بی مزد بود ومنت هر خدمتی که کردم
* یارب مباد کس را مخدوم بی عنایت * مزد کیراه یعنی اجرت خدمتده
یا وحدت ایچوندر مباد نهی غایبدر مخدومده اضافتده جایز عدم اضافتده
عنایت ارادت معناسنه * محصول بیت جانانه هر بر خدمت که ایلدم
اجرتسز ومنتسزدر یارب کمسه نك مخدومی ارادتسز وبا کمسه نك ارادتسز
مخدومی اولمسون یعنی مقادیر عشاقی بلمز مخدومی اولمسون (رندان تشنه لب
را آبی نمی دهد کس * کویی ولی شناسان رفتند ازین ولایت * رندانك تشنه
لبه اضافتی بیانیه در تشنه لب وصف ترکیبیدر طوداغی صوسز دیمکدر
آبیده یا وحدت ایچوندر بر ایچم صو دیمکدر بعض نسخه ده جامی دوشمش
بر قدح دیمکدر جایزدرکه بونده آبدن مراد باده اوله ولی شناسان وصف
ترکیبیدر ولی شناسك جمعی ولی بلیجی معناسنه ازین ولایت بو ولایتدن مراد
مملکت شیرازدر بونده رندلردن مراد اولیادر مجازا * محصول بیت تشنه لب
رندلره کمسه بر ایچم صو ویا بر قدح باده ویرمز کانه ولی بیلجیلر بو مملکتدن کتدیلر

از بحر مضارع
مفعول فعلاتن
مفعول فاعلات

يعني مقادبر ناسی بنلربو عملکنده قالمدی سورلدی (درزلف چون کمندش
ای دل مپیچ کانجا * سرها بریده بینی بی جرم وبی جنایت * درزلف در حرف
صله معناسنه کمنداقرق درترکیسی مستعمل دکل فارسیسی مستعملدر مپیچ
فعل نهی مخاطبدر پیچیدندن کانجا که حرف تعلیل انجا انده یعنی کمندکبی
زلفده بریده بانك ضمی ورانك کسریله اسم مفعولدر کسلمش معناسنه جرم
کناه جنایت عطف تفسیریدر * محصول بیت اول جانانك کمندکبی زلفنه
دولشمه ای کوکل زیرا اول زلفده کناهسز وجنایتسز کسلمش باشلر کوررسین
یعنی اکا دولهشان جان وباشدن کچمك کرك (چشمش بغمزه ماراخون
خورد میپسندی * جانا روا نباشد خونریز را حمایت * سابقا ذکر اولدی که
غمزه کوزدن وقاشدن صادر اولان حرکته وشیوه یه دیرلر ما رادهرا تخصیص
افاده ایدر بزم دیمکدر خورد فعل ماضی مشترکدر یمك وایچمك
ما بیننده واو حرف حال میپسندی فعل مضارع مخاطبدر یا حرف خطاب
بکنورسین یعنی لایق کوررسین جانا منادی اخرنده کی الف حرف ندادر
روا جایز معناسنه خونریز وصف ترکیبیدر ریزیدندن قان دوکیجی دیمکدر را
حرف صله حمایت مصدردر حمی یحمی دن یعنی ضرب یضرب بابندن رمی
یرمی کبی برنسنه قورومق مثلا باغ وچایر قورومق کبی اسم فاعلی حامی واسم
مفعولی محمی کلور محمیه ادرنه دیرلر محفوظه ومصونه معناسنه * محصول بیت
سنك چشمك غمزه استعانتیله بزم قانمزی ایچدی سنده لایق کوررسین
ای جان خونریزی یعنی قاتلی حمایت جایزدکلدر چشمك غمزه اوقلریله
قانمی دوکدی وسن لایق کوررسین ایمدی چشم خونریزکی ای جان حمایت
جایزدکل خواجه کبی وجود شریفك دمنی سفك ایلدیکیچون (درین شب
سیاهم کم کشت راه مقصود * از کوشه برون آی ای کوکب هدایت * شب
سیاهدن مراد هجران قرا کوکیجه سیدر مقصوددن مراد وصالدر
کوکب هدایتدن مراد جاناندر * محصول بیت بو فراقك قرا کوکیجه سنده
راه وصال ناپدید اولدی ای هدایت کوکبی اولان جانان بر کوشه دن
طشره چق تا که راه مقصود پدید اولوب وصال حاصل اوله هدایت مطلوبه
واصل اولان یوله دلالت ایلمکه دیرلر (ازهر طرف که رفتم جزوحشتم نیفزود
* زنهار ازین بیابان وین راه بی نهایت * ازهر طرف از بونده یاء صله
معناسنه وحشتم میم متکلم اضافی لامیه در وحشت خلقدن اورکوب
قاچمقدر نیفزود فعل نفی ماضی افزودندن ارتغدی دیمکدر زنهار امان معناسنه
بیابان دن مراد فراق بیابانیدر وباعشق بیابانیدره محصول بیت وادی فراقك

وباعشقلك هرجانبنه که واردم وحشتمدن غیری نسنه زیاده اولمدی یعنی
وحشتم ارتدی امان بو بیابانندن وبو نهایتسز یولدن یعنی هجران وباعشق
بیابانینی اولقدر که کزدم بکا وحشتمدن غیری نسنه حاصل اولمدی ایمدی امان
فراق بیابانندن وانك نهایتسز راهندن وباعشق بیابانندن وانك نهایتسز
راهندن (این راه رانهایت صورت نمی توان بست * کش صد هزار منزل
بیشست در بدایت * این راه دیدیکی راه عشق ومحبتدر ویا بیت سابقده مذکور
اولان راه فراقدر کش که حرف تعلیل شین ضمیر راهه راجعدر بیشست بیش
ارتق زیاده معناسنه بدایت اولدر نهایت مقابلی * محصول بیت بو راه عشقك
نهایتنه صورت بغلمق اولمز یعنی بوکا نهایت تعیین ایلمك اولمز زیرا بونك اول
قوناغنده یوزبیك منزلدن زیاده در حاصلی طریق عشقه حد وغایت ویرمك
اولمز زیرا بونك اولی یوزبیك منزلدن زیاده در تا اخری نه اوله سر در بعض
نسخه ده نمی توان یرینه بکجا توان دوشمشدر (ای افتاب خوبان میجوشد
اندرونم * یکساعتم بکنجان درسایه حمایت * بعض نسخه ده خوبان یرینه
خوبی دوشمش یاء مصدریه ایله کوزللك دیمکدر میجوشد فعل حال
جوشیدندن قینار معناسنه که عربجه فوروغلی دیرلر اندرونم اندرون ایچ
معناسنه بونده مراد یورك وجکردر میم متکلمه اضافی لامیه در
یکساعتم میمی معنا جهتندن بکنجان عبارتنه مقیددر بکنجان امر مفرد
مخاطبدر کنجانیدندن الف ونون تعدیه ایله یعنی اصل کنجیدندر صغمق
معناسنه صکره الف ونون کلمکله متعدی اولدی صغندرمق بلکه صغنق
معناسنه در * محصول بیت ای کوزللر افتابی یورکم وجکرم حرارت عشقدن
قینار برساعت بنی حمایتك وعنایتك کولکه سنده صغندر یعنی اسوده
حال ایله سایه حمایت اضافی بیانیه در (هرچند بردی ابم روی ازدرت نتابم
* جور از حبیب خوشتر کز مدعی رعایت * هرچند هرنه دکلی دیمکدر آبدن
مراد یوز صوییدر یعنی عرض نتابم فعل نفی استقبال تابیدندن دوندرم
دیمکدر مصراع ثانی حکم تعلیلده در * محصول بیت هرند کلی که یوزم
صوینی التدك یعنی عرضم ضایع ایلدك یوزیمی قپوکدن دوندرم یعنی
استان سعادتکی ترك ایلم زیرا حبیبدن جور وجفا خوشتردر دشمنك
رعایتندن زیرا کل فعل من الملیح ملیح (عشقت رسد بفریاد کرخود بسان
حافظ * قرآن زبر بخوانی درچارده روایت * بعض نسخه ده مصراع ثانی بویله
واقعدر هر هفت سبع خوانی درچارده روایت وبعضیسنده قرآن سبعه
خوانی درچارده روایت عشقت نامی معنا جهتنده فریاده مقیددر بفریادت

تقدیرنده بسان ادات تشبیه درزبرازبردن مخففدر برنسنه یی ازبردن
اوقومقدرزاء مکسور واوقیوب حرف ابتدا اخذ ایلمك وبرلفظی سینه معناسنه
الوب سینه دن اوقومق دیمك لفظده ومعناده خطا ایلمکدر درچارده روایت
معلوم اوله که شیوخ قراءت یدیدرنتکم بیورمشلردر قطعه ✱ استاد قراءت
بشمر پنج ودوپیر ✱ بوعمرو علا ونافع وابن کثیر ✱ پس حمزه وابن عامر
وعاصم دان ✱ زین جمله کسایی شمر وهفت بگیر ✱ وهر برشیخك ایکی راویسی
واربونده تفصیلی تطویله مؤدی اولورمراد ایدن کتب قراءتده کورسون
✱ محصول بیت نسخهٔ اول سنك فریاد که عشق ایرشورا کرخود حافظ
کبی قرآن شریفی اون درت روایتده ازبر اوقورسك یعنی وصول الی الله عشقله
اولور قراءت سبعه یی اون درت روایتله ازبر اوقومغله اولمزوالا بواسلوب اوزره
قرآن شریفی اوقیانلر اولیاء الله اولمق کرکیدی هرهفت سبع یدی سبع
دیمکدرسینك ضمی وبانك سکونیله یدیدن برنتکم ثمن سکزدن بروعشر اوندن
بری دیمکدر بونك اصلی بودرکه حجاج ظالم زماننده قرآن شریفی یدی
حصه یه تقسیم ایلدیلر واول حصه لره اسباع دیدیلر وکرو اوتوزقسمه تقسیم
ایلدیلر واول اقسامه اجزا دیدیلر پس خواجه نك هفت سبع بیوردیغی تمام
مصحف شریفدن کنایه در یعنی تمام مصحف شریفی اون درت روایت اوزره
اوقورسکده وصول الی اللهه سبب عشق ومحبتدر مجرد قرآنی رعایت
دکلدر وله رحمه الله روحه (مدام مست میدارد نسیم جعد کیسو یت ✱ خرابم
میکند هردم فریب چشم جادو یت ✱ مدام لفظ مشترکدر دوام معناسنه
دایم بنی مست طوتردیمك اولور باده معنا سنه اولنجه شراب بنی مست طوتر
دیمکدر اما مقصود اولکیدر ایکنجی دکلدر جعد قورجقدر نتکم سابقا بیان
اولندی کیسو صاچ بلو کنه دیرلر فریب اسمدر الدامه معناسنه چشم جادو
اضافتی بیانیه در ✱ محصول بیت سنك کیسوك جعدینك نسیمی بنی دایم
مست طوتر یعنی کیسوك طاتلی قوقوسی هرزمان بنی اسرك طوتر وچشم
جادوکك فریبی بنی دایم خراب ایلر مدام ومست وخراب مراعات نظیر
قبیلندندر (پس ازچندین شکیبایی شبی یارب توان دیدن ✱ که شمع دیده
افروزیم درمحراب ابرو یت ✱ شکیبایی صبور معناسنه یای ثانیه حرف
مصدردر صبورلق دیمکدر توان دیدن ممکنمیدر کورمك که بیان امکان شمع
دیده اضافتی بیانیه در افروزیم فعل مضارع متکلم مع غیره افروزیدندن
یاقندرمق معناسنه یعنی روشن ایلمك محراب ابرو یت تا ضمیر مخاطب
ومحراب ابرو اضافتی بیانیه در یعنی مشبه بهك مشبهه اضافتیدر ✱ محصول

بیت

ردشمعی و سروری

بیت بونجه صبرایتدکدن صکره عجب برکیجه کورمك ممکنمیدر که دیده شمعنی
سنك محرابه مشابه ابروك کده ضیالندیره وزیعنی بوذ کلی جفا وجورکدن
صکره عجب برکیجه دیدار وصال میسر اولورمی دیمکدر (سواد لوح بینش را
عزیز ازبهر آن دارم ✱ که جانرا نسخهٔ باشد زنقش خال هندو یت ✱ سواد قرالق
مقابلی بیاضدر که اتلقدر لوح تخته بینش اسم مصدردر کورش معناسنه
سوادك لوحه اضافتی لامیه در بینشه بیانیه لوح بینشدن مرادی مردم
چشم یعنی ببك ازبهر لاجل معناسنه یعنی تعلیل نسخه مثال واورنکدر
یاسی وحدتیچوندر هندونك واوی نسبت ایچوندر ترکیده کی کبی مثلا
مصرلو وشاملو دیرلر مصرلی وشاملی دیجك یرده معلوم اوله که کلمه آخرنده
الف وواو ویا اولسه اضافت حالنده بونلردن صکره یا اثبات ایلمك لازمدر
بوغزلك قافیه سنده واقع اولدیغی کبی ✱ محصول بیت لوح بینش سوادینی
انکیچون عزیز طوترم یعنی کوزمك قره سیکنی انکیچون کوزمده حفظ
ایدوب عزت وحرمت ایدرم که جانه برمثال ونسخه اوله سنك هندوه منسوب
خالك نقشندن یعنی سیاه بکمکدن حاصلی بیکی خاله وخالی ببکه تشبیه چوق
واقع اولمشدر اعدی سنك خالکه بکزه دیکیچون بیکی کوزده یادکار دیو حفظ
ایلرم (تو کرخواهی که جاویدان جهان یکسر بیارایی ✱ صبارا کوکه بردارد
زمانی برقع ازرو یت ✱ جاویدان وجاوید ابدی دیمکدر یکسر برکز برا وغردن
دیمکدر بیارایی با حرف تأکید یارایی اصل آرایی ایدی همزه یایه قلب اولمشدر
نتکم سابقا ذکر اولدی ایدی آرایدندن مشتق بزه یه سین دیمکدر برقع بانك
ضمی ورانك سکونی وقافك فتحی وضمیله یوز اورتیسنه دیرلر ✱ محصول بیت
اکر استرسن جهانی ابدی براوغردن بزه یوب مزین ایلیه سین صبایه
سویله که برزمان یوزکدن برقعی قالدرا که تمام عالم یوزکدن مزین
ومنور اوله زیرا رویك نور محضدر هرنه یره که اشعه سی دوشرسه اورایی منور
ومزین ایدر (وکر رسم فنا خواهیکه ازعالم براندازی ✱ بیفشان تا فرو ریزد
هزاران جان زهره و یت ✱ براندازی برحرف تأکید اندازی فعل مضارع
مخاطبدر اندازیدندن اتاسین وبراغه سین بیفشان با حرف تأکید بفشان
یا همزه دن منقلب فعل امر مخاطبدر افشاندندن سلك دیمکدر سلکن دیمك
دکلدر تا حرف تعلیل فرو الغنده اشغه معناسنه در اما بونك کبی
یرلرده تأکید افاده ایدر انجق ریزد فعل مضارع مفرد غایبدر ریزیدندن بونده
دوکله دیمکدر بیفشانك مفعولی مقدر زلف ویا کیسو ویا کاکلدر حاصلی
اقسام مودن برنسنه وریزدك فاعلی هزاران جاندر فتأمل ✱ محصول بیت

واكراسترسن كه رسم وقانون فنايى جهاندن اتوب كيدره سين يعنى قانون
فنايى دفع ايليه سين زلفكى وكيسوككى سلك تاهر برقيلندن نيجه بيك
جان دوكاه يعنى ارواح مجرده خود فنا طارى اولمز حاصلى اجسام واشباح
عالمدن مرفوع اولور وصافى ارواح قالور ارواح خود باقى ابد بد رفانى اولمز
پس عالمدن رسم فنا قالقار (من وباد صبا مسكين دوسر كردان بيحاصل *
من ازافسون چشمت مست واوازبوى كيسويت * من مبتدا وصبا معطوف
ومصراع ثانى خبرى مسكين بونده مشترك واقع اولمشدر من ايله صبا بيننده
منه صفت اولنجه مسكنتدن صفت مشبهه در صبايه صفت اولنجه ياء نسبت
ونون تاكيدله مسكه منسوب اولور مسكلى ديمكدر سر كردان بحسب لغت
باشى چكن نكندر اما اصطلاحده متحير معناسنه در من وصبايه صفت بعد
صفتدر وبى حاصله اضافتى بيانيه در افسون سحر وحيله * محصول بيت بن
مسكين وباد صبا مسكين ايكى حاصلسز سر كردان ايز بن سحر چشمكدن مست
وصبا بوى كيسوكدن مستدر مسكينلكده شريك اولديغمز كبى مستانه
لكده ده شريك ايز بن ومسكين باد صبا ايكى بى حاصل سر كردان ايزدين
مصراع اول ثانى يه مرهون اولديغى اكلامش (زهى همت كه حافظراست
كزدنى وازعقبى * نيايد هيچ در چشمش بجز خاك سر كويت * زهى زانك
فتحى وكسريله كلمهٔ تحسين وتعجبدر كه رابط صفت حافظراست را ادات تخصيص
وسين ونا ادات خبر حافظكدر ديمكدر كز كه تحسين همته علندر روزاى مفرده
ابتدا ايچوندر من معناسنه دنى وعقبى عربيده دنيا الفله يازيلور والفله
اوقنور اما عقبى ياءيله يازيلور والفله اوقنور اما عجم ياءيله يازرو ياءيله اوقورموسى
وعيسى ويحيى وغيريلرده بوقبيلدندر كزدنى وازعقبى مصراع ثانى يه
مرهوندر * محصول بيت عجب همت كه حافظكدر يعنى حافظك همتى نه
عجب همتدر كه دنيادن واخرتدن سنك محلاتك اوجى طپراغندن غيريسى
كوزينه كلمز يعنى كوزينه كورنمز حاصلى سنك سر كويك خاكنى كوزينه توتيا
ايلور وله رضى عنه (المنة لله كه در ميكده بازست * زان روكه مرا بردر اوروى
نيازست * منت مصدردر من يمن دن يعنى نصر بابندن بر مصدر بده من در
نامز حاصلى مضاعفدر معلوم اوله كه منت ايكى قسمدر بريسى توبيخى وبريسى
تنبيهى توبيخى اولدركه بركسه يه برايلك ايليه سين صكره اول ايلديكك ايلكى
باشنه قاقه سين يعنى بن سكا فلان ايلكى ايلدم ديه سين بو منت مذمومدر
عقلا وشرعا زيرا نصله منهى در * قوله تعالى لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والاذى
* تنبيهى اولدركه بركسه اولادينه واتباعنه على سبيل الاستعطاف ديركه

بنم سزه رعايتم سايرلر اولادينه واتباعنه رعايتى كبى دكلدر بلكه وجوهله
انلردن زياده در بو منت مذموم دكلدر روايت كريمه ايله منصوصدر * قوله
تعالى بل الله يمن عليكم * پس منت بونده توبيخى اولديغى تقديرجه مقصود
اعتراف اولوركه منت اللهه لايقدر يعنى بوقدر نعم كه بزه اعطا ايلمشدر ودايم
ايدرا كر بوندن اوتورى بزه توبيخ ايلسه لايقدر اخباره مقصود دكلدر يعنى بزه
منت ايلدى ويا منت ايلرديمك دكلدر اما منت تنبيهى اولديغى تقديرجه
اعترافده اخبارده اولمق جايزدر پس كلستان اولانده منت خدايه ديمك فاسددر
زيرا خدا امنانندر ممنون عليه دكلدر بو تحقيق اولدقدنصكره ايمدى منت
خدايه كه ميخانه قپوسى اچقدر ديلر منانى ممنون عليه دن فرق ايلمشلردر
اوضميرى ميكده يه راجعدر نيازه روا ثباتى استعاره طريقيله درنياز عرض
احتياجه ديرلر * محصول بيت منت اللهه كدركه ميخانه قپوسى اچقدر اول
يوزدنكه انك قپوسنده در روى نيازم يعنى ميكده قپوسى مفتوح اولديغيچون
ممنون خدايز زيرا مفتوح اولمسى مرادمزدر اول يوزدنكه روى نيازم باب
ميكده ده در حاصلى روى نيازم باب ميكده ده اولديغيچون مفتوح وكشاده
اولمسى مرادمزدر يعنى ميكده قپوسى مفتوح اولديغيچون اللهه شكرايدرز
ديمكدر (خمها همه در جوش وخروشند زمستى * وان مى كه درانجاست
حقيقت نه مجازست * خمها خمك جمعيدر كو بدر جوش اسمدر جوشيدندن قيمه
معناسنه خروشده اسمدر طاشمه معناسنه مراد خمهادن عشاقدر كه عشق
مستانه لكندن جوش وخروشده درلر وان مى واو حرف حال ميدن مراد عشق
ومحبتدركه حرف رابط صفت * محصول بيت عشق ومحبت مستلكندن
عشاق جانان جميعا جوش وخروشده درلر واول مى كه انلرده در يعنى اول عشق
ومحبت كه انلرده در حقيقى در مجازى دكلدر حاصلى انلرده اولان كيفيت بادهٔ
حقيقت كيفيتيدر بادهٔ مجازى كيفيتى دكلدر (ازوى همه مستى وخروشست
وتكبر * وزما همه بيچاركى وعجز ونيازست * وى ضمير كنايه در جانانه دن
* محصول بيت اول جانانه دن صادر اولان هپ مستلك وخروش وتكبردر
وبزدن صادر اولان هپ بيچاره لكدر وعجز ونيازدر يعنى اول جانانه دن استغنا
وتكبر بردر ظهوره كلن وبزدن تنزل ونامرادلكدر زيرا اكا لايق اول
وبزه لايق بودر (رازى كه برخلق نكفتيم نكوييم * بادوست بكوييم كه او محرم
رازست * رازى ده يا حرف وحدت كه حرف رابط صفت برخلق برقت يعنى
عند معناسنه مضاف اولمشدر خلقه ياى بطنيله بادوست با حرف صله بكوييم
فعل مستقبل ويا فعل امر متكلم مع غيره كه حرف تعليل * محصول بيت بر رازى

كه خلق قتنده سويلدك وسويلمز اول رازى دوسته سويلرز وياسويليلم زيرا
دوست محرم رازدر حاصلى هيچ كمسه يه سويلديكمز رازى دوسته سويلرز
(شرح شكن زلف خم اندر خم جانان * كوته نتوان كرد كه اين قصه درازست
* شكن وشكنج بوكم ديمكدر مثلا قاشلرده بوككدن حاصل اولان بوكم
برى كبى خم بوكرى واكرى وبكم معناسنه در * محصول بيت جانانك بورمى
وبوكمى چوق زلفنك شكن وشكنجينك شرحنى قصه قلمق اولمز زيرا بواوزون
قصه در زياده تطويله محتاجدر دراز وكوتاه تضاد قبيلندندر (باردل مجنون
وخم طرهٔ ليلى * رخسارهٔ محمود وكف پاى ايازست * باربونده يوكدركه
كنايه در محنتدن وبوايكى واوه قارنيچوندر عطف ايچون دكلدر نته كم شيخ
سعدينك بوبيتنده اوله دست مجنون ودامن ليلى روى محمود وخاكپاى اياز
* محصول بيت مجنونك اضطراب خاطرى خم طرهٔ ليليله در وسلطان
محمودك يوزى ايازك طبانيله در يعنى اول ايكيسى متلازماندر بوايكى شى
متلازمان اولديغى كبى يعنى مجنون كه عاشقدر اكا ليليدن بلا ومشقت
لازمدر ومحمود اكرچه پادشاهدر ايازه بنده سيدر اما مقتضاى عشق اولدركه
معشوق نازده عاشق نيازده اوله (بردوخته ام ديده چوباز از همه عالم * تاديدهٔ
من بررخ زيباى توبازست * بردوخته برحرف تأكيد دوخته ديكمش يعنى
يومش باز بونده طغاندر تا ابتداء غايتيچوندر زيبا ياراشق ديمكدر باز بونده
اچق معناسنه در * محصول بيت تمام عالمدن كوزى طغان كبى ديكمشم
يعنى يومشم اول وقتدن بريكه كوزم سنك زيبا يوزكه اچقدر يعنى سنى
كوروب سولى دنياكوزمه كورنمز اولدى زيرا مقتضاى عشق بودر
(دركعبهٔ كوى توهرانكس كه درآيد * از قبلهٔ ابروى تودرعين نمازست *
در حرف صله درآيد كيره ديمكدر در واسطه سيله كه ديمك دكلدر بعضلر ديديكى
كبى كعبه نك كويه اضافتى بيانيه در قبلهٔ ابروده بويله در وعينك نمازه
اضافتى فى معناسنه در نمازايچنده در نمازايچنده ديمك اولور * محصول
بيت سنك كعبهٔ كويكه كه هركمسه كه داخل اولدى سنك ابروك قبله سندن
نمازايچنده در حاصلى عشاقه كويك كعبه وابرولرك قبله ومحرابدر پس
كويكه داخل اولان همان كعبه يه داخلدر وابرولريكه توجه ايلين همان
قبله يه توجه ايلمشدر (اى مجلسيان سوزدل حافظ مسكين * از شمع بپرسيد
كه درسوز وكدازست * اى حرف ندا منادى محذوفدر تقدير كلام اى
ياران مجلسيان صفتيدر يارانك ومجلسينك جمعيدر ياى نسبيله سوزدل
مرهوندر مصراع ثانى يه ومقدم مفعوليدر بپرسيد عبارتنك كه حرف بيان

باحرف تعليل سوزايچره در سوزيدندن وكدازايچره در كدازيدندن يا ئمه واريمه
ديمكدر * محصول بيت اى مجلسه منسوب ياران حافظ مسكينك يوركى
از بحر رمل
يانغنى شمعدن صورك كه سوز وكداز ده در يعنى اهل درد بيلور اهل دردك
حالنى وله ايضا (حاصل كاركه كون ومكان اين همه نيست * باده پيش آركه
اسباب جهان اين همه نيست * كاركه كاركاهدن مخففدر ايش اشلنن يره
ديرلر كارخانه معناسنه كون ومكاندن مراد جهاندر اين همه نيست
روزمره تعبيرلرنده هيچ نسنه دكلدر ديمكدر * محصول بيت دنيا كارخانه سنك
حاصلى ومحصولى هيچ نسنه دكلدر ايمدى باده كتوركه اسباب وامتعهٔ دنيا
هيچ نسنه دكلدر يعنى دنيا ومافيها اعتماد واعتباره لايق دكلدر (ازدل وجان
شرف صحبت جانان غرضست * همه آنست وكرنه دل وجان اين همه نيست
* صحبت بونده مصاحبت معناسنه در * محصول بيت دل وجاندن غرض
جانانك شرف صحبتيدر والا دل وجان هيچ نسنه دكلدر (دولت آنست كه بى
خون دل آيد بكنار * ورنه باسعى وعمل باغ جنان اين همه نيست * بعض
نسخه ده آيد برينه افتد دوشمشدر اما معنا برد ر جنان جيمك كسريله
جننك جمعيدر باغك جنانه اضافتى بيانيه در * محصول بيت دولت اولدركه
خون دلسز كله يانكه يعنى زحمتسز وتعبسز حاصل اوله يوخسه سعى وعمل له
يعنى عبادت وطاعتله حاصل اولان جنان هيچ نسنه دكلدر مقصود بودركه
عمل وعبادت موجب جنت دكلدر يعنى وصال جانان دولتى اولدركه زحمتسز
سهولتله ميسر اوله والا اسباب خطام دنيا ايله حاصل اولان باغ جنان
ووصال جانان زياده معتبر دكلدر (منت سدره وطوبى زپى سايه مكش *
كه چوخوش بنكرى اى سرو روان اين همه نيست * معناى منتى سابقا
بيان ايلمش ايز بونده ده اول معنايه در پى بونده تعليل ايچوندركه حرف تعليل
خوش بونده ايو معناسنه بنكرى فعل مضارع مخاطب نكريدندن
نظر ايليه سن ديمكدر * محصول بيت سايه ايچون سدره وطوبى منتنى
چكمه يعنى كوكل كوللكلمك ايچون بونلرك منتنى كتورمه زيرا امعان نظر
ايلسك اى سرو روان بونلرك منتى هيچ نسنه دكلدر (پنج روزى كه درين مرحله
مهلت دارى * خوش بياساى زمانى كه زمان اين همه نيست * پنج روزى
ياحرف تنكير زمان قلتدن كنايه در نته كم شيخ سعدى كلستاننده بيورمشدر *
اى كه پنجاه رفت ودرخوابى * مكراين پنج روز دريابى * بركمسه نك يوز يل عمرى
اولسه مجموع عمردن پنج روزله تعبير ايدرلر آخرى فنا اولديغيچون كويا كه بش
كوندر بلكه هيچ مثابه سنده در نته كم خسرو بيورر بيت خليفه زادهٔ حق

بصورت ومعنى * به پنج روزى خالى چرا شوى مغرور * يا اساى امر مخاطبدر اسايدندن ديكلن ديمكدر راحت معناسنه * محصول بيت بش كونكه بو منزل ومرحله ده مهلت عمرك واراعلى واسوده اول برزمان زيرا زمان ديو اعتبار ايلدكك هيچ نسنه دكلدر يعنى عمره وزمانه اعتماد يوقدر پس برقاچ كونله دنياده سن حضور ايدوب صفا سور زيرا زمان عمره اعتبار يوقدر (بر لب بحر فنا منتظريم اى ساقى * فرصتى دان كه ز لب تا بدهان اين همه نيست * لب كنار معناسنه در بحره اضافتى لاميه در وبحرك فنايه اضافتى بيانيه بحر فنادن مراد بو جهاندركه كلن فناد كزنه دالوب كيدر هيچ كمسه قالمز فرصتده يا تنكير ايچوندر وحدت ايچون دكلدركه حرف تعليل * محصول بيت بحر فناد كنارنده منتظرز اى ساقى يعنى بحر فنا كنارنده خاردن هلاك اولمغه مشرف منتظر ومتوقف احسانكز اى ساقى بزه جام لبالب صونمغه فرصت بيل زيرا فرصت سريع الزوالدر مثلدركه الفرصة سيف يعنى فرصت بركسكين قليچدر لبدن دهانه دك هيچ نسنه اولمديغى كبى زمان فرصتده هيچ نسنه دكلدر (از تهتك مكن انديشه وچون كل خوش باش * زانكه تمكين جهان كذران اين همه نيست * تهتك مصدردر تفعل بابندن پرده نك يرتلمسنه ديرلر فعل لازمدر ثلاثيسى متعديدر هتك ديرلر پرده يرتدى ديجك پرده تهتك بونده عرض پرده سى يرتلمسندن كنايدركه معناى لازمسى رسوايلقدر تمكين قدرت معناسنه كذران صفت مشبهه در كذريدندن كچكين معناسنه * محصول بيت تهتكدن يعنى عرضك پرده سى يرتلقدن انديشه ايلمه يعنى قيرمه وكل كبى خوش اول يعنى كل غنچه پرده سنده ايكن مستور ومصون ايدى غنچه نك پرده سى يرتيلوب طشره چقدى وعزيز ومقبول اولدى ايمدى سنك پردهٔ عصمتكى هتك ايلسندن قيرمه صكره محترم ومكرم اولهسين زيرا عاشقلق ناموسله جمع اولمز پس عشقله پردهٔ ناموسى مهتوك اولمقدن انديشه ايلمه زيرا جهان كذرانك قدرت وقوت ويرمسى هيچ نسنه دكلدر (زاهدا ايمن مشو از بازى غيرت زنهار * كه ره از صومعه تا دير مغان اين همه نيست * زاهد منادى حرف ندا محذوف ايمن همزه نك كسرى ويانك سكونى وميمك كسريله امين معناسنه مشو نهى مخاطبدر شويدندن اولمه ديمكدر بازى اويون معناسنه در * محصول بيت اى زاهد زنهار بازئ غيرتدن امين اولمه يعنى اللهك غيرتندن ومكرندن امين اولمه حاصلى عبادتكله مغرور اولمه زيرا صومعه دن دير مغانه دك اولان طريق ومسافه هيچ نسنه دكلدر يعنى

ارالرنده

ارالرنده تفاوت زياده معتبر دكلدر زيرا ايكيسى معبوددر وايكيسنده بله خالق اشيايه در عبادت اكرچه ظاهرا برى محرابه وبرى صنمه متوجه در ديمكندركه زاهد غرور زهد ورياله جهنمه وراهب قبول اسلامله جنته واره حاصلى عبادت خاصه نك شرفى مكينلردر مكانله دكلدر مكركه حرمين شريفين اوله انلرده ده كذلك خلوص طويت شرطدر وانلرده برزمان معبد مشركين ايدى صكره معبود بالحق كه الله در معبدى ساين ايلدى پس ذات واجب الوجوده نسبت دير وصومعه عبادته كوره برابردرنه صومعه ده عبادت مفيد ونه كليساده زيرا ايكسنكده خالقى اولدر (دردمنديئ من سوخته زار ونزار * ظاهرا حاجت تقرير وبيان اين همه نيست * دردمندلى درد اغريد روجع معناسنه مند فارسيده ادات نسبتدر دردلى ديمكدر دولتمند دولتلى وسعادتمند سعادتلى ديمكدر وياى اول حرف مصدر وثانى اضافتيچون كلمشدر منه مضافدر اضافت لاميه ايله ومن سوخته يه اضافت بيانيه ايله ياء بطنيله وسوخته نك زاره كذلك زارك تحقيق سابقا مرور ايلمشدر نزار لغتده ارق ديمكدر اما بونده ضعيف ونحيف معناسنه دردمندى مبتدا ومصراع ثانى خبرى ظاهرا بونك كبى الفاظده قياس تركيبده واقع اولديغى پرده تنوينله اوقومقدر اما عجم صورت وقفده اجرا ايدروتنوينى الفه ابدال ايدوب اوقور * محصول بيت بن زار ونزار سوخته نك دردمندلكنى ظاهرا تقرير وبيان احتياجى هيچ نسنه دكلدر ظاهرا بونده اوج يره مقيد اولمغه قابلدر دردمندى لفظنه وحاجت واين همه نيست عبارتنه فتامل (نام حافظ رقم نيك پذيرفت ولى * پيش رندان رقم سود وزيان اين همه نيست * بعض نسخه ده رقم تنك پذيرده يهات استفهام انكارى طريقيله يعنى نپذيرد * محصول بيت خواجه تجريد طريقيله بيورر حافظك نامى ايواد قبول ايلدى امانه فائده رندلر يانده سود وزيان رقمى هيچ نسنه دكلدر يعنى حافظك نامى ايلكله مشهور اولدى اما اعتبار رندلر قتنده دوذانه وجوهره در آدايلكنه ويرامزلكنه دكلدر اما مذكور نسخه اوزره معنى حافظك تنك وعارى رقمى يعنى نشانى قبول ايدرمى يعنى ايلمز زيرا رندلر قتنده سود وزيان رقمى ونشانى هيچ نسنه دكلدر حاصلى عالمك نه فايده سنه اعتبار ايدرلر نه زيانه زيرا هيچ نسنه باقى دكلدر وله ايضا (چه لطف بود كه ناكاه رشحهٔ قلمت * حقوق خدمت ما عرضه كرد بر كرمت * رشحه صزندى يعنى برنسنه دن صزان نسنه بر كرمت بر بونده باء صله معناسنه كرمت تانى خطاب ايچوندر عرض كرمه رشحه قلمه اسناد مجازيدر مراد ذاتدر برحضرتت

دیمکدر * محصول بیت نه لطف ایدی که ناکاه سنك قلمك رشحه سی بزم
خدمتمز حقلرینی حضرتکه عرض ایلدی خواجه حضرتلرینه احبا سنك
بریسی نیجه زمان مکتوب ارسال ایلمکده اهمال ایلمش ایمش بعده بر مکتوب
ارسال ایدوب اول مکتوبده خواجه نك خدمت سابقه سنی ذکر ایدر پس
خواجه حضرتلری اول صاحب سعادتك کمال اهماله نسبت مکتوبی
وانده ذکر حقوق خدمت سابقه یی قلمه اسناد ایدر یعنی بزم حقوق خدمت
سابقه مزی سن کلیا فراموش ایلمش ایدك اما قلمك لطف ایدوب سکا اکدردی
دیمکدر بو غزلی مذکور مکتوبك جوابنده یازوب ارسال ایلمشدر (بنوك خامه
رقم کردهٔ سلام مرا * که کارخانهٔ دوران مبادبی رقمت * نوك نونك فتحی
وضمیله هر نسنه نك سوری اوجی خامه قلم رقم رانك وقافك فتحه لریله اسمدر
یازی معناسنه بونده کتابت معناسنه در کردهٔ سلام مرا کرده فعل
ماضیدن بر قسمدر اخرنده کی یا خطابیچوندر سلام مفعول بهیدر کرده نك
مضافدر مراالفظنه بنم سلامی دیمکدر یا خود سلامی مضاف قلیوب ساکن
اوقیوب کرده یه ایکی مفعول اعتبار ایده وز جعل یه اعتبار ایلدیکمز
کبی اولکسی عجم اسلوبیدر وایکنجسی روم ولکل وجهة که حرف رابط دعا
مابعدی دعادر کارخانه نك دورانه اضافتی بیانیه در کارخانهٔ دوراندن مراد
جهاندر مبادنهی غایب مقام دعاده واقع اولمش بی رقمت رقم بونده ایکی
اعتبارله دربری کندینك رقم ایلدیکیدر یعنی کندینك رقم ایلدیکی مکاتب
ورسایل بریده کارخانهٔ دورانده مرقوم اولمق معناسنه یعنی کارخانهٔ دورانده
رقم اولنقدن خالی اولمیه سین دیمکدر * محصول بیت قلم اوجیله بنم سلامی
رقم ایلمش سین ویا بکا سلام رقم ایلمش سین که کارخانهٔ دوران سنك مرقومك
اولمدقجه اولمه سون ویا کارخانهٔ دورانده مرقوم اولمقدن خالی اولمیه سین
ایکسنکده مالی دنیا دورد فعه طوردیمکدر حاصلی غزل ارسال ایلدیکی
دوسته طول عمرله دعادر (نکویم ازمن بیدل بسهو کردی یاد * که درحساب
خرد سهو نیست برقلمت * بو بیت کانه جواب سؤال مقدردر زیرا اول رشحه یی
قلمه اسناد ایلدی عرض خدمت سابقه یی صکره سلامی نوك قلمه پس نوك
قلمه اولان کویا که کندیدن سهوله واقع اولمش قصداکل ایدی بو اعتراضی
دفع ایچون بو بیت ذکر اولمشدر کردی یاد یاد کردن اکمقدر که حرف تعلیل خرد
عقل برقلمت برعلی معناسنه * محصول بیت بن دیمزم که بن بیدلی سهوله یاد
ایلدك یعنی بنی سهوله اکدك زیرا عقل حسابنده قلمك اوزره سهو جاری دکل
یعنی سنك قلمك خطا ایلمز حاصلی قلمکدن سهو صادر اولمز (مراذلیل مکردان

بشکر این توفیق * که داشت دولت سرمد عزیز و محترمت * مکردان نهی
مخاطبدر کردانیدندن ایله دیمکدر که حرف بیان توفیق سرمدبی اول وبی آخر
* محصول بیت بنی ذلیل وحقیر ایله بو توفیق شکرانه سیچون که دولت
سرمد سنی عزیز و محترم طوتدی یعنی دولت ازلی وابدی سنی عزتلی
وحرمتلی ایلدی (بیا که با سر زلفت قرار خواهم بست * که گر سرم برود برندارم
ازقدمت * برندارمك مفعولی سردر * محصول بیت کل که سنك زلفك
اوجیله عهد و پیمان بغلامق استرم که باشم کیدرسه ایاغکدن باشم قالدرمزم
وقالدرمیم یعنی هرقنده کیدرسك خاکپایك اولایم (زحال مادلت آنکه شود ولی
وقتی * که لاله بر دمت از خاك کشتکان غمت * وقتیده یا وحدتیچوندر که بیان
وقت ایچوندر کشتکان کشته نك جمعیدر مقتوللر دیمکدر * محصول بیت
سنك کوکلك بزم حالمزدن خبردار اولور اما بر وقتده خبردار اولور که لاله سنه
سنك غمك مقتوللرینك خاکندن یعنی اولدیکمزدن صکره بزم احوالمزدن
اکاه اولوب قدرمز بیلورسین (صبا ز زلف تو با هر کلی حدیثی راند * رقیب
کی ره غمازداد در حرمت * با هر کلی با حرف صله ویا حرف وحدت
حدیثی ده کی یاده وحدتیچوندر کی قچن در حرمت دریای صله معناسنه در
غمازدن مراد صبادر که قنغی قوقولی نسنه یه اوغراسه انك قوقوسنی عالمه
نشر ایلر پس بو اعتبارله اکا غماز دیرلر * محصول بیت صبا سنك زلفکدن
هر کله بر سوز سوردی یعنی سوق کلام ایلدی رقیب غمازه سنك حرمکه قچن
یول ویردی یعنی صبا سنك حرمکه داخل اولماسه سر زلفك بوینی عالمه نشر
ایلمزدی پس رقیب اکه حرمکه دخوله نه وقت اذن ویردی که بویله غمازلق ایلر
(روان تشنهٔ ما را بجرعهٔ دریاب * چو میدهند زلال خضر ز جام جمت *
بعض نسخه ده مصراع اول بویله واقعدر (ترا ز حال دل خستکان چه غم که
مدام * روان روح انسانی ردریاب بونده تفقد ایله یعنی یوقله دیمکدر زلال
خضردن مراد اب حیواندر و جام جمدن مراد جام جهان نمادر * محصول
بیت بزم صوسز جانمزی بر جرعه ایله قاندر چونکه سکا جام جمدن اب حیات
ویررلر یعنی باده ایچدیکك زمانده بزم صوسز جانمزی بر جرعه ایله تسلی ایله
حاصلی باده نوش اولدیغك وقت بزی بر جرعه ایله یاد ایدوب فراموش ایلمه (دلم
مقیم در تست حرمتش میدار * بحکم آنکه خدا داشتست بی المت * حرمتش
بونده مصدر مفعول معناسنه یعنی محترم دیمکدر میدار امر مخاطبدر
داریدندن طوت دیمکدر * محصول بیت بنم کوکلم سنك قپوکده مقیمدر انی
محترم طوت یعنی اکا حرمت وعزت ایله اول حکمله خدا سنی المدن سالم

طوندیغیچون سن دخی قپوکده مقیم اولان کوکلی حرمتلی وعزتلی طوت (کمین
کهست وتوخوش تیزمیروی هش دار * مکن که کرد برایدزشه ره عدمت
* کمین کهست مبتداء محذوفه خبردر تقدیر کلام این جهان کمین کهست
وتوده واو معنای حالیت افاده ایدر خوش بونلڭ کبی یرلرده ایو معناسنه نڭ
لفظنه مرادفدر معنای لازمسی محکمدر تیزمیروی تیز کیدرسن دیمکدر
بی پروالقدن وغفلتدن کنایه‌در هش هوشدن مخففدر عقلڭ طوت یعنی
عقلڭ اویار معناسنه هش دار مکن لفظنه مقیددر یعنی اوصلی اول تیزرولك
ایلمه که حرف تعلیل نهیه علتدر کرد توز براید چیقاردیمکدر بونده چیقه
معناسنه در عدمت نامی معنا جهتندن کرده مقیددر کردت براید دیمکدر
شهره شاه راهدن مخففدر اصلنده راه شاه ایدی پادشاه یولی دیمکدر یعنی
اولو یول عدمه شه ره اثباتی مجازادر عدم شه رهندن توزی قالقمق هلاك
وفنا اولمقدن کنایه‌در محصول بیت خواجه خطاب عام طریقیله ویا خطاب
خاص طریقیله اول ارسال غزل بیوردیغی دوسته دیر بو عالم پوسی بریدر یعنی
مقام تهلکه درحال بوکه سن محکم بی پروا وغافل کیدرسین بو کیدشی ایلمه یعنی
غفلتله روشی ترك ایله یوخسه عدم شاه راهندن توزك قالقار یعنی اولوب
آثار فنالڭ ظهور ایدر حاصلی غرور وغفلت هلاکلڭ اسبابندندر ترك ایله که
هلاك اولمیه سین (همیشه وقت تو ای عیسی صبا خوش باد * که جان حافظ
دلخسته زنده شد بدمت * عیسی نڭ صبایه اضافتی بیانیه در صبایه نسبت
باد آشنادر که دعایه علتدر بدمت بونده دم نفس معناسنه در * محصول بیت
ای عیسی وش صبا دائما سنڭ اوقات واحوالڭ خوش اولسون زیرا حافظ
دلخسته نڭ جانی سنڭ جان بخش روح افزا نفسڭله زنده اولدی یعنی قبل
کوی جاناندن هبوب ایلمکله جان حافظ مسکینه حیات ویردڭ وله ایضا
(ای شاهد قدسی که کشد بند نقابت * وی مرغ بهشتی که دهد دانه وآبت *
شاهد عجم محبوبه وعرب فرشته یه اطلاق ایدر بونده قدس لفظیله مناسب
واقع اولمش وقدس قافڭ ضمیله ودالڭ ضمی وسکونیله طهور معناسنه اسمدر
اولور مصدرده یا حرف نسبت ای ملائکه کبی پاك محبوب دیمکدر نقاب یوز
اورتیسی که اسمدر من استفهامیه معناسنه بهشتی یا حرف نسبت که بونده
سابق کبی اسمدر دانه واب ما کولات ومشروباتدن کنایه‌در قافیه ده اولان
تالر ضمیر خطابدر * محصول بیت ای قدس محبوبی ویا فرشته سی کیم چکر
نقابڭ باغنی یعنی نقابڭ باغنی کیم چوزر حاصلی دیدارڭ مظهرلڭ سیریله کیم
مشرف اولور باغ چوزمك یوزین کورمکدن کنایه‌در یعنی وصالڭ کیمه

میسردر دخی ای جنت قوشی دانه وابکی کیم ویرر یعنی ما کولات
ومشروباتکی کیم تدارك ایدر خواجه نڭ جانانی مسافر اولدقده بو غزلی
یازوب کوندرمش (خوابم بشد ازدیده درین فکر جکرسوز * کاغوش که
شد منزل وماوا که خوابت * خوابم خواب بونده اویقو معناسنه میم معنی
جهتندن دیده یه مقیددر ازدیده ام تقدیرنده بشد با حرف تأکید شد بونده
رفت معناسنه جکرسوز وصف ترکیبیدر سوزیدندن جکر یاندریجی معناسنه
فکره صفتدر کاغوش که حرف بیان فکر جکرسوزی آغوش الف ممدوده
قوجق معناسنه در عربجه قوس دیرلر که ینه اسمدر ماوا عطف تفسیردر منزل
که کاهدن مخففدر بونده مقحمدر اولمسه ده معنایه خلل ویرمز ضرورت
وزنیچون کلمشدر خواب اویقو بونده ردعجز علی الصدر واقعدر * محصول بیت
کوزمدن اویخو کندی بو جکرسوز فکردن که کیمڭ قوجاغی منزل خوابڭ
اولدی یعنی قوینده یاتوب اویور سین خواجه یه بو بیت خصوصنده اعتراض
ایلمشلردر که جانان عالی جناب دکل ایمش که حقنده سوء ظن ایدوب کیمڭ
قوجاغنده یاتور وکیمڭ قوینه کیرردیر بعض نسخه ده بو بیت بولندی (رفتی
زکنار من دلخسته بناکاه * تا جای که شد منزل اسایش خوابت * کنار یان
معناسنه بناکاه بازایددر تا جای که تا ادات تعجبدر که اسمدر استفهام منزل
اسایش اضافتی لامیه در اسایش اسم مصدردر دکلنش معناسنه
* محصول بیت ناکاه بن دلخسته نڭ یانمدن کتدڭ عجبا کیمڭ یری ومکانی
منزل اسایش وخوابکاهڭ اولمغله مشرف ومعزز اولدی دیمکدر (هر ناله
وفریاد که کردم نشنیدی * پیداست نکارا که بلندست جنابت * که کردم که
حرف رابط صفت پیدا ظاهر معناسنه در نکار انکار لغتده نقشدر اما عجم
محبوبه اطلاق ایدر آخرنده الف حرف ندادر ای نکار دیمکدر که حرف بیاندر
پیدا ایله بلند یانڭ فتحیله وضمیله لغتدر جناب حولی وحیات معناسنه که
عرب اکا فناء الدار دیرلر * محصول بیت هر ناله وفریاد وفغان که ایلدم
اشتمدڭ پس معلوم در ای نکار که جنابڭ بلند ورفیع در یعنی کمال رفعتدن
کمسه نڭ ناله سی اکا ایرشمز که ایشیده سین نتکم دیمشلر * بیت یارب غم ما را که
بعرض تو رساند * کانجا که تویی باد رسیدن نتواند (درویش نمی پرس
وترسم که نباشد * اندیشه آمرزش وپروای ثوابت * درویش تقدیر کلام
درویش رادر که ادات مفعولدر حذف اولنمشدر ضرورت وزنیچون وقرینه
اولدیغیچون زیرا نمی پرسینڭ مقدم مفعولیدر صورمزسن دیمکدر بو کلامڭ
ایکی جهتی واردر بریسی خطاب عام یعنی عموما ارباب دولته خطاب اوله پس

درویش دن مطلقا مراد فقیرا ولور بر سیده خطاب خاصدر یعنی جانانه خطاب
اوله پس درویشدن کندی خواجه مراد اولور وا کل وجهة ترسمکه نباشد
ترسم فعل مضارع متکلم وحده قورقرم دیمکدر که حرف بیاندر قورقویی
نباشد فعل نفی مستقبل اولمزوا ولیه ودکل معناسنه کاور اندیشه فکرو رأی
وتدبیره معنالرنده مستعملدر امرزش اسم مصدردر یارلغیش معناسنه
اما بونده یارلغنش معناسنه در امرزیدندن مشتق پروا بوند میل معناسنه
ثوابت تاسی ضمیر مخاطبدر معنا جهتنده نباشد لفظنه مقیددر نباشدت
تقدیرنده ثوابت ومثوبت طاعتك جزاسنه دیرلر مثلا برکشی برخیرایلسه
انك جزاسنه ثوابت ومثوبت دیرلر * محصول بیت درویشی صورمزسین یعنی
حالنی تفقد ایلمزسین قورقرم که سنك اولمیا یعنی یوقدر یارلغنش فکری وثواب
کسب ایلمك رای وتدبیری یعنی درویشك حالنی تفقد وتدارك ایلمدککدن
قورقرم سنده مذکور احوال اولیه یعنی یارلغمق فکری وثوابه میل

(ای قصر دلفروز که منزلگه انسی * یارب مکناد آفت ایام خرابت * دلفروز
وصف ترکیبیدر افروزیدندن کوکل یالکاندریجی یعنی کوکل روشن ایدیجی
معناسنه لازمی کوکه سرورویریجی منزلکه ده که مقحمدر مکرکه منزلی
مصدر میمی اعتبار ایلیه وزنزولکه معناسنه انسی ده یا خطاب ایچوندر
مکناد دعادر فعل نهی غایب شکننده افت بلادر عاهنده دیرلر * محصول بیت
خواجه قصر جانانه خطاب ایدوب بیورر که ای کوکل سوندریجی قصر انجلین
قصر که دوستلق واشنالق منزلکاهین اللهدن دیلرمکه سنی افت ایام خراب
ایلمسون (دور ست سراب درین بادیه هش دار * تاغول بیابان نفریبد
بسرابت * سراب اضافتله بکار باشی دیمکدر هش دار عقلك جمع ایله معناسنه
تا حرف تعلیل غول بیان ادمیسنه دیرلر اکرچه خلق اراسنده دیو بیبان
ادمیسی اولمق مشهوردر اما حدیث شریفده نفی ایدوب لا غول دیمشدر اکر
عالمده وجودی اولسه عموم اوزره سلب ایدوب دیمزدی سراب کون
اورطه سنده اسیجق زمانده ایراقدن صو کبی کورنن هیأته سراب دیرلر اما
کون اولنده واخرنده کورنن آل دیرلر تاسی معنا جهتندن نفریبد مقیددر
* محصول بیت بو بادیه عشقده سرچشمه وصال ایراقدر عقلك جمع ایله که سنی
غول یعنی رقیب کذبله الدامیه یعنی سکا وعده وصال جانان ایدوب سنی
تهلکه یه دوشرمسون دیمکدر (تیری که زدی بردلم از غمزه خطا رفت * تا باز چه
اندیشه کند رای صوابت * تیرینك یاسی وحدتیچوندر که حرف رابط صفت
بردلم بر بونده باء صله معناسنه رفت بونده صادر اولدی معناسنه تا بونده

عجبا معناسنه باز بونده تأکید ایچوندر ینه معناسنه ده اولمق ممکن در
صواب طوغری معناسنه مقابلی خلافدر که اکری معناسنه در * محصول
بیت براوق که یورکه اوردك غمزه دن خطا صادر اولدی عجبا ینه نه تدبیر
ایدر که رأی صوابك یعنی براوق دخی جانمه اوررمی یوخسه انکله اکتفا
ایدرمی یا معنی بویله اوله که غمزه دن یورکه اوردیغك اوق راست نشانه وارمدی
خطا واقع اولدی عجبا طوغری فکرك یعنی رأی صائبك بوندنصکره
نه تدبیر ایدر براوق دخی اتارمی یورکه یوخسه ترك ایدوب اهمال ایدرمی
حاصلی اتدیغك غمزه اوقی خطا ایلدی برغمزه اوقی دخی اتارمی یورککه
ویا مژکان اوقی اتارمی سین تدبیرك ندر (تا درره پیری بچه این روی ای دل
* باری بغلط صرف شد ایام شبابت * تا بونده عجبا معناسنه ایین اسلوب
وقانونه دیرلر باری بونده هله معناسنه بغلط با حرف صله ویا مع معناسنه در
شباب بونده یکتلك معناسنه اسمدر * محصول بیت عجبا پیرلك طریقنده
ورقتنده نه ایین ونه قانونه سلوك ایدرسین ای کوکل هله ایام شبابك غلط
یره صرف اولدی ویا غلط ایله صرف اولدی حاصلی غرور وغفلتله کچدی
(راه دل عشاق زدان چشم خماری * پیداست ازین شیوه که مستست
شرابت * خماری یای نسبی در پیدا ظاهر معناسنه مستست شرابت
بونك کبی یرلرده مست قتال معناسنه در * محصول بیت اول مخمورانه
چشم عشاقك کوکلی یولنی اوردی یعنی تیرغمزه ومژکانله عشاق کوکللرینی
خراب ایلدی بو شیوه وصنعتدن ظاهردر که شرابك قتالدر یعنی زیاده
مستانه لکدندر چشمك دللری خراب ایلدی وزیاده مستانه لك شرابك
قتاللکندندر (حافظ نه غلامیست که از خواجه گریزد * لطفی کن وبازا که
خرابم زعتابت * غلامیست یای وحدت ویا تنکیر ایچوندر که رابط صفت
لطفی یا تنکیر ایچوندر وحدتده ممکندر بازا که باز بونده عودت وعدول
معناسنه عتاب وعتب مصدردر ازارلمق معناسنه * محصول بیت حافظ برقول
دکلدر که افندی سندن قچه یعنی بیك جفا کورسه خواجه سندن
قاچرکیدر دکلدر ایمدی لطف ایله حشم وغضبدن کیرو کل یعنی عدول ایله که
عتابکدن خرابم حاصلی جور وجفادن اوتوری سنی براغوب کتمز
اما عتابکدن زیاده متألمدر ایمدی لطف ایدوب عتابی ترك ایله وله ایضا
(آن ترك پری چهره که دوش از بر ما رفت * ایا چه خطا دید که از راه خطا
رفت * که حرف رابط صفت بر بونده قت یعنی عند معناسنه آیا ادات
استفهامدر عجبا معناسنه چه خطا بونده خلاف صوابدر راه خطا ایهام

از بحر هزج
مفعول مفاعیل
مفاعیل مفاعیل

طريقيله واقع اولمشدر يعني مملكت خطا ومذكور معناسنه * محصول
بيت اول پري چهره كوزل كه دون كيجه بزم باشمزدن كندي عجبا بزدن نه
خطا كورديكه طريق مملكت خطادن كندي ويا جهت خطادن
كندي يعني خطا ايلدي كندي ياخود نه خطامز ايچون كندي
بونده خطا مملكت معناسنه اولنجه اولكي خطا ايله تجنيس تام اولور
خواجه نك بو غزلي مسافر اولان جانانه در (تا رفت مرا از نظران چشم
جهان بين * كس واقف ما نيست كه از ديده چه رفت * تا ابتداء غايت
ايچوندر زمانده مثله منذ كبي مرا بونده بنم ديمكدر جهان بين وصف
تركيبيدر بينيدندن جهاني كوريجي كوز ديمكدر واقف ما اضافتي
اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر چه اداة نك جمع درماله جمعي لطفدن
خالي دكلدر وديدلرما نك جمعيده لطفيدر علي كل حال مامحزنده واقعدر
چه ده ايكي وجه محتملدر بريسي مامناسبتيله اشك وسرشكدن كنايت
اوله كثرت بكا وكريه معناسنه بريده جانانك اسباب حسندن كنايت
اوله قامت ورخ ورخسار وچشم وابرو كاكل وكيسو وساير اسباب حسن زيرا
اول جانان كوزدن كيدنجه اسباب حسن ده كيدر پس از ديده چه رفت
ديمك صحيحدر * محصول بيت اول جهان كوريجي كوزم نظرمدن كيده لي
كمسه بزم واقفمز دكلدر كه كوزدن نه لر كندي يعني اول جانان بزي ترك ايدوب
كيده لي كوزمدن نه لر كندوكني كمسه بلمز (بر شمع رفت از كذر آتش دل دوش
* اين دود كه از سوز جكر بر سر ما رفت * كذر اسمدر كذريدندن لحمه معناسنه
آتش دل شمعك دلي فتيله سيدر دوش بونده دون كيجه ديمكدر * محصول
بيت دون كيجه شمعك فتيله سي اوزرندن اول دوتن كتمدي سوز جكردن
بزم باشمزدن كندي يعني دون كيجه اول سوز وكذر واول دود دل كه جكر
حرارتندن بزم باشمزدن كچدي وكندي شمعك اوزرندن فتيله سي آتشندن
كچوب كتمدي حاصلي بزم سوز جكرمزك دودي شمعك فتيله سي آتشنك
دودندن زياده ايدي (دور از رخ او دمبدم از چشمه چشم * سيلاب سرشك
آمد وطوفان بلا رفت * دور از رخ اوانك رخندن ايراق يعني رخي فراقندن
دمبدم دمدن مراد نفس در بونده زياده خوب واقع اولمشدر * محصول
بيت اول جانانه نك رخندن ايراق يعني رخي فراقندن نفس بنفس يعني
هرساعت كوزم چشمه سندن كوزياشي سيلي كلدي وبلا طوفاني چقدي
كندي يعني كوزمدن كوزياشي طوفاني اقدي كندي كثرت بكا وكريه دن
وجايزدركه دور از رخ اودن مراد دعا اوله (از پاي فتاديم چو آمد غم هجران

درد

* درد درد بماند يم چو از دست دوا رفت * محصول بيت اياقدن دوشدك
چونكه غم هجران كلدي يعني هجران غمي كليجك اياقدن دوشدك يعني
سرچدك ويقلدك ودرد ايچنده قالدق چونكه الدن دوا كندي يعني جانان
درده درمان ايدي اول كيديجك درده قالدي جانان كه طبيب درد جان ودل
ايدي كندي وبز درد ايچنده قالدق (دل كفت وصالش بدعا باز توان يافت *
عمريست كه عمرم همه در كار دعا رفت * وصالش ضميري جانانه راجعدر
بدعا با حرف سببي باز تاكيد ايچوندر عمريست بونك كبي يرلرده عمر زماندن
كنايتدر وياسي وحدت ايچوندر در كار دعا يعني دعا ايشنده وجايزدركه كار بونده
مقحم اوله تقدير كلام در دعا رفت ديمك اوله * محصول بيت كوكل ديديكه
جانان وصالني دعا سببي ايله بولمق اولور بويله اولنجه بو زماندركه عمرم جميعا
دعاده ويا دعا خصوصنده كندي حاصلي دل بويله ديه لي برمدتدركه تمام
عمرم وصال ايچون دعاده كندي (احرام چه بنديم چو آن قبله نه اينجاست *
در سعي چه كوشيم چو از مروه صفا رفت * بونده قبله دن مراد جانان در
سعي در بونده با صله معناسنه وسعي بونده صفا ايله مروه نك آراسنده يكيده
يدي كره يلمكدر كه دير لر صفادن مروه يه ومروه دن صفايه كه بونلر برر موضعك
اسميدر حج ايلينلر يلورلر حاصلي مناسكدندر بعض نسخه ده مروه يرينه
كعبه دوشمش اما صفايه مروه انسبدر صفا بونده ايهام طريقيله واقعدر
* محصول بيت احرام نه باغليهم چونكه اول قبله يعني جانان انده دكلدر يعني
اول جانانك محله سنك زيارتنه نيه قصد ايده لم چونكه اول انده دكل
وانك جانبنه كتمكه نه سعي ايده لم چونكه مروه دن يعني كوي جاناندن صفا
كندي يعني كوي جانان جانبنه نه سعي ايده لم چونكه كويندن صفا كندي
حاصل كلام كوينك صفاسي كنديك وجود شريفله در كويندن كندي
كيدنجه صفاسي بيله كتمش اولور بونده قبله جاناندن ومروه كويندن كنايتدر
(دي كفت طبيب از سر حسرت چو مرا ديد * هيهات كه رنج تو ز قانون شفا
رفت * دي دون ديمكدر امس معناسنه از سر از من معناسنه سر بونده
اوجدر جهت معناسنه چو بونده چونكه معناسنه هيهات عربيده
ايراقلندي ديمكدر اما فارسيده تحسر وتغابن مقامنده استعمال ايدرلر
درد وحسرتا وحيفا ديمكدر رنج مرض والمه ديرلر قانون شفا اضافتله بونده
قانون شفادن مراد معناي لغويلري يعني اسلوب علاج ديمكدر بونده ايهام
طريقيله واقع اولمش زيرا قانون علم طبك بر كتابيدر ابن سينانك وشفا منطق
وحكمت وكلامده بر كتابيدر * محصول بيت دون طبيب بني كورنجه

حسرت جهتندن دیدی دردا که سنك رنجك شفا اسلوب وقانوندن كچدی
وكندی یعنی مرضك شفا پذیردن كلدر یعنی موت مقرردر (ای دوست
بپرسیدن حافظ قدمی نه * زان پیش كه كویند كه ازدار فنا رفت * بپرسیدن
حافظ با حرف صله پرسیدن مصدردر مفعولنه مضاف بونده مراد عیادتدر
كه مریضك حالنی صورمغه دیرلر قدمی یاسی وحدت ویا تنكیر ایچوندر نه
نونك كسری وهاء اصلیه نك سكونیله امر مخاطبدر نهیدندن قوددیمكدر
زان پیش زان زمان پیش تقدیرنده دردار فنادن مراد دنیادر * محصول
بیت ای دوست حافظی صورمغه یعنی عیادت ایلمكه قدم قو یعنی كل دیمكدر
اول زماندن اول كه دیه لر دار فنادن كندی یعنی ای دوست كل
حافظی عیادت ایله اول كوندن واول زماندن اوكدین كه دیرلر وفات
ایتدی رحمة الله علیه وله ایضا (جز آستان توام درجهان پناهی نیست *
سر من بجز این در حواله كاهی نیست * پناهی ده یا وحدت ویا تنكیر
ایچوندر بجز ده با زایددر حواله احاله نك اسمیدر اكثریونده مستعملدر مثلا
مدیون داینك دینی برغیری یه دوندرمكه احاله وحواله دیرلر كاهی كاه اسم
مكاندر یا حرف وحدت ویا تنكیر ایچوندر * محصول بیت جهانده سنك
اشككدن غیری بكا صغنجق بر یوقدر وبنم باشمه بوقپودن غیری بر حواله یوقدر
یعنی بر مرجع ومأوی یوقدر (عدو چو تیغ كشد ما سپر بیندازیم * كه تیغ ما بجز
ناله وآهی نیست * سپر بیندازیم جنكی ترك ایده رز دیمكدر روزمره لرنده تسلیم
وانقیاددن كنایتدر ناله وآهی یالری تنكیر ایچون وحدت ایچون دكلدر
* محصول بیت عدو بزمله جنك ایلمك ایچون چونكه قلیچ چكه بز اناكله جنكی
ترك ایده رز یعنی منقاد اولوب اكا وعزز زیرا بزم تیغمز آه وناله دن غیری دكلدر
حاصلی بز ضعفا ایز بزم آلت حربمز آه وناله در (چراز كوی خرابات روی بر تابم
* كزین بهم بجهان هیچ روی وراهی نیست * بر تابم فعل مضارع متكلم
وحده تابیدندن دوندرمك معناسنه كزین كه حرف تعلیل زای مفرده حرف
ابتدادر من معناسنه این اسم اشارتدر تقدیر كلام كه از این در تركیبله هاء
رسمی وایكی همزه حذف اولنمشدر ومیم متكلم معنا جهتنده راهی لفظنه
مقیددر روی بونك كبی مقامده تاكیدا افاده ایدر انجق راهینك یاسی
حرف تنكیر ویا حرف وحدتدر * محصول بیت میخانه محله سندن نیچون یوزم
دوندره یم یعنی اندن یوزم دوندرمم زیرا جهانده بكا هیچ بوندن یك روی
وراه یوقدر یعنی بكا بو یولدن ایورك وییكرك بر یول یوقدر (زمانه كر فكند
آتشم بخرمن عمر * بكو بسوز كه بر من بیرك كاهی نیست * آتشم ده كی

مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

میم متكلم معنا جهتنده عمره مقیددر بكو بسوز بكونك مفعولی ایكیدن خالی
دكل زمانه اوله یا خرمن عمر خرمن عمر اضافتی بیانیه در یعنی بسوز متعدی
اعتبار اولنورسه زمانه درو لازم اعتبار اولنورسه خرمن عمردر * محصول
بیت زمانه اكر خرمن عمرمه آتش براغورسه یعنی بنی یاقوب یاندررسه
زمانه یه یاقدی خرمن عمرمی ویا خرمن عمرمه یان دی كه بنم قتمده عمرم
خرمنی بر صمان بپراغنجه دكلدر یعنی یانمده هیچ اعتباری یوقدر عمره آتش
براقمقدن مراد هلاك ایلمكدر (غلام نركس جماش آن سهی قدم * كه
از شراب غرورش بكس نكاهی نیست * جماش طناز و كوز اوجیله باقق
وبر معنادن اوتوری اوغورلین بوبلمق مثلا آوجیلر آوبو باقی كبی شراب غروره
اضافتی بیانیه در * محصول بیت اول طوغری قامتلی نك جماش كوزینك
قولیم كه شراب غروردن كمسه یه نظری والتفاتی یوقدر یعنی غرور حسن
انی كمسه یه باقدرمز (چنین كه از همه سو دام راه می بینم * بجز حمایت زلفش
مرا پناهی نیست * سوجانب معناسنه دام دوزاق حمایت حفظ وصیانت
معناسنه در * محصول بیت بو نججلین كه جمیع جانبدن دام راه كوررم یعنی
هر جانبدن قیود دنیا بنی احاطه ایلمشدر او جانانك زلفی حمایتندن غیری
صغنجغم یوقدر یعنی قیود دنیادن بنی خلاص ایلین انك زلفیدر حاصلی زلفی
دوزاغنه كرفتار اولنجه غیری دوزاقدن سالم اولورم مقصودمده بودر (عنان
كشیده روای پادشاه كشور حسن * كه نیست بر سر راهی كه دادخواهی
نیست * كشیده بونك كبی یرلرده چكرك معناسنه رورانك فتحی وواوك
سكونیله امر مخاطبدر رویدندن كیت دیمكدر كشور اقلیم كشور حسن
اضافتی بیانیه در كه حرف تعلیل بر سر راهی یا وحدت ایچوندر سر بونده اوج
معناسنه در بر یول اوجی اوسی دیمكدر كه حرف بیان سر راه دادخواه
وصف تركیبیدر خواهیدندن داد عدله دیرلر دادخواه عدل استیجی یعنی
متظلم حاصلی شكایتجی دیمكدر * محصول بیت ای كوزللك مملكتنك شاهی
دیزكنی چكرك كیت یعنی انك باشنی چكرك كیت زیرا بر یول اوجی اوسی
یوقدر كه انده بر دادخواه یعنی شكایتجی اولمیه حاصلی اهسنه كیت زیرا
شكایتجی چوقدرتا كه هر كسی ایشدوب دكلكه قابل اوله (مباش در پی آزار
وهر چه خواهی كن * كه در شریعت ما غیر ازین كناهی نیست * مباش
نهی مخاطبدر باشیدندن درپی در حرف تأكیدیی بونده آرده معناسنه در آزار
اسمدر آزاریدندن انجمه وانجتمه لازمله متعدی ما بیننده مشتركدر
* محصول بیت آزار ارد نجه اولمه وهر نه كه دیلرسك ایله زیرا بزم شریعتمزده •

بوندن غیری کناه یوقدر یعنی بوندن عظیم دیمکدر عظمتی نفی در ذاتنی نفی
دکلدر هر نه استرسك ایله دیدیکده امر واذن مراد دکلدر بلکه مراد بو کناهه
نسبت سایر کناهلر کانه که کناه دکلدر پس بونلری اشلمك اکا کوره کویا کناه
دکلدر حاصلی دل آزارلقدن زیاده اجتنابه امر در (عقاب جور کشیدست
بال درهمه شهر * کمان کوشه نشین وتیراهی نیست * عقاب عینك ضمی
وقافك تخفیفله قارتال قوشی که طوشنجل دیرلر جوره اضافتی بیانیه در بال
بونده قوش قنادیدر کوشه نشین وصف ترکیبیدر نشینیدندن کوشه ده
اوتوریجی معناسنه مصراع ثانی اخباره وانشایه محتملدر یعنی استفهام
اولمقده ممکن در * محصول بیت ظلم عقابی تمام شهره قنات یایمشدر یعنی
جور تمام شهره سرایت ایلمشدر بر کوشه نشین ولی نك کمان کبی قدی وتیر
کبی اهی یوقدرکه ظالمی قهر ایلیه یاخود یوقیدرکه ظالمی هلاك ایلیه
حاصلی بر مستجاب الدعوه یوقدر ویا یوقیدرکه جزاسین ویره (خزینهٔ دل
حافظ بزلف وخال مده * که کارهای چنین حد هر سیاهی نیست *
خزینه نك دله اضافتی بیانیه در وبونلرك حافظه اضافتی لامیه درکه حرف
تعلیل * محصول بیت خواجه جانانه خطاب ایدوب بیوررکه حافظك کوکلی
خزینه سنی زلفله خاله ویرمه یعنی چونکه کوکلی الدلسنده طورسون
بو سیاهلره ویرمه زیرا بویله ایشلر یعنی کوکل رعایتی وصیانتی هر بر سیاهك
حدی دکلدر حاصلی حافظك دلی بر عزیزدلدر انی هر قدرین بلمزه ویرمه سن
صقله ایضا (ساقی بیار باده که ماه صیام رفت * در ده قدح که موسم
ناموس ونام رفت * ساقی منادی حرف ندا محذوفدر ده در حرف تأکیدده
دالك کسری وهانك سکونیله امر مخاطبدر موسم زماندن کنایتدر موسم حج
کبی ناموس وقار معناسنه نام بونك کبی یرلرده شهرت معناسنه در * محصول
بیت ای ساقی باده کتور که ماه صیام کتدی قدح ویرکه عار وناموس موسمی
کتدی یعنی رمضانده ایچکی اولمیوب عار وناموسه رعایت ایده جك زماندر
ایدی اول ایام کتدی عیش ونوش ایامی کلدی (وقت عزیز رفت بیا تا قضا کنیم
* عمری که بیحضور صراحی وجام رفت * عمری ده یاوحدتیچوندر
* محصول بیت ساقی یه خطاب ایدوب بیورر وقت عزیز کتدی کل که قضا
ایده لم بر عمری که صراحی وجامسز کتدی یعنی باده سز کچن اوقاتی تدارك
ایده لم (در تاب توبه چند توان سوخت همچو عود * می ده که عمر در سر سودای
خام رفت * تاب شعله تابك توبه یه اضافتی بیانیه در سر بونده اوج وجهت
معناسنه سودای خامدن مراد بونده توبه در * محصول بیت توبه شعله سنده

از بحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

یعنی اتشنده نیجه بر عود کبی یانمق اولور یعنی توبه ایدنجه باده دن فراغت ایلمك
لازم کاور بوایسه مؤلم در زحمت ویرر ایمدی ای ساقی می ویر که عمرم خام سودا
جهتنده کتدی توبه یه سودای خام دیدیکی انکیچوندرکه رعایتنه قادر اولمیوب
بوزمق لازم کاور (مستم کن انچنانکه ندانم ز بیخودی * در عرصهٔ خیال که
امد کدام رفت * عرصه خیال اضافتی بیانیه در * محصول بیت ساقی یه
خطاب ایدوب بیوررکه انچلین مست ایله بنی که بیخودلقدن بلیم خیالم
میدانینه کیم کلدی وقنغیسی کتدی قافیه ضرورتیچون کدام دیمشدر والا کیا
مقامی ایدی یعنی بنی شویله مست ایله که عرصهٔ خیالمه کیم کلدی وکیم کتدی
ونره یه کتدی بلیم (بر بوی ان که جرعهٔ جامت بما رسد * در مصطبه دعای
تو هر صبح وشام رفت * بوی بونده امید معناسنه در مصطبه صفهٔ میخانه
وغریبانه رفت بونده واقع وصادر اولدی معناسنه در * محصول بیت
اول امید ایله جامك جرعه سی بزه ایرشه دیو صباح واخشام مصطبه ده سکا
خیر دعالر واقع وصادر اولدی حاصلی بزه احسانك دکك امید ایله صباح
واخشام مصطبه لرده دعا کزه مشغولز (دل راکه مرده بود حیاتی بجان رسید
* تا بویی از نسیم تواش در مشام رفت * دلرا دلك دیمکدرکه رابط صفت
حیاتیده یا وحدت ویا تنکیرایچوندر بجان با حرف صله تقدیر کلام دلرا بجان
رسید دله جان اثباتی استعاره طریقیله در * محصول بیت دل که مرده ایدی
سنك نسیمدن بر قوقی دماغنه ایرشدکدن صکره تازه جان بولدی (زاهد
غرور داشت سلامت نبرد راه * رند از ره نیاز بدار السلام رفت * سلامت
اصلنده بسلامت ایدی با ضرورت وزنیچون حذف اولمشدر دار السلام جنتدر
* محصول بیت زاهد ایلدیکی زهددن غرورلو تردی یعنی غروری واردی
سلامتله یول ایلتمدی یعنی مرادنه واصل اولمدی وجایزدرکه بقدر باصله ازله
یعنی سلامته یول التمدی دیمك اوله اما رند طریق عجز ونیازدن جنته کتدی
حاصلی زاهد غرور سببی ایله جهنمه ورند تضرع ونیاز سببی ایله جنته کتدی
(نقد دلی که بود مرا صرف باده شد * قلب سیاه بود از ان در حرام رفت *
نقد دل اضافتی بیانیه در صرفك باده یه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی
قبیلندندر قلب سیاه اولدرکه مموه اولمیه یعنی قلبلی ویالدزلی اولمیه در حرام در
حرف صله * محصول بیت بنم کوکلم نقدی که وار ایدی باده یه صرف اولدی
یعنی کوکلی باده یه ویردم قلب سیاه ایدی انکیچون حرامه کتدی (دیکر مکو
نصیحت حافظ که ره نیافت * کم کشته که باده شیرین بکام رفت * دیکر بونده
دخی دیمکدر کرو دیمك دکلدر نصیحتك حافظه اضافتی مصدرك مفعولنه

اضافتیدرکه حرف تعلیل کم کشته ده یاوحدتیچوندرکه رابط صفت باده شیرین
اضافتی بیانیه درینافت مصراع ثانی یه مرهوندر بکامش ضمیر حذف
اولمش اصلنده بکامش ایدی کم کشته یه راجعدر برنسخه ده شیرین برینه
مهرش واقع اولمش بویله اولنجه ضمیر تقدیرینه احتیاج قلمز * محصول بیت
دخی حافظه نصیحت ایله زیرا عالم ظاهرده یول بولمدی یعنی بو عالم صغرایه
کلمدی برازغون که انك دماغنه باده شیرین ویا بادۀ محبت کتندی باده
شیریندن مراد محبتدر حاصلی حافظ شراب محبت جانانی نوش ایدوب
وادئ محبتده کم اولمش ایمدی حافظه نصیحت ایله خطاب عامدر زیرا برکم
کشته که بادۀ محبت انك دماغنه واردی اول دخی وادئ محبتدن بو عالمه یول
بولمدی یعنی شراب محبت جانانی ترك ایلمدی وله ایضا (غمش تا دردلم مأوا
کرفتست * سرم چون زلف او سودا کرفتست * غمش شیندن مضاف
محذوفدر تقدیر کلام غم عشقشدر ضرورت وزنیچون حذف اولنمشدر تا ابتداء
غایت ایچوندر زمانده منذ کبی مأوا منزل معناسنه کرفتست اصلی کرفته
است ایدی ضرورت وزنیچون هاء رسمی وهمزۀ مجتلبه حذف اولمشدر
طوتمشدر دیمکدر کرفته اسمدر زمان ماضیه دلالت ایدر ترکیده طوتمش لفظی
کبی فعل دکلدر زیرا فعله ادات خبر لاحق اولمز سرم مبتدا اوسودا کرفته خبری
وبو جملۀ اسمیه غمشك خبریدر وجایزدرکه سرم مقدم مفعول اوله کرفته لفظنه
وسودا فاعلی تقدیر کلام سرمرا سودا کرفته است اوله محصول بیت جانانك
عشقی غمی بنم کوکلمده منزل طوتهلی یعنی بن اکا عاشق اوللی باشم انك زلفی
کبی سودا طوتمشدر یعنی باشم سودازده اولمشدر زلفك سوداسی حسیدرکه
خارجده کی سیاهلغیدر اما باشمك سوداسی عشق سوداسیدرکه انی چکن
بیلور لیکن اشغه ده بو قدر مناسبت کفایتدر (لب چون آتشش آب حیاتست
* زآبش آتشی درما کرفتست * لب مبتدا آب حیات خبری لبی خمرتده آتشه
تشبیه ایلمشدر زآبش شین ضمیر لبه راجعدر آب ایهام طریقیله ذکر اولمشدر زیرا
معنای مطابقیسی صودر که بونده آب حیاتدن کنایتدر و معنای التزامیسی
صفوتدر اتشیده کی یا وحدتیچوندر ویا تنکیردر ما دریاء صله معناسنه
ما بونده بزدیمکدر نحن معناسنه آب واتشك ذکری تناسب طریقیله در کرفته
است کرفته اتشیله ذکر اولسه تاثیر معناسنه در یعنی اتش آلشمق معناسنه در
* محصول بیت اول جانانه نك اتش کبی لبی آب حیاتدر انی صورن وامن
ابدی حیات بولور اول لبك آبندن یعنی آب حیاتندن ویا صفوت ولطافتندن
بزه اتش الشمشدر حاصلی لبك آتشه مشابه اولمسی بزه کلی اتش وحرارت

از بحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن فعولن

ویرمشدر

ویرمشدر آب وآتش جمعی صنعت تضاددر (همای همتم عمریست کزجان *
هوای ان قد وبالا کرفتست * همای همتم اضافتی بیانیه در کزجان
مصراع ثانی یه مرهوندر هوای بونده ایهام طریقیله مذکوردر یعنی
آرزو وما بین السماء والارض جو معناسنه قد وبالا عطف تفسیریدر بوی
دیمکدر * محصول بیت بنم همتم هماسی نیجه زماندرکه جان وکوکلدن اول
جانانك قد وبالاسی هواسین طوتمشدر یعنی بو نیجه زماندرکه اکا واصل اولمق
آرزوسن ایدر (شدم عاشق ببالای بلندش * که کار عاشقان بالا کرفتست *
بالای بلند اضافتی بیانیه درکه حرف تعلیل بالا بونده یوجه معناسنه یعنی
اوج * محصول بیت اول جانانك بلند قدینه عاشق اولدم زیرا عاشقلرك ایشی
اوجله شرف طوتمشدر یعنی عاشقلر ایشیدر رفعت وعلوله متصف اولمق ایمدی
رفعت وعلوله متصف اولدقلری ایچون بالای بلندینه عاشق اولدم بنده کارم
رفیع اوله (چو ما در سایۀ الطاف اوییم * چرا اوسایه ازما وا کرفتست * سایۀ
الطاف اضافتی بیانیه در اوییم اولفظی متکلم مع الغیر ضمیرینه مضاف اولمغله
واو دنصکره یا ظهور ایلمشدر تنکیم سابقا ذکر اولنمش ایدی که کلمه نك اخری
واو ویا الف اولسه حالت اضافتده بر یا ظاهر اولور وا کرفتست کرو طوتمشدر
یعنی منع دریغ طوتمشدر * محصول بیت چونکه بز اول جانانك الطافی
کولکه سنده ایز نیچون اول بزدن سایۀ وصالنی منع ایلمشدر یعنی دریغ
طوتمشدر حاصلی چونکه بز اکا منسوبز والطاف بی غایه سنه اعتراف ایلرز
لایق بودرکه اول وصالنی بزدن دریغ ایلمیه چرا عبارتی استفهام انکاری
اولمق جایزیعنی دریغ طوتماشدر (نسیم صبح عنبر بوست امروز * مکر یارم ره
صحرا کرفتست * عنبر بو وصف ترکیبیدر عنبر قوقلی دیمکدر مکر بونده کانه
معناسنه درره ك صحرایه اضافتی لامیه در * محصول بیت بوکون صباح
نسیمی عنبر قوقلی درکانه که یارم صحرا یولین طوتمشدر یعنی صحرایه وارمشدرکه
نسیم اکا ملاقاتله عنبر بو اولمشدر (زدریای دو چشمم کوهر اشك * جهان در
لؤلوی لالا کرفتست * دریای چشم اضافتی بیانیه در کوهر اشك اضافتیده
بویله در و مبتدادر و کرفتست خبری وجهان مفعولی لالا بونده بلدرایجی
معناسنه در * محصول بیت ایکی کوزم دریاسندن اشکم کوهری جهانی
لؤلوی لالا ایله پرایلدی یعنی عالمی لؤلوی لالا ایله دولدردی شویله که عالم
لؤلودن کورنمز اولدی (حدیث حافظ ای سروسمن بر * چو وصف قد تو بالا
کرفتست * سرو سمن بره اضافتی بیانیه در بر بونده سینه معناسنه در سمن
اق کله دیرلر یعنی اق چیچك سمن سینه لی دیمکدر * محصول بیت حافظك

كلامی ای معنبر سروسنك قدك وصفی كبی اوج طوتمشدر يعنی رفيع اولمشدر
حاصلی اوصاف قدك بلند اولدیغی كبی حافظك كلامنده وصف قدك سببیله
رفعت طوتوب صاحب رفعت اولمشدر وله ايضا (میروی خوش می روی

ازافراد بحر رمل فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

كاندر سرا پا میرمت * ترك من خوش می خرامی پیش بالا میرمت * من منادی
حرف نداسی محذوفدر خوش میروی كوزل كیدرسین يعنی خوب يوريشك
واركاندر كه حرف بیان خوش میرويدر اندر باء صله معناسنه سراپا باشدن
اياغه ازسر تا پا معناسنه درمیرمت فعل مضارع متكلم وحده در تاضميری
معنا جهتنده سراپايه مقيددر تركده منادی حرف ندا محذوفدر منه اضافتی
لاميه در خوش می خرامی فعل مضارع مخاطب يا حرف خطاب كوزل
صالنورسن ديمكدر * محصول بيت ای بنم بكم كوزل يوررسين كه باشدن
اياقدن اولیم يعنی قامتكه قربان اولايم بلكه جميع اعضا كه قربان اولايم ديمكدر
ای بنم تركم يعنی محبوبم كوزل صالنورسين قامتك اوكنده اولیم يعنی قامتكه
قربان اولايم (كفته بودی كی بميری پيش من تعجيل چيست * خوش تقاضا
ميكنی پیش تقاضا ميرمت * خواجه جانانه خطاب ايدوب بيورركه
ای جانان كفته بودی يعنی ديمش ايدك كی قچن بميری فعل مضارع مخاطب
اولورسين ديمكدر پيش من بنم اوكمده خواجه بيورر تعجيل چيست تعجيل ندر
يعنی نه ايورسين خوش بونده بی معناسنه تنكم سابقا ذكر اولندی ايدی *
محصول بيت ای جانان ديمش ايدك كه بنم اوكمده قچن اولورسين ای بنم جانم
تعجيل ندر يعنی عجله نه ايچوندر عجب محكم تقاضا ايدرسين تقاضاك اوكنده
اولیم حاصلی تقاضاكه قربان اولايم (عاشق مهجور ومخمورم بت ساقی كجاست
* كو خرامان شو كه پيش قد رعنا ميرمت * عاشق مهجور اضافتی بيانيه در
كو خطاب عامدر * محصول بيت عاشق مهجورم يعنی هجرانه دوشمش عاشقم
ومخمورم بت ساقی قنده درسويله بت ساقی به خرامان اول يعنی كل كه سنك
قد رعناك اوكنده اولیم حاصلی بت ساقی به كل ديكه سنك خرامان قامتكه فدا
اولیم (انكه عمری رفت تا بيمارم از هجران او * كو نكاهی كن كه پيش چشم
شهلا ميرمت * انكه اصلنده انكس كه ايدی كسی ضرورت وزنيچون
حذف ايلمشدر كه حرف رابط صفت عمری ده يا وحدت برزمان ديمكدر از
هجران او بعض نسخه ده از مژكان او واقعدر كو خطاب عامدر نكاهی
يا وحدت ايچوندر كه حرف تعليل حتی معناسنه چشم شهلا اضافتی بيانيه در
شهلا قويون الا كوزه ديرلر يعنی قويون كوزی كبی كوزه ديرلر * محصول بيت اول
كسه به كه برزماندر تا انك هجرانندن ويا مژكانندن بيمارم سن اكا دی كه برنكاه

ايله كه چشم شهلاك اوكنده اولیم يعنی اول جانانكه بنی هجرانی ويا مژكانی
بيمار ايلدی بكا التفات ايله دی چشم شهلا كه فدا اولیم (كفته لعل لبم هم درد
بخشد هم دوا * كاه پيش درد وكه پيش مداوا ميرمت * مداوا مفاعله بابندن
مصدردر عجم بو مصدرك تاسنی حذف ايدر * محصول بيت جانانه خطاب
ايدوب بيورركه ای جانان سن ديمش سين كه بنم لعل كبی قرمزی دوداغم
هم درد بغشلر هم دوا جواب ويرركه كاه سنك دردك اوكنده وكاه مداواك
اوكنده اولیم يعنی لبكه فدا اولیم درده درمانده اندندر (خوش خرامان
ميروی چشم بد از روی تو دور * دارم اندر سر خيال انكه در پا ميرمت *
خرامان صفت مشبهه در صالنغن معناسنه اما بونك كبی يرده صالنارق
معناسنه چشم بد از روی تو دور جمله معترضه واقع اولمش كه علم بديعده
حشو مليح ديرلر سنك يوزكدن يرامز كوز ايراغ اولسون ديمكدر خيال ان
اضافتی لاميه در كه حرف بيان در ان لفظی ميرمت تاسی معنا جهتنده پايه
مقيددر در پا بت تقديرنده در * محصول بيت بنه جانانه خطاب ايدركه صالنی
صالنی كوزل كيدرسين يرامز كوزسندن ايراغ اولسون باشمده اول خيال
واردركه اياغكده اولم يعنی باشمده اول سودا واردركه پايمالك اولوب اولم
(كرچه جای حافظ اندر خلوت وصل تو نيست * ای همه جای تو خوش پيش
همه جا ميرمت * جای حافظ اضافتی لاميه در خلوت وصلده بويله در ای
حرف ندا منادی محذوفدر تقديركلام ای جانان دره ميرمت تاسی معنا
جهتنده جايه مقيددر جا بت ديمكدر * محصول بيت كرچه سنك وصالك
خلوتنده حافظه يربوقدر ای جانان سنك هربرك خوش ولطيفدر هربريكك
اوكنده اولیم يعنی هربرك مقبول ومطبوعدر پس هربريكه فدا اولیم وله ايضا

ازبحر رمل

(مدتی شد كاتش سودای او در جان ماست * زان تمناها كه دايم در دل ويران
ماست * مدتی يا حرف وحدت كاتش كه حرف بيان مدتدر سودا بونده محبت
وآرزو معناسنه واتشك اضافتی بيانيه در * محصول بيت برزمان اولديكه
اول جانانك محبتی اتشی بزم جانمزده در اول ارزولردنكه يعنی اول ازرولردن
اوتوری كه دايم بزم يقق دلمزده در يعنی دلمزده دايما ارزوی وصالی مركوز
اولديغيچون جانمزده انش سوداسی ثابتدر (مردم چشمم بخوناب جكر
غرقه ازان * چشمه مهر رخش در سينه نالان ماست * خوناب قانلی
صو جكره اضافتی لاميه در ازان ادات تعليل مصراع ثانی يه مرهوندر
چشمه نك مهره ومهرك رخه اضافتی بيانيه در ورخك سينه يه اضافتی
لاميه در حاصلی رخی چشمه افتابه تشبيه ايدر سينه نك نالانه اضافتی

بیانیه‌در نالانك مایه اضافتی لامیه‌در سابقا ذکر اولدی ایدی که لعل اصلنده
بر آق طاشدر انی تازه جکره باترر لر وکنشه قورلر که بورنکی الورایمدی مردم
دیده‌یی سنك لعله تشبیه ایدوب خوناب جکره غرق ایدوب چشمهٔ مهر
رخنده تربیه ایدر * محصول بیت بنم مردم چشمم خونابه غرقدرلر انکیچون
چشمهٔ مهر رخی سینهٔ نالانمده‌دریعنی مردم دیده‌می خوناب جکرده قرزمق
ایچون چشمهٔ مهر رخی سینه‌مدن کتمز (اب حیوان قطرهٔ زان لعل همچون
شکرست * قرص خور عکسی زروی ان مه تابان ماست * قطره‌نك یاسی
وحدتیچوندر قرص خور اضافتی بیانیه‌در قرص چورکدر خور واورسمیله
کنشه‌دیرلر کنش چورکی جرم شمس مراددر مه تابان اضافتده بیانیه‌در
تابان صفت مشبهه‌دربلدرغن معناسنه‌در * محصول بیت اول جانانك
شکر کبی طاتلی دوداغندن اب حیات برقطره‌در کنش چورکیده بزم مه
تابانمزك روینن برعکسیدر یعنی ماه کنشدن نور وضیا الدیغی کبی انك
نورندن کنش نور وضیا الوردیمکدر حاصلی لبی لذتده نهایتده وروبی غایت
لطافتده دیمکدر (تا نفخت فیه من روحی شنیدم شد یقین * برمی این معنی که
ما زان وی واو زان ماست * محصول بیت فاذا سویته ونفخت فیه من روحی
آیتن اشیدلدن بروبکا بو معنی یقین اولدیکه بز انك واول بزمدر حاصلی الله
تعالی ملائکه‌یه بیوردیکه قچن ادمك بناسنی تمام ایدم وا کا روح اوفوردم
پس بوندن اکلنورکه بنی ادمك ارواحی نفخهٔ رحمان ایمش ایمدی جانانله بزم
روحمزك اصلی بر ایمش پس بز انك واول بزم اولمق لازمدر (هر دلی را اطلاعی
نیست بر اسرار عشق * محرم این سر معنی دار علوی جان ماست * دلینك
یاسی وحدتیچوندر اطلاعنك وحدته وتنکیره تحملی وار معنی دار علوی
معنی دار وصف ترکیبیدر دار یدن علوی یاء نسبتله صفت بعد الصفتدر *
محصول بیت هر بر کوکلك اسرار عشقه اطلاعی یوقدر بو معنی دار علوی سرك
محرمی بزم جانمزدر یعنی اسرار عشقه مطلع اولان بزم کبی عاشقلردر هر تر
دامن سر عشقه مطلع دکلدر (چند کویی ای مذکر شرح دین خاموش باش *
دین ما در هر دو عالم صحبت جانان ماست * مذکر اسم فاعلدر تفعیل بابندن
واعظ معناسنه شرح دین اضافتی لامیه‌در مصدرك مفعولنه اضافتی
قبیلندن دین ما بونده کی دین عادت معناسنه صحبت جانان اضافتده سابق
اضافت کبیدر صحبتدن مراد مصاحبتدر * محصول بیت ای واعظ دینك
شرحنی نیجه بر سویلرسین ایسم اول یعنی دینی نیجه بر شرح ایلرسین ایسم اول
زیرا بزدینك ومذهبك معنالرینی بیلورز اکر قادر ایسك سر عشقی شرح ایله

دکابه لم بلکه بزم دینمز ایکی عالمده جانانله مصاحبتده‌در هر دو عالم عبارتی
دینه ده صحبته ده قید اولمق صحیحدر (حافظا تا روزه خر شکر این نعمت کذار
* کان صنم از روزه اول مونس ومهمان ماست * حافظا منادا تا انتهاء
غایتیچوندر این نعمت بیوردیغی مصراع ثانینك مضمونته اشارتدر کذار
بونده زایله یازلمق کرك زیرا ادا معناسنه اولان زایله لغتدر نماز کذاردن وو ام
کذاردن کبی روزه خردن مراد روزه وفاتدر روز روزه اولدن مراد روزه لادتدر
ویا روزه الستدر * محصول بیت ای حافظ اولنجه بو نعمتك شکرینی ادا ایله
که صنم روزه اولدن مونس ومهمانمزدر یعنی روزه اولدن مونس ومهمانمز
اولدیغی ایچون اولنجه شاکر نعمت اول حاصلی جانانه کوکل ویره‌لی بزه
التفات اوزره اولمشدر ومهمان دارلغه قبول ایلمشدر وهر طریقیله بزه عین
عنایتله نظر ایلمشدر پس اولنجه بو نعمتك شکرینی ادا ایدرم وله ایضا (خیال
روی تو در هر طریق همره ماست * نسیم موی تو پیوند جان اکه ماست
* خیال مبتدا همره ماست خبری نسیم مبتدا پیوند خبری خیالك رویه
وروینك تو لفظنه اضافتی لامیه‌لردر نسیم موی تو اضافتده بویله‌در پیوند جان
اضافتده لامیه‌در جان اکه اضافتی بیانیه‌در وبونلك مایه اضافتی لامیه‌در
* محصول بیت سنك رویك خیالی هر طریقده بزه همراهدر یعنی هر حالده که
اولسق رویك خیالی بزم یولداشمزدر قوت متخیله‌مزدن کتمز مویك نسیمده
اکاه جانمزك متصلیدر یعنی قوقیسی جان اکاهمزه اولشقدر اندن ایرلمز یعنی
هر نه حالده اولسم مویك بویی جان دماغندن کتمز (برغم مدعیانی که منع
عشق کنند * جمال چهرهٔ تو حجت موجه ماست * برغم کورلکدر رشك
معناسنه ده کاور مدعیانیده یاوحدت نوعیه‌در مدعیلرکه رابط صفت منع
عشق اضافتی لامیه‌دریعنی مصدرك مفعولنه اضافتدر کنندك مقدم
مفعولیدر جمال کوزللکدر چهره یوز جمال مبتدا حجت خبری وجمالك
چهره‌یه وچهره‌نك تو لفظنه اضافتی لامیه‌در وحجت موجه اضافتی
بیانیه‌در جمال چهره‌یه نسبت موجه تناسب طریقیله مذکوردر حجت موجه
صحیح معناسنه‌در * محصول بیت شول مدعیلر کورلکنه که عشق جانانی
منع ایدرلر یعنی عشقی انکار ایدرلر اول مدعیلرك منعنی رد ایلمکه سنك رویك
کوزللکی بزم حجت قاطعمزدر زیرا سنك رویك کورن البته عاشق اولور پس
انلك منعی بو حالتله مردود اولور ودخی نزاعه مجالی اولمز (ببین که سیب
زنخدان تو چه میکوید * هزار یوسف مصری فتاده در چه ماست * سیب
المازنخدانه اضافتی بیانیه‌در چه قیودر چاهدن مخففدر تو لفظنك واوی

رمیده در امابونده وزنیچون اصلی اوقنور * محصول بیت کورکه سنك سیب
زنخدانك نه سویلر یوسف کبی بیك محبوب بنم عشقمه کرفتاردر (اکر بزلف
دراز تودست ما نرسد * کناه بخت پریشان ودست کوته ماست * زلف
درازاضافتی بیانیه در کناه بخت اضافتی لامیه در وبختك پریشانه اضافتی
بیانیه در دست کوته ده بویله در کوته کوتاهدن مخففدر قصه دیمکدر دست
کوته افلاس وفقردن کنایتدر زیرا مقابلنده ید طولی دیرلر وسعتدن تعبیردر
حاصلی دست کوته بونده ایکی معنایه مصروفدر فتأمل * محصول بیت اکر
سنك زلف درازکه المزایرشمزسه کناه بزم پریشان بختمزك ودست
کوتاهمزکدر حاصلی اکر سکا وصلت میسر اولمزسه طالعمز نقصانندن والمز
قصه لغندن ویوقفه لغندندر یعنی عالی جناب سین فقرایه التفاتك یوقدر
(بحاجب درخلوت سرای خاص بکو * فلان زکوشه نشینان خاك درکه
ماست * بحاجب باحرف صله حاجب بونده قپوجی معناسنه حاجبك دره
اضافتی لامیه در ودرك خلوت سرایه ده بویله در خلوت سرای ترکیبی
مزجیدر وخاصه اضافتی بیانیه در بکونك مقولی مصراع ثانیدر فلان
الفاظ کنایه دندر بونده مراد خواجه در کوشه نشینان کوشه نشینك
جمعیدر کوشه ده اوتورجیلر کوشه نشینك خاکه اضافتی لامیه در
خاکك درکهه ده بویله در * محصول بیت خاص خلوت سرایك قپوجیسنه
سویله فلان بزم درکهمز خاکینك کوشه نشینلرندندر یعنی درکاهمزك
واستانه مزك ملازملرندندر (بصورت از نظر ما اکرچه محجوبست * همیشه در
نظر مرفه ماست * بصورت بای بونده ظرفیت افاده ایدر ظاهرده دیمکدر
محجوب بونده دور ومهجور معناسنه در همیشه دایم دیمکدر مرفه اسم
مفعولدر تفعیل بابندن ثلاثیسی رفه برفه کلور فتح بابندن مصدری رفاهت
ورفاهیت کلور رانك فتحیله ایکیسنده بیله تخفیف بایله معناسی وسعت
واسوده حال کچنمك * محصول بیت فلان دیدیکمز اکرچه صورتا بزم
نظرمزدن محجوب ودور ومهجوردر اما دایما خاطرمز فهمزك نظرنده در
یعنی اکرچه ظاهرا بزدن مهجور وممنوعدر اما کوکلمزدن هیچ کتمز حاصلی
محبت باطننه بعد صوری مانع دکل دیمکدر (اکر بسائلی حافظ دری زند
بکشای * که سالهاست که مشتاق روی چون مه ماست * بسایلی با حرف
سبب سایل دلنجی یا حرف مصدردر دیلنجلکه دیمکدر دریده یا حرف تنکیردر که
حرف تعلیل روی چون مه اضافتی بیانیه در * محصول بیت اکر دیلنجلك
طریقیله حافظ قپوکی قاقرسه اچ قپویی زیرا ییللردرکه بزم ای کبی روی مزك

مشتاقیدر یعنی نیچه زماندرکه بزم محبتمزه کرفتار عاشقدر خواجه
بو بیتنده تصریح ایلدی وله ایضا (کر زدست زلف مشکینت خطایی رفت
رفت * ورز هندوی شما بر ما جفایی رفت رفت * کر ادات شرط واولکی
رفت فعل شرط وماقبلی اکا متعلق وایکنجی رفت جزاء شرط زلف ومشك
وخطا وهند ذکری صنعت مراعات نظیردر زلفه دست اثباتی استعاره
طریقیله در زلفك مشکینه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندندر
حاصلی بیانیه در ومشکینك تای خطابه اضافتی لامیه در وراصلی اکردر
هندودن مراد زلفدر یا چشم در تشبیه طریقیله بونده معنای مجازی اوزره
هندو بنده معناسنه اولمق روشندر بو غزلك قافیه ده واقع اولان الفاظده
یای ثانیه وحدت افاده ایدر واولکیسی یای اصلیه در وبو غزلك ابیاتنده
واقع اولان شرط وجزا هپ ذکر ایلدیکمز کبی اعراب اولور * محصول بیت
اکر سنك زلف مشکینك الندن بر خطا کندیسه یعنی واقع وصادر
اولدیسه کندی اکمز انی حاصلی سندن واسباب حسنکدن هرنه سنم بزه
کورسه معذوروز انی حسن قبولله قبول ایدوب رد ایلمزز خطایی دست
زلفه وجفایی هندویه اسناددن مراد جانانه در اما شعرا تأدبا متعلقاتنه
اثبات ایدرلر جانانی بویله معایبدن تنزیه ایچون (برق عشق ار خرمن پشمینه
پوشی سوخت * جور شاه کامران ار بر کدایی رفت رفت *
بعض نسخه ده خرمن برینه حرقه واقع اولمش برق عربیده شمشك معناسنه در
عشقه اضافتی بیانیه در اکر قاعدهٔ سابقه اوزره اعراب اولور برق عشق
مبتدا وجملهٔ شرط وجزا خبری پشمینه پوش وصف ترکیبیدر پوشیدندن
خرمنك پشمینه پوشه اضافتی لامیه در و بیانیه اولمغه محتملدر بونده پشمینه
پوش عاشق کدادن کنایتدر ایکنجی سوخت لازمله متعدی اولمق
قابلدر جور شه اضافتی لامیه در ومصدرك فاعلنه وشاهك کامرانه اضافتی
بیانیه در کامران وصف ترکیبیدر رانیدندن مراد سوریجی دیمکدر جور شاه
مبتدا ار بر کدایی جملهٔ شرطیه وجزا خبری قاعدهٔ مذکوره اوزره اعراب
اولور * محصول بیت عشق برقی واتشی بر پشمینه پوشك وجود خرمنی
یاقدی ایسه یاقدی کندی یعنی بر عاشق کدانك وجودینی عشق اتشی یاقدیسه
یاقدی کندی نسنه لازم کلمز اندن شکایت ایلمزز زیرا عاشقك شانی اتش عشقه
یانمقدر وکامرانك یعنی پادشاهك جوری اکر بر کدا اوزرینه واقع اولدیسه
اولدی کندی مضی ما مضی مصراع ثانی مصراع اوله تمثیل وتنویردر یعنی
عشق برقهار پادشاهدرکه هرنه اشلرسه اندن صورلمز فتأمل بوغزلك جمیع

ابیاتی بو منوال اوزرینه کلور غفلت اولنمیه (کردلی از غمزهٔ دلدار باری برد برد
* درمیان جان وجانان ماجرایی رفت رفت * بو ایکی مصراعده شرط وجزا
ذکر اولان اسلوب اوزره دز * محصول بیت اکر بر عاشق کوکلی غمزهٔ
دلداردن بر یوك کتوردیسه کتوردی کندی یعنی بر زحمت ومشقت چکدیسه
چکدی کندی دخی اول اکلمز ودخی اکر جانله جانان اورطه سنده بر ماجرا واقع
اولدیسه اولدی کندی یعنی عاشق ایله معشوق اورطه سنده بر برودت وکدورت
واقع اولدیسه اولدی بردخی اکلمز (از سخن چینان ملامتها پدید اید ولی *
کر میان همنشینان ناسزایی رفت رفت * سخن چینان جمع سخن چیندر
وصف ترکیبیدر چینیدندن سوزدوشیریجی دیمکدر مراد غمازدر پدید پای
عجمیله اشکاره دیمکدر همنشینان جمع همنشین یله اوتورجیلر یعنی مصاحبلر
ناسزایی ناسزا لایق اولمیان یا حرف وحدت * محصول بیت غمازلردن درلو درلو
آوازلر وملامتلر ظهوره کلور یعنی طعان وغماز عشاقی لوم ایلمکدن خالی دکللر
اما یاران ودوستان ماینینده بر ناسزا ونامعقول واقع اولدیسه عفو اولدی
کندی حاصلی غماز وطعاندن جور وجفا ولوم وآزار درظاهر اولان جمیع
زمانده اما عشاق اراسنده هر نه دکلو ماجرا که واقع اولسه مستور قالور دخی
اکلمز (در طریقت رنجش خاطر نباشد می بیار * هر کدورت را که بینی چون
صفایی رفت رفت * رنجش انجنش معناسنه اسم مصدردر لازمله متعدی
بیننده مشترکدر کدورت بولنق دیمکدر صفا انك مقابلی در صفایی ده
یا تنکیر ایچوندر * محصول بیت طریق عشاقده خاطر انجنمك وایجنمك
اولمز یعنی جایز دکلدر ایمدی هر کدورتی که کوردك صفا کبی اول کدورت
کچدی کندی دخی اول کدورت اکلمز (عشق بازی را تحمل باید ای دل پایدار *
کر ملالی بود بود وکر جفایی رفت رفت * عشق بازی یا حرف وحدت مصدردر
عشقباز وصف ترکیبیدر بازیدندن بحسب لغت عشق اوینایجی
استعمالده تازه تازه دلبر سویجی دیمکدر پایدار ثابت قدم اول دیمکدر محصول
بیت عاشقلغه تحمل کرك ای کوکل ثابت قدم اول یعنی عاشق طریق عشقده
هر جفایه وبلایه صابر کرك پس اکر بر ملال واقع اولدیسه عشق ایچنده
اولدی واکر بر جفا واقع اولدیسه اولدی کندی یعنی طریق عشقده هر نه
واقع اولدیسه عاشق اکا متحمل اولوب قیل وقالی ترك ایلمك کرك (عیب حافظ
کو مکن واعظ که رفت از خانقاه * پای آزادی چه بندی کر بجایی رفت رفت
* عیب حافظه اضافتی لامیه در کو خطاب عامدر مکن نهی فعل مخاطب
واعظ منادا حرف ندا محذوفدر که حرف تعلیل ازادی یاسی وحدت ویا تنکیر

ایچوندر * محصول بیت ای واعظ حافظ اکر خانقاه دن کتدیسه اکا عیب
ایلمه بر آزادلك ایاغنی نه باغلرسن اکر بر یره کتدیسه کتدی واردی یعنی حافظ
اکر خانقاهی ترك ایدوب کتدیسه ای واعظ سن اکا مانع اولمه زیرا برازاد
کسه در یعنی بر بی قید شخص در اکر بر یره کتدیسه اکا مانع اولمه زیرا لاقید
اولنلر اسندیکی یرده اولورلر ولا ایضا (هر ان خجسته نظر کز پی سعادت رفت
* بکنج میکده وخانهٔ ارادت رفت * خجسته قوتلی دیمکدر مبارك معناسنه
* محصول بیت هر اول مبارك نظرلی که سعادت آردنجه کتدی یعنی دولت
وسعادته طالب اولوب کندی میخانه بوجغنه وارادت خانه سنه کتدی
حاصلی میخانه کوشه سنه وخانهٔ ارادته واران سعادته طالب اولمش کتمشدر
زیرا سعادت اورایه وارمقدر خانهٔ ارادتدن مراد تسلیم وانقیاددر یعنی هیچ
بر طریقیله دلازار اولمیه بلکه هر خصوصده تسلیم وانقیاد اوزره اوله فی الواقع
بوندن ایی سعادتمی اولور (بجام نیم منی کشف کرد سالك راه * رموز غیب که
در عالم شهادت رفت * جام نیم منی یارم بطمان شراب الان قدحه دیرلر
منی نك یاسی حرف نسبتدر اکر اصلی من ایسه ویا الفدن منقلبدر اکر اصلی
منا ایسه عیسی وموسی کبی فتأمل * محصول بیت سالك راه عشق یارم بطمان
شرابله عالم شهادتده واقع اولان رموز غیبی کشف ایلدی یعنی جانانك هر
مخفی ایشنی یارم بطمان شرابله بیلدی حاصلی عاشق نیم منی یی نوش ایلمکله
بو عالم ظاهرده جانانك جمیع رموز غیبیسنه مطلع اولدی یاخود جانان نوش
ایلمکله مستور ومخفی ایشلرینی بیان ایلدی وعاشق مطلع اولدی (بیا ومعرفت
از من شنو که در سخنم * ز فیض روح قدس نکته استفادت رفت * بیا وشنو
صیغه لری خطاب عام طریقیله امرلردر قدس بونده قافك ودالك ضمه لریله در
روح قدس حضرت جبریل امین در قیاس استفادت نکته ایدی ضرورت
وزنیچون وقافیه ایچون تقدیم وتأخیر واقع اولدی * محصول بیت کل دخی
معرفت عشقی بندن ایشت زیرا سوزمده یعنی اشعارمده حضرت جبریلك
فیضندن نکته استفاده ایلمشم انکیچون شعرم عاشقانه واقع اولمشدر کل
ایمدی باب معرفت عشقی بندن ایشت واوکرن (مجوز طالع مولود من
بجز رندی * که این معامله با کوکب ولادت رفت * مجو فعل نهی در خطاب
عام طریقیله طالع یلدز در طالع مولود اول برجدر که اوغلان طوغدیغی وقت
افق معاده واقع اوله یعنی مشرق جانبنده تنکم مدخل منظومه ده یازمشدر
قطعه * طالع ان برج باشد ای مشفق * که براینده باشد از مشرق * هر که
زاید ز مادران هنکام * طالعش ان نهند در احکام * پس برجی وسایر احوالی

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

تتبع ایدوب طالع مولود یازارلر کواکب ولادتنده مراد طالع مولوددر حاصلی
براوغلان طوغدقده اول مشرق جانبندن طلوع ایدن برجی اندنصکره
ساعتنی اندن اول ساعتك کوکبنی ومقابله وتربیع وتسدیس وسایر احوالنی
تتبع ایدرلر اندنصکره طالع مولودین استخراج ایدرلر مثلا شمس وقمر ومشتری
وغیریلر هرنه ایسه * محصول بیت خواجه بیورر که بنم طالع مولودمدن
رندلکدن غیری نسنه استمه زیرا بو رندلك معامله سی طالع ولادتله واقع
اولدی یعنی بنم کواکب ولادتم زهره یلدزیدر که عیش وعشرت وساز
ونغمات اکا متعلقدر ایمدی بنم رندلکم وعیاشلکم طالع مادرزادله یله واقعدر
عارض وتقلیدی دکلدر (زبامداد بدست دکر برامدهٔ * وظیفهٔ می دوشین مکر
زیادت رفت * بامداد ایرته معناسنه بدست دکر برامده استعماللرنده سولکه
قالقمش سین دیجك یرده ذکر ایدریعنی پریشان طور قالقمش سین وظیفه نك
میه اضافتی لامیه در ومیك دوشینه بیانیه در زیادت بونك کبی تالرعربیده قصه
یازیلور واکاتاء مربوطه دیرلر اما عجم اوزون یازار وتاء مطوله دیرلر * محصول
بیت ایرته دن سولکه قالقمش سین یعنی متغیرالحال وپریشان طور قالقمش
سین دون کیجه نك شراب وظیفه سی بوخسه زیاده می واقع اولدی حاصلی
بوصباح دوشکدن قالقمك سایر صباحلرده قالقمغه بکزه مز مکر کیجه باده یی
ارتق ایجدك که بوکون احوالك سایر کونلرك احوالنه بکزه مز (مکر بمعجزه
کوشد طبیب عیسی دم * چراکه کار من خسته از عبادت رفت * بمعجزه باحرف
استعانت حرف صله دکلدر کوشد فعل مضارع مفرد غایبدر کوشیدندن
چالشه دیمکدر چرا ادات تعلیل که حرف بیان کار من اضافتی لامیه در ومنك
خسته یه بیانیه عبادت خسته نك حالنی وخاطرینی صورمغه دیرلر * محصول
بیت عیسی نفسلی طبیب بنم مرضمه مکر معجزه ایلیه زیرا بن خسته نك ایشی
عبادت مرتبه سندن کچدی یعنی طبیب مکر که حضرت عیسی کبی معجزه
قوتیله احیای موتایه قادر اوله بنی بو مرض عشقدن خلاص ایده بیله زیرا
بن مقام عبادتدن کچمش موته مشرف برمریضم (هزار شکر که حافظ زکنج
میکده دوش * بکنج خانقاه طاعت وعبادت رفت * بکنج باحرف صله کنجك
خانقاهه اضافتی لامیه در وخانقاهك طاعته بیانیه در * محصول بیت بیك
شکر که حافظ دون کیجه میخانه بوجاغندن طاعت وعبادت خانقاهی
بوجاغنه کتدی یعنی باده نوشلقدن توبه واستغفار ایدوب زهد وتقوایه میل
ایلدی وله ایضا (شربتی ازلب لعلش نچشیدیم وبرفت * روی مه پیکر او سیر
ندیدیم وبرفت * شربتی یاحرف وحدت لب لعل اضافتی بیانیه در ورویك مه

پیکره

پیکره اضافتی بویله در وبونك اولفظنه اضافتی لامیه در پیکر صورت
معناسنه در سیر کسرهٔ مجهوله ایله توق دیمکدر اما کسرهٔ معروفه ایله
صرمصق معناسنه در * محصول بیت جانانك لعل کبی لب شربتنی طاتمدق
کتدی وانك ای صورتلی یوزینی طویتجه کورمدك کتدی حاصلی جانانله
مرادجه وصال اولمدیغنه تحسر وتغابن چکر خواجه نك بوغزلده سفره
کتمش جانانی حقنده در (کویی ازصحبت ما نیك بتنك امده بود * بار بربست
وبکردش نرسیدیم وبرفت * کویی فعل مضارع مخاطبدر دیدك دیمکدر
اکثر کانه مقامنده مستعملدر صحبت بونده مصاحبت معناسنه در تنك
لغتده ایی دیمکدر اما بونك کبی یرلرده محکم معناسنه بتنك باحرف صله تنك
لغتده طار دیمکدر عربیده ضیق معناسنه اما بویله مقامده مصدریت
معناسنده مستعملدر یعنی طارلق معناسنه امده بود کلمشیدی دیمکدر بونده
باریوکدر بربست برحرف تاکید بست فعل ماضی بوك بردن قالدرلمغله
بغلندیغیچون برلفظیله استعمال ایلمش بکردش نرسیدیم باحرف صله کرد توز
جانانه راجع اولان شینه اضافتی لامیه در * محصول بیت کویا که جانان
مصاحبتمزدن محکم طارلغه کلدی ایدی یوکین بغلدی وتوزینه
ایرشمدك کتدی یعنی بزدن ملالتله کتدی انکیچون عجله ایله کتدی که توزینه
ایرشمدك (بس که ما فاتحه وحرز یمانی خواندیم * وزپیش سورهٔ اخلاص
دمیدیم وبرفت * حرز یمانی برمشهور اوزون دعادر که عربی وفارسی
شرحلری وارغایتله مبارك دعادر خصوصا تدمیر اعدا ایچون اکا مشغول
اولنسه زیاده مؤثردر * محصول بیت چونکه بز فاتحه وحرز یمانی دعاسن
اوقودق وسورهٔ اخلاص اوقیوب اردنجه اوفوردك اماهیچ تأثیر ایلمدی
کتدی یعنی مرادمز بونلره مشغول اولمقدن انی سفردن دوندرمك ایدی
امادونمدی کتدی حاصلی بونلره مشغول اولمامزلك هیچ فایده سی اولمدی
واردی کتدی (عشوه میداد که از کوی ارادت نروم * دیدی اخر که چنان
عشوه خریدیم وبرفت * عشوه لامعی چلبی منظومه سنده عشوه کوکل
الدامق دیمش میداد حکایت حال ماضی وردی دیمکدر ارادتدن مضاف
الیه محذوفدر تقدیر کلام ارادت شما ایدی قرینه قایم اولدیغیچون حذف
اولنمشدر کوی ارادت اضافتی بیانیه در دیدی خطاب عامدر استفهامی
متضمن اخرادات تأکید خریدیم فعل ماضی متکلم مع الغیر لغتده صاتون الدق
معناسنه در اما بونده قبول ایلدك دیمکدر * محصول بیت بزه عشوه وفریب
ویردی سزلك ارادتکز محله سندن کتمزم دیو کوردکمی شویله عشوه وفریبی

قبول ایلدك وكندی یعنی بو قولیله بزه فریب ویردی وكندی (كفت از خود
ببرد هر كه وصالم طلبد * ما بامید وی از خویش بریدیم ورفت * ببرد فعل امر
مفرد غایبدر كسلسون دیمكدر * محصول بیت جانان دیدیكه وصالمه طالب
اولان كندیدن كسلسون یعنی ارزوی نفسانیلرندن كسلسون خواجه
بیورر كه بز وصالی امیدیله كندو وجودمزدن بیله كسلدك اما فایده‌سی
اولمدی كندی (شد چمان در چمن حسن لطافت لیكن * در كلستان وصالش
بخرامیدیم ورفت * شد بونده ایكی معنایه اولمق ممكندر اولدی وكندی
معناسنه چمان صفت مشبهه در چمیدندن صالنغن معناسنه اما بونده
صالنرق معناسنه در چمن اضافتی بیانیه در كلستان وصالده بویله در *
محصول بیت چمن حسن ولطافتده صالنه‌رق كندی یاخود صالنغن اولدی
اما وصالی كلستاننده بز صالنمدق كندی یعنی بزه وصالی میسر اولمدی
كندی چمن وچمان ما بیننده صنعت اشتقاق واردر (همچو حافظ همه شب
ناله وزاری كردیم * كای دریغا بوداعش نرسیدیم ورفت * كای كه حرف
تعلیل ای حرف ندا منادی محذوفدر تقدیری ای یاراندر دریغا مقام
تحسر وتغابنده مستعمل لفظدر بوداعش با حرف صله وداع واولك فتحیله
تودیع معناسنه اسمدر * محصول بیت حافظ كبی بتون كیجه ناله وفریاد
وفغان ایلدك كه حیفا وداعنه ایرشمدك كندی یعنی جانان شویله عجله ایله
كندی كه بزه تودیع میسر اولمدی وله ایضا (دردا كه یار در غم ودردم بماند
ورفت * مارا چو دود بر سر اتش نشاند ورفت * دردا ده الف حرف ندبه در
بماند با حرف تأكید ماند بونده متعدیدر قودی دیمكدر دود توتوندر
نشاندكدی یعنی بر مصلحت اوزرینه بركسه‌یی تعیین ایلمك حواله معناسنه
* محصول بیت حیفا كه یار بنی غمله دردا ایچنده قودی وكندی بزی توتون كبی
اتش اوزرینه دیكدی وكندی یعنی بزی حسرت اتشنه یانار قودی وكندی
خواجه‌نك بو غزلیده مسافر جانانه دیدیكی غزللردندر (مخمور بادهٔ طرب
انكیز عشق را * جامی نداد وزهر جدایی چشاند ورفت * باده‌نك طرب
انكیزه اضافتی بیانیه در ومخمورك باده‌یه اضافتی لامیه در طرب انكیز
وصف تركیبیدر انكیزیدندن طرب قوپریجی دیمكدر یعنی شنلك پیدا ایدیجی
طرب انكیزك عشقه اضافتیده لامیه در را ادات مفعول معنا جهتنده
مخموره مقیددر جامیده یا وحدت چشاند فعل ماضی مفرد غایب طاندردی
دیمكدر متعدی چشانیدندن زهر جدایی اضافتی بیانیه در * محصول بیت
عشقك طرب انكیز باده‌سنك مخمورینه بر جام ویرمدی وایرلق زهرینی

طاندردی كندی یعنی عاشق دلخسته‌یه بر جام وصال ویرمدی وفراق زهرینی
طاندردی وكندی (چون صید او شدم من مجروح خسته را * در بحر غم بماند
جنیبت براند ورفت * من مجروح خسته را من مجروح اضافتی بیانیه در
وخسته منك صفتیدر مصراع ثانی‌یه بو تركیب مرهوندر بحر غم اضافتی
بیانیه در بماند فعل ماضی مفرد غایب قودی دیمكدر لازمله متعدی ما بیننده
مشتركدر جنیبت اكابر اوكنده چكلان یدكه دیرلر براند فعل ماضی مفرد غایب
سوردی دیمكدر اولنده اولان با تأكید ایچوندر * محصول بیت
چونكه اول جانانك صیدی یعنی عاشق مبتلاسی اولدم بن یاره‌لی خسته‌یی
غم دكزنده قودی واتن سوردی وكندی یعنی بنی عاشق ایلدی
ووصالن میسر ایلمكسزین كندی ودخی هیچ رحم ایلمدی (كفتم مكر بحیله
بقیدش در اورم * از من رمید وتوسن بختم رماند ورفت * مكر بونده اوله كه
معناسنه بحیله وبقیدش بالری در اورم عبارتنه متعلقدر رمید فعل ماضی
مفرد غایب اوركدی دیمكدر لازم صیغه‌سیدر توسن كوره یعنی وحشی اولان
اته وسایر حیوانانه دیرلر اما بونده مطلق آت مراددر توسن بخت اضافتی
بیانیه در رماند فعل ماضی مفرد غایب اوركندی دیمكدر فعل متعدیدر الف
ونون ادات تعدیه در * محصول بیت دیدم اولا كه انی حیله ایله قیده كتوردم
یعنی كندومه مایل ایدوب مقید ایدم اول ایسه بندن اوركدی وطالعم توسنی
اوركندی وكندی بنی بد بختلقده وبدستاره‌لقده قودی وكندی (خون دلم
چو در دل من جای تنك یافت * كلكون ز راه دیده بصحرا دواند ورفت *
كلكون آل واچق دوری آت صحرا اووه عربیه‌دردواند ورفت دواند فعل
ماضی مفرد غایب یلدردی دیمكدر فعل متعدیدر الف ونون ادات تعدیه در
* محصول بیت یوركم قانی كه یوركم ایچنده یرین طار بولدی راه دیده‌دن
صحرایه یلدردی وكندی یعنی یوركم قانی ایچنه صغمدی انی كوز
یولندن طشره دوكدی حاصلی كوزمدن اقان قانلر یوركم قانلریدر كه ایچنه
صغمیوب طشره دوكیلوب كندی (چون بنده را سعادت خدمت
نداد دست * بوسید استانه وخدمت رساند ورفت * بنده‌دن مراد كندیدر
سعادت خدمت اضافتی بیانیه در رساند ایرشدردی دیمكدر متعدیدر الف
ونون تعدیه ایچوندر * محصول بیت چونكه بن بنده‌یه اول جانانك خدمتی
دولتی ال ویرمدی یعنی خدمت سعادت بخشنه داخل اولمدی استانه‌سنی
اوپدی وتودیع خدمتنی ایرشدردی وكندی (كل در حجاب بود كه مرغ
سحر كهی * آمد بباغ حافظ وفریاد خواند ورفت * در حجاب بود یعنی در

غنچه بودکه حرف بیان مرغ سحرکه هیدن مراد بلبلدر * محصول بیت
کل چابده یعنی غنچه ده ایدی که بلبل حافظك باغنه کلدی وفریاداوقودی
وکندی یعنی کلك مستوراغندن مضطرب اولوب کلدی شکایت طریقیله
باغ حافظه فریادوفغان ایلدی وکندی وله ایضا (کس نیست که افتادهٔ آن
زلف دوتانیست * دررهکذرکیست که دامی زبلانیست * رهکذرکیده دیرلر
کیست لفظنه اضافتی بیانیه دردامیده یاوحدتیچوندر * محصول بیت کمسه
یوقدرکه اول ایکی قات زلفك افتاده سی اولمیه کیمك یولنده درکه بلادن
بردوزاق اولمیه یعنی حالنجه هرکس برنسنه یه مبتلادر نتکم بیورمشلربیت *
هرکس بقدرخویش کرفتار محنتست * کس رانداده اند برات مسلمی *
افتادهٔ آن زلف دیدی افتادهٔ جانان دیمدی زیراشعرا ناداباعشقی ومحببی اسباب
حسنه تعلیق ایدرلرجانانه ایلمزلرمثلا زلف وکیسو وخط وخال ورخ ورخسار
وسایراسباب نه که واریسه (روی تومکر آیینهٔ نورالهیست * حقا که
چنینست ودرین روی وریانیست * بعض نسخه ده نوربرینه صنع واقعدر
وبعضنده لطف روی وریاعطف تفسیری قبیلندندر * محصول بیت سنك
یوزك کانه نورالهی آیینه سیدرکرچك بویله در وبو یوزده هیچ ریایوقدرروی
ریاده اولان روی یوزه سو یلك معناسنه دیمکسه عجب بونی نه یوزله
سو یلدی (زاهد دهدم توبه زروی توزهی روی * هیچش زخدا شرم وزروی
توحیانیست * دهد ایکی مفعوله تعدیه ایدر ومفعول ثانیسی کاه صریح
اولورو کاه غیرصریح اولور بونده ایکیسیده صریح واقعدر بری میم متکلم
وبری توبه زهی بونده عجب معناسنه هیچش شین ضمیرزاهده راجعدر شرم
امعدراودنمه معناسنه حیاده بونده بومعنایه در * محصول بیت زاهد
بکاسنك یوزکدن یعنی عشقکدن توبه ویرر عجب یوزیعنی نه بك یوزی وار
دیمکدر هیچ انك اللهدن شرمی وسنك یوزکدن حیاسی یوق یعنی هیچ
بونك کبی یوزدن توبه می اولوریابونی سومده اختیارمی اولور (ای شمع سحر
کریه بحال من وخودکن * کین سوزنهانی نه تراهست ومرا نیست * شمع سحر
اضافتی لامیه کین که حرف تعلیل نهانی یا حرف نسبت * محصول بیت
ای سحر شمعی بنم حالمه وکندی حالکه اغله زیرابوکزلی یانغین اویله دکلدرکه
سنك اوله وبنم اولمیه بلکه نهانیسی بزده واشکاره سی سنده در پس ایکیمز
ایچون بیله سکا اغلمق لازمدر (الله شهید وکفی الله شهیدا * کین کریه کم
از ریزش خون شهدانیست * شهید اسم فاعل مبالغه سیدر کفی الله فعل
کفی اکثریای زایده ایله مستعملدر بحسبك درهم کبی بونده ضرورت وزنیچون

از بحر هزج
مفعول مفاعیل
مفاعیل مفاعیل

ورده مروری

حذف اولنمشدر شهیدا تمییز اولمغله منصوبدر الف علامت نصبدرزیرا تنوینك
ماقبلی مفتوح اولسه حالت وقفده الفه قلب اولمقدر قاعده کین که حرف تعلیل
این اسم اشارتدر کریه یه ریزش اسم مصدردر ریزیدندن دوکلش دیمکدر
ریزشك خونه وخونك شهدایه اضافتی لامیه لردر * محصول بیت الله
شاهددرو شهادت جهتنده کافی درکه بوکریه که بزده وار شهدا قانینك
دوکلشندن اکسك دکل یعنی بزم کوزمز یاشین دوکمك انلرك قانین دوکمکیچه
کناه وار (نرکس طلبد شیوهٔ چشم توزهی چشم * مسکین خبرش ازسرودر
دیده ضیانیست * طلبد فعل مضارع مفرد غایب اخبار وانشایه تحملی وار
یعنی فعل شرط محذوفله طلب ایدرسه دیمکدر شیوهٔ چشم اضافتی لامیه در
زهی ادات تعجب درخبرش شین ضمیرنرکسه راجعدر ضیا اکثر نسخه ده ضیا
برینه حیاواقعدر اکرچه معناسی وار اما قافیه مکرر اولمق لازم کلور خصوصا
متقارب حال بوکه ضیانك معناسی دیده یه نسبت زیاده روشندر * محصول
بیت نرکس سنك کوزك شیوه سنی طلب ایلرویاطلب ایلرسه عجب کوزیعنی نه
مناسبت هیچ جانان چشمیله نرکس براولسونمی که انك شیوه سنه تقلید
ایلمك استرمسکین نرکس باشندن هیچ خبری وکوزنده هیچ ضیایوق باشندن
خبری کنایه در عدم تعقلدن زیرا عقل باشده اولوردیده سنده ضیایوق
کنایه درا کمه اولمسندن که انکله موصوفدر (ازبهرخدازلف مبارای که
مارا * شب نیست که صد عربده باباد صبانیست * مبارای نهی مفرد
مخاطب ارایدندن بزمه ودوناتمه دیمکدرکه حرف تعلیل مارالفظ مرکب
مشترك اما بونده بزم دیمکدر عربده اصلنده مصدردر عربد یعربد عربدة
دخرجه بابندن سرخوش صواشنه وجنکنه دیرلر اما بونده مطلق
صواش مراددرانکیچون بادصبایله عربده ایدر * محصول بیت اللهیچون
زلفکی تزیین ایلمه زیرابزم کیجه یوقدرکه بادصبایله بوزجنکمز اولمیه یعنی
زلفکی تزیین ایدوب بادصبا النه ویررسن برایسه رشکدن تحمل ایده میوب
هرکیجه انکله یوزعربده ایده رز (دی میشد وکفتم صنما عهد بجای ار
* کفتا غلطی خواجه درین عهد وفانیست * میشد حکایت حال ماضیدر
کیدردی دیمکدر عهد بونده وعده وزمان معناسنه غلطی غلط غینك
ولامك فتحیله غلط یغلط یعنی علم بابندن مصدردریا حرف خطابدر غلط سین
دیمکدریعنی غلط ایدرسین معناسنه بونده فعل مضارع مخاطبدروجامینك
یوسف زلیخاسنده فعل نفی مخاطبدر * بیت الا تا نغلطی تاکه نکویی * که از ما
عاشقی ازوی نکویی * خواجه منادا حرف ندای محذوف عهد بونده ایهام

طریقیله واقعدر زمان معناسنه ومصراع اولده ذکر ایلدیکی عهد معناسنه
* محصول بیت دون جانان کیدردی ودیدم صنماعهدی بر بنه کتور جاناندە
دیدی غلط ایلرسین ای خواجه بوعهده وبوزمانده وفا یوقدر یعنی بن ایلدیکم
عهده ویا بوزمانده وفا یوقدر (چون چشم تو دل می برد از کوشه نشینان *
دنبال تو بودن کنه از جانب ما نیست * دنبالدن بونده مراد آرددر * محصول
بیت چونکه سنک چشمک کوکلی کوشه نشینلردن یعنی زهاد وعباددن
الور پس سکا تابع اولمق کناهی وسوچ بزم جانبمزدن دکل یعنی دنیادن تمام
منقطع اولنلردن سنک چشمک کوکللرین الوب سکا تعشق ایدرلر پس بز که
عشقباز وعشق پیشه اولاوز سکا کوکل ویرمکه قادرمی اولورز واختیارمز می
ذارخواجه مصراع ثانیی شیخ سعدینک بیتندن تضمین ایلمشدر (بازآی که بی
روی توای شمع دلفروز * در بزم حریفان اثر نور وصفا نیست * باز بونده تأکید
افاده ایدر انجق دلفروز وصف ترکیبیدر افروزیدندن کوکل یاقلاندریجی یعنی
کوکله ضیا وصفا ویریجی دیمکدر * محصول بیت ای جانان دلفروز کل که سنک
رویکسز باده نوشلر بزمنده نور وصفا اثری یوقدر یعنی سنسز حریفلر مجلسنک
رونقی ولطافتی یوقدر (کر پیر مغان مرشد من شد چه تفاوت * در هیچ
سری نیست که سری زخدا نیست * محصول بیت اکر پیر مغان مرشدمز
اولدیسه نه تفاوت یعنی مرشدمز پیر مغان اولمغله مسلمان اولمق اورته سنده
تفاوت یوق زیرا بر باش یوقدر که انده اسرار اللهدن بر سر اولمیه زیرا الله تعالی
برشی باطل یاراتمامشدر پس پیر مغان خلقتنده ده بر سر وارندر ابت بزه مخفیدر
(کفتن بر خورشید که من چشمه نورم * دانند بزرکان که سزاوار سها نیست
* سها بر کوچک یلدزدر انکله حدت بصری امتحان ایدرلر زیرا شمسه قریب
کورنکندر اول جهتدن دکه کس انی کوره مز * محصول بیت کنش قتنده
بن چشمه نورم دیمک اولولر بیلورکه سهانک لایقی دکل یعنی جانان قتنده
غیر محبوب حسن وکوزللک دعواسن ایلمک همان سها کنش قتنده چشمه
نورم دیو دعوا ایلمکدر (تیمار غریبان سبب ذکر جمیلست * جانا مکر این
قاعده در شهر شما نیست * تیمارک غریبانه اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتی
قبیلندندر سببک ذکره اضافتی لامیه وذکرک جمیله بیانیه در * محصول بیت
غریبلره تیمار ایلمک ذکر جمیله سببدر ای جانان بو قاعده سزک شهرکزده کانه
یوقدر زیرا بن غریبم وبکا هیچ نظرک یوقدر ذکر جمیله طالب دکل میسن یوخسه
یعنی ایلکه اکلمق اسنه مز میسن (عاشق چه کند کر نخورد تیر ملامت *
با هیچ دلاور سپر تیر قضا نیست * چه کند کر نخورد یعنی نه قادر درکه

بیمیه یعنی خلقدن آزار اوقنی بیمیه حاصلی عشاق خلقک طعننی چکه کلمشلر
هیچ بر دلاور وبهادرله تیر قضایه سپر یوقدر یعنی کمسه قضا وقدر تیرینی دفع
ایده مز ایمدی عشاق ملامت تیرینی چکمک مقدردر هیچ بر وجهله انی دفع
ردسروری ایلمکه قادر دکلدر عاشق بیلسون بیعیوب ملامت اوقنی دین غریب ادا ایلمشدر
(در صومعه زاهد ودر خلوت صوفی * جز کوشه ابروی تو محراب دعا نیست
* محصول بیت زاهدک صومعه سنده وصوفینک خلوتنده سنک ابروک
کوشه سندن غیری محراب دعا یوقدر یعنی زاهد وعابد وصوفی هپ سنک
عاشقلرک وسکا دعاجیلردر دیمک اولور (ای چنک فرو برده بخون دل حافظ
* فکرت مکر از غیرت قرآن خدا نیست * ای حرف ندادر منادا سی محذوف
چنک قایق وپنجه فرو برده بونده باتورمش دیمکدر فکرتک تاسی خطاب
ایچوندر غیرتک قرآنه وقرآنک خدایه اضافتی لامیه در * محصول بیت ای
حافظک قانینه پنجه سن باتران جانان الله کلامنک غیرتندن فکرک یوقیدر
از بحر رمل یعنی حافظ قرآنه رعایت لازم ایکن سن ظلم ایدرسین صقین اللهدن قورق زیرا
غیرت قرآن واردر وله ایضا (روشن از پرتو رویت نظری نیست که نیست *
منت خاک درت بر بصری نیست که نیست * نظری وبصری وغیریلرک غزل
آخرینه وارنجه یالری وحدتیچوندر * محصول بیت بر نظر یوقدر که سنک رویک
پرتوندن وضیاسندن روشن دکلدر بر بصر یوقدر که خاک درک منتی انک
اوزرنده اولمیه یعنی جمیع عالم رویکه ناظر وهر بصر ده توتیای خاک درک
ظاهردر (ناظر روی تو صاحب نظرانند آری * سر کیسوی تو در هیچ سری
نیست که نیست * بعض نسخه ده شور کیسو وبعضنده بوی کیسو وبعضنده
سر کیسو دوشمش تشدیدیله واکل وجهه اما سر اولیدرکه ایکنجی سرله
صنعت تجنیس تام درو بو سر سودا معناسنه اولور ناظرک رویه اضافتی اسم
فاعلک مفعولنه درورویک تویه لامیه نظراندە الف ونون ادات جمعدر ونون
ودال ادات جمعدراری اوت دیمکدر عربیده نعم ادات تصدیقدر مصراع
ثانیه مرهوندر * محصول بیت سنک رویکه صاحب نظرلر ناظرلردر یعنی
سنک عشاق وکرفتارلرک علم نظره مالک اعاظم ناسدر آری دکلدر هیچ بر باش
یوقدر که سنک انده کیسوک هواسی وآرزوسی اولمیه ذکر جزوارادۀ کل
قبیلندندر مرادجانان کندیدر یعنی هر سرده سنک محبتک واردر (اشک من
کر زغمت سرخ برآمد چه عجب * خجل از کرده خود پرده دری نیست
که نیست * سرخ برآمد قزردی دیمکدر خجل صنعت مشبهه در خجل محجل دن
یعنی علم یابندن اوتانغان دیمکدر مصدری خجالت کاو دیرکسه زیاده اوتانمقدن

حیرت ودهشت المغه دیرلر کرده بونده اسم مفعولدر اشلنمش دیمکدر خود بونده
کندی معناسنه کردهٔ خود کندینك اشلنمشی یعنی کندینك ایشی پرده در
وصف ترکیبیدر دریدندن پرده یرتجی دیمکدر * محصول بیت اکر بنم سنك
غمکدن کوزم یاشی قزردیسه عجب دکلدر زیرا پرده دربوقدر که کندو
کرده سندن یعنی ایشندن خجل اولمیه یاش قزرمق قان اولمسندن عبارتدر
یاشه پرده درلك اسنادی عاشقك سرینی فاش ایلدیکیچوندر خجل کمسه یه
حمرت لازم اولدیغیچون سرخ برامد لفظیله جمع ایلدی حاصلی کوزم یاشی قان
اولدیسه عجب دکلدر زیرا اول بنم سر عشقمی فاش ایلمشدر پس جزاسیدر
چکسون (آب چشمم که برو منت خاك درتست * زیر صد منت اوخاك دری
نیست که نیست * اب چشم اضافتی لامیه درکه حرف رابط صفت
* محصول بیت بنم کوزم یاشی که سنك قپولك طپراغنك انك اوزرنده منتی وار
زیرا قپولك طپراغی انی جذب ایدوب ضایع ایلمزبلکه صرار رایدی برقپو
طپراغی یوقدر که انك بوزمنتی التنده دکلدر زیرا هر قپونك کونده نیجه کره
طپراغی صولار حاصلی کثرت بکادن کنایتدر (تابدامن ننشیند زنسیمت
کردی * سیل اشك ازنظرم رهکذری نیست که نیست * تا حرف تعلیل
نسیمت تامی معنا جهتنده دامنه مقیددر دامنت تقدیرنده * محصول بیت
جانانه خطاب ایدوب بیورر سنك دامنکه نسیمدن بر توز قونمسون ایچون
بر رهکذر یوقدر که انده نظرمدن یعنی دیدهمدن کوزیاشی سیل اولمیه یعنی
تمام یوللری سنکیچون صولارم بعض نسخه ده سیل خیز واقع اولمش سیلاب
معناسنه بونی قالقجی سیل ایله تفسیر ایدنلر اصطلاح معناسندن غافل ایمش
(نازکانرا سفر عشق حرامست حرام * که بهر کام دران ره خطری
نیست که نیست * نازکان ظریفلر دیمکدر سفر عشق اضافتی بیانیه در
یعنی عشق که حرف تعلیل کام کاف عجمیله آدم دیمکدر خطر بونده قورقی
دیمکدر * محصول بیت نازکلره وظریفلره عشق سفری یعنی عاشقلق
حرامدر حرام زیرا برخطر وبرقورقی یوقدر که اول یولك هر آدمنده اولمیه یعنی
عشق یولنك هر ادمنده نیجه درلی بلالر وار که نازکارا کاتحمل ایده مز بیت
* نازکانرا عشق ورزیدن نزیبد جان من * شیر مردان بلاکش یادرین
غوغا نند (تادم ازشام سر زلف توهر جا زنند * باصبا کفت وشنیدم
سحری نیست که نیست * تا حرف تعلیل دم بونده نفس معناسنه در شامك
سره اضافتی بیانیه وسرك زلفه لامیه * محصول بیت سنك سر زلفنك
شامندن هر برده نفس اورمسون ایچون یعنی سوز سویلمسون ایچون

برسحر یوقدر که صبا ایله دیمم وایشتمم اولمیه یعنی راز سر زلفکی هر یرده فاش
ایلمیه دیو صبا ایله هر سحر کفت کوده یم (مصلحت نیست که ازپرده برون
افتد راز * ورنه در مجلس رندان خبری نیست که نیست * محصول بیت
مصلحت دکلدر که راز پرده دن طشره دوشه یعنی فاش اولا والا برخبر یوقدر که
مجلس رندانده اولمیه یعنی رندلر هر رازه واقفلردر اما افشاسنی لایق کورمزلر
(من ازین طالع شوریده برنجم ورنی * بهرمند ازسر کوبت دکری نیست که
نیست * شوریده قرشمورش دیمکدر برنجم با حرف ظرف ورنج زحمت ومشقت
ودیم ضمیر متکلم جایزدر که برنجم بانك کسریله فعل مضارع اوله ورا کردن
مخففدر نی ادات نفی دربهره مند نصیبلی دیمکدر * محصول بیت بوطالع
شوریده دن بن رنجیده یم ویا انجنرم والا برغیر کمسه یوقدر که سر کویکده بهره
ردشمعی مند اولمیه یعنی هر کس سر کویکدن محظوظدر اما بن طالع بددن زحمتده یم
(ازحیای لب شیرین توای چشمهٔ نوش * غرق آب وعرق اکنون شکری
نیست که نیست * نوش بونده بال معناسنه اولمق مناسبدر شکره نسبت
عرق بونده مسکراتدن اولان عرقدر زیرا اکادهٔ شکر قویوب ایچرلردر
معناسنه اولان عرق ایهامیسیدر بونده عرق کلاب معناسنه اولمق روشندر
دین خیلی درلمش ودر معناسنه دینده مذکور معنادن غفلت ایلمش زیرا
عرق بونده ایهام طریقیله ذکر اولمش پس دره تخصیص معنای ایهامیسنه
ردسروری خلل ویرر * محصول بیت ای بال چشمه سی سنك لبکدن حیا ایلدیکندن
برشکر یوقدر که اب عرقه غرق اولمیه یعنی لبك بر مرتبه شیریندر که شکر
حیادن آب عرقه غرق اولوب اریدی وصو اولدی (نه من دلشده ازدست
توخونین جکرم * کز غم عشق تو پرخون جکری نیست که نیست * منك
دلشده یه اضافتی بیانیه در دلشده کوکلی کتمش دیمکدر عاشقدن
کنایتدر خونین یا حرف نسبت ونون تاکید نسبت ایچوندر کز که حرف علت
غمك عشقه وعشقك تویه اضافتی لامیه در * محصول بیت سنك الکدن
همان بن دلشده جکرزی قانلی دکلم بلکه برجکر یوقدر که سنك عشقك غمندن
پرخون دکلدر یعنی انجق بنی خونین جکر ایلمدك بلکه تمام عالم عشقك الندن
خونین جکردر (شیر در بادیهٔ عشق توروباه شود * اه ازین راه که دروی
خطری نیست که نیست * بادیه صحرا روباه دلکی * محصول بیت سنك
عشقك صحراسنده ارسلان دلکی اولور راه بو عشق یولندنکه برخطر یوقدر که
انده اولمیه یعنی عشق وادیسی برمخوف وادیدرکه انده قورقیدن ارسلان کبی
بهادرلر زبون اولور (ازوجود این قدرم نام ونشان هست که هست * ورنه

ازضعف درانجا اثری نیست که نیست * این قدرم هست معنا جهتندن
وجوده مقید در * محصول بیت وجودمدن بوقدرنام ونشان واردرکه وجودم
واردریعنی وجودم وارلغنه نام ونشانم واردحاصلی وجودمدن اثرما وار
ایدوکنه نام ونشان واردربوخسه براثربوقدرضعفدن کهانده یعنی وجودمده
اولمیه یعنی وجودمدن همان برآدقالمشدراماهرضعف که تصورراولنورانده
واردر (غیرازین نکته که حافظ زتوناخشنودست * درسراپای وجودت هنزی
نیست که نیست محصول بیت بونکتهدن غیری که حافظ سندن ناخشنوددر
یعنی راضی دکلدربرهنربوقدرکه باشدن ایاغه وجودکده اولمیه یعنی هرهنرکه
واردرسنک وجودشریفکده وارالابوقدر وارکه قتی جواراولدیغکدن
حافظ سندن راضی وخشنوددکلدرنکته بونده عیب معناسنهدرنتکم بنه
بودیوانده نکته بومعنایه واقعدربیت * حافظ جواب لطف زنظم تومیکند
* حاسد چگونه نکته تواند بران کرفت دین ایکی بیتده بیله نکته بی اکلامش
نکته سابقا بیان اولندیدی که کلام دقیقه دیرلریعنی هرنکته وارسنده اما
وفا نکتهسی یوق دیمکدرولهایضا (نظر پیرمغان موجب عیش وطربست *
روضهٔ میکده راآب وهوای عجبست * نظر پیرمغان اضافتی لامیهدر
وپیرک مغانه بیانیهدر وموجبک عیشه اسم فاعلک مفعولنهدروروضهنک
میکدهیه واب وهوانک عجبه بیانیهدرنظردن بونده مراد التفاتدرمحصول
بیت پیرمغانک نظری والتفاتی عیش وطربی موجبدرومیکده روضهسنک
عجب اب وهواسی واردرآبدن مراد بنه باده درو هوادن مراد سوداوآرزودر
(سرارباب کرم درقدم اوادیست * غیرازین شرح وبیان جرات ترک
ادبست * سرک اربابه وارباب کرمه اضافتی لامیهدرقدم اوا اضافتدهبویله
دراولی لامک کسری ویانک سکونیله اسلوب عجمدرولامک فتحی والفله
اسلوب عربدرعلی کل حال اسم تفضیلدراین اسم اشارتدرمصراع اوله
ویامابعدندهکی شرح وبیانه جراتک ترکهوترکک ادبه اضافتلری مصدرک
مفعولنه اضافتی کبیدر * محصول بیت ارباب کرمک واصحاب سخانک باشی
اول جانانک قدمنده اولمق اولی واحری درایمدی بوذکرایلدیکمزشرح
وبیاندن غیری ویابوندن غیری شرح وبیان ترک ادبه جراتدر (قصهٔ جنت
واوازهٔ بیت المعمور * شرحی ازجلوهٔ خمخانهٔ بنت العنبست * بیت المعمور
طوفان نوحدن اول مکهٔ مشرفهیرندهقرمزی یاقوتدن برمعبد واردی
مکهکبی طوفان اولیجق زمانندهاسمانه رفع اولدی وحضرت ابراهیم پیغمبر
علیه السلام مکهٔ مکرمهیی انک یرندهیاپدی ومذکوربیت المعمورمکهنک

محاذی سندهدردیرلرشرحیده یاوحدتیچوندربنت العنب اوزم قزی دیمکدرا
کنایتدرشرابدن عجم دخترزدیدیکی کبی شرابه * محصول بیت جنت
قصهسی وبیت المعموراوازهسی وشهرتی باده میخانهسنک جلوهسندن
برشرحدریعنی انلرخمخانه جلوهسندن ولطافتندن کنایتدربونده بنت
یرینه بیت العنب یازان تونک یرینه یاپی فکرسزیازمشدرزیرا بومقامده بنت
العنبک معناسی یوقدر (خاطرعاطرما بادهٔ لعلی طلبد * ممسک اندرطلب
نقره وجذب ذهبست * عاطرعطردندرکه کوزل وطتلی قوقییه دیرلرلعلی
یاسی وحدتیچوندرویاتنکیرممسک اندرطلب نقره یعنی کثیرطلبنده والتون
جذبندهدرجذب چکمکدر * محصول بیت بزم خاطرمز جوهربادهیی طلب
ایدراماممسک اقچه والتون طلب ایدراول طلب بوطلب ایله برابراولسونمی
(درازل برسرهرکس قلمی رفت خوش * کعبه وبتکده وجنت ودوزخ
سببست * قلمیده یاوحدتیچوندرویاتنکیرایچوندررفت بونده واقع اولدی
معناسنه قلمدن مراد قلم قضا وقدردر * محصول بیت ازلده هرکسهنک باشنه
قضا وقدرقلمی جاری اولمشدرسعادت وشقاوت وصلاح وفساددن هرنه که
اول کمسهدن صادراولهجق ایسه پس کعبه وبتخانه وجنت وجهنم
اسباب ظاهریدرنه ایچون یارادلدی یعنی خالق اشیا بیلور (کنج بی مارمیسر
نشود قصه مخوان * دولت مصطفوی رالهب بولهبست * بوبیتک مضمونی
سابقا کچمشدر مصطفوی اسم منسوبدرشذوذاقیاس مصطفی ایدی زیرا
کلمهنک بشنجی ویاالتنجی حرفی الف اولسه قاعده نسبت حالتنده انی حذفدر
لهب اتشک یالکنه دیرلرضرامده دیرلر * محصول بیت خواجه خطاب عام
طریقیله بیوررمال ماره بیسر اولمزافسانه ترک ایله که ورمزمیسن که
حضرت محمدک دولت نبوتنه بواهب ملعوننک لهبی یعنی اذا وجفاسی
وحضرت ابراهیمه نمرودک وحضرت موسییه فرعون ملعوننک اذا
وجفاسی مقارندرحاصلی ع کنج ومار وکل وخار وغم وشادی بهمند *
معلومدرکه اشیا اضدادیله متبیندر (کوهرپاک بود جوهرحشمت لیکن *
بعمل کوش که حشمت نه باصل ونسبست * کوهرپاکدن مراد اصل پاکدر
یعنی نسب پاک وجوهردن مراد ماده وهیولیدرحشمت حانک کسریله
لغتده اوتانمق وغضب معناسنه اصطلاح واستعمالده عظمت معناسنهدر
بعمل با حرف صلهکوش امرمخاطبدرکوشیدندن چالش ودورش معناسنه
یعنی سعی ایله دیمکدرکه حرف تعلیل * محصول بیت اولولق مادهسی
وهیولیسی اصل ونسب پاککدریعنی عظمت وحشمت اصل وذاتیدر

مکتسبی دکلدرلیکن مصراع ثانیه مرهوندریعنی ذکر اولنان حشمت
دنیویدر اما اخرویسی حسن عمل وصلاحله اولور پس ایمدی عمله سعی ایله که
حشمت وعظمت عقبی اصل ونسبله دکلدر بلکه حسن عمله در (دل حافظ
بهمین راه بتوفیق خدای * جاودان سعی کنان روز وشب اندر طلبست *
دل حافظ مبتدا ومصراع ثانی تعدد خبر قبیلندندر دلك حافظه اضافتی
وتوفیقك خدایه لامیه در جاودان وجاویدان ابدی دیمکدر کنان صفت
مشبهه در سعی کنان سعی ایده کن دیمکدر * محصول بیت حافظك کوکلی
اللهك توفیقیله بو عشق ومحبت طریقنده ابدی سعی ایده کندر یعنی عشق
ومحبت طریقنده وسلوکنده کیجه کوندز ساعیدر که هیچ فتور کلمزوله ایضا

ازبحر هزج مفاعیلن مفاعیلن فعولن

(خم زلف تو دام کفر و دینست * زکارستان اوپك شمه اینست * خم زلف
تو اضافتلری لامیه در دام کفر اضافتی بیانیه در کارستان اوده لامیه در دام
کفرو دیندن مراد کافری ومسلمانی شکار ایدر دیمکدر مضاف محذوفدر تقدیر
کلام دام اهل کفرواهل دیندر کارستان چوق ایش اشلنن یره دیرلر
کارخانه کبی نکارستان ونکارخانه چوق نقوش اشلنن یره دیرلر شمه ازاجق
فوقویه دیرلر حاصلی برشیئك قلتندن کنایه ندر * محصول بیت ای جانان خم
زلفك اهل اسلامك واهل کفرك طوزاغیدر یعنی بونلری صید ایلمکه وجذب
ایتمکه قلابدر سنك زلفك کارستانندن بو برشمه در یعنی اهل کفرودینی دام
زلفله صید وشکار ایلمك سنك کم پیشه کدر زلفه اسنادی مجازادر آلت صید
اولدیغیچون بعض نسخه ده زکار ستان تو دوشمش پس تجوزه ارتکابه
احتیاج اولمز (جمالت معجز حسنست لیکن * حدیث غمزه ات سحر مبینست
* جمالت مبتدا معجز حسنست خبری یعنی جمالك کوزللك معجزه سیدر یعنی
کوزللکده جمیع کوزللره غالبسن سکا بکزر دنیاده برکوزل یوقدر حدیث
غمزه ات حدیث غمزه اضافتی بیانیه در سحر مبینده بویله در مبین اسم فاعلدر
ابان یبین یعنی افعال بابندن لازمده کلور متعدیده لازم اولیجك اشکاره
سحر دیمکدر متعدی اولنجه معجزه حسنی کوستریجی سحر دیمك اولور *
محصول بیت ای جانان سنك جمالك کوزللك معجزه سیدر یعنی نهایت حسن
بوکا منحصردر چشمك غمزه سی حدیثی اشکاره سحردر یعنی غمزه سحارلك
دخی سحرده ممتازدر یاخود مبین معجزه جمال جاناندر بعض نسخه ده (لبانت
معجز عیسیست لیکن * حدیث طره ات حبل المتینست * لبان لبك جمعیدر
شذوذا معجز عیسی یعنی احیای موتاده حدیث طره ات اضافتی بیانیه در
حبل المتین اضافتی ده بویله در محکم ایپ دیمکدر * محصول بیت سنك لبلرك

احیای عشاقده معجز عیسادر اما طرهك قصر وصاله عروج ایلمکه محکم
حبل دریعنی کندو وصالدرایکی وجهله بیلهیندهده تأکید المدح بما یشبه
الذم وار (بدان چشم سیه صد آفرین باد * که در عاشق کشی سحر آفرینست
* بدان اصلنده بان ایدی همزه داله ابدال اولمشدر بعض نسخه ده بران
واقعدر اما مآل بردر چشم سیه اضافتی بیانیه در آفرین ادات تحسیندر
باد امر غایبدر مقام دعاده استعمالی اکثردر که حرف تعلیل تحسیندر
عاشق کشی وصف ترکیبیدر کشیدندن کاف عربینك ضمیله عاشق اولدیریجی
دیمکدر یاسی حرف مصدردر سحر آفرینده وصف ترکیبیدر آفریدندن
یارادیجی معناسنه سحر آفرین سحر یارادیجی دیمکدر مبالغه سحار معناسنه
* محصول بیت اول چشم سیاه جانانه یوز تحسین اولسون زیرا عاشق
اولدرجیلکده سحار ممتاز بی نظیردر (عجب علمیست علم هیئات عشق *
که هفتم اسمان هفتم زمینست * علمیست ده کی یا حرف وحدتدر علمك
هیئاته وهیئاتك عشقه اضافتلری بیانیه در علم هیئات حرکات افلاك وسیر
نجومدن بحث ایلر بر علمدر بونده علم هیئاتدن مراد عشق کندیدر استعاره
طریقیله که حرف بیان عجبدر هفتم اسمان یدنجی فلکدر که زحل یلدزینك
فلکیدر بونده هفتم یرینه هشتم یازنلر غفلت ایلمشلر زیرا اهل شرح دیلنده
طبقات اسمان وزمین یدیشردر سکزر دکلدر اما اهل هیئات وحکمت
لسانده طبقات افلاك وعناصر طقوزردر عشق علم هیئاتدر دیدیکی
مجازادر عشقك علوم تبه سین بیان ایلمکیچون اکا علم هیئات استعاره
ایلدی * محصول بیت عشق علم هیئاتی بر عجب علمدر که یدنجی فلك اکا نسبت
یدنجی طبقه زمیندر یعنی یدنجی فلك بوقدر رفعتله اکا کوره پستدر
(نپنداری که بدگو رفت وجان برد * حسابش با کرام الکاتبینست * جان برد
بحسب لغت جان الندی دیمکدر اما بونده مراد جان قورتردی دیمکدر
* محصول بیت سن ظن ایلمیه سن که بدگو یعنی ذمام وغیبتکو اولدی وجان
قورتاردی یعنی اولمکله جانی تخلیص ایلدی دیمه زیرا کرام الکاتبینله
حسابی باقیدر یعنی دنیاالمین کورمدیسه اخرتده عذاب خدا باقیدر
هرکشی ایلدکین بولور (زچشم شوخ جان چون توان برد * که دایم با کمان
اندر کمینست * شوخ بونلر کبی یرلرده اسیجق قانلی دیمکدر یعنی مطبوع
وموزون حرکتلی معناسنه چون واو اصلیه ایله نیجه دیمکدر عربیده کیف
معناسنه برد بونده بردن معناسنه در * محصول بیت اول جانانك مطبوع
وموزون کوزندن نیجه جان قورترق اولور که دایم کمان ابرویله کمینده در

يعنی ایکی کمان ابرو ایله دایما پوسیده درکه جانی شکار ایلمك استرپس اندن
جان نیجه خلاص اولور (مشو حافظ کیدز لفش ایمن * که دل برد و کنون
دربند دینست * کید مکر و حیله * محصول بیت ای حافظ انك زلفی مکرندن
امین اولمه زیرا کوکلی الدی والتدی شمدی دین المق قیدنده در زلفه اسناد
مجازدر زیرا الوب ایلدن جاناندر بعضی دیوانده مخلص بیتی بویله واقعدر
(زجام عشق می نوشید حافظ * مدامش رندی ومستی ازنیست * جام عشق
اضافتی بیانیه در نوشید فعل ماضی مفرد غایب مدامش ضمیری حافظه
راجعدر * محصول بیت حافظ جام عشقدن باده نوش ایلدی پس انك
همیشه رندلکی ومستلکی بوندندر یعنی جام عشقدن باده نوش ایلدیکندندر
وبعض نسخه ده بویله واقعدر (بجان میکش چو حافظ نازش ای دل * که نازناز
نینان نازنینست * محصول بیت ای کوکل اول جانانك نازنی حافظ کبی جانله
چك زیرا نازلی دلبرك نازی مقبولدر وشیوه لری موزوندر وحظ بو عدر حاصلی
کل فعل من الملیح مليح وله ایضا (روزه یکسو شد وعید آمد ودلها برخاست *
می زمیخانه بجوش آمد ومی باید خواست * بو غزل وساقیا آمدن عید غزلی از بحر رمل
وساقی بیار باده که ماه صیام رفت غزلی عید صیامده دینلمش غزللردر
جایزدر که جمعیسی برعیدده دینله وجایزدر که هر بریسی برعیدده دینله
یکسو یك جانب یعنی برجانبه دیمکدر شد بونده ایکی معنایه محتملدر اولدی
وکندی معناسنه دلها برخاست کوکللر قالقدی یعنی جوش وخروشه کلدی
دیمکدر می زمیخانه برنسخه ده میخانه واقع اولمش یایله یاقیسی زایلدر اما قیاس
یایله اولمقدر میخانه ده معناسنه می باید می لفظنده ایکی وجه جایزدر که یعنی
میمك فتحیله می باده معناسنه ومیمك کسریله ادات حالیت اوله ولکل وجهة *
محصول بیت صوم برطرف اولدی وبرجانبه کندی وبیرام کلدی وکوکللر
مشوق اولوب سکوندن قالقدی وجوشه کلدی شراب ده میخانه ده جوشه
کلدی اچمك کرك ویامی دیلمك کرك اولکیده می مقدر واعتبار اولنور ثانیده
ملفوظ (نوبت زهد فروشان کران جان بکذشت * وقت شادی وطرب
کردن رندان برخاست * زهد فروشان زهد فروشك جمعیدر فروشیدندن
زهد صاتیجیلر دیمکدر کران جان وصف ترکیبیدر اغر جانلی دیمکدر طرب
کردن رندانه مضافدر اضافت لامیه ایله برخاست پیدا اولدی معناسنه در
* محصول بیت اغر جانلی زهد صاتیجی مرایلر زمانی کچدی یعنی ماه صوم
کچدی ورندلر شوق وذوق وشادلق ایده جك وقت پیدا اولدی یعنی عیش
وعشرت زمانی پیدا اولدی وکلدی حاصلی عید همایون کلمکله بو احوال

ظهور

ظهور ایلدی (چه ملامت رسد انرا که چو ما باده خورد * این نه عیبست
بر عاشق رند ونه خطاست * بعض نسخه ده رسد برینه خورد دوشمش
ومصراع ثانی بویله واقعدر * این نه عیبست ونه این بیخبری ونه خطاست
چه بونده مبالغه افاده ایدر استفهام انکاریده اولمق قابلدر * محصول
بیت نه مبالغه ملامت وآزار ایرشور اول کسه یه که بزم کبی باده
ایچر بو خود عاشق رندك یاننده عیب وخطا دکلدر یعنی عشاق ورنود یاننده
باده نوشلق سهو وخطا دکلدر اکر زهاد وعباد یاننده خطا ایسه
(باده نوشی که درو روی وریائی نبود * بهتر از زهد فروشی که درو روی ریاست
* نوشیده یا وحدت ایچوندر که حرف رابط صفت روی وریا عطف تفسیری
فروشیده ده یا وحدت ایچوندر که حرف رابط صفت * محصول بیت بر باده نوش که
انده روی وریا اولمیه یکدر شول بر زهد فروش مرائیدن که انده روی وریا
اوله زیرا شرب خمر معصیتی توبه ایله ساقط اولور اما ریا کفردر توبه ایله محو اولمز
(ما نه رندان ریاییم وحریفان نفاق * انکه او عالم سرست برین حال کواست
* محصول بیت بز ریا رندلری یعنی مرائی رندلر دکلز داخی نفاق حریفلری دکلز
حاصلی بزده ریا ونفاق اولمز اول که یعنی الله که اسراره عالمدر بزم بو حالمزه شاهددر
یعنی الله بیلور که بز مرائی ومنافق دکلز (فرض ایزد بکزاریم وبکس بد نکنیم
* وانچه کویند روا نیست نکوییم رواست * بکزاریم زایله یازلمق کرك ذالله
یازنلر خطا ایلدیلر * محصول بیت اللهك فرضنی ادا ایدرز وکسه یه یرامز ایلمزز
وهر نسنه یه که شارع جایز دکلدر دیر بزده جایزدر یعنی اللهك وپیغمبرك
بیوردیغی طوتارز وهیچ کسه یه جفا واذا ایلمزز (چه شود کر من وتو چند قدح
باده خوریم * باده از خون رزانست نه از خون شماست * چه شود استفهام
انکاری یعنی نسنه لازم کلمز دیمکدر من وتو خطاب عامدر رزان رزك جمعیدر
اصمه چبوقلری دیمکدر * محصول بیت یعنی نه اولور ونه لازم کلور اکر بن
سنکله برقاج قدح ایچرسك یعنی نسنه لازم کلمز زیرا باده اصمه لرقانندن
حاصلدر سزلك قانکزدن حاصل دکلدر یعنی ایچرسك حق الله در حق عباد
دکلدر که اندن کسه یه ضرر مترتب اوله (این نه عیبست کزین عیب خلل
خواهد بود * ور بود عیب چه شد مردم بی عیب کجاست * محصول بیت
بو باده نوشلق بر عیب دکلدر که بوندن برکسه یه خلل وضرر حاصل اوله واکر
عیب اولورسه نه اولدی عیبسز آدم قنده اولور یعنی عیب همان باده نوشلغه
مخصوص دکلدر بلکه عیوب واردر که بو اکا کوره هیچ نسنه دکلدر
(حافظ از چون وچرا بکذر و می نوش دمی * نزد حکمش چه مجال سخن چون

صائب
اکر مستی نبودی مرحرامی چون شراب
انذ نعمان معلوم کرددر جهان هشیار کیست

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

وچراست * چون نیجه چرانیچون دیمکدر یعنی خالق اشیا حقنده بونیجه در
وبونیچون بویله دردینلمز ایشلدیکی ایشلرده کفت وکو صحیح دکلدر زیرا لایسئل
عما یفعل درهمان قضایه رضا کرك * محصول بیت ای حافظ چون وچرا
وکفت وکودن کیچ ویرساعت می ایچ زیرا اللهك امری وحکمی قننده چون
وچرا سوزینه مجال یوق یعنی هرنه ایش که اللهدن صادر اولور وهر امر که
واقع اولور اعتراضه مجال یوق زیرا افعالنده مختاردر وله ایضا (دلم ملال
کرفت ازجهان وهرچه دروست * درون خاطر من کس نکنجد الا دوست
* محصول بیت بنم کوکلم جهاندن وجهان ایچنده اولاندن اوصندی
وایکرندی یعنی جهانده هیچ نسنه یه میل وتعلقم یوقدر زیرا بنم خاطرمه
دوستدن غیری کسه ونسنه صغمز (اکرز کلشن وصلت بمارسد بویی * دلم
چو غنچه زشادی نکنجد اندر پوست * کلشن وصلت اضافتی بیانیه در
وصلت واوی مفتوح اوقنورسه تا ضمیر خطاب اولور اما مضموم اوقنورسه
مصدر اولور وصل معناسنه بویی ده یا وحدت ایچوندر کشادیده یا مصدردر
نکنجد کاف عجمینك ضمیله نفی مستقبل صغمز دیمکدر * محصول بیت اکر
وصل کلشنندن بزه بر قوقی ایریشورسه یعنی فی الجمله وصل میسر اولورسه
کوکلم سونمدن غنچه کبی دریسنه صغمز حاصلی کمال سروردن کوکلم ایچنه
صغشمز (نصیحت من دیوانه درطریقت عشق * همان حکایت دیوانه
وسنك وسبوست * نصیحتك منه اضافتی مصدرك مفعولنه درمنك دیوانه یه
بیانیه در وطریقتك عشقه لامیه وحکایتك دیوانه یه بویله درحکایت دیوانه
بودرکه حمید الدین بلخی که صاحب مقامات فارسیدر انوری یه دیوانه
حسین نام برمجذوبله بردستی دوشاب اعلا ارسال ایدر والینه برمکتوب ویررکه
بونی بیله ایصال ایله دیو مجذوب ایسه کمال بی پروا لغندن یولده کیدرکن
سبوبی برکوچك طاشه طوقندیرر قرار وانوری یه دستنك بوغزیله قولبنی
مکتوبله ایلدر تسلیم ایدر انوری مکتوبی اوقیوب دیوانه دن بکمزی
استه ییجك قولبنی النه ویرر انوریده نیجه اولدی دوشاب دیوانه دیر دیوانه
جواب ویررکه برکوچك سنك المدن الدی یا بونی نیه کتوردك دیر خبرمی
تصدیق ایلمکیچون کتوردم دیر پس * محصول بیت طریق عشقده
بن دیوانه یه نصیحت ایلمك همان دیوانه حسینله سنك وسبو حکایه سیدر یعنی
سبو سنکه طوقنجه شکست اولمسی لازم اولوربکا ده عشق غلباتنده نصیحت
بونجلیندر یعنی بو حالنده بکا نصیحت ایلمك طوتلیوب ضایع اولمسیدر زیرا
نصیحت طوتمغه صبر لازمدر عاشقده ایسه صبره مجال یوقدر (بکو بزاهد

خلوت نشین که عیب مکن * ازانکه کوشهٔ محراب ما خم ابروست *
بکو خطاب عام خلوت نشین وصف ترکیبیدر نشینیدن خلوتده اوتوریجی
دیمکدر ازان مقام تعلیلده واقعدر یعنی عیب مکنه علتدر کوشهٔ محراب
ما اضافتلری لامیه در خم ابروده بویله در * محصول بیت زاهد خلوت
نشینه سویله که عیب ایلمه خم ابرو بزم کوشهٔ محرابمز اولدیغیچون یعنی خم
ابرو کوشهٔ محرابمز اولدیغی عیب ایله (میان کعبه وبتخانه هیچ فرقی نیست
* بهر طرف که نظر می کنی برابر اوست * فرقیده یا تنکیر ایچوندر میکنی
خطاب عامدر برابر قرشی معناسنه * محصول بیت کعبه ایله بتخانه
ماییننده هیچ فرق یوقدر زیرا هر جانبه که نظر ایلرسن جانانك برابری
وقرشیسیدر یعنی عاشق صادق هرجانبه که نظر صالسه انده جانانی کورر
(قلندری نه بریش است وموی یا ابرو * حساب راه قلندر بدانکه موی بموست
* قلندری یاسی مصدریه در ریش بونده صقلدر موی بموقیل بقیل دیمکدر
یعنی اینجه در * محصول بیت قلندرلك صاچ وصقل وبیق تراش
ایلمکله دکلدر زیرا حساب طریق قلندران قیل بقیلدر یعنی اینجه دن
اینجه در حاصلی درویشلك وقلندرلك ماسوایی ترك ایلمکله در صورتله دکلدر
(کذشتن ازسر مو در قلندری سهلست * چو حافظ انکه زسر بکذرد قلندر
اوست * سر مو بونده سودا وهوا وآرزو معناسنه سهل قولای معناسنه
* محصول بیت قلندرلکده ماسوادن کچمك جزئیدر یعنی قولای در
هرکسه که حافظ کبی باشدن کچدی قلندر اولدر یعنی قلندرلك ترك مو وتراش
ابروده دکلدر بلکه ترك جان وسرده در بو غزلك ایکی بیتی معمول طریقیله در
یعنی قافیه سی معمولدر وبو غزل نیجه دیوانده بولنیوب بر دیوانك کنارنده
بولندیغیچون یازلدی وله ایضا (حدیث سرو که کوید بپیش قامت دوست *
که سربلندی وسرو سهی زقامت اوست * حدیث بونده سوز که ادات
استفهامدر که حرف تعلیل سربلندیده سرتاکید ایچون کلمشدر اولمسه ده
معنایه خلل کلمزدی سهی طوغری دیمکدر * محصول بیت اول جانان قامتی
قننده ویا اوکنده سروك سوزینی کیم سویلر یعنی انك قدی اوکنده سروی کیم
اکار زیرا سروك سربلندلکی یعنی رفعتی اول جانانك قامتندندر حاصلی
سرو سهی علو ورفعتی جانانك قامتندن کسب ایلمشدر پس جانان قدی قننده
سرو سهی ذکر ایلمك الحقلقدر (خیال قامت سروش نمی کنم زان رو * که سرو
اکرچه بلنددست قامتش خود روست * سروش شین ضمیر بونده مقحمدر
بربره راجع دکل وخیال بونده تخیل معناسنه زان رو مقام تعلیلده واقعدر که

از بحر مجتث

بیان تعلیلدر خودرو وصف ترکیبیدر رویدندن کندی بیتجی دیمکدر یعنی
کسه تربیه سنه مقارن اولمش دکلدر * محصول بیت سروک قامتنی تخیل
ایلرم یعنی خیاله کتورم اول وجهدن که سروا کرچه بلنددر اما خودرودر
یعنی سروک قامتک بلندلکی مقبول دکلدر زیرا اودون قبیلندن بر نسنه‌در
(خیال قامت سروش مقیم دیدهٔ ماست * ازانکه سروسهی رامقام برلب
جوست * خیالک قامته اضافتی مصدرک مفعولنه‌در و قامتک سروه
مشبهک مشبه به‌ه اضافتیدر حاصلی بیانیه‌در مقیم دیدهٔ ماست لامیه‌در
وسروسهینک بیانیه‌در ولب جو لامیه * محصول بیت اول جانانک سرو
کبی قامتی خیالی بزم دیده‌مزده مقیمدر یعنی خیال قدی دائما کوزمزده‌در
زیرا سروسهی درحال بوکه سروسهینک مقامی ایرمق کناریدر بنم کوزمده
ایرمقدر که سنک سروکبی قدک خیالی همیشه انده مقیمدر (صبا ز زلف وخط
وخال او حدیثی چند * بمشک کفت ازانست کین چنین خوشبوست *
حدیثی چند عبارتی مصراع ثانی‌یه مرهوندر بمشک باحرف صله مفعول
ثانیسیدر کفت لفظنک و کفتک فاعلی صبادر و حدیثی چند مفعول اولی یعنی
مقول قولیدر ازان ادات تعلیل کبی اصلنده که این ایدی که حرف تعلیل این
اسم اشارتدر چنین‌له خوشبو وصف ترکیبیدر بویندن کوزل قوقولی دیمکدر
* محصول بیت صباسنک زلف وخط وخالکدن مشکه برنیجه سوز سویلدی
انکیچون بویله خوشبودر بونلری صبا مسکه ذکر ایلکدن بویله خوشبودر
اکر بونلره مقارن اولسه نه مرتبه بویا اولوردی (فراز بدر منیرش خطیست
لیکن کس * ندانداکه هلالست یاخم ابروست * فراز لفظ مشترکدر بونده
اوست واوزره معناسنه بدره اضافتی لامیه‌در و بدرک منیره بیانیه‌در و منیرک
شینه لامیه بدر منیر تشبیه کنایه طریقیله یوزندن عبارتدر خطیست یا حرف
وحدت خبریدر فرازک لیکن کس مصراع ثانی‌یه مرهوندر کس مبتدا و نداند
خبری ان اسم اشارتدر خطه که حرف بیان اسم اشارتدر یا حرف عطف
عربیده ام واو حرفلری کبی خم ابرو لامیه‌در ربا بیانیه‌در * محصول بیت
اول جانانک بدر منیر کبی روینک اوزرنده برخط وار اما هیچ برکسه بلمز که
بو خط هلالمیدر یوخسه خم ابروی جانانمیدر تجاهل عارف طریقیله ابروی
جانانی هلاله تشبیه ایلمش (هزار جان کرامی فدای آنکه سرش * فتاده درخم
چوکان زلف او چون کوست * کرامی کاف عجمینک ضمی وکسریله عزیز
دیمکدر جان کرامی بیانیه فدای ان لامیه که حرف رابط صفت سرش شین
ضمیر انک مشار الیهنه راجعدر که عاشقدن کنایه‌در و اضافتی لامیه

ومصراع ثانی‌یه مرهوندر و مبتدادر خبری فتاده درخم چوکان زلف
بیانیه‌لردر و زلفک اوه لامیه‌در * محصول بیت بیک جان پاک عزیز اول عاشقک
فداسی اولسون که انک باشی طوب کبی جانانک خم چوکان زلفنه دوشمشدر
یعنی باشی کوی کبی خم چوکان زلف جانانده اوینادە حاصلی جانان یولنده
سردن کچرمصراع اولده سرش برینه تنش یازان معنای بیندن اکاه اولمامش
(تو از دهانش طلب کام دل اکرجویی * چو حافظ ازپی چشمش مروکه عربده
جوست * تو خطاب عامدر دهانش شین ضمیر ماقبلنده‌کی نون ضرورت
وزنیچون ساکن اوقنق کرک طلب امر مخاطبدر طلبیدندن اسمه دیمکدر کام
دل مفعولی اکرجویی جملهٔ شرطیه ماقبلی جزاسی بی بونده اردمعناسنه
عربده جو وصف ترکیبیدر جوییدندن صواش استیجی دیمکدر * محصول بیت
ای عاشق اکر کوکل مرادینی دلبرسک دهانندن دیله که کام دل دهانندەدر
حافظ کبی چشمی اردنجه کتمه که عربده جو و فتنه انکیزدر یعنی چشمنه
اویوب کتمه که جنک جو و سحاردر اولمیه که سنی فتنه‌یه دوشوره وله ایضا
(سخن شناس نه دلبرا خطا اینجاست * چو بشنوی سخن اهل دل مکو که
خطاست * بعض دیوانلرده مصراعلر مقدم مؤخر یازلمشدر سخن شناس
وصف ترکیبیدر شناسیدندن نه یا خطاب ایچوندر دلبرا ده الف حرف ندا
* محصول بیت ای دلبر سوزا کلیجی دکلسن خطا بونده‌در پس چونکه اهل
دل سوزینی ایشیده سین دیمه که خطادر یعنی سنک سوزا کلمدیککدندر اهل
دلک سوزینی سکا خطا کورندیکی والا انلر خطا سوز سویلمزلر (سرم بدنی وعقبی
فرونمی اید * تبارک الله ازین فتنها که درسرماست * بدنی یاسی حرف صله
فرونمی اید ایمزدیمکدر تبارک الله بو عبارت تعجبی متضمن ذر تحسین ایچوندر
* محصول بیت باشم دنیایه و اخرته ایمز یعنی تنزل ایلمز تحسین بو فتنه‌لره که
بزم باشمزده‌در (دراندرون من خسته دل ندانم کیست * که من خموش
واو در فغان و در غوغاست * اندرون ایچری معناسنه منه اضافتی لامیه‌در
ومنک خسته دله بیانیه‌در کیست کیمدر که حرف تعلیل خموش فعل مضارع
نفس متکلم وحده ایسم اولورم دیمکدر * محصول بیت بلمزم بن دلخسته‌نک
ایچرسنده کم واردر که بن دیم واول کسه فریاد و فغان و غوغاده‌در یعنی
دیوانه کوکلمده کیم وار که عالمی ناله وافغان ایله پر ایلدی اما بن صبر ایدوب هیچ
طنمام (دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب * بنال هان که ازین پرده کار ما
بنواست * دلم ز پرده برون شد پرده‌دن مراد اختیار ورضا پرده سیدر یعنی
عشق ومحبت غلبه سندن کوکلم بی اختیار اولدی حاصلی حالت صلاح

از بحر مجتث

وانتظامدن چقدی بکجایی ای مطرب قنده سن ای مطرب بنال امر
مخاطبدر هان ادات تنبیه اگاه اول دیمکدر کلمهٔ تسکین در طور دیمکدردن
وبو بیتی مدعایه دلیل گتوردیکی غزلیه دربیت * کردم بر اوج برج مه خویشتن
طلوع * هان ای حکیم طالع مسعود من نگر * بنال امر حاضر خطاب عام
طریقیله مطربه دکلدر دین بیتک معناسنه واصل اولمش ازین پرده دیدیکی
مطربک نغماتی پرده سی مراددر نواست نوادن بونده مراد سر وسامان
وانتظام حالدر یعنی کشی مرفه الحال اولمقدر * محصول بیت گوکلم پردهٔ
صبر واختیاردن طشره اولدی وگندی قنده سن ای مطرب اگاه اول ایکله که
سنک پردهٔ نغماتکدن بزم کارمز منتظمدر حاصلی سنک پردهٔ ساز ونغماتکدن
گوکلم تسکین اولور وقرار بولور (مرا بکار جهان هرگز التفات نبود * رخ
تو در نظر من چنین خوشش اراست * بو بیتده قافیه معمولدر تجزی طریقیله
مرا بنم دیمکدر بکار جهان با حرف صله کار جهان اضافتی لامیه در خوشش
شین ضمیر جهانه راجعدر اراست فعل ماضی مفرد غایب بزه دی دیمکدر *
محصول بیت بنم جهان مصلحتنه وایشنه هرگز التفاتم یوق ایدی اما سنک
رخک بنم نظرمده انی بویله گوزل بزه دی یعنی سنک رخک اسباب حسنله مزین
واراسته اولدیغیچون کار جهان بنم گوزمه اراسته وپیراسته گورینور
یعنی سنک حسنک عالمه زینت ویردیکیچون دنیا گوزمه مزین گورینور
(نخفته ام زخیالی که میپزم شبهاست * خمار صد شبه دارم شرابخانه کجاست
* نخفته ام فعل ماضی متکلم وحده اویومشم دیمکدر خیالی یا وحدت
ایچوندر که رابط صفت میپزم فعل مضارع وحده پزیدندن پشرم دیمکدر
شبه هاء رسمی بوننک کبی برلرده مقدار معناسی افاده ایدر یوز کیجه مقداری
دیمکدر اما ترکیده لق دیمکله تعبیر ایدرلر مثلا یوز کیجه لق دیرلر * محصول بیت
نیچه کیجه در اویومشم شول بر خیالدن که پشرم یعنی مشتاق فراق جانان
تخیلندن نیچه کیجه در که اویومشم پس یوز کیجه لک خمارم وار شرابخانه
قنده در یعنی خماری دافع بنه خمردر ایمدی بکا میخانه یی گوسترک دفع خمار
ایده یم (چنین که صومعه الوده شد زخون دلم * گرم بباده بشوید حق بدست
شماست * الوده شد فارسیده اسم مفعول بویله گلور یعنی افعال عامه نک
برسیله مثلا کرده شد اشلندی ورفته شد گیدلدی وآماده شد حاضرلاندی
وقس سایرها علیها بشوید فعل مضارع جمع مخاطبدر یورسکز دیمکدر
حق بدست شماست حق سزلکزده دیمکدر یعنی لایق وحقیق معناسنه
* محصول بیت بو نجلین که صومعه بنم خون دلمدن ملوث والوده اولدی

اگر بنی باده ایله یورسکز حق سزلکزده در یعنی لایقدر بو بیتده خواجه یه
اعتراض ایلمشلر که صومعه خون دلیله الوده اولمقدن گندینی باده ایله یومق
لازم گلمز صومعه یی یومق گرک ایدی جواب ویرمشلر که ذکر ایلدیکی خون دل
چشمندن روان اولان خون دلدر پس اول گندینی الوده ایدراندن صکره
صومعه یی ایمدی یورر که بنی باده ایله یویک صکره صومعه ایچنده اولوران
یوسین (ازان بدیر مغانم عزیز میدارند * که آتشی که نمیرد همیشه در دل ماست
* ازان ادات تعلیل بدیر مغانم با حرف ظرف دیر مغان اضافتی لامیه در
میم ضمیر معنا جهتنده عزیزه مقیددر که حرف تعلیل آتشیده یا وحدت ایچوندر که
حرف رابط صفت نمیرد فعل نفی مستقبل مریدندن صوینمز دیمکدر زیرا
اتشده استعمالی بو معنایه در همیشه دایم دیمکدر * محصول بیت انکیچون
دیر مغانده بنی عزیز طوتوب حرمت ایدرلر زیرا اتش که هیچ صوینمز بزم
گوکلمزده در یعنی اتش عشق ومحبت ویا اتش باده همیشه لفظی ماقبلنده
صرف جایز مابعدینه ده برینه قصر ایلمک تقصیردر بو سوز اتش پرست مغانه
گوره در بت پرست اوله نسبت دکل (چه ساز بود که بنواخت دوش ان
مطرب * که رفت عمر ودماغم هنوز پر ز نواست * قیلی سازلرده چالمقدن
نواختله تعبیر ایدرلر مثلا چنکده وقانونده ونشخانه ده چنک نواز چنک
چالجی معناسنه اولکی که رابط صفتدر وایکنجیسی حرف بیان رفت عمر
گیتدی عمر یعنی اولدم نوا بونده صوت ونغمه معناسنه در * محصول بیت
استفهام تعجبی طریقیله سؤال ایدر که دون کیجه مطرب چالدیغی نه ساز
ایدی که اولدم ودماغم هنوز نوادن پردر یعنی بو سازک عجبدر که لذتی
دماغمدن گیتمز (ندای عشق تو دوشم در اندرون دادند * فضای سینه زشوقم
هنوز پر اواست * ندا مصدردر مفاعله بابندن چغرمق معناسنه ندای عشق
تو اضافتلری لامیه در دوشم میمی معنا جهتنده اندرونه مقیددر اندرونم
دیمکدر مرا اندرون گوگلدر بونده با صله معناسنه در اندرونه دیمکدر
دادند فعل ماضی جمع غایب ویردیلر دیمکدر فضا صحرایه دیرلر سینه یه اضافتی
بیانیه زشوقم میمی معنا جهتنده سینه یه مقیددر فضای سینه ام تقدیرنده
اوا آواز معناسنه اوانک همزه سی ماقبلنه وصل اولنق گرکدر وزنه خلل
گلیه * محصول بیت سنک عشقک نداسنی یعنی خبرینی دون کیجه بنم گوگلمه
ویردیلر یعنی گوکلمه عشقکدن خبر ویردیلر پس سینه مک صحراسی شوقندن
الان پر اوازدر بعض نسخه ده اوا یرینه صدا واقعدر فی الحقیقه ندایه صدا
غایت مناسبدر زیرا صدا اینقو یه دیرلر یعنی بر طاغده ویا بر قبه ده ندا ایلسک

اردنجه پیدا اولور وبعض نسخه‌ده ندا یرینه نوا واقعدر پس نوا ایله زیاده
مناسبدر (ازان زمان که بحافظ رسید صوت حبیب * زشوق کوه دل
او هنوز پر ز صداست * بعض نسخه‌ده بو بیتک قافیه‌سنده صدا یرینه
ادا واقعدر وبیت سابقده ادا یرینه صدا وبالجمله بو ایله اولمق مناسب ایدی
اما اکثر نسخ یازلان کبی واقعدر * محصول بیت اول زماندن بریکه
حافظه صوت حبیب ایرشدی انک کوه دلی شوقندن هنوز پر صدادر یعنی
صوت حبیب لذتی دلندن هیچ کتمز

(وله فی حرف الثا)

درد ما را نیست درمان الغیاث * هجر ما را نیست پایان الغیاث * الغیاث مدد
دیمکدر هجر هانک فتحیله مصدردر ایرلمق معناسنه فراق کبی * محصول بیت
بزم دردمزه درمان یوق مدد بزم هجرانمزه پایان یوق مدد (دین ودل بردند
قصد جان کنند * الغیاث از جور خوبان الغیاث * قصدک جانه اضافتی
مصدرک مفعوله وجورک خوبانه مصدرک فاعلنه اضافتلری کبیدر *
محصول بیت دین ودلمزی ایلدیلر وجانمزه قصد ایدرلر مدد خوبلر جور
وستمندن مدد (در بهای بوسه جانی طلب * میکنند این دلستانان الغیاث
* بوسه‌ده وجانی‌ده یا وحدت ایچوندر طلب مصراع ثانی‌یه مرهوندر میکنند
فعل مضارع جمع غایب ایلرلر دیمکدر دلستانان جمع دلستاندر دلستان وصف
ترکیبیدر ستانیدندن کوکل الجیلر دیمکدر * محصول بیت بر بوسه بهاسنده
برجان طلب ایدرلر بو کوکل الیجی محبوبلر مدد بو بیتده خواجه‌یه اعتراض
ایلمشلر که سن بر بوسه‌یه برجان ویرمکی چوق صانوب استغاثه ایدرسین
عاشق خود بر بوسه‌یه بیک جان ویرر نک همان جانان قبول ایلسون (خون
ما خوردند این کافر دلان * ای مسلمانان چه درمان الغیاث * کافر دلان
کافر دلک جمعیدر کافر یورکلی دیمکدر معنای لازمیسی مرحمتسزدر *
محصول بیت بزم قانمزی ایچدیلر بو بی رحم جانانلر ای مسلمانلر نه درمان
مدد بو بیتده‌ده خواجه‌یه اعتراض ایلمشلر فتأمل (داد مسکینان بده ای روز
وصل * از شب یلدای هجران الغیاث * داد عدل معناسنه بده امر مخاطبدر
دهیدندن ویر دیمکدر دادک مسکینانه اضافتی مصدرک مفعولنه در روز
وصل بیانیه در شب یلدای هجران بو ایله در شب یلدا قیش کیجه‌لرندن الک
اوزون کیجه‌یه دیرلر ایرته‌سی کون دونر * محصول بیت ای وصل کونی
مسکینلرک دادینی ویر یعنی هجراندن انتصاف ایله هجران شب یلداسندن
مدد حاصلی هجران کیجه‌سنک طولندن شکایتدر (هر زمانی دردد یگر

میرسد

میرسد * زین حریف بی دل وجان الغیاث * زمانیده یا تنکیر ایچوندر درد
دیگر بر غیری درد یعنی تازه تازه درد دیمکدر میرسد فعل حال فاعلی ضمیردر
ودرد مرهوندر مصراع ثانی‌یه حریفدن بونده غم وغصه مراددر کندیله
مصاحب اولوب یاتندن ایرلمز دیمکدر * محصول بیت هر زمان بر تازه درد
ایرشور بو بی دل وجان مصاحبدن که غم وغصه‌در مدد (همچو حافظ روز
وشب بیخویشتن * کشته‌ام کریان وسوزان الغیاث * خویش وخویشتن
کندی دیمکدر بی خویشتن بی خود وبی طاقت دیمکدر کریان وسوزان صفه
مشبهه‌در اغلغان ویناغن معناسنه * محصول بیت کیجه وکوندز حافظ کبی
بیخود اولوب کریان وسوزان اولمشم مدد

(وله فی حرف الجیم)

(سزد که از همه دلبران ستانی باج * که بر سر همه خوبان کشوری چون تاج
* سزد فعل مضارع مفرد غایب لایق معناسنه عربیده ینبغی کبی که حرف
بیان همه آخرنده یا بطن ضرورت وزن ایچون کلمشدر وهمزه اضافت ایچون
ستانی فعل مضارع مخاطب یا علامت خطابدر ستانیدندن المق معناسنه که
حرف تعلیل کشوری کشور اقلیم یا ضمیر خطاب تاج عربیدر اکلیل دده دیرلر
* محصول بیت جانانه خطاب ایدوب بیورر لایقدر که جمیع عالم دلبرلرندن باج
الاسین زیرا جمیع مملکت خوبلرینک باشی اوزرنده تاج کبی سین یعنی جمیعا
دلبرلرک سرفرازی پادشاهی سین وهب دلبرلرک باشی اوزره برلکوار (دو چشم
مست تو آشوب جمله ترکستان * بچین زلف تو ماچین وهند داده خراج
* آشوب بونده فتنه معناسنه در ترکستان سمرقند وبخارا اکاریسی هنده
وارنجه ترکستاندر چین زلف اضافتی لامیه‌در ماچین ترکستان نهایتنده
برشهردر ترکستان وچین وماچین وهند جمعیتی مراعات نظیردر * محصول
بیت سنک ایکی مست چشمک جمیع ترکستان مملکتنک فتنه‌سیدر سنک چین
زلفکه ماچین وهند خراج ویرمشدر (بیاض روی تو روشن ترآمد از رخ روز *
سواد زلف تو تاریکتر ز ظلمت داج * بیاض اقلق معناسنه کاغدده دیرلر
وروی‌یه اضافتی بیانیه‌در رخ روزه اضافتده بو ایله در سواد زلف اضافتده
بو ایله در ظلمت داج اصلنده شب داج یعنی داجه مضاف محذوفدر زیرا داج
ظلمت معناسنه در پس داجه مضاف تقدیر ایلسک شئ نفسنه مضاف لازم
اولور اصل لغت داجیدر یا ایله اما عجم یاسز اوقور رفاش لفظی کبی دجاده ظلمه
دیرلر * محصول بیت سنک یوزک اقلغی کون یوزندن زیاده روشندر یعنی کون
یوزندن ایدین رقدر سنک زلفک سوادی قرا کوکیجه‌دن زیاده سیاهدر

(ازین مرض بحقیقت شفا کجا یابم * کراز تو درد دل من نمیرسد بعلاج *
ازین مرضدن غرض مرض عشقدر وبو عبارت کجا یابمه متعلقدر کرادات
شرط اکثر نسخه ده کر برینه که واقعدر تعلیل ایچون اما بزادات شرط
نسخه سین ترجیح ایدلر نمیرسد فعل نفی مستقبل جمله شرطیه ایرشمزسه
دیمکدر جمله جوابیه سی مصراع اولدر ویا مصراع اولک مدلولی کبی بر جمله در
بعلاج با حرف صله علاج مفاعله بابندن مصدر در بونده دوا ودرمان معناسنه
نمیرسده متعلقدر * محصول بیت بنم یورکم اغریسی اکرسندن علاجه
ایرشمزسه بن بو مرضدن یعنی مرض عشقدن قنده شفا بولورم یعنی بونک
علاجی سنک شربت وصالکدر اکر دیلرسه اولورسه شفا پذیر اولور والا فراق
اجلیله اولورم (دهان تنک تو داده باب خضر بقا * لب چو قند تو برد از نبات
مصر رواج * دهانی تنکلکله وصف مشهوردر زیرا طارلغی کوچکلکی
مستلزمدر وکوچکلکی معتبردر بر مرتبه که بعضلر جزء لا یتجزی وجوهر
فردو نقطهٔ موهوم دیدیلر وبعضلر نیست اودیدیلر حاصلی زوایای عدمه
ارسال ایلدیلر دهان تنک اضافتی بیانیه در وتنک تو یه لامیه در داده
ویرمش دیمکدر ماضی دن قسمدر باب خضر با حرف ظرف اب خضر اضافتی
لامیه درادنی ملابسه ایله زیرا ابدن مراد بونده اب حیاتدر پس خضره
اضافتی مجازدر اندن ایچدیکیچوندر خضر خانک فتحی وضادک کسریله
افصحدر خانک کسری وضادک سکونندن بقادن مراد حیات ابدیدر
یعنی اب حیاته ابدی حیات ویردی یعنی حیات ابدی ویردی لب چو قند
اضافت بیانیه در نبات مصر لامیه درادنی ملابسه ایله رواج مصدردر راج
یروج دن یعنی نصر بابندن بکر اقچه ده والتونده مستعملدر درهم ودینار
رایج دیرلر یکچی اقچه والتون دیمکدر بونده مراد رواج ایلتمکدن که ساده
دوشرمکدر * محصول بیت ای جانان سنک دهان تنکک اب حیاته حیات
وبقا ویرمش یعنی اب حیات احیا خاصه سنی سنک دهان تنککدن کسب
ایلمش وسنک قند کبی شیرین لبک نبات مصردن رواج ورنفاق ایلدانی کساده
دوشرمش حاصلی سنک لبک واریکن نبات مصرک کمسه ادینی ودادینی بلمز
(چراهمی شکنی جان من زسنکدلی * دل ضعیف که هست او زنازکی
چو زجاج * چراده جیمک فتحی وکسری لغتدر اصلنده چه در جیمک کسری
وهار مهمله همی شکنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر اولنده ها تأکید
افاده ایدر رومی معنای حالیتی جان من منادادر حرف نداسی محذوف
واضافتی لامیه در سنکدلی یا حرف مصدر وسنکدل وصف ترکیبی طاش

یورکای دیمکدر دل ضعیف همی شکینک مفعول بهیدر واضافتی بیانیه در که
حرف تعلیل زجاج صرچه یه دیرلر * محصول بیت ای بنم جانم نیچون
سنکدللکدن بنم دل ضعیفمی شکست ایدرسن که نزاکتندن ولطافتندن
صرچه کبیدر حاصلی خواجه حافظک نازک ولطیف کوکلنی قرمق لایق
ومناسب دکلدر نیچون قررسین دیمکدر (چه کونه بسته بموبی میان وبکشاده
* تن چو فیل وسرونی بسان کنبد عاج * بسته وکشاده اصلنده بسته وکشاده در
یای خطابله ضرورت وزنیچون حذف اولنمشدر بموبی یاسی وحدتیچوندر
میانی مویله بغلمق مومیان اولمسندن کنایه در بکشاده مصراع ثانی یه
مرهوندر تن چو فیل اضافتی بیانیه در تنیده یا وحدتیچوندر دین اصابت
ایلمش زیرا انده یامکتوب اولمزیای بطنید رضرورت وزنیچون اثبات اولور
سرونی وسرون وسرون یایله واوله اوجه یه دیرلر یعنی قالک انلره دیرلر
اما حیوانده صغری معناسنه در یاسی تنکیر ایچون بسان ادات تشبیه کنبد
قبه معناسنه در عاج فیل کمیکی فیل کبی تنی وعاج کبی سرونی اچقدن غرض
سمردوب قلکلنمقدر * محصول بیت نه وجهله بلکی بر قیل ایله بغلمش سین یعنی
سمردوب قلکلنمش سین حاصلی موی کبی میانه وفیل کبی عظیم جثه یه وعاج
کبی بیاض سرونه ندن مالک اولمش سین بسته وکشاده نک فاعلی اللهدر دین
غفلت ایلمش زیرا اللهه سؤال متوجه اولمز لا یسئل عما یفعل (خط تو خضر
ودهان تو اب حیوانست * قد تو سرو ومیان تو موی وبر چون عاج * لفظ عاج
تکرار کلدیکندن ظاهردر که بو بیت وبا بیت سابقده خواجه نک دکلدر
اما تتمیم فایده ایچون شرح اولنور * محصول بیت سنک خطک خضردر یعنی
تر وتازه در ودهانک آب حیواندر یعنی ینبوع اب حیاتدر قدکده سرودر
یعنی بلندلکده وموزونلکده ومیانک موی در اینجه لکده وسینه وپهلولرک
عاج کبیدر بیاضلکده (فتاده در سر حافظ هوای چون تو شهی * کمینه
بندهٔ خاکدر تو بودی کاج * در سر در بونده حرف صله معناسنه کمینه بنده
کمینه کم واکسک یا حرف نسبت ایچوندر ونون تأکید نسبت دروها تخصیص
ایچوندر یعنی بو وصفی بنده یه تخصیص ایدر کمینه بنده نک صفتیدر ضرورت
وزنیچون مقدم اولمشدر بندهٔ خاکدر تو اضافتلری لامیه لردر کاج کاش
معناسنه در ترکجه کاشکی دیمکدر * محصول بیت حافظک باشنه سنک کبی
بر پادشاهک محبتی دوشمشدر یعنی سنک محبتک دیمکدر مثلا لا یخل
قبیلندندر کاشکی سنک قبولک طپراغنک الداکسکلی قولی اولا یدی یعنی
سنک قولک اولا یدی کاشکی دیمکدر

وله فی حرف الحاء

(اکر بمذهب تو خون عاشقست مباح * صلاح ما همه انست کان تراست
صلاح * صلاح یاردیمکدر مقابلی فساددر * محصول بیت اکر سنک مذهب
وملتکده عاشقک قانن دوکمک مباح ایسه ایمدی بزم صلاحمز اولدر که سنک
صلاحکدر یعنی هرنه که سکا یارار سه بزه یارار اکرقان دوکمک واکر جان المق
(سواد زلف تو بنمود جاعل الظلمات * بیاض روی تو بکشود خالق الاصباح *
بعض نسخه ده بویله واقعدر سواد زلف سیاه تو جاعل الظلمات بیاض روی
چوماه تو خالق الاصباح جاعل خالق معناسنه در فالق لغتده یارادیجی
اما بونده خالق معناسنه در سواد زلف تو اضافتلری لامیه لردر بیاض روی
چوماه تو ده بویله در جاعلدن وفالقدن مضاف محذوفدر تقدیر کلام صنع
جاعل وصنع فالقدر * محصول بیت سنک زلفک سوادی صنع جاعل الظلمات
کوستردی یعنی خدا ظلماتی خلق ایلدیکنی کوستردی زیرا زلف سیاه انک
مجعولندندر وسنک رویک بیاض صنع فالق الاصباحی اچدی وکوستردی
یعنی صباحی کشف ایلدیکنی کوستردی حاصلی زلفک ظلمات شبدن نشاندر
ورویک بیاض صبحدن علامتدر سواد مبتدا وبنمود خبری وجاعل بنمودک
مفعولی ومصراع ثانیده بیاض مبتدا وبکشود خبری وجایزدر که تقدیرسز
معنا صحیح اوله * محصول بیت جاعل ظلمات سنک یعنی فالق ظلمات سنک زلفک
سوادینی کوستردی یعنی وجوده کتوردی وفالق اصباح سنک رویک بیاضنی
اظهار ایلدی یعنی خلق ایلدی (زدیده ام شده یک چشمه در کنار روان * که
اشنا نکند در میان ان ملاح * اشنا بونده صوده یوزمک معناسنه کناردن
مراد کندینک یانیدر وروان صفت مشبهه در رویدندن اقمق معناسنه در
* محصول بیت دیده مدن یانمده عجب بر چشمه اقشدر که کمی اول چشمه
اورته سنده یوزمک ایده مز یعنی یوزکلک ایده مز باخصوص که بونلر یوزکج
اولورظاهرا بو بیتک معناسی بویله در وبونده مبالغه یوقدر بلکه نفس امرده
بویله در زیرا چشمه دن اقان صوده یوزلمز اما چشمه یرینه بحر کتورسه
هرطریقله مبالغه بولنوردی زیرا مرادی کثرت کریه وبکادر امانکند یرینه
بکنند ذکر ایلسه مرادی حاصل اولوردی (لب چو اب حیات تراست قوه روح
* وجود خاکی ما را از وست لذت راح * بعض نسخه ده مصراع اول بویله
واقعدر ابت که اب حیاتست وقوت دروست لب چو اب حیات اضافتلری
بیانیه در وحیاتک ترایه اضافتی لامیه در وقوتک روحه اضافتی مصدرک
مفعولنه در وجودک خاکی یه بیانیه در وخاکینک مایه لامیه در ولذت راح

اضافتی مصدرک فاعلنه اضافتیدر خاکینک یاسی نسبت ایچوندر ازاوست
اوضمیری ایه راجعدر * محصول بیت سنک آب حیات کبی لبکدر قوت
روح یعنی سنک لبکده قوت روح وار و بزم وجود خاکیمزده لذت راح اندندر
یعنی بزم وجود سفلیمزه لذت باده اندندر حاصلی سنک لبکدن هم جسمه قوت
وهم روحه قوت حاصلدر اما مصراع مذکورک معناسی سنک لبک
اب حیاتدر وروح قوتی کاندر در بزم خاکه منسوب وجودمزه لذت راح
اندندر (زچنک زلف کمندت کسی نیافت نجات * نه از کمانچهٔ ابرو وتیر
چشم نجاح * چنک زلف کمندت اضافتی لامیه در وبیانیه در کمانچهٔ ابرو وتیر
چشم بویله در چنک بونده قاینق معناسنه یعنی ارسلان وقپلان وبعض
طیور شکارلک قاینغی که اولورکه انسان پنجه سنده ده استعمال اولنور کمند
ترکیجه اوقروغه دیرلر اما خلقک قننده اوفرق کمنددن اخفیدر نجات ونجاح
خلاص معناسنه در کمانچه تصغیر کماندر یای غزد یمکدر اقلغه یعنی ربابه
کمانچه دیدکاری ادنی مناسبتله در * محصول بیت سنک کمند زلفک قاینغندن
کمسه نجات بولمدی یعنی شکار ایلدک کمسه قوردی دخی کمانچهٔ ابروکدن
وتیر چشمکدن کمسه خلاص بولمدی یعنی تمام عالم اسیر کمند عشقکدر
(صلاح وتوبه وتقوی زما مجو هرکز * زرند وعاشق ومجنون کسی نجست
فلاح * تقوی واوک فتحیله عربیدر وکسریله تصرفات عجمدر مجونهی
مخاطبدر جویدندن دیله واستمه دیمکدر * محصول بیت بزدن هرکز صلاح
وتوبه وتقوی استمه زیرا رند وعاشق ومجنوندن کمسه صلاح وفلاح طالب
اولمدی یعنی بونلر مرتبهٔ تکلیفدن ساقط اولمشلردر فلا وصلاح ایسه
مکلفین احوالیدر پس مذکورلردن فلاح وصلاح کلمز (نداد لعل لبت
بوسهٔ بصد تلبیس * نیافت کام دلم ز وبصد هزار الحاح * لعل لبت بیانیه در
بوسهٔ یا وحدتیچوندر وهمزه ادات توسل یعنی وحدتی ماقبلنه ایصال ایچون
* محصول بیت سنک لعل لبک بر بوسهٔ یوز تلبیس ایله ویرمدی کوکلم اندن
مرادین بولمدی یوزبیک الحاح وابرامله یعنی هرنقدر که ابرام والحاح
ایلدمسه لعل لبک اوپمک میسر اولمدی (پیاله چیست که باباد تو کشیم مدام
* ونحن نشرب شربا کذلک الاقداح * باباد با حرف صله وبا مصاحبت یاد
اکمقدر فکره معناسنه مدام لفظ مشترکدر شراب ودوام ما بیننده نحن
بز دیمکدر نشرب فعل مضارع متکلم مع غیره شربدن یعنی علم باشندن ایچرز
دیمکدر شربا مصدر مطلق نشرب فعلنی تاکید ایچون کتورمشدر مفعول
محذوفدر تقدیر کلام نشرب مدامة الحب کذلک کاف حرف تشبیه ذلک اسم

اشارت اقداح قدحك جمعيدر * محصول بيت پياله ندر بزسنك ذكركله داعاانى
چكوزوياسنك ذكركه يعنى عشقكه ياخود معنا بويله اوله كه پياله ندركه بزسنك
يادكله اندن مدام چكوزمدام كشيدك مفعوليدر ازو تقديريله يعنى ازپياله
ضمير پياله يه راجع اوله دخى كمال شوقدن مدام ايچرزايچديكمزكبى قدحلرى
بيله ايچرز يعنى ظرفى مظروفله ايچرز بو بيت ديوانلرده بولنميوب شرحلرده
بولنديغى ايچون تتميم فايده ايچون يازلدى اكرچه چوقلق صفاسى يوقدر
(دعاى جان تو ورد زبان حافظ باد * مدام تا كه بود متصل مسا و صباح *
دعاى جان تو اضافتلرى لاميه در دعانك جانه اضافتى مصدرك مفعولنه در
ورد زبان حافظ اضافتلريده بويله درو وردك زبانه مصدرك فاعلنه در باد مقام
دعاده واقع اولسه عربيده امين معناسنه در تا توقيت ايچوندر عربيده باكبى
متصل اسم فاعلدر افتعال بابندن ثلاثيسى وصل در اصلى موتصلدر واوتايه
ابدال اولوب ادغام اولمشدر مسا نقيض صباح در پس برى برينه نيجه متصل
اولور ايمدى دايم مادامكه مسا و صباح برى برينه متصل اوله ديمكده نيجه
جهتندن سماحت وار فتأمل * محصول بيت سنك جانكه دعا ايلمك حافظ
زبانينك وردى اولسون مادامكه مسا و صباح برى برى اردنجه كلور يعنى
قيامته دك وله ايضا (ببين هلال محرم بخواه ساغر راح * كه ماه امن
وامانست وسال صلح وصلاح * بو بيت تلميحدر شاه شجاعك لارك شاهيله
مصالحه ايلديكنه يعنى بوندن اقدم لارك شاهيله ايلخانيلر مقاتله و محاربه
اوزره ايدى پس شاه شجاع كه تخت سلطنته جلوس ايلدى اشتديكه تيمور
عرب و روم اوزره عسكر چكوب كلور وواردى اطرافده مخالف اولان
سلاطينله يعنى لارك پادشاهيله وغيريلر ايله كه كنديسنك باباسى ايله شقاق اوزره
ايدى مصالحه اتدى و تيمورله قتال ايلمك ايچون متهيى اولدى پس بو بيت اول
زمانده اطراف پادشاهلريله اولان مصالحه و امن وامانه تلميحدر * محصول
بيت هلال محرمى وانك ساغره مشابهتنى كور وباده ساغرينى طلب ايله
يعنى هلال ساغره مشابه اولديغيچون كانه كه باده ايچمكه اشارت ايدر زيرا
امن وامان ايدر و صلح و صلاح يليدر ماه امن وامانده ايكى معنا ملحوظدر
برىسى اولدركه كانه كه مصالحه اول ايده واقعدر برىسى ده اولدركه محرم اشهر
حرمدندركه انده قتال حرامدر زيرا اشهر حرم درتدر برىسى فرد در واوچى
سرددر يعنى مسرود دركه برى برى اردنجه كلور فرد رجب ايدر و مسرود
ذى القعده و ذى الحجه و محرم پس اشهر حرمدن اولديغيچون امن وامان ايدر
و مصالحه بوسنه ده اولديغيچون صلح و صلاح سنه سيدر (نزاع بر سر دنياى

از بحر مجتث

دون كدا انكند * بپادشه بنه اى نور ديده كوى فلاح * نزاع مفاعله بابندن
مصدردر چكشمك ديمكدر بپادشه با حرف صله بنه امر مخاطبدر نهيدندن
قو ديمكدر بپادشه بنه يعنى پادشهه ترك ايله كه اكا مناسبدر اى نور ديده خطاب
عامدر * محصول بيت كدا دنياى دون اوزرنده نزاع وجدال ايلمز اى نور
ديده كوى فلاحى پادشاهه قو يعنى پادشاهه ويركه صاحب دنيادر و صلاح
دنيا انكله در فلاح لغتده فوز و نجات معناسنه در يعنى مرادينه ظفر بولق
(عزيز دار زمان وصال را كاندم * مقابل شب قدرست و روز استفتاح *
زمان وصال اضافتى لاميه در كاندم كه حرف تعليل استفتاح بونده فتح
معناسنه در * محصول بيت زمان وصالى عزيز طوت زيرا اولدم قدر كيجه سنه
فتح باب كوننه مقابلدر يعنى زمان وصال بى نظيردر قدرينى بلمك كرك عمر كبى
سريع الزوالدر (بيار باده كه روزش بخير خواهد بود * هر انكه جام صبوحى
نهد چراغ صباح * بيار خطاب عامدركه حرف تعليل روزش شين ضمير مصراع
ثانيده يعنى اسم اشارت انك مشار اليهسنه راجعدركه كسى دن عبارتدر هر
انكه يه راجعدر دين مشار اليهى بيلمزمش بود بونده بودن معناسنه در هر انكه
اصلنده هر انكس كه ايدى ضرورت وزنيچون و قرينه قايم اولديغيچون كس
تقدير اولندى صبوح صباح وقتنده شراب ايچمكدر يا حرف نسبت
صبوحه منسوب جام ديمكدر چراغ صباح اضافتى بيانيه در اكر نفس صباح
مراد اولورسه لاميه در افتاب مراد اولورسه * محصول بيت باده كتوركه
كونى خيرله بچيسردر هر اول كمسه كه صبوحه منسوب جامى صباح چراغى
ايليه يعنى جام باده يى چراغ صباح ايليه ايكى معنايه يعنى صباح و افتاب
(كدام طاعت شايسته ايد از من مست * كه بانك شام ندانم ز فالق الاصباح *
كدام قنغى شايسته لايق و مناسب كه حرف تعليل بانك شام اخشام اذانندن
عبارتدر فالق افنده يارايجى و ياراديجى معناسنه فالق الاصباح طانك يرى
اغرمسندن كنايه ندر * محصول بيت بن مستدن قنغى لايق طاعت و عبادت
كلوركه اخشام اذانى صباح اذانندن تشخيص ايلمزم يعنى شراب عشق
جانان بنى بر مرتبه مست ايلشدركه اخشامله صباحى فرق ايليم (دلا تو غافلى
از كار خويش ومى ترسم * كه كس درت نكشايد چو كم كنى مفتاح * غافلى ده
يا خطاب ايچوندر كاردن مراد عملدركه حرف بيان ترسم دردت ناى معنا
جهتندن نكشايده مقيددر مفتاحدن مضاف محذوفدر تقدير كلام مفتاح
عمل ديمكدر * محصول بيت اى كوكل سن كندى عملكدن غافلسين
قورقرم كه كمسه باب وصلت جانانى فتح ايليه جونكه مفتاح خدمت جانانى

كم ايليه سين يعني چونكه جانانه لايق خدمت ايليه سين سكا كسه وصلت
قبوسنى اچمه قورقرم كه كسه سنك قپكى اچمه (ببوى وصل چوحافظ شبى
بروز آور * كه بشكفد كل بخت زجانب فتاح * ببوى باء مع معناسنه دروبوى
اميد معناسنه اوروامر مخاطبدر اوريدندن كنوردمكدركه حرف تعليل بشكفد
فعل مضارع مفرد غايب بونده اچله دمكدر * محصول بيت حافظ كبى وصل
اميديله بركيجه يى توجه صدقله كونه كتور يعنى صباحه چيقارتا كه فتاح
بختك كلى اچله يعنى مقصودك حاصل اوله (زمان شاه شجاعست ودور حكمت
وشرع * براحت دل وجان كوش درصباح ورواح * بيتده واقع اولان
اضافتلرهب لاميه در ورواح بونده نقيض صباحدر * محصول بيت
شاه شجاع زمانيدر وحكمتله شريعت اجرا اولنه جق دوردر يعنى عدل وداد
زمانيدر پس ايمدى دل وجان راحتنه سعى ايله صباح واخشام يعنى حضور
ايدوب صفا وعيش وعشرت ايله حاصلى شاه شجاع بر عياش واهل عيش
وعشرت پادشاه ايدى كه خواجه برايكى يرده انكله تفاخر ايدر حضرت
مولانا جامى سلطان حسين بيقرا ايله ايلديكى كبى رحمة الله عليهم اجمعين
(وله فى حرف الخا رحم الله روحه ونور ضريحه)

از بحر هزج

(دل من درهواى روى فرخ * بود اشفته همچون موى فرخ * بوبيتده واقع
اولان اضافتلرهب لاميه لردرهوا بونده محبت معناسنه دراشفته قرشمورش
دمكدر فرخ وخرم لفظلرى اصل وضع لغتلرنده مخففدر زيرا دللرنده تشديد
يوقدر بعده مشدد استعمال ايلديلر وتشديد اكثر ايله ميده واقعدر * محصول
بيت بنم كوكلم فرخك روينى هواسنده ومحبتنده فرخك موى كبى اشفته
وپريشاندر (بجز هندوى زلفش هيچكس نيست * كه برخوردار شد از روى
فرخ * هندوى زلف بيانيه شين ضمير فرخه راجعدر ضمير اضمار قبل الذكر
طريقيله كه كس نيستى بياندر برخوردار ايكى وصف تركيبيدر بوى نافه
بيتنك شرحنده مستوفى بيان ايتشزم ادايدن انده كورسون * محصول
بيت فرخك هندوى زلفندن غيرى هيچ كسه يوقدر كه برخوردار اوله روى
فرخدن يعنى همان هندوى زلفيدر روى وصالندن بهره مند برخوردار اولان
انجق يعنى شويله بالكدامندركه اندن هيچ كسه متمتع اولمز زلفندن غيرى
(سياه نيكبخت ستان كه دايم * بود همراه وهمزانوى فرخ * سياه نيكبخت
بيانيه دران كه دايم مصراع ثانى يه مرهوندر ايكى عبارتده هم لفظى ادات
مقارنتدر * محصول بيت اى طالعلى سياه در اول كه دايم فرخك همراه
وهمزانوسى اوله مراد سياهدن زلفيدر همزانو تعبيرندن معلومدركه زلفلرى

درازاولورمش تفكيم بيتك شرحنده اوله سيله ذكر ايلشوز (شود چون بيد لرزان
زان سروبستان * اكر بيند قد دلجوى فرخ * بيد سكود اغجى لرزان صفت
مشبهه درلرزيدندن قد دلجو اضافتى بيانيه ودلجو وصف تركيبيدر
جوييدندن كوكل اسنجى معناى لازمى كوكل اليجيدر * محصول بيت
سروبستان سكود كبى دتره كن اولورا كرفرخك قد دلجوينى كوررسه يعنى
خرامان قامتنى سرو كوررسه غيرتدن بى اختيار دترر (بده ساقى شرابى
ارغوانى * بياد نركس جادوى فرخ * بده امر مخاطبدر ساقى منادى حرف
نداسى محذوف شراب ارغوانى بيانيه درياسى حرف نسبت شراب ارغوان
قرمزى شراب بياد با حرف صله يادك نركسه اضافتى لاميه درونركسك
جادويه بيانيه واضافتلرى ياء بطنى تقديريله در * محصول بيت اى ساقى شراب
ارغوانى وير فرخك نركس جادوسى يادينه يعنى انك عشقنه (دوتا شد قامتم
همچون كمانى * زغم پيوسته چون ابروى فرخ * دوتا ايكى قات تا بونده قت
معناسنه دركمانى ياسى تنكير ايچوندر وحدت دكلدر پيوسته بونده متصل
ودايم معناسنه دربو بيتده ادات تشبيهك برى مشبه بهيله مستدركدر تامل ايدر
پيوسته ابرويه نسبت يرنده واقعدر * محصول بيت قامتم غمدن كمان كبى ايكى
قات اولدى ابروى فرخ كبى (نسيم مشك تاتارى خجل كرد * شميم زلف عنبربوى
فرخ * كردك فاعلى شميم زلفدر ومفعولى نسيم مشك در تاتارى ده يا حرف
نسبت خجل صفت مشبهه در اوتانغن معناسنه نسيم مشك تاتارى اضافتلرى
لاميه وبيانيه در شميم زلف عنبربوى ده بويله در عنبربوى عنبرقوقولى دمكدر
* محصول بيت تاتاره منسوب مشكك نسيمنى شرمنده ايلدى فرخك عنبر
قوقولى زلفنك شميمى يعنى رايحه سى (اكر ميل دل هركس بجا ييست * بود
ميل دل من سوى فرخ * ميل دل هركس اضافتلرى لاميه در بجايى ياى
ثانيه وحدت ايچوندر ميل دل من لاميه لردرياى بطنيله ايكى يرده بيله * محصول
بيت اكر هركسك كوكلنك ميلى بريره مقيد ومتعلقسه بنم كوكلمك ميلى فرخ
جانبنه دريعنى اكا مقيد ومتعلقدر حاصلى بنم جانانم فرخدر (غلام همت
انم كه باشد * چو حافظ چاكر هندوى فرخ * غلام همت انم لاميه لردركه
حرف بيان ان باشد مصراع ثانى يه مرهوندر چاكر قوللقجى هندودن بونده
مراد قوللقدر زيرا انلرك قوللرى اكثر هنديلردر واق قوللرانلرده كران بهادر
اكابرناسه ميسردر انلره مالك اولمق * محصول بيت اول كسه نك همتنك
قوليم كه حافظ كبى فرخك قوللقجى سى وقولى اوله حاصلى فرخ اغانك سونك
قوليم بوغزلده فرخه واقع اولان اضافتلر لاميه لردر سابقا ذكر اولمشيدى كه

خواجه‌نك بعض حروفده واقع اولان غزللری زیاده سست وواهیدر
بو دورت غزل اول جمله‌دندر

(وله فی حرف الدال رحم الله روحه ونور ضریحه)

(دیدی ای دل که غم عشق دکربار چه کرد * چون بشد دلبر و با یار وفادار چه کرد
دید فعل ماضی مفرد مخاطب متضمندر معنای استفهامی کوردکمی
دیمکدر که حرف بیان دیدی غم عشق اضافتی لامیه‌در دکربار بحسب لغت
برکره دخی دیمکدر اما استعمالده کنه معناسنه‌در چون ادات استفهامدر
عربیده کیف معناسنه نیجه کندی دلبر دیمکدر با بونده ادات صله‌در بای مفرد
کبی چون بشد غم عشقدن بدلدر وفادار وصف ترکیبیدر داریدندن وفا طوتیجی
معناسنه یعنی وفا ایدیجی دیمکدر * محصول بیت ای کوکل کوردکمی
عشقك غمی ینه نه ایلدی دلبر نیجه کندی و یار وفاداره نیلدی حاصلی یارك
کندوبی وادیٔ فراق وهجرانده قویوب کندیکندن شکایتدر (اه ازان نرکس
جادو که چه بازی انکیخت * واه ازان مست که با مردم هشیار چه کرد * نرکس
جادو چشمدن کنایتدر بازی اوینه دیرلر انکیخت قوپردی یعنی پیدا ایلدی
با ادات صله مردم هشیار اضافتی بیانیه‌در چشمه نسبت جادو ومست ومردم
مراعات نظیر قبیلندندر ومست وهشیار تضاد * محصول بیت اه اول چشم
جادودن که نه لعب پیدا ایلدی واه بو مستانه‌دن یعنی چشم جانانندن که مردم
هشیاره نه ایش ایشلدی حاصلی جانانك مستانه وفتان چشمندن شکایتدر
(اشك من رنك شفق یافت ز بی مهریٔ یار * طالع بی شفقت بین که درین
کار چه کرد * مصراع اولده اولان اضافتلر لامیه‌لردر وطالع بی شفقت اضافتی
بیانیه شفقت شینك وفانك وقافك فتحه‌لریله محبت معناسنه‌در * محصول
بیت بنم کوزم یاشی یارك محبتسزلکندن شفق رنکین بولدی یعنی قزل قان
اولدی شفقت سز ومحبت سز طالعی کور که بو ایشده نه ایلدی شفق له شفقت
تجنیس زایددر شفق اخشامه قرشی کوکك کنارنده کورینن قزل بلوتلره
دیرلر (برقی از منزل لیلی بدرخشید سحر * وه که با خرمن مجنون دلفکار چه
کرد * برق شمشك یا وحد تیچوندر منزل لیلی اضافتی لامیه‌در بدرخشید
با حرف تاکیددر خشید فعل ماضی مفرد غایبدر فاعل ضمیر تحت فعلده مستتر
برقه راجعدر سحر مفعول فیهیدر درخشیدنك که حرف بیان با حرف صله
خرمن مجنون اضافتی بیانیه خرمندن مراد وجوددر مجازا دلفکار وصف
ترکیبی اقامندندر افکار کاف عجمیله وهمزه‌نك ثبوتیله وسقوطیله لغتدر
دلی مجروح دیمکدر * محصول بیت لیلی منزلندن سحر بر شمشك یارلدی

ویلدرادی وه که مجنون دلفکارك وجودی خرمننه نلر ایلدی یعنی یاقدی
ویاندردی وکل ایلدی زیرا شمشك هر نیه مساس ایدوب یاپشورسه انی یقار
حاصلی برق عشق لیلی ساری اولوب مجنون نامرادك خرمن وجودینی احراق
ایلدی (ساقیا جام میم ده که نکارندهٔ غیب * کس ندانست که در کردش
پرکار چه کرد * بعض نسخه‌ده ساقیا باده بیاور دوشمش وبعض سنده
ساقیا باده بکردان واقع اولمش ساقیا منادی جام می اضافتی لامیه‌در ده امر
مخاطبدر ویر دیمکدر مفعول اولی ضمیر متکلم ومفعول ثانیسی جام میدر که
حرف تعلیل نکارنده اسم فاعل نکاریدندن نقاش معناسنه غیبه اضافتی
لامیه‌در بو ترکیب مصراع ثانی‌یه مرهوندر ندانست فعل ماضی مفرد غایب
بلمدی دیمکدر که حرف بیان ندانست در کردش اسم مصدر دردونش معناسنه
معلوم اوله که بویله شینله یعنی ماقبلی مکسور شینله کان الفاظه اسم مصدر
دیرلر مثلا روش وجنبش وداتش شینلری کبی پرکار ترکجه پرکل دید کاری
ایکی ایاقلی التدر که دائره‌یی انکله چیزرلر کردشك پرکاره اضافتی
لامیه‌در و مصدرك فاعلنه اضافتیدر پرکاره نسبت کردش مناسبدر
* محصول بیت ای ساقی بکا جام می ویر که غیب نقاشی یعنی خدای تعالی
کمسه بلمدی کردش پرکارده نه صنعت ایشلدی یعنی فاعل مختار اشیابی نیجه
خلق ایلدی ونیجه تصویر ایلدیکنی کمسه بلمدی وا کلمدی پس بو معنادن
بحث منتج دکل ایمدی باده ویر که بو قیل وقالی ترك ایدوب اسایش ایده‌لم
دیمکدر (انکه بر نقش زد این دائرهٔ مینایی * کس ندانست معلوم که در پردهٔ
اسرار چه کرد * ان اسم اشارتدر خالق اشیایه که رابط صفت بر نقش بر لفظی
تصحیف اولمغه قابل یعنی بر نقطه ایله واوچ نقطه ایله اولمق ممکن بر نقطه ایله
اولنجه نقش اورزینه اوردی دیمکدر یعنی بی نقش وضع ایلدی اوچ نقطه ایله
اولنجه نقشله مملو وضع ایلدی دیمکدر یعنی نجوم وکواکبله اراسته وپیراسته
خلق ایلدی دیمکدر ولکل وجهة دایرهٔ مینایی اضافتی بیانیه‌در مینا بشیل
صرچه‌یه دیرلر اخرنده کی یا حرف نسبت مینایه منسوب دیمکدر فلکی یشیل
صرچه‌یه تشبیه ایلمشدر * محصول بیت اول خالق اشیا که بو یشیل فلکی
منقش ومزین یاراتدی بلمدیکه پردهٔ اسراره نه ایش ایشلدی یعنی سعید کبی
خلق ایلدی وشقی کبی ومعمر کبی وقلیل العمر کبی الی غیر نهایه حاصلی اسرار
غیبیه‌سنه کمسه مطلع دکلدر که بو اشیابی نیجه ونه طریقله خلق ایلدی (فکر
عشق اتش غم در دل حافظ زد وسوخت * یار دیرینه ببینید که با یار چه کرد *
فکر عشق اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر واتش غم اضافتی بیانیه‌در

در حرف صله دل حافظ اضافئ لامیه در زد فعل ماضی مفرد غایب ضمیر
فاعل تحتنده مستتر فکر عشقه راجعدر ومفعولی دل حافظ سوخت بونده
لازمله متعدی مابیننده مشترکدر دل حافظ یاندی ویادل حافظی یاقدی
دیمکدر یار دیرینه اضافئ بیانیه در یار دیرینه دن مراد عشقدر دیرکبی وقدیم
معناسنه ویا نسبت ایچوندر ونون تاکید ایچوندر ببینید امر جمع مخاطبدر
کورك دیمکدر که حرف بیان ببینید در بایار با حرف صله * محصول بیت عشق
فکری غم وغصه اتشین حافظك کوکانه اوردی ویاقدی اسکی یاری کورك
کندی یارینه نه ایشلدی یعنی عشق که حافظك یار دیرینه سیدر وصاحب
قدیمی کورك نامراده نه ایشلر ایشلدی یعنی یاقدی واقنا ایلدی حافظی وله
ایضا (سحر بلبل حکایت باصبا کرد * که عشق روی کل باما چها کرد *
سحردن مراد صباح وقتیدر بلبل مبتدا ومابعدی خبری که حرف بیان
حکایت با حرف صله صبا کونله کیجه برابر اولدقده شرقدن اسن یله دیرلر
اما شعرادلنده کوی جانان قبلندن هبوب ایدن ریحه دیرلر هر نه وقت
اسرسه عشق روی کل لامیه در باما با حرف صله چها چه نك جمعیدر
مبالغه یی متضمندر کرد فعل ماضی مفرد غایب ایلدی دیمکدر ضمیر فاعل
تحتنده مستتر عشقه راجعدر * محصول بیت سحر وقتنده بلبل صبایه حکایت
ایلدیکه روی کلك عشقی بزه نه لر ایلدی یعنی بزی اواره وبیچاره ونالان
وکریان ایلدی (ازان رنك رخم خون در دل انداخت * وزین کلشن بخارم
مبتلا کرد * ازان اسم اشارتدر رنك رخه رنك رخ اضافئ لامیه در میم متکلم
معنا جهتنده دله مقیددر دلم تقدیرنده انداخت فعل ماضی مفرد غایب
ضمیر فاعل تحتنده مستتر اولدیکی عشقه راجعدر ومفعولی اولی خوندر
وثانیسی دردلم دروزین واو حرف عطف کردی انداخته عطف ایچوندر زین
زا حرف ابتدا این اسم اشارتدر کلشنه بخارم با حرف صله میم متکلم معنا
جهتنده کلشنه مقیددر مفعول به غیر صریحدر کردك وضمیر متکلم مفعول
اول صریحی ومبتلا ثانیسی * محصول بیت عشق اول رنك رخ کلدن
یورکه قان براقدی یعنی یورکمی خون ایلدی دخی بو کلشندن بنی خاره مبتلا
ایلدی حاصلی کل عرض جمال ایدوب بنی عاشق ایلدی وبرایکی کون
یوزمه کلوب ناپدید اولدی وانك عشقی بنی کلشنك خار وخسنه مبتلا ایلدی
حاصلی کل کیدوب خار وخس کلشنك دامانی طوتدیغندن شکایتدر بونك
کبی یرلرده دلدن مراد یورکدر کوکل دکل (غلام همت ان نازنینم * که کار
خیر بی روی وریا کرد * غلام همت اضافئ لامیه در همت قصد معناسنه که

حرف رابط صفت * محصول بیت اول نازنینك همتی قولیم که خیر ایشی
بی روی وریا ایشلدی یعنی خیر ایشی حسبة لله اشلیه سمعه وریا ایشلمیه
(خوشش بادان نسیم صبحگاهی * که درد شب نشینان را دوا کرد * خوشش
شین ضمیر اضمار قبل الذکر طریقیله کردك مضمر فاعلنه راجعدر باد مقام
دعاده واقع اولمش اولسون دیمکدر بادك نسیمله جمعنده تناسب رعایتی وار
نسیم صبحگاهی بیانیه در یاسی حرف نسبت که حرف رابط صفت اصل کلام
انکه ایدی انك مشار الیهی کردك فاعلی وشین مذ کورك مرجع الیهیدر
وجایزدر که اصل کلام هر که اوله پس که اسم اولور کیم معناسنه وهر حذف
اولدقده نکره حرفینه مبدل اولور یعنی حرف بیان اولور * محصول بیت
صباح نسیمی اول کسه یه خوش اولسونکه شب نشینلرك یعنی احیای لیل
ایلین عشاق مهجورلرك دردینه دوا ایلدی (من از بیگانگان دیگر ننالم *
که با من هرچه کرد ان اشنا کرد * دیگر بونده دخی معناسنه ننالم اکلم
دیمکدر که حرف تعلیل با حرف صله اشنا بونده بیلش دیمکدر مقابل
بیگانه تضاد صنعتیدر * محصول بیت دخی بن بیگانه لردن اکلم زیرا بکا
هر نه که ایلدی ایسه اول اشنا ایلدی اشنادن مراد جانان دروبیگانه دن مراد
اغیار در اعدی بکا جفایی ایدن یار در اغیار دکلدر (کر از سلطان طمع کردم
خطا بود * ور از دلبر وفا جستم جفا کرد * طمع طانك ومیمك فتحه لریله معروف
طمع میمك فتحیله امید معناسنه در دین اصابت ایلدی زیرا طمع میمك
سکونیله رجا معناسنه * محصول بیت اکر پادشاهدن اسباب واموال طمع
ایلدمسه خطا ایمش واکر دلبردن وفا استدمسه جفا ایلدی حاصلی خدادن
استمك کرك که اندن غیریدن استمك ذریعهٔ خسراندر (بهر سو بلبل عاشق
در افغان تنعم * درمیان باد صبا کرد * با حرف ظرف سو جانب معناسنه *
محصول بیت بلبل عاشق هر جانبده افغان وناله وزاری ایلمده اما اورتالقده
تنعمی باد صبا ایلدی (نقاب کل کشید وزلف سنبل * کره بند قبای غنچه
وا کرد * بو بیت صبانك تنعمی بیان ایدر نقاب کلدن مراد پردهٔ غنچه در پس
اضافئ لامیه در وجایزدر که استعاره طریقیله اکا رنقاب اثبات ایلیه پس
اضافت بیانیه اولور وزلف سنبلده بویله در کره بند دوکمه قبای غنچه دن مراد
یشیل ظرفیدر وا کرد اچدی دیمکدر * محصول بیت بلبل صبانك دست
درازلغندن شکایت ایدوب دیر نقاب کلی چکدی وکلك نقابنی چکدی
زلف سنبلیده وغنچه نك لباس وقباسنك دوکمه لرنده چوزدی حاصلی بو قدر
دست درازلقلر ایلدی دیو شکایت ایدر مقصود بودر که الله تعالی باد صبایی

بونلره خدمتكار ايلشدراكر اول بونلرك هر برينك حالنه نسبت نوازش دست
ويرمسه بونلر بوتاب وطراوتى وبو فتح كشايى قنده بولوردى چورروب قورردى
وبالجمله ع ابروبادومه وخورشيد وفلك دركارند (بشارت بربكوى مى
فروشان * كه حافظ توبه اززهد وريا كرد * بشارت بانك كسريله مصدردر درايت
وزنى اوزره مشتلق معناسنه بر فعل امر مخاطبدر بريدندن ايلت ديمكدر
بكوى با حرف صله مى فروشان جمع مى فروشدر فروشيدندن وصف تركيبيدر
شراب صاتيجى ديمكدر يعنى ميخانه جى برلفظنك مفعول صريحى بشارت
وغير صريحى بكويدر كويك مى فروشانه اضافتى لاميه دركه حرف بيان
بشارتدر * محصول بيت خواجه خطاب عام طريقيله بيورر ميخانه جيلر
محله سنه مشتلق ايلت كه حافظ زهد وريادن توبه ايلدى يعنى من بعد زرق
وريايى ترك ايلدى (وفا ازخواجكان شهر بامن * كمال دولت ودين بوالوفا كرد
* وفا كردلك مقدم مفعولى بوالوفايه راجع ضمير فاعلى * محصول بيت شهر
خواجه لرندن بكا وفايى كمال الدين بوالوفا ايلدى يعنى بكا رعايت واعزاز
واكرام ايلين خواجه بوالوفادر وله ايضا (بلبل خون جكر خورد وكلى حاصل
كرد * باد غيرت بصدش خار پريشان دل كرد * بوغزل خواجه نك اوغلى
وفاتنه مرثيه سيدر بلبليده يا وحدتيچوندر بلبلدن مراد خواجه كنديسيدر
كلينكده ياسى وحدتيچوندر ومراد كلدن اوغليدر خون جكر اضافتى
لاميه در خورد مشتركدر يمكله ايچمك مابيننده بونده مراد ايچمكدر باد
غيرت اضافتى لاميه در بصدش شين ضمير بلبله راجعدر ومعناده خاره مقيددر
بصد خارش تقديرنده * محصول بيت بر بلبل جكر قانين ايچوب بر كل حاصل
ايلدى يعنى نيچه زحمت چكوب بر كل تحصيل ايلدى اما غيرت يلى يوزدكنله
اول بلبلى پريشان خاطر ايلدى يعنى كلى يغما ايدوب دكنى برينه قومغله
پريشان دل ايلدى حاصلى يار كيدوب اغيار قالمغله پريشان اولدى
(طوطى را بهواى شكرى دل خوش بود * ناكهش سيل فنا نقش امل باطل
كرد * طوطى يا وحدتيچوندر بهواى با سببيه هوا آرزو معناسنه شكرى
با حرف وحدت ويا تنكيردر هوانك شكره اضافتى لاميه در ناكهش شين
ضمير طوطى يه راجعدر ومعنا جهتنده امله مقيددر سيل فنا اضافتى بيانيه در
نقش امل ده بويله در سيل فنا مبتدا باطل كرد خبرى طوطيدن مراد ينه
كنديدر وشكردن مراد اوغلى * محصول بيت بر طوطينك بر شكر ارزوسيله
كوكلى خوش ايدى يعنى آرزو ايدردى كه بر شكره مالك اوله يدى اما ناكهان
سيل فنا نقش املنى باطل ايلدى يعنى بنده اوغل صاحبى اولدم ديومسرور ايدم

اما اجل سيلى كلدى وفنايه ويردى وايلديكم اميدى باطل ايلدى حاصلى
اوغل حقنده نيچه دورلى اميدم وار ايدى اما هب لغو اولدى (قرة العين من
ان ميوۀ دل يادش باد * كه خود آسان بشد وكار مرا مشكل كرد * قرة العين
كوزلك ايدينى هنه اضافتى لاميه در ان اسم اشارتدر قرة العينه
ميوۀ دل اضافتى لاميه در يادش اصلنده بيادش ايدى باء ظرفيه ضرورت
وزنيچون حذف اولندى شين ضمير قرة العينه راجعدركه حرف بيان ياد
خود بونده كندى معناسنه در آسان قولاى ديمكدر مشكله مقابلدر
بشد يا حرف تأكيد بشد بونده رفت معناسنه دركار مرا اضافتى لاميه
وكردلك مفعول اول وثانيسى مشكل * محصول بيت اول كوكل
ميوه سى كوزم نورى يادنده يعنى خاطرمده اولسون كه كندى قولاى
كندى وبنم ايشومى مشكل ايلدى يعنى كندى اولدى وقورتلدى اما بكا ايشى
مشكل ايلدى كه فراقنه صبر ايده مزم (ساربان بار من افتاد خدارا مددى
* كه اميد كرمم همره اين محمل كرد * ساربان منادى دوه جى ديمكدر بار يوكدر منه
اضافتى لاميه در خدارا بونده حرف تخصيص الله ايچون ديمكدر مددى
يا حرف وحدت ويا تنكيردركه حرف علت اميد رجا معناسنه در كرمه اضافتى
مصدرك مفعولنه اضافتى درميم متكلم معناده محمله مقيددر وكردلك مفعول
اوليدر ومفعول ثانيسى همره مضاف اولمشدر اين لفظنه واين اسم اشارتدر
محمله * محصول بيت اى ساربان بنم اثوابم ويوكم دوشدى الله ايچون مدد
ايله كه سنك كرمك اميدى بنى بو محمله همراه ويولداش ايلدى ساربان دن مراد
بونده مصيبتده كنديه تسلى ويرر بر صادق دوستدر ويوكى دوشمكدن مراد
اوغلينك فوت اولمسيدر حاصلى اى يار صادق بن ماتم زده اولدم بكا تسلى
وير كه سنك كرمك اميدى بنى سكا يولداش ايلدى يعنى بكا تسلى ويرمسه
هلاك اولوردم (روى خاكى ونم چشم مرا خوار مدار * چرخ فيروزه طربخانه
ازين كهكل كرد * روى خاكى اضافتى بيانيه وياسى حرف نسبت نم چشم نم
ياش معناسنه در اما بونده مراد كوز ياشى در چشمه اضافتى لاميه در خوار
الف اصليه و واو رسميله حقير وذليل معناسنه در مدار نهى مخاطبدر داريدندن
حقير طوتمه ديمكدر چرخ فيروزه اضافتى بيانيه در اصلنده پيروزه ايدى باء
عجميله تعريب ايدنجه بايى فايه تبديل ايدرلر تشبيل فلك ديمكدر طربخانه شادى
ديمكدر شنلك اوى ديمكدر كهكل صمانلى بالچق * محصول بيت بنم طپراقلى
يوزمله كوزم ياشنى خوار وحقير طوتمه زيرا بشل فلك شنلك اوينى بو صمانلى
بالچقدن ايلدى يعنى بنم بو غبار آلود وصارى چهره مله چشم نمناكى حقير

ایله خطاب عامدر زیرا الله دوستلرندن ایریزی کورن البته مسرور اولور زیرا اهل اللهی کورن جذلان وفرحان اولور (اه وفریاد که از چشم حسود مه چرخ * در لحد ماه کمان ابروی من منزل کرد * چشمك حسوده اضافتی بیانیه در مهه چشم حسود اثباتی مجازدر ومهك چرخه اضافتی لامیه لحد قبردر کمان ابرو وصف ترکیبیدر ماهك کمان ابرویه اضافتی بیانیه در * محصول بیت اه وفریاد که ماه فلكك حسود چشمندن بنم کمان ابرو ماهم لحدده منزل ایلدی یعنی بنم رشك ماه فلك اولان ماهم قبرده مدفون اولدی (نزدی شاه رخ وفوت شد امکان حافظ * چه کنم بازئ ایام مرا غافل کرد * محصول بیت بودر که شاه رخ اورمدین امکان فوت اولدی ای حافظ یعنی فوت اولان اوغلنی ایرکن اورمدك که اندن اولاد قالوب انلرله اکلنردك نیجه ایدوب بیلمین ایام اویونی بنی غافل ایلدی یعنی اورمسنی تاخیرده غفلت ایلدم بیتده خطابدن تکامه التفات وار کما لا یخفی وله ایضا (بیا که ترك فلك خوان روزه غارت کرد * هلال عید بدور قدح اشارت کرد * بیا منادی خطاب عام طریقیله ترك فلك اضافتی بیانیه بونلر تاتاره ترك دیرلر وشانلرندندر یغما جیلق وغارتکرلك خوان روزه اضافتی ده بیانیه در خوان بونده طعامدر وروزه اوروج غارت یغما هلال عید اضافتی لامیه درادنا ملابسه ایله بدور قدح با حرف صله دور قدح اضافتی لامیه دردور قدحده ایهام وار بریسی قدحك مدورلکی درکه تدویری هلاله بکزر بریسی قدحك مجلسده دور ایلمسی * محصول بیت کل که فلك ترکی ویغماجیسی روزه طعامنی یغما ایلدی یعنی صوم ایی کچدی وهلال عید یعنی ماه شوال دور قدحه اشارت ایلدی ایکی معناایله حاصلی روزه کچوب عید شرف کلمکله ذوق وصفایه مباشر اولمق کرك ترك فلكدن مراد ماه نو اولمق روشندر دینه نه مناسبت دیرزماه رمضاندر دینه ده بویله دیرز (ثواب روزه وحج قبول آنکس برد * که خاك میکدهٔ عشق رازیارت کرد * ثواب روزه اضافتی لامیه دروحج قبول بیانیه ان اسم اشارتدر کسه برد فعل ماضی مفرد غایب فاعلی کسه راجع اولان ضمیردر ومیکده نك عشقه اضافتی بیانیه در * محصول بیت اوروج ثوابنی ومقبول حج ثوابنی اول کسه بولدی که عشق میخانه سنك ترابنی زیارت ایلدی یعنی عشاقك روزه وحجی عاشق اولمیانك روزه وحجندن مقبول ومبروردر بلکه عاشق یالکز اولمیان عبادتی حیز اعتبارده دکل (مقام اصلی ما کوشهٔ خراباتست * خداش خیر دهاد انکه این عمارت کرد * مقام اصلی اضافتی بیانیه در واصلینك مایه اضافتی لامیه وکوشهٔ خراباتده بویله درخداش اضمار قبل الذکر طریقیله انك محذوف مشار

الیهنه راجعدر خیر دهاد جملهٔ دعائیه دهیدندن امر غایب صیغه سیدر ویرسون دیمکدر که رابط صفت این عمارتدن مراد کوشهٔ خراباتدر * محصول بیت بزم مقام اصلیمز کوشهٔ میخانه در الله تعالی خیر ویرسون اول کسه یه که بو عمارتی ایلدی یعنی میخانه یاپدی (خوشا نماز ونیاز کسی که از سر درد * باب دیده وخون جکر طهارت کرد * خوشا الف حرف مبالغه در کسی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت سر اوج وجهت معناسنه در * محصول بیت غایتله ایودر شول برکسه نك نماز ونیازی که درد جهتندن یعنی درد له وجان کوکلدن کوز یاشیله وخون جکر یله طهارت ایلدی یعنی صافی درونله وخلوص طویتله ریاسز وسمعه سز نماز ونیازه قائم اوله حاصلی عبادت وطاعتی حسبة لله اوله دنیا ایچون اولمیه (بروی یار نظر کن ز دیده منت دار * که کار دیده همه از سر بصارت کرد * بروی یار با حرف صله روی یار اضافتی لامیه کن امر مخاطبدر کردیدندن دار ده امر مخاطبدر داریدندن که حرف تعلیل کار رانك سکونیله مقدم مفعولیدر کردك بصارت مصدردر بصر یبصردن حسن بابندن علم معناسنه * محصول بیت روی یاره نظر ایله دیده دن منت طوت اکا نظری یعنی روی جانانی سیر ایلمکی دیده دن منت بیل زیرا دیده جمیع ایشلری علم جهتندن ایلدی حاسهٔ بصره علم اسنادی مجازادر یعنی دیده اهل نظردر هر ایشی حکیمانه ایشلر دیده لطیف نعمت ایدوکنی اشعاردر دن مرادی بلمش اکرچه دیده لطیف نعمتدر بلا کلام (بهای بادهٔ چون لعل چیست جوهر عقل * بیا که سود کسی برد کین تجارت کرد * بها باده اضافتی لامیه در وباده نك لعله اضافتی بیانیه در جوهر عقل اضافتده بویله در بیا خطاب عام که حرف بیان بیا کین که رابط صفت این اسم اشارتدر تجارته * محصول بیت بیتده سؤال وجواب صنعتی وار لعل کبی قرمزی باده نك بهاسی ندر بو سؤالدر جوهر عقل جوابیدر یعنی شراب ایچن عقلن الدر پس شرابك بهاسی عقل اولور کل که فایده یی برکسه ایلندیکه بو تجارتی ایلدی یعنی باده ایچوب مست اولان درفایده ایدن (فغان که نرکس جماش شیخ شهر امروز * نظر بدرد کشان از سر حقارت کرد * نرکس چشمدن کنایه در وجماش کوزاوجیله باقه در نرکس جماش اضافتی بیانیه در وشیخ شهر لامیه بدرد کشان با حرف صله کشان وصف ترکیبیدر دردکشك جمعیدر درد چکیجی یعنی باده ایچیجی * محصول بیت فغان که شیخ شهرك نرکس جماشی یعنی قین باقیجی چشمی بوکون دردکشلره حقارت جهتندن نظر ایلدی یعنی تحقیر نظریله باقدی (نماز در خم ان ابروان محرابی * کسی کند که بخوناب دل

طهارت کرد * ابروان ابرونك جمعيدر ذوذا ابروان محرابی اضافتی بيانيه در
باحرف نسبت بخوناب باحرف مصاحبت خوناب قانلی صو * محصول بيت
اول محراب كبی ابرولرخنده شول كسه نمازقيلارکه خوناب دلله طهارت
ايلدی يعنی محراب ابروی جانانه شول كسه يه نظرلا يقدرکه كوكلنده ارزوی
نفسانی اولميه بلکه جميع آرزولردن طبعی پاك ومجلا اوله (اكرامام جماعت طلب
كند امروز * خبردهيدكه صوفی بمی قصارت كرد * امام طلب كندك مقدم
مفعولی وتحتنده جماعته راجع ضميرفاعلی طلب كند فعل شرط دهيد فعل امر
مخاطب خبرويرك ديمكدرخطاب عامدروجواب شرط که حرف بيان خبر
دهيددرصوفی يعنی امام بمی بامع معناسنه درقصارت مصدردرقصر
يقصردن يعنی نصربابندن بزچربی جيلربزی توقمغله چريق قصارالثوب
بونندراما بونده يويوب ارتمق مراددر * محصول بيت اكرجماعت امامی طلب
ايدرسه بوكون جماعته خبرويرك كه امام صوفی ابلسنی باده ايله يويوب ارتدی
قورميجه امامته وارمز وجايزدرکه امام جماعته مضاف اوله وطلب كندك
فاعليده اوله ومفعولی برمقدر صوفی اوله معلوم اوله که شعرانك دأبندندر
صوفيلره وزاهدلره انواع تعرضاتله تعريض ايلمك زيراشعرانك اكثری عياش
ورندباده پرست اولورانلرا بسه بونلره دخل وتعرض ايلمدن خالی دكللردر
(حديث عشق زحافظ شنونه ازواعظ * اكرچه صنعت بسياردرعبارت كرد *
حديث عشق اضافتی لاميه شنوشينك كسری ونونك فتحيله فعل امر
مخاطبدرخطاب عامله ايشت ديمكدر * محصول بيت عشق خبرينی حافظدن
ايشت واعظدن ايشتمه اكرچه واعظ عبارتنده والفاظنده چوق صنعت
ايلدی يعنی مصنع وعظ ايلدی حاصلی واعظ هرنه نقدرکه الفاظ وعبارت
وطمطراق ايله وعظ ايدرسه عشقدن خبرويرمكه قادردكل ايمدی عشق خبرين
حافظدن ايشت كه اهل عشق اولدروابواب وفصول عشقی اول بيلورواعظ بيلمز
وله رضی عنه (باب روشن می عارف طهارت كرد * علی الصباح كه ميخانه را
زيارت كرد * باب روشن اضافتی بيانيه دروبامع معناسنه درعارفی ياوحدت
نوعيه درعلی الصباح عبارتی سحرحلال طريقيله واقع اولمشدريعنی طهارت
كردزيارت كرده متعلق اولمغه قابلدرتنكم بوبيتده اوبله دربيت * كه نمك ريزد
بخم كه بشكند پيمانه را * محتسب تاچند درشورآورد ميخانه را * محتسب لفظی
ماقبلنده ومابعدنده صرف ايلمك ممكندركه حرف رابط صفت ميخانه رامقدم
مفعول اوليدركردك وزيارت مفعول ثانيسی * محصول بيت آب روشن ميله
يعنی باده خالص وصافی ايله برعارف طهارت ايلدی صباح وقتنده كه

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

ميخانه يی زيارت ايلدی يعنی باده ايچوب ومست اولوب دنيا كدوراتنی
خاطرندن چقاروب خالص وپاك اولان برعارفدركه سحرده پيرباده فروش
فيض خانه سنی زيارت ايليه (همين كه ساغرزرين خورنهان كرديد * هلال
عيدبدورقدح اشارت كرد * بعض نسخه ده مصراع ثانی بويله واقعدر
(هلال ابروی ساقی بمی اشارت كرد * همين بونده شويله كه ديمكدركه حرف
بيان ساغرقدح زرين ياحرف نسبت ونون حرف تأكيد خوروار سميله
كنش ديمكدرساغرزرينك خوره اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتيدر
حاصلی بيانيه در كرديد فعل ماضيدركرديدندن صيرورت معناسنه
هلال عيدمبتدااواشارت كرد خبری بدورقدحده ايكی معنا ملحوظ
اولديغنه غزل سابقده تحقيق اولمشدر * محصول بيت شويله كه التون قدح
كبی كنش نهان اولدی يعنی غروب ايلدی هلال عيددورقدحه اشارت
ايلدی ذكراولان ايكی طريقيله حاصلی مبارك رمضانده عادتا فساق شرب
خمردن ال چكرلر اما بعضيسی بی اختيار بيرام كيجه سی شربه باشلرلر
خواجه نك اشارتی بوبعضه كوره در (دلم زحلقهٔ زلفش بجان خريد اشوب
* چه سود ديدندانم كه اين تجارت كرد * دلم دلك ميم متكلمه اضافتی لاميه در
زحلقهٔ زلفش زا ازدن مخففدرحرف ابتدادرحلقهٔ زلف اضافتی لاميه
وشينه اضافتيده بويله دربجان باحرف مقابله خريد فعل ماضی مفردغايبدر
ضميرفاعلی تحتنده مستتردله راجعدراشوب مفعولی ديدكده فاعلی ضمير
دلدرندانم نفی مستقبل متكلم وحده دركه حرف بيان ندانم اين اسم اشارتدر
تجارته * محصول بيت كوكلم زلفی خلقه سنده فتنه واشوبی جانله صاتون
الدی يعنی جان ويردی والدی حاصلی زلفی زنجيری خلقه سنه كرفتار اولدی
واسبب واشوب وفتنه يه دوشدی بلم نه فايده كوردی كوكلم كه بوتجارتی
ايلدی (امام خواجه كه بودش سرنمازدراز * بخون دختررز خرقه را
قصارت كرد * كه حرف رابط صفت سربونده هوا وارزو معناسنه نمازه
اضافتی لاميه در ونمازك درازه بيانيه بخون بامع معناسنه در وخونك
دختره اضافتی بيانيه درودخترك رزه لاميه درخرقه را كردك مفعول اولی
وقصارت مفعول ثانيسی امام مبتدا ومصراع ثانی خبری * محصول بيت
خواجه امام كه انك اوزون نماز قلمق سوداسی واريدی خون دختررزله يعنی
باده ايله خرقه سنی قصارت ايلدی يعنی يودی وارتدی خواجه امامه فسق ايله
تعريض مراددرغزل سابقده صوفی امامه ايلديكی كبی (بيا بميكده ووضع
قرب جاهم بين * اكرچه چشم بمازاهدازحقارت كرد * بميكده باسی حرف

صله وضع قرب اضافتی بیانیه درو قربك جاهه اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر چشم کردك مفعول اولی وبما مفعول ثانیسی از حقارت کرده
متعلقدر یعنی مفعول به غیر صریحیدر * محصول بیت خواجه خطاب عام
طریقیله بیورر کل میخانه یه وبنم منصبمك قرب وضعنی کور یعنی پیر مغانه
زیاده قریب ایزوصدر مجلسده جالس ایزاکرچه زاهد کوزینی بزه حقارت
جهتندن ایلدی یعنی بزه حقارتله باقدی حاصلی میخانه ده کمال عزتده ایز
اکرچه اهل زهد بزه حقارت واهانتله نظر ایلدی (نشان عهد محبت زجان
حافظ پرس * اکرچه خانهٔ دل محنت تو غارت کرد * نشان عهد اضافتی
لامیه درو عهدك محبته مصدرك مفعولنه اضافتیدر جان حافظ لامیه در
پرس امر مخاطبدر پرسیدندن صورد یمکدر خانهٔ دل اضافتی بیانیه در اصل
کلام خانهٔ دلش ایدی ضرورت وزنیچون ضمیر شینی حذف ایلدیلر * محصول
بیت محبت نشانینی جان حافظدن صور اکرچه سنك محنتك خانهٔ دلنی غارت
ویغما ایلدی یعنی ای جانان سنك محبتکه وفا وعهد ایلمك حافظك نشانندندر
اکرچه سنك محنت عشقك صبر خانهٔ دلنی یغما ایلدی حاصلی هر نقدر که سنك
جور وجفاکی چکدیسه وفادارلغنی ترك ایلدی دیمکدر بو غزل غزل سابقك
نظیره سی شکلیدر وله رحمه الله روحه (چو باد عزم سر کوی یار خواهم کرد
* نفس ببوی خوشش مشکبار خواهم کرد * عزم بیت سره اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر سر کوی یار اضافتلری لامیه در کرد بونده کردن
معناسنه در زیرا ماضی مضارعه مقارن اولسه قاعده بودر نفس اصلنده
نفسم ایدی میم ضرورت وزنیچون حذف اولمشدر ببوی خوشش با حرف سبب
بوی خوش اضافتی بیانیه در شین ضمیر سر کوی یاره راجعدر مشکبار وصف
ترکیبیدر باریدندن مشك باغدیریجی * محصول بیت باد کبی سر کوی
یاره قصد ایدیسرم نفسمی انك کوزل قوقوسیله مشکبار ایدیسرم یعنی
خاك سر کوینك نفسمی ممسك ایدوب مشك باغدیریجی ایدیسرم (هر آب
روی که اندوختم زدانش ودین * نثار خاك رهان نکار خواهم کرد * که رابط
صفت اندوختم فعل ماضی نفس متکلم وحده قزاندم دیمکدر یعنی کسب
ایلدم زدانش زامن بیانیه معناسنه قزاندیغی آب رویی بیاندر نثارك خاکه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر و خاك رهه و رهك ان نکاره لامیه در
* محصول بیت علم ودیندن هر یوزی صویی که کسب ایلدم اول نکارك
یولنك طپراغنه صجوایلسم کرك یعنی خاکپاینه بذل ایلسم کرك (بهرزه
بی می ومعشوق عمر میکذرد * بطالتم بس از امروز کار خواهم کرد * بهرزه

هرزه باطل وضایع معناسنه اکثر کلام زایدده استعمال اولنور بطالتله
دیمکدر کار خواهم کرد قضا ایدیسرم دیمکدر * محصول بیت می سز
ومعشوقه سز عمرم ضایع وباطلاغه کچیور بطالتمی بو کوندنصکره قضا
ایدیسرم یعنی بو کوندنصکره می ومعشوقله تقید ایدیسرم دیمك اولور (صبا
کجاست که این جان خون کرفته چو کل * فدای نکهت کیسوی یار خواهم
کرد * جانك خون کرفته اضافتی بیانیه در خون کرفته قان طوتمش دیمکدر
چو کل سحر حلال طریقیله واقع اولمش یعنی ماقبلنه ومابعدنه صرف اولنق
قابلدر فدا فانك کسوریله وقونسه الفده مد وقصر جایزدر اما مفتوح اوقونسه
مقصوردر انجق نکهت اغزك طاتلی قوقوسنه دیرلر مثلا اوغلنجقلرك اناسی
سودی که بردرلی کوزل قوقرا کا نکهت دیرلر کیسو صاچ بلوکنه دیرلر فدانك
نکهته اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وباقیسی لامیه در * محصول
بیت صبا قنده درکه بو قان طوتمش جانی کل کبی یارك کیسوسنك کوزل
قوقوسنه فدا ایدیسرم یعنی صبا بوی کیسوی یاری کتورسن اکا عوض جان
خون کرفته یی بذل وفدا ایده یم زیرا صبا برید عاشقاندر وپیك مشتاقاندر
(چو شمع صبحدم شد زمهر او روشن * که عمر در سر این کار وبار خواهم کرد
* شمع صبحدم اضافتی لامیه وشمع صبحدمدن مراد بونده شمسدر مهر عبارتی
بو کادلالتدر صباح وقتنده یانان شمعده اولمق جایزدر یعنی ضعیف اولور مهر
بونده محبت معناسنه درکه حرف بیان روشن عمر کردك مفعول اولی ومفعول
ثانیسی محذوف اولان صرف لفظیدر صرف خواهم کرد تقدیرنده * محصول
بیت صباح وقتنك شمعی کبی انك محبتندن بکا روشن وواضح اولدیکه عمرمی
عشق کار وبارنده صرف ایدیسرم یعنی اکا محبتمك غلبه سندن اکلادم که عمرم
انك سوداسنده مصروف اولیسردر (بیاد چشم تو خود را خراب خواهم
ساخت * بنای عهد قدیم استوار خواهم کرد * بیاد چشم با حرف صله
ویا مع معناسنه دریادا کمقدر ذکر معناسنه چشمه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتی قبیلندندرو چشمك تویه اضافتی لامیه در خود را ساختنك
مقدم مفعولیدرو خراب مفعول ثانیسی ساخت بونده ساختن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر بنای عهد قدیم اضافتلری بیانیه در استوار محکم
معناسنه در * محصول بیت جانانه خطاب ایدوب بیورر سنك چشمك یادیله
کندمی خراب ایدیسرم بنای عهد قدیمی محکم ایدیسرم یعنی کندمی خراب
ایدیسرم زیرا سنکله عهدمز بو ایدیکه عهد قدیمك بناسنی محکم ایدیسرم
بکا فنا طاری اولنجه عشقکی ترك ایلمم (نفاق وزرق نبخشد صفای دل حافظ

* طريق رندى وعشق اختيار خواهم كرد * صفاى دل اضافتى مصدرك
مفعولنه اضافتى قبيلندندر * محصول بيت اى حافظ نفاق وريا كوكله صفا
بغشلمز شمدنكرو عشق ورندلك طريقنى اختيار ايدرم وله رحم روحه
(كنون كه درچمن آمد كل از عدم بوجود * بنفشه در قدم او نهاد سر بسجود
* كنون وا كنون شمدى ديمكدركه حرف بيان ويا رابط صفت درچمن در حرف
ظرف بوجود با حرف صله درقدم او در حرف ظرف ويا حرف صله او ضميرى
كله راجعدر بسجود با حرف صله * محصول بيت شمديكه چمنده كل عدمدن
وجوده كلدى بنفشه انك قدمنده باشنى سجده يه قودى بنفشه سجده ايله انك
قدمنه باش قودى دين حق ادا ايلمش معلومدركه اكثر بنفشه دامان نهال
كلده بتروباشى اوكنه دوشمش اولوركويا كه سجده يه وارمشدر (بنوش جام
صبوحى بناله دف وچنك * ببوس غبغب ساقى بنغمهٔ نى وعود * جام
صبوحى اضافتى بيانيه اصلنده جام بادهٔ صبوحى ايدى قرينه قايم اولديغيچون
باده يى حذف ايلدى غبغب تركجه سقغه ديرلر ساقى يه اضافتى لاميه درعود
بونده چشته اسلوبنده برسازك اسميدر اما بونك تكنه سى بيوك اولور محصول
بيت نالهٔ دف وچنكله جام بادهٔ صبوحى نوش ايله يعنى باده يى ساز وسوزله ايچ
اندنصكره نغمهٔ نى وعودله ساقينك چكى سى النيى اوب حاصلى ذوق
وكام انلق ايله فرصت ال ويرمشكن بو بيت بيت اولده اولان امرك جوابيدر
يعنى كل زماننده ساز ونغما تله باده نوش اولمق كرك (بدور كل منشين بى شراب
وشاهد وچنك * كه همچو دور بقا هفتهٔ بود معدود * بدور كل با حرف ظرف
واضافتى لاميه درمراد وقت كلدر منشين نهى مخاطبدر نشينيدندن كه حرف
تعليل همچو هم ادات تاكيد وچو ادات تشبيه بقا اصلنده بقاش ايدى كاف
راجع ضميرله ضرورت وزنى وقرينه قايم اولديغيچون حذف اولندى هفتهٔ
همزه ادات توصل ويا حرف وحدت برهفته مقدارى ديمكدر بود فعل مضارع
مفرد غايب ضمير فاعلى كله راجعدر معناسى اولور ديمكدر معدوددن مراد
معيندر * محصول بيت كل زماننده شراب وشاهد وچنكسز اوتورمه زيرا دور
كل دور بقا كبى برهفته اولور معين حاصلى كل سريع الزوالدر ايعدى زمانني
صفا ايله كچورمك كرك خواجه زمان كلى زمان بقاسنه تشبيه ايلدى زيرا
زمان بقاسى كلك اچلوب يپراغى دوكلنجه دربوايسه برهفته ده اولور ودور كل
براى كبدر اما چونكه بهر حال كذراندر وپايدار دكلدر برهفته بلكه بركون
بلكه برساعتجه دكلدر (شد از بروج رياحين چو آسمان روشن * زمين باختر
ميمون وطالع مسعود * شد فعل ماضى غايبدر بروج برجك جميدر لغتده

از بحر مجتث

حصارك برجى قله سيدر وكاه اولوركه حصاره برج ديرلر قوله تعالى * ولو كنتم
فى بروج مشيدة * جمع قلتى ابراج كلور وكواكب ثابته نك فلككنده اون ايكى
برج اعتبار ايلمشلر يعنى فلكى اون ايكى حصه يه برابر تقسيم ايلمشلر وهر حصه يه
براد ويرمشلر مثلا برج حمل ديو قوزى شكلنده برنيچه يلدزلك اجتماعندن
تعبيردر وبرج ثور اوكوز شكلنده برنيچه يلدزلك اجتماعندن تعبيردر وقس
رياحين ريحانك جميدر خوش قوقولى اوتلر ديمكدر بروزينك اوتلرينى فلك
ثابتاتك نجوم وكواكب ايله مزين ومرصع بروجنه تشبيه ومشبه
بهى مشبهه مضاف قلمش حاصلى اضافتى بيانيه در اما اكر رياحين يرينه انوار
وازهار ذكر ايلسه تشبيه ده انسب ايدى زمين شدك فاعلى در باختر شده
متعلقدر ميمونه اضافتى بيانيه در وطالع مسعودده بويله در * محصول بيت
بروج رياحيندن آسمان كبى روشن اولدى زمين اختر ميمون وطالع مسعودله
بوغزل بهار اوصافنده واقع اولمشدر (بباغ تازه كن آيين دين زردشتى * كنون
كه لاله برافروخت آتش نمرود * بباغ با حرف ظرف آيين اسلوب وقانون
زردشتى يا حرف نسبت زردشت وزرادشت آتش پرستلرك پيرى يعنى اول آتشه
طپمغى پيدا ايلين ظالمدركه حضرت ابراهيم عليه السلام قومنك براولوسيدر
دالى بعضيلر مفتوح اوقورلر اما اطلاق اوزره جايزدكل نتكم بوبيتده واقعدر
بيت * بهر آيين برزين وزرادشت * بشرع احمد مختارده پشت * زردشت
زرادشتدن مخففدر نمرود نونك ضميله در اصل لغت اما عجم مفتوح اوقور
شهرتده فتحه در * محصول بيت باغده زردشته منسوب دينك وملتك
آيينى واسلوبنى تازه ايله يعنى آتش كبى قرمزى باده يى باغه كتوروب نوش ايله
شمديكه لاله آتش نمرودى يالكلندردى يعنى قرمزى لاله لر اچلدى
حاصلى لاله وكل زماننده آتش پرستلر كبى بادهٔ حمرا نوش ايلمك كرك (زدست
شاهد نازك عذار عيسى دم * شراب نوش ورهاكن حديث عاد وثمود
* دستك شاهده اضافتى لاميه در وشاهدك نازك عذاره بيانيه شاهد بونده
محبوب معناسنه در ونازك لطيف معناسنه عذار صقل يتن ير اما اكثريا قده
استعمال ايدرلر نازك عذارك عيسى دمه اضافتى بيانيه در عيسى دم عيسا
نفسلى يعنى احياى موتا ايدر معناسنه رهاكن صليور يعنى ترك ايله
ديمكدر قوم هود وثمود قوم صالحه ديرلر صلى الله على جميع الانبيا خاصة
على نبينا محمد اللهم زده شرفا وكرما ومهابة وتعظيما * محصول بيت عيسى
نفسلى نازك عذار محبوبك الندن باده نوش ايله وعاد وثمود قصه لرينى ترك يعنى
ملل خاليه وامم سالفه نك اخبار وآثارينى ترك ايله كه اندن سكا چوقلق فايده

حاصل اولمز (جهان چو خلد برین شد بدور سوسن وکل * ولی چه سود
که دروی نه ممکنست خلود * خلد برین اضافتی بیانیه دربدور سوسن
باحرف ظرف واضافتی لامیه وی ضمیری جهانه راجعدر که حرف تعلیل
خلود مصدردر ابدی اولمق معناسنه * محصول بیت جهان سوسن وکل
زمانده جنت کبی اولدی امانه فایده که انده جنتده کی خلود یعنی بقا ممکن
دکل حاصلی جهان فانی هرنقدرکه ازهار وانوار له مزین اولوب خلد برینه
بکزرسه ولیکن زینتی سریع الزوالدر یعنی خالد دکلدر (چو کل سوار شود
برهوا سلیمان وار * سحر که مرغ درآید بنغمهٔ داود * چو بونده تعلیل ایچوندر
چونکه معناسنه سوار شود برهوا یعنی شاخك اوزرنده نمایان اوله یعنی کل
بوداغنده ظاهر اوله سلیمان پیغمبر هوا اوزره سوار اولدیغی کبی مصراع ثانی
مصراع اوله ظرف واقع اولمش سحر که که حرف بیان مرغدن مراد بلبلدر
درآید درحرف تأکید بنغمهٔ باحرف صله داوده اضافتی لامیه در * محصول
بیت چونکه کل هوا اوزره سوار اوله حضرت سلیمان هوا اوزره سوار اولدیغی
کبی سحر وقتنده که بلبل نغمهٔ داودده کاه یعنی ترنمانه وفریاده بشلیه (بخواه
جام لبالب بیاد اصف دهر * وزیر ملك سلیمان عماددین محمود * بو بیت
بیت اوله جواب واقعدر بخواه فعل امر مخاطب بای تأکید له استه دیمکدر
لبالب ومالامال طوبطلی دیمکدر بیاد باحرف صله یاد بونده اکمقدر ذکر
معناسنه اصف اضافتی لامیه اصفك دهره اضافتنده بویله در آصف سلیمان
پیغمبرك وزیرینك اسمیدر آصف ابن برخیا دیرلر وزیرلره اصف وپادشاهلره
سلیمان دیرلر تعظیما زیرا آصف اولیادن ایدی نتکم کلام کتابلرنده مبیندر
وزیر ملك سلیمان اضافتلری لامیه در ملك سلیمان شیرازدر که سلیمان پیغمبرك
تختیدر نتکم کتب تواریخده مسطور ومذکوردر عماددین وزیرك لقبیدر
ومحمود اسمی وزیر ملك سلیمان اصفدن بدلدر وعماددین وزیردن بدل ومحمود
عماددیندن عطف بیان * محصول بیت چونکه کل مذکور اولان کبی اولا
جام لبالب استه اصف دهرك یادینه که اول وزیر ملك سلیماندر که لقبی عماد
دیندر واسمی محمود حاصلی بو لقبله ملقب وبو علم ایله معلم اولان وزیرك عشقنه
باده ایچ (زعیش کام ابد جوید ودانش حافظ * که باد تا باید ظل رأفتش ممدود
* عیش عینك فتحیله اغده دیرلك دراما بونك کبی یرلرده ذوق وصفا مراددر
کام ابد اضافتی بیانیه تابد بونده مراد دیمکدر جو امر مخاطبدر جوییدندن
استه دیمکدر بدولتش شین ضمیر وزیر محموده راجعدر حافظ منادا حرف ندای
محذوف که حرف رابط دعا باد ادات دعائیه تا انتهای غایت ایچون الی معناسنه

باید باحرف صله ظل رأفتش ظلك رأفته اضافتی بیانیه وشینه لامیه شین
ضمیر وزیر محموده راجعدر شفقت یعنی اسرکمك رأفنده کاور دلالت کبی
حسن بابندن فتح وعلم بابندنده مستعملدر پس بو ایکی بابدن مصدری رأفا
فعلا وزنی اوزره کاور عینك فتحیله اسم فاعلی رؤف کاور فعول وزنی اوزره
روف ده کاور فعل وزنی اوزره مبالغه ایله اسرکیجی معناسنه در * محصول
بیت ای حافظ انك ایام دولتنده عیش وصفادن ابدی دولته طالب اول که
انك ظل شفقت ورافتی ابده دك ممدود ودایم وثابت اولسون بعض نسخه ده
مخلص بیتی بویله واقعدر (بیار باده که حافظ مدامش استظهار * بفضل رحمت
غفار بود وخواهد بود * مدامشك شین ضمیر معنا جهتنده استظهاره
مقیددر مدام استظهارش تقدیرنده بفضل رحمت غفار باحرف صله
واضافتلری لامیه لردر بود حکایت حال ماضی معناسنه در وخواهد بود
بونده بود بودن معناسنه در * محصول بیت باده کتور که حافظك دایما
استظهاری یعنی ارقه لنمسی کناهلر بارلغیجی اللهك رحمتنك فضلنه درواله رحم
روحه (صوفی نهاد دام سر حقه باز کرد * بنیاد مکر با فلك حقه باز کرد *
صوفی مبتدا نهاد خبری فعل ماضیدر نهادندن قودی دیمکدر بونده قوردی
دیمکدر دام قرینه سیله ودام مفعول بهیدر نهادك واو حرف عطف ومابعدی
نهاده معطوفدر تقدیر کلام وباز کرد سر حقه در باز کرد اچدی وسر حقه
مفعول بهیدر مصراع ثانی خبر ثانیسیدر صوفینك یعنی تکرر قبیلندندر
سر حقه اضافتی لامیه در وبونده سردن مراد قپاغیدر زیرا اچیلان قپاقدر
بنیاد مکر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر بنیاد ایکی معناده
مستعمل لفظدر مشترکدر بریسی بنا معناسنه وبریسی ابتدا بونده مراد ثانیدر
با فلك باحرف مصاحبت فلکله دیمکدر مکر حیله معناسنه در حقه باز
وصف ترکیبیدر بازیدندن حقه اوینادیجی دیمکدر تقدیر کلام بنیاد مکر کرد
با فلك حقه باز فلکه صفتدر * محصول بیت صوفی دام تزویری قودی
وحیله وریا حقه سنی اچدی یعنی مرایلغه مباشر اولوب مکر وحیله یه
باشلدی فلك حقه بازله حاصلی حیله بازلقده ومکارلقده استاد ماهر اولان
فلکه حیله سازلغه ومکارلغه باشلدی یعنی انسانه حیله وریا صاتمقدن چوب
فلکه حیله بازلغه باشلدی (بازی چرخ بشکندش بیضه در کلاه * زیرا که
عرض شعبده با اهل راز کرد * بازی چرخ اضافتی لامیه وبازی باء اصلیه ایله
اویون معناسنه در بشکندش باحرف تأکید بشکند مشترکدر فعل
مضارعله امر غایب ما بیننده بونده ایکیسیده اولمق ممکندر قرردیمك اوله شین

ضمیر صوفی یه راجعدر بیضه بونده بومرطه معناسنه کلاه برکه دیرلر زیرا
ادات تعلیل که حرف بیان عرض شعبده اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی
کبید راهل رازدن مراد فلك دروکردك فاعلی صوفی یه راجع ضمیردر * محصول
بیت چرخك ودهرك اوینی وحشرلغی صوفینك کلاهنده بومرطه قرریاخو
قرسون یعنی رسوای ایدر ورسوا ایلسون زیرا اهل رازه عرض حیله ومکر
ایلدی بو کلام تلمیح طریقیله در یعنی هنکامه کیرلر وحقه بازلر خلقی
کولدرمکیچون بربون کسه یه دیرلرکل سنك صاچکده بومرطه کزلییم پس
بومرطه یی باشنه قوراندنصکره کلاهنی ویاتاقیه سنی باشنه کچوررر بعده
بربومرق اوروب بومرطه یی قرروا اول مسکینك یوزینه وکوزینه اقیدوب انی
رسوا ایدرایمدی صوفی مرائیده خلق عالمه حیله ومکر وشعبده بازلق عرض
ایلك سببیله کندوبی رسوا ایدوب خلقه کولنج ایلر (ساقی بیاکه شاهد رعنای
صوفیان * دیکر بجلوه آمد واغاز ناز کرد * ساقی منادی که حرف تعلیل
شاهدك رعنایه اضافتی بیانیه وصوفیانه لامیه دررعنا لغتده ایکی یوزلی یه
دیرلر اما بونده مطلقا کوزل دیمکدر بجلوه باحرف صله جلوه عرض جمال
معناسنه در اغاز ابتدا ناز اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر
بونده شاهد رعنا ذکری صوفیلره تعریض طریقیله در کانه که صوفیلر محبوب
دوست ودلبر پرست درلر * محصول بیت ای ساقی سیره وتفرجه کل که
صوفیلرك دلبر رعنا وزیباسی عرض جماله کلدی ونازه باشلدی ایمدی باده
صون که بوسیرشوقیله نوش ایده لم شاهددن بونده مراد معشوق حقیقیدر
دن شاعرك مرادینی فهم ایلمش (این مطرب از کجاست که ساز عراق
ساخت * واهنك بازکشت زراه حجاز کرد * بونده مطربدن مراد سازنده
مقوله سیدر ساز قرینه سیله وعراق بونده علم نغمه دن اصول اربعه نك ایکنجی
اصلیدر وسازك عراقه اضافتی بیانیه دروبونده عراق ایهام طریقیله ذکر
اولنمشدر ساخت فعل ماضی مفرد غایبدر دوزن ویردی دیمکدر واهنك
واو حرف عطف اهنك ده ایهام طریقیله ذکر اولنمشدر قصد معناسنه وسازنده
وکوینده اهنکی بازکشت ده ایهام طریقیله ذکر اولنمش رجوع معناسنه
ویرنغمه دن برنغمه یه انتقال معناسنه * بیت سوی حجاز کن اهنك وباز
کشتیکن * که کوشهای عجم آذری مقام تو نیست * زراه حجاز بو کا قرینه در
وحجازده ایهام طریقیله مذکوردر برنغمه یلدك اسمیدر رومایاه وبوسلك که
بوایکی نغمه اصول اربعه راست وعراق وزیرافکند واصفهان راستك
ایکی فرعی وارزنکله وعشاق عراقکده ایکی فرعی وار مایاه وبوسلك وزیر

افکندك بررك درهوی واصفهانانك حسینی ونوامایاه وبوسلك اوازه سی
حجازدر اوازه برنیجه نغمه نك فرعیدر یعنی ایکی فرعدن براوازه متولد
ومنشعبدر نتکم مایه وبوسلکدن اواز حجاز منشعبدر خواجه حضرتلری
بو بیتده بو فنده مهارتن اظهار بیورمش منه عراقك فرعلریدر بوایکی
نغمه دن متولد ومنشعب براوازه نك اسمیدر حاصل کلام بو بیتده واقع اولان
الفاظك اکثری ایهام طریقیله ذکر اولنمش * محصول بیت بو اوستاد
وماهر مطرب نه یردندرکه عراق نغمه سنه دوزن ویردی وبازکشت اهنکنی
نغمه حجازدن ایلدی یعنی حجاز عراقك متفرعاتندندر بلدی واکا بازکشت
ایلدی وغیری نغمه یه انتقال ایلدی بعض نسخه ده ساز برینه راه عراق
واقعدر اتکیسندنده مراد نغمه عراق ونغمه حجازدر بو مقاماتدن بیخبر
اولنلر بومقامده عجب سوزسویلشلرکه استماعه صداع ویرر (ای دل بیاکه
ما بپناه خدا رویم * زانچه استین کوته ودست دراز کرد * بپناه خداروم
باحرف صله پناه صیغنجق خدایه اضافتی لامیه رویم فعل مضارع متکلم مع
غیره رویدندن کیده لم دیمکدر زانچه اصلنده ازانچه در استین یك کوته قصه
کوتاه دن مخفف استین کوته ودست دراز اضافتلری بیانیه در کرد لفظی
اسناد مجازدر اصلنده یکن قصه ایلیان صوفیلردرکه بونلرك مصاحبلریدر زیرا
بو اوصافله انلر موصوفدر محصول بیت ای کوکل کل که اللهك پناهنه وارهلم
یعنی اللهه صغنالم اول نسنه دنکه یکی قصه والی اوزونلر ایلدیلر یعنی ریا ومکر
ایشندن اللهه صغنالم دیمکدر ویاخفیة اشلدکاری نامشروع ونامعقول
ایشلردن * بیت صوفی پیاله پیمازاهد قرابه پرداز * ای کوته استینان تاکی
درازدستی (صنعت مکن که هرکه محبت نه راست باخت * عشقش بروی
دل درمعنی فراز کرد * صنعت مکن بوردینی غیبتدن خطابه التفاتدر
یعنی بیت سابقده اولان غیبتدن مراد حیله ومکر ایله دیمکدرکه حرف
تعلیل هرکه ده کی که اسمدر کس معناسنه نه ادات نفی معنا جهتنده باخته
مقیددر عشقش شین ضمیر مصراع اولده که یه راجعدر ومعنا جهتنده دله
مقیددر بروی دل تقدیرنده عشقش مبتدا فراز کرد خبری ومابینهما کرده
متعلق بروی دل باحرف صله روی دل اضافتی لامیه درروی بونده مقحمدر
اولمسه ده معنایه خلل ویرمزدی در معنی اضافتی ده لامیه در معنا به در
اضافتی استعاره طریقیله در فراز کرد قاپدی دیمکدر اصطلاحا * محصول
بیت صنعت مکن یعنی تزویر وریا ایلمه زیرا هرکسه که محبتده راست وراست
بازا ولمدی یعنی پاك رو وپاك باز اولمدی عشق انك یوزینه معنی قپوسنی قپادی

حاصلی طریق محبته حظ نفسله وارزوی طبعله وارن کسه نك اوزرینه عشق
فیض قپوسنی بندایدرکه وصل جاناندن بی بهره اولور (فرداکه
پیشگاه حقیقت شود پدید * شرمنده رهروی که عمل برمجاز کرد *
فردا یارین که حرف رابط صفت ویا حرف بیان پیشگاه صدر مجلس وقپو
اوزرنده اولان شاه نشین حقیقته اضافتی بیانیه درشود فعل مضارع مفرد
غایبدر ضمیر فاعل تحتنده مستتر راجعدر پیشگاهه حاصلی ضمیرا عیدر
شودك وپدیدیای عجمیله خبری زیراشود افعال ناقصه دندر شرمنده
اسم فاعلدر شرمیدندن تقدیر کلام شرمنده باددر ضرورت وزنیچون لفظ
باد تقدیر اولمشدر شرمنده اولسون یعنی اوتانیجی اولسون دیمکدر رهروی
یا حرف وحدت وره روایکی رانك فتحیله وصف ترکیبیدر رویدندن یوله
کیدیجی معناسنه که حرف رابط صفت عمل ایش معناسنه مقدم مفعول
به در کردك بر حرف استعلا علی معناسنه مجاز اسم مکاندر جازیدن جوزدن
مفعول به غیر صریحیدر * محصول بیت یارین یعنی قیامت کوننده که هرکشنك
حقیقت ومجازی اشکاره اولور شرمنده وشرمسار بر سالك اولسونکه دنیاده
عملی مجازا وزره اوله یعنی ریا وزرقله اوله (ای کبك خوش خرام کجا میروی
بایست * غره مشو که گربهٔ عابد نماز کرد * کبك کبکلك خوش خرام وصف
ترکیبیدر خرامیدندن کوزل صالنیجی کبك بوکه اضافتی بیانیه در کجاقنده
دیمکدر مکاندن استفهامدر این کبی میروی فعل مضارع مخاطب کیدرسن
دیمکدر یعنی قنده کیدرسن دیمکدر بایست باحرف تاکید ایست امر مخاطبدر
استیدندن دوردیمکدر یعنی کتمه قراراله غره غینك کسری وراء مشدده نك
فتحی وتای تأنیثله مغرور معناسنه اسمدر مشو نهی مخاطبدر شویدندن اولمه
دیمکدر لاتکن معناسنه در افعال ناقصه دندر که حرف بیان غره مشودر
گربه کاف عجمینك ضمی وراء مهملهٔ ساکنه ایله کدی معناسنه عابده اضافتی
موصوفك صفته اضافتیدر یعنی بیانیه * محصول بیت ای خوش خرام
کبك یعنی خوان خوش خرام نره یه کیدرسن طور کتمه صاقن مغرور اولمه که
عابد مرایی مصلی ونماز کذاردراندن یکا ضرر مترتب اولمزدیو بلکه ادا ایلدیکی
نماز ونیاز اسباب پابند ودام فریبدر بوتابعدر شول مشهور قصه یه که گربهٔ
حیله ساز بر کون کردننه تسبیحلر طاقوب زهد وتقوایه بشلرکه کبکلك بریسی
بونك بوحالنی کوروب مسکین فریبندن بی ریب اولوب یاننه واردکوردکه محکم
زهد وتقوایه مشغول اولوب هیچ بوکه التفات ایلمز پس مکرندن غافل اولوب
واروب سایر یولداشلرینه خبر ایدوب کلوب کوردرلر فی الواقع دیدیکی کبی گربه

عابد

عابد اولمش پس خدایه شکرلر وحمد ایدرلر وگربهٔ حیله بازایله استیناس ایدرلر گربه
شولقدر صبر ایدرکه بو مظلوملر یاننده یاتوب یوالتغه باشلرپس بریسین برالیله
وبریسین برالیله وبریسین اغزیله قپار باقیسی قاچوب یولداشلرینه خبر ویررلر که
ای نه زاهد اول برمزی شکار ایدردی شمدی اوچومزی براوغوردن قاپدی پس
خواجه جوان خوش خرامه بوتلمیحی تمثیل ایدوب بیورر عابد حیله باز
ومکارلك یاننه وارمه مبادا که سنی غافل ومغرور ایدوب شکار ایلمیه (حافظ
مکن ملامت رندان که در ازل * مارا خدا ز زهد ریایی نیاز کرد * اکثر کتب
عجمده ریایی زهده عطفله بازر وبعضیسنده بلاواو یازر واوله اولیجك معنا
اشکاره دراماواوسز اولیجك تجوزه ارتکاب لازمدر مثلا ریا یه مجاز از زهد
اثبات ایلمیه وزویاریا یه بریای نسبی تقدیر ایده وز زهد ریایی تقدیرنده والکل
وجهت ملامت رندان اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت
خواجه تجرید طریقیله بیورر ای حافظ باده نوشلری ازار ایلمیه زیرا ازلده خدا
بزی زهدوریادن بی احتیاج خلق ایلدی یعنی بزی زهاد عبادمرائیلردن
یارتمدی وله رضی عنه (سالها دل طلب جام جم ازما میکرد * وانچه خود
داشت زبیگانه تمنا میکرد * سالها سالك جمعیدر اسلوب عجم اوزره بونده نیچه
یللر دیمکدردل لفظ مشترکدر کوکل ایله یورك مابیننده بونده کوکل مراددر
که یورك انك ظرفیدر نتکم حضرت مولانا جامی بیورر بیت نیست این
پیکر مخروطیٔ دل * بلکه هست این قفس وطوطیٔ دل * کرتو طوطی
ز قفس نشناسی * بخدا ناس نه نسناسی * طلبك جامه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر وجامك جمه لامیه بونده دل مبتدا ومابعدی خبری
ازما میکرده متعلق ومی بونده حکایت حال ماضی افاده ایدر ایلردی دیمکدر
وانچه وا وبونده معنای حالیتی افاده ایدر خود داشت کندی طوتردی
دیمکدر یعنی کندینك واردی زبیگانه زاء مفردا بندا ایچوندر بیگانه یاد دیمکدر
تمنا تفعل وتفاعل بابینك ناقصندن مصدرلرك عین الفعلی مفتوح ایدر لام
الفی الفه ابدال ایلمکیچون تمنا وتقاضا کبی تمنا برنسنه یی ارزوایله استمکه
دیرلر * محصول بیت نیچه یللر کوکل بزدن جام جم طلب ایلردی یعنی اسرار
غیبیه یی کوستررر برآیینه استردی اماحال بوکه کندیده اولانی یعنی کندی
مالك اولدیغنی بیگانه دن استردی حاصلی جام جم وآیینهٔ اسکندر کندی ایکن
بزدن استردی * بیت مظهر ذات وصفات عالم وادم باشد * جام جم را که
شنیدی دل ادم باشد * یعنی انبیا واولیا مالك اولدیغی جوهره هرکس مالك
نهایتی مالکیه تندن اکاه دکلدر پس مرشد کامل اولنلره واصل اولمغله مالك

اولدیغندن خبردار اولور او صلی الله تعالی الیه وایاکم بوندندرکه بیت ثانیده
بیورر (کوهری کز صدف کون ومکان بیرون بود * طلب از کم شدکان لب دریا
میکرد * کوهریده یاء وحدت تنوینندر کوهردن بونده مراد انبیا واولیا قلوبنده
مستور ومکتوم اولان سر اللهدرکه قلب المؤمن بیت الله انک معناسیدرکه
سر کون ومکان صدفندن خارجدر صدف اینجی حاصل اولان ظرفه دیرلرکه
اول ظرفلر استریده قپقلری کبی درنهایتی صدف ایری اولور حاصلی صدف
بدیهیاتدندر تعریفه احتیاجی یوقدر کون ومکان بو عالمدن عبارتدر بیرون
بایله ویا همزیله یعنی برون طشره دیمکدر بود بونده ادات خبریدر راست معناسنه
کوهری یای وحدتله مبتدا ومابعدی صفتی ومصراع ثانی خبری ازکم شدکان
از ادات ابتدا کم شدکان کم شده نک جمعیدر غائبلر معناسنه لبه اضافتی
ولبک دریایه لامیه دردریادن مراد دریای عشقدر تقدیر کلام لب دریای
عشقدر * محصول بیت بر کوهر که کون ومکان صدفندن خارجدر انی
عشق دریاسی کنارنده کم اولمشلردن طلب ایلردی یعنی دریای شهودده مستغرق
اولانلردن طلب ایدردی کم اولمشلردن خبر کلمز زیرا انرا که خبر شد خبری باز
نیامد بیتنک معنای حقیقیسنه واصل اولمینلر کم شدکاندن مراد مشایخ
کسوه سنده اولان ناقص مرشدلردر دیمش بو کلام مطلعک مصراع اولنده
زماعبارتندن غفلتدن ناشیدر و بیکانه بیوردیغی تواضع وتنزل قصدیله درالا
کندیلر بحر حقیقتده اشنای کاملدر وکم شدکاندن نه کندیلر مراددر
یعنی بحر توحیده طالمش دیمکدر * بیت علی لدن بحر نه طاللی دیر کاشنی
* تمزم قعر نه هر نیجه کم بولدم (مشکل خویش بر پیر مغان بردم دوش * کو
بتایید نظر حل معما میکرد * مشکل خویش اضافتی لامیه دربر بونده عند
معناسنه دردوش لغتده مشترکدر اما بونده دون کیجه دیمکدر ازلدن عبارتدر
کوکه ایله اودن مرکبدرکه رابط صفت ویا حرف تعلیل واو ضمیر غایب پیر مغانه
راجعدر بتایید نظر اضافتی مصدرک فاعلنه اضافتیدر حل معما اضافتیده
مصدرک مفعولنه اضافتیدر وحل میکردک مفعول به صریحیدر * محصول
بیت دون کیجه کندی مشکلمی پیر مغان قتنه ایلتدم که اول پیر مغان دقت
نظر له معما حل ایدردی یعنی فتح مشکلات عشق ایدردی (دیدمش خرم
وخندان قدح باده بدست * واندران آینه صد کونه تماشا میکرد * دیدمش
فعل ماضی متکلم وحده وشین ضمیر پیر مغانه راجعدر ودیدمک مفعول
اولیدر ومفعول ثانیسی خرمدر وخندان معطوفدر خرمه قدح باده اضافتی
لامیه وحالدر شین ضمیردن ویا مفعول ثانیدن بدل اوله واندران واو حرف

عطف اندر ادات ظرفیه وان اسم اشارتدر آینه یه که قدح باده دن کنایتدر
واندن مراد جام جهان نمادرکه قلب عاشقدن عبارتدر صد کونه تماشادن
تجلیات الهیه درمراد یعنی انواع تجلیاتی سیر ایدردی دیمکدر * محصول بیت
سابق بو بیتده مرهوندر وموقوفدر یعنی مشکلمی پیر مغانه ایلدیجک انی
شاد وخندان قدح باده النده کوردم واول قدح باده ده بو زدرلی تجلیات الهیه
سیر ایدردی که قلب عارفک حالی بویله در (کفتم این جام جهان بین بتو کی داد
حکیم * کفت آن روز که این کنبد مینا میکرد * پیر مغانی مذکور اوصاف
واحوالله کوریجک اکا دیدم بو جام جهان بینی یعنی قلب خدا بینی زیرا مراد
بونده جام جهان بیندن دل عارفدر بتو با حرف صله کی قنجان حکیم الله تعالی
کفتنک فاعلی پیر مغاندرکه مرشد کاملدن عبارتدر کنبد دال معجمه ایله در
اصلنده اما استعمالده دال مهمله ایله قبه معناسنه عربجه جنبذده دیرلر
جیمک وبانک ضمه لریله کنبدک مینایه اضافتی مشبهه بهک مشبهه اضافتیدر
حاصلی بیانیه در * محصول بیت پیر مغانه دیدم بو جام جهان بینی سکا حکیم
نه وقت ویردی پیر مغان جواب ویردیکه اول کون که بو کنبد مینایی یعنی یشل
صرچه کبی قبه یی یاراتدی یعنی خلق ایلدی ازل زمانده حاصلی بکا بو قلب
خدا بینی معطی ازلده اعطا ایلدی یعنی روز الستده (کفت ان یار کزو کشت
سر دار بلند * جرمش ان بود که اسرار هویدا میکرد * کفتنک فاعلی
جایزدرکه پیر مغان اوله ویا ان یارکه منصوردن عبارتدر کزوکه رابط
صفت از من ابتدا معناسنه درواو ضمیر غایب یاره راجعدر اصل ترکیب که ازو
ایدی هاء رسمی وهمزه لر ترکیبله حذف اولنمش کشت افعال ناقصه دن فعل
ماضی مفرد غایبدر سر دار بلند خبری سر دار بلند اضافتی لامیه در سر دار
بلند اولمسی منصور کبی بر وجود شریف انده اضافه مشرف اولمسیدر جرمش
شین ضمیر یاره راجعدرکه حرف بیان اسرار میکردک مفعول اولی وهویدا
هانک ضمی وواوک فتحی اشکاره معناسنه مفعول ثانیدی * محصول بیت
پیر مغان دیدی ویا اول یارکه سر داراندن بلند وصاحب رفعت اولدی دیدی
جرمی وکناهی اول ایدی که اسرار خدایی اشکاره ایدردی یعنی انا
الحق سویلردی حاصلی الوهیت دعواسنی ایلردی (بی دلی درهمه احوال
خدا باوی بود * واو نمی دیدش واز دور خدارا میکرد * بی دل ایکی معناده
مستعملدر بری یورکسز یعنی قورقق وبری ده کوکل سز یعنی کوکلی کتمش
حاصلی عاشق دیمکدر یا حرف وحدت در حرف ظرف همه احوال جمیع احوال
دیمکدر وی ضمیر غایبدر بی دله راجع بود ایدی معناسنه باوی بود انکله ایدی

دیمکدر روا وایکی واوله بعض نسخه ده بویله اولمغین بونی اختیار ایلدك واو اول
حالیه وثانی اودن مخففدر که ضمیر غایبدر روی کبی دله راجع حال بوکه بیدل
دیمکدر یمی دیدش شین ضمیر خدایه راجع ومشترکدر بیدله وازدور واو حرف
عطف خدارا را بونده مشترکدر جمیع معانیسی ما بیننده یعنی قسم
وتخصیص ومفعولیه وغیرلری ما بیننده مقصود بودر که مصاحبتده هرکسی
خدایی غایب یرینه تنزیل ایدوب الله حقیچون والله ایچون واللهه واللهك
دیر حال بوکه اندن طرفة العین منفك دکل * ونحن اقرب الیه من حبل الورید
* والله معکم اینما کنتم * بیت دوست نزدیکتراز من بمنست * وین عجب ترکه
من ازوی دورم * چه کنم با که توان کفت که او * در کنار من ومن مهجورم
* محصول بیت برعاشق طالب وصال جانان جمیع احوالده جانان کندیله ایدی
ویا کندیله در حال بوکه اول عاشق بیچاره جانانی کورمیوب ایراقدن جانان
مصاحبتنی ایلردی یعنی جانانی کورمیوب غایبانه انك کلامنی ایلردی
(ان همه شعبدهٔ عقل که میکرد اینجا * سامری پیش عصا وید بیضا میکرد *
ان اسم اشارتدر برمقدر شعبده یه که مذکور شعبده انی تفسیر ایلر همزه حرف
توسل ویا حرف وحدت ویا تنکیر که رابط صفت مرتبه سی عقلدن مقدمدر
ضرورت وزن ایچون تأخیر اولدی میکرد می حکایت حال ماضیدر کرد فعل
ماضی مفرد غایبدر افعال ناقصه دن اسمی عقل وخبری ان همه شعبده
سامری بنی اسرائیل دن اول شخصدر که حضرت موسی مناجاته
واردقد نصکره بعض سحار اغله التوندن پیدا ایلدیکی بوزاغی یی سویلدوب
قوم موسی یه تفرقه صالدی نتکم تفسیرلرده مسطور ومذکوردر عصادن
مراد حضرت موسی نك عصاسیدر ید بیضا بونده یده صفتدر اصلنده لفظ
مشترکدر کنشله ایضك مؤنثی ما بیننده بونده معنا اخرمرادر زیرا ید تانیث
معنویدر پس صفتی مطابق اولمق کرك بیاض ال دیمکدر که حضرت موسی نك
برمعجزه سی اول ایدی که الی کنش کبی بلدرر ایدی برمعجزه سی دخی اول
ایدی که عصاسی یره برقدقده اژدر کبی اولوردی بونلر مشهور معجزه لر ایدی
بوندن غیر معجزاتنك نهایتی یوق سامری مبتدا ومیکرد خبری وباقی یعنی پیش
عصا ده میکرده متعلق * محصول بیت اول جمیع حیله سازلقلر وحقه بازلقلر که
عقل بو عالمده شعبده یله دلك ایلردی عشقك اوکنده سامری موسی نك عصاسی
وید بیضاسی اوکنده ایلردی پس نیجه که موسی نك بو ایکی مشهور معجزه سی
سامری نك ایلدیکی سحری ابطال ایلردی عشق دخی عقلك حیله سازلقلرینی
وحقه بازلقلرینی انجلین ابطال ایلر یعنی عشق عقله غالبدر نتکم خواجه

خسرو دهلوی بیورر * بیت عشق توشحنه ایست که سلطان عقل را * موی
جبین کرفته بجاوشی اورد (فیض روح القدس ار باز مدد فرماید * دیکران
هم بکنند انچه مسیحا میکرد * روح القدس حضرت جبریل امیندر انك
فیضی جانب حقدن ایصال ایلدیکی وحی در ارا کردن مخففدر ادات شرطدر
باز بونده تأکید افاده ایدر انجق دیکران دیکرك جمعیدر غیرلر هم بونده
تأکید افاده ایدر * محصول بیت حضرت جبریلك فیضی مدد بیوررسه
حضرت عیسی بیوردیغی احیای موتایی وابرای اکمه وابرصی غیریلرده
ایدرلر یعنی مؤید من عند الله اولدقدنصکره هرکس بو احکامی اجرا ایدر
(کفتمش زلف چو زنجیر بتان از پی چیست * کفت حافظ کله از دل شیدا میکرد
* کفتمش ضمیری یعنی شین جایزدر که سابقا مذکور اولان پیرمغانه راجع اوله
ویاخود معهود جانانه یی بونده تعلیل ایچوندر که اه شکایت ویا تنکیر ایچوندر
شیدا دیوانه دلك اکا اضافتی بیانیه در * محصول بیت پیرمغانه ویا جانانه دیدم
محبوبلرك زنجیر کبی زلفی ندر پیرمغان ویا جانان جواب ویردیکه حافظ دیوانه
کوکلندن شکایت ایلدی پس بتلرك سلسلهٔ زلفی حافظك دیوانه کوکلنی
باغلیوب اوصلتمغ ایچوندر دیدی وله ایضا (دوستان دختر رز توبه زمستوری ‏ از بحر رمل
کرد * شد سوی محتسب وکار بدستوری کرد * دوستان منادا حرف نداسی
محذوف دختر رز اضافتی لامیه دختر ودخت قز درر زاصمه چبوغی دختر رز
شعرادلنده باده دن کنایه در توبه زمستوری کرد بو سوزانی کوستررکه شرابه
بساغ اوله یا رمضان کلمك سبیله ویا برغیر سبیله بعده اجازت اوله نتکم دلشاد
خاتونك سلطنتی زماننده اولمشدیکه تفصیلی بونده کاسه کرك ان شاء الله تعالی
توبه مصدردر تاب یتوب دن یعنی نصر بابنك اجوف واوی سندن رجوع
معناسنه کردلك اسمی دختر رز وخبری توبه در شد بونده رفت معناسنه در
سوی محتسب اضافتی لامیه در سوی جانب معناسنه در بعض نسخه ده
بر محتسب واقع اولمش محتسب قتنه دیمکدر کار بدستوری کرد کاردن مراد
احتجاب وتستردن چقمقدر بدستوری بامر معناسنه دستور اجازت یا حرف
مصدر * محصول بیت ای دوستلر دختر رز احتجاب وتستردن توبه ورجوع
ایلدی محتسب قتنه واردی وایشنی یعنی مستورلقدن چقمغی اجازتله ایلدی
بو افعالی دختر رزه اسنادی مجازتیلندندر یعنی اسناد سببی بنی الامیر
المدینه کبی زیرا محتسبه واران باده فروشدر بادهٔ صاتمغه اجازت المغچون
حاصلی محتسب یانته وارمغه سبب باده یی صاتمغه اجازتدر (امد از پرده بمجلس
عرقش پاك کنید * تا بکوید بحریفان که چرا دوری کرد * بعض نسخه ده

تانکوبند حریفان که چرادوری کرد بمجلس با حرف صله عرقش ضمیری دختر
رزه راجعدر تا حرف تعلیل بحریفان با حرف بیان تا بکوید در چرانیچون دوری
لغنده ایراقلق اما بونده اکلمك معناسنه در زیرا اکلمك ایراقلغه لازمدر پس
ذکر ملزوم وارادهٔ لازم قیلنندر حاصلی مجازمرسلدر دورینك یاسی
مصدریه در * محصول بیت دختر رز پرده دن مجلسه کلدی دربنی سلك وبالك
ایلك تا که مستریح اولوب اسوده حال اوله وباده نوشلره اکلندکینك علتنی بیان
ایلیه اما بعض نسخه نك محصولی تا که حریفلر بونك دربنی کوروب دیمیه لر
نیچون بوقدر ایراقلق ایلدك که بویله اکلمك لازم کله (جای انست که در عقد
وصالش کیرند * دختر مست چنین کین همه مستوری کرد * جای انست که
انك محلی دردیمکدر که حرف بیان محلی درعقد وصالش شین ضمیر دختر رزه
راجعدر اضمار قبل الذکر عقد وصال اضافتی بیانیه در وصالدن مراد
نکاحدر نتکم بعض نسخه ده نکاحش ارند واقعدر دختر مست اضافتی
بیانیه در ومهر حلال واقع اولمش یعنی دختره ست مبتدا ومابعدی صفتی
وجای انست خبری * محصول بیت انك محلیدر که انی عقد وصالده طوتالر
وباعقد نکاحه کتوره لر دختر مست یعنی شراب قتال بو نججلین که بوقدر
مستورلق ایلدی یعنی نیجه بل کزلندی شویله که کمسه ادین اکمغه قادر دکل
ایدی خواجه نك بو اوج بیتی تلمیحدر دلشاد خاتونك حین سلطنتنده ایلدیکی
یساغلرکه تاریخ ایلخانیلرده مسطوردر یعنی دلشاد خاتونك برقاج ییل که نیابة
پادشاهلق ایلدی فواحش وفسوقه برمرتبه ده یساق ایلدی که خمر ایچنی
قتل ایدردی حد اورمغله اکتفا ایلمزدی صکره اوغللری بکیت اولوب امور
سلطنتك تصرفنه که قادر ومالك اولدیلر وتخت سلطنتنه جلوس ایلدیلر زیاده
عیاش وباده نوش اولدیلر هیچ کمسه نك شرب وخمرینه مانع ومزاحم
اولمزلردی علی الخصوص شاه شجاع که هم سخی وهم شجیع پادشاه قوبدی
انك زماننده مملکتی کمال حبور وسرورا اوزره ایدی نتکم خواجه بیورر * در دور
پادشاه خطا بخش جرم پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * بونده
پادشاهدن شاه شجاع مراددر نتکم خواجه بربیتده تصریح ایلمشدر * قسم
بحشمت جاه وجلال شاه شجاع * که نیست باکسم ازبهر مال وجاه نزاع *
ایمدی خواجه حضرتلری باده نوشلر زباننددن شرابی تهنیه ایلر که دلشادك
سلطنتی زماننده نیجه ییل کوشه لرده منزوی ومختفی اولوب نام ونشانی بوغیکن
کلوب نمایان اولدی (مژدکانی بده ای دل که دکر مطرب عشق * راه مستانه زد
وچارهٔ مخموری کرد * مژدکانی ومژدکانه مشتلق ایلن کمسه یه ویریلان نسنه یه

دیرلر افجه کبی واثواب کبی مشتلق کندی دکلدر دکر بونده دیکنه دیمکدر
مطرب عشق اضافتی بیانیه در راه مستانه راه دن مراد بونده پردهٔ نغمه در
مستانه هاء رسمی یی بونده تخصیص ونسبت معناسنی افاده ایدر مستلره
مخصوص ومنسوب پرده چالدی دیمکدر اضافتی لامیه در چارهٔ مخموریده
بویله در یعنی مخمورلغه چاره ایلدی * محصول بیت ای کوکل مژدکانه ویرکه
کنه عشق مطربی مستانه پرده چالدی ومخمورلغه چاره ایلدی یعنی بر پرده
چالدیکه خمار وصداعی باشمزدن کیدردی بو بیتده تلمیحدرکه دلشاد کندی
سلطنتی زماننده آلات لهوی مطلقا رفع ایلمشدی نتکم مرحوم ومغفور
سلطان سلیمان غازی اخر عمرنده رفع ایلمشدی حتی روایت ایدرلرکه خزینه ده
بولنان اعلا وکران بها سازلری هب پاره پاره ایدوب اتشه یاقدی (نه شکفت
ارکل طبعم ونسیمش بشکفت * مرغ شبخوان طرب ازبرك کل سوری کرد *
نه حرف سلبدر شکفت شینك کسریله وضمیله مشترکدر شکفتن دن عجبلمك
واچلق معناسنه اولکیسی اسمدر عجب معناسنه وثانیسی باء تاکیدله فعل
ماضیدر اکردن مخففدر کل طبع اضافتی بیانیه ومیم متکلمه اضافتی
لامیه در زنسیمش شینه مضاف محذوفدر تقدیر کلام زنسیم وصالشدر
ضرورت وزنیچون وصال فراقه مبدل اولدی شین ضمیر جانانه راجعدر
اکرچه لفظا مذکور دکل اما کوکلده دائما حاضردر ایکی پرده شکفت لفظی
تجنیس تامدر مرغ شبخوان اضافتی بیانیه در شبخوان وصف ترکیبیدر
خواندن دن کیجه اوقویجی قوش که مراد بلبلدر طرب شادلق برك بونده
یپراقدر که اضافتی جزولک اضافتی قیلنندر وکلك سوری به اضافتی
بیانیه در کل سوری کلاب چیقاردقلری کلدرکه اکا درنه کلی دیرلر مرغ
شبخوان مبتدا ومابعدی خبری * محصول بیت نه عجب یعنی عجب دکل اکر بنم
طبعم کلی اول جانانك وصالی نسیمندن اچلدی زیرا بلبل برك کل سوری
جهتندن وسببندن طرب وشادلق ایلر یعنی معشوقه سی عرض جمال ایلر
پس اول شادان وفرحان اولور بونده ده نسیم وصال محبوب ایلر پس طبع عاشق
کشایش بولور اولکی نشکفتی اچلدی معناسنه آلوب تحقیقنده طبع کلی
اکر اچلدیسه انك رایحه سندن اچلدی دین معنای بیتی اچامامش کل سوری
قرمزی کل معناسنه اطلاق اوزره جایزدکل (نه بهفت آب که رنکش بصد
اتش نرود * انچه با خرقهٔ صوفی می انکوری کرد * نه ادات نفی وسلبدر بهفت
آب یدی صو یله دیمکدر یعنی برنسنه لباسدن ویاظروفدن نجس اولسه مذهب
شافعیده برکره طپراغه سورتمکدن صکره یدی کره ماء طاهر له غسل اولمق کرك

که طاهر اوله امام مذهب ابی حنیفه ده اوج کره ماء طاهر ایله یومق کفایت ایدر
ایدی که حرف بیان رنکش شین ضمیر مصراع ثانیده خرقه لفظنه کیدر اضمار
قبل الذکر طریقیله که فارسیده مطلقا جایزدر با خرقه باحرف صله خرقهٔ صوفی
اضافتی لامیه در بصد با حرف سبب نرود فعل نفی مستقبل کیتمز دیمکدر فاعلی
انجه در انکوری یاسی یای نسبی درمی انکوری اضافتی بیانیه در * محصول
بیت بدی صویله دکل که رنکی یوز اتشله کیتمز اول نسنه که صوفینك خرقه سنی
می انکوری ایلدی یعنی خرقهٔ صوفیده اولان شراب رنکی شافعی مذهبی
اوزره یومغله کیتمز بلکه اول رنکی یوز کره اتشه اورمغله ازاله ایلمز حاصلی مرایی
صوفیلره تعریض در نتکم شعرانك دأبیدر و علی الخصوص که خواجه نك
(حافظ افتادکی از دست مده زانکه حسود * عرض و مال و دل و دین در سر
مغروری کرد * حافظ منادی افتادکی اصلنده افتاده ایدی هاء رسمیله
یا مصدریه داخل اولمغله هاء رسمی کاف عجمی یه تبدیل اولمشدر دوشکنلك
دیمکدر زانکه زان از آن دن مخففدر مقام تعلیلده واقع اولمش انکچون
دیمکدر که حرف بیان حسود مصراع ثانی به مرهوندر سر بونده سودا و هوا
معناسنه در مغروری به اضافتی لامیه در یا حرف مصدر کردك فاعلی
حسوده راجع ضمیردر حسود مبتدا و کرد خبری و باقیسی کرده متعلق محصول
بیت ای حافظ تواضعی و دوشکنلکی الدن ویرمه یعنی ترك ایلمه زیرا حسود
عرضی و مالی و دلی و دینی مغرورلق سوداسنده تلف ایلدی زیرا غرور ادمی
بونلردن آیرر حاصلی تواضع ممدوح و تکبر مذموم در وله ایضا (به سر جام جم
انکه نظر توانی کرد * که خاك میکده کحل بصر توانی کرد * جام جم و جام جهان
نما و جام جهانبین بر قدحك اسمیدر که انی جم نام بر پادشاهك زماننده حکما
پیدا ایلدی که هر قنغی مملکتك حالنی بلمك استسه اول قدحه نظر ایدرلردی
و اول مملکتك احوالنی انده مشاهده ایدرلردی دارا بن بهمن زماننه کلنجه
دارا فوت اولنجه داراب نام اوغلی که اسکندر رومینك اتابر قرنداشی ایدی اول
قدح اکا ارثله انتقال ایلدی اول سببدندر که اسکندر باباسنك مملکتك
نصفنی استمکیچون اوستنه عسکر چکدکچه جام جم عالم نمایه نظر ایدوب
اسکندرك حالنه مطلع اولوردی اسکندر ایسه انك حالندن مطلع اوله میوب
اکا ظفر بوله مزدی صکره اسکندر یاننده اولان حکمایه امر ایدوب آیینه یی
پیدا ایلدیلر ایمدی مشایخ قتنده جام جمدن مراد قلب عارفدر که اسرار غیبیه یه
نکله مطلع اولورنتکم دیمشلر * بیت در جستن جام جم جهان پیمودم * روزی
ننشستم و شبی نغنودم ز استاد چو وصف جام جم بشنودم * من بودم

ازبحر مجتث

جام جهان نمای جم من بودم * من بودم دیدیکی مجاز مرسل قبیلندندر ذکر
کل و ارادهٔ جزء یعنی دل من بودیمك یرده من بودم دیمش اما شعر افندیده
جام جمدن مراد باده در بسرك باسی حرف صله مفعول به غیر صریحی در
توانی کردك توانی فعل مضارع مخاطب یعنی یاسی ضمیر خطابدر کرد بونده
کردن معناسنه در که مضارعه مقارندر که حرف بیان خاك میکده اضافتی
لامیه در کحل بصر اضافتی ده بویله در خاك میکده مفعول اولیدر کردك و کحل
بصر مفعول ثانیسی * محصول بیت جام جم سرینه یعنی جام باده سرینه
و کیفیتنه اول وقت نظر ایلمکه قادر اولورسن که خاك باده خانهٔ کحل جواهر
و توتیای بصر ایلمکه قادر اولهسن یعنی خاك میخانه یی اکسیر اکبر و کبریت احمر
اعتبار ایلیهسن (مباش بی می و مطرب که زیر طاق سپهر * باین ترانه غم از دل
بدر توانی کرد * مباش نهی مخاطبدر باشیدندن اولمق معناسنه افعال
ناقصه دن بی ادات سلبدر اسماء جوامده مخصوص بی دل بی جان کبی دلسز
و جانسز دیمکدر بونده می و مطربسز دیمکدر که حرف تعلیل زیر طاق سپهر
زیرك طاقه اضافتی لامیه و طاقك سپهره بیانیه سپهر فلکدر زیر و طاق کره
باین با حرف سبب این اسم اشارتدر مطربه و میه ترانه دن مراد بونلرك
استعمالیدر غم مفعول به صریحی در بدر توانی کرد عبارتنك و از دل
غیر صریح * محصول بیت می و مطربسز اولمه زیرا فلك کری التنده باده
و مطرب ترانه سیله یعنی باده صراحیدن قدحه دوکلدیکی زماننده قلقل
ایلمه سیله و مطربك تغنی ایلمه سیله کوکلدن غمی طشره ایلمك اولور یعنی دلدن
غمی اخراج ایلمك ممکندر (کل مراد تو انکه نقاب بکشاید * که خدمتش چو
نسیم سحر توانی کرد * کل مراد اضافتی بیانیه در و تو به اضافتی لامیه در انکه
اول وقت دیمکدر کل مراده مبتدا و بکشاید خبری با حرف تاکید کشاید فعل
مضارع مفرد غایب اچر دیمکدر بونده متعدی واقع اولمش که حرف بیان انکه
خدمتش شین ضمیر غایب کل مراده راجعدر و یا جانانه * محصول بیت سنك
مرادك کلی اول وقت نقابن اچر که جانانه سحر نسیمی کبی خدمت ایلمکه
قادر اولهسن یعنی جانانه صبح و شام خدمت ایلیهسن زیرا غنچه نك نقابن
اچان نسیمدر ایمدی کلك نقابن اچسندن مراد غنچه دن ظاهر اولمسیدر پس
سنك مرادك استتاردن اول وقت خارج اولور یعنی حاصل اولور جانانه عن
صمیم القلب خدمت ایلیهسن (بعزم مرحلهٔ عشق پیش نه قدمی * که
سودها کنی از این سفر توانی کرد * بعزم با حرف صله و یا تعلیل عزم نیت و قصد
معناسنه در مرحله قونق یری جمعی مراحل کاور منازل معناسنه عشقه

اضافتی بیانیه در پیش اول یعنی قدام نه کسریله وهاء اصلیه نك
سکونیله قوم معناسنه امر مخاطبدر قدمی قدم لغت عربیده تبا اندر اما بونك
کبی یرلرده اایاق مراددر یاسی وحدت ویا تنکیر مراددر که حرف تعلیل سودها
سودك جمعیدر عجم اوسلوبی اوزره کنی فعل مضارع مخاطبدر کنیدندن
اراکردن مخففدر ادات شرط این اسم اشارتدر قریبه یعنی مرحله عشقه
سفردن مرحله عشق سفری مراددر * محصول بیت عشق مرحله سنك
قصدینه ویاقصدیله ایلرویه قدم قوزیرا فایده لر ایدرسن اکر بوسفری ایلمکه قادر
ایسك یعنی مراحل ومنازل عشق سلوکینه ایلری قدم قورسك چوق فایده لر
ایدرسن خطاب عامدر (بیا که چارهٔ ذوق حضور ونظم امور * بفیض
بخشی اهل نظر توانی کرد * بیا خطاب عام که حرف بیان چارهٔ ذوق اضافتی
لامیه در یعنی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر وحضور ذوقه معطوف
ونظم امور قرینه وبعیدینه معطوف ونظمك اموره اضافتی لامیه ونظم
اموردن مراد انتظام امور واحوالدر بفیض با حرف سبب بخشی با حرف
مصدر فیض بخش وصف ترکیبیدر بخشیدندن فیض بغشلیجی دیمکدر وصف
ترکیبك اهله اضافتی لامیه واهلك نظره کذلك * محصول بیت کل که ذوق
وحضور وانتظام احوال واموره چاره اهل نظرك فیض بغشلیجیلغله ایلمکه
قادرسن یعنی اهل نظر التفاتیله هر نه مراد ایدینورسك حاصلدر همان
بر اهل نظر التفاتنی حاصل ایلمکده در نظر بیت راحت طاعت حق کنج
قناعت بی رنج * این همه از نظر اهل نظر خواهد بود (جمال یار ندارد نقاب
وپرده ولی * غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد * جمال یار ندارد جمال یار اضافتی
لامیه در ندارد طوتماز یعنی فعل نفی مستقبلدر یعنی پرده ونقابی یوقدر
اشکاره در ولی مصراع ثانی یه مرهوندر غبار توز بنشان با حرف تأکید نشان
امر مخاطب نشانیدندن لفظ مشترکدر بره اغیج دیکمك واتش سوندرمك وتوز
اوتورتمق بونده معنای اخیر مراددر غبار ره بنشان بحسب اللغت یولك توزنی
اوتورت دیمکدر اما مقصود موانعی کیدر معناسنه در * محصول بیت یارك
جمالی نقاب وپرده طوتمز یعنی نقاب وپرده سی یوقدر اما یولك توزینی اوتورت
یعنی موانعی کیدر تا که نظر ایدوب سیر ایلمکه قادر اوله سن حاصلی جانان
چهرهٔ مستور طوتمز اما کوزکده سیل وارکه بینشه مانعدر سیلی کیدر که جمال
با کمالی بی حجاب مشاهده ایده سن (تو کز سرای طبیعت نمی روی بیرون *
کجا بکوی حقیقت کذر توانی کرد * کز اصلنده که از ایدی هاء رسمیله همزه
ضرورت وزنیچون حذف اولمشدر سرای طبیعت اضافتی بیانیه در یعنی

مقصود مقتضای طبیعتدر * محصول بیت سن که سرای طبیعتدن یعنی
مقتضای طبع دن طشره کتمزسن یعنی چقمزسن کوی حقیقتده قنده کذر
ایلمکه قادرسن خواجه خطاب عام طریقیله بیورر مادامکه سن مقتضای
طبعدن کلیا چقمیه سن کوی حقیقته یعنی حقیقته اضافت بیانیه طریقیله
کذر ایلیه مزسن حاصلی ارزوی نفسانیدن چقمینجه وصول حق میسر اولمز
(کدای در میخانه طرفه اکسیریست * کر این عمل بکنی خاك زر توانی کرد *
کدایی نك یاء اولی اصلی ویاء ثانیسی مصدریه وهمزه اضافته توسل ایچون
کلمشدر کدا دیلنك در ودرك میخانه یه اضافتی لامیه لردر این عمل یعنی کدایی
طرفه عجب دیمکدر اکسیر کیمیا خاك مفعول اولی وزر مفعول ثانیسیدر کردك
* محصول بیت میخانه قپوسنك دلنجیلکی غریب کیمیادر اکر بو عملی یعنی
دلنجیلکی ایلرسك طپراغی التون ایده بیلورسن (دلا ز نور ریاضت کر اکهی
یابی * چو شمع خنده زنان ترك سر توانی کرد * دلا منادی نور ریاضت
اضافتی بیانیه در اکهی اکه صفت مشبهه در خبیر معناسنه در یا حرف مصدر
خبیرلك دیمکدر یابی فعل مضارع مخاطب بوله سن دیمکدر خنده کلمك یعنی
کلمه نك اسمیدر زنان صفت مشبهه در زنیدندن اوراغان معناسنه خنده
زنان اوراغان یعنی کله رك ترك سر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
* محصول بیت ای کوکل ریاضت نوردن خبیرلك بولورسك شمع کبی کله رك
ترك سر ایلمکه قادرسن یعنی سردن کچمکه قادرسن شمعك تازه تازه مقراضله
باشی النور اکا ترك سر دیمشدر حاصلی اسرار ریاضته مالك اولنه سردن کچمك
ادنی مرتبه در (ولی تو تا لب معشوق وجام می خواهی * طمع مدار که کار
دکر توانی کرد * ولی لیکن دیمکدر ادات استدراکدر تا حرف توقیت مادام
معناسنه لب معشوق اضافتی لامیه در جام می اضافتیده کذلك خواهی
فعل مضارع مخاطبدر خواهیدندن دیلرسن دیمکدر مدار نهی مخاطب که
حرف بیان طمع مدار کار دکر اضافتی بیانیه * محصول بیت بو بیت بیت
سابقك مفهومندن مخرج ومستدرکدر یعنی مادامکه سن لب معشوق
وجام میه طالبسن طمع طوتمه که بر غیری ایش اشلمکه قادر اوله سن یعنی
بو ذوقلری ترك ایدوب بونلردن کچمینجه سکا نور ریاضت میسر اولمز (کر این
نصیحت شاهانه بشنوی حافظ * بشاه راه طریقت کذر توانی کرد * شاهانه
کدایانه وامیرانه بونك کبی لرده الف ونون وهاء رسمی تخصیص ونسبت
ولیاقت افاده ایدر شاهه لایق دیمکدر حافظ تجرید طریقیله منادی واقع
اولمش بشاه راه با ازمعناسنی افاده ایدر حرفدر شاه راه اولو یول که پادشاهلر

اول بولادن كيدر اصلنده راه شاه ايدى تقديم وتاخيرله شاه راه اولدى طريقنه
اضافتى بيانيه در محصول بيت اكر بو پادشاهانه پندى اشيدوب قبول ايلرسڭ
اى حافظ طريقت شاه راهندن كذر ايلمكه قادرسن يعنى بنم پندمله كه عامل
اوله سن اهل طريقتدن اولورسن حاصلى اولياء اللهدن اولورسن وله ايضا
(بعد ازين دست من ودامن آن سرو بلند * كه ببالاى چمان ازبن بيخم بركند *
بعد ازين بوندنصكره ديمكدر دست من اضافتى لاميه در ودامن بو واو سابقا
ذكر اولديدى معناى مقارنت افاده ايدر دامنڭ آن لفظنه اضافتى لاميه در
آن اسم اشارتدر سرو بلندكه تشبيه طريقيله جانانه دن عبارتدر واضافتى
بيانيه در كه رابط صفت ببالا با مع معناسنه بالا بوى يعنى قد وقامت چمان
صفت مشبهه در صالغان معناسنه بن ديب مثلا اغاج ديبى بيخ كوك مميه
اضافتى لاميه در بركند بر حرف تاكيد كند فعل ماضى مفرد غايب
قوپردى ديمكدر * محصول بيت بوندنصكره ال بنم واول سرو بلندڭ اتكى
يعنى ال بنم اتكڭ حاصل كلام اكا ملازم اولوب اندن مفارق اولمم انجلين
سرو بلندكه بالاى خرامان ايله بنى اصلمدن وكوكمدن قوپردى يعنى بنى بند
كليا الدى حاصلى اكا جان وكوڭلدن عاشق اولدم (حاجت مطرب ومى نيست
تو برقع بكشاى * كه برقص آوردم آتش رويت چو سپند * حاجت مطرب
اضافتى مصدرڭ مفعولنه اضافتيدر مى مطربه معطوفدر برقع يوز اورتوسى
بكشاى امر مخاطب كه حرف تعليل برقص با حرف صله رقص درنمك آورد
فعل مضارع مفرد غايب كتوره ديمكدر ميم ضمير منصوب متصل بنى ديمكدر
آتش اوردڭ فاعلى رويه اضافتى بيانيه ورويڭ تايه اضافتى لاميه در سپند
يوزرلك * محصول بيت بزى رقصه كتورركه مطرب ومى يه حاجت يوقسن
برقعڭ اچ كه آتش رويڭ بنى سپند كبى رقصه كتورره يعنى بنى رقصه وسماعه
كتورمكه مطرب ومى لازم دكل بلكه سنڭ آتش رويڭ بو معنايه كافيدر رهمان
برقعڭ آتش رخساركدن كيدر سپند كبى رقاص اولم (هيچ روى نشود آينه
چهرهٔ بخت * مكر آن روى كه مالند بران سم سمند * روى يا ى وحدتيدر ندر
نشودنفى مستقبل اولمز ديمكدر آينه نڭ چهره يه اضافتى لاميه وچهره نڭ
بخته بيانيه مكر ادات استثنادر كه رابط صفت مالند فعل مضارع جمع غايب
سورترلر ديمكدر بر حرف استعلا ان اسم اشارتدر سم سمند وسم سمندا اضافتى
لاميه در * محصول بيت هيچ بر يوز دولت چهره سنه آينه اولمز يعنى دولت
وبخت اينه سى اولمغه لايق اولمز مكر اول يوز كه جانانڭ سم سمندينه سورنه لر
حاصلى دولت وسعادت اينه سى اولمغه روى لايقدر كه جانانڭ سم سمندينه

سورتنه اكا سورنمكله مجلا اوله (كفتم اسرار غمت هرچه بود كو مى باش *
صبر ازين پيش ندارم چه كنم تا كى وچند * بعض نسخه ده هرچه بود يرينه
هرچه شود واقعدر وداسى بردر هرچه بود كه كو ومپاش معناسى هرنه
اولورسه اولدى تركيده هرنه اولورسه اولسون ديجك برده استعمال ايدرلر
* محصول بيت خواجه جانانه خطاب طريقيله بيورركه سنڭ اسرار غمكى
سويلدم وعالمه فاش ايلدم هرنه اولورسه اولسون دى يعنى اسرار غمكى
اظهار ايلمكدن باشمه هرنه كلورسه كلسون زيرا بوندن زياده صبرم يوق نيجه
ايده يم ونيجه يه دك وقعانه دك يعنى نيجه بر صبر ايده يم صبره طاقت قالمدى
پس فاش ايلمك ضرورى اولدى (مكش آن آهوى مشكين مرا اى صياد *
شرم ازان چشم سيه دار ومبندش بكمند * مكش فعل نهى مخاطبدر
كشيدندن اولدرمه ديمكدر اهوى مشكين اضافتى بيانيه در مرا يه اضافتى
لاميه صياد ياى مشدده ايله مبالغه ايله اسم فاعلدر نصاركبى صاد صيددن
يعنى اچوف بابندن باع بيع كبى اوجى ديمكدر شرم شينڭ فتحى ورانڭ سكونيله
اسعدرا اوتانمه معناسنه دار امر مخاطبدر داريدندن طوت ديمكدر مبند ميمڭ
فتحيله نهى مخاطبدر بنديدن باغلمه ديمكدر بكمند با حرف درمع معناسنه كمند
اوقرق ديمكدر فارسى تركيسندن مشهوردر كمندله ديمكدر * محصول بيت اى
صياد بنم اول اهوى مشكينم اولدرمه انڭ اول چشم سياهندن شرم طوت
يعنى اوتان انى كمندله باغلمه (من خاكى كه ازين در نتوانم برخاست * ازكجا
بوسه زنم برلب آن قصر بلند * من خاكى اضافتى بيانيه در ياسى حرف نسبت
كه رابط صفت ازين دردن مراد جانانه در برخاست بونده برخاستن معناسنه
زيرا مضارعه مقارن اولمشدر نتوانم برخاستن تقديرنده بوسه زنم اوپم ديمكدر
قصر بلندا اضافتى بيانيه در لب بونده كنار معناسنه در * محصول بيت
من خاكى كه بو قپودن قالقمغه قادردكلم يعنى بو قپودن ايرلمام جانانه نڭ
قصر بلندينڭ كنارينى نردن اوپه بيلورم يعنى قصرينڭ كنارينى بوس
ايلمكه قادر اولم زيرا خاك درندن ايريلوب منفك اولميازم ودامانى بوس
ايلمكه قادر اولم (چون غزلهاى تر ودلكش حافظ شنود * كر كماليش بود
شعر نكويد بخجند * چون ادات تعليل غزلها غزلڭ جمعيدر تره اضافتى
بيانيه در تردن مراد لطافتدر دلكش وصف تركيبيدر كشيدندن كوكل
چكيجى ديمكدر حافظه اضافتى لاميه در شنود فعل مضارع مفرد غايب
ايشيده ديمكدر كماليش شين ضمير اضمار قبل الذكر طريقيله خجنده راجعدر
بخجند با حرف ظرف * محصول بيت خواجه تجريد طريقيله بيورر چونكه

حافظك نازك ودلكش غزللرینی اشیده خجند كمالده اولورسه شعرسو یلمز یعنی
كمال خجندینك غزلده بوقدر خیالات وتصرفاتی واریكن لطیف اشعارین
اشیدرسه دخی شعرسو یلمز مقصود كندینك شعرینی كمال خجندینك شعرینه
ترجیح درمعلوم اوله كه كمال خجندی وسلمان وحافظ شیرازی وابن عماد
وخواجوی كرمانی وعصمت بخاری وكاتبی نیشابوری معاصرلر ایمش
وكاتبینك جمیعنه تعریضاتی واردر بوده معلوم اوله كه برشاعرده برمادۀ هجو
اولسه اول كندوبی اول ماده ایله هجو ایدرتا كه غیریلره مادۀ هجو اولمسون دیو
ایمدی كمال خجندی حضرتلرینك باشی برمقدار كل ایمش وسلمانكده كوزلرندن
قبل یترمش وغایتله چملوز ایمش ایمدی كمال كندینك مادۀ كللغنی اظهار
ایلمكیچون برقطعه نظم ایدر بیت دو كمالند درجهان مشهور * یكی از اصفهان
دكر زخجند * این یكی درغزل عدیم المثل * وان دیكر درقصیده بی مانند *
فی المثل درمیان این دو كمال * نیست فرقی مكر بموی چند * بموی چند
عبارتی كللغنه علتی مشعردر پس كمال كاتبی كمالك كللغنی وسلمانك كورلكنی
برقطعه ده درج ایدوب بیورر والله دره چشم بكشای كاتبی هر فرازی رامبین *
ازجفای كردش كردون كردان پایمال * هیچ كوری شعرسلمانرا نمی ارد بچشم *
هیچ كل را سرونایدبدیوان كمال * پس بوتحقیق معلوم اولدقدنصكره بونده
بعضیلرك عندیاتنه اعتبار اولنمسون بعض نسخه ده مخلص بیتی بویله واقعدر
(بازمستان دل ازان كیسوی مشكین حافظ * زانكه دیوانه همان به كه بود اندر
بند * بازبونده تاكید افاده ایدرمستان نهی مخاطبدر ستانیدندن المه دیمكدر
دل مفعول كیسوی مشكین اضافتی بیانیه درزان ادات تعلیل به بك كه
حرف بیان به بود فعل مضارع مفرد غایب اوله دیمكدر اندر ادات ظرفیه
بند باغه وقیده دیرلر * محصول بیت ای حافظ اول كیسوی مشكیندن
كوكلكی المه زیرا كوكلك سنك دیوانه دردیوانه باغده اولمق یكدر حاصلی
سنك دیوانه كوكلك زنجیر كیسوی جانانده مقید اولمق یكدر زیرا دیوانه لرك
شانی بویله اولمقدر وبعض نسخه ده مخلص بیتی بویله در (جز بزلف تو نداردل
حافظ میلی * اه ازین دل كه بصد بند نمی دارد بند * جز غیر معناسنه بزلف
باحرف صله زلفك تویه اضافتی لامیه در ندارد فعل نفی مستقبل طوتمز
دیمكدر دل فاعلی حافظ اضافتی لامیه میلی یا تنكیر له مفعول بهیدر ندارد لك
كه حرف رابط صفتدر ویا بیان بصد بامع معناسنه در بند باغ نمی دارد نفی
فعل مضارع استمرار ایچون طوتمز دیمكدر بند نصیحت * محصول بیت سنك
زلفكدن غیری یه حافظ كوكلنك میلی یوقدر یعنی اكا مایلدر انجق اه بو كوكلدن

كه یوز قید ایله نصیحت طوتمز یعنی متنصح اولمز وله ایضا (دست درحلقۀ
ان زلف دوتا نتوان كرد * تكیه برعهد تو وباد صبا نتوان كرد * دست مقدم
مفعولیدر نتوان كردك یعنی صریح ودرحلقۀ غیر صریح درحلقۀ ان در
حرف صله زلف وتا اضافتی بیانیه تكیه مقدم مفعول صریحیدر نتوان كردك
وبرعهد تو غیر صریحی وباد صبا عهده معطوف حاصلی اعرابی مصراع
اولك اعرابی كبیدر * محصول بیت اول ایكی قات زلف حلقه سنه ال ایلمك
اولمز یعنی ال ایرشدرمك اولمز جانانه وصلت میسر دكل سنك عهد یكه
وباد صبایه تكیه یعنی اعتماد ایلمك اولمز حاصلی سن خلف وعده ایدوب
وباد صبا ایسه اسرصاور بی قراردر پس ایكیكوزه ده اعتماد جایز دكلدر
مصراع ثانی غایبدن مخاطبه التفاتدر تكیه لغتده طاینغه دیرلر (انچه
سعیست من اندر طلبت بنمایم * این قدرهست كه تغییر قضا نتوان كرد * انچه
سعیست اول نسنه كه سعیدر یعنی حیز امكانده در سنك طلبكده كه حرف
بیان تغییر قضا اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر محصول بیت اول نسنه
كه كمال سعی وكوششدر بن سنك طلبكده كوستریرم ویا كوستریم یعنی ممكن
اولدیغی قدر وصالكه چالشایم بوقدر واركه قضا وقدری تغییر ایلمك اولمز یعنی
بنم سعیده قصوریوقدر اما قضا وقدر سعیمه موافق ومطابق اولمزسه نه چاره
حاصلی ازل ازالده وصلت مقدر اولدیسه سعی بربهانه در اما اولمدیسه قوری
سعی منتج دكلدر (دامن دوست بصد خون دل افتاد بدست * بفسوسی كه
كند خصم رها نتوان كرد * دامن دوست اضافتی لامیه درخون دلده بویله در
دوستنه مضاف لفظ وصال محذوفدر تقدیر كلام دامن وصال دوستدر
بدست باحرف صله بفسوسی باحرف سبب یا حرف وحدت كه رابط صفت
خصم فاعلی كند رها نتوان كرد صلیورمك اولمز یعنی جایزدكل * محصول بیت
دوستك دامن وصلی یوز یورك قانیله یعنی یوز مشقت وبلا ایله اله دوشدی پس
خصم یعنی رقیب ایلدیكی ظلم سببیله الدن صلیورملك اولمز یعنی دامن وصال
اله كردكدنصكره انی رقیبك جفاسیله ترك ایلمك اولمز زیرا یوز كره یورك خون
اولمغله كوجله اله كرمشدر (عارضش را بمثل ماه فلك نتوان كفت * نسبت
یار بهر بی سروپا نتوان كرد * عارضش شین ضمیر دلده مركوز اولان جانانه
راجعدر بمثل بامع معناسنه درتشبیه وتمثیله دیمكدر ماه فلك اضافتی
مصدرك مفعولنه بی سروپا ذلیل وحقیر معناسنه * محصول بیت یارك عارضنه
تشبیه وتمثیل طریقیله ماه فلك دیمك اولمز یعنی هر ذلیل وزبونه ماهه نسبت
بی سروپا عبارتی خوب واقع اولمش زیرا ماه دكرمیدر انده باش وایق متصور

دکلدر (سرو بالای من ان لحظه که اید بسماع * چه محل جامهٔ جانرا که قبا نتوان کرد) * سرو بالانك منه اضافتی لامیه بسماع باحرف صله سماع بونده ایکی معنایه متصور اولمق ممکندر بریسی نقش وصوت اوقومق وبریسی صوفیلرکبی رقص ایلمك محل بونك کبی یرلرده مقدار معناسنه جامهٔ جان اضافتی بیانیه در را اضافت معناسنه جامهٔ جانك دیمکدر قبا اصطلاح عجمده برنوع معناسنه درز یرا قبا اوکی اچق قفتانه دیر فراجه کبی پس کوملکك وبا اوکی بتون جبه نك چاق اشغه وارنجه اوکی یرتسه لر فراجه شکلن باغلر اول جهتدندرکه پیراهن وجامه یه قبا دیرلر صکره مطلق یرتقده استعمال ایلدیلر ایمدی جامهٔ قبا کرد اولمقدن کنایه ندر * محصول بیت بنم سروی بویلم اول وقت که سماعه کله ایکی معنایله جان جامه سنك نه مقداری واردر که انی چاك ایلمك اولمز یعنی سماعنی کوروب ایشیدن جان ویرمك لازم وضروریدر دیمك سماعدن مراد بونده سماع اصطلاحیدر دین سماعده ایهام ایلمشدر (من چه کویم که ترا نازکی طبع لطیف * تا بحدیست که آهسته دعا نتوان کرد * من چه کویم یعنی نه عرض حال ایلمکه قادرم یعنی سرکذشتم وحسب حالم عرض ایلمکه قادر دکلم که حرف تعلیل ترا سنك دیمکدر نازکی طبعه اضافتی لامیه در وطبع لطیف اضافتی بیانیه تا بونده الی معناسنه در بحدیست باحرف صله که حرف بیان حد * محصول بیت بن سکا نه عرض حال ایده بیلورم که سنك لطیف طبعك ترلکی نازکلکی برحده درکه اهسته دعا ایلمك اولمز یعنی سنك عشقکده چکدیکم دردی عرض ایده مم که ایشیدنجه نورسین حتی دعا ایلسم مضطرب اولورسن (نظر پاك تواند رخ جانان دیدن * که در اینه نظر جز بصفا نتوان کرد * نظر پاك اضافتی بیانیه رخ جانان لامیه که حرف تعلیلدر حرف صله رخ جانان دیدنك مفعولی ودر اینه کردك مفعول غیر صریحی ونظر مفعول صریحی بصفا بامع معناسنه در محصول بیت پاك نظر قادردر جانانك رخن کورمکه زیرا اینه یه صفاسز نظر ایلمك اولمز صفا بونده اینه یه وناظره قید اولمق ممکندر یعنی اینه صافی کرك وقلب ناظر صافی کرك که اینه نظردن صفا کسب ایلیه (غیرتم کشت که محبوب جهانی لیکن * روز وشب عربده با خلق خدا نتوان کرد * غیرتم میم متکلم معنا جهتنده کشته مقید در ضمیر منصوب متصل معناسنه غیرت بنی اولدردی دیمکدرکه حرف تعلیل محبوب جهان اضافتی لامیه ویاضمیر خطاب جهانك محبوبی سین دیمکدر یعنی قو عالم سنی سور عاشقکدر وبنم رقیبم عربده لغنده سرخوش صواشنه دیرلر دخرجه تابندن مصدر درامابونك کبی یرلرده مطلق صواشدر خلقك

خدایه اضافتی لامیه در * محصول بیت غیرت بنی اولدردی که سن جهان خلقنك محبوبی سن یعنی عالم خلقی سنی سور دیو غیرت چکرسن اما کیجه وکندز خدانك مخلوقاتیله صواش ایلمك اولمز یعنی خلق عالم بنم رقیبم در دیو هر بریله جدال وجنك ایلمك اولمز (مشکل عشق نه در حوصلهٔ دانش ما * حل این نکته بدین فکر خطا نتوان کرد * مشکل عشق اضافتی لامیه ویا بیانیه در حوصله قورصق در طیور جنسنده اولور انسانده استعمالی مجازدر وسعت معناسنه حوصله نك دانشه ودانشك مایه اضافتلری لامیه لردر حل این اضافتی مصدرك مفعولنه این اسم اشارتدر نکته یه ونکته کلام دقیقه دیرلر بدین بامع معناسنه ودال همزه دن مبدلدر اصلنده باین ایدی اسم اشارتدر فکر خطایه وفکر خطا اضافتی بیانیه * محصول بیت تقدیر کلام حل مشکل عشقدر یعنی حلی ویا عشق مشکلنی حل ایلمك بزم علممز مقدارنجه دکل زیرا بو بزم خطا فکرمزله بو نکته وبو دقیقه یی حل ایلمك اولمز حاصلی مشکل عشق دقایق اشیادندر انی حل ایلمکه عقل دقیق کرك زیرا غوامض مشکلاتندندر (بجز ابروی تو محراب دل حافظ نیست * طاعت غیر تو در مذهب ما نتوان کرد * بجز لفظی باء زایده ایله مستعمل اولمسی مشهوردر ابرونك تویه ومحرابك دله ودلك حافظه اضافتلری لامیه لردر طاعت غیر اضافتی مصدرك مفعولنه وغیرك تویه لامیه مذهب ماده بویله در * محصول بیت سنك ابروکدن غیری حافظ کوکلنك محرابی یوقدر یعنی کوکلی دائما سنك ابروکه متوجه در خواجه تعلیل طریقیله بیورر زیراسندن غیره طاعت ایلمك بزم مذهبمزده اولمز یعنی عاشقلرك طاعتی همان جانانه در انجق غیری یه سرفرو ایلمزلر وله ایضا (دل از من بردوروی از من نهان کرد * خدارا باکه این بازی توان کرد * دل بردك مقدم مفعول صریحی واز من غیر صریحی وروی کردك مفعول اولی ونهان مفعول ثانیسی واز من غیر صریحی ثالثی خدارا را تخصیص ویاادات قسم باحرف صله که بونده اسمدر من معناسنه این اسم اشارتدر بازی یه * محصول بیت جانان بندن کوکلی الدی وروینی بندن کزلدی خدا ایچون ویا خدا حقیچون بو اوینی وحشرلغی کیمه ایلمك اولور یعنی بو حقه بازلغی وسحارلغی کیمسه کیمسه یه دیناده ایلمز (سحر تنها پیم در قصد جان بود * خیالش لطفهای بی کران کرد * سحر بونده ظرفدر سحروقتنده دیمکدر تنها پیم مبتدا وما بعدی خبری یاسی حرف مصدر میم مضاف الیه در معنا جهتنده جانانه مقید در خیالش ضمیری دلده مرکوز اولان جانانه راجعدر واضافتی لامیه در لطفهای بی کران اضافتی بیانیه در

از بحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن
فعولن

* محصول بيت سحر وقتنده تنهالق بنم جانمك قصدنده ايدى يعنى يالكزلق
جانمه كار ايلمش ايدى اما خيال جانان بى نهايه لطفلر ايلدى يعنى اول تنهالقده
بنى يالكز قومدى بكا مونس اولدى بعض نسخه ده شبى دوشش سحر رينه
باى وحدتله (چرا چون لاله خونين دل نباشم * كه با ما نركس او سر كران كرد
* خونين دل قانلى يورك كه حرف تعليل با حرف صله نركس چشمدن
كنايه در اويه اضافتى لاميه در سر مفعول اوليدر كردنك وكران مفعول
ثانيسى اغر باشليلق معناسنه عدم التفاتدن كنايه در * محصول بيت
نيچون لاله كبى خونين دل اولمايم يعنى يورك قنلى اولمايم زيرا جانانك چشمى
بزه اغر باشليلق ايلدى يعنى التفات ايلدى حاصلى جانانك استغناسندن
شكايتدر (صبا كر چاره دارى وقت وقتست * كه درد اشتياقم قصد جان
كرد * صبا منادى حرف ندا محذوف در چاره علاج دارى مقام استفهامده
واقعدر چاره لك واريسه ديمكدر ويا خود وصف تركيبى اوله چاره دار يسك
ديمكدر وقت وقتست يعنى وقت چاره كرلكك وقتيدر درد اشتياقم اضافتى
لاميه قصد جان اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتيدر * محصول بيت
اى صبا اكر چاره طوترسك يعنى چاره لك واريسه ويا چاره داريسك وقت چاره نك
وقتيدر زيرا اشتياقم دردى وبلاسى جانمه قصد ايلدى يعنى درد اشتياق
حدن اشدى جانان جانبندن بر خير خبر واريسه كتور زمانيدر (بدان سان
سوخت چون شمعم كه بر من * صراحى كريه وبربط فغان كرد * سان وبسان
ادات تشبيه لردر شمعم ميم معنا جهتنده سوخته مقيددر ضمير منصوب متصل
معناسنه كه حرف بيان * محصول بيت انجلين ياقدى بنى شمع كبى كه بنم
اوزرمه صراحى كريه وقپوز فغان ايلدى يعنى ذى روحدن غيرى جمادات بيله
بنى اجدى وبكا اغلادى (بكجا كويم كه با اين درد جان سوز * طبيبم قصد جان
ناتوان كرد * بكجا كويم قنده ديه بيلورم يعنى سويليم كسه اينانمز درد جان
سوز اضافتى بيانيه طبيبم مبتدا وما بعدى خبرى ميم متكلم معنا جهتنده
ناتوانه قيددر قصد جان اضافتى مصدرك مفعولنه ناتوان نا حرف سلبدر توان
قدرت پس توانى سلب ايدنجه قدرتسز اولور كه معناى لازميسى ضعفدر
جانانك ناتوانه اضافتى بيانيه در * محصول بيت قنده ديه بيلورم كه بو جان
يانديريجى درد له طبيب بنم ناتوان جانمه قصد ايلدى يعنى بو قدر درد وبلايه
كرفتار ايكن طبيب بكا شفقت ايده جك ايكن جان ناتوانمه قصد ايدر پس
بو معنايى كيمه ديمك اولور كه تصديق ايليه (ميان مهربانان كى توان كفت *
كه يار ما چنين كفت وچنان كرد * ميان مهربانان اضافتى فى معناسنه

ويا لاميه در كه رابط مقول وقولدر * محصول بيت مشفق محبوبلر اورته سنده
نعسان ديمك اولور كه بزم يارمز بويله سويلدى ويا اويله ايلدى يعنى ايلديكى
جفالردن شكايت ايلمك جايز دكلدر هر نه كه ايلرسه قبول وقاله مجال يوق
ننكم ديمشلر * بيت ان دوست نباشد كه شكايت كند از دوست * هر خون كه
دلارام بريزد دبى بدست (عدو با جان حافظ آن نكردى * كه تير چشم ان ابرو
كمان كرد * جان حافظ اضافتى لاميه ان اسم اشارتدر مصراع ثانينك
مضمونته كه حرف بيان اسم اشارت تير چشم اضافتى لاميه مجازا ان لفظنه
اضافتى لاميه وان اسم اشارتدر ابرو كمانه وابرو كمان وصف تركيبى
اقسامندندر * محصول بيت دشمن قادر اولسه حافظك جانته اول جفايى
ايلمزدى كه ابرو كمان جانانك تير چشمى ايلدى يعنى حافظك جانته بو دوستك
تير چشمى ايلديكنى الندن كلسه دشمن ايلمزدى مصراع اولك تحققنده عدو
حافظك جانته انى ايلدى دين حق ادابى ايلدى وله ايضا (ياد باد انكه زما از بحر رمل
وقت سفر ياد نكرد * بوداعى دل غمديده ما شاد نكرد * كه حرف بيان آن در
وقت سفر اضافتى فى معناسنه در بوداعى با حرف سبب دل غمديده اضافتى
بيانيه غمديده نك مقدم مفعوليدر ودل فاعلى غمديده نك ما يه اضافتى
لاميه در نكردك دل مفعول اولى وشاد مفعول ثانيسى * محصول بيت
اكلسون اول سفره كتمك وقتنده بزدن يعنى بزى اكمدى بر وداع ايله بزم غم
كورمش كوكلمزى شاد ايلمدى يعنى اونودلمسون اولكه جانان مسافر اولديغى
وقت بزى اكيوب بر وداع ايلمك سببيله غمديده كوكلمزى شاد ايلمديكى حاصلى
بو حالى اونتمايالم بو بيت اول معنايى مشعردر كه خواجه نك جانانى
ويا احبابدن بريسى سفره كيدوب خواجه يه وداع ايلمامش اوله (ان جوان
بخت كه مى زد رقم خير قبول * بنده پير ندانم زچه ازاد نكرد * جوان
بخت جوان يكت بخت بونده طالع معناسنه وطالعدن مراد دولتدر يعنى
طالعى ودولتى يكت كه رابط صفت رقم قافك فتحيله تصرفات اعجامندندر
والا عرب قافك سكونيله اوقور مصدر در رقم برقم دن يعنى نصر ينصر بابندن
كتابت معناسنه قال الله تعالى كتاب مرقوم خير قبول اضافتى بيانيه
بنده پير ده بويله * محصول بيت اول طالع ودولتى جوان كه مقبول خير
رقمى اوروردى يعنى مقبول خيره سعى ايدردى پير بنده سنى نه ايچون ازاد
ايلمدى يعنى تحرير عبادده مقبول خيراتدندر وعلى الخصوص عبد پير اوله
پس اول طالعى جوان بن بنده سن هجران رقتندن نيچون تحرير ايلمزكه
بو قدر زمان اسير كند هجران وفراق اولمشم (چنك ساغدين جامه بخونابه

بشوییم که فلك * رهنمونیم بپای علم داد نکرد * کاغذین کاغذ غیننك فتحیله
ویای نسبی ونون تأکیدله کاغذه منسوب دیمکدر کاغذین جامه متظلم کیدیکی
کاغذدن قفتاندر بونك اصلی بودرکه قزلباش اوباشدن اول خذلهم الله تعالی
عجمده قاعده بوایدیکه برکسه تظلم ایلمك استسه کاغذدن برقفتان پیدا ایدوب
کیروحاکم مملکت هرکم ایسه انك قرشوسنده بوقفتانی احراق ایدرتتکم روم
مملکتنده متظلم باشنده حصیر یاقر بخونابه بامع معناسنه خوناب قانلی
صوهارسمی ایله مبالغه افاده ایدرکه حرف تعلیل فلك مصراع ثانی یه
مرهوندر بپای با حرف صله پای بونده دیب معناسنه درعلم سنجق دادعدل
معناسنه یاپك علمه اضافتی لامیه وعلمك داده بیانیه در * محصول بیت
کاغذدن قفتانی خونابه ایله یعنی قانلی کوزیاشیله بویاین یعنی شول قدر قانلی
یاش دوکبن کاغذین جامه قپقزل اوله زیرا افلاك بزه عدالت سنجغی دیبنه
دال اولمدی یعنی دلالت ایلمدی حاصلی حاکم عادله شکایت ایلمکه مانع
اولدی پس بوده بشقه برظلمدر ایمدی کاغذین جامهٔ خونابه ایله ملون ایده لم که
زیاده مظلوم اولدیغمزه دلالت ایلیه (دل بامید صدایی که مکر در تورسد *
نالها کرد درین کوه که فرهاد نکرد * دل مبتدا ومصراع ثانی نالها کرده
متعلقدر امیدك صدایه اضافتی لامیه که بیان صدا مکر حرف تمنی درردر
تویاء صله معناسنه نالها ناله نك جمعیدر رجع اولدیغی وقت هارسمی ترك اولنور
درین کوه در حرف ظرف این اسم اشارتدر کوهه که مراداندن کوه دنیادر
مجازا که حرف بیان نالهادر * محصول بیت کوکل برصدا امیدیله اوله که
اول صدا سکا ایریشه دیو ناله لر ایلدی بوکوه دنیاده که فرهاد کوه
بیستونده ایلمدی یعنی اول امیدله که صدامی اوله که سکا ایرشدرم دیو بلند
فریاد وفغان ایلدیکه فرهاد ایلمدی (شاید ارپیك صبا از تو بیاموزد کار *
زانکه چالاکتر از این حرکت باد نکرد * شاید فعل مضارع مفرد غایبدر پیك
فاعلی صبایه اضافتی بیانیه در بیاموزد فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی
صبایه راجع ضمیر کار مفعول صریحی وز تو غیر صریحی زانکه زان از آن دن
مخفف که حرف بیان چالاکتر ادات تفضیل در چالاك چویك ویاقشغه دیرلر
بوچویکرك دیمکدر از این همزه ثانیه قطعله اوقنور این اسم اشارتدر حرکته
* محصول بیت لایقدرکه صبا پیکی سندن صنعت اوکرنه یعنی چابکلك
وچویکلك زیرا بو حرکتدن یعنی سنك حرکتکدن چالاکتر وچابکتر حرکتی باد
صبا ایلمدی حاصلی باد حرکتده واسمه ده وصاورمده نقدر چویك ایسه ده
بوابشده وبوفنده سنك توزکه ایرشمز جانانك یوریشنی وصفدر (سایه تاباد کرفتی

زچمن مرغ چمن * اشیان درشکن طرهٔ شمشاد نکرد * سایه کولکه تابونده
ابتدای غایتیچوندر زمانده منذ کبی عربیده بازبونده تاکید افاده ایدر
کرفتی فعل ماضی مفرد مخاطبدر باز کرفتن برنسنه یی الوب چکمکدن ومنع
ایلمکدن عبارتدر مرغ سحر دیمکدر اکثر بلبلدن کنایت ایدرلر اشیان یوه
شکن بوکلم وبورم طره یه اضافتی لامیه دروطره نك شمشاده کذلك شمشاد
شین اولك فتحیله وکسریله شمشیراغاجی انك دالارینك وبداقلرینك دیبلرنده
یعنی اوزکان بوقاری نهایتنده حرما صلقمی کبی صیق یپراقلی طوب طوب
داللری اولورا کا شعرا طرهٔ شمشاد دیرلر * محصول بیت سن چندن سایه کی
چکوب الالی یعنی چمن سیرینه وارمز اوله لی مرغ سحر شکن طرهٔ شمشادده
یوه ایلمدی یعنی مرغ چمن شکن طرهٔ شمشادده اشیان یاپمسی سنك چمن
سیرینه وارمالك سببیله ایدی سنکه سایه کی چمن سیرندن چکوب الدك یعنی
چمنه وارمز اولدك اولدخی شمشادده اشیان یاپمغی ترك ایلدی سایه چکوب
المدن مرادی کندی وجودینی چکوب المقدر ذکر لازم وارادهٔ ملزوم
قبیلندندر زیرا سایه تابع وجوددر حاصل اعراضدندرکه جوهرله قائمدر
(کلك مشاطهٔ صنعش نکشد نقش مراد * هرکه اقرار بدین حسن خداداد
نکرد * کلك بونده قلم معناسنه در مشاطه دوزکنجی خاتون کشی صنعش
شین ضمیر مصراع ثانیده کی که یه مصروفدر اضمار قبل الذکر طریقیله شینك
مضافی محذوفدر تقدیر کلام صنع خدایش درمعنا جهتندن شین مراده
مقیددر نقش مرادش دیمکدر کلك مشاطه یه اضافتی لامیه ومشاطه نك
صنعه بیانیه هرکه هر بونده احاطهٔ افراد ایچوندر وکه اسمدر عربیده من کبی
پس هرکم دیمك کل من دیمکدر نکردك فاعلی که یه راجع ضمیردر ومفعول
صریحی اقرار لفظیدر وغیر صریحی بدین در اصلنده باین ایدی با حرف صله
این اسم اشارتدر حسنه حسن خداداد اضافتی بیانیه در * محصول بیت
اللهك صنع مشاطه سنك قلمی اول کسه نك مرادی نقشین چکمزکه بوحسن
خداداده اقرار ایلمدی یعنی هرکسه جانانك حسن خدادادنه اقرار ایلمدی
اللهك صنعی مشاطه سنك قلمی مرادی نقشنی چکمز حاصلی الله تعالی
مرادینی ویرمز (مطربا پرده بکردان وبزن راه عراق * که بدین راه بشد
یار وز ما یاد نکرد * مطربا منادی پرده نغماتك اصول اربعه سندن متفرع
ومنشعب اولان نغمه لره دیرلر مثلا عراقدن مایه وبوسلك متفرع اولدیغی کبی
پس خواجه یوررای مطرب فروعدن وپرده دن بازکشت ایدوب راه
عراق چال یعنی نغمهٔ عراقی ویانغمهٔ عراقده وزنین قورکه حرف تعلیل بدین

راهدن مراد راه عراقدر که اصفهاندر که اکا عراق عجم دیرلر و یاء عراق
عربدر که بغداددر بشد با حرف تأکیددر شد بونده رفت معناسنه در فاعلی یاردر
واو حرف عطفدر زما بزدن یعنی بزی اکدی یعنی بزی اکوب تودیع ایلمدی *
محصول بیت خواجه مطربه خطاب ایدوب بیورر چونکه یار عراق یولنه
کتدی سنده غیری پرده‌ٔ ترک ایدوب نغمه‌ٔ عراقه باشله زیرا یار بو یوله کتدی
و بزی اکدی ایمدی مقام عراقه دوزن و بر که انی استماعله کوکاه نوع تسلی کله
بونده عراقی عراق عربه تخصیص ایلین تخصیص بلا مخصص ایلمش (غزلیات
عراقیست سرود حافظ * که شنید این ره دلسوز که فریاد نکرد * عراقی شعرای
صوفیه دن بر فاضل مخلصیدر و اسمی ابراهیم و لقبی فخر الدیندر بدایت
حداثتنده و حداثت سننده کندی شهرنده که همداندر علوم ظاهره یی تمام
تکمیل ایلمش مستعد دانشمند ایمش و بنت خاتون مدرسه سنده معید کامل
ایمش و غایتله خوش اواز و خوشخوان ایمش قرآن شریف و نعت رسول
اوقودقده مجلسنده چوق کمسه غش اولورمش اما دائما تازه جوانلره زیاده
میل و شور و شغب وارایمش که بر نفس محبوب یوزینه بقماسه بیقرار و بی ارام
اولورمش زیاده عاشق مشرب و عشق پیشه کمسنه ایمش اشعار و ابیاتنده
شورش عشق و سوزش محبت هویدا و ظاهردر بو مطلع انک اشعار دلسوز
و دلفروزندندر * بیت عشق شوری در نهاد ما نهاد * جان ما در بوته‌ٔ سودا
نهاد * اب حیوانست ان لب یا شکر * یا مرشته اب حیوان یا شکر * فی خطا
کفتم کجا لذت دهد * اب حیوان پیش ان اب یا شکر * جانا زمنت ملال تا کی
مولای توام دلال تا کی * قضاء الله له بر کون شهرینه بر قاج قلندر کلورکه
یانلرنده بر کوزل کوچک وارایمش عراقی بونلرله کوچک بهانه سیله اختلاط ایلر
بر قاج کون همدانده اولدقدنصکره ارزوی هندستان ایدرلر عراقی بونلرله یار
اولوب هنده بیله کیدر شهر مولتانه دک بونلرله یولداش اولور اول زمانده
مولتانده شیخ بهاء الدین ذکریا نام بر عزیز وارایمش عراقی اکا مرید اولور شیخ بونی
خلوته قور و بر قاج کون بونک تربیه سیله مقید اولور از اجق زمانده مرادینه
واصل اولوب بو غزلی نظم ایدوب صوت اعلا ایله بونی نغمه یه کتورر * بیت
نخستین باده کاندر جام کردند * ز چشم مست ساقی وام کردند * حسودلر بونی
شیخه غمز ایدرلر که خلوته قودیغک عجم بو غزلی ایرلر دیو شیخ اکا رکه ابراهیم
عراق ذروه‌ٔ کماله عروج ایلمش بونی خلوتدن چقاروب کریمه سنی بونک عقد
نکاحنه کتورر حاصلی بونک مناقبی تفصیله محتاج یرلردر بر مقدارینی حضرت
مولانا جامی نفحات الانس اواخرنده ذکر ایلمش مرادایدن انده کورسون

کادلک ما نحن فیه یه سرود ابردر حافظه اضافتی لامیه که استفهامدر عربیده
من کبی ره دلسوزدن مراد نغمه‌ٔ دلسوزدر که اندن سرودله تعبیر ایلمش ایدی
* محصول بیت حافظک سرودی و ایری عراقینک غزللریدر یعنی انک
غزللرینی ایرلار بویورک یاندریجی نغمه‌ٔ کم اشتدیکه فریاد ایلمدی بو تخصیصدن
معلوم اولور که اول زمانده سوز و کدازله مشهور اولان عراقی غزللری ایدی

از بحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلات

وله ایضا (دلبر برفت و دلشدکانرا خبر نکرد * یاد حریف شهر و رفیق سفر نکرد *
برفت با حرف تأکیددر و حالیت افاده ایدر دلشدکان دلشده نک جمعیدر کوکلی
کتمشلر کوکللری جانانه وارمش دررا ادات مفعولدر یعنی دلشدکان نکردک
مفعول اولی و خبر مفعول ثانیسی یاد حریف شهر یادک حریفه اضافتی مصدرک
مفعولنه اضافتیدر و حریفک شهره اضافتی فی معناسنه در واو حرف عطف
رفیق معطوفدر حریفه و سفره اضافتی فی معناسنه در * محصول بیت دلبر
کتدی و عشاقه خبر ایلمدی شهرده مصاحبنی و سفرده یولداشنی اکدی مراد
شهرده مصاحبتدن و سفرده یولداشدن خواجه کندیدر دلبردن مراد
یا حقیقتده دلبردر و یا احبابدن بریدر بو غزل غزل سابق کبیدر دلبرک سفره
کیدوب احباسنه تودیع ایلمدیه (یا بخت من طریق مودت فرو کذاشت *
یا او بشاه راه طریقت کذر نکرد * یا بخت بونده عربیده اما کبی در که کاه ابتدای
کلامده واقع اولور و کاه عطف معناسنی افاده ایدر بخت بونده طالع
معناسنه در طریق مودت اضافتی لامیه و بیانیه در فرو کذاشت ترک و اهمال
ایلدی دیمکدر یا او بشاه راه یا حرف عطف او ضمیری مرفوع منفصل معناسنه
دلبره راجعدر بشاه راه با حرف صله راه اصلنده راه شاه ایدی پادشاه یولی
دیمکدر اولو یولدن عبارتدر پادشاهلر اول یولدن کیدرلر شاه راهک طریقته
اضافتی بیانیه در و یا لامیه در مجازا * محصول بیت دلبرک بو اسلوبله وارمسی
یعنی بزه خبر و یرمکسزین یا بنم طالع محبت و مودت طریقنی ترک و اهمال
ایلدی یعنی جانان جانبندن بکا اولده نوع امیل و انجذاب وار ایدی که طالع
مساعده ایدردی اما شمدی بلم که طالعم بکا میلی و مساعده سی اولمدیغی ترک
محبت و اهمال مودتندنمیدر و یا دلبر شاه راه طریقته اوغرامدیمی یعنی بر کمسه
سفره کتدیکی وقت طریق و عادت دوستلره وداع ایدوب کتمکدر پس جانان
بو عادتی رعایت ایلدیکندن معلومدر که بو طریقه اوغرامش ایمش یعنی
بو عادتدن اکاه دکل ایمش (من ایستاده تا کنمش جان فدا چو شمع * او خود
کذر بما چو نسیم سحر نکرد * بو بیتی بو وجهدن غیری یازنلر ناموزون یازمشلر
غفلت اولنمسون من مبتدا ایستاده خبری ایستادن و استادن یا ایله و یا همزه لغتدر

متکلم واوله وواو سزاوفتادن وافتادن اغتندر تقدیر کلام ایستاده ام ایدی
ضرورت وزن ایچون میم متکلم حذف اولندی معناسی بن دورمشم تا حرف
تعلیل کنمش کنم فعل مضارع نفس متکلم وحده درکنیدندن شین ضمیر بیت
اولده کی دلبره راجعدر کنمك مفعول اولیدر وثانیسی فدادر وجان فدانك
مفعولیدر چو ادات تشبیه شمع مشبه بهدر او ضمیر مرفوع منفصل بنه دلبردن
کنایتدر خود بونده تأکید افاده ایدر انجق کذراسمدر بجمه واوغرمه
معناسنه بمعنا باحرف صله مابزدیمکدر بمانکرده متعلقدر چو ادات تشبیه
نسیم مشبه بهدر سحره اضافتی فی معناسنهدر * محصول بیت بن دورمشم که
تاکه اینه شمع کبی جان فدا ایلیم یعنی انك یولنده شمع کبی کندمی افنا ایدم
شمع جانبندن جان فدا ایلمکدن مراد فنادر زیرا جان شمعده متصوردکلدر
اول دلبر خود بزه یعنی بزم جانبمزه سحر نسیمی کبی کذر ایلمدی حاصلی بزی
منتظر ایدوب که بکا وداعه کلدیکی وقت قدمنه شمع کبی جانی بذل
ونثار ایدم اول خود نسیم سحر کبی بزه کذر ایلیوب کچدی کیتدی (کفتم مکر
بکریه دلش مهربان کنم * درسنك خاره قطرهٔ باران اثر نکرد * مکر بونده
تمنی ایچوندر با حرف سبب کریه اغلمه نك اسمیدر خنده کولمه نك اسمی
اولدیغی کبی دلش اضافتی لامیهدر کنمك مفعول اولی ومهربان مفعول
ثانیسی مهر بونده محبت وشفقت معناسنه وبان ادات فاعلدر چی
معناسنه دربان قپوجی وباغبان باغچی اولدیغی کبی درسنك درباء صله
معناسنه درسنك خاره اضافتی بیانیهدر خاره ده خاراده قره طاشه دیرلر قطرهٔ
باران اضافتی لامیهدر قطرهٔ باران نکردك فاعلی * سنك خاره مفعول اولی
واثر مفعول ثانیسی * محصول بیت دیدم اولا که کریه ایله یعنی اغلیوب
وسزلیوب کوکلنی جانانك شفقتلی ایلیم یعنی چوق کریه وبکا ایلدم اوله که
کوکلنی یومشدوب بکا میل ایتدرم اما سنك خاره یغمور قطراتی اثر ایلمدی
یعنی انك قره طاش کبی دلنه بنم قطرات باران کبی اشکم تأثیر ایلمدی حاصلی
هر نقدر اغلیوب صقلدم ایسه بکا مرحمت ایلمدی دیمکدر (دلرا اکرچه بال
وپر از غم شکسته شد * سودای خام عاشقی از سر بدر نکرد * دلرا دلك دیمکدر
بال بونده قنات معناسنهدر پر قنات وبلك دربونده باله عطف تفسیری واقع
اولمش از غم ازسببیت افاده ایدر شکسته شد صندی دیمکدر معلوم اوله که اسم
مفعول فارسیده بومنوال اوزره کاور یعنی افعال عامه نك بریله مقید کاور
وکاه اولور که قرینه سیله قیدی حذف ایدرلر سودای خام اضافتی بیانیه
وعاشقی یه اضافتی ده بویلهدر نکردك دل فاعلی وسودا مفعول اولی وبدر

مفعول ثانیسی وازسر نکرده متعلق مفعول صریحیدر * محصول بیت
کوکلك اکرچه قولی وقنادی غمدن صنمشیدی یعنی غم چکه چکه بی تاب
وتوان قالمشیدی اما عاشقلق خام سوداسنی باشدن طشره ایلمدی یعنی باشدن
چقرمدی حاصلی نقدرکه طریق عشقده غم وغصه وبلا والم چکدیسه
بو اولمزو بیتمز سودایی باشندن چقرمدی یعنی عاشقلغی ترك ایلمدی (هرکس که
دید روی تو بوسید چشم من * کاریکه کرد دیدهٔ ما بی نظر نکرد * کاری
با حرف وحدت که رابط صفت دیدهٔ ما اضافتی لامیهدر بی نظر بی ادات
سلبدر نظردن بونده مراد منطق اصطلاحی اوزره ترتیب امور معلومهدر
یعنی تصوراتده حدود ورسومی ترتیبدر وتصدیقاتده قضایایی * محصول
بیت هرکسه که سنك رویك کوردی بنم کوزمی اوپدی یعنی بوقدر خوبلر
ایچنده سنی اختیار ایلدیکمی بکندی زیرا هرایش که بزم دیده مز ایلدی
بی نظر ایلمدی یعنی ترتیب امور معلومه سز ایلمدی یاخود نظردن بصر مراد
اوله تنکم بعض نسخهده بویلهدر یعنی بزم دیده مز هرایشی که اشلدی عین
بصر ایله وبصیرت ایله اشلدی پس انکیچون هرایشی مقبولدر (کلك زبان بریدهٔ
حافظ در انجمن * باکس نکفت راز تو تا ترك سر نکرد * کلك بونده قلم در زبان
بریده توصیف ترکیبی قبیلندندر دلی کسلمش دیمکدر حافظه اضافتی لامیهدر
انجمن درنکن درمحفل معناسنه باکس باحرف صله راز تو اضافتی
لامیهدر راز تو نکفتك مقول قولیدر وباکس مفعول غیر صریحیدر تا حرف
توقیت ویا حرف تعلیل ترك سر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر کلك
مبتدا ومابعدی صفتی ومصراع ثانی خبری * محصول بیت حافظك کسلك
قلمی دلی محفلده ومجلسده کیمسه یه سنك رازك دیمدی یعنی عشقك فاش ایلمدی
باشین ترك ایتمینجه یعنی قلمك اوجی دیدلسه ویا اوجنده برنسنه واقع اولسه
اوجنی قطع ایلمك عادت معروفهدر ایمدی خواجه بو حالتنه قلمك زبان بریده
دیمش حاصلی قلم یونلمینجه کتابت ایلمز اما تراش اولدقدن صکره هرنه
استرسن یازارسن مقصود کتم راز مقبول وممدوح ایدیکن بیاندر وله ایضا
(رو بره‌ش نهادم وبرمن کذر نکرد * صد لطف چشم داشتم ویك نظر نکرد
* رو مقدم مفعولیدر نهادم کلمه سنك ومیم فاعلی بره‌ش بر حرف استعلا
ویا حرف صله رهش شین ضمیر دلده مرکوز اولان جانانه کنایتدر
واو معنای حالیت افاده ایدر برمن بنم اوستمه عربیده علی دیرلر کذر سابقا
بیان اولنمشیدی که کذر اسمدر اوغرمه وکچمه معناسنه صد لطف مفعول
اولیدر داشتم کلمه سنك وچشم مفعول ثانیسیدر واو بنه حال معناسنی افاده

ایدریك نظردن مراد بونده التفاتدر یعنی بكا التفات ایلمدی * محصول بیت
خواجه نك بو غزلی غزل سابقنه نظیره در اول جهتدندر كه وزنده وقافیه ده
برابردر خواجه بیورر كه اول جانانك یولی اوزره یوزم قودم یعنی یوزم
دوشه دم حاصلی بوانده تواضع وتذلله منتظر اولدم اما اوزرمه كذر ایلمدی
یعنی اوستمه اوغرامدی اندن یورلطف ایدیبی طوتردم اما حال بو كه بكا
برنظر وبر التفات ایلمدی حاصلی جانانك كمال ترفع واستغناسندن شكایتدر
(یارب توان جوان دلاور نكاه دار * كز تیر آه كوشه نشینان حذر نكرد *
یارب منادی ان جواندن غرض دلنده مركوز اولان جواندر كه سابقا
ذكر اولنمشیدی دل آورده اضافتی بیانیه دردلاور وصف تركیبیدر داوریدندن
بحسب لغت یورك كتوریجی معناسنه یعنی یوركلی اما اصطلاحده مطلق
بهادردن كنایه در نكاه دار نكاه طوت یعنی حفظ وصیانت ایله دارامر
مخاطبدر داریدندن نكاه لفظی داشتن وداریدن وبو ایكنك مشتقاتیله تركیب
اولسه حفظ وصیانت معناسنه كاور اما كردن وكنیدن وبو ایكنك مشتقاتیله
تركیب اولسه نظر معناسنه در یعنی بقمق كز كه حرف بیان ویا رابط صفت
ویا حرف تعلیل اصلنده كه از ایدی همزه تركیبله ساقط اولمش تیر آه اضافتی
بیانیه كوشه نشینانه اضافتی لامیه در كوشه نشینان جمع كوشه نشیندر
كه وصف تركیبیدر نشستندن كوشه ده اوتوریجیلر یعنی خلقدن منقطع
ومنزوی اولان درویشلر كه حضرت خواجه انلرك بریدر * محصول بیت
یا الله سن اول بهادر بی پروا جوانی حفظ وصیانتده طوت یعنی خطادن
صقله كه كوشه نشینلرك آهی اوقندن حذر ایلمدی یعنی درویشلرك وفقرانك
بد دعاسندن صقنمدی بو بیتده بیت اول كبیدر جانانك استغنا وفراغتی
مشعردر (سیل سرشك ما ز دلش كین بدر نبرد * در سنك خاره قطرهٔ باران
اثر نكرد * سیل سرشك اضافتی بیانیه در وما یه اضافتی لامیه در دلش شین
ضمیر جوان دلاوره راجعدر كین وكینه بغض معناسنه در بردك مفعول
صریحیدر وز دلش غیر صریحی وبدر یا حرف صله وادات ظرف مكانیدر نبردك
مصراع ثانی مذكوره تمثیل طریقیله ایراد ایدر غزل سابقده ایلدیكی كبی
محصول بیت بزم كوزمزك یاشی سیلی اول جوانك دلندن یعنی كوكلندن
بزه كین وبغضنی طشره ایلمدی یعنی چقرمدی حاصلی نقدر كه اغلدك ایسه هیچ
بزه مرحمت وشفقت ایلمدی زیرا انك دلی سنك خاره كبیدر وبزم قطرات اشكمز
قطرات باران كبیدر كه انده بر اثر احداث ایدهمز (می خواستم كه میرمش
اندر قدم چو شمع * او خود بما كذر چو نسیم سحر نكرد * میخواستم استردم

ود یلردم دیمكدر حكایت ماضی معناسنه كه حرف بیان میرمش میرم فعل
مضارع متكلم وحده دیمكدر شین ضمیر معنا جهتندن قدمه ده صرو فدر اندر
قدمش تقدیرنده چو شمع شمعه تشبیه فناده در یعنی شمعك یانوب اولمسی
واریوب سو بیتسیدر * محصول بیت دلردم كه شمع كبی انك یعنی جوانك
قدمنده اولوب فنا اولم اما اول جوان بزه نسیم سحر كبی كذر ایلمدی یعنی
اوستمزه اوغرمدی حاصلی انك خاك پاینه جان نثار ایلمك مرادم ایدی اما اول
ترفع ایدوب بزم جانبمزه اوغرامدی (جانا كدام سنكدل بی كفایتست *
كو پیش زخم تیر تو خود را سپر نكرد * جانا منادی كدام تنقی دیمكدر عربیده
ای كبی استفهام ایچوندر سنكدل وصف تركیبیدر طاش یوركلی معناسنه
بی كفایتنه اضافتی بیانیه كفایت بو یله یرلرده عقل معناسنه در كو اصلنده كه
او ایدی كه حرف بیان ویا رابط صفت او ضمیر سنكدله راجعدر پیش زخم تیر
اضافتلری لامیه لردر خود را مفعول اولی در نكردك وسپر مفعول ثانیسی
وپیش ظرف مكانی * محصول بیت ای جان قنقی طاش یوركلی ادراكسزدر كه
سنك اوقوك زخمنك اوكنده كندینی سپر ایلمدی یعنی قنقی احمقدر كه سنك
تیر عشقك زخمنه جانی سپر ایلمیه حاصلی جمیع عالم سنك اسیر كمند عشقكدر
بلكه جان وباش فدا ایلكه جانته منت بیلورلر (ماهی ومرغ دوش ز افغان
من نخفت * وان شوخ دیده بین كه سر از خواب بر نكرد * ماهی بالق مرغ
مطلق قوش جنسیدر دریاده وقره ده اولان حیوانات دوش دون كیجه
معناسنه نخفت اویومدی خفتن یاتمق واویومق معناسنده مستعمل لغتدر
شوخ دیده بونده ظریف معناسنه بین امر مخاطبدر كور دیمكدر بینیدندن
ان شوخ دیده بین كلمه سنك مقدم مفعولیدر وسر نكردك مقدم مفعول به
صریحیدر واز خواب غیر صریحیدر بر نكر دلغتده یوقری ایلمدی دیمكدر اما
اصطلاحده قالدرمدی دیمكدر * محصول بیت دون كیجه بنم فغان وناله مدن
مرغ وماهی اویومدی یعنی قره ده وصوده اولان ذی روح آرام وقرار ایلمدی
یعنی افغان وزاری ایله جمیع اشیانك اویقوسن اوچوردم اما اول ظریف
نحسندی كوركه باشنی اویقودن قالدرمدی یعنی انكده اویقوسن اوچوردم
اما تغافل كوستروب باشنی اویقودن قالدرمدی حاصلی استهزا لكه اوروب
اویورلندی كانه كه نه ناله اشتمش اوله ونه افغان وان شوخ دیده واو حالیله
یازلمق كرك (حافظ حدیث نغز تو از بس كه دلكشست * نشنید كس كه از سر
رغبت ز بر نكرد * حافظ منادی حدیثدن بونده مطلق سوز مراددر
نغز كوزل وایی معناسنه حدیث نغز اضافتی بیانیه وتو یه اضافتی لامیه از

بس از حرف ابتدا بس بونده بسیار معناسنه درکه حرف بیان بس دلکش
وصف ترکیبیدر کشیدندن کوکل چکیجی معناسنه نشنید فعل نفی
ماضی مفرد اشتمدی دیمکدر کس کمسه که حرف بیان نشنید در از سر رغبت
نشنید ه متعلقدر سرك رغبته اضافتی بیانیه ولامیه در مجازا سر بونك
کبی یرلرده جهت معناسنه در رغبت رانك وبانك فتحه لریله وغینك
سکونیله رغب یرغب دن یعنی علم بابندن مصدردر رغب فعل وزنی اوزره
مصدر کاور بوبابدن رغبت عربیده فی حرفیله استعمال اولنسه برشیٔ میل
ایله استمکدر اما عن حرفیله استعمال اولنسه ترك ارادهٔ مخبردر زبر لفظ مشترکدر
از بردن مخفف اولوب زبرا اولمق اوستندن اوقومق معناسنه برده حرکنك
اسمی زبر اولمق وار یعنی فتحه یه زبر دیرلر وزور دیرلر واویله زبر اوست معناسنه
اسمدر عربیده فوق معناسنه اما بونده زبر از بردن مخففدر * محصول بیت
ای حافظ سنك کوزل سوزك زیاده دلکش اولدیغندن یعنی جاذب قلوب
اولدیغندن هیچ برکمسه اشتمدی که ازبر ایلمدی یعنی هرکس که سنك کوزل
سوزکی اشتدی ازبر ایلادی خواجه حضرتلرندن کلماته رغبته ترغیبدر
بو بیت بونده زبر ازبر معناسنه اولدیغی بلوب اوست معناسنه اخذ ایلین
بلمش وله ایضا (واعظان کین جلوه در محراب ومنبر میکنند * چون بخلوت
میروندان کار دیکر میکنند * واعظان جمع واعظ در الف ونونله کین اصلنده
که این ایدی ها رسمیله همزه حذف اولوب کین اولدی که حرف بیان ویا رابط
صفت این اسم اشارتدر جلوه یه جلوه بونده عرض جمال وکمالدر چون ادات
تعلیل بخلوت با حرف صله خلوت بونده مصدردر خلا یخلودن یعنی نصر
بابینك ناقص واویسندن تنها اویالکز اولمق معناسنه میروند فعل مضارع جمع
غایبدر ان اسم اشارتدر کاره وکار مقطوع عن الاضافه اولمق کرکدر که اسم
اشارت مقحم اولمیه زیرا اضافتله اولنجه اسم اشارت مستدرك اولور ان کار
دیکرك تقدیری ان کار را دیکر میکنند یعنی اول ایشی غیری ایدر یعنی محرابده
ومنبرده خلقه نصیحت ایلدکلرینك غیرینی ایدرلر وکندیلری قوللریله عامل
اولوب منتصح اولمزلر ظاهر مذکور اولان کبی در اما مشهور اضافتله اولمقدر
وطبیعتده اضافتله اولمغه معتاد ومأنوس در * محصول بیت واعظلر محراب
ومنبرده عرض جمال وکمال ایدرلر یعنی کندیلرینی صالح ومتقی عرض ایدرلر
چونکه تنهالرینه وارهلر اول ایشك غیرین ایدرلر یعنی محراب ومنبرده
سویلدکلرین عکس ایدرلر اما کار دیکره مضاف اولسه معنا بویله اولور که اول
غیری ایش ایدرلر سویلدکلرین ایلمزلر مآل بردر (حیرتی دارد دلم زین واعظان

ازبهر دل

خیره رو کانجه بر منبر همی کویند کمتر میکنند (مشکلی دارم زدانشمند مجلس
بازپرس * توبه فرمایان چرا خود توبه کمتر میکنند * مشکلی یا حرف وحدت
دارم فعل مضارع متکلم وحده داریدندن بحسب لغت طوتم دیمکدر
اما اصطلاحده بنم وار معناسنه در یعنی برمشکلم وار دیمکدر ز دانشمند
مجلس تقدیر کلام زدانشمند مجلس وعظدر اضافت لامیه ایله باز بونده
تأکید ایچوندر انجق پرس امر مخاطبدر پرسیدندن صوردیمکدر توبه
فرمایان جمع توبه فرمادر وصف ترکیبیدر فرمایدندن توبه بیوریجیلر
معناسنه خود لفظ مشترکدر که مفردده وجمعده مستعملدر بونده کندیلر
معناسنه در توبه کمتر توبه میکنندك مفعول اولیدر وکمتر ثانیسی هیچ توبه
ایلمزلر دیمکدر توبه اکسك ایدرلر دیمك دکلدر * محصول بیت خطاب
عام طریقیله بیورر که برمشکلم وار درانی واعظ مجلسدن سؤال ایله اول مشکل
مصراع ثانینك مضمونیدر که بیورر خلقه توبه ویرن شیخلر وواعظلر کندولری
نیچون توبه ایلمزلر یعنی خلقه بیوردقلریله کندولری نیچون متنصح اولمزلر
قال الله تعالی اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم (کوییا باور نمی
دارند روزی داوری * کین همه قلب ودغل درکار داور میکنند *
کوییا کانه معناسنه در باور نمی دارند باور داشتن وباور کردن اینانمقدر
یعنی باور غیریله مستعملدر منفرد مستعمل دکل اینانمق یعنی تصدیق ایلمك نمی
دارند فعل نفی مستقبل باور طوتمزلر یعنی اینانمزلر دیمکدر روز داوری اضافتی
لامیه در ویا حرف مصدر بحسب لغت حکومت کونی دیمکدر اما استعمالده
قیامت کوننه دیرلر کین که حرف بیان ویا تعلیل این همه بوقدر معناسنه دو
قلب ودغل بونده ترادف طریقیله مذکورلردر نتکم * بیت برتوا وقلب
ودغل راز زنمود * دیو را چون خور پیشت برمنود * کار داور اضافتی لامیه در
داور اغنده حاکمدر بونده معبود بالحق که الله سبحانه وتعالی مراددر
* محصول بیت مذکور واعظلر وناصح غیر منتصحلردر کانه که قیامت کوننه
اینانمزلر زیرا بوقدر ریا وحیله ومکری داور مطلقك ایشنده وعملنده ایدرلر یعنی
عبادت وطاعاتی که الله وپیغمبری مسلمانلر اوزرینه تعیین بیوردمشدر زرق
وریا ایله ادا ایدرلر خلوص طویت وصفای قلب ایله ادا ایلمزلر پس بو ایشلری
علامت انکار حشردر اول سببدن کوییا دیو بیورر حاصلی ظاهری باطننه
اویمز بر بلولمشر ایلردر (یارب این نودولتان را با خر خودشان نشان * کین
همه ناز از غلام ترك استر میکنند * یارب منادی نودولتان جمع دولتدر یکی
دولتلیلردیمکدر یعنی اصلی ونسلی دولتلی اولمیوب کندی دولته ایرشن

کسه‌لره اطلاق ایدرلر اادات مفعولدر نود ولتان نشانک مفعول صریحیدر
وباخر غیر صریحی شان شین ضمیرک جمعیدر نودولتلری تاکیددر نشان امر
مخاطبدر نشانیدندن بونده دیکمکدر نصب معناسنه بعض نسخه‌ده
باخر برنه برخر واقعدر اشکینه بیکدردمکدر یعنی بودولت جدیددن اول
فقیرلک جهتندن خرسوارلر ایدی یارب کنه فقیر ایدوب بونلری خرسوار
ایله که کندی مقدارینی بیلوب تکبر وتعظم ایلمسونلر اما باخر خود نسخه
سینک معناسی یارب کندی اشکاریله براخوره نصب ایله انلری یعنی سیس
وخربنده ایله که بوقدر متعظم اولمسونلر یالله بوتازه دولته ایریشنلری کندی
اشکاریله براخورده جمع ایله یعنی بونلری خربنده ایله که منزللرندن تنزیل
ایدوب مرکب برنه بغله ویا کندی اشکارینه بیکدر بونلری یعنی
بودولتدن اول فقیرلکدن اته وقتره سوار اولمغه قادر اولمیوب خرسوار
ایدیلر یارب کنه بونلری فقیر ایدوب خرسوار ایله زیرا بوقدر فخر ونازی ترک
کوله‌سیله ایدرلر یعنی ترک کوله‌سین سیس وسراج ایدرلر اول برده‌اق کوله
وخدمتکار معتبردر اکابر ناسه میسر در انجق زیرا انلرک قولی وخدمتکاری
اکثر فره جنسیدر هندی وحبشی ونوبی کبی پس خواجه غلام ترک
بیوردیغی انکیچوندر حاصلی زماننک نامزا نودولتلولرینک تعظم وتکبرندن
شکایتدر (بردر میخانهٔ عشق ای ملک تسبیح کوی * کاندرانجا طینت آدم
تخمیر میکنند * درک میخانه به اضافتی لامیه ومیخانه‌نک عشقه بیانیه‌در
ای ملک ندای عامدر تسبیح کویک مقدم مفعولیدر کو امر مخاطبدر
کوییدندن تسبیح سویله یعنی ایله حاصلی مسبح اول دیمکدر اصلنده که
اندردرکه حرف تعلیل اندر ادات ظرفیه ترکیبله هاء رسمیله همزه حذف
اولمشدر انجا یعنی درمیخانهٔ عشقده طینت ادم طین مطلقا بالچقدر وطینت
اخص درطیندن یعنی ادمک جسدینه ماده اولان بالچغه طینت دیرلر نتکم
تخمرت طینت ادمدن معلومدر تخمیر مصدردمیدر اسم مفعول وزنی اوزره
* محصول بیت عشق میخانه سنک قپوسنده ای ملک مسبح اولوب تسبیح
اوقو تعظیما وتکریما زیرا درمیخانهٔ عشقده حضرت ادمک وجودی وجسدی
ماده‌سنی تخمیر ایدرلر بوبیت تخمرت طینت ادم بیدی اربعین صباحا حدیثنه
تلمیحدر (حسن بی پایان او چندانکه عاشق می کشد * زمرهٔ دیکر بعشق از
غیب سر برمیکنند * حسن بی پایان اضافتی بیانیه بی ادات سلب پایاندر پایان
ایسه غایته ونهایته دیرلر او ضمیر مرفوع منفصل خدادن کنایتدر چندان
اولقدرکه حرف بیان می کشد فعل مضارع مفرد غایب اولدرر دیمکدر عاشق

مقدم مفعولیدر میکشدک زمرهٔ ده یا وحدت وهمزه حرف توسل نتکم سابقا
بیان اولمشدر زیرا زمره عربیدر بولک جمعی زمر کاورزانک ضمی ومیمک فتحیله
بعشق با حرف سبب ازغیب یعنی عدمدن سر برمیکنندک سر مقدم مفعول
صریحیدر وازغیب غیر صریحی برمیکنند استعمالده قالدررلر دیمکدر محصول
بیت اول جانانک بی نهایه وبی پایان حسنی وجمالی اولقدرکه عاشق اولدرر یعنی
انک محبت وسوداسی ایله اولقدر عشاقکه اقلیم عدمه کوچوب کیدرکنه
بربولک عاشق وصادقلری عشق ومحبتله کتم عدمدن باش قالدیروب عالم
ظهوره کاور حاصلی هرکون نقدر ادم که اولورا للهک امریله اولقدرینه
انادن طوغرنه ارتق ونه اکسک یعنی احیا وامانت حسن ازلی صاحبنک
النده‌در هرنقدرکه امانت ایدرسه اولقدر احیا ایدر دیمکدر بوحکمنده برسر
واردرکه اول سری کندی وانبیا واولیا بیلور انجق اما انرا که خبر شد خبری
بازنیامد (بندهٔ پیر خراباتم که درویشان او * کنج را ازبی نیازی خاک برسر
میکنند * بندهٔ پیر خراباتم اضافتلری لامیه که حرف تعلیل ویا رابط درویشان
او اضافتی لامیه درویشاندن مراد باده پرست متعطش رندلردر کنج را کنجک
دیمکدرر را اضافت معناسنی افاده ایدر ازبی نیازی بی ادات سلبدر نیاز احتیاج
یا حرف مصدر ازبی نیازی احتیاجسزلقدن دیمکدر خاک میکنندک مقدم
مفعول صریحی در برسر بحسب لغت باشی اوزرینه دیمکدر اما بونده اوست
مراددر فوق معناسنه محصول بیت پیرمیخانه‌نک قولیم که انک ملازملری
وباده‌سنه محتاج اولان رندلر کمال احتیاجسزلقدن خزاین واموالک اوستنه
طپراق صاچرلر یعنی کنج ومالک طپراق باشنه دیرلر حاصلی اسباب واموال دنیا
یانلرنده بی قدر وبی اعتباردر (ای کدای خانقه برجه که دردیر مغان * میدهند
ابی ودلها را توانکر میکنند * کدای خانقه اضافتی لامیه‌در کدای خانقه‌دن
مراد پیرخانقاهدن فیض تحصیل ایلمکیچون خانقاهی بکلاین عاشقلردر
برجه بونده تاکید افاده ایدر انجق وجه امر مخاطبدر جهیدندن صچره
دیمکدر مقصود اکلمه دیمکدر یعنی تیزقلق کیت که حرف تعلیل دیرمغان بونده
دیردن مراد میخانه ومغاندن میخانه جیلر میدهند فعل مضارع جمع غایب
ویررلر دیمکدر ابی یا حرف وحدت میدهند مفعول صریحی برصو ویررلر دیمکدر
که حرف بیان ویا رابط صفت دلها را میکنندک مقدم مفعول صریحیدر
وتوانکر مفعول ثانیسی * محصول بیت ای خانقه کداسی تیز اول صچره که
میخانه جیلر میخانه سنده برصو ویررلر که کوکلری غنی ایدرلر صودن مراد
باده‌درکه انی ایچک بیک قوتنه مالک اولور پس اغنیادن اولمق لازمه‌در

حاصلی پادشاه عالم اولور (خانه خالی کن زبت تا منزل جانان شود * کین
هوسناکان دل وجان جای دیکر میکنند * خانه کن صیغه سنك مفعول اولیدر
وخالی مفعول ثانیسی زبت مفعول غیر صریحی خانه دن مراد خانهٔ دلدرتا
حرف تعلیل منزل جانان اضافی لامیه درمنزل جانان شود لك خبری وتحتنده
خانه یه راجع اولان ضمیر اسمی کین که حرف تعلیل این اسم اشارتدر
هوسناکانه هوسناکان الف ونون ادات جمع ذوی العقولدن وناك نسبت
معناسنی افاده ایدر فرحناك وغمناك وغضبناك کبی دل وجان میکنندك
مفعول بهی دروجای دیکر مفعول فیهی در * محصول بیت خواجه خطاب
عام طریقیله بیوررکه خانهٔ قلبکی بتدن یعنی غیریدن خالی ایله تاکه جانان ازله
منزل اوله زیرا بو اهل هوس وهوا یعنی اهل دنیا جان ودلی غیریلره مقام
ومنزل ایدرلر حاصلی عاشق صادق اولدرکه خانهٔ دلنده جاناندن غیری یه مقام
ومکان ایدنمیه پس دنیا ومافیها هرکز خاطرینه خطور ایلمیه وبوره سنه
اوغرامیه بعض نسخه ده بو بیت بویله واقعدر (خانه خالی کن دلا تا منزل
سلطان شود * کین هوسناکان دل وجان جای لشکر میکنند * سلطاندن
مراد جاناندر ولشکردن مراد اغیاردر یعنی دنیا ومافیها حاصلی ماسوا
(صبحدم از عرش می امد خروش عقل کفت * قدسیان کویی که شعر حافظ
ازبر میکنند * بعض نسخه ده صبحدم یرینه وقت صبح واقعدر ایکیسنك
معناسی بردرمی امد کاوردی دیمکدر خروشی یا حرف وحدت ویا تنکیر
ایچوندر صبحدم مبتدا ومابعدی خبری وعقل مبتدا وکفت خبری ومصراع
ثانی کفتنك مقول قولی قدسیاندن بونده مراد ملائکه ایله ارواح پاکاندر
کویی فعل مضارع مخاطبدر یعنی اشیدیدك دییدك حاصلی اشتسك دیردك
معناسنه که حرف بیان شعرك حافظه اضافتی لامیه درومیکنندك مقدم
مفعول صریحی درواز بر غیر صریحی * محصول بیت صباح وقتنده عرش
اعظمدن خروش کاوردی عقل بکا دیدی کویا که قدسیلر حافظك شعرینی
ازبر ایدرلر خواجه نك مرادی کندی شعرینك علو مکانی ونباهت شانی
بیاندر شویله که ارواح قدس ازبرلیکه حقیقی در شعرانك بونك کبی کلماتی
اکثرا دعاییٔ اولور اما خواجه خصوصنده جایزدرکه عالم رؤیاده ویا حال
مکاشفه ده واقع اوله وله ایضا (دانی که چنك وعود چه تقریر میکنند * پنهان
خورید باده که تعزیر میکنند * دانی خطاب عام مقام استفهامده واقع اولمش
فعل مضارع مخاطبدرکه حرف بیان چنك وعود بر معروف سازلر اسمیدر
چه میکنندك مفعول اولی وتقریر مفعول ثانیسی وجمله خبر مبتدادر وجملهٔ

از بحر مضارع

اسمیه دانیدنك مفعولیدر میکنندك فاعلی تحتنده چنك وعوده راجع ضمیردر
وعودلك مقرری مصراع ثانینك مضمونیدر پنهان خورید پنهان ونهان کزلی
دیمکدر خورید فعل امر مخاطبدر باده مفعولی که حرف تعلیل تعزیر لفظ
مشترکدر تعظیم وتوقیر له تادیب ما بیننده بوندن درکه حددن اکسك ضربه
تعزیر دیرلر ایکنجی میکنندك فاعلی اهالی شرعدرکه باده یه یساغ ایدرلر *
محصول بیت بیلورمیسین چنك وعودنه تقریر ایدرلر دیرلرکه باده یی کزلی ایچك
که تعزیر ایدرلر تعزیردن بونده مراد حددرکه شارب خمره اوررلر نهایتی قافیه
ضرورتیچون تعزیر دیمشلر دلشاد خاتونك یساقلرینه تلمیحدر (ناموس عشق
ورونق عشاق می برند * عیب جوان وسرزنش پیر میکنند * ناموس لغت
عربیده شول کمسه دیرکه غیردن حفظ ایلدکی سری اکا اظهار ایلیه سن
کمسه یه دیمك شرطیله حضرت جبریل امینه ده ناموس دیرلر اما اعجام
عرض دیرلر پس معناسنه ناموس عشق اضافتی لامیه دررونق لغتده قلیجك
صوینه وکوزللکنه دیرلر اما بونك کبی یرلرده یوزصویی مراددر یعنی
عرض معناسنه درناموس کبی میبرند فعل مضارع جمع غایبدر ایله دیرلر
معناسنه عیب جوان اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر سرزنش پیر
اضافتیده بویله در سرزنش توبیخ معناسنه یعنی باشه قاقق میبرندك
میکنندك فاعلی سابقا ذکر اولنان اهالی شرعدرکه منهیاته یساغ ایدرلر *
محصول بیت بو بیتده چنك وعودلك مقررلرندندر یعنی جمعا تقریر
ایلدکلرندندر بو تقریره واصل اولمیانلر بو بیتی تأخیر ایلمشلردر حاصلی چنك
وعود دیرلرکه عشقك عرض وناموسنی وعشاقك رونق وکوزللکنی
ایلدییورلر عاشق اولان جوانه عیب وپیر عاشقه سرزنش وتوبیخ ایدرلر حاصلی
عالم بو صورته کیردی اول ایکی حال اوزره قالمدی عیش وعشرت وذوق وصفا
رونقی قالمدی هرکس بر کوشه یه چکلجك زماندرکه عرض ومال وجانی
عوان الندن تخلیص ایلمکه قادر اوله بو بیتده مذکور تلمیحلردندر
(کوینددرمز عشق مکوییدو مشنوید * مشکل حکایتیست که تقریر میکنند
* کویند فعل مضارع غایبدر سویلرلر دیمکدر رمز عشق اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر رمز دودقلر ایله وکوزلر ایله وقاش ایله اشارته دیرلر
اما بونده رمز عشقدن مراد سر عشقدر مکویید نهی مخاطبدر سویلمك
دیمکدر رمز عشق مقدم مقول قولیدر مکوییدك واو حرف عطف مشنوید
معطوفدر مکوییده فعل نهی جمع مخاطب اشتمك دیمکدر حکایتیست یا حرف
وحدت ویا تنکیر که حرف بیان * محصول بیت دیرلرکه سر عشقی ورمز

محبتی سویلمك واشتمك ودیكلمك خواجه بیورركه بو بر مشكل حكایه‌در كه تقریر ایدرلر یعنی عشق ومحبت رمزینی سویلیوب ودكلمك زیاده مشكل قصه‌در زیرا جان وتنمزانكله نشو ونما بولمشدر یعنی عشق ومحبت مصاحبی غدای روحمزدر ان‌سز بر نفس حیات ممكن دكلدر (ما از برون در شده مغرور صد فریب * تا خود درون پرده چه تدبیر میكنند * مابزده‌یكدر از برون در قپودن طشره یعنی خارجدن شده اصلنده شده ایم ایدی ماقرینه‌سیله ضرورت وزنیچون تخفیف قلندی مغرور اسم مفعولدر غافل معناسنه الدانمق معناسنه اولان غروربوندن ماخوذدر زیرا بركسه غافل اولمینجه الدانمز تنكیر ولدی مغرورده مبیندر صد فریبه اضافتی لامیه فریب الدانمه‌نك اسمیدر تا بونده عجبا معناسنه درخود بونده تحسین لفظ ایچون كلمشدر درون پرده اضافتی برون دركبی فی معناسنه تدبیر ایشه نظر ایلمكه دیرلر كه صوكی نره‌یه وارر یعنی مرجع ومآلی نه اولور بو بیتی مجازی جانانه وحقیقی سبحانه صرف ایلمك قابل ایكن خلاف معنیه چكوب تأویل ایلمك انحراف طبعدندر * محصول بیت بز جانانك سرایی قپوسندن طشره یوزدرلی الدانمه ایله مغرور اولمش ایز یعنی طشره‌ده قبل جاناندن بزه كاه وعدهٔ وصل وكاه مژدهٔ قتل كتوروب بزی الدارلر اما عجبا جانان سرایننك پرده‌سی ایچنده یعنی پرده‌سنك اردنده معلوم دكلدر كه مقبول وموصولمیز ویا مردود ومطرودمی ایز زیرا جانانك سرایی وكوكلی عالم كبرادر كوكلنه كرمین طشره‌دن كوكلنده نه وار ایدوكنی نه بیلور یعنی بلمز تنكیر سرایه كرمین اول سرایده نه وار ایدوكنی بلمز (تشویش وقت پیر مغان میدهند باز * این سالكان نكر كه چه باپیر میكنند * تشویشك وفتنه وقتك پیره اضافتلری لامیه وپیرك مغانه بیانیه تشویش میدهندك مقدم مفعولیدر وسالكان فاعلی وباز لفظی این سالكانه مقیددر سالكاندن مراد بونده رندلردر نكر فعل امر مفرد مخاطبدر كور ونظر ایله معناسنه كه حرف بیان باحرف صله چه مقدم مفعولیدر میكنندك صریح وباپیر غیر صریح محصول بیت پیر مغانك وقتنه تشویش ومضایقه ویرلر كنه بو سالكلر یعنی رندلری كور پیره نه ایشلر ایلرلر یعنی باده‌سنی ایچوب مستفیض اولدقلری وذوق وصفا سوردكلری یتمز كه كلندر بنی اوغورلیوب باده حقنی كسوب نیجه درلو اهانت وحقارت ایدرلر (صد آب روبنیم نظر میتوان خرید * خوبان درین معامله تقصیر میكنند * آب روا اضافتله یوزصویی در یعنی عرض معناسنه نیم نظر اضافتی لامیه‌در خرید بونده خریدن معناسنه در خوبان مبتدا تقصیر خبری ودرین معامله تقصیره متعلق * محصول بیت یارم نظرله یعنی ادنی

التفاتله یوزدرلی یوز صویی صاتون الق اولور یعنی ممكندر اما خوبلر بو معامله‌ده تقصیر ایدرلر یعنی ممكندر كه حسن التفاتله هر كسك دلنی فریفته ایده‌لر وكندیلرك اسیر كمند محبتی قیله‌لر اما بو معامله‌ده تقصیر ایدوب اهمال ایدرلر (قومی بجد وجهد نهادند وصل دوست * قومی دیگر حواله بتقدیر میكنند * قومی ده یا حرف وحدت بجدك باسی حرف صله نهادنده متعلق ونهادندك فاعلی قومه راجع ضمیر وصل دوست مفعول به صریحیدر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی در قومی دكریا حرف وحدت دكر بونده غیر معناسنه حواله میكنندك مقدم مفعول صریحی وبتقدیر صریحیدر * محصول بیت بر قوم كه دوستك وصلنی جد وجهده یعنی سعیه حواله ایلرلر حاصلی وصل جانان سعی وكوششله میسر دردیرلر وبر قوم دخی تقدیر یزدانی‌یه حواله ایلرلر یعنی دیدیلر كه ازلده مقدر اولدیسه جد وجهد سز میسر اولور اما ازلده مقدر اولمدیسه سعی وكوششله میسر اولمز (فی الجمله اعتماد مكن بر ثبات دهر * كین كارخانه ایست كه تغییر میكنند * فی الجمله حاصل كلام دیمكدر اعتماد مكن ایلمه یعنی طیانمه بر ثبات دهر بر بونده حرف صله ثبات بقا معناسنه دهر دن بونده مراد دنیادر كین كه حرف تعلیل این اسم اشارت كارخانه ایست سابقا بیان اولنمش ایدی كه كارگاه كارخانه بر نیجه كمسنه ایش ایشلدیكی یره دیرلر بونده كارخانه‌دن مراد دنیادر وایست همزه حرف توسل ویا حرف وحدت وسین وتا ادات خبر بو بر كارخانه دردیمك اولور كه رابط صفت تغییر میكنندك مقدم مفعول صریحی در ضمیر تقدیریله تقدیر كلام تغییرش میكنند در * محصول بیت حاصل كلام دهرك ودنیانك ثبات وبقاسنه اعتماد ایلمه زیرا بو دنیا بر كارخانه دركه انی تغییر ایدرلر یعنی العالم متغیر حسبنجه بر حال اوزره قرار ایلمز بلكه اهلنه كاه صفا وبرر وكاه كدر پس بونك اسباب وخطامیله مغرور اولوب بوكا اعتماد ایلین غافل دایرهٔ عقلدن بیروندر (جز قلب تیره هیچ نشد حاصل وهنوز * باطل درین خیال كه اكسیر میكنند * جز غیر معناسنه قلب تیره اضافتی بیانیه‌در بونده تیره‌دن سیاه مراددر نتكیم سابقا تا حرفنده قلب سیاه بود ازان در حرام رفت دیمشدر پس قلب تیره‌دن مراد محض قلبدر كه هیچ بر عملكنده یكمیه نشد فعل ماضی مفرد غایب حاصل فاعلی واو حرف حال هنوز زمه راجع ثانی‌یه مرهوندر معناسی الان ودخی دیمكدر باطل موصوف محذوفك صفتیدر تقدیر كلام قوم باطل دیمكدر درین خیال اصلنده درین خیالندر ضرورت وزنیچون نون ودال حذف اولندی قوم باطل بو خیالده‌درلر كه حرف بیان خیال اكسیر كیمیا میكنندك مقدم مفعولیدر * محصول بیت

خواجه بو بیتده کیمیا کرلره واولمز بتمز باطل اعماله کوشش ایدنلره اعتراض
ایدرکه قلب سیاهدن غیری هیچ نسنه حاصل اولمدی حال بوکه آلان کیمیا کر
دیدکی قوم باطل بو خیالده وبو فکرده درلر که اکسیر ایدرلر یعنی هر نه قدر که
عملرندن قلب سیاهدن غیری نسنه حاصل اولمز اعتقادلری بودر که بو ایشی
یعنی کیمیا کرلکی کماله ایرشدیره لر بعض نسخه ده باطل یرینه باطن یازر باطنی
باطلدن فرق ایلمزلر (می خور که شیخ وحافظ ومفتی ومحتسب * چون نیك
بنکری همه تذویر میکنند * خواجه خطاب عام طریقیله بیورر می خور
شراب ایچ که حرف تعلیل یعنی شراب ایچ که بونلرك هر برینك بر ایشی
واردرکه می ایچمك اکا کوره جزویدر چون حرف تعلیل بنکری فعل مضارع
مفرد مخاطبدر چونکه ایو نظر ایلیه سن یعنی امعان نظر قیله سن ایشلری
واردرکه شراب ایچمك اکا نسبت صغایر مرتبه سنده در زیرا شیخلر یاوزرقدن
خالی دکل وحافظ شاعردر شاعر ایسه یلانجی اولور مفتی دخی سلاطین
خاطری ایچون ضعیف قول اوزره فتوی ویرر ابو السعود سلطان سلیمان
خاطری ایچون ملعون قزلباشیله مصالحه یه فتوی ویردیکی کبی محتسبلر
دخی خلقی شرب خمردن وسایر مناهی شرعدن منع ایدرلر اما کندیلری
ممنوع اولمزلر پس خواجه نك چون نیك بنکری همه تزویر میکنند بیوردیغی
امعان نظر ایلسك بونلرك جمله سی حیله وخدعه دن خالی دکل پس
بونلر که ارکان دین اولوب تذویر ایدنجه باده نوشلری نیچون حد ایدرز وله
ایضا (آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند
* آنان آنك جمعیدر عقلادن عبارت اولدیغیچون الف ونونله جمع اولدی
خا کرا کنندك مفعول اولی وکیمیا مفعول ثانیسی وبنظر مفعول غیر
صریحی باحرف سبب ونظردن مراد التفاتدر آیا بونده عجبا معناسنه در بود
فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی تحتنده مستتر این حالدن کنایت تقدیر کلام
آیا این حال بود که حرف بیان کوشهٔ چشمی اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت
کوشهٔ چشمی کنندك مقدم مفعول صریحی در وبما غیر صریحی باحرف صله
* محصول بیت انلر که قوت تأثیر نظرله طپراغی آلتون ایدرلر یعنی قره طپراق
کبی برنا قابل جاهلی بمن نظرلریله آلتون کبی مقبول ومطبوع ایدرلر عجبا
بو حال اولورمیکه برکوز اوجی بزه ایده لر یعنی برکوز اوجیله بزه ایده لر یعنی
برکوز اوجیله بزه التفات ایدوب کیمیا مقامنه ایصال ایده لر حاصلی شونلر که
قوت قابضه سیله طپراق کبی بیمقدار مبتدیلری کماله ایصال ایدرلر عجبا اوله میکه
بن ناچیز وبیمقداره برکوز اوجیله نظر ایلیه لر (یك نظر افکن که مستغنی شوم

رد سروری وشمعی

از بحر مضارع

زانسای جنس * سك که شد منظور نجم الدین سکانرا سرورست (دردم
نهفته به ز طبیبان مدعی * باشد که از خزانهٔ غیبش دوا کنند * دردك میم
متکلمه اضافتی لامیه در نهفته کزلی عربیده خفی معناسنه در حذف ایصال
قیلمشدر تقدیر کلام دردم نهفته شده ویا نهفته بوده به بونلرك مصدرلرنده
تقدیر ایلمك جایزدر تأمل تدر به یك معناسنه در نیك معناسندن اخص در
ز طبیبان نهفته به متعلقدر مضافدر مدعی به اضافت بیانیه ایله مدعی طبیبلر
شونلردر که علم طبده مهارت دعواسنی وتفرد ادعاسنی ایدرلر اما علم طبك
موضوعی ندر دیو سؤال ایلسك موضوع ندر دیو سندن استفسار ایدرلر باشد
فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی قافیه واقع اولان دوادر که حرف بیان خزانه
مال قونیلان یردر خزینه معناسنه جمعی خزاین کلور خزانه نك غیبه اضافتی
بیانیه در شین ضمیر معنا جهتندن دوایه مقیددر دوایش تقدیرنده کنندك
فاعلی خدادر صیغهٔ بی تعظیما جمع ایلمشدر * محصول بیت بنم دردم مدعی
طبیبلردن کزلی اولمق یکدر یعنی مدعی طبیبلره دردوالمم عرض ایلمم زیرا بنم
دردم عشق دردیدر بونلر ایسه بو کتابدن برفصل وبرباب اوقومشلر پس بنم
دردم بونلردن دوا پذیر اولمز وبونلره عرض ایلمك ضایعدر رابعدی بونلره عرض
ایلمز اوله که الهك غایب خزینه سندن دوا ایلیه لر یعنی الله ایلیه مصراع ثانی
انشاء تمنی وترجی یه قابلدر تأمل تدر (چو حسن عاقبت نه برندی وزاهدیست
* آن به که کار خود بعنایت رها کنند * چون ادات تعلیل حسن عاقبت
اضافتی بیانیه در عافیت اسمدر مصدر مابیننده مشترك لفظدر فعلی افعال ایله
مفاعله بابندن کلور ثلاثیسی بو معناده مستعملدر عافاه الله عافیة درلر عافیت
لغتده الله تعالی قولندن بلایی وعذابی دفع ایلمکه دیرلر اما اصطلاحده پرهیز
کارلغه دیرلر که حرف بیان کار خود اضافتی لامیه در عنایت بونده ارادت
معناسنه در مضاف الیه محذوفدر تقدیر کلام بعنایة الله رها کنند بحسب
لغت صلی ویره لر دیمکدر اما مراد بونده تسلیم وتفویضدر * محصول بیت
چونکه حسن عاقبت رندلغله وزاهدلغله دکلدر اول یکدر که هر کس کندی
ایشنی اللهك ارادتنه تفویض ایلیه چونکه اللهك عذابندن وقهرندن سالم
وخالص اولمق رندلغله وزاهدلغله دکلدر پس اول حال یکدر که هر کس کندی
عملنی ارادت اللهه تفویض وتسلیم ایلیه بعض نسخه ده عافیت یرینه قاف
وباایله عاقبت واقعدر قاف وباایله بویله اولنجه معنی قولای اولور (معشوق چون
نقاب زرخ برنمی کشد * هر کس حکایتی بتصور چرا کنند * چون ادات
تعلیل نقاب یوز اورتیسی برنمی کشد بحسب لغت یوقری چکمزدیمکدر

اما بونده نقابن چقاروب یوزین کوسترمز دیمکدر یعنی رفع نقاب ایلمز حکایتی
یا وحدت نوعیه در رو حکایت مقدم مفعولیدر کنندك تصور کننده متعلقدر
چرا جیم عجمینك کسریله وفتحیله مقام استفهامده مستعمل لغتدر نیچون
دیمکدر کنندك فاعلی تحتنده هرکسه راجع ضمیردر * محصول بیت چونکه
معشوق رخندن نقابنی قالدرمز یعنی یوزینی کمسه یه کوسترمز پس هرکسه
نیچون تصورله انی بردرلی حکایت ایدرلر یعنی چونکه جانان کمسه یه روینی
سیرایتدرمز پس هرکس انی نیچون برغیروجهله وصف ایلرایمدی کورمینجه
وصف تخمین وقیاسله وصفدر وتخمین وقیاسله وصف شایبهٔ کذبدن خالی
دکلدر پس کورمینجه وصف کذبدن خالی دکلدر (حالی درون پرده بسی فتنه
میرود * تا آنکهی که پرده برافتد چها کنند * حالی وحالیا استعماللرنده آلان
معناسنه درون پرده اضافتی لامیه درود درون ایچ معناسنه یعنی برنسنه نك
ایچریسی پس درون پرده پرده نك ایچریسی یعنی اردی دیمکدر بسی وبسا
وبس وبسیار بر معنایه چوق دیمکدر رفتنه لغت عربیده امتحان واختبار
معناسنه در اما اکثر جنونده وقرشقلقلرده استعمال اولنور میرود بونده واقع
اولور معناسنه تا بونده عجبا معناسنه که حرف بیان برافتد بر حرف تاکید افتد
همزه نك فتحیله وضمیله لغتدر فعل مضارع مفرد غائبدر دوشه دیمکدر
چها چه نك جمعیدر اسلوب عجم اوزره نلر دیمکدر چها کنندك مقدم مفعولیدر
* محصول بیت حالیا پرده ایچنده چوق فتنه واقعدر یعنی تنهاسنده هرکسك
بر مخالف کاری واردر عجبا اول زمانکه هرکسك اعمال وافعالی دار آخرتده
ظاهر وهویدا اوله نلر ایلر یعنی مخفیجه ایلدکاری فسوق اشکاره اولنجه عجبانه
عذر ایلردیمك اوله بیت نقدها را بود آیا که عیاری کیرند * تا همه صومعه
داران پی کاری کیرند (کرسنك ازین حدیث بنالد عجب مدار * صاحب
دلان حکایت دل خوش ادا کنند * حدیثدن بونده مراد سخن عشقدر
بنالد باء تاکیدله فعل شرط عجب مدارك مقدم مفعولیدر مدار فعل نهی
مفرد مخاطب عجب طوتمه دیمکدر صاحب دلان اصحاب قلوب حکایت دل
ادا کنند مقدم مفعولیدر وفاعلی صاحب دلاندر * محصول بیت بو عشق
قصه سندن وحدیثندن اکر طاش اکلرسه عجب طوتمه یعنی تعجب ایلمه
مصراع ثانی حکم تعلیلده در یعنی صاحب دللر واصحاب قلوب کوکل
حکایه سنی کوزل ادا ایدرلر حاصلی ارباب دل کوکل حکایه سنی خوب ادا
ایلدکلرندن اکر طاشلر اکلیوب اشجار پاره لنورسه عجب دکلدر (بی معرفت
مباش که در من یزید عشق * اهل نظر معامله با آشنا کنند * بی ادات سلب

بونده معرفت اطلاق اوزره مذکوردر اما مقصود معرفة الله در مباش فعل نهی
مخاطب اولمه دیمکدر که حرف تعلیل من یزید مزاد معناسنه عشقه اضافتی
بیانیه در من یزید عشق مزاد عشق دیمکدر اصل کلام بیع من یزید عشقدر
حذف اصالله واقعدر اهل نظر اضافتی لامیه معامله کنندك مقدم
مفعولیدر با آشنا کننده متعلقدر واهل نظر فاعلیدر * محصول بیت معرفتسز
اولمه عشق بازارنده وچارسوسنده اهل نظر یعنی عشاق آشنا ایله معامله ایدرلر
ناسیله وبیکانه ایله ایلمز حاصلی اهل معرفت اهلیله معامله ایدرلر نااهلله ایلمزلر
* بیت کند هرجنس با همجنس پرواز * کبوتر با کبوتر باز با باز (میخور که
صد کناه زاغیار در حجاب * بهتر ز طاعتی که بروی وریا کنند * میخور باده ایچ
مرادی باده ایچمکه امر دکلدر بلکه مقصودی بودر که شراب اکرچه حرامدر
اما ریادن اولادر که حرف تعلیل عجم کناه لفظنی زاغیاره مضاف اوقور اما
رومیلر ساکن اوقور حاصلی موصوفك صفته اضافتی قبیلندندر اغیاردن
مراد منکرلردر به یك دیمکدر تر ادات تفضیل طاعتیده یا وحدت نیچوندر که رابط
صفت روی وریا عطف تفسیری قبیلندندر * محصول بیت باده ایچ که
اغیاردن کزلی یوز کناه بر طاعتدن یکدرکه روی وریا ایله ایدرلر یعنی اللهله قول
مابیننده اولان کناه زرق وریا ایله اولان عبادت وطاعتدن یکدر دیمك اولور
زیرا ریا کفره ایرشدیرر اما حق الله توبه واستغفارله ساقط اولور بوندن مراد
ریایی ذم در که شرك خفیدر (پیراهنی که آید ازو بوی یوسفم * ترسم برادران
غیورش قبا کنند * پیراهنی یا وحدت که رابط صفت آید فعل مضارع مفرد
غایب کاورد دیمکدر بوی یوسف اضافتی لامیه میم متکلم معنا جهتنده ایده
مقیددر ترسم فعل مضارع متکلم وحده قورقرم دیمکدر برادران الف ونونله
جمع اولمش ذوی العقولدن اولدیغیچون غیوره اضافتی بیانیه غیورك شینه
اضافتی لامیه در شین ضمیر یوسفه راجع ویا پیراهنه راجع علی کل حال
پیراهن قبا کنندك مقدم مفعولیدر قبا کنند عجم اصطلاحلرنده یرتمقدن
تعبیردر نتکم سابقا بیان ایلمش ایدك * محصول بیت برکوملك که اندن بکا
حضرت یوسفك قوقوسی کاور قورقرم که یوسفك غیرتلو قرنداشلری انی
یرتارلر بو بیت حضرت یوسفك بعضی احوالنه تلمیحدر نتکم حضرت یوسف
قصه لرنده مذکور ومسطوردر * بیت دیرمی چند بشیر ای باد بر کنعان کذر
* مژدهٔ پیراهن یوسف بر یعقوب را (بکذر بکوی میکده تا زمرهٔ حضور
اوقات خود ز بهر تو صرف دعا کنند * بکوی با حرف صله میکده یه
اضافتی لامیه در تا حرف تعلیل زمره بولك حضور جمع حاضردر شهود جمع

شاهداولدیغی کبی زمرهٔ حضور حاضر جماعت معناسنه در اوقات خود
اضافتی لامیه در بهر ادات تعلیل زبهر توسنك ایچون دیمکدر صرف دعا
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر اوقات خود صرفك معمولی وصرف
دعا کنندك مفعولی وزمرهٔ حضور مبتدا ومصراع ثانی خبری محصول بیت
میخانه محله سنه اوغره تا که حاضر جماعت کندی وقتلرینی سنکیچون دعایه
صرف ایلیه لر حاضر جماعتدن مراد عشاقدر یعنی باده خانه محله سنه کذر ایله
تا که صفوف عشاق اوقات خمسه لرینی سنك دعاکه صرف ایلیه لر (پنهان
ز حاسدان بخودم خوان که منعمان * خیر نهان بسی ز برای خدا کنند *
بخودم با حرف صله میم متکلم معنا جهتنده خوان صیغه سنه مقیددر ضمیر
منصوب متصل معناسنه که حرف تعلیل منعمان مصراع ثانی یه مرهوندر
منعمك جمعیدر افعال بابندن اسم فاعل صیغه سیدر صاحب نعمت معناسنه
خیر نهان اضافتی موصوفك صفته اضافتیدر بسی چوق زاء مفرده ابتدا
ایچوندر برای ادات تخصیص برای خدا الله ایچون دیمکدر خیر نهان کنندك
مقدم مفعول صریحیدر ز برای خدا اخیره متعلقدر محصول بیت حاسدلردن
بنی کندیکه مخفی دعوت ایله زیرا صاحب سعادت منعملر کزلی خیری الله
ایچون چوق ایدرلر یعنی بنی وصلکه دعوت ایدرسك نهانی دعوت ایله
حاسدلر اکاه اولمیون زیرا اصحاب خیر الله ایچون اشلدکلری ایشی خلقدن
پنهان ایدرلر که مبرور ومقبول اوله (حافظ دوام وصل میسر نمی شود * شاهان
کم التفات بحال کدا کنند * حافظ منادی دوام وصل اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر معناده صفتك موصوفه اضافتیدر وصل دایم معناسنه نمی شود
نفی استمرار ایچوندر مصراع ثانی ارسال مثل حکمنده در کم معنا جهتنده
کننده مقیددر تقدیر کلام بحال کدا کم التفات کنند در سابقا برابکی برده تنبیه
اولمشدیکه کم بونلر کبی مقامده محض عدمدن کنایه در بحال التفاته متعلقدر
محصول بیت ای حافظ وصل دایم میسر اولمزبلی شاهلر کدا لره التفات ایلازلر
کم التفات ایدرلر یعنی دوام وصال التفات شاهه یعنی جانانه موصولدر
جاناندن کم التفات اولنجه دوام وصل میسر اولمز خواجه عدم استدامت
وصالدن شکایت ایدر مشاهدة الابرار بین التجلی والاستتار وله ایضا (شاهدان از بحر رمل
کردلبری زین سان کنند * زاهدان را رخنه در ایمان کنند * شاهدان الف
ونونله جمع اولمش ذوی العقولدن اولدیغیچون شاهد لفظ مشترکدر بونلر کبی
یرلرده مات معناسنه اولان معنادن مأخوذدر تشبیه طریقیله محبوبلر دیمکدر
دلبریده یا مصدریه زین سان بونلر کبی دیمکدر دلبری مقدم مفعولیدر
کنندل

کنندك در ایمان مفعول فیهیدر محصول بیت اکر محبوبلر دلبرلکی وشیوه یی
بونلر کبی ایلرلرسه یعنی بزحالا کوردیکمز کبی دلبرلك ودلفریبلك ایدرلرسه
زاهدلرك ایمانلرنه رخنه احداث ایدرلر یعنی دینلرینه وایمانلرینه خلل وضرر
ویررلر حاصلی عبادوزهاد هب عاشق اولوب رسوای عالم اولایسردر (هرکجا
ان شاخ نرکس بشکفد * کل رخانش دیده نرکسدان کنند * شاخ
نرکسدن مراد بونده خواجه نك جانانیدر بشکفد با حرف تأکیددر شکفد
فعل مضارع مفرد غایبدر کل رخان الف ونونله جمع اولمش ذوی العقولدن
اولدیغیچون کل یکاقلیلر دیمکدر شین ضمیر شاخ نرکسه راجعدر نرکسدان
وقلمدان وسورمه دان کبی ظروف مکانیه دندر نرکسلك دیمکدر یعنی نرکس
طوراجق یر کنندك مفعول اولیدر نرکسدان مفعول ثانیسی * محصول بیت
هر یرده که بزم اول شاخ نرکسمز اچله یعنی جانانمز ظاهر اوله کل رخ محبوبلر
دیده سنی اکا نرکسدان ایدرلر یعنی کوزلرنده اکا یر ایدرلر حاصلی ناظر اولورلر
کوزلرنده اول ثابت اولور شویله که کوزلرندن کتمز (یارما چون سازد اغاز
سماع * قدسیان از عرش دست افشان کنند * یارما اضافتی لامیه چون
ادات تعلیل سازد فعل مضارع مفرد غایبدر ایلمه معناسنه اغاز سماع اضافتی
مصدرك مفعوله اضافتی قبیلندندر سماعدن بونده مراد نغمه واوازدر رقص
معناسنه دکلدر قدسیان الف ونونله جمع اولمش قدسینك جمعیدر یعنی ملایکه
وارواح مقربین دست افشان کنند الفرصر لر دیمکدر دست کنندك مفعول
اولی وافشان مفعول ثانیسی * محصول بیت چونکه بزم جانانمز نغمه یه
وزمزمه یه اغاز ایلیه یعنی شروع ایلیه عرشدن قدسیلر ال قرصرلر واصول
اهنك طوترلر یعنی شوق وذوقدن خالی اولمیوب جانانك نغمه سنه اویرلر
(رو نماید افتاب دولتت * کرچو صحبت آیینه رخشان کنند * نماید فعل
مضارع مفرد غایبدر نماییدندن بونده متعدیدر کوستر دیمکدر رو مقدم
مفعولیدر افتاب فاعلیدر دولته اضافتی بیانیه در دولتك تاء خطابه اضافتی
لامیه در تاء ضمیر معنا جهتنده نماید ه مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه
کرا کردن مخففدر چو واو رسمیله ادات تشبیه در صحبت تاسی معنا جهتنده
اینه یه مقیددر مضاف الیه حذفیله تقدیر کلام اینهٔ قلبت در رخشان صفت
مشبهه در رخشیدندن بلدرامق معناسنه داللهدر درخشیدنده افتدر
بو معنایه بلکه اول بوندن مخففدر اینه کنندك مفعول اولیدر رخشان
مفعول ثانیسی وفاعلی جناب عزت کبریادر تعظیما جمع قلنمشدر * محصول
بیت سکا افتاب دولت یعنی جانان ویا وصال جانان یوز کوستر اینهٔ قلبکی

عشق صيقليله مجلا ايدرسن وپاك بين وپاك نظراولورسن سكا محبوب حقيقى
ومجازى ميسراولور (عاشقانرا برسرخود حكم نيست * هرچه فرمان
توباشدآن كنند * عاشقانرارا ادات تخصيص عاشقلرك ديمكدر سرخود
اضافتى لاميه برسرخودكندى باشنه ديمكدر برسرخود مقدم مفعوليدر
حكم مصدر هرچه احاطهٔ افراد ايچوندر فرمان تو اضافتى لاميه باشد
فعل مضارع مفرد غايبدر فاعلى هرچه به ويا فرمان تويه راجع ضميردر انكده
مشاراليهى هرچه ويا فرماندر وكنندك مقدم مفعوليدر * محصول بيت
عاشقلرك كندى باشنه حكمى يوقدر يعنى باشنه بيورق دكل بلكه هرنسنه به كه
سنك فرمانك اوله انى اشلرلر حاصلى عاشقلر معشوقك محكوميدر
كندى باشنه حاكم دكللردر وبالجمله مأمورلردر آمر دكللردر (مردم چشمم
بخون اغشته شد * دركجا اين ظلم برانسان كنند * مردم چشم اضافتلرى
لاميه لردر ومبتدا واغشته شد خبرى بخون اغشته شده متعلق اغشته شد
فارسيده اسم مفعولدر دركجا دربونده كجاده كى معناى ظرفيتى تأكيد ايدر
زيرا كجا ظروف مكانيه دندر عربيده اين كبى پس ادات ظرفه محتاج دكل
فافهم انسان بونده ايهام طريقيله مذكوردر يعنى بشره ومردم چشمه
عرب انسان ديرلر عجم مردم ديديكى كبى * محصول بيت بنم كوزم ببكى قانه
آلوده واغشته اولدى يعنى اولقدر كريه ايلدم كه چشممدن خون كلدى
ومردم چشمى آلوده ايلدى پس بوظلمى انسانه نه برده ونه محلكنده ايدرلر
استفهام انكارى طريقيله اين ظلم ديديكى مردم چشمنى خون آلوده ايلمكدر
حاصلى مردم ديده سنى خون آلوده ايلمك انسانيت دكل (اى جوان سروقد
كويى بزن * پيش ازان كز قامتت چوكان كنند * چوكانه سروقد اضافتى
بيانيه سروقد واولك سكونيله وصف تركيبيدر سروبويلى ديمكدر كويى
ياء ثانيه وحدت ويا تنكير ايچوندر بزن با حرف تأكيد زن فعل امر مخاطبدر
پيش اوكدر قدام معناسنه ازان اصلنده ازان ايدى ايكى همزه ايله وصله
دوشمش اسم اشارت بره معهود وقته اشارت ايدر تقدير كلام پيش ازان وقت
ديمكدر كز اصلنده كه ازايدى كه حرف رابط صفت از ابتدا ايچوندر قامتت
تا ضمير خطاب قامتك تايه اضافتى لاميه در چوكان جيم وكاف عجميله در
تعريب ايدوب صولجان ديرلر براوجى اكرى دكنكدر كه كشلر عصاسى كبى
انكله ات اوزرنده طوب اوينى اوينارلر چوكان كنندك مقدم مفعوليدر
باقيلرا كا متعلقدر * محصول بيت اى سروبويلى يكيت بر كوى اور يعنى بر عمل
صالح ايشله بوادا آره لرنده حسن عملدن كنايه در اول وقتدن اول كه

قامتكدن چوكان ايدرلر يعنى بيراولوب قدك منحنى اولمزدن اول عبادت
وطاعت ايله (پيش چشمم كمترست از قطرهٔ * ان حكايتها كه از طوفان كنند *
پيش چشم اضافتلرى لاميه لردر قطرهٔ ده يا وحدت ايچوندر * محصول بيت
بنم كوزم قتنده بر قطره دن اكسكدركه اول حكايتلركه طوفان نوحدن
ايدرلر يعنى طوفان نوح عظمتيله بنم كوزم ياشنه نسبت هيچ نسنه دكل (عيد
رخسار توكو تا عشقان * در وفايت جان خود قربان كنند * عيد رخسار
اضافتى بيانيه وتو به اضافتى لاميه دركو ادات استفهامدر قنى معناسنه
عربيده اين كبى تا ادات تعليل عاشقان مصراع ثانى يه مرهوندر وفايت
اضافتى لاميه جان خود اضافتى بوبله دروكنندك مفعول اوليدر وثانيسى
قرباندر * محصول بيت سنك رخسارك بيرامى قنى كه عاشقلرك كندى جاننى
سنك وفاكده قربان ايليه لر يعنى عيد رخسارك كوستركه ديدارك
هواسنده جان افشان ايليه لر (خوش برآ از غصه اى دل كاهل راز * عيش
خوش دربوتهٔ هجران كنند * بعض نسخه ده مصراع اول بويله واقعدر اصل
كل وصلست ليكن اهل رازو بعضنده مصراع ثانى بويله واقعدر عيشها در
بوتهٔ هجران كنند برآ امر كيدر بر حرفله بر فعلدن الف ممدوديله آى دن
مخففدر كه امر مخاطبدر آييد كلمك معناسنه بركمه سنه مقارنتله
چقمقدن تعبير ايدرلر بونده غصه دن چيق ديمكدر كاهل راز كه حرف
تعليل اهل راز اضافتى لاميه درومصراع ثانى يه مرهوندر عيش خوش
اضافتى بيانيه دربوتهٔ هجران اضافتى ده بويله دربو مجيلر التون وكمش
ارتدكارى چوملكدر عربجه بوتقه ديرلر * محصول بيت اى كوكل غصه دن
چيق يعنى غم چكمه فراق جانانه دن زيرا اهل رازبوتهٔ هجرانده كوزل عيش
وصفا ايدرلر حاصلى راز عشقه وسر محبته مطلع اولنلر وصلت ذوقنى فراقده
وهجرانده ايدرلر يعنى فراقده مسرور ووصالده مهموم ومغموم دررزيرا
فراقك پايانى وصالدر ووصالك غايتى هجراندر (سرمكش حافظ زآه نيم شب
* تا چو صبحت آينه رخشان كنند * مكش نهى مخاطبدر سر مقدم مفعولى
آه نيم شب اضافتى فى معناسنه درنصف الليل آهندن ديمكدر تا حرف تعليل
چو ادات تشبيه صبحتده تا خطاب معناجهتنده آينه يه مقيددر تقدير كلام
آينهٔ دلت درآينه كنندك مفعول اولى درخشان مفعول ثانيسى * محصول
بيت اى حافظ آه نيمشبدن باش چكمه يعنى اه وناله دن اعراض ايلمه تا كه آينهٔ
دلكى صبح كبى تابان ودرخشان ايليه لر حاصلى صبح صادق كبى قلبك صفا
وضيا كسب ايليه بعض نسخه ده مصراع ثانى بويله واقع اولمشدر كه زبى

از بحر مضارع

ان مشکلت اسان * کنند کز بی ان که حرف تعلیل بی آرد وصولۀ و یا اجل
معناسنه اسان قولای معناسنه ان اشارتدر راه نیمشبه محصول مصراع تا که
اه نیمشبدن صکره و یا اه نیم شب ایچون مشکلی اسان ایلیه لر یعنی مشکلی
سهولتنه علت اوله وله ایضا (کفتم کیم دهان ولبت کامران کنند * کفتا
بچشم هرچه تو کویی چنان کنند * بو منوال اوزره کان شعره سؤال وجواب
دیرلر علم بدیعدن بر صنعتدر کیم ده کی میم متکلم معنا جهتندن کننده مقیددر
کی کنندم تقدیرنده کی قچن دیمکدر عربیده متی کبی کامران وصف ترکیبیدر
کام مراد دروران راندن مشتقدر مراد سوریجی دیمکدر کفتاده کی الف
سؤالك جوابنده واقع اولورا کثر جوابی سؤالدن تمییز وتخصیص ایلمکیچون
کاور بچشم بو بابی استعلا معناسنده استعمال ایدرلر * محصول بیت جانانه
دیدم که قچن بنی دهان ولبك کامران ایدرلر یعنی مرادسوریجی ایدرلر جانان
دیدیکه کوزم اوزرینه هرنه که سن دیرسك انجلاین ایلسونلر یعنی مرادك
ویرسونلر بو بیتك قافیه سنده یعنی اخرنده واقع اولنلر کنند فعل مضارع امر
غایب معناسنه محلادر (کفتم خراج مصر طلب میکند لبت * کفتا درین
معامله کمتر زیان کنند * خراج مصر اضافتی لامیه در کمتر زیان کنند یعنی
هیچ زیان نمی کنند خراج یورد یعنی قیاسا وتخمینا در یعنی اراضیٔ مصردن
خراج النسه نقدر مال حاصل اولورسه اول مقدار طلب ایلرلر دیمکدر والا
اراضیٔ مصر اکثر علمانك اتفاقیله صلحا فتح اولمشدر نتکم خطیب بغدادی
تاریخنده مصرحدر که لیث اراضیٔ مصردن بر مقدار ارض صاتون الدی
ووقف ایلدی وبعض علما روایت ایدرلر که امام شافعی حضرتلرینك مصرده
ارض وقفی واردر پس بو نقللر دلالت ایلر که اراضی مصر خراجی اولمیه محصول
بیت جانانه دیدمکه سنك لبك مصر خراجین طلب ایلر یعنی بر بوسه یه
مصر خراجین استر جانان دیدیکه بو معاملهده زیان ایلمزلر یعنی بر بوسه سنه
مصر خراجی مقداری مال ویرنلر زیان ایلمزلر (کفتم ز نقطهٔ دهنت خود که
برد راه کفتا * این حکایتیست که با نکته دان کنند * کفتم ز نقطهٔ دهنت با حرف
صله نقطهٔ نك دهنه اضافتی بیانیه ودهنك تایه لامیه نقطه نك تعریفی رأس
خط در یعنی چزینك اوجی خود لفظی بونك کبی یرلرده مقحمدر ضرورت
وزن ایچون که بونده اسمدر کیم معناسنه برد فعل ماضی مفرد غایب فاعلی که یه
راجع ضمیردر و مفعولی راه در نکته دان استعماللرنده دقایق اشیایه عالم اولانه
دیرلر بعض نسخهده خرده دان واقعدر دهانه نسبت بو اولیدر حاصلی
اکیسیده وصف ترکیبیدر رد ایندندن * محصول بیت جانانه دیدمکه دهانك

نقطه سنه یعنی نقطهٔ موهوم کبی خرده دهانکه کیم یول الندی یعنی انی کیم
بیلدی وا کلادی جانان دیدیکه بو بر حکایتدر که نکته دانلر ایله ایلر یعنی سنکله
سویلشه جك دقیقه دکل زیراسن بویله سوزلری اکلمزسن بونی اکلمغه حکیم
طبیعتلی کمسه کرك حاصلی نقطهٔ موهوم بحثی دقایق حکمتدر بوندن سنك
کبیلر ایله بحث اولمزدلکه بوندن بحث ایلیه که خرده دان کرك (کفتم صنم پرست
مشو با صمد نشین * کفتا بکوی عشق همین وهمان کنند * صنم پرست وصف
ترکیبیدر پرستیدندن صنم یعنی بت طبیجی باصمد با مع معناسنه نشین فعل
امر مفرد مخاطبدر همین بونده وهمان انده دیمکدر زیرا هم ادات مقارنتدر
اسماء اشارته داخل اولمشدر * محصول بیت دیدمکه صنم پرست اولمه صمدله
اوتور یعنی باطله مایل اوله حقه مایل اول دیدیکه عشق محله سنده بونده
ایدرلر انده یعنی اهل عشق یاننده هپ حقدر حاصلی فاینما تولوا فثم وجه
الله دیمکدر (کفتم هوای میکده غم می برد ز دل * کفتا خوش آن کسان که
دلی شادمان کنند * میکده میخانه معناسنه در زیرا کده ظروف مکانیه
دندر بتکده وغمکده کبی بتخانه وغمخانه معناسنه میبرد فعل مضارع
مفرد غایب ایلتور دیمکدر فاعلی هوایه راجع ضمیر ومفعولی غم وز دل
اکا متعلق دلی یا وحدت ایچوندر شادمان وشادان صفت مشبههلردر فرحان
معناسنه سونکن دیمکدر * محصول بیت دیدمکه میخانه هواسی وآرزوسی
کوکلدن غمی کیدرر یعنی ازاله ایدر دیدی خوش اول کمسهلرکه بر کوکل
فرحناك ایلر یعنی اصحاب میکده که پیرمغانلردر خوش حال اولسونکه
انلرك صوفی کوکللری شادان وفرحان ایلر (کفتم شراب وخرقه نه آیین
مذهبست * کفتا این عمل مذهب پیرمغان کنند * ایین مذهب اضافتی
لامیه در آیین رسم وعادت معناسنه مذهبدن بونده مراد دیندر ودیندن
مراد دین اسلامدر * محصول بیت دیدمکه شراب وخرقه یعنی صوفیلغله
باده نوشلق دین اسلامك رسمی وعادتی دکلدر یعنی مانعة الجمعدر دیدیکه
بو ایشی پیرمغان مذهبنجه ایلرلر حاصلی باده نوشلق اهل سنته مخالف ایسه
پیرمغان مذهبنه مخالف دکل یعنی اهل عشقه واصحاب مشربه مانع دکل
(کفتم ز لعل نوش لبان پیر را چه سود * کفتا بیوسهٔ شکرینش جوان کنند
* لعل دن مراد لبدر تشبیه طریقیله نوش لبان نوش لبك جمعیدر الف ونونله
جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری دلبران نوشلبان در طاتلی
دوداقلیلر دیمکدر وصف ترکیبیدر بیوسهٔ شکرینش اضافتلری اولکیسی
بیانیه وثانیسی لامیه در یا حرف نسبت ونون حرف تأکید وشین ضمیر

پیره راجعدر نوشلبان کنندك فاعلی وجوان مفعولی وبوسهٔ شکرینش کننده متعلق * محصول بیت دیدمکه نوش لبلر لعلندن پیره نه فایده واردیدیکه شکرلی بوسه لرله انی جوان ایدرلر یعنی لبلری شراب امدیرب پیری تازه جوان ایدرلر (گفتم که خواجه کی بسر حجله میرود * گفت آن زمان که مشتری ومه قران کنند * بسر حجله با حرف صله مقحمدر تحسین لفظ ایچون حجله اصلنده حائڭ وجیمڭ فتحه لریله بونده ضرورت وزنیچون سکون جیمله در کردك خانه دیرلر مشتری ومه قران کنند خواجه حضرتلری بونده ضرورت وزنیچون اجمال بیورمش والا منجمین قتنده ماه ذوالحدین ده یعنی برج جوزاده اولمق کرك وسعدیله قران ایلمك کرك که کردك ساعتی مبارك اوله * محصول بیت جانانه دیدمکه خواجه یعنی وزیر قوام الدین نه وقت کردکه وارر دیدیکه اول زمانکه مشتری ومه قران ایلرلر مشتری دیمکله خواجه دن ومه دیمکله اولنه جکی خاتوندن کنایت ایدرلر وینه بونلرك اتصالیده شرطدر ذکر اولنان کبی حاصلی بو بیتدن مقصود خواجه قوام الدینڭ تزوجندن سؤال وجوابدر (گفتم دعاء دولت تو ورد حافظست * گفت این دعا ملایك هفت آسمان کنند * بو بیتده اولان اضافتلر هپ لامیه لردر دعانڭ دولته اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت دیدمکه سنڭ دولتکه دعا ایلمك حافظڭ وردیدر دیدیکه بو دعایی یدی کوك ملایکه لری ایلرلر یعنی بکا دعایی همان حافظ ایلمز بلکه ملکلر وارواح قدس بیله ایلرلر وله ایضا

از بحر مجتث

(غلام نرگس مست تو تاجدارانند * خراب بادهٔ لعل تو هوشیارانند * غلامڭ نرگسه اضافتی لامیه در ونرگسڭ مسته بیانیه ومستڭ تویه لامیه تاجداران الف ونونله جمع اولدی ذوی العقولدن کنایت اولدیغیچون تاجدار وصف ترکیبیدر تاج طوتیجی یعنی تاج صاحبی پادشاه قافیه نڭ آخرنده واقع اولان نون ودال استڭ جمعیدر یعنی ادات خبر جمعیدر نرگس مست چشمدن کنایتدر تشبیه طریقیله خرابڭ باده یه اضافتی لامیه در وباده نڭ لعله بیانیه ولعلڭ تویه لامیه در هوشیاران الف ونونله جمع اولدی شمدی بیان اولنان کبی عقلی یار اولنلر دیمکدر * محصول بیت سنڭ مستانه کوزڭ قولی پادشاهلردر ذکر جزء واراده کل قبیلندندر یعنی پادشاهلر سنڭ قوللکدر سنڭ لبڭ باده سنڭ خرابی عقلادر یعنی عقلا سنڭ لبڭ باده سنڭ اسیر کاریدر حاصلی دیوانه ومجنونلرکدر تنکیر مبتدا وخبر قبیلندندر (گذار کن چو صبا بر بنفشه زار وبین * که از تطاول زلفت چه سوکوارانند * گذار کن گذار اسمدر اوغرمه معناسنه وکن امر مخاطبدر ایله معناسنه گذار ایله یعنی اوغره

دیمکدر

دیمکدر چو ادات تشبیه در بنفشه زار بنفشه لق زار برشیئڭ کثرتندن تعبیردر گل زار ولاله زار کبی بالدرسز نباتاتنده مستعمل درواو حرف عطف در صیغهٔ امری امره عطف ایدرکه حرف بیان تطاول زلف اضافتی لامیه در بونده مبالغه افاده ایدر سوکواران اسلوب سابق اوزره جمعدر سوکوار وسوکدار سینڭ ضمی وکاف عجمینڭ سکونیله یاسلی کسه یعنی ماتم زده صبا کبی بنفشه لغه اوغره دخی کور که سنڭ زلفڭ ظلمندن وال اوزونلغدن نه مصیبت ایلرو ماتم زده لرواز زلفه ظلم اسنادی مجازدر بنفشه زار اعتباریله حاصلی صبا سنڭ زلفڭ دست درازلغندن بنفشه ماتم لباسنه کرمش (ترا صبا ومرا آب دیده شد غماز * وگرنه عاشق ومعشوق رازدارانند * ترا سکا وسنڭ وگرنه الا معناسنه رازدار وصف ترکیبیدر راز طوتیجی یعنی رازه قلیجی معناسنه * محصول بیت سکا صبا وبکا کوزیاشی غماز اولدی یعنی سنڭ عشقکی صبا وبنم عشقمی کوزیاشی افشا ایلدی یوخسه عاشق ومعشوق رازدارلردر یعنی محبتلرینی افشا ایلمزلر حاصلی صبا حرمکه داخل اولمغله وبنم کوزم یاشی اقمغله حالمزی عالمه اعلام ایلدیلر یوخسه بن وسن کمسه یه عشقمزی فاش ایلمزز (نه من بران گل عارض غزل سرایم وبس * که عندلیب تو از هر طرف هزارانند * گل عارض اضافتی بیانیه اضافت الی الموصوف قبیلندندر تقدیری عارض چون گلدر غزل سرایم جایزدرکه وصف ترکیب اوله وجایزدرکه اسمیله فعل مضارع اوله علی کل حال میم ضمیر متکلمدر وبس واودن صکره بس لفظی واقع اولسه انجق یعنی فقط معناسنه که بونده حرف اضرابدر بل معناسنه عندلیب تو اضافتی لامیه هزاران بونده ایهام طریقیله مذکوردر زیرا هزار هم اعداددن بیڭ یعنی الف معناسنه وهم بلبل نوعنڭ برصنفنه دیرلر * محصول بیت اول گل کبی عارض اوزرینه همان بن غزل اوقوردکلم بلکه هر طرفدن سنڭ نیجه بیڭ عندلیبڭ واردر یعنی سنڭ مداحڭ بن دکلم انجق بلکه تمام عالم خلقی مداحکدر (ز زیر زلف دوتا چون گذر کنی بنگر * که از یمین ویسار چه بیقرارانند * زیر آلت یعنی تحت معناسنه زلف اضافتی لامیه زلفڭ دوتایه بیانیه تا بونده قات معناسنه در دوتا ایکی قات دیمکدر چون ادات تعلیل گذر اسمدر کچمه معناسنه کنی فعل مضارع مخاطبدر گذر ایلیه سن یعنی کچه سن بنگر فعل امر مخاطب نظر ایله دیمکدرکه حرف بیان بنگر یمین بونده صاغ جانب ویسار صول جانب چه بونده مبالغه افاده ایدر * محصول بیت ایکی قات زلفڭ آلتنده گذر ایدنجه نظر ایله یعنی یانمزدن گذر ایدنجه ایکی قات زلفڭ آلتندن نظر ایله

کورکه صاغکدن وصول کلدن نه قرارسزلردر یعنی عشاق بیقرارلرلک واردر زلفه نسبت ایمکدن ویساردن بیقرارلر خوب واقع اولمش زیرا زلفی بیقرارلغله وصف ایدرلر (نصیب ماست بهشت ای خداشناس برو * که مستحق کرامت کناه کارانند * نصیب ما اضافتی لامیه ومقدم خبر وبهشت مؤخر مبتدا جنت بزم نصیبمزدر دیمکدر خداشناس دن مراد مدعی در یعنی خدایی بلدم واکادین مرایی دربرو کیت که حرف تعلیل مستحق کرامت اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتی در ومبتدا درو کناه کاران خبر مبتدا کار فارسیده ادات فاعلدر ستمکار وجفاکار کبی ستمجی وجفاجی دیمکدر کاه اولورکه الفنی حذف ایدوب ستمکر وجفاکر دیرلر پرورد کار وکرد کار کافک فتحی ودالک سکونیله عملجی یعنی ایشجی معناسنه بوقیلندندر * محصول بیت جنت بزم نصیبمزدر ای خدایی بلجی وارکیت زیرا احسانه وکرامته وغفرانه مستحق کناه کارلردر یعنی کناه اولمینجه عفو وغفران اولمز پس بز کناهکار اولدیغمزدن غفرانه لایقز وغفران سببیله مستحق جنتز (برو بمیکده وچهره ارغوانی کن * مرو بصومعه کانجا سیاهکارانند * چهره جیم عجمینک کسری وهانک سکونیله روی یعنی یوز معناسنه ارغوانی ده یانسبت ایچوندر ارغوانلی ایله حاصلی شراب ایچ یوزیکه حمرت کلسون که حرف تعلیل سیاهکاران کناه کاران معناسنه در بحسب لغت قراجیلردیمکدر یعنی دفتر اعماللرینی کناهله قرالیجیلر معناسنه * محصول بیت میخانه یه وار یوزیکی ارغوانلی ایله یعنی باده ایچمکیله یوزیکی قزارت وارمه صومعه یه که انده مرایی زراق کناه کارلر واردر یعنی باده نوشلر رنک ریبی ریادراما صوفیلر مرایی وحیله کارلردر پس ساده دل رندلره قارش واهل زرق وریا صوفیلره قاتلمه (تو دستگیر شو ای خضر پی خجسته که من * پیاده می روم وهمرهان سوارانند * دستکیر وصف ترکیبیدر کیریدندن بحسب لغت ال طوتیجی دیمکدر اما استعمالده معین ومعاون معناسنه بی بونده این معناسنه درکه عربجه اثر دیرلر خجسته قوتلی یعنی مبارک یوللی وایزلی خضر که حرف تعلیل من مصراع ثانی به مرهوندر * محصول بیت ای مبارک ایزلی ویوللی خضر پیغمبر سن بکا معین ومعاون اول که بن پیاده کیدرم ویولداشلرم اتلیلردر یعنی ای خضر وصول جانانه ده سن بکا یار ویاور اول که بن بی تاب وتوان وبی زاد ومال وباقی عشاق صاحب اسباب واثقال وکیت واموال در حاصلی ذریعهٔ وصلنه هر وجهله مالک وطریق وصاله کمال قدرتله سالکلردر (خلاص حافظ ازان زلف تابدار مباد * که بستکان کمند تو رستکارانند * خلاص حافظ اضافتی مصدرک فاعلنه

اضافتیدر

اضافتیدر تابدار وصف ترکیبیدر تاب بونده بورم وقورم وبوکم معناسنه در که زلفک وکاکلک وکیسوک اوصافندندر پس تابدار تاب طوتیجی یعنی زلفک مجعددیمکدر که بستکان کمند تو اضافتلری لامیه لردر بستکان بسته نک جمعیدر باغلیلر دیمکدر رستکاران رسته کارک جمعیدر قورتلجیلر معناسنه که اکا عربجه مفلح واهل فلاح دیرلر کار بونده ادات فاعلجی معناسنه نتکم سابقا تحقیق اولنمشدر * محصول بیت اول زلف تابداردن حافظ خلاص اولمسون یعنی دائما اول زلفده مقید ومحبوس ابدا اولسون خواجه التفات طریقیله بیورر زیرا سنک کمند عشقک بسته لری اهل فلاح ازاده لردر حاصلی مهر ومحبتکه وکمند زلفکه اسیر اولنلر حقیقتده احرار وازاده لردر پس حافظ اندن خلاص اسمز بعض نسخه ده مخلص بیتی بویله واقعدر (ز نقش چهرهٔ حافظ همی توان دانست * که ساکنان در دوست خاکسارانند * نقش چهرهٔ حافظ اضافتلری لامیه لردر همی ده هانا تأکیدا افاده ایدر می توان دانست بلمک ممکندر دیمک اولورکه حرف بیان ساکنان در دوست اضافتلری لامیه لردر خاکساران شول کمسه لره دیرلر که مصرلک مجذوبلری کبی مزبله لقده یاتور فالقارطپراقلیلر دیمکدر دیوانه لردن کنایه دنر * محصول بیت حافظک چهره سی نقشندن بلمک ممکندرکه دوستک قپوسی ساکنلری خاکسارلردر یعنی دیوانه لر ومجذوبلردر زیرا حافظده اوقپونک مجاورلرندندر واندن ده خاکسارلق نشانی وار (سمن بویان غبار غم چو بنشینند بنشانند * پری رویان قرار از دل چو بستیزند بستانند * سمن بویان موصوف محذوفک صفتیدر محبوبان سمن بویان دیمکدر الف ونونله جمع اولمش ذوی العقوله صفت اولدیغیچون وصف ترکیبی اقسامندندر سمن قوقیلیلر دیمکدر سمن اق کله دیرلر غبار غم اضافتی بیانیه در بنشانند فعل مضارع جمع غایبدر مشترک لفظدر اغاج دیکمک وبر کمسه یی بر خدمت اوزرینه دیکمک یعنی نصب ایلمک وانشی سوندرمک وتوزی اوتورتمق یعنی تسکین ایلمک بونده مراد معنای اخیردر پری رویانده موصوف محذوفک صفتیدر غبار غم بنشانندک مقدم مفعولی سمن بویانه راجعدر ضمیر فاعلی وقرار بستانندک مفعولی وپری رویانه راجع ضمیر فاعلی چو ادات علت بستیزند باحرف تأکید ستیزند فعل مضارع جمع غایبدر عنادایلیه لردیمکدر بستانند بستیزند کبیدر قاعده ده * محصول بیت سمن بو محبوبلر چونکه عشاقله اوتورالر غم توزینی اوتوردرلر یعنی کوکللردن غمی ازاله ایدرلر پری رو محبوبلر دخی مراد ایدینجه کوکلدن قراری الورلر یعنی قصد ایدنجه عشاقک دلنده قرار قومزلر الورلر (بفتراک جفا دلها چو بربندند

از بحر هزج مثمن سالم

بر دنند ند * ز زلف عنبرین جانها چو بفشانند بفشانند * بفشترالک با حرف
استعانت فتراك تركی به دیرلر جفا به اضافتی بیانیه در بفتراك ایكنجی بر بنده
متعلقدر رود لها انك مفعولی صریحیدر زلف عنبرین اضافتی بیانیه
یا نسبت ونون تاكید ایچوندر عنبرلی زلف یعنی زلف معنبر چو تعلیل ایچوندر
بفشانند بیت اولده مذكور اولان كبیدر ایكی بفشانندك قاعده سی و ترتیبی
یعنی ز زلف عنبرین ایكی بفشانندده متعلقدر و جانها انك مفعول صریحیدر
حاصلی بو بیت تعقید قبیلندن واقع اولمشدر او جهتندر كه چوق كمسه
معناسنده خطا ایدر * محصول بیت چونكه جفا فتراكنی بند ایدرلر كوكللری
اول فتراكه بند ایدرلر زلف عنبرین بندندن جانلری سلكرلر چونكه زلف
عنبرینی سلكرلر (بعمری یكنفس باما چو بنشینند برخیزند * نهال شوق در
خاطر چو برخیزند بنشانند * بعمری با حرف ظرفیت و یا حرف وحدت بر عمرده
یعنی بر زمانده دیمكدر نهال شوق اضافتی بیانیه بفشانند فعل مضارع جمع
غایبدر فاعلی بیت اولده مذكور اولان سمن بولردر و مفعول نهال شوقدر
بونشانندن مراد اغاج دیكمكدر * محصول بیت بر زمانده كه بزمله بردم
و بر نفس اوتورالر قالقارلر یعنی اكلنیوب فوری قالقارلر یعنی قالقیجك
خاطرمزه شوق نهالنی دیكرلر یعنی كوكلمزه شوق و اشتیاق فدانی دیكرلر
حاصلی كوكلمزه سوز و كداز براغورلر (ز چشمم لعل رمانی چو می خندند
میبارند * ز رویم راز پنهانی چو می بینند میخوانند * لعل رمانی اضافتی
بیانیه در رمان رانك ضمی و میمك تشدیدیله اناره دیرلر یاسی حرف نسبتدر
لعل رمانی شول لعلدركه حمرتده انار دانه سنه مشابه اوله بونده مراد اشك
سرخدر میبارند فعل مضارع غایبدر لازمله متعدی ما بیننده مشتركدر
بونده متعدی واقعدر یاغدیررلر دیمكدر راز پنهانی اضافتی بیانیه در یا حرف
نسبتدر * محصول بیت پری رولر چونكه كوله لر یعنی كولنجه كوزمدن لعل
رمانی كبی قانلی یاش یاغدیررلر و یوزمدن كزلی رازی اوقورلر چونكه كوره لر یعنی
یوزمی كورنجه راز نهانی یوزمدن اوقورلر حاصلی عشق نهانمی بكرزم
صاری سندن اكار و واقف اولوب اوقورلر (سرشك كوشه كیرانرا چو در
یابند دریابند * رخ از مهر سحرخیزان نكردانند اكردانند * سرشك بونده
كوز یاشیدر كوشه كیران وصف تركیبیدر كیریدندن كوشه طوتیجیلر یعنی
منزوی كوشه نشینلرا ادات تخصیص سرشكك كوشه كیرانه اضافتی
لامیه دریابند در لفظیله اولدقده مشتركدر ایكی معناما بیننده اكلمق و تدارك
ایلمك تنكم با قافیه سنده واقعدر بیت مهل كه عمر به بیهوده بكذرد حافظ *

بكوش و حاصلی عمر عزیز را دریاب دریاب تدارك ایله دیمكدر پس بونده
اولكی دریابند اكلمق و ایكنجی تدارك معناسنه در رخ مهر اضافتی بیانیه
مهر زندن بونده محبت مراددر سحرخیز وصف تركیبیدر خیزیدندن سحر
قالقیجلر یعنی اهل تهجد نكردانند فعل مضارع جمع نفی مستقبل دوندرمزلر
دیمكدر اكردانند یعنی اهل تهجد اولدیغنی بیلورلرسه * محصول بیت كوشه
كیرلرك یعنی اهل عزلت عاشقلرك سرشكنی كه اكلیه لر یعنی كریان و نالان
اولدقلرین بیله لر احوالنی تدارك ایدرلر و رخلرینی بنه سحرخیزلرك یعنی اهل
تهجد عاشقلرك و یا اهل محبت عاشقلرك محبتندن دوندرمزلر اكر كندیلرینه
محبتلرین بیله لر (دوای درد عشق را كسی كو سهل پندارد * ز فكر آنان
كه در تدبیر درمانند درمانند * دوای درد اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتی در و درد لك عشقه اضافتی لامیه در را ادات تخصیص كه و
اصلنده كه او ایدی كه حرف بیان او ضمیر مرفوع منفصل كسی یه راجعدر
سهل قولای دیمكدر پندارد فعل مضارع مفرد غایب صانور یعنی ظن ایلر
معناسنه درمانده اولكی درمانده درمان علاج معناسنه و نون و دال
ادات خبر یعنی استنك جمعی و ایكنجی درمانند فعل مضارع جمع غایب
درماندندن مشتق عاجز قالور معناسنه ز فكر بو عبارت سحر حلال
قبیلندن واقعدر پنداره تعلقده جایز مابعدینه ده تدبیر درمان اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتدر * محصول بیت عاشق دردینك دواسنی قوت
فكریه ایله قولای ظن ایلین و قوت فكریه شونلركه تدبیر درمانده عاجز قالورلر
یعنی قوت متخیله ایله آسان ظن ایلین و قوت متخیله ایله درمانه سعی ایلینلر
دواسنده و درمانندده عاجز قالورلر یعنی عقل ایله و فكر ایله بو مرض تشخیص
اولمزكه اكا فكر ایله علاج اوله حاصلی ابن سینا قانوننده بو مرضه درمان بولمغز
و جایزدركه بونده كو مفرد اوله قنی معناسنه بركه تقدیرله یعنی كسی كه و كه
سهل پندارد * محصول مصراع عاشقك درد ینك دواسنی یعنی عاشقك
درد ینه دوایی قنی بر كسه كه قولای صانور استفهام انكاری طریقیله (چو
منصوران مراد آنانكه بردارند بردارند * كه با این دردا كر دربند درمانند
درمانند * بو بیتك و بیت سابقك قافیه لری بر اولدیغندن معلوم اولور كه برسنك
قافیه سنده سهو واقع اولمش اما نسخه لرجمیعا بو وضع اوزره متفقدر بلا تغییر
ولا تبدیل والعلم عندالله منصوراندن مراد منصورلرك امثالی در یعنی
الوهیت دعواسی ایدنلر كه حرف رابط صفت و یا حرف بیان اولكی بردارند دار
اوزره دیرلر دیمكدر یعنی طریق محبتده آصیلانلر معناسنه و ایكنجی بردارند

مراده متعلقدر مرادلرین قالدیررلر یعنی تحصیل مراد ایدرلر دیمکدر محصول
بیت طریق عشق ومحبتدن انلر مرادلرین قالدیررلر یعنی الورلر که منصور کبی
دارده درلر یعنی منصور کبی جاناندن بهره ومرادین انلر الورلر که طریق مهر
ومحبتده اصلقدن وباصلقدن بی پروا اوله لر یعنی جانان یولنه جان وباش فدا
ایلیه لر که اکر بو درد عشقله درمان قیدنده اولورلرسه عاجز قالورلر حاصلی
طریق عشقده دردلیلک مقبولدر بی دردلک دکل وبعض نسخه ده مصراع
اول بویله واقعدر (چو منصور از مرادآنان که بردارند بردارند * ایکنجی
بردارنده کی منصور کبی دارده درلر یعنی مرادندن فایده مند وبهره
دارلر انلردر که منصور کبی جان وباشدن بی پروا که حاصلی طریق عشقده جانه
وباشه قالمیه (دران حضرت چو مشتاقان نیاز آرند ناز آرند * برین درگاه
حافظ را چو میخوانند میرانند * ان حضرت دیواشارت ایدیکی درگاه حضرت
حقدر نیاز عرض حاجته دیرلر وناز فخر معناسنه این درگاه دیواشارت
بیوردیکی درگاه جانانه میخوانند دعوت ایدرلر میرانند لفظ مشترکدر
سوررلر واولدررلر ما بیننده میریدن فعل لازمدر اولمک معناسنه مردن
کبی میرانند الف ونون زیاده سیله متعدی اولور نتکم سابقا بیان اولندی پس
بونده اشتراک اوزره معنا ویرمک صحیحدر یعنی سورمک واولدرمک * محصول
بیت درگاه حضرت حقده چونکه عاشقان مشتاقان عرض حاجت ایدرلر
انلر ناز واستغنا ایدرلر یعنی قوت اشتیاقلرین امتحان ایچون ناز واستغنا
کوستررلر درگاه جانانه ده حافظی چونکه دعوت ایدرلر قوت عشق
ومحبتنی تجربه ایچون سوررلر یعنی محبتده ثبوتنی امتحان واختبار ایلمک ایچون
دعوت ایدنجه قهرا سوررلر یا خود معنا بویله اوله بو درگاهده حافظی چونکه
دعوت ایدرلر قهرله جفا ایله اولدررلر یعنی استغنا ایله هلاک ایدرلر بعض نسخه ده
میخوانند یرینه می بینند واقعدر یعنی چون می بینند میرانند بو معنا
جهتدن ملایم رکدر اولکیدن وله ایضا (شراب بی غش وساقی خوش
دو دام رهند * که زیرکان جهان از کمندشان نرهند * شراب بی غش
اضافتی بیانیه در غش بونده شینک تخفیفیله در ضرورت وزن ایچون اما اصلنده
مشدددر غش یغش دن یعنی نصر باندن مضاعفدر مصدری غشاش کاور
عینک کسریله غش ده اصلنده غینک کسریله در اما عجم فتحله اوقورلر چرک
معناسنه در بی غش چرکسز دیمکدر واو حرف عطف ساقی خوش اضافتی ده
بیانیه در دو دام رهند اضافتی لامیه در شراب مبتدا دو دام رهند خبری که
حرف رابط صفت زیرکان الف ونونله جمع اولمش ذوی العقوله صفت

از بحر مجتث

اولدیغیچون

اولدیغیچون تقدیر کلام مردان زیرکاندر جهانه اضافتی لامیه در کمندشان
اضافتنده لامیه در لغت عجمده مضاف اولان الفاظ مکسور اوقنور اما
ضمایره مضاف اولان مفتوح اوقنور پس بونده کمندک دالی مفتوح اوقنق
کرکدر شانده الف ونون ادات جمعدر زیرا ضمایر عجم الف ونونله جمع اولور
عمرتان باد ومراد ای ساقیان بزم جم بیتنده تحقیق سبق ایلدی از کمندشان
نرهندده متعلقدر نرهند فعل نفی مستقبل رهندندن قورتلمزلر دیمکدر *
محصول بیت چرکسز شراب یعنی بادهٔ صافی وخالص وکوزل ساقی ایکی یول
طوزاغیدر که جهانک زکیلری وزیرکاری انلرک کمندندن قورتلمز یعنی می
ومحبوب جمیع امور ومصالحدن کشی یی عوق ایدر حتی مشایخک چوغی ایاکم
والمردان دیو صوفیلرینه نصیحت ایدرمش یعنی صاقینک صقالسزلردن
دیمکدر شرابک خود حرمتی نص ایله ثابتدر اکرانده ایلک اولسه حرام اولمزدی
نص شریفدن قطع نظر برام لغی زیاده مشاهده در که ادمک عقلنی الوب دیوانه
ایدر جنون خود بره شوم حالدر بو غزلک قافیه سنده واقع اولان نون ودال
ادات خبر اولان استک جمعیدر الا نرهندده وباقی افعال فعل مضارع جمع
غایب علامتیدر تأمل ایلهندر (من ارچه عاشقم ورند ومست ونامه سیاه *
هزار شکر که یاران شهر بی کنهند * نامه سیاه کناهکاردن کنایتدر یعنی نامهٔ
اعمالی کناه یازیسیله قرالمش یاران شهر اضافتی لامیه در * محصول بیت
اکرچه بن عاشق وباده نوش ومست وکنه کارم اما بیک شکر که همشهری
یولداشلریمز بی کناهلردر خواجه نک مرادی تعریض طریقیله همشهری یارانی
بو صفتلرله متصف قلمقدر (قدم منه بخرابات جز بشرط ادب * که ساکنان
درش محرمان پادشهند * منه فعل نهی مفرد مخاطبدر قومه دیمکدر قدم
مقدم مفعولیدر بخرابات اکا متعلقدر با حرف صله خرابات اصطلاحده
میخانه یه دیرلر جز بونده الا معناسنه بشرط ادب با مع معناسنه وشرطک
ادبه اضافتی لامیه که حرف تعلیل ساکنانک دره اضافتی فی معناسنه در
ودرک شینه لامیه محرمان محرمک جمعیدر ومحرم اصلنده حرام معناسنه
اسمدر ارالرنده منا که حرام اولنلره محرم دیرلر اما بونک کبی یرلرده
اهل راز مصاحبلردن کنایتدر پادشاهه اضافتی لامیه در * محصول بیت
میخانه یه قدم قومه یعنی کرمه الا ادب شرطیله زیرا قبوسنک ساکنلری یعنی
قبوسنده ساکن اولنلر پادشاهک محرملریدر پادشاهدن مراد جاناندر خواجه
مبالغه طریقیله بیوررکه میکده یه کرمه الا تعظیم وتبجیل ایله زیرا انده اولان
رندان جانان مصاحبلریدر قدم قومه میخانه یه ادب شرطندن غیریله دینلر

حق ادایی ویرمشلر (جفانه شیوهٔ درویشیست وراه روی * بیار باده که این
سالکان نه مرد رهند * شیوه طریق وصنعت راه روی یا حرف مصدر راه
وصف ترکیبیدر رویدندن بوله کدیجی دیمکدر بونده مراد سلوکدر که حرف
تعلیل این سالکان دیو اشارت ایلدیکی کندی معاصرلری اولان صوفیلردر
* محصول بیت جوریله جفا درویشلك وسلوك شیوه سی وطریقه سی دکلدر
ایمدی باده کتور صوفیلر صورتدن چقوب رندلر شکلنه کیره لم زیرا
بوزمانه مزك اهل سلوك کچننلری یول اری دکللردر صورت اوغریسیدر این
سالکان یوردیغی صورت سالکانده اولدقلریچوندر والاسباق وسباق
کلام بوندن ابا ایدر (مکن که کوکبهٔ دلبری شکسته شود * چو بندکان
بکریزند وچاکران بجهند * مکن نهی مفرد مخاطب ایله دیمکدر مفعولی
محذوفدر تقدیر کلام جفا وجور مکن درکه حرف تعلیل کوکبه عظمت
وشوکتدر دلبری یه اضافتی لامیه در یا حرف مصدر چاکران چاکرك جمعیدر
خدمتکارلر معناسنه بجهند با حرف تأکید جهند فعل مضارع جمع غایبدر
بونده صچرایه لر دیمکدر * محصول بیت جور وجفا ایله زیرا دلبرلك عظمتی
ورونقی صنور چونکه قوللر قچه لر وخدمتکارلر قالغدرلر یعنی قچارلر حاصلی
دلبرلکك رونقی وعظمتی عشاقله در ایمدی عشاق طاغلدقدنصکره دلبرلك
رونقی قالمز پس دلبر عاشق پرور کرك که محبوبلك سلطنتی ضایع اولمیه سلطان
بایزید یلدیرم خانك کبی که فراغت حالنده عسکره وظیفه ویرمدی وسایر
احوالنده جفا وزره اولورمش پس تیمورکورکانه مقابل اولیجك عسکر الوب
یوری ویرروپادشاهی معرکه ده تنها قورلر پس تیمورانی وجه اسانله قبض
ایدروا کر عسکرا کاغدر ایلمامش اولسه تیمور کبی لنك اکا قرشو قومزدی (مبین
حقیر کدایان عشق را کین قوم * شاهان بی کمر وخسروان بی کلهند * مبین
فعل نهی مفرد مخاطب کورمه دیمکدر کدایان مفعول اولی وحقیر مفعول
ثانیسی کدایان عشق اضافتی لامیه در مجازا ادات مفعول کین اصلنده که
این ایدی که حرف تعلیل این اسم اشارتدر قومه بی کمر کمر اغتده قوشغه دیرلر
وبله دیرلر اما بونده پادشاهلره مخصوص بر نوع مرصع قوشقدر که زمان اولده
سلاطین عجم انی قوشانوردی اما بوزمانده اول قوشق مهجور ومتروکدر زیرا
عالم ظریف اولدی خسروان شهانه عطف تفسیری شکلیدر کلاه لغتده برك در
اما بونده تاج مراددر که زمان سابقده سلاطین کیرلرمش اما بوزمانده اولدخی
کلیا متروکدر هر دیارده * محصول بیت عشق کدالرینه حقارتله نظر ایله یعنی
عاشقلری حقیر کورمه زیرا بوطایفه بی کمر پادشاهلردر وبی تاج سلطانلردر

یعنی ظاهرده کدالردر اما معناده پادشاهلردر (بهوش باش که هنکام باد
استغنا * هزار خرمن طاعت به نیم جو نخرند * بهوش با مع معناسنه هوش
اوص معناسنه هوشمند او صلیه دیرلر باش فعل امر مخاطب مفرد اول
دیمکدر اوصله وعقلله اول دیمکدر که حرف علت هنکام وقت معناسنه باده
اضافتی ظرفك مظروفه اضافتیدر وبادك استغنایه بیانیه خرمن طاعت
اضافتی لامیه نیم جو یارم اربه دیمکدر نخرند فعل نفی مستقبل جمع غایب
قومزلر دیمکدر یعنی اعتبار ایلازلر دیمکدر * محصول بیت اوصله وعقلله اول که
باد استغنا وقتنده یعنی جانان جانبندن که باد استغنا اسه یعنی استغنا ظهور
ایلیه بیك خرمن طاعتی یارم اربه یه قومزلر یعنی عاشق جانبندن هزار نیاز
وتواضع وتذلل هیچ نسنه دکل حاصلی جانان استغنایه باشلیجه نیاز ایدوب
سر فرو ایلمنك فایده سی اولمز یعنی بوقدر نتهندی جمع صیغه سیله ایرادا یلمك
جانانه تعظیما در اکثر نسخه ده نتهد یرینه نخرند یازار بوجهتدندرکه قافیه دن
بیخبر اولان فاسد نسخه لره تابع اولوب نخرند یازمشدر (غلام همت دردی
کشان یکرنکم * نه ان کروه که ازرق لباس ودل سیهند * غلام همت دردی
کشان اضافتلری لامیه لردر دردی کشان وصف ترکیبینك جمعیدر
باده نوشلردن کنایتدر زیرا دردی کشان شراب بالجغنی ایچی جیلر دیمکدر
بالحق ایسه ایچلمز بلکه اوستنده اولان باده در ایچلن دردی کشان یکرنك
شیخ محمود عطاردن کنایتدر که خواجه حضرتلرینك پیریدر نتکم ان شاء الله
تعالی تفصیلی محلنده کلیجك درو ازرق لباس شیخ حسن ازرق پوشدن
کنایتدر نتکم کاسه کرك * محصول بیت شیخ محمود عطارك مریدلرینك
همتی قوایم ازرق پوش ودل سیه حسنك مریدلرینك همتی قولی دکلم حاصلی
پیرك بلند همت مریدلرینك قولیم اول نقیض اولان حسنك دون همت
مریدلرینك قولی دکلم بو تاریخدن بیخبر اولنلر غرایب تاویللر ایلمشلر عفا الله
عنهم (جناب عشق بلندست همتی حافظ * که عاشقان ره بی همتان
بخود ندهند * جناب عشق اضافتی لامیه در ویا بیانیه ومبتدا وبلند خبری
همتی یا حرف وحدت ویا تنکیردر حافظ منادا که حرف تعلیل عاشقان مبتدا
ندهند خبری باقی مصراع خبره متعلقدر * محصول بیت جناب عشق
بلنددر ای حافظ همت ایله زیرا عاشقلر همتسزلره یعنی دون همتلره کندی
جانبنه یول ویرمزلر حاصلی جناب عشق بلند اولدیغی کبی عاشقلرده بلند
همتدر دون همتلریله مناسبت ایلمزلر بلند همتلرله اشنالق ایدرلر ایمدی همت
ایله الچقلرله قونشمیه لر زیرا انلرله قونشمق الچقلقدر خواجه نك مصراع

ازبحر مجتث

ثانیسی همی بیوردیغنه علتدر تأمل تدر وله ایضا (چه هستیست ندانم که
رو بما اورد * که بود ساقی واین باده ازکجا اورد * رو بما اورد بزه یوز کتوردی
یعنی متوجه اولدی که اسم استفهام کیم معناسنه * محصول بیت
نه مشتلقدرکه بزه متوجه اولدی یعنی کندینک عشق ومحبت سکرندن حیرت
ایدوب استفسار ایدر (چه راه میزند این مطرب مقام شناس * که درمیان
غزل قول اشنا اورد * راه بونده نغمات پردهسی درچه راه میزند استفهام
تعجبیدر یعنی نه عجب پرده چلارکه حرف بیان غزلدن مراد بونده ترنماتلی
شعردر وقولدن مراد ترنماتسز نغمه درکه انی ایرلیانه قوال دیرلر قول اشنا
اضافتی ایکی به احتمال وار یعنی لامیه به وبیانیه یه * محصول بیت نه عجب
پرده چلار بو مقامات ونغمات بیلیجی مطرب که غزل اورته سنده یعنی ترنماتلی
غزله مشغول ایکن اشنا قولی ویا اشنانک قولنی کتوردی حاصلی فن نغماتده
ماهر استاددرکه غزل اورته سنده قول ایرینی ایراد ایلدی زیرا بوکادکه استاد
مالكدكادر (صبا بخوش خبری هدهد سلیمانست * که مژدهٔ طرب ازکلشن
سبا آورد * بخوش خبری باء حرف مع ویا حرف ظرف ویاسی حرف مصدری
هدهدك سلیمانه اضافتی ادنی ملابسه ایله درحضرت انی پیك مقامنده
استخدام ایلدیکیچون که حرف تعلیل ویا بیانیه مژدهٔ طرب لامیه درکلشن
سبا اضافتی بیانیه اصلنده قبایل سبا ایدی وسبا اصلنده مهموز اللام در
قافیه ضرورتندن همزه الفه قلب اولمش وسبا جمیع قبایل یمنك اتاسیدرکه
اول سبا بن شجب بن یعرب بنصرو زنی اوزرینه بن قحطان درکه بلقیس
بونلرك بکزادهلرندن واوزرلرینه حاکمه ایدی بو تحقیق معلوم اولدقدنصکره
سبا بلقیسك مملکتی اسمیدر دینلك اوزرینه التفات ایلمیهسن * محصول بیت
صبا خبر ایلکیله ویاخبر ایلکنده یعنی کوزل خبر ویرمده پیك سلیماندرکه
شادلق مشتلغنی قبایل سبا کلشنندن کتورر یعنی بلقیسك سلیمان پیغمبره
کلدیکندن خبر ویرر حاصلی صبا جانان جانبندن بزه خبر وصلت ایصالنده
همان هدهددر سلیمانه بلقیس وصلی خبرین کتورمده (تو نیز باده بچنك
آر وراه صحرا کیر * که مرغ نغمه سرا ساز خوش نوا آورد * بچنك باحرف صله
چنکدن بونده اوج مراددر اصلنده پرتجی طیورك وجانورلرك قینغه دیرلر
باده ارك مقدم مفعول صریحی وبچنك غیر صریحی واو حرف عطف راه صحرا
اضافتی لامیه راه صحرا کیرك مقدم مفعولیدر صحرا یوان طوت یعنی
صحرایه وارکه حرف تعلیل مرغ نغمه سرا اضافتی بیانیه ساز خوش
نوا اضافتی ده بویله درساز بونده آلت لهودن عبارتدر چنك کبی وقانون کبی

نوا ایهام طریقیله مذکوردر یعنی نغمهٔ نوا وهم صوت وصدا معناسنه
* محصول بیت بو بیت نیز لفظیله بیت سابقه معطوفدر یعنی چونکه صبا بو یله
مشتلق کتوردی سن دخی باده الهکتور وصحرا یوان طوت یعنی صحرایه
سیره کیت زیرا نغمه سرا ونغمه پرداز مرغ خوش نوا ساز کتوردی خوش
نوادن مراد مرغك مزمارنایدر یعنی نای کاوسیدرکه اصوات ونغمات
کوناکوندن اندن صادر اولور (رسیدن کل ونسرین بخیر وخوبی باد *
بنفشه شادکش امد سمن صفا آورد * رسیدن کل اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر نسرین ونسترین کل جنسنك بر نوعیدر بخیر وخوبی واو عاطفه
ایله درعاطفه سز یازنلر اصابت ایلمامشکش عجمدن کاف عربینك
فتحیله مسموعدر ونعمة الله دخی بو یله تحقیق ایلمش واشتراك اوزره نیجه معنا
ویرمش اما بونده شاده عطف تفسیری اولمق جایز وکوزل معناسنه اولمق جایز
* محصول بیت کل ونسرینك ایرشمسی خیرله وکوزللغله اولسون یعنی فصل
بهار کلمسی مبارك وخجسته اولسون بنفشه شاد وخرم وخوب کلدی سمن
صفا کتوردی حاصلی بهارك ایرشمسنه دعا ایدر (دلا چو غنچه شکایت
زکار بسته مکن * که باد صبح نسیم کره کشا آورد * غنچه یه تشبیه کار
بسته دهدر شکایتده دل یعنی غنچه کبی کار بسته دن ای کوکل شکایت
ایلمه که حرف تعلیل باد صبح اضافتی لامیه نسیم کره کشا اضافتی بیانیه باد
صبح عام ونسیم خاصدر وعام خاصده موجوددر کره کشا وصف ترکیبیدر
کشاییدندن کره دوکمه دیرلر پس کره کشا دوکم اچیجی دیمکدر غنچه یه نسبت کره
برنده واقعدر بونده باد صبح آوردك فاعلیدر ونسیم کره کشا مفعولی اولمق
ملایمدر اکرچه عکسیده جایزدر پس * محصول بیت ای کوکل غنچه کبی
بغلنمش ایشدن شکایت ایلمه زیرا صباح یلی دوکم اچیجی نسیم کتوری غرضی
کوکلکه تسلی ویرمکدر یعنی ای کوکل نومید اولمه وشکایت ایلمه که قبل
حقدن مشکلرك جمیعا فتح اولور (علاج ضعف دل ما کرشمهٔ ساقیست
* برارسر که طبیب آمد ودوا اورد * علاج ضعف دل ما اضافتلری بیانیه در
علاجك ضعفه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وضعفك دله اضافتی
مصدرك فاعلنه کرشمهٔ ساقی اضافتی لامیه درکرشمه خراسان اهلینك
بعضیسی کاف عربینك فتحیله اوقورلر باقی کاف عجمینك کسریله علاج
مبتدا وکرشمه خبری برارسر خطاب عام باشك قالدر دیمکدر اما حقیقتده
التفات طریقیلهدرکه کانه خطابدر طبیبدن مراد ساقیدر ودوادن مراد
کرشمهسیدر * محصول بیت بزم کوکلمزه علاج ساقینك کرشمهسیدر

ای کوکل باشک قالدر حاضر اول غافل اولمه طبیب کلدی یعنی ساقی کلدی
دوا کتوردی یعنی کرشمه ایله کلدی زیراسنک درمانک انک کرشمه سیدر
(مرید پیر مغانم زمن مرنج ای شیخ * چراکه وعده توکردی واو بجا اورد *
مریدک پیره اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر و پیرک مغانه بیانیه چرا
برنجه علتدرکه حرف بیان بجا اوردبا حرف صله جا محل * محصول بیت پیر
مغانک مریدیم بندن انجنمه اکا مرید اولدیغم ایچون ای شیخ زیراکه جانانه
ایصاله سن وعده ایلدک اما ایصال ایلمدک و پیر مغان وعده سن ایصال ایلدی
او بجا آوردی یعنی سنک وعده ایلدکک وعدهٔ اول محله کتوردی (بتنک چشمی
ان ترک لشکر نازم * که حمله برمن درویش یکقبا آورد * بتنک با حرف صله
تنک چشم وصف ترکیبیدر یا حرف مصدری اسم اشارته اضافتی لامیه در
ترک لشکری اضافتی بیانیه و یا حرف نسبت تنک چشم بحسب لغت طار کوزلی
دیمکدر اما اصطلاحده اج کوزلی معناسنه ترک لشکریدن مراد تاتار ایسه
تنک چشم زیاده محلنده واقعدر نازم بحسب لغت قوانرم و کونرم دیمکدر
اما اصطلاحلرنده قربان اولیم معناسنه در که حرف تعلیل من درویش یکقبا
اضافتلری بیانیه درویش یکقبا زیاده فقیردن کنایه‌در * محصول بیت اول
عسکری محبوبک اج کوزلیلکنه قربان اولایم که بن فقیره و چیلق درویشه
حمله کتوردی یعنی بنم کبی برقفتانلی فقیره طمع ایلدی (فلک غلامیٔ حافظ
کنون بطوع کند * که التجا بدر دولت شما آورد * غلامی حافظ اضافتی لامیه
فلک مبتدا کند خبری و غلامی حافظ کندک مقدم مفعولی و بطوع کنده
متعلق و کنون ظرف زمان کند که حرف تعلیل التجا افتعال بابندن مصدردر
صغنمق معناسنه بدر دولت با التجایه متعلق و اضافت لامیه و شمایه اضافتیده
بویله در و التجا مقدم مفعولیدر آوردک یعنی مفعول صریحی و بدر غیر صریحی
* محصول بیت فلک شمدی حافظک عبودیتنی رغبتیله و صفای خاطرله ایدر
زیراسزک در دولتکزه التجا و پناه کتوردی یعنی سزک قپوکزه صغندی
وله ایضا (حسب حالی ننوشتی و شد ایامی چند * محرمی کوکه فرستم بتو — از بحر رمل
پیغامی چند * حسب حالک فتحی و سینک سکونیله نیجه معنایه کلور اما بونده
واقع حال و بیان حال و مقدار حال معناسنه در حالیه اضافتی لامیه در
و یا وحدت معناسنی افاده ایدر پس معنا بر بیان حال و یا واقع حال و یا مقدار حال
دیمکدر واو معنای حالی افاده ایدر شد بونده صیرورت و رفت معناسنه اولمق
جایز ایامی چند برنیجه کون یا وحدت ایچوندر کوفنی دیمکدر که حرف بیان
فرستم بتو با حرف صله فرستمه متعلق پیغامی یا حرف وحدت و پیغام فرستمک

مفعول

مفعول صریحی * محصول بیت بزه بر حسب حال یازمدک حال بوکه برنیجه
کون واقع اولدی و کندی بر محرم قنی که سکا برنیجه خبر کوندره‌یم یعنی
چونکه سندن بزه بر حسب حال کلمدی بر محرم تعیین ایله که سکا برنیجه خبر
ارسال ایده‌لم خواجه‌نک بو کلامی دلالت ایدر که عالی جناب احبادن بریسی
کندیلرینه احیانا حسب حالی اعلام ایدوب اظهار ما فی البال ایدرمش بعده
بو اعلام منقطع اوله پس خواجه بیورر که نیجه زماندر سندن بکا اعلام حال
ایدر بر مکتوب کلمدی ایدی بر محرم قنی که بن سکا برنیجه خبر ارسال ایده‌یم
بعض نسخه‌ده محرم یرینه قاصد دوشمش (ما بدین مقصد عالی نتوانیم رسید
* هم مکر پیش نهد لطف شما کامی چند * مقصد صادک کسریله اسم مکاندر
قصد یقصددن یعنی ضرب یضرب بابندن عالی‌یه اضافتی بیانیه درهم بونده
مقحمدر ضرورت وزن ایچون اکرچه تحسین کلامدن خالی دکلدر لطف شما
اضافتی لامیه نهدک لطفه اسنادی مجازیدر کامی کاف عجمیله ادم یعنی ایکی
قدم اورته‌سی که عربجه خطوه دیرلر خانک ضمیله * محصول بیت مقصد عالی‌یه
یعنی درکاه عالی‌یه ایرشمکه قادر دکلوز مکر سزک لطفکز برقاچ ادم ایلری قویه
یعنی بر اول جناب عزت مآبه واصل اولمغه قادر دکلوز زیرا کمال رفعتده
و عزتده‌درده مکر سز تنزل بیوروب بزم جانبمزه کله‌سز (چون می از خم بسبو
رفت و کل انداخت نقاب * فرصت عیش نکهدار و بزن جامی چند * کل
انداخت نقاب دید یکندن مراد کلک غنچه‌دن چقوب آچلمسی در فرصت
عیش اضافتی لامیه و نکهداری مقدم مفعولیدر و نکهدار امر مخاطبدر
صقلیجی طوت یعنی رعایت ایله دیمکدر بزن جامی چند برنیجه قدح اور یعنی
برنیجه قدح نوش ایله دیمکدر رومده اوردق قدحی دیرلر ایچدک مقامنده
* محصول بیت شراب کوبدن دستی‌یه واردی یعنی شراب خانه‌دن چقدی
مجلسه کلدی و کل دخی اچلدی یعنی بهار ایامی کلدی ذوق و عیش فرصتنی
رعایت ایله و برنیجه قدح نوش ایله و مستانه اول زیرا مست ارلنجه ایچمک اهل
عرفان قتنده زیاده عیب در و بزم دینمزده قطره‌سی حرام اولدیغی کبی سایر
ادیانده سکری حرامدر (قند امیخته با کل نه علاج دل ماست * بوسهٔ چند
برامیز بدشنامی چند * قند امیخته با کلدن مراد کل باشکردر که رومده
کلبشکر دیرلر بدشنامی برامیزه متعلقدر دشنام شتم و سب معناسنه بوسهٔ چند
برامیزک مفعول صریحی در * محصول بیت کل باشکر بزم کوکلمزک علاجی
دکلدر بل که علاج بودر که برنیجه بوسه دشنامله قرشدر که دلمزه شفا اوله یعنی
برنیجه بوسه و یرو برنیجه دشنام ایله کوکلمز حظ ایدوب شفا بوله (زاهد از حلقهٔ

رندان بسلامت بکذر * تاخرابت نکند صحبت بدنامی چند * زاهد منادی
حرف نداسی محذوفدر حلقه انسانده لامك سکونیله در اما غیریده لامك
فتحیله تا حرف تعلیل صحبتك بدنامه اضافتی لامیه در * محصول بیت ای
زاهد رندلر حلقه سندن ومجلسندن سلامتله کچ یعنی بونلرله اختلاط ایدوب
بونلره قاتلمه تاسنی خراب ایلیه برنیجه بدنامك صحبتی یعنی مقارنتی زیرا صحبت
مؤثردر (عیب می جمله بکفتی هنرش نیز بکو * نفی حکمت مکن ازبهر دل عامی
چند * عیب می اضافتی مصدرك مفعولنه ویا فاعلی درهنرش شین ضمیری می یه
راجعدر وهنر بکونك مقدم مفعولیدر مقدم مقول قولیدر وفاعلی تحتنده
مستترنفی حکمت اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی در و مکنك مقدم خبریدر
واسمی تحتنده مستتر بهر ادات تعلیل دل اضافتی لامیه ودلك عامی یه اضافتی
لامیه در محصول بیت مینك جمله عیبنی سویلدك ای زاهد هنرنده سویله حکمتی
نفی ایله برایکی عامی دن اوتوری حکما خمرك نیجه نفعنی وفایده سنی سویلشلر اما
ازاولمق شرطیله نتکم خواجه بزن جامی چند دیو بیوردی ایدی (ای کدایان
خرابات خدایار شماست * چشم انعام مدارید زانعامی چند * ای کدایان
خرابات اضافتی لامیه یار شماست اضافتی ده بویله در خدا مبتدا یار شماست
خبری چشم انعام اضافتی ده لامیه چشم بونده امید معناسنه انعام
احساندر یعنی نعمت ویرمك انعام همزه نك فتحیله جمع قلت در مفردی نعم
کلورنونك وعینك فتحه لریله محصول بیت ای میخانه کدالری خدا سزك یاور
کوزدر انعام واحسان رجاسنی طوتمك برنیجه حیواندن یعنی نااهل رنکه
اهلك قدرینی بلاز که اکا رعایت ایلیه پس اولوراولمز نااهل دن احسان امیدین
طوتمه (پیر میخانه چه خوش کفت بدردی کش خویش * که مکو حال دل
سوخته باخامی چند * دردکش وصف ترکیبیدر کشیدندن دردی چکیجی در
ذکر محل وارادهٔ حال قبیلندندر خویشه اضافتی لامیه درکه رابط مقول وقول
حالك دله اضافتی لامیه در ودلك سوخته یه بیانیه باخامی با حرف صله
* محصول بیت میخانه جی پیر کندینك باده نوشنه نه کوزل سویلدیکه دل
سوخته نك حالنی برنیجه خامه سویله یعنی سوزنالك کوکلك اسرارینی برنیجه
ناپخته یه اظهار وافشا ایلمه تنبیه درکه هرکسه ابراز راز جایز اولمدیغنه (حافظ
از شوق رخ مهر فروز تو بسوخت * کامکارا نظری کن سوی ناکامی چند *
شوق رخ اضافتی لامیه در ورخك مهر فروزه بیانیه وبونك تویه لامیه
مهر فروز وصف ترکیبیدر فروزیدندن همزه نك حذفیله اصلی افروزیدندر
لازمله متعدی ما بیننده مشترکدر بونده لازمدر کنش بالکلّی یعنی

کنش کبی بالکلّیه رخ حاصلی شمس کبی مضیء رخکدن کامکارا الف حرف ندا
وکامکار مراد صاحبی یعنی مرادینه ایرشن نظریده یا وحدت ویا تنکیردر
ناکامی چند کام کاف عربیله مراد در نا ادات سلبدر * محصول بیت ای جانان
حافظ سنك کنش ضیالی رخك شوقندن یاندی ای کامکار جانان برنظر ایله
از بحر هزج برنیچه نامراد جانبنه که حافظ دخی انلردندر وله ایضا (دمی با غم بسر بردن
جهان یکسر نمی ارزد * بمی بفروش دلق ما کزین بهتر نمی ارزد * بسر
با حرف صله سر بونده حدونهایت معناسنه باغم وبسر بردنه متعلقدر یکسر
باشدن باشه وبرا وغوردن معناسنه با حرف مقابله دلق درویشلر خرقه سنه
دیرلر مایه اضافتی لامیه درکزین که حرف علت اسم اشارتدر میه * محصول
بیت برنفسی یعنی برساعتی اولدن آخره دلك غمله اتمك یعنی غمله کچورمك
جهانه باشدن باشه دکمز یعنی تمام عالمك سلطنتنه دکمز اعدی کوکلدن غمی
چقاروب غمسز اولمغیچون بزم خرقه مزی میه صات بوندن یکرك نسنه یه دکمز
حاصلی غمدن خلاص بولمغیچون خرقه یی میه دکشمکدن ایو بازار اولمز (دیار
یارمی دمرا مقید میکند ورنه * چه جای فارس کین محنت یکسر نمی ارزد *
بو بیتك قافیه سی بیت سابقك قافیه سیله براولوب ودیوان خواجه ده
بولنمدیغندن معلوم درکه خواجه نك اولمیه اما شارحلر ایراد ایلدیکیچون
وتتمیم فایده ایچون ترك ایلیوب ذکر ایلدك اکرچه ردمطلعه حمل ایلمکه
قابلدر دیاریار اضافتی لامیه در مرا دمرا میکندك مفعول اولی ومقید مفعول
ثانیسی وفاعلی تحتنده دیاره راجعدر ضمیر ورنه وا کرنه دن مخففدر تقدیر کلام
واکر دیار یار مرا دمرا مقید نمی کرد چه جای فارس جای بونك کبی برلرده
مستدرکدر وبواسندرالك شیرازیلره مخصوص که حافظ وسعدی یه فارس شیراز
ونواحی شیراره اطلاق ایدرلر نتکم شیخ سعدی حضرتلری کلستانده اقلیم
فارس راغم ازاسیب دهر نیست دیو بیورمش مراد اول مملکتدرکه بن
اصلنده که این ایدی که حرف بیان واین اسم اشارتدر محصول بیت یارك
دیاری یعنی مملکتی دامن کیر اولوب مقید ایلمسه نه فارس مملکتی که بو محنت که
بزادنی ناس دن واسافل حساددن چکرز جهانه باشدن باشه دکمز یعنی تمام
عالمك پادشاهلغنه دکمز بیت دلا کدایی رندی زپادشاهی به * دمی فراغت
خاطر زهرچه خواهی به * حاصل کلام حب الوطن من الایماندر امابزی
بو اقلیم فارسده باغلین جانانك محبتی درانجق والا بونده برکون طورمزدق
* سعدیا حب وطن کرچه حدیثست صحیح بیت نتوان مردن سختی که من
اینجا زارم بکوی (میفروشانش بجامی برنمی کیرد * زهی سجادهٔ تقوی که

بكساغرنمی ارزد * میفروشانش شین ضمیر سجاده یه راجعدر اضمار قبل الذكرا
طریقیله بجامی با حرف مقابله برنم بكیرد قبول ایلمزلر معناسنه زهی نه عجب در
معناسنه سجادهٔ تقوی اضافتی لامیه در اصلنده سجادهٔ اهل تقوی ایدی
ضرورت وزنیچون تخفیف قلندی كه حرف بیان * محصول بیت میفروشلر
محله سنده انی برقدح باده یه قبول ایلمزلر اهل تقوی سجاده سی نه عجبدر كه
برقدح شرابه دكمز (رقیبم سرزنشها كرد كز این باب رخ برتاب * چه افتاد این
سرمارا كه خاك درنمی ارزد * رقیبمده میم ضمیر معنا جهتنده كردك مفعولیدر
ضمیر منصوب متصل معناسنه رقیب مبتدا سرزنشها كرد خبری سرزنش
باشه قاقمق ر عربجه توبیخ دیرلر اخرنده كی شین اسم مصدر علامتیدر كز
اصلنده كه ازایدی كه حرف تعلیل این بابدن مراد جاناندر برتاب بر حرف
تأكید رخ مقدم مفعولیدر تابك افتاده بونده واقع اولدی این سرمارا این
بونده مسندر كدر تحسین لفظ ایچون وتكمیل وزنیچون كلمشدر كه حرف بیان
خاك در اضافتی لامیه درونمی ارزدك مقدم مفعولیدر * محصول بیت رقیب
بكا سرزنشلر وطعنلر ایلدی كه بو قپودن یوزك دوندر یعنی بو قپوده طورمه
كیت دیمكدر عجبانه واقع اولدی بوبزم باشمزه كه قپو طپراغنه دكمز یعنی جانانك
قپوسی طپراغنه لایق اولمسی ندندر كه رقیب بزی بو قپودن سورر (بشوی
این دلق داتنكی كه در بازار یكرنكی * مرقعهای كونا كون می جرا نمی ارزد *
بعض نسخه ده دلق یرینه نقش واقعدر دلق داتنكی اضافتی بیانیه در
بازار یكرنكی اضافتی بیانیه در كه حرف تعلیل كه در بازار یكرنكی مصراع
ثانی به مرهوندر مرقعها ایله جمع ایلدی ذوی العقولك غیرینه صفت
اولدیغیچون اصلنده حرقها مرقعهادر مرقع فقرانك پاره وعه عه دن
مجموع حرقه لرینه دیرلر كونا كون قیدی انلیچوندر درلی درلی دیمكدر محصول
بیت بو كوكل دارلغی خرقه سنی یو یعنی كوكل دارلغی كیدر ترك ایله زیرا
یكرنكلك بازارنده یعنی حیله سزلك وعیارسزلك بازارنده حاصلی ساده دللك
بازارنده درلی درلی مرقعلر قرمزی، شرابه دكمز یعنی بی رنك اولنلرك قتنده
لاشیدر (بس اسان می نمود اول غم دریا بیوی سود * غلط كفتم كه این
طوفان بصد كوهر نمی ارزد * غم دریا اضافتی لامیه بیوی با حرف
سبب بوی بونده امید ورجا معناسنه در سوده اضافتی لامیه در طوفاندن
مراد غم دریادر * محصول بیت قولای كورینوردی اول دریانك غمی یعنی
سفرینك مشقتی غمی فایده امیدیله غلط كفتم كه بو طوفان یوز كوهر دكمز *
بدریا در منافع بی شمارست اكر خواهی سلامت در كنارست (شكوه تاج

سلطانی كه بیم جان درو درجست * كلاه دلكشست اما بترك سرنمی ارزد *
شكوه هیبت تاجه اضافتی لامیه درو تاجك سلطانی یه اضافتی بیانیه ویاسی
حرف نسبت ویا حرف مصدری كه حرف رابط صفت بیم جان اضافتی لامیه در
ودر ادات ظرفیه واو ضمیری تاج سلطانه راجعدر درج بونده مندرج
معناسنه در یعنی مصدر اسم فاعل معناسنه دلكش وصف تركیبیدر كوكل
چكیجی یعنی كوكل جذب ایدیجی ویا كوكل اكا منجذب اولیجی معناسنه بترك
با حرف صله سره اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی در بترك سرنمی ارزده
متعلقدر محصول بیت پادشاهه منسوب تاجك هیبتی ویا پادشاهلق تاجینك
هیبتی كه جان قورقیسی اول تاجك ایچنده مندرجدر یعنی كزایدر دلكش
كلاهدر اما باش تركنه دكمز یعنی سلطنت برلذیذ مصلحتدر اكا كوكل مایل در
اما سلطنتك عدوسی چوقدر كه باش قورقیسندن خالی دكلدر در جمله دن
برسی اول زمانده پادشاهلر فدائیلر صاقلردی قچانكه بر پادشاهی هلاك
ایتك ایستسه لر اكا فدائیلر حواله ایدرلردی وانی هلاك ایدرلردی (تراان به كه
روی خود زمشتاقان بپوشانی * كه شادی جهان كیری غم لشكر نمی ارزد
* كه حرف تعلیل شادی یاسی حرف مصدر جهان كیری یه اضافتی لامیه
غم لشكر اضافتی ده لامیه درنمی ارزدك مقدم مفعولیدر * محصول بیت
جانانه خطاب ایدوب سكا اولی بكدر كه مشتاقلردن وعاشقلردن رویكی ستر ایلیه
سین یعنی خلق عالمه یوزك كوسترمیه سین مصراع ثانی ارسال مثل ایدوب
بیورر زیرا جهان كیرلك شادلغی یعنی جهانی طوتوب پادشاه عالم اولمق
عسكر غمین چكمكه دكمز یعنی عشاق ومشتاقلری چوغالمق بلاسنه وغوغاسنه
دكمز زیرا هر محبوبك عشاقی چوق اولسه غوغاسی وهنكامه سی چوق اولور
پس یوزك مستور طوتكه سنی كورن عاشق اولمسون كه حضور ایلیه سن (چو
حافظ در قناعت كوش واز دنیای دون بكذر * كه یك جو منت دونان دو صد
من زرنمی ارزد * دنی بونده الف یایه تبدیل كرلك تتكم بیان اولنمشیدی كه عجم
اخرنده الف اولان الفاظك ما قبلنی مكسور ایدر الف یایه قلب اولمغیچون پس
دوساه وعیساه موسی وعیسی اوقوردنی تلك دونه اضافتی بیانیه در كه
حرف تعلیل منتك دونانه اضافتی لامیه در * محصول بیت خواجه
خطاب عام طریقیله بیورر حافظ كبی قناعته دورش والچق دنیایی ترك ایله
یعنی طالب دنیای دون اولمه زیرا اربه مقداری الچقلره منت ایكی یوز بطمان
التون دكمز حاصلی دنیا به طالب وراغب اولنه ارباب تواضع وانقیاد ومنت
ضروریدر یوایسه برعظیم مصیبتدر ایمدی حافظ كبی قناعته سعی ایله وحضور

اىله وله ايضا (دلم جز مهر مهرويان طريقى بر نمى كيرد * زهر در ميدهد پندش
ولیكن در نمى كيرد * مهرويان الف ونون ايله جمع اولدى ذوى العقول ايله صفت
اولديغيچون تقدير كلام محبوبلر مهرويان ايدى اى يوزلى محبوبلر ديمكدر
طريقى يا حرف وحدت بر نمى كيرد بر حرف تأكيد نميكيرد طوتمز ديمكدر يعنى
اختيار ايلمز ديمك اولور پندش شين ضميرى دله راجعدر در نميكرد تأثير ايلمز
ديمكدر زيرا كرفتن وكيريدن در لفظيله تركيب اولسه تأثير معناسنى افاده ايدر
قبول ايلمز معناسنه ده مستعملدر تنكم كاسه كرك * محصول بيت بنم كوكلم
مهرولر محبتندن غيرى طريق اختيار ايلمز هر باندن اكا نصيحت ايلرم اما اكا
نصيحت تأثير ايلمز (خدارا اى نصيحت كو حديث از خط ساقى كو * كه
نقشى در خيال ما ازين خوشتر نمى كيرد * خدارا را ادات تخصيص
الله ايچون ديمكدر وحديث بونده مطلق سوزدر خط ساقيدن مراد روى
ساقيدر ذكر حال واراده محل طريقيله كه حرف تعليل نقشيده يا حرف
وحدت خيال قوت خياليه ده ديمكدر ازين اين اسم اشارتدر خط ساقى يه
نمى كيرد بونده تأثير اولمز وثبوت بولمز ديمكدر * محصول بيت الله ايچون
اى واعظ وناصح سوزى خط ساقيدن سويله زيرا بزم خيالمزده بوندن خوشترق
بر نقش ثابت اولمز وثبوت بولمز يعنى خط ساقى سوزى كوكلمزده قرار ايدوب
ثابت اولور باقيسى فشاردر بعض نسخه ده خط ساغر واقعدر ومعناسى
قولايدر (صراحى ميكشم پنهان ومردم دفتر انكارند * عجب كر آتش اين
زرق در دفتر نميكيرد * در دفتر در باصله معناسنه نمى كيرد تأثير ايلمز ديمكدر
بونده الشمق معناسنه در مثلا آتش پنبه يه ويا اوتلغه وياصمانه الشمق كبى
* محصول بيت كزلى صراحى طاشرم ومردم كتاب ودفتر صانورلر عجبدر
اكر بو زرق وريانك آتشى دفتره وكتابه الشوب ياقوب ياندرمزسه بو كلام
رسوا ايلقدن كنايه در يعنى عجبدر كه ايلديكم تزوير وريا بوزمه كير كتوروب
رسوا ايلمزسه (من اين دلق ملمع را بخواهم سوختن روزى * كه پير
ميفروشانش بجامى بر نمى كيرد * ملمع كوناكون ايله بويانمش خرقه بعض
هند فقراسى كيديكى خرقه كبى كه حرف تعليل ميفروشانش دلق ملمعه راجعدر
بجامى با حرف مقابله بر نمى كيرد طوتمز يعنى المزد ديمكدر محصول بيت بن بو ملمع
خرقه يى بر كون ياقسم كرك زيرا انى پير ميفروشان يعنى شراب صاتيجيلرك پيرى
بر قدح شرابه المز حاصلى بر قدح شرابه دكمين خرقه يى ياندرسه يرم (نصيحت
كوى رندانرا كه با حكم خدا جنكست * دلش بس تنك مى بينم مكر ساغر
نمى كيرد * نصيحت كويك رندانه اضافتى لاميه در را ادات تخصيص كه حرف

رابط صفت يا مع معناسنه در حكم خدا اضافتى لاميه در دلش شين ضمير
نصيحت كويه راجعدر بحسب لغت چوق اما بونده حكم معناسنه تنك لغتده
طار اما بويله يرلرده مضطرب معناسنه ساغر نميكيرد ساغر طوتمز يعنى باده
ايچمز ديمكدر * محصول بيت رندلر نصيحت كوينك كه خدانك قضا
وقدريله جنكى واردر يعنى حكم قضا وقدره تسليم وانقيادى يوقدر كوكلنى
زياده مضطرب كوررم مكر ساغر طوتمز يعنى باده ايچمز حاصلى اكر قضا وقدره
اقرارى اولسه بونلرك باده نوشلغنى حكم ازلى يه حواله ايدوب زجر وتوبيخ
ايلمزدى پس كوكلنك كمال طارلغى كنديسنك باده نوش اولمسيدر يعنى
كنديسى ازلده باده نوشلغه حواله ايلمكارندن روالاباد نوشلره طعن ايلمزدى
(از ان رو پاكبازان صفاها با مى لعلست * كه غير از راستى نقشى درين جوهر
نمى كيرد * پاكبازان الف ونون ايله جمع اولدى ذوى العقول ايله صفت اولديغيچون
تقدير كلام بازان پاكبازان ايدى پاك باز وصف تركيبيدر اوينيجى پاك دامن
عاشقده استعمال ايدرلر حاصلى طبعنده ارزوى نفسانى اولمين عاشقه پاكباز
ديرلر را ادات تخصيص صفاها اسلوب عجم اوزره جمع اولمش يا مع معناسنه
مى لعل اضافتى بيانيه كه حرف تعليل نقشى يا حرف وحدت ويا تنكير درين
جوهردن مرادمى لعلدر در بونده ادات تأكيد ظرفيت افاده ايلمز اصل كلام
اين جوهر در نميكيرددر نميكيرد قبول ايلمز فاعلى اين جوهردر ومفعولى
نقشدر محصول بيت انكيچون پاكبازلرك مى لعله صفالرى واردر زيرا بو مى
لعل جوهرى استقامتدن غيرى نقشى قبول ايلمز يعنى بادهٔ سرخ بى رنكلك
وساده دللك اقتضا ايلديكيچون پاكبازلر وساده دللرا كا مايللردر حاصلى باده
حيله ومكر قبول ايلمديكيچون طوغريلرو پاكارلك طبيعى اكا مايلدر (ميان
كريه مى خندم كه چون شمع اندرين مجلس * زبان آتشينم هست ليكن در
نميكيرد * ميان كريه اضافتى لاميه كه حرف تعليل اين اسم اشارت مجلس در
اين مجلسدن مراد دنيادر زبان آتشين اضافتى بيانيه يا حرف نسبت ونون
تأكيد ايچوندر در نميكيرد تأثير ايلمز يعنى ياندرمز * محصول بيت كريه
اورتاسنده كلرم بنم شمعك حالى بودركه هم ياش دوكر وهم يانارلوز بر آتش كبى
بو مجلسده آتشلى دلم واردر ليكن تأثير ايلمز يعنى سائر آتشلر كبى ياندرمز والا هر
تكلم ايلديكده بر نسنه احراق ايدردم حاصلى دلمدن صادر اولان كلمات
سوزناك وحرق قدر ديمكدر (سرو چشمى بدين خوبى تو كوبى چشم از و بردار
* برو كين وعظ بى معنى مرا در سر نميكيرد * چشمى يا حرف تنكير بدين با مع
معناسنه ويا ظرفيه در چشم از و بردار مقول قول او ضميرى دلده مركوز اولان

جانانه راجع بر ومصراع اولده مستفاده اولان ناصحه امر دروعظ بی معنی
اضافتی بیانیه درمر ابنم دیمکدر رامعنای تخصیص افاده ایدردر سردر
بونده باء صله معناسنه نمی کیرد تأثیرایلمز یعنی سوزلک بکا تأثیرایلمز دیمکدر *
محصول بیت سروچشم بوخوبلقده ولطافتده سن دیرسین کوزکی اندن
قالدر یعنی محبتی ترک ایله خواجه بیوررور که بو وعظ بی معنی بنم باشمه وعقلمه
تأثیرایلمز یعنی بو وعظی قبول ایلمم دیمکدر (سخن دراحتیاج ماواستغنای
معشوقست * چه سود افسونکری ای دل چو دردلبرنمی کیرد * دردلبردر
باء صله نمیکیرد تأثیرایلمز دیمکدر محصول بیت سوز بزم احتیاجمز ومعشوقک
استغناسنده در یعنی بز کمال احتیاجده ومعشوق کمال استغناده در پس ای
کوکل افسونجیلغک ومحارلغک نه فایده سی واردلبره تأثیرایلمینجه یعنی
جانان برمرتبه ده مستغنی درکه اکا اسماوافسون وسحرلک هیچ تأثیری یوقدر
(چه خوش صید دلم کردی بنازم چشم مستت را * که کس مرغان وحشی را
ازین بهتر نمیکیرد * چه بونده مبالغه افاده ایدر صید دل اضافتی مصدرک
مفعولنه ودلک میم متکلمه لامیه صید کردی نک مقدم مفعولیدر بنازم
قربان اولیم دیمکدر چشمک مسته اضافتی بیانیه ومستک تایه لامیه وچشم
مست بنازمک مفعولی که حرف تعلیل مرغان وحشی اضافتی نمیکیردلک مقدم
مفعولیدر * محصول بیت کوکلی نه خوش صید ایلدک قربان اولیم چشم
مستکه زیرا کمسه مرغان وحشی بوندن ایورک طوتمز یعنی بنم کوکلم کمسه یه
شکار اولمزدی افرین سنک مستانه چشمکه که بویله مرغ وحشی بی شکار
ایلدی (خدارا رحمی ای منعم که درویش سرکویت * دری دیگر نمی داند
رهی دیگر نمی کیرد * خدارا ادات تخصیص رحمی یا حرف وحدت تقدیر
کلام رحمی کن در ضرورت ایچون حذف اولمش منعم استعمالرنده اهل
نعمتدر انعام ایدیجی معناسنه ده کلور محلانه کوره ثانی یه مخصوص دکل که
حرف تعلیل درویش سرکویت اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت خدا
ایچون رحم ایله ای منعم زیرا سرکویک فقیری سنک قپوکدن غیری بر قپو بلمز
وسنک سرکویک بولندن غیری بر یول طوتمز یعنی سنک فقیرکدر غیرینک دکل
(من از پیر مغان دیدم کرامتهای مردانه * که این ریائی را بجامی برنمیکیرد *
کرامت ایلک در مردانه بعضلر دیرلر که بونک الفاظنده واقع الف ونون وهاء
رسمی یعنی حروف ثلثه معنای نسبت وتخصیص ولیاقت افاده ایدر وبعضلر
دیرلر که الف ونون ادات جمعدر وتخصیص ونسبت ولیاقت افاده ایلین هاء
رسمیدر فقط والله اعلم که حرف تعلیل این اسلوب وقانون معناسنه در بونده

مذهب مراددر بجامی یا حرف مقابله ویا حرف وحدت برنمیکیرد قبول ایلمز
ودکشمز معناسنه در * محصول بیت بن پیرمغاندن مردانه کرامتلر
کوردم که ریایه منسوب قانون واسلوب مذهبی بر جامه قبول ایلمز یعنی
بر قدحه دکشمز حاصلی مرابیلق قتنده زیاده مذمومدر (من ان اینه را روزی
بدست ارم سکندروار * اکرمی کیرد این اتش زمانی ورنمیکیرد * ان آینه
بیوردیغی جام پیرمغاندر بدست باحرف صله میکیرد تأثیرایلر دیمکدر این
اتشدن مراد قرمزی شرابدر وتأثیردن مراد سرخوش اولمسی دردر
نمیکیرد تأثیرایلمز معناسنه * محصول بیت بن بو آینهٔ جام میی برکون اله
کتوررم سکندرکبی یعنی سکندر آینهٔ کیتی نمایی اله کتوردیکی کبی
بن اول جام پیرمغانی اله کتوررم کرکسه بر زمان بنی مست ایلسون کرکسه
ایلسون حاصلی جام باده یی اله کتوروب می نوش اولورم کرکسه بر زمان مست
اولایم کرکسه اولمیایم (باین شعر ترشیرین زشاهنشه عجب دارم * که سرتاپای
حافظ را چرا درزر نمیکیرد * باین باحرف سبب شعر تر اضافتی بیانیه ترک
شیرینه اضافتی بویله درکه سراصلنده چرا که زسر ایدی تاقرینه سیله زا حذف
اولدی زیرا از ابتدا ایچون وتا انتها ایچوندر که حرف تعلیل حافظ را نمیکیردلک
مقدم مفعولیدر چرا ادات تعلیلدر حرف صله درزر نمیکرد معنای لازمیسی
التونله قپلمز یعنی التونه غرق ایلمز دیمکدر * محصول بیت بو لطیف وشیرین
شعر سببیله پادشاهدن تعجب ایدرم که حافظی نیچون باشدن ایاغه التونه
غرق ایلمز یعنی بویله ماهر وقادر شاعره نیچون قدرین بیلوب تمام رعایت از بحر منج
ایلمزوله ایضا (بتی دارم که کرد کل زسنبل سایبان دارد * بهار عارضش خطی
بخون ارغوان دارد * که حرف رابط صفت کرد کاف عجمینک کسریله ورانک
سکونیله لفظ مشترکدر دکرمی وچوره ما بیننده بونده چوره معناسنه در
سنبلدن ظاهر تازه صقلدر مراد اکرچه زلفده اولمق جایزدر داشتن وداریدن
اصل لغتده طوتمقدر اما بعض یرده وارلقدن عبارت اولور بونده کی کبی
معناسی سایبانی واردیمکدر سایبان طوتردکل بهار اصل لغتده یپراقدر نو
بهار وکهنه بهاریکی یپراق واسکی یپراق دیمکدر اما بونده چیچک مراددر عارض
ارغوان قرینه سیله عارض فاعل وزنی اوزره عربده صقل قللرینه دیرلر صکره
صقل بتن یرده استعمال ایلدیلر ذکر حال واراده محل طریقیله عجمده بو معناده
استعمال ایلدی اما رأیی مفتوح اوقورلر تنکم کافرلک فاسی وخاتمک تاسی
مفتوح اوقورلر اما بونده بهار عارضدن اضافت بیانیه مراددر یعنی رخسار
تنکم مصراع اولده مستفاد اولان کلدن رخسار مراددر عارضش ضمیری بته

راجعدر خطی ده یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر خطدن مراد خط هما یوندر که
تازه صقلدر رنکم سنبلدن مراد اول ایدی بخون ارغوان اضافتی لامیه در
و با حرف صله خون ارغوانه خط طوتمقدن مقصود رنکده و صفاده اکا غالب
اولمقدر * محصول بیت بر بتم واردر که کل چوره سنده یعنی اطرافنده سنبلدن
سایبانی وار یعنی کل کبی رخسارینک اطرافنده تازه صقلی وار بهار عارضی
ارغوانک قاتنه خط طوتر یعنی رخساری ارغوانک عرضنی کسر ایدر زیرا
ارغواندن رنکده و صفاده زیاده در (غبار خط بپوشانید خورشید رخش
یارب * حیاتی جاودانش ده که حسن جاودان دارد * غبار خط اضافتی بیانیه در
رخنه اضافتی مشبه بهک اضافتیدر حاصلی بیانیه در معلوم اوله که خورشید
کنشه دیدکاری کبی خورده دیر لر بشقه شیده ده بو غرایب فارسیه ندر
بپوشانیدک فاعلی تحتنده غبار خطه راجع و مفعولی خورشید رخش درشین
ضمیرینه راجع یارب مصراع ثانی یه مرهوندر تقدیر کلام حیات جاودان
دهش درکه حرف تعلیل حسن جاودان اضافتی بیانیه درو داردک مقدم
مفعول صریحیدر یعنی حسن جاودانی وار * محصول بیت خواجه بیت
سابقده خطدن سنبلله تعبیر ایدی و بو بیتده تصریح ایدوب بیورر غبار خط
یعنی تازه صقل جانانک خورشید کبی رخنی یعنی یکاغنی اورتدی یا الله
اکا ابدی حیات ویر که حسن ابدیسی وار یعنی حسن ابدی یه مالکدر معلوم
اوله که خط رخنی اورتمز بلکه صقل بتن یردر اورتن امدی رخنی اورتدی دیدیکی
مجازدر مرت بزید کبی (ز چشمش جان نشاید برد کز هر سو که می بینم * کمین
از کوشهٔ کردست و تیر اندر کمان دارد * ز چشمش شین ضمیر بیت اولده بته
راجع برد بونده بردن معناسنه نشاید برد التمق اولمز دیمکدر لازمله تعبیردر جان
نشاید بردک مقدم مفعولیدر کز که حرف تعلیل از ابتدا ایچوندر هر سو که
سو جانب که حرف بیان تیردن مراد مژه در و کماندن ابرو و کمینده صنعت
اشتقاق وار محصول بیت اول بتک چشمندن جان التمق یعنی قورتمق اولمز زیرا
هر جانبدن که کورم بر کوشه دن پوصی قورمش و کماننده تیر وار یعنی اوقنی
کزلیوب پوصی قورمش کمین و کوشه چشمه نسبت خوب واقع اولمش حاصلی
چشمی بر تیر انداز درکه ایشی جان شکار ایلمکدر پس اندن جان قورتمق اولمز
(خدا را داد من بستان ازوی شحنهٔ مجلس * که می با دیکران خورد ست و با من
سرکران دارد * خدا را ادات تخصیص داد لغتده عدلدر اما بو یله یرلرده
انتصاف معناسنده استعمال ایدرلر منه اضافتی لامیه شحنهٔ مجلس اضافتنده
لامیه شحنهٔ مجلس اول کسه در که جمیعا امور مجلس انک رأینه مفوضدر

که حرف تعلیل با من با حرف صله بکا دیمکدر سرکران دارد اغرباشلیلق طوتر
یعنی بکا عالی جنابلق صاتر و استغنا کوسترر * محصول بیت خدا ایچون
ای شحنهٔ مجلس بنم دادمی اول نسبت بدکیسدن ال زیرا شرابی غیریلرله
ایچمشدر و بکا اغرباشلیلق ایدر یعنی اغرباشلیلغی وار حاصلی اغیاریله باده
ایچوب بکا جفا ایدر (چو عاشق میشدم کفتم که بردم کوهر مقصود * ندانستم
که این دریاچه موج خون فشان دارد * چو ادات تعلیل که حرف رابط
مقول و قول کوهر مقصود اضافتی بیانیه که بنه حرف بیان این دریا اضافتی
بیانیه * محصول بیت چونکه عاشق اولوردم یعنی عاشق اولدیغمده دیدم که
کوهر مقصودی کتوردم یعنی جوهر مقصود صاحبی اولدم اما بلمدم که
بو دریانک نه عجب موج خون افشانی وار یعنی نه عجب بلیه و مشقتی وار حاصلی
بو بیت دیوان اولنده که عشق اسان نمود اول ولی افتاد مشکلها معناسنی
متضمندر (ز خوف هجرم ایمن کن اکر امید آن داری * که از چشم بداندیشان
خدایت در امان دارد * خوف هجر اضافتی مصدرک فاعلنه میم ضمیر معنا
جهتنده کن لفظنه مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه ان اسم اشارتدر
مصراع ثانینک مضمونه که حرف بیان چشم بداندیشان اضافتی لامیه
خدایت مبتدا در امان دارد خبری دارد بونده طوته موقع دعاده واقعدر *
محصول بیت خواجه جانانه خطاب ایدوب بیورر بنی هجران خوفندن امین
ایله اکر اول امیدک وار ایسه که یارامز فکرلیلرک کوزندن الله سنی امین طوته
یعنی دشمنلرک یاوز کوزندن سنی صقلیه (ز سرو قد دلجویت مکن محروم
چشمم را * بدین سرچشمه اش بنشان که خوش آب روان دارد * سروک قده
وقدک دلجویه اضافتلری بیانیه و ثانیه اضافتی لامیه دلجو وصف ترکیبیدر
کوکل استیجی دیمکدر اما مقصود کوکل الیجیدر حاصلی قد موزوندن
کنایتدر چشم مفعول اولیدر مکنک و محروم مفعول ثانیسی در چشمک میمه
اضافتی لامیه در را ادات مفعولدر بدین با حرف ظرف سرچشمه بکا رباشی
بونده مراد کوزدر شین ضمیر قد دلجویه راجعدر بنشان با حرف تأکید که
حرف تعلیل اب روان اضافتی بیانیه در روان صفت مشبهه در رویدندن سروه
صفت اولسه صالنغی معناسنه و ابه صفت اولسه اقمق معناسنه در محصول
بیت سرو کبی دلجو قدکدن کوزمی محروم ایله یعنی قامتکی کوزمدن ایرمه
سیر ایده یم بو کوزم بکار باشنه انی دیک که خوش اب روان وار حاصلی سرو
قدکی دیدم چشمه سارندن ایرمه که دائما تازه و تر قالسون زیرا سروه ایرمق
کنارنده اولمق مناسبدر یعنی بنم چشم کریانمدن غایب اولمه که دائما تازه و تر

اوله سن (بفتراك ارهمی بندی خدارا زود صیدم کن * که افتهاست در تاخیر
وطالب رازیان دارد * بفتراك با حرف مصاحبت همی بندی یه متعلقدر یعنی
اکربنی فتراکه باغلرسك خدارا ادات تخصیص زود تیز معناسنه صیدم
میم متکلم امر صیغه سنه یعنی کن لفظنه مقید در معنا جهتنده ضمیر منصوب
منصل معناسنه تقدیر کلام زود صید کن در که حرف تعلیل * محصول بیت
اکربنی فتراکه بندایدرسك خدا ایچون بنی تیز صید ایله و تأخیر ایلمه زیرا
تأخیرده افتلرو بلالر وار وطالبه زیانی وار یعنی مرادك فتراکه بغلمق ایسه
اکلنمه تیز صید ایله که تاخیرده بکا زیان وار حاصلی مبادا که پشیمان اولوب
ترکی به بند ایلمکی ترك ایلیه سن (چودر رویت بخندد کل مشو دردامش ای
بلبل * که برکل اعتمادی نیست ور حسن جهان دارد * در رویت در حرف
صله رویت اضافتی لامیه در مشو دردامش مشو بونده مر و معناسنه در در
بأصله معناسنه بحسب لغت دوزاغنه وارمه دیمکدر اما اصطلاحده مغرور
وفریفته اولمه معناسنه در که حرف تعلیل اعتمادی یا حرف تنکیر ورا کردن
مخففدر واو حرف عطف اکر ادات شرط حسن جهان اضافتی لامیه در زیاده
حسندن کنایه در محصول بیت ای بلبل چونکه کل یوزکه کاه انك فریفته سی
ومغروری اولمه زیرا کله اعتماد یوقدر اکر جهانك حسنده طوترسه یعنی کمال
حسنده مالك اولورسه زیرا سریع الزوالدر عمری برایکی کونلك در بقاسی
یوقدر (بیفشان جرعهٔ بر خاك و حال اهل شوکت بین * که از جمشید و کیخسرو
فراوان داستان دارد * جرعه بریودم صو ویا شربت ویا غیری نسنه شوکت
شدت و باس معناسنه اکثر صواشده استعمال اولنور مثلا رجل بئس یعنی
شدید فی الحرب دیرلر * محصول بیت طبراق اوزرینه جرعه صاچ واهل شوکت
وشدتك حالنی سیر ایله که جمشید و کیخسرودن چوق حکایه سی وار یعنی ملوك
ماضیه وسلاطین حالیه اوزره بیوب وایچوب وعیش وعشرت و ذوق وصفا
ایلیوب عاقبت فنا اولوب زیر زمینه کتمشلر ایمدی خاکه بر جرعه افشان ایله که
جرعه نوش اولوب مستانه اوله وانلرك روی زمینده نلر ایدوب وعاقبت زیر زمینه
واردقلرین بیان ایلیه (چو دام طره افشاند ز کرد خاطر عشاق * بغماز صبا
کوید که راز ما نهان دارد * دام طره اضافتی بیانیه کرد کاف عجمینك فتحیله
توز معناسنه کاف عجمینك کسریله دکل در خاطره اضافتی بیانیه وعشاقه
اضافتی لامیه بغماز صبا با حرف صله و غماز صبا اضافتی بیانیه که حرف رابط
مقول وقول ومابعدی مقول وقول بغماز صبا کوید متعلقدر راز ما اضافتی
لامیه ونهان داردك مقدم مفعولیدر محصول بیت چونکه طره دوزاغنی غبار

خاطر عشاقدن سلکه و یاك ایلیه صبا غمازینه سویلرو تنبیه ایدر که راز مزی
نهان طوته دیو یعنی عشاقه خبر ویرمسون طره افشا نغلمزدن که طره غباری
خاطرلرینه قونمسون حاصلی عشاقك خاطری مغبر اولمسون دیو بعض کسه
ز کرد خاطرك زائی برینه با یازمش و معناسنی چونکه طره دامنی عشاقك
خاطری اطرافنه صاچه بعض نسخه ده ز کرد واقع اولمش بنه اول معنایه
سروری افندی کرد اعتبار ایلمشدر غبار معناسنه اکرچه جایزدر لیکن
معنا غباردن خالی دکلدر تم کلامه (چه افتادست در این ره که هر سلطان
معنی را * بدین درگاه می بینم که سر بر استان دارد * این رهدن مراد راه عشقدر
بدین درکاهدنده مراد درکاه عشقدر براستان مضاف الیه محذوف تقدیر
کلام براستان درکاه عشقدر * محصول بیت بو طریق عشقده عجب نه واقع
اولمشدر که هر معنی پادشاهنی بو درکاهده کوررم که باشنی استان درکاه عشقده
طوتر یعنی باشنی استان درکاه عشق اوزرنده یعنی هر قنده که بر صاحب طبع
وادراك واهل معنی و فهم فراست کوررم عشقدن خالی کورمزم یعنی باشنده
بر صاحب حسن وجمال هواسی اکسك دکل (چه عذر بخت خود کویم که ان
عیار شهر اشوب * بتلخی کشت حافظ را و شکر در دهان دارد * عذر بخت
خود اضافتلری لامیه در که حرف بیان عیار انه یعنی فرسه صفت اولور
نشاطندن یعنی شادلغندن کاه صباغ وکاه صول جانبنه مایل اولدیغی
وقت وارسلانکده برادی عیار در صید طلب ایلمکیچون صاغه وصوله یلوب
بلدیکیچون اما بونلك کبی یرلرده نکته دان معناسنه در بتلخی کشت با حرف
سبب محصول بیت کندی طالعمك نه عذرینی سویلیم یعنی بد بختمك عذرینی
نیجه بیان ایده یم که اول شهر اشوب عیار یعنی شهری دلبر دخی نکته دان
اجیلغیله حافظی اولدردی واغزنده شکری وار حاصلی طالعمك نحوستندندر
که اغزی پر شکر ایکن بنی سم هلاهل ایله هلاك ایلدی بنده تکلمدن غیبته
التفات وار وله ایضا (دلی که غیب نمایست و جام جم دارد * ز خاتمی که دمی کم
شود چه غم دارد * که حرف رابط صفت واو حرف عطف بعض نسخه ده
واو یوقدر مرور یده اول نسخه یی اختیار ایلمشدر ایکیسیده جایزدر که
حرف رابط صفت کم کاف عجمینك ضمیله شك معناسنه اما بعض اعجام فتح
کاف عربیله تجویز ایلدی اکسك معناسنه والعلم عند الله شود فعل مضارع
خاتمه راجع ضمیره مسند در * محصول بیت بر کوکل که غیب کوستریجی در
وجام جمی وار در یعنی جام جم صاحبی در مراد جام جمدن کوکل کندیدر مجازا
اکا جام اسناد ایدر و اوله اولان نسخه لرك معناسی بودر اما واو اولمین نسخه لرك

از بجر مرنج

معناسی برکوکل که غیب نمادر جام جم صاحبی دریعنی غیب نمالغی جام جم
صاحبی اولدیغندندر پس بویله کوکل برخاتمدن که اول خاتم برنفس
ورساعت ضایع اوله وباندن بردم اکسك اوله نه غمی واریعنی خاتمك برساعت
بانده اولمدیغندن مبالات ایلمز بو بیت شاه منصورك قصه سنه تلمیح درکه
بعض ترکمه بکاری اکا غلبه ایدوب شهرشیرازدن قاچروب وشاه منصور
عسکرجمع ایدوب دشمنلرینی قهرایدوب ینه تخت سلطنته جلوس ایلدیکنه
نتکم تون قافیه سنده برغزلده بوتلمیح واقعدر (خاتم جم رابشارت ده بحسن
خاتمت * کاسم اعظم کرداز وکوتاه دست اهرمن * بوبیت حضرت سلیمان
پیغمبرمهری دیوه الدیروب وینه الله تعالی اکامیسرایلدیکنه ده تلمیح وار
نتکم بعض قصص ده یازلشدر حاصلی بوبیتده شاه منصوری جم وترکه لری دیوه
شبیه ایلمش (بخط وخال گدایان مده خزینهٔ دل * بدست شاه وشی ده که
محترم دارد * با حرف صله حال گدایان اضافتی لامیه در خزینهٔ دل اضافتی
بیانیه بدست با حرف صله دستنك شاهه اضافتی لامیه درکه رابط صفت
* محصول بیت خواجه خطاب عام طریقیله بیوررکوکل خزینه سنی گدالرخط
وخالنه ویرمه برشاه وشك الینه ویرکه حرمتلی طوته یعنی عاشق اولورسك
برعالی جناب شاهانه محبوبه عاشق اول که قدرینی بیلوب سکا حرمت ورعایت
ایلیه حاصلی اولورا ولمزنا سزایه کوکل ویروب سومه (نه هردرخت تحمل کند
جفای خزان * غلام همت سروم که این قدم دارد * جفای خزان اضافتی
مصدرك فاعلنه اضافتی در غلام همت سروم اضافتلری لامیه لردرکه
حرف تعلیل این قدمدن مراد جفای خزانه تحملدر قدم لغت عربیده
ایاغك طبانیدر کاه اولورکه قدم ذکرایدوب رجل مراد ایدرلر ذکرجزؤ واردهٔ
کل طریقیله کاه اولورکه قدم برایوایشده ایلری اولمغه ده دیرلر مثلا قدم صدق
دیرلر یعنی بوایشده اثار حسنه سی وارد یمکدر نتکم برنسنه ده قدرتدن ید
طولی دیمکله تعبیرایدرلر وکاه اولورکه عجم ادات سلب ادخال ایدوب مرایی
وکذابدن تعبیرایدرلر حضرت مولانا جامی سبحة الابرارده نعت رسولده
بیوررمنبرازبی قدمان خالی ساز * قدرش ازمقدم خودعالی ساز * وکاه اولورکه
بی دولت وبی سعادت معناسنه کاور محصول بیت هردرخت جفای خزانه
تحمل ایلمز سروك همتینی قوللیم که بونده بوقدم صدقی واریعنی خزانه تحملده
ثابت قدمدر بوبیتدن مراد جفایه وبلایه تحملی مدحدر نتکم نجاتی بیورر *
جفایه صبرایدن ایروفایه * که بیمار اولنه تیمارایدرلر (دلم که لاف تجرد زدی
کنون صدشغل * ببوی زلف تو با باد صبحدم دارد * که حرف رابط صفت لاف

تجرد

تجرد اضافتی لامیه کنون صدشغل مصراع ثانی یه مرهوندر ببوی با حرف
مصاحبت بوی بونده امید معناسنه درقوقی معناسنه اولمسی ایهامیسی در
اول وقت باسببیت اولورزلف اضافتی لامیه در زلفك توبه ده بویله در ببوی
دارده متعلقدر وباباده بویله در صبحدم اضافتی فی معناسنه ویالام محصول
بیت بنم کوکلم که بوندن اول مجردلك لافنی اورردی یعنی دنیا اشغالندن کلی
فراغت لافنی اورردی وشمدی سنك زلفك امیدیله باد صبحدمله یوزشغلی وار
یعنی بادسنك زلفك بوینی کتوره باد له دلمك یوزدرلی اشغالی واحوالی وار
(رسیده موسم آن کزطرب چونرکس مست * نهد بپای قدح هرکه شش درم
دارد * موسم مجمع معناسنه درموسم الحاج دیرلر مجمع الحاج معناسنه اما
عجم زمان معنالرنده استعمال ایدرلر موسم کل موسم خزان دیرلر زمان کل
وخزان معناسنه طرب طانك وراتك فتحه لریله مصدردر طرب ایطرب دن
یعنی علم بابندن سروردن وحزندن کان خفتة دیرلر اما شعرا اکثر سرورده
استعمال ایدرلر نرکس مست اضافتی بیانیه در نرکسه مستلك اسنادی باشین
اشغه صالدیغیچوندر بپای قدح با حرف صله پای قدح اضافتی لامیه در
قدحك دیبنه دیمکدرزیرا نرکسك اورته سنده برقدح واروقدحك اطرافنده
دیبندن چقمش اقچه یه بکزرالتی بیاض چیچکی وارنتکم بسحاق شیرازی
دیمشدر (نرکس که چن ازرخ اوکشت منور * کویندکه دارد طبقی سیم پرازرز
* درد یدهٔ بسحاق نه زردارد ونه سیم * شش نان تنك دارد ویك طاس مزعفر *
پس کویا که نرکسك اول التی اقچه یه بکزرالتی سپراغنی باده یه ویرمکیچون
قدح دیبنه قونلمشدر حاصلی بهارزمانیدر هرکیمکه بش التی اقچه سی وارانی
قدح دیبنه قومق کرك یعنی باده یه صرف ایلمك کرکدر نته که نرکس ایلمشدر
حاصلی باده نوشلغه وعیش وعشرته اغرادر (مراد دل زکه جویم که نیست
دلداری * که جلوهٔ نظروشیوهٔ کرم دارد * مراددل اضافتی لامیه که بونده
استدرکم معناسنه عربیده من کبی ایکنجی که حرف تعلیل دلدار وصف
ترکیبیدر بحسب اللغه کوکل طوتیجی دیمکدر امامرادکوکلی قبض
ایدیجیدر با حرف وحدت که حرف رابط صفت جلوهٔ نظر اضافتی بیانیه
شیوهٔ کرم ده بویله دریعنی عشاقه نظری والتفاتی واحسان وکرمی اوله دیمکدر
* محصول بیت کوکل مرادینی کیمدن استیه یم که شهرمزده بردلدار یعنی
برخاطراله الوب کوکل متسلی ایدیجی کسه یوقدرکه اهل نظر وصاحب کرم
اوله که هرکسك حالنه نظرایدوب مقدارنه کوره کرم واحسان ایلیه
بوبیت جائزدرکه مقادرعشاقی تشخیص ایلمز محابیدن شکایت اوله

وجائزدرکه بی عقل وتمیز وبی کرم واحسان ارباب دولتدن اوله (زرازبهای
می اکنون چو کل دریغ مدار * که عقل کل بصدت عیب متهم دارد * بهای
می اضافتی لامیه اکنون یعنی بو فصل بهارده دریغ مدار امرکه دیمکدرکه
حرف تعلیل عقل اضافتی بیانیه مشایخ اصطلاحنده روح اعظم دیرلر بعضلر
دیدیلرکه عقل اولدرکه خدادن اول صادر اولان اولدر والعلم عندالله بصدت
تامعنا جهتنده عیبه مقیددر بصد عیب تقدیرنده متهم اسم مفعولدر افتعال
بابندن معتل واویدر اصلی موتهم ایدی اعلالله متهم اولدی * محصول بیت
بو فصل بهارده آلتونی باده دن کل کبی دریغ طوتمه یعنی کلک ایچنده آلتونه
بکزر صریجه خرده لر واردرانی صرف ایدوب اینه جام باده المشدر کلک
آچیلوب مطبق اولدیغنی پر باده قدحه تشبیه ایلمشلر نته کم تاقافیه سنده
کچدی * بیت کنون که بر کف کل جام بادهٔ صافست * بصد هزار زبان بلبلش
درار صافست * یعنی کل که جام باده دن زرین دریغ ایلیوب صرف می سرخ
ایلدی سن دخی انک کبی زریکی جام باده دن دریغ ایلیوب می نوش اول صقن
زریکی میدن دریغ طوتمه زیرا عقل کل سنی یوز عیبله متهم طوتار مصراع
ثانینک تحقیقنده مراد بودرکه کل ایچنده اولان صریجه نسنه آلتون کبی در
کل یپراغنی نثار ایدر امانی امساک ایدردین بیتک مرادینه واصل اولمامش
زیرا امساکی که اسناد ایلمشلردر دورلمش وبوملمش اولدیغیچون کانه که زری
ایچنده درنته کم خواجه بیورر * بیت احوال کنج قارون کایام داد برباد *
باغنچه بازکویید تازر نهان ندارد * مصراع ثانینک تحقیقنده زیرا کلک
عقلی سنی یوز عیبله متهم طوتاردین عقل اول غیرمسموع بکر معنا اختراع
ایلمش (زسر غیب کس آکاه نیست قصه مخوان * کدام محرم دل ره درین
حرم دارد * سر غیب اضافتی لامیه در قصه مخوانک مقدم مفعولیدر
بو تنبیه درشول کسه لره که اسرار واحوال غیبیه یه اطلاع دعواسن ایدوب
قصه خوان کبی مجالسده بسط کلام ایدر پس بونلک کبیلری بو ایشدن نهی
ایدوب بیوررکه خدا کسنه بی اسرار غیبیه یه مطلع ایلمز الا وحی والهام سبیله
نته کم انبیایه واولیایه واقعدر پس استفهام انکاری طریقیله بیوررکدام محرم
دل کدام ادات استفهامدر عربیده ای کبی محرم لغتده حرم معناسنه در
نته کم فلان کسه فلان خاتونک محرمیدر دیرلر یعنی نکاحی حرامدر اکا دیمکدر
اما اصطلاحده محرم دل مشرف علی القلوب معناسنه در یعنی کوکللر
اسرارینه مطلع دیمکدر مکه یه حرم الله دیرلر و حرمان مکه ایله مدینه یه
درین ده در بای صله معناسنه در حرمدن بونده مراد عالم غیبدر * محصول

ردهمروری

ردشمعی

بیت عالم غیب سرندن کسه اکاه دکلدر قصه خوانلغی ترک ایله قنغی محرم دلک
بو حرمه یولی وار یعنی قنغی اهل کشف الاهل مخفی ایشلرینه عالم وعارفدر
مکر کیم جانب حقدن منصور ومظفر اوله انبیا واولیا کبی (زجیب خرقهٔ
حافظ چه طرف بتوان بست * که ما صمد طلبیدیم واو صنم دارد * جیب خرقهٔ
حافظ اضافتلری لامیه طرف بونده فائده معناسنه در امید معناسنه دردین
عندی سویلش بتوان بست بونده ماضی مصدر معناسنه در بتوان بستن
تقدیرنده بغلمق ممکندرکه حرف تعلیل صمد معبود بالحق طلبیدیم فعل ماضی
نفس متکلم مع الغیر طلب ایلدک معناسنه واو حرف عطف او ضمیری جیبه
راجعدر ویا حافظه صنم بت دریعنی اول شکل که کافرلر اکا عبادت ایدرلر اول
شکلده اوغلان صورتنده اولور وقز صورتنده اولور وکاب صورتنده اولور
وسائر حیوانات شکلنده اولور * محصول بیت حافظک خرقه سی یقه سندن
یعنی ریاپله کیدیکی خرقه سندن نه فائده بغلمق اولور مراد حافظ کندیدر ذکر
کل واراده حال طریقیله حاصلی حافظک خرقه پوش اولوب فقر ازینده
اولمسندن نسنه فائده لنمک اولمز زیرا بز صمد استدک اول ایسه صنم پرستدر یعنی
محبوب سور حاصلی محبوب دوستدر پس اندن وصول الی الله طلب ایلمک
بی فائده در وله ایضا (هرانکه جانب اهل وفا نکه دارد * خداش درهمه حال
ازبلا نکه دارد * جانب اهل وفا اضافتلری لامیه در نکه دارد رعایت ایلیه
خداش ضمیری هرانکه ده کی که یه راجعدر * محصول بیت هر اول کسه که
اهل وفا جانبنی رعایت ایلیه خدا اول کسنه بی جمیع احوالده بلادن صقلیه
بورد یفده آصفینک بر غزلی وارکه مطلعی دعاده واقع اولمش بونک کبی * بیت
خدا ازدرد دل آن سینه را نکه دارد * که حق صحبت دیرینه را نکه دارد *
(کرت هواست که معشوق نکسلد پیمان * نکاه دار سررشته تانکه دارد * که
حرف بیان نکسلد فعل نفی مستقبل مفرد غائب قرمیه دیمکدر پیمان عهد
وقول وقرار معناسنه در * محصول بیت اکر هوسک وار ایسه که معشوق
پیمان محبتی قطع ایلیه سررشته محبتی رعایت ایدوب صاقله تا اول دخی صقلیه
یعنی سن محبتده ثابت اول که اول دخی ثابت اوله (حدیث دوست نکویم مکر
بحضرت دوست * که آشنا سخن آشنا نکه دارد * حدیث بونده خبر معناسنه در
دوستنه اضافتی لامیه در مکر بونده الای استثنائیه معناسنه بحضرت
با حرف صله دوستنه اضافتی لامیه که حرف تعلیل آشنا بلش سخن آشنا
اضافتی لامیه * محصول بیت دوستک خبرین سویلم الا دوستک حضورینه
یعنی کندینه زیرا آشنا آشنانک سوزینی صاقلر کسه یه افشا ایلمز (چو لفتمش

ردشمعی

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلن

که دل من نکاه دارچه کفت * زدست بنده چه خیزد خدا نکه دارد
* چو حرف تعلیل کفتمش شین ضمیرد لده مرکوز اولان جانانه راجعدرکه
حرف رابط مقول وقول مابعدی مقولدرچه کفت مصراع ثانی بوکفتک
مقولیدرچه خیزد نه حاصل اولور دیمکدر * محصول بیت چونکه جانانه
دیدمکه بنم کوکلمی رعایت ایله نه دیدی یعنی مصراع ثانینک مضمونی دیدی
قولک النده نه حاصل اولور خدا صقلیه دیدی یعنی هرنه که استرسک خدادن
استه قوللرندن استمه زیرا اللهك ارادتی اولمینجه قول نسنه یه قادردکلدر
دیمکدر (سروزر و دل و جانم فدای آن محبوب * که حق صحبت مهر و وفا نکه
دارد * فدای ان اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدرکه حرف رابط صفت
حق صحبت مهر و وفا اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت باشم دخی مالم و دل
و جانم اول محبوبه فدادرکه مهر و وفا صحبتی حقنی رعایت ایلیه یعنی وفادار
و مهردار اوله و غدار اولمیه (صبا در آن سر زلف ار دل مرا بینی * ز روی لطف
بکویش که جانکه دارد * صبا منادی حرف نداسی محذوف آن سر زلف
یور دیغی جانانک سر زلفنه اشارتدر دل مرا اضافتی لامیه بینی فعل
مضارع مفرد مخاطب در کورر سك دیمکدر فعل شرط واقعدر مصراع ثانی
جوابیدر بکویش شین ضمیر دله راجعدرکه حرف بیان قول جابونده منزل
و مقام معناسنه در * محصول بیت ای صبا اکر بنم کوکلمی اول سر زلفده
کورر سك اکا لطف یوزندن سویله که برینی صقلیه طوتسون یعنی برینی
بکلسون که زمانه بر جکرزیدر زمانه بر جکرزی (دلا معاش چنان کن که کر
بلغزد پای * فرشته ات بدو دست دعا نکه دارد * دلا منادی که حرف بیان
بلغزد با حرف استقبال لغزد فعل مضارع مفرد غائب سورچر دیمکدر پای
بلغزدك فاعلی فرشته ات تا ضمیری خطاب بدو دست بامع معناسنه دعایه
اضافتی بیانیه * محصول بیت ای کوکل انجلین دیرلك ایله که اکر آیغك
سورچر سه ملکك سنی ایکی دعا ایله صقلیه یعنی عالمده خلقله شویله معاش
ایله که سندن برزله واقع اولورسه ملکلر سنکیچون دعایه مشغول اوله ز
(مبارزان و یلان خواجه راز که دارد * که همچو جان کرامی شمانکه دارد *
بو بیت دیوانلرده بولنمدی اما شرحلرده موجود اولدیغیچون تتمیم فائده
ایچون یازلدی مبارزان الف و نونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت
اولدیغیچون زیرا مبارز بهادره دیرلرکه فارسیجه دلیر دیرلر لفظ عربیدر
یلان ده بویله در اما فارسیدر یعنی عطف تفسیری واقع اولمش مفردی یلدر
خواجه بونده افندی و ولی نعمتدن عبارتدر خواجه دن مراد باری تعالی

اولمق روشندر دین خطای فاحش ایلمش زیرا اسماء الله توقیفیدر و خواجه
اطلاقی خدایه شارعدن مسموع دکلدر و بوکسه نك کبی خطاباسی
لا یعد و لا یحصی در خواجه دن مراد خدا اولیجق انی بهادره اصمرلمق زیاده
فاسددر کرامی کاف عجمینک کسری و ضمیله لغتدر عزیز دیمکدر حاصلی
معزز و مکرم معناسنه در جان کرامی اضافتی بیانیه در شما اصلنده شمارا
ایدی ضرورت وزنیچون و قافیه ایچون را حذف اولندی * محصول بیت
ای بهادرلر خواجه کزی صقلاك و کوزه دلك که سزی جان عزیز کبی کوزده
و رعایت ایلیه یعنی سزافندیکزك حفظنده و رعایتنده اهمال ایلمك تاکه
اول سزی رعایتنده اهمال ایلمیه حاصلی وفادارلغه ترغیبدر (غبار راه کذارت
کجاست تا حافظ * بیادکار نسیم صبا نکه دارد * راه کذار کچید یعنی کچه جك
برکذرکاه ده دیرلر تا ضمیر خطاب غبارك راه کذاره اضافتی لامیه تا بونده
حتی معناسنه در حافظ مصراع ثانی یه مرهوندر بیادکار بونده دیو معناسنی
و یرر زائد اولمقده جائز بلکه زائد اولمسی اولی در یادکار اکیلیجی معناسنه در
یعنی برشیئ که دنیاده آکه نسیمه اضافتی لامیه و نسیمك صبایه بیانیه *
محصول بیت سنك یولك کچیدی توزی یعنی اوغراغی توزی قنده درکه تا حافظ
نسیم صبا یادکاری دیو حفظ ایلیه یعنی رهکذارك غبارنی تعیین بیورتاکه
حافظ باد صبا یادکاری دیوانی توتیا کبی صاقلیوب طوته وله ایضا (شاهدان
نیست که مویی و میانی دارد * بنده طلعت آن باش که آنی دارد * که حرف
بیان مویی و میانی یالری وحدت ایچوندر و یا تنکیر ایچون بنده طلعت آن
اضافتلری لامیه طلعت لغت عربده روینددر یعنی کورمك صکره عجم یوزده
استعمال ایلدی انسانك اول کورینن یوزی اولدیغیچون باش فعل
امر مخاطب اول دیمکدر که حرف رابط صفت آنی یا حرف وحدت و یا تنکیر
آن کوزللکدر یعنی مجموع اسباب حسندن صادر و ظاهر اولان هیئت *
محصول بیت محبوب اول دکلدر که اعلا کاکل و کیسو و طره سی اوله انجق
یعنی محبوبده همان بونلر ایله اکتفا ایلمه بلکه اول محبوبك یوزینك بنده سی
اول که آنی اوله یعنی انی وار حاصلی دلبرك برایکی قیل کوزلکیله دکلدر بلکه
دلبرده آن کرکدر نته کم نجاتی بیورمش * بیت دلبرده مراد آن اولور اندام
دکلدر * کیفیت اولور میده غرض جام دکلدر (شیوه حور و پری کرچه
لطیفست ولی * خوبی آنست و لطافت که فلانی دارد * شیوه محبوبلرك
نازی و شیرین حرکتی حور عربیده احورك و حوراءنك جمعیدر اما عجم مفرد
مقامنده استعمال ایدر و اسلوبلری اوزره الف و نونله جمع ایدرلر نته کم

از بحر رمل

کلستانده واقعدر * بیت حوران بهشتی رادوزخ بود اعراف * ازدوزخیان
پرس که اعراف بهشتست * پری اغتده عجمده جنه دیرلر خوبی یاحرف
مصدرکه حرف بیان فلانی یا حرف تنکیر * محصول بیت حورو پرینک شیوه
نازی کرچه لطیفدر اما کوزللك ولطافت اولدرکه فلان کسه نك وار الفاظ
کنایه دندر مرادی کندی جانانك مدحیدر یعنی بنم جانانم حور و پریدن
کوزلدر (چشمهٔ چشم مرا ای کل خندان دریاب * که بامید تو خوش اب
روانی دارد * چشمهٔ چشم اضافتی بیانیه در و مرایه اضافتی لامیه کل خندان
اضافتنده بیانیه خندان صفت مشبهه در خندیدندن کولیکن دیمکدر
دریاب اکه و تدارك ایله بول معناسنه دریافتن معناسنه دکلدر بعضلر ظن
ایلدیکی کبی که حرف تعلیل بامید تو بامع معناسنه در و اضافتی لامیه خوش
اعلا معناسنه در آب روانی اضافتی بیانیه یا حرف وحدت و یا تنکیر * محصول
بیت بنم کوزم چشمه سنی ای کل خندان بوقله و بول یعنی تدارك ایله زیرا
سنك امیدکله اعلا آب روانی وار یعنی آب روان کناری مقبول و خوش
آینده در امدی چشم چشمه حسنه کل که خوش آب روانی وارتا که ذوق
وصفا ایلیه سن (خم ابروی تو در صنعت تیراندازی * بستد از دست
هرانکس که کمانی دارد * خم ابروی تو اضافتلری لامیه در تیراندازی یاحرف
مصدری تیرانداز وصف ترکیبیدر راندازیدندن اوق آتجی دیمکدر بستد
باحرف تأکید ستد فعل ماضی مفرد غائب ستدندن الدی دیمکدر روستدك
هرانکسه اضافتی لامیه در که رابط صفت کمانی یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر
* محصول بیت سنك خم ابروك تیراندازلق صنعتنده الندن الدی هرکسه نك
که کمانی وار یعنی سنك کمان ابروك تیر مژکانله جمیع کمانکش و تیراندازلره غلبه
ایدوب اللرندن تیر و کمانلرین الدی که سزه تیراندازلق لایق دکل دیو یعنی
بو صنعتده سز کامل دکاسز دیمکدر (دل نشان شد سخنم تا تو قبولش کردی
* آری آری سخن عشق نشانی دارد * دل نشان وصف ترکیبیدر
نشانیدندن دکك ودکمك لازم له متعدی بیننده مشترکدر یعنی دلده دکیجی
حاصلی دلده تأثیر ایدیجی اولدی دیمکدر کلامك دللرده تأثیرندن عبارتدر
اما اکثر دلدن بدل خاطر لفظنی ایراد ایدرلر نته کم آصفی ایراد ایلمشدر *
بیت میکفت شرح تیزئ پیکانت آصفی * تیر تو کردان همه خاطر نشان را *
باقی * بیت رخك عکسیله صحن دیده باغ و کلستانمدر * نهال سربلندك
خیلیدن خاطر نشانمدر * آصفی بیننده تیرك خاطر نشان ایلدی دیمکدن
غرض اکندی دیمکدر اما باقی نك بیننده خیلیدن خاطرمده مرکوز

وثابتدر یعنی ازبرمده در سخن شد کلمه سنك فاعلیدر و میمه اضافتی لامیه در
تا بونده ابتدای غایت ایچوندر زمانده مننده کبی قبولش ضمیری سخنه
راجعدر آری آری تأکید لفظی سخن عشق اضافتی لامیه در نشانی یا وحدت
و یا تنکیر ایچوندر * محصول بیت بنم سوزم دلنشان اولدی یعنی خاطرلرده
مؤثر و ثابت اولدی حاصلی خلق سوزمی ازبرلدیسن سوزمی قبول ایده لی
بلی بلی عشق سوزنك نشانی و علامتی وار در یعنی عشق و محبتدن ناشی اولان
کلام سوزناك و مؤثر اولور آنی هرکس قبول ایله تلقی ایدر دیمکدر (دررهٔ عشق
نشد کس بیقین محرم راز * هرکسی بر حسب فهم کمانی دارد * رهٔ عشق
اضافتی لامیه بیقین با حرف مصاحبت محرم راز اضافتی مصدر میمنك
مفعولنه اضافتیدر هرکسی یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر حسب حانك
وسینك فتحه لریله مقدار و عدد معناسنه در فهمه اضافتی لامیه کمانی
یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر * محصول بیت عشق طریقنده کسه یقینا راز
عشقه محرم اولمدی یعنی حقیقتله عشقی بلمدی اکرچه هرکسه فهمی
مقدارنجه برظن طوتار یعنی هرکسه نك فهمی مقدارنجه راز عشقه اطلاعی
وار حاصلی هرکس بن مطلعم دیو دعواسنده در هیچ کسه نك عدم علمنه
اقراری یوقدر (با خرابات نشینان زکرامات ملاف * هر سخن وقتی و هر نکته
مکانی دارد * با حرف صله خرابات نشینان الف و نونله جمع اولدی ذوی العقوله
صفت اولدیغیچون تقدیری با رندان خرابات نشینان ایدی خرابات نشین
وصف ترکیبیدر میخانه ده اوتوریجی معناسنه یعنی باده نوش کرامات بونده
خوارق عاده معناسنه درکه اولیادن اللهك امریله صادر اولور ملاف فعل
نهی مفرد مخاطب لاف اورمه یعنی چکه چانه لافیدندن مشتقدر اوکونمك
معناسنه وقتی یا حرف وحدت مکانیده ده بویله در * محصول بیت خرابات
نشین رندلره کرامات وولایتدن لاف اوروب چکه چانه زیرا هر سوزك
بر وقتی و هر نکته نك بر مکانی وار در یعنی میخانه نشین باده نوشلره کراماتدن
مصاحبت ایلمك وقتسز غیر محلنده سوز سویلمکدر بو ابیه مذموم در زیرا الکل
مقام مقال در (مرغ زیرك نشود در چمنش نغمه سرای * هر بهاری که
زدنبال خزانی دارد * چمنش شین ضمیر مصراع ثانیده بهاره راجعدر اضمار
قبل الذکر طریقیله نغمه سرای بعض نسخه ده پرده سرای واقعدر ایکیسنده
مالی بردر سرایدندن سنك فتحی و کسری لغتدر ایراق معناسنه نغمه
سرا ایریجی معناسنه در بهاری یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر که رابط صفت
دنبال اغتده قویرق معناسنه در اما بونك کبی یرلرده آرد و صولك معناسنه در

خزانی یا تنکیرایچوندر * محصول بیت زیرك مرغ چمنده ایار یلمازیعنی نغمه
سرا اولمز هر بهارك كه اردندن خزانی اوله یعنی عاقل اولان كمسه زخارف
دنیایه محبت ایدوب میل ایلمز زیرا متغیر وفانیدر حاصلی هر نسنه كه محل زوالده
اوله زكیلر وزیركلر اكا رغبت ایلمزلر (كوی خوبی كه برد ازتو كه خورشید اینجا
* نه سوار یست كه در دست عنانی دارد * كوی خوبی اضافتی بیانیه
ویا مصدریه كه اسمدر من استفهامیه معناسنه یعنی كیم دیمكدر برد بانك
ورانك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غائب ایلدر دیمكدر یعنی كیم ایلدر ایلتمز
دیمكدر استفهام انكاری طریقیله كه حرف تعلیل اینجا بونده دیمكدر یعنی
كوزللك میدانندە نه ادات نفی سوار آتلی دیمكدر یا وحدت نوعیه وسین وتا
ادات خبر بردرلو آتلی دكلدر دیمكدر كه حرف رابط صفت عنانی یا حرف
تنكیر وعنان اویان دیزكنی بونك كبی برلرده اختیاردن كنایتدر * محصول
بیت كوزللك طوپنی یعنی كوزللكی كیم ایلتمه بلورسندن یعنی كوزللكی
سندن كیم آله بلور كه كنش بو میدان حسنده بردرلو آتلی دكلدر كه النده
عنان اختیاری اوله یعنی كنش بو قدر لطافت وخوبلغیله سنك حسنكه
فریفته وبی اختیاردر پس چنده سن جمیع كوزللره غالبسن (مدعی كو لغز و
نكته بحافظ مفروش * كلك ما نیز زبانی وبیانی دارد * مدعی بونده دعوای
فضل وكمال ایدن كمسه در كه كسه دعوای صحیح اولسون كركسه اولمسون
رامقدر در تقدیری مدعی را كو فعل امر مفرد مخاطب مدعی یه سویله
ما بعدی مقول قولدر لغز اسمدر كزلی معناسنه عرب الغزلی كلامه دیرقچن
بركسه مرادنی تعمیه ایلسه یعنی كزلسه جمعی الغاز كلور جمع قلتدر اصلنده
لغز بر بوعك دلكلرندن برینه دیرلر زیاده تفصیله محتاجدر اما بوانك مقامی
دكل نكته دن بونده كلام دقیق مراددر مفروش فعل نهی مفرد مخاطب
صاتمه دیمكدر فروشیدندن كلك بونده قلمدر نیز داخی دیمكدر زبانی وبیانی
یالری تنكیرایچوندر * محصول بیت خواجه النفات طریقیله بیورر عامله
مدعی یه سویله لغز ونكته حافظه صاتمه یعنی حافظه كمال ومعرفت عرض
ایلمه زیرا بزم ده قلممزك زبانی وبیانی وار یعنی لغز ومعمایه بزده قادرز همان
سن قادرد كلسن انجق وله ایضا (ازدیده خون دل همه بر روی ما رود * بر روی
ما زدیده نبینی چها رود * خون دل اضافتی لامیه همه هپ دیمكدر خون دله
قید اولیجق خون دل جمیعا یوزمز اوزره اقاردیمك اولور روده قید اولنجه خون
دل یوزمز اوزره دائما اقاردیمك اولور واكل وجهه روی ما اضافتده لامیه
رود كیدر دیمكدر یعنی اقار نبینی فعل نفی استقبال متضمندر معنای

استفهامی

استفهامی كورمزمیسن دیمكدر چها چه نك جمعیدر اسلوب عجم اوزره نلر
دیمكدر * محصول بیت دیده دن خون دل هپ یوزمز اوزره كیدر یعنی
كوزمزدن یوركز قانی هپ یوزمز اوزره اقار ویا دائما یوزمز اوزره اقار
دیمكدر مصراع ثانیده زدیده ده ندای مفرده من اجلیه معناسنه ده اولمق
جائزیعنی دیده اوجندن یوزمز اوزره نلر كیدر ویا یوزمز اوزره نلر واقع اولور
حاصلی كوكله بلا كوزدن كلور هر نه چكرسه كوكل كوزدن چكر نته كم
دیمشلر * بیت كوزاوجندن دل ویرانه یه آتش دوشدی * رخت صبری
طاغلوب حالی مشوش دوشدی * كوزدن كوكل قانی دوكه لی بزم یوزمز اوزره
كیدر دیلر حق ادایی ایلمشلر (ما در درون سینه هوایی نهفته ایم * برباد
اكر رود دل ماران هوا رود * درون سینه اضافتی لامیه در هوا محبت وآرزو
معناسنه در نهفته ایم فعل ماضی متكلم مع غیره كزلشلردیمكدر دل ما اضافتی
لامیه زان هوا زای مفرده بونده ابتدا ایچون ومن اجلیه معناسنه اولمق
جائز * محصول بیت بز سینه مز ایچنده بر هوا كزلشزكه اكر بزم دلمز باده
كیدرسه اول هوادن كیدر یعنی بز سینه مز ایچنده بر عشق ومحبت كزلشزكه
اكر كوكلمز فنایه واررسه اول عشق ومحبت اوجندن وارر (بر خاك راه یار
نهادیم روی خویش * بر روی ما رواست اكر آشنا رود * خاك راه یار اضافتلری
لامیه در روی خویش اضافتده بویله در روا جواز معناسنه در یعنی جائزدر
آشنا لفظ مشتركدر بلش وصوده یوزكچ بیننده بو تقدیرجه بر روی ماده
ما لفظی ایهام طریقیله واقعدر یعنی نحن وآب معناسنه * محصول بیت
یارك خاك راهنه یعنی یولی طپراغنه كندی یوزمزی قودن پس بزم یوزمز
اوزره جائزدر اكر آشنا یوررسه ایكی معنایله آشنادن بونده جانان مراد اولمقده
جائزدر (سیلیست آب دیده وبر هر كه بكذرد * كرچه دلش زسنك بود هم
زجا رود * سیلیست یا حرف وحدت وسین وتا ادات خبر وآب دیده موخر مبتدا
واو معنای حالیت افاده ایدر بر هر كه اصلنده بر هر كس كه ایدی ضرورت
وزن ایچون كس حذف اولنوب كه برینه اقامت اولندی حاصلی حذف
وایصال قیلندندر بكذرد كچه یعنی اوغرایه دلش ضمیر مصراع اولده كه یه
راجعدر زجا رود ایهام طریقیله واقعدر یعنی سیل اوكنه كان نسنه سورر
كتورر واستعمالرنده دلم زجا رفت دیرلر اسركمك ومرحمت ایلمك مقامنده *
محصول بیت كوزم یاشی بر سیلدر كه هر كیمك اوزرینه كه اوغرایه كوكلی
یومشیوب بی اختیار كرویا خود سیل دیدم قوتندن وهیبتندن یوركی قوپوب
برندن كیدر (ماراب اب دیده شب وروز ماجراست * زان رهكذر كه بر سر

کویش چرارود * ماوآب دیده وماجراذکری صنعت تناسبدر رباب دیده یاشم
معناسنه در ماجرا اصلنده ایکی کسه نڭ ویابرنیجه کسه نڭ ارالرنده کچن
احوالدر اکرخیر واکرشر اما اکثر خصومتده استعمال اولنور مصراع ثانی
باعث ماجرایی بیان ایدر زان زای مفرده ایله بونده من اجلیه معناسنه در
رهکذر بونده وجه وجهت معناسنه در یعنی اول وجهدن واول جهتدن
اوتری دیمکدر که اول وجهی بیان ایدر بر سر کویش بر بونده بای صله
معناسنه در یعنی بسر کویش چرا ادات تعلیل رود فعل مضارع مفرد غائب
کیدر دیمکدر * محصول بیت بزم آب دیده مزایله کیجه وکوندز ماجرامز
واردر اندن اوتری که جانانڭ سرکوینه نیچون کیدر خواجه بو بیتده کثرت
بکاوکریه عرض ایدر مصراع ثانینڭ تحقیقنده اول یول اوغراغندن که
یارڭ محله سی باشندَدر نیچون کیدر دین کسه بیتڭ مقصودنه واصل
اولمامش بو بیت جانانڭ جوروندن شکایتی مشعر دردینده مرادی بلمش
زیرا مراد جانانڭ سرکوینه جاری اولان اشکنه رشکدر حاصلی کوزی یاشی
سرکوینده سائل اولدیغی سویلر (خورشید خاوری کند از رشڭ جامه چاڭ
* کرماه مهر پرورمن درقبا رود * خورشید خاوری اضافتی بیانیه ویا حرف
نسبت رشڭ حسد معناسنه در جامه کندڭ مفعول اولی وچاڭ مفعول
ثانیسی ماه مهر پرور اضافتی بیانیه ومنه اضافتی لامیه مهر پرور وصف
ترکیبیدر پروریدندن ایکی معنایه بریسی اول جانان مهری تربیه ایدیجی که
مهر کنایتدر رویندن وبریسی مهرانی تربیه ایدیجی یعنی مهرانا سیدر دیمکدر
وجائزدرکه مهر بونده محبت معناسنه اوله بوتقدیرجه مهر پرور محبتلی
وشفقتلی دیمك اولور درقبا رود در بونده باء صله معناسنه درقبایه کیرر دیمکدر
یعنی لباس فاخر کیره معناسنه محصول بیت مشرق کنشی جامه سنی رشکدن
چاڭ ایدر اکر بنم مهر پرور ماهم قبایه داخل اوله یعنی لباس فاخر کینه
زیرا کالباس زیاده یراشر (حافظ بکوی میکده دایم بصدق دل * چون
صوفیان صومعه دار از صفا رود * حافظ مبتدا از صفا رود خبری بکویك
باسیده خبره متعلقدر ومعنای ظرفیت افاده ایدر وصله به ده تحملی وار کوی
میکده اضافتی لامیه بصدق دل بوده خبره متعلقدر صدق دل اضافتی
مصدرڭ فاعلنه اضافتیدر چون ادات تشبیه صوفیان صومعه دار اضافتی
بیانیه صومعه دار وصف ترکیبی داریدندن صومعه طوتیجی دیمکدر
* محصول بیت حافظ میخانه محله سنه صدق دلله دائما صومعه دار صوفیلر
کبی صفادن کیدر یعنی ذوق وصفا جهتندن کیدر حاصلی ذوق وصفا ایله

کیدر بوذکر اولان بای صله معناسنکدر اما ظرفیت معناسی مراد اولنجه
رود بکر معناسنه اولور یعنی کوی میخانه ده صفادن بکر یعنی بکلکین مست
اولور وله ایضا (چو دست در سر زلفش زنم بتاب رود * وراشتی طلبم باسر
عتاب رود * در بونده بای صله معناسنه وسر زلف اضافتی لامیه وشین ضمیر
دلده مرکوز اولان جانانه راجعدر زنم فعل مضارع متکلم وحده بونده اورم
دیمکدر بتاب رود با حرف صله تاب بونده اضطراب واضطراب معناسنه در
یعنی اضطرابه واررد یمکدر وروا کردن مخففدر واو حرف عطف دراشتی الف
ممدوده ایله بارشمقدر یعنی صلح ایلك باسر عتاب با حرف صله سر عتاب اضافتی
لامیه سر بونده سمت وجهت معناسنه در * محصول بیت چونکه المی
زلفی اوجنه اورم اضطرابه واررد یعنی زلفی اوجنه کم یاپشم انجنور بحضور
اولور واکر بارشمق طلب ایلیم سمت عتابه واررد یعنی بنی ازارلمق سمتنه وارر
حاصلی هرجهتدن جور وجفادن خالی دکل (چو ماه نو ره نظارکان بیچاره
* زند بکوشه ابرو ودر نقاب رود * نظارکان ناظرلر دیمکدر نظاره لفظی
کاه مفرد وکاه جمع مقامنده استعمال ایدرلر وکاه اسم مکان منظره معناسنه
مصراع اول مصراع ثانی به مرهوندر زند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی
دلده ثابت اولان جانان ومفعولی ره نظارکان بکوشه بازنده متعلقدر
کوشه نڭ ابرویه اضافتی لامیه واو حرف عطف در حرف صله نقاب یوز
اورتسی * محصول بیت ماه نو کبی بیچاره ناظرلرڭ یولنی کوشه ابرو سیله
اوررو نقابه واررد یعنی کوشه ابروسنی کوستروب بیچاره عشاقی فریفته
ایدوب مستتر اولور یعنی کندوبی کزلر بوذکر ایلدیکی اوصاف هلالڭ
اوصافیدر که کاه ظاهر وبارز اولور وکاه مستتر حاصلی ابروسنی هلاله تشبیه
ایدر (شب شراب خرابم کند به بیداری * وکر بروز حکایت کنم بخواب رود *
شب شراب اضافتی لامیه شراب ایچلن کیجه دیمکدر خرابم میم متکلم
معنا جهتندن کنده مقیددر تقدیری کندم در به بیداری باکنده متعلقدر
ویا حرف مصدر اویانقلغله دیمکدر بروز با حرف ظرف * محصول بیت شراب
ایچلن کیجه بنی اویانقلغله خراب ایدر یعنی یاتوب اویومازکه بزده یاتوب
اویویاوزوا کر کوندز کیجه کچن ماجرایی حکایه ایلسم اویقویه وارر یعنی
کیجه که افسانه کوندز سویلی اولسم اویورلنور اشتمك ایچون حاصلی
هر وجهله بزه جور وجفا اوزره در (طریق عشق پرآشوب وفتنه است ای دل
* بیفتد انکه درین راه باشتاب رود * اشوب اسمدر آشوبیدندن قاریشقلق
معناسنه اما اکثر غوغا معناسنده مستعملدر فتنه لغتده صنقدر اما بونڭ

از بحر مجتث

کبی برلرده عطف تفسیری واقعدر یفقند همزه یایه قلب اولمشدر سابقا بیان
اولنان وجه اوزره بامصاحبت ایچوندر وشتاب اسمدر عجله معناسنه
شتابیدندن * محصول بیت عشق یولی فتنه وغوغادن طوبطلودر ای کوکل
سورچرودوشرارل که بو یولده عجله ایله کیدر یعنی وصول جانانه طالب اولان
عاشق عجله ایلمه مك کرك که ایشی ایلرو کله بلکه تانی وتامل کرك که خطا
ایلمیه زیرا عجله شیطاندندر دیمشلر (حباب راچو فتد باد نخوت اندر سر *
کلاه داریش اندر سر شراب رود * حباب راحانك فتحیله صو قبارجغنه
دیرلر وحانك ضمیله قرایلانه را ادات تخصیص حبابك دیمکدر چو حرف تعلیل
فتد فعل مضارع مفرد غائب باد نخوت اضافتی بیانیه نخوت کبر وغروره
دیرلر کلاه دار وصف ترکیبی ویا حرف مصدر وشین ضمیر حبابه راجعدر
سر بونده هوا معناسنه در اگرچه که اوست معناسنی ده ایهامدر * محصول
بیت حبابك باشنه چونکه کبر وغرورله دوشه انك کلاه دارلغی وسلطنتی
شراب هواسنده کیدر یعنی تمام اولور یعنی عمری چوق دکل همان حصول
اردنجه درفنامی امدی بوکا کسب باد نخوتدر بونده تنبیه وارترك تکبره
معلوم اولا که حباب شرابه مخصوص دکل صوده ده اولور اما خواجه نك
اکثر مصاحبتی باده اولدیغیچون شرابه تخصیص ایلدی وانك حصولنه
سبب یلدر یعنی یل صویه تداخل ایدر وصویی قبار درکه حباب حاصل اولور
بعده یل حرکت ایلمکله حباب چاتلرویل طشره چقر حبابه نسبت بادو کلاه
داراق وسر مراعات نظیر قبیلندندر خواجه نك بو بیتی مخیل ایباتندندر
(دلا چو پیر شدی حسن ونازکی مفروش * که این معامله در عالم شباب رود
* دلا منادی چو حرف تعلیل شدی فعل ماضی مفرد مخاطب نازکی لطافت
مفروش فعل نهی مفرد که حرف تعلیل این معامله یعنی حسن ونازکی شباب
بونده یکتلك معناسنه دررود بونده واقع اولور دیمکدر * محصول بیت
ای کوکل چونکه پیر اولدك حسن ولطافت صاتمه زیرا حسن ونازکلك شباب
وجوانلق عالمنده واقعدر یعنی اول زمانه مناسبدر پیرلك زماننه دکل حاصلی
پیرلره بندر که رعنالق صاتمیه لر (سواد نامه موی سیاه چون طی شد *
بیاض کم نشود گر صد انتخاب رود * سواد نامه دالك سکونیله مسوده
معناسنه در مویه وموینك سیاهه اضافتی بیانیه چون ادات تعلیل طی شد
دورلدی یعنی نابدید اولدی کم نشود اکسك اولمز دیمکدر انتخاب افتعال
بابندن مصدر درایکرتلك معناسنه رود بونده واقع اولور دیمکدر * محصول
بیت موی سیاه سواد نامه سی یعنی مسوده سی چونکه مطوی اولدی یعنی

قره صاچ آغردی صاچك بیاضی اکسلمز اگر یوز کره انتخاب واقع اولورسه
حاصلی صاچ اغرمغه باشلدقدن صکره اقلرینی یولمغیله آق قیل اکسلمز زیرا
یولنسان یینه بتر (گدایی در جانان بسلطنت مفروش * کسی زسایه این در
بآفتاب رود * گدایی یا حرف مصدر دره اضافتی ودرك جانانه لامیه بسلطنت
با حرف مقابله کسی یا حرف وحدت سایه این دردن مراد درجانان در بافتاب
با حرف صله رود فعل مضارع غائب متضمندر معنای استفهامی * محصول
بیت جانانك قپوسنك گدالغنی پادشاهلغه صاتمه یعنی دکشمه برکسه
بوقپونك کولکه سندن کنشه واررمی یعنی جانان پادشاهدر وپادشاه ظل
اللهدر یعنی سایهٔ الهدر پس سایهٔ الهدن برکسه افتابه واررمی (مرا بعهد
شکن خواندی وهمی ترسم * که باتو روز قیامت همین خطاب رود * مرا بکا
بو تقدیرجه بعهدك باسی زائد اولور اما معناسی بنی اولیجق بامصاحبت
ایچون اولور عهدشکن وصف ترکیبیدر شکنیدندن عهد صحیحی دیمکدر
خواندی فعل ماضی مفرد مخاطب اوقودك واو حرف حال همی ترسم
مصراع ثانی یه مرهوندر قورقرم دیمکدر که حرف بیان ترسم باتو با حرف صله
روز قیامت اضافتی فی معناسنه دررود واقع اولدی معناسنه * محصول
بیت بکا عهدشکن دیدك ویاخود بنی عهدشکنلکله اوقودك یعنی حافظ عهد
شکندر دیدك حال بو که قورقرم که قیامت کوننده بو خطاب سکا واقع اوله
یعنی قیامت کوننده هرکسی ادیله دعوت ایلدکاری زمانده سکا عهدشکن
دیو چغررلر زیرا بو دنیاده عهدشکن سن سن حاصلی بی وفا غدارسن غرض
بو که خلقه برامز لقب قومق برامزدر (حجاب راه تویی حافظ از میان
برخیز * خوشا کسی که درین راه بی حجاب رود * حجاب راه اضافتی لامیه تویی
یا حرف خطاب حافظ منادی حرف ندا محذوف خوشا الف ادات ندا بونك کبی
برلرده مبالغه افاده ایدر زیاده خوشدر دیمك اولور کسی یا وحدت نوعیه که
رابط صفت درین راه یعنی راه عشقده * محصول بیت ای حافظ راه عشقك
حجابی سن سن ارادن قالق یعنی حجاب راه سنك انانیتك وغرورکدر بونلری
قالدر که جانانه واصل اوله سن نه خوشدر برکسه که بو یولده بی حجاب یورر
یعنی غفلت وحجابی قالدیروب پاك وخالص کیره بو میدان محبته حاصلی راه
عشق صفای ظاهر وباطن اقتضا ایدر وله ایضا (مسلمانان مرا وقتی دلی بود *
که باوی گفتمی گر مشکلی بود * مسلمانان منادی حرف ندا محذوف مرا بنم
دیمکدر را تخصیص افاده ایدر وقتی ودلی یالری وحدت ایچون بونده بود
واریدی دیمکدر که رابط صفت با حرف صله وی ضمیر غائب دله راجعدر

از بحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن
فعولن

کفتمی حکایت حال ماضیدر سویلرم دیمکدر مشکلی یا حرف وحدت *
محصول بیت ای مسلمانلر بنم بر وقت بر کوکلم وار ایدیکه اکا سویلردم اکر
بر مشکلم اولیدی یعنی راز عشقی شو لقدر کتم ایدردمکه کوکلمدن غیری یه آنی
اظهار ایلمزدم (دلی همدرد و یاری مصلحت بین * که استظهار هر اهل دلی
بود * دلی اکثر نسخه ده یای وحدتله واقعدر و بعضنده اضافتله همدرد ایکی
وجهله بیله دله صفتدر واو حرف عطف یارك مصلحت بینه اضافتی بیانیه
مصلحت بین وصف ترکیبیدر بینیدندن مصلحت کوریجی دیمکدر که رابط
صفت استظهار استفعال بابندن مصدردر مفعول معناسنه یعنی مستظهر
معناسنه یعنی هر اهل دل بوکه ارقه لنوردی و بوندن یاردم طلب ایدردی
* محصول بیت بر همدرد کوکل ایدی و مصلحت کوریجی بر یار ایدیکه هر اهل
دلك ارقه لنجغی ایدی یعنی هر اهل دل بوکه ارقه لنوردی و بوندن معاونت
طلب ایدردی (من آشفته را در هر بلایی * رفیق کاردانی قابلی بود * منك
آشفته یه اضافتی بیانیه در آشفته دلرمش و پریشان معناسنه در را ادات مفعول
بلاییده یا حرف وحدت رفیقی و کاردانی و قابلی یالری وحدت ایچوندر
* محصول بیت بن آشفته یه هر بلاده بر کاردان قابل ایدی یعنی هر بلاده که
واقع اولسم انك تدبیریله خلاص بولوردم (بکردابی چو می افتادم از چشم
* بتدبیرش امید ساحلی بود * بکردابی یا وحدت ایچوندر و با حرف صله
کرداب صو یك دوغمه سی وجوروندیسی که غرق اولمق قورقوسی اوله چو
حرف تعلیل می افتادم حکایت حال ماضیدر بتدبیرش با حرف سبب شین
ضمیر دله راجعدر امید ساحلی انك تدبیری سببیله ساحل امیدی اولوردی
یعنی چونکه دریای اشك چشممه دوشیدم معهود دلك معاونه سیله خلاص
اولمق امیدی اولوردی (زمن ضایع شد اندر کوی جانان * چه دامن کیر
یارب منزلی بود * چه استفهام تعجبی دامن کیر وصف ترکیبی کیریدندن اتك
طوتیجی دیمکدر یعنی کوکل تعلق ایده جك بر منزلی یا حرف تنکیر * محصول
بیت بندن ضایع اولدی کوی جانانده یارب نه عجب دامن کیر منزل
ایمش کوی جانان که بویله دل آنده کم اولدی مصراع ثانینك معناسنده عجب
نه منزلده اکنجی اولدی دین عجب اکنجه جان ایمش (سرشکم در طلب درها
چکانید * ولی از وصل او بیحاصلی بود * در طلب مضاف الیه محذوف ضایع
اولان دل اولمق واریعنی در طلب دل دیمك اوله و یا جانان یعنی در طلب جانان
دیمك اوله درهادن مراد کوز یاشلریدر چکانید فعل ماضی مفرد غائب
طاملردی یعنی طاملندی معناسنه وصل و ضمیری دله راجعدر و یا جانانه

بیحاصلی یا حرف تنکیر * محصول بیت بنم کوزم یاشی دلك و یا جانانك
طلبنده درلر اقندی اما انك وصلنده بی فائده و بیحاصل اولدی یعنی نقدر که
دل طلبنده و یا جانان طلبنده کریه و بکا ایلدمسه منتج اولمدی وصل او ضمیرینی
دله ارجاع ایدنلر تخصیص بلا مخصص ایلدیلر مصراع ثانینك معناسنده
انك وصلنده بیحاصللق اولدی دیو یای مصدریه اعتبار ایلین بیحاصل رد سروری
قافیه دن بیحاصل ایمش (هنربی عیب حرمان نیست لیکن * زمن محروم وشمعی
ترکی سائلی بود * عیب حرمان اضافتی بیانیه در و حرمان مصدر سماعیدر
محروم اولمق معناسنه کی قیجین دیمکدر سائلی یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر
* محصول بیت هنر محروملق عیبندن خالی دکلدر که یعنی اهل هنر دنیا
مراداتندن محرومدر اکثر امانیدن محروم مرق بر سائل قیجن اولدی یعنی بنم
هنرم چوق اولدیغیچون بن زیاده محرومم بو بیتدن خواجه یه تمدح چقار یعنی
کندویه زیاده هنر اثباتی (بدین مست پریشان رحمت آرید * که روزی کاردانی رد شمعی
کاملی بود * مست پریشان اضافتی بیانیه آرید فعل امر جمع مخاطب کتورك
دیمکدر آریدندن که اصلی آوریدندندر رحمت مقدم مفعولدر که حرف تعلیل
روزی یا حرف وحدت کاردانی و کاملی یالریده بویله در کاردان وصف
ترکیبی دراینش بلیجی معناسنه * محصول بیت بو پریشان مسته رحمت کتورك
یعنی مرحمت ایلك زیرا بر کون و بر زمان بر کاردان کامل ایدی یعنی بر زمان
آیق و هشیار ایدی و شمدی مست راو کار اولدی امدی مرحمت ایدوب
الله انصاف ویره دیك بونده بدین پرینه رابله برین یازن دالله استعمالدن غافل رد شمعی
ایمش زیرا رحمت عربیده و فارسیده علی ایله مستعملدر (مرا تا عشق تعلیم
سخن کرد * حدیثم نکتهٔ هر محفلی بود * تعلیم سخن اضافتده مصدرك
مفعولنه اضافتیدر و عشق فاعلیدر حدیثدن بونده مراد مطلق سوزدر
نکته کلام دقیق محفل مجلس یا وحدت و یا تنکیر ایچوندر * محصول بیت
عشق بکا سوز تعلیم ایلیلدن برو بنم سوزم هر مجلسك نکته سیدر یعنی
سویلدیکم اشعار عاشقانه و سوزناکدر که هر کس قبول ایلر (مکو دیگر که
حافظ نکته دانست * که ما دیدیم محکم جاهلی بود * مکو فعل نهی مفرد رد شمعی
مخاطب دیکر بونده داخی دیمکدر کیرو معناسنه دکلدر بعضلر ظن ایلدیکی کبی
نکته دان وصف ترکیبیدر دانیدندن نکته بلیجی معناسنه که حرف تعلیل
جاهلی یا حرف تنکیر محصول بیت خواجه خطاب عام طریقیله بیورر داخی
دیمه که حافظ نکته داندر زیرا بز کوردك محکم جاهل ایدی خواجه بو بیتده رد شمعی
کسر نفس ایدوب تنزل بیورمشدر مصراع ثانینك معناسنده زیرا بز کوردك

محکم برجاهل ایدی دین محکم جاهلانه ادا ایلمش وله ایضا (یارم چو قدح بدست کیرد * بازار بتان شکست کیرد * بازار بتان اضافی لامیه درشکست اسمدر صنمه معناسنه طوتار یعنی صنر * محصول بیت یارم چونکه قدحی الیله طوته ویا الینده طوته بتلربازاری یعنی محبوبلر رونقی صنمه طوتار یعنی صنر حاصلی بزم جانانمز باده نوش اولیجق اول قدر مطبوع ومقبول حرکت صادر اولوراندن که سائرلر یعنی محبوبلرانک یاننده بتان نا تراشیده قیلنلندرکه هیچ کسه اعتبار ایلمز (در بحر فتاده ام چو ماهی * تا یارمرا بشست کیرد * در بحر در حرف صله تا حرف تعلیل شست بالق آغی واولته سی * محصول بیت ماهی کبی دریایه دوشمشم یعنی دریای اشکمه غرق اولمشم تا یاریمی قلاب زلفله طوته یعنی زلف اولته سیله ویا زلف شبله سیله آولیه دیمکدر (هرکس که بدید چشم اوکفت * کو محتسبی که مست کیرد * کوقنی دیمکدر ادات استفهامدر عربیده این کبی محتسبی ده یا وحدت ویا تنکیر ایچوندر مست کیردک مقدم مفعولیدر * محصول بیت هرکسه که انک مستانه چشمنی کوردی دیدی قنی محتسب که سرخوش طوته مستانه باقشلی جوانک چشمنه مست دیرلر مجازا (درپاش فتاده ام بزاری * تا یارمرا بدست کیرد * درپاش دریای صله معناسنه درشین ضمیر یاره راجعدر تا حرف تعلیل * محصول بیت یارک ایاغنه دوشمشم زار لغیله تاکه بنی کندی الیله طوته عادتدرکه برکسه نک ایاغنه دوشسه ایکی الیله باشنه یاپشرقالدرمغیچون امدی خواجه نک تا یاریمی الیله طوته دیمکدن غرضی بودر (خرم دل انکه همچو حافظ * جامی زمی الست کیرد * خرم شاد معناسنه دردل آن اضافی لامیه که حرف بیان جامی یا وحدت ایچوندر می الست اضافی بیانیه * محصول بیت حافظک کوکلی کبی اول کسه نک کوکلی مسروردر ویامسرور اولسون اخبار وانشا طریقیله می الستدن برجام طوته یعنی جام می الستدن مست اوله حاصلی عشق ازلی کیفیتیله متکیف اوله وله ایضا (زرهروا که جز برق اندر طلب نباشد * کر خرمنی بسوزد چندان عجب نباشد * هوادن بونده عشق وشوق ومحبت مراددر برق عربیجه شمشکدر خرمنی یا وحدت ایچوندر * محصول بیت هرعشق ومحبتک طلبنده که برق اوله وبرقدن غیری نسنه اولمیه یعنی طلب وصال جاناننده اتش محض اوله اکر اول هوا ومحبتده عاشقک خرمن وجودی یارسه عجب دکل معهود قضیه درکه بعض مملکتنده شمشک خرمنی وتارلایی یقارمش اول جهتندندرکه خواجه بو بیتده یاقمغی برقه اسناد ایدر اما انسان خرمنی یاقمق مشهوردر خصوصا دیار عربده که عاصی عرب رعیتنک خرمنلرین

از بحر هزج مفعول مفاعلن فعولن

از بحر مضارع مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

باقدیغی

یاقدیغی کبی حاصلی هرعاشق که طلب وصال جانانده اتش محض اوله اکر خرمن وجودی اتش عشق جانان ایله یانوب کل اولورسه اولقدر عجب دکل بو بیتک معناسنده هرهوادهکم که شمشکدن غیری طلب ایچنده اولمیه اکر خرمنی یقارسه برق اولدکلو عجب اولمیه دین عجب معنا اختراع ایلمش وهرهواده که طلبده برقدن غیری اولمیه اکر برخرمن یانه اول قدر عجب اولمز دین بیتک معناسنه نتیجه ویرمش (مرغی که باغم دل شد الفتیش حاصل * برشاخسار عمرش برک طرب نباشد * مرغی یا حرف وحدت که رابط صفت با حرف مصاحبت غم دل اضافی لامیه الفت همزه نک ضمی ولامک سکونیله وفانک فتحیله امتزاج معناسنه دریا تنکیر ایچوندر شین ضمیر مرغه راجعدر شاخسار بوداقلق دیمکدر کوهسار طاغلق وسنکسار طاشلق اولدیغی کبی حاصلی برشیئک کثرتندن تعبیردر شاخسارک عمره اضافتی بیانیه وعمرک شین ضمیره لامیه برک طرب اضافی بیانیه برک بونده ایهام طریقیله واقعدر یپراق ویراق یول یراغی واسبابی طرب شنلک وشادلق معناسنه * محصول بیت برمرغ که انک کوکلی غمیله الفتی حاصل اوله یعنی غمله مألوف اوله عمری بوداقلغی اوزره برک طربی اولمز یعنی عمری غمله کچوب شادلق وشنلک اسبابن کورمز بو برتمثیلدر مقصود عاشق غمناکدر برک بونده میل معناسنه دردین عندی سویلمش (درکارخانهٔ عشق از کفرنا کزیرست * آتش کرا بسوزد کر بولهب نباشد * کارخانه سابقا مفصل بیان اولنمشدر عشقه اضافتی بیانیه نا کزیر فارسیده عربیده لابد معناسنه دریعنی حرف سلبدن اول نفی معناسنی افاده ایدر وبعده اثبات ننه که حضرت مولانا جامی بهارستانده ایکیسنی برقطعه ده جمع ایلمش قطعه علمی که ناکزیر توباشد بدان کرای * وانرا کزان کزیر بود جست وجو مکن * وانکه که حاصل توشود علم ناکزیر * غیر از عمل بموجب اوتو آرزو مکن * بو قطعه نک اجمالا معناسی بودرکه برعلم که سنک لازمک وضرورک اوله اکا میل ایله یعنی انی تحصیل ایله یعنی اول علمدن که لازمک وضرورک اولمیه انی جست وجو ایلمه اندن صکره که سکا علم ضروری حاصل اولدقدنصکره انک مقتضاسیله عملدن نسنه آرزو ایلمه یعنی غیری منصب وجهت طلب ایلمه پس معلوم اولدیکه کزیر ضرورتسز وناکزیر ضرورتلی دیمکدر ننه کم نظامی مخزن الاسرارده کتورمش * بیت هست زیاری همه را ناکزیر * خاصه زیاری که بود دستکیر * امدی خواجه نک از کفرنا کزیر بیوردیغی کفردن لازم وضروری دیمکدر مصراع ثانی حکم تعلیلده در اتشدن مراد جهنمدر کرا کمی دیمکدر ادات مفعولدر

ردمسروری

ردشمعی

ردشمعی

وكه اسم استفهام * محصول بيت عشق كارخانه سنده يعنى عالم صنع الهيده
اهل كفردن لازمدر يعنى اهل كفر كركدر زيرا جهنم كيمى بقاردى اكر
ابولهب وابوجهل وبونلرك امثالى مشركلر اولمسه يعنى خدانك قهرينه
وجلالنه مظهر كركدرتنه كم لطفنه وجمالنه مظهرلر كركدر حاصلى اشيا
اضداديله مبتنيدر زيرا الذت وصفا بونده دركه اكر آجى اولمسه شيرينك لذتى
بلنمزدى وكيجه اولمسه كوندزك قدرى بلنمزدى الى مالايتناهى (دركيش جان
فروشان فضل وادب نبايد * اينجا نسب نكنجد وانجا حسب نباشد * بعض ردشمعی
نسخه ده نبايد يرينه نزيبد دوشمش وبعضنده برنديست وبعضنده ادب يرينه
شرف دوشمش ولكن وجهه منه سنده نبايد كرك بايله نبايد كركز نونله يعنى
مثبت كرك منفى كركزدين بيتك مضموننه واصل اولمامش زيرا نزيبد
وبرنديست قرينه دركه منفى كرك مثبت كركز كيش بونده مذهب وعادتدر
جان فروشان وصف تركيبيدر فروشيدندن جان صاتيجى معناسنه مراد
جانباز عاشقلردر الف ونونله جمع اولدى ذوى العقوله صفت اولديغيچون يعنى
عاشقان جان فروشان ديمكدر فضل لغتده ارتقلق معناسنه در اما بونك
كبى يرلرده كثرت علمدن كنايتدر ادب لسان عربه مخصوص اولان علومده
مستعملدر كه اول اون ايكيدر برنديست با مصاحبت ايچوندر و يامصدريه
بو نسخه سائر نسخه دن راجح كلدى زيرا مصراع ثانى يه انسبدر كاينجا
يعنى رندلكده نسب يعنى اب وجد تفاخرى انجا يعنى كيش جانفروشانده
* محصول بيت عشاق جانفروشان مذهبنده فضل وادب رندلكه در
يعنى رندلك فضل وادبدر وبا فضل وشرفدر زيرا بو رندلكده نسب دعواسى
صغمز وكيش ومذهب جان فروشانده حسب يعنى مالله وكمالله فخر اولمز بلكه
بونده معتبر ترك مال وجان وكمالدر زيرا بو فناء محضدن عبارتدر اما نبايد
نسخه سى اوزره اينجا عالم عشقه وآنجا ينه كيش جانفروشانه مصروفدر
ولكن وجهة اينجايى ادبه وانجايى فضله صرف ايلين غريب ملاحظه يه
مالك ايمش (در محفلى كه خورشيد اندر شمار ذرست * خود را بزرك ديدن
شرط ادب نباشد * محفلى محفل مجلسدر زيرا فعل كثرته دير لر محفل محل كثرت
ديمكدر يا حرف وحدت كه رابط صفت شمار عداد معناسنه در ذرست
اصلنده ذره است در هايله همزه مجتلبه ضرورت وزنيچون حذف اولندى
نته كم نظامى ليلى ومجنونده حذف ايلمشدر * بيت دربند كشادن خزينم
ترسم ز كليد آبكينم * اصلنده خزينه ام وابكينه ام ايدى * محصول بيت
بر مجلسده كه كنش ذره عدادنده در اول مجلسده كنديى اولو كورمك ادب

دكلدر يعنى جانان محفلنده كه كنش حساب ذره ده اوله كنديه وجود ويروب
اولو يرينه قومق ترك ادبدر (مى خوار كه عمر سرمد كردر جهان توان يافت رده مروری
* جز باده بهشتى هيچش سبب نباشد * سرمد اولى واخرى اولميانه ديرلر ذات وشمعی
بارى كبى اصلى سرمدى ايدى ضرورت وزنيچون يا حذف اولمشدر پس
مراد عمر سرمديدر يعنى عمر دائمى اضافتى بيانيه دريافت بونده يافتن
معناسنه در بهشتى يا حرف نسبت بهشت نواحى شيرازدن بر كويك اسميدركه
بهشتى شاعر اول كويدندر و علم فرائضده سراجى متنك شارحى بهشتى ده اول
كويدندر بونده بهشتى جنت معناسيله تفسير ايدنلر تفسير ايتمشلر يعنى بيتك
معناسنى هيچ ملاحظه ايلمزلر ايمش هيچش ضميرى عمرى سرمده راجعدر
* محصول بيت باده ايچ كه اكر دنياده سرمدى عمر بولمق ممكن ايسه باده
بهشتيدن غيرى اكا هيچ سبب اولمز حاصلى اول مملكتده قوت وسورتله
مشهور قريه بهشتك باده سيدر اول جهتدن خواجه عمر سرمدى انى
ايچمكه تعليق ايلدى (حافظ وصال جانان با چون تو تنكدستى * روزى
شود كه با آن پيوند شب نباشد * حافظ منادى وصال جانان اضافتى لاميه
با حرف صله تنكدست فقير ديمكدر الى يوفقه معناسنه يا حرف وحدت
روزى ده بويله دركه رابط صفت يا نيه حرف صله آن اسم اشارتدر روزه
پيوند شب اضافتى لاميه اتصال شب ديمكدر محصول بيت اى حافظ جانان
وصالى سنك كبى فقيره بر كون ميسر اولور كه اول كونه كيجه متصل اوليه يعنى
اخرنده كه انده كيجه اولمز ويا خود مراد دنيا اوله پس تعليق بالمحال محال ازبحر رمل
قبيلندن اولور والعلم عند الله وله ايضا (ساقى ار باده ازين دست بجام اندازد * فاعلاتن فعلاتن
عارفانرا همه در شرب مدام اندازد * ازين دست اصطلاحلرنده بو نجلين فعلاتن فعلن
ديمكدر دست افظندن قطع نظر ازين عبارتنى مقام تشبيه ده استعمال ايدرلر
نته كم همايونك بو بيتنده اوليه در * بيت خوى كن با داغ اواى دل كزان كلزار
حسن * باز خواهد كشت بسيارى ازين كلها مرا * بجام با حرف صله
اندازد فعل مضارع مفرد غائب بحسب اللغة آته ديمكدر اما بونده قويه ديمكدر
يعنى طولدره باده اندازدك مفعول صريحى وبجام مفعول غيرى صريحى
وفاعلى ساقى همه بونده عارفانك تأكيدى معنويسيدر شرب مدام اكر مدامدن
مراد باده اولورسه مصدرك مفعولنه اضافتى قبيلندن اولور اما مدامدن
دوام مراد اولورسه اضافت بيانيه در بهر حال مدام بونده ايهام طريقيله
مذكوردر اندازد بونده آته ديمكدر يعنى دوشوره معناسنه * محصول
بيت ساقى اكر باده يى بونك كبى جامه طولدر رسه جميعا عارفلرى شرب مدامه

دوشر یعنی بو وجهله که ساقی جامه بادهٔ طولدررهپ عارفلری باده نوش ایدر
مصراع اولك معناسنده ساقی اکر جامی کندی الیله برایلیه دین عندی معنا
اختراع ایلمش (ورچنین زیرخم زلف نهد دانهٔ خال * ای بسا مرغ خردرا که ردشعی
بدام اندازد * ای حرف ندا امنادامی محذوف تقدیر کلام ای یار بسا مرغ
خردرادیمکدر زیرخم زلف اضافتلری لامیه لردر دانهٔ خال اضافتی بیانیه
بسا بسیار معناسنه در مرغ خرد اضافتی بیانیه در عقل قوشی دیمکدر بدام
با حرف صله دام دوزاق * محصول بیت اکر جانان غم زلفی الته بو مخبلین یعنی
بو وجهله و بو اسلوبله دانهٔ خالی وضع ایدرسه قتی چوق مرغ عقلی دوزاغه
دوشر یعنی زلفنکی دام وخالنکی دانه‌دام ایدرسن چوق کمسه‌نك مرغ
عقلنی صید ایدرسن یعنی اسیر دام زلف ایدرسن (ای خوشا حالت آن مست
که درپای حریف * سر و دستار نداند که کدام اندازد * ای حرف ندا امنادامی
محذوف تقدیر کلام ای یار خوشا بونك کبی یرلرده الف مبالغه افاده ایدر
خوشدر دیمك اولور حالت آن اضافتی لامیه در که حرف رابط صفت در حرف
صله پای حریف اضافتی لامیه در بونده مراد حریفدن باده نوش جاناندر
دستار بونده دلبند معناسنه در کدام بونده قنغیسی معناسنه در * محصول
بیت ای یار نه خوشدر اول مستك حالتی که جانانك اباغنه سر و دستارینی
بلمیه قنغیسنی آنه یعنی کمال مستلکندن دلبندینی و باشنی تشخیص ایلمیه
وجانانه اباغنه قنغیسنی آندیغنی بلمیه (زاهد خام طمع بر سر انکار بماند * پخته
کرد د چو نظر بر می خام اندازد * زاهدك اضافتی بیانیه در و خام طمع وصف
ترکیبیدر خام طمعلی دیمکدر سر بونده سودا معناسنه اولمق ممکندر و مقحم
اولمقده جائزبر لفظ‌له یعنی بر قرینه سیله بر انکار بماند تقدیریله کردد‌ك فاعلی
زاهد در خام شرابك کوبده و یا فوچیده قینایوب کوپك آتمقدن اول اولان
حالتیدر و پخته بو حالتدن صکره اولان وصفیدر پس شراب خام آتش
کورمش شرابدر و پخته انك عکسیدر دین بو معناده زیاده خام ایمش سائر
معنالنده کبی * محصول بیت خام طمعلی زاهد عاشقلره و رندلره انکار اوزره
قالدی اما پخته اولور چونکه می خام اوزره نظر صاله یعنی نظر ایدوب التفات
ایلیه یعنی می خامی نوش ایلیه حاصلی زاهد منکرا کرمی خامه دوشوب خام
پرست اولیدی رندلره و باده نوشلره انکار ایلمیوب پخته اولوردی (روز ردشعی
در کسب هنر کوش که می خوردن روز * دل چون آینه در زنك ظلام اندازد
* روز بونده کون معناسنه در در پای صله معناسنه در کسب هنر اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر کوش فعل امر مخاطب دورش دیمکدر

سعی ایله معناسنه که حرف تعلیل خوردن روز مصدرك ظرفنه اضافتیدر
کوندزین شراب ایچمك دیمکدر می خوردن روز مصراع ثانی یه مرهوندر
دل چون آینه اضافتی مشبهك مشبه به اضافتیدر یعنی بیانیه ظلام ظانك
فتحیله کیجه نك اولنه دیرلر اما بونك کبی یرلرده مطلق قراکلق معناسنه در
* محصول بیت کوندزین هنر کسبنه سعی ایدوب باده ایچمه زیرا کوندزین
شراب ایچمك آینه کبی صاف و پاك کوکلکی ظلمت پاسینه براغور یعنی
کوکلکی پاسلندیرر حاصلی کوندز علم و معرفته چالش و شراب ایچمك مراد
ایدنجه کیجه ایچ که کوندز اوله یعنی کیجك قدر و کوندزك بیرام اوله
(آن زمان وقت می صبح فروغست که شب * کرد خرکاه افق پردهٔ شام اندازد
* وقتك میه اضافتی لامیه در صبح فروغ وصف ترکیبیدر فروغیدندن
یالکلمق لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازم مراددر یعنی صبح
یالکلنشلی حاصلی صبح ضیالی دیمکدر که حرف بیان که شب مصراع ثانی یه
مرهوندر کرد کاف عجمینك کسریله اطراف دیمکدر خرکاه خای مکسوره
و مفتوحه لغتدر اما کسره افصحدر زبرا فتحه ده ایهام قبیح وار افق کوك
کناری کردك اضافتی لامیه در اما خرکاهك افقه بیانیه خرکاه یورکار
قوللندیغی درنم اویدر که اوستنی کیجه ایله اورترلر بو اوی فلکه تشبیه ایلمشلر
اما خواجه حضرتلری درم اوینی افقه تشبیه ایلمشلر پردهٔ شام اضافتی بیانیه
ان زمان مبتدا وقت می خبری وکنه شب مبتدا و اندازد خبری و ما بینهما
خبره متعلق * محصول بیت صبح ضیالی میك وقتی اولزماندر کیجه قراکلغی
خرکاه افق اطرافنه یعنی افق سمایه شام پرده سنی صاله یعنی کوك اطرافنی
قراکلق قپلیه حاصلی خواجه نك بو ابیکی بیتك فحواسی و مضمونی بودر که
زینهار باده ایچمك جائز اولیجق کیجه ایچ کوندز ایچمه دیمکدر (باده با محتسب
شهر ننوشی زنهار * بخورد باده ات و سنك بجام اندازد * محتسب شهر اضافتی
لامیه در ننوشی فعل مضارع مفرد مخاطب ایچمه‌سن زنهار ایله و یاسز لغتدر
بونده یاسز درمعنای تنبیه افاده ایدر مصراع ثانی حکم تعلیلده واقعدر باده
ات تا ضمیری خطاب افاده ایدر همزهٔ مجتلبه ادات توسلدر یعنی اخرنده های
رسمی اولان کلمه ضمایرك و یا غیرادوانك بریسی واصل اولملی اولسه بر همزهٔ
مجتلبه ایله توسل ایدرلر بجام با حرف صله مذکورتای ضمیر معنا جهتنده
جامه مقیددر سنك بجامت اندازد تقدیرنده در * محصول بیت خطاب عامله
بیوررزنهار شهر محتسبیله باده ایچمه زیرا شرابك ایچر و قدحکه طاش اتار یعنی
سنکله برابر ایچر و احتساب احکامنیده اجرا ایدر حاصلی اسباب طربی و آلات

برنکی کسر ایدوب سنی رنجیده خاطر ایدر (حافظا سر ز کله گوشهٔ خورشید
برآر * بختت ار قرعه بدان ماه تمام اندازد * حافظ منادی سر برآرك مقدم
مفعولیدر کلهك گوشهٔ ایله ترکیبی مزجیدر اصلنده گوشه کله ایدی یعنی
ترکیب اضافی ایدی پس مضاف الیهی تقدیم ایدوب ترکیب مزجی ایلدیلر
وخورشیده اضافتی بیانیه در برآر چقار دیمکدر کله گوشه دن مراد ذکر جزؤ
وارادهٔ کلدر یعنی کلاه کندی مراد درکه انی کنشه تشبیه ایلمشدر
اضافت بیانیه طریقیله کنش کلاهندن باش چقارمقدن مرادی باشه
کیمکدر کنش خود باشه کیلمز بلکه بو رفعتدن وعزت وحرمتدن تعبیردر یعنی
همان پادشاه اول دیمکدر مصراع اول ثانی یه مرهوندر بختت تا ضمیر خطاب
قرعه قافك ضمی وراءنك سکونیله مشهور رمالارك قرعه سیدر بدان باحرف
صله ماه تمام اضافتی بیانیه اندازدك فاعلی بخته راجع ضمیر اعتبار ایلمك
مجازدر زیرا قرعه یی صالن کندیدر ماه تمامه قرعه صالمقدن مراد اول ماه
تمام یعنی جانان قرعه سنه کلمکدر * محصول بیت باشن ای حافظ کنش کلاه
گوشه سندن چقار یعنی باشن اولوقدن رعظمتدن کنشه ایرشسون اگر
طالعك اول ماه تمام کبی جانانه قرعه صالرسه یعنی اگر سکا وصال جانان
میسر اولورسه شرفدن باشن گوکه ایرشسون وله ایضا (مژده ای دل که دگر باد (از بحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)
صبا باز آمد * هدهد خوش خبر از طرف سبا باز آمد * که حرف تعلیل ویا
حرف بیان دگر ینه معناسنه در بونده باد صبا اضافتی بیانیه هدهد خوش
خبر اضافتده بیانیه طرف سبا لامیه در * محصول بیت ای گوکل مشتلق که
باد صبا کرو کلدی ایو خبرلی هدهد طرف سبادن ینه کلدی یعنی مشتلق که
قبل جانانه دن برید خوش خبر کلدی بو غزل وبر ایکی مشتلق غزللری دخی
شاه منصورك شیرازه کلوب تخت سلطنته جلوس ایلدیکنی مشعردر طرف
سبا یرینه شهر سبا یازان سبادن خبردار دکل (برکش ای مرغ سحر نغمهٔ داودی
باز * که سلیمان کل از طرف هوا باز آمد * برکش برادات تأکیددر کش فعل
امر مفرد مخاطب چك دیمکدر مرغ سحردن مراد بلبلدر کل قرینه سیله
نغمهٔ داودی حضرت داود پیغمبره منسوب آوازدیمکدر نغمهٔ داودی
چکمکدن مراد ترنمدر الله تعالی بلبلك من مارنده یعنی نای کاوسنده خلق
ایلمشدرکه حرف تعلیل سلیمان کل اضافتی بیانیه در طرف هوا لامیه
* محصول بیت ای مرغ سحر ینه نغمهٔ داودی چك یعنی ترنمات ونغماته باشله
زیرا کل سلیمانی ینه طرف هوادن کلدی نزول ایلدی مرغ سحر ونغمه وکل
مراعات نظیر وداود وسلیمان وهوا کذلك حاصلی شاه منصوری حضرت

سلیمانه تشبیه ایلمشدر (لاله بوی می نوشین بشنید از دم صبح * داغ دل بود
بامید دوا باز آمد * نوشین یا حرف نسبت ونون تأکید ایچوندر بوبیك
می یه اضافتی لامیه در ومینك نوشینه بیانیه ودم صبح اضافتی فی معناسنه در
بونده دم ایهام طریقیله ذکر اولمش زیرا هم وقت معناسنه اولمق جائز
وهم نفس داغ دل غینك سکونیله وصف ترکیبی اقسامندندر یورکی داغلی
دیمکدر بامید با حرف مصاحبت دوایه اضافتی لامیه در * محصول بیت لاله
طتلو شراب قوقوسن دم صبحدن ایشتدی یورکی داغلی ایدی دوا ودرمان
امیدیله کلدی لاله جام شرابه تشبیه ایلمشلر حاصلی لاله شیرین شراب
قوقوسین داغ دلینه درمان اکلدی که صحن چمنه داغنه دوا امیدیله کلدی
(عارفی کو که کند فهم زبان سوسن * تا بپرسد که چرا رفت وچرا باز آمد *
عارفی یا حرف وحدت که حرف بیان فهم زبان اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر وزبانك سوسنه اضافتی لامیه تا ادات تعلیل * محصول بیت قنی
بر عارف که سوسنك دلنی فهم ایده یعنی حال دلیله سوسنی تکلمه کتوروب
صوره که نیچون کتدی ونیچون کیرو کلدی خواجه نك بو بیتندن فهم
اولنورکه زبان سوسن چیچکینك یپراغیدر وتا قافیه سنده سابق بیتدن
چنك یپراغیدر * بیت از زبان سوسن آزاده ام آمد بکوش * کاندرین
دیر کهن کار سبکباران خوشست * حاصلی اشعار عجمده ایکیسنه ده زبان
اطلاقی واقع اولمشدر (چشم من در پی آن قافله بس آب کشید * تا بگوش
دلم آواز درا باز آمد * پی آن اضافتی لامیه آب کشید یعنی چوق اغلدی تا حتی
معناسنه در بکوش دلم با حرف صله واضافت لامیه در مجازدر درای ودرا یا ایله
وبا سز لغتدر چاك معناسنه که دوه لرك وقترلرك بوغازینه اصارلر * محصول
بیت بنم چشمم قافلهٔ جانان اردنجه چوق صو چکدی یعنی چوق کریه وبکا
ایلدی تا که گوکلم قولاغنه چاك آوازی کلدی یعنی قافلهٔ جانانیدن خبردار
اولنجه چوق افغان زاری وکریه وبکا ایلدم (مردمی کرد وکرم بخت
خداداد بمن * کان بت سنکدل از بهر خدا باز آمد * مردمی یا حرف مصدر
بخت خداداد اضافتی بیانیه در اصطلاحلرنده بخت خداداد بو بخت
وطالعده مستعملدر بمن با حرف صله کان که حرف تعلیل آن اسم اشارتدر بنه
سنکدل اضافتی بیانیه سنکدل وصف ترکیبیدر طاش یورکلی دیمکدر از بهر
خدا الله ایچون دیمکدر * محصول بیت بنم بخت خدادادم بکا مردملك وکرم
ایلدی که اول سنکدل بت الله ایچون کیرو کلدی یعنی طالعم مساعده ایلدیکه
جانان بکا مرحمت ایدوب ینه کلدی مرحمت معناسی از بهر خدا عبارتندن

اخذ اولنور (کرچه حافظ در رنجش زد و پیمان بشکست * لطف او بین که
بصلح از در ما باز آمد * رنجش اسم مصدر در انجنش معناسنه رنجش اضافتی
لامیه مجازا پیمان بشکستك مقدم مفعولیدر او ضمیری جانانه راجعدر
و یا حافظه تجرید طریقیله که حرف بیان بصلح با حرف سبب در ما اضافتی
لامیه در باز بونده واکثر ابیات سابقه ده تأکید افاده ایدر انجق هر برده
کیرو معناسنه کلمز بعضلر ظن ایلدیکی کبی * محصول بیت کرچه باب
رنجشی حافظ قاقدی وعهد و پیمانی حافظ صدی اول جانانك لطفنی کورکه
قپومزدن صلحله کلدی یعنی طالب مصالحه اولمق انك وظیفه سی دکل ایکن
قپومزه مصالحه طلب ایلمکه کلدی ویاخود حافظ کرچه در رنجشی چالدی
وعهد و پیمانی شکست ایلدی اما لطف ایدوب قپومزدن صلحه کلدی یعنی
صلحه طالب اولدی بعض نسخه ده مصراع اول بویله واقعدر کرچه ما عهد
شکستیم وکنه حافظ کرد * بو تقدیرجه او ضمیری جانانه راجعدر انجق تأمل ندر
وله ایضا (کل بی رخ یار خوش نباشد * بی باده بهار خوش نباشد * کل مبتدا
خوش نباشد خبری وبی رخ یار خبره متعلق بهار ینه مبتدا وخوش نباشد
خبری وبی باده خبره متعلق * محصول بیت یارك رخنسز کل خوش اولمز
یعنی تنها کلدن چندان حظ اولنمز یارك دیداری بیله اولمیجه بهار دخی باده
سز چندان حظ ویرمز یعنی بهارك صفاسی نوشلغله در انسز ارتق صفا
ویرمز (طرف چمن وهوای بستان * بی لاله عذار خوش نباشد * طرف
چمن اضافتی لامیه هوای بستانده بویله در هوا بونده آرزو معناسنه در
طرف چمن مبتدا وخوش نباشد خبری وباقیسی خبره متعلقدر * محصول
بیت چمن جانبی وبستان هوای وسیری یار لاله عذارسز خوش اولمز حاصلی
هر نه ذوق که دنیاده وار ایسه یارك وجودیله در زیرا یاره عاشقلر نصف دنیا
دیمشلر بل اول نصفکده یارسز وجودی یوقدر که انك وجودی یوقدر که
انك وجودی یارك وجودیله مشروطدر (با یار شکر لب کل اندام * بی بوس
وکنار خوش نباشد * با حرف مصاحبت یار شکر لب اضافتی بیانیه در
شکر لب وصف ترکیبی اقسامندندر شکرد وداقلی دیمکدر کل اندامده
وصف ترکیبیدر کل بدنلی یعنی کل کوده لی دیمکدر * محصول بیت شکر
دوداقلی وکل بدنلی یارله اولمق بوس وکنارسز خوش دکلدر یعنی یارله
اولیجق بوس وکنارسز اولمانك حظی یوقدر (رقصیدن سرو وحالت کل
* بی صوت هزار خوش نباشد * رقصیدن سرو اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر وحالت کل اضافتی لامیه صوت هزارده بویله در سروك رقصندن

مراد صالنمسیدر وحالت کلدن کلزارده قزاروب طورماسیدر * محصول
بیت سروك رقاصلغی وکلك لطافت وحالتی صوت هزارسز خوش اولمز
هزار بلبل نوعندن برکوچك اوازلی قوشدر (هر نقش که دست عقل بندد *
جز نقش نکار خوش نباشد * که حرف رابط صفت دست عقل اضافتی
بیانیه در ویا لامیه مجازا نکاردن بونده مراد جاناندر نقشك نکاره اضافتی
لطافتدن خالی دکلدر * محصول بیت هر نقشی که عقل الی بغلر یعنی عقل
تصور ایلر نکارك نقشندن غیری خوش نقش اولمز حاصلی عقل تصور
ایلدیکی نقوشدن یارك نقشندن غیری نقش بی اعتباردر (باغ وکل ومل
خوشست لیکن * بی صحبت یار خوش نباشد * محصول بیت باغ وکل ومل
خوشدر اما یارك صحبتسز خوش اولمز یعنی خوش دکل (جان نقد محقرست
حافظ * از بهر نثار خوش نباشد * نقد محقر اضافتی بیانیه * محصول بیت
ای حافظ جان بر حقیر وذلیل نقددر یعنی بی اعتبار نقددر جانان بولنه نثار
ایچون خوش دکل یعنی جانان یولنه نثار ایلمکه جاندن عزیز نسنه کرکدر
زیرا جان شیء حقیردر نثاره لایق دکل وله ایضا (دوش اکهی ز یار سفر کرده
داد باد * من نیز دل بباد دهم هرچه باد باد * دوش دون کیجه اکهی یای
مصدریه ایله اکاهدن مخففدر اکاهلق یعنی خبردارلق معناسنه سفر کرده
سفر ایلمش یعنی سفره کتمش داد فعل ماضی باد فاعلی نیز داخی دیمکدر دهم
فعل مضارع متکلم وحده ویرم معناسنه در هرچه باد معنای شرطی
متضمندر وباد ثانی معنای جزایی پس منه سنده باد امر غائبدر وباد ثانی
اکا تأکیددر دین شرط وجزا معنالرینی ملاحظه ایلمزمش ایکی مصراعده
ردیف واقع اولان ایکی باد لفظی تجنیس تام واقع اولمش * محصول بیت
دون کیجه سفره وارمش یاردن بادا کاهلق ویردی یعنی سفره کیدن جاناندن
خبر ویردی بندخی کوکلی باده مشتلق ویردم هر نه اولورسه اولسون حاصلی
کوکلی مژده قالورسم باده دلمی مژدکانه ویردم (کارم بدان رسید که همراز
خود کنم * هر شام برق لامع وهر بامداد باد * بدان با حرف صله رسید فعل
ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر که حرف بیان همراز رازداش معناسنه در
خود لفظنه اضافتی لامیه در برق شمشك لامع یلدرایجی بامداد ایرته دیمکدر
* محصول بیت ایشم اکا ایرشدیکه کندمه مصاحب وهمرازایدم هر اخشام
برق لامعی یعنی آه آتشناکی وهر ایرته باد آهمی حاصلی تأثیر عشق جانان
برحده واردیکه صبح وشام ایشم آه وناله وفریاد وفغاندر (در چین طرهٔ تو دل
بی حفاظ من * هرکز نکفت مسکن مألوف یاد باد * حفاظ حانك کسریله

مفاعله بابندن مصدردر غیرتمز وجیتمز دیمکدر مسکن مألوف قویوب
بیودیکی مسکنه دیرلر یعنی وطن اصلی * محصول بیت سنك چین طره کده
بنم غیرتمز کوکلم هرکز دیمدی وطن اصلی یادمده اولسون یعنی وطن اصلی
هیچ اکمدی حاصلی سنك چین طره کده متوطن اوله لی مسکن مألوفی
فراموش ایلدی (امروز قدر پند عزیزان شناختم * یارب روان ناصح
ما از تو شاد باد * قدر پند عزیزان اضافتی لامیه در روان ناصح ما اضافتده
بویله در محصول بیت عزیزلرك پندی ونصیحتنك قدرینی بوکون بلدم وا کلدم
یارب بزه نصیحت ایلینك روحی سندن شاد اولسون یعنی روحنه سن رحمت
ایله حاصلی جوانلق وتازه لك زماننده دوستلرك وعزیزلرك نصیحتی قدرینی
بلمزدم شمدیکه جوانلق کیدوب پیرلك زمانی کلدی قدرینی بلدم یارب سن
انلرك روحنی شاد ایله که انلر بنم خیرخواهم ایمشلرکه بکا پند ایدرلر ایمش
(دل خون شدم بیاد تو هرگه که در چمن * بند قبای غنچهٔ گل میکشاد باد *
دل خون شدم تقدیر کلام دلم خون شد در ضرورت وزنیچون میم تأخیر
اولدی بیاد تو سنك یادکاه یعنی سنی تذکر ایلمکله که در چمن مصراع ثانی یه
مرهوندر بند قبای غنچهٔ گل اضافتلری لامیه لردر مجازا میکشاد حکایت
حال ماضی آچاردی معناسنه فاعلی باددر * محصول بیت یورکم قان اولدی
سنی اکمق سبیله هروقت که چمنده گل غنچه سنك قباسنی باد آچاردی ویا
آچدی یعنی هربارکه غنچهٔ گل آچلوب مطبق اولوردی ویا اولدی چمنده سنك
بند قبا کی آچدیغن یادمه کلوب یورکم خون اولوردی ویا اولدی حسرتدن
(طرف کلاه شاهیست آمد بخاطرم * انجا که تاج برسر نرکس نهاد باد *
طرف کلاه شاهیست اضافتلری لامیه ویا حرف نسبت ویا مصدریت در
مصدره قصر ایلمك تقصیردر * محصول بیت سنك پادشاهانه کلاهك اوجی
خاطرمه کلدی اول یرده که باد نرکسك باشی اوزرینه تاج قودی باده اسناد
مجازادر چمن عرایسی تازه وترطوندیغیچون حاصلی چمنده تاج نرکسی سیر
ایلدکده سنك شاهانه طرف کلاهك یادمه کلدی (ازدست رفته بود وجود
ضعیف من * صبحم ببوی زلف تو جان باز داد باد * صبحك میم متکلمه اضافتی
فی معناسنه در صبا وقتنده بکا دیمکدر ببوی با حرف سبب بوی قوقو ویا امید
معناسنه در بوی زلف تو اضافتلری لامیه لردر باز بونده کیرو معناسنه در
* محصول بیت بنم وجود ضعیفم الدن کتمش ایدی صباح وقتنده سنك زلفك
بویی سبیله باد کیرو بکا جان ویردی یعنی ضعف وجودم کاله وارمش ایدی
لکن سنك بوی زلفك سبیله باد ینه بکا تازه جان ویردی زیرا دماغه ومشامه

بویی ایصال ایلین باددر (حافظ نهاد نیك تو کامت برآورد * جانها فدای مردم
نیکو نهاد باد * حافظ منادی نهاد طبعله طبیعته دیرلر نیکه اضافتی بیانیه
ونیکك تو یه لامیه در کامت تا ضمیر خطاب برآورد بحسب اللغه یوقارو کتور
دیمکدر اما استعمالده حاصل ایلر معناسنه در فدای مردم اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتدر مردمك نیکو یه بیانیه نیکونهاد وصف ترکیبی
اقسامندندر خوش طبع معناسنه باد صیغهٔ امر غائبدر بونده موقع دعاده
واقع اولمش اولسون دیمکدر * محصول بیت ای حافظ سنك
نیك نهادلك مرادکی حاصل ایدر یعنی خوش طبع اولمغك
سبب حصول مرادکدر جانلر مردم نیکونهاده
فدا اولسون خواجه معنا جهتندن
کندویه دعا ایلدی